

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**FARKLI LİSELERDEKİ SPORCU ÖĞRENCİLERİN PROBLEM VE
BEKLENTİLERİNİN BELİRLENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI
(ANKARA İL ÖRNEĞİ)**

108792

Doktora Tezi

108192

Hazırlayan
Gülten HERGÜNER

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Tez Danışmanı
Doç.Dr.Özbay GÜVEN

Ankara-2001

TEŞEKKÜR

Toplumumuzun özlem ve beklentilerinin başında, gerçek anlamda insan hak ve özgürlüklerine saygılı ve katılımcı bir yaşam biçimine sahip olmak gelmektedir. Hedeflenen bu yaşam biçimine ulaşabilmek için, sorumluluklarının bilincinde, paylaşımcı, üretken ve her yönü ile demokratik değerlere sahip gençlerin yetiştirilmesi gerekmektedir.

Yirmi birinci yüzyılda spor, hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Olimpiyatlara talip olduğumuz bu dönemde, ülkece sporda başarılı olabilmemiz için sporu, geniş kitlelere yayarak, genç kuşakların aktif enerjisini, olumlu, bilinçli ve yararlı kullanmalarına ortam hazırlamak gerekir.

Gençlik aktivitelerinin özel bir önem kazandığı çağımızda, gençlik hakkında bilgi edinebilmek için, gençlik üzerinde etkili olan sosyal ve psikolojik etmenler karşılıklı etkileşim içinde incelenirken, gençlik kesiminin bir bölümünü oluşturan sporcu öğrenciler hakkında da geçerli ve güvenilir bilgilere sahip olmak, bu öğrenciler için yapılacak plân ve programların hedefine ulaşması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Araştırmada, amaç; farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problem ve beklentilerinin belirlenmesi ve karşılaştırılmasını yapmak olmuştur. Çünkü, sporcu öğrencilere güvenilir, istikrarlı bir gelecek ve daha iyi spor yapma imkânı hazırlamak için problemlerin bilinmesi ve beklentilerinin de karşılanması gerekmektedir.

Böyle bir konuya beni yönlendiren, eleştiri ve görüşleri ile bu çalışmanın ortaya çıkmasına katkıda bulunan değerli hocam tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Özbay GÜVEN'e tezin bu aşamaya gelmesi sürecinde gösterdiği hoşgörü ve verdiği destek nedeniyle teşekkür borçluyum

Araştırmanın her düzeyinde bana rehberlik eden ve yön veren Hocalarım Sayın Prof. Dr. Cihat ÖZÖNDER'e, Sayın Prof. Dr. Faik İMAMOĞLU'na, Sayın Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN'e yardımlarından dolayı teşekkür ediyorum.

Çalışma süresince bana moral veren, bilgi ve görüşlerini aktaran Hocalarım Sayın Yard.Doç.Dr. Metin YAMAN'a, Sayın Doç. Dr. Nezahat GÜÇLÜ'ye, Sayın Yard. Doç. Dr. Feride BACANLI'ya, Sayın Yard.Doç.Dr.Mesiha TOSUNOĞLU'na, Sayın Yard.Doç.Dr. Vural HOŞGÖRÜR'e, Sayın Doç.Dr.İbrahim ŞAHİN'e gösterdiği içten ilgi nedeniyle özellikle teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Anketin uygulanmasında olağanüstü destek gördüğüm Öğr.Gör.Oğuz ŞAHİN ile diğer arkadaşlara, yardımları için Okt.Tansu YAAN'a, Araş.Gör.Arzu TAŞDELEN'e ve Mukaddes SAVCI'ya, çalışmanın istatistik değerlendirmesi sırasında gösterdiği sabır ve yardımlarından dolayı Araş. Gör. Sıtkı YILDIZ'a teşekkür ederim.

Çalışmanın yazımını gerçekleştiren Hülya UYGUN'a fedakârlığından ve her türlü aksilikte yatıştırıcı tutumundan ötürü teşekkür ederim.

Kaynakçada adı geçen tüm bilim adamı, araştırmacı ve yazarlar bu çalışmanın mimarıdır. Onların bilgileri ve araştırmaları bu çalışmaya ışık tutmuştur. Son olarak da kaynakçada adı geçenlere katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Gülten HERGÜNER

EKİM 2001

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	iii
TABLOLAR LİSTESİ	vi
KISALTMALAR	xiii
I. GİRİŞ	1
A. PROBLEM	1
1. Problem Cümlesi	4
2. Alt Problemler	4
B. ARAŞTIRMANIN AMACI	6
C. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	6
D. ARAŞTIRMANIN DENENCELERİ	7
E. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI	10
F. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIK LARI	11
G. ARAŞTIRMANIN KONUSU İLE İLGİLİ TANIMLAR	11
H. ARAŞTIRMANIN KONUSU İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR	14
1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	14
2. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	24
II. GENEL BİLGİLER	31
A. GELİŞİM	31
1. Fiziksel Gelişim	44
2. Bilişsel Gelişim	52
3. Sosyal ve Duygusal Gelişim	56
4. Gelişim Görevleri	59
B. REHBERLİK	63
1. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlıkta İlkeler	70
2. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlıkta Sınırlılıklar	71
3. Rehberliğin Ortaya Çıkmasını Gerektiren Gelişmeler	71
4. Rehberlik Servisleri	74
5. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Türleri	76
6. Sporda Rehberlik	82
C- AİLE VE SPOR	87
1. Sporda Anne-Babanın (Ebeveynin) Sorumlulukları	90
2. Çocuğun Spor Aktivitelerine Ailenin Katılımı	92
3. Ailenin Antrenör ile İletişimi	94

D. EĞİTİM VE SPOR	94
1. Sporcu Eğitiminde Dikkate Alınması Gereken Hususlar	100
2. Gençlerin Spora Katılma ve Ayrılma Nedenleri	103
III. MATERYAL VE YÖNTEM	110
A. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	110
B. EVREN VE ÖRNEKLEM	111
1. Evren	111
2. Örneklem	113
C. VERİ TOPLAMA ARACI	116
1. Branşa Göre Sporcuların Sayısı ve Eğitim Düzeylerini Tespit Formu	116
2. Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L'nin Hazırlanması	117
a. Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L'nin Alt Alanları	118
b. Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L ve Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L'nin Geçerlik Çalışması	120
aa. Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L'nin Geçerlik Çalışması	120
bb. Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L'nin Geçerlik Çalışması	122
c. Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L ve Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L'nin Güvenirlik Çalışmaları	124
aa. Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L'nin Güvenirlik Çalışması	125
bb. Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L'nin Güvenirlik Çalışması	126
3. Kişisel Bilgi Formunun Hazırlanması	128
4. Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L'nin Hazırlanması	129
5. Araştırmada Problem ve Beklenti Envanteri-L'nin Saha Uygulama Süreci	129
6. Verilerin Toplanması, Kodlanması ve Bilgisayar Ortamına Aktarılması	130
7. Verilerin İstatistiksel Çözümlemesi ve Değerlendirilmesi	130
IV. BULGULAR	132
A. SPORCU ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL BİLGİLERİ	132
1. Sporcu Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Frekans Dağılımları	132
2. Sporcu Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Çapraz Tablolar	140
B. PROBLEM VE BEKLENTİLERLE İLGİLİ BULGULAR	162
1. Sporcu Öğrencilerin Problem Alanları ve Türlerine İlişkin Bulgular	163
2. Sporcu Öğrencilerin Problem Alanlarının Kişisel Bilgileri ile Karşılaştırılması	171
3. Sporcu Öğrencilerin Beklenti Alanları ve Türlerine İlişkin Bulgular	241
4. Sporcu Öğrencilerin Beklenti Alanlarının Kişisel Bilgileri ile Karşılaştırılması	248

VI. SONUÇ	346
ÖZET	354
SUMMARY	356
KAYNAKLAR.....	358
EKLER.....	370
EK-1. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünün İzin Yazısı	371
EK-2. Milli Eğitim Bakanlığı Ankara İl Müdürlüğü'nün Ortaöğretim Okullarına yazmış olduğu resmi yazı	372
EK-3. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Okul Müdürlüklerine Gönderdiği Örnek İzin Yazısı	373
EK-4. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nden Alınan Resmi Yazı.....	374
EK-5. Ankara Büyükşehir Belediyesi. Belediye Teşkilatı Bulunan Yerlere Ait Binalar Cetveli (2000).....	375
EK-6. Sporcu Öğrencilerin Branş ve Eğitim Durumlarını Tespit Formu	377
EK-7. Sporcu Öğrencilerin Problemlerine İlişkin Açık Uçlu Anket Formu	378
EK-8. Sporcu Öğrencilerin Beklentilerine İlişkin Açık Uçlu Anket Formu	379
EK-9. Farklı Liselerdeki Sporcu Öğrencilerin Problem Tarama ve Beklenti Belirleme Envanteri-L	380
EK-10. Evreni Oluşturan Okul ve Sporcu Öğrenci Listesi	387
EK-11. Örneklemi Oluşturan Okul ve Sporcu Öğrenci Listesi	388
ÖZGEÇMİŞ.....	389

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo: 1.	Evreni Oluşturan Sporcu Öğrencilerin Okudukları Devlet ve Özel Lise Türüne, Cinsiyetlerine ve Okul Yerleşim Alanlarının Gelişmişlik Düzeylerine İlişkin Sayısal Dağılımları.....	112
Tablo: 2.	Evreni Oluşturan Sporcu Öğrencilerin, Eğitim-Öğretim Gördükleri Okul Türlerine, Cinsiyetlerine ve Okulların Yerleşim Alanlarının Gelişmişlik Düzeylerine İlişkin Sayısal Dağılımları.....	112
Tablo: 3.	Örnekleme Oluşturan Sporcu Öğrencilerin Okudukları Okulların Devlet ve Özel Lise Türüne, Okulların Yerleşim Alanlarının Gelişmişlik Düzeylerine ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	114
Tablo: 4.	Örnekleme Oluşturan Sporcu Öğrencilerin Okudukları Okul Türlerine, Cinsiyetlerine ve Okul Yerleşim Alanlarının Gelişmişlik Düzeylerine İlişkin Dağılımları.....	115
Tablo: 5.	Problem Alanlarına İlişkin Sekiz Faktörün Aldığı Değerlere Göre Faktör Yükleri.....	121
Tablo: 6.	Problem Alanlarına Göre Madde Dağılımı ve Faktör Yükleri.....	122
Tablo: 7.	Beklenti Alanlarına İlişkin Yedi Faktörün Aldığı Değerlere Göre Faktör Yükleri.....	123
Tablo: 8.	Beklenti Alanlarına Göre Madde Dağılımı ve Faktör Yükleri.....	124
Tablo: 9.	“Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L”nin ve Boyutlarının Cronbach Alfa ve Spilt-Half Alfa Güvenirlik Katsayıları.....	125
Tablo: 10.	Anket Sonrası Problem Alanlarına Göre Cronbach Alfa ve Spilt-Half Alfa Güvenirlik Katsayıları.....	125
Tablo: 11.	Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L’nin ve Boyutlarının Cronbach Alfa ve Spilt-Half Alfa Güvenirlik Katsayıları.....	126
Tablo: 12.	Anket Sonrası Beklenti Alanlarına Göre Cronbach Alfa ve Spilt-Half Alfa Güvenirlik Katsayıları.....	126
Tablo: 13.	Anket Sonrası Problem Alanlarına Göre Alfa Korelasyon Katsayısı Dağılımı.....	127
Tablo: 14.	Anket Sonrası Beklenti Alanlarına Göre Alfa Korelasyon Katsayısı Dağılımı.....	128
Tablo: 15.	Problem ve Beklentilerin Belirlenmesinde Kullanılan Katılım ve Etkilenme Derecesi Ölçeği.....	131
Tablo: 16.	Sporcu Öğrencilerin Yaş ve Cinsiyetlerine Göre Sayısal Dağılımı.....	132
Tablo: 17.	Sporcu Öğrencilerin Okul Türlerine ve Okullarının Gelişmişlik Seviyelerine Göre Sayısal Dağılımı.....	133
Tablo: 18.	Sporcu Öğrencilerin Okuduğu Sınıfa Göre Sayısal Dağılımı.....	134
Tablo: 19.	Sporcu Öğrencilerin Kulübe Üyeliklerine Göre Sayısal Dağılımı.....	134

Tablo: 20.	Sporcu Öğrencilerin Branşlarına Göre Sayısal Dağılımı.....	135
Tablo: 21.	Sporcu Öğrencilerin Spor Statülerine Göre Sayısal Dağılımı.....	135
Tablo: 22.	Sporcu Öğrencilerin Kaldıkları Yere Göre Sayısal Dağılımı	136
Tablo: 23.	Sporcu Öğrencilerin Babanın Öğrenim Durumuna Göre Sayısal Dağılımı	137
Tablo: 24.	Sporcu Öğrencilerin Annenin Öğrenim Düzeyine Göre Sayısal Dağılımı	137
Tablo: 25.	Sporcu Öğrencilerin Ailenin Aylık Gelirine Göre Sayısal Dağılımı.....	138
Tablo: 26.	Sporcu Öğrencilerin Okul Başarı Durumuna Göre Sayısal Dağılımı.....	139
Tablo: 27.	Sporcu Öğrencilerin Spora Başladıkları Kuruma Göre Sayısal Dağılımı.....	139
Tablo: 28.	Sporcu Öğrencilerin Cinsiyeti İle Okul Türleri Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo	140
Tablo: 29.	Sporcu Öğrencilerin Cinsiyeti İle Devlet Lisesi-Özel Lise Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo.....	141
Tablo: 30.	Sporcu Öğrencilerin Cinsiyeti İle Kulübe Üyelik Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo	142
Tablo: 31.	Sporcu Öğrencilerin Cinsiyeti İle Spor Branşı Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo	143
Tablo: 32.	Sporcu Öğrencilerin Cinsiyeti İle Spor Statüsü Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo	144
Tablo: 33.	Sporcu Öğrencilerin Yaşı İle Kulübe Üyelik Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo	145
Tablo: 34.	Sporcu Öğrencilerin Yaşı ile Spor Branşı Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo ...	146
Tablo: 35.	Sporcu Öğrencilerin Yaşı ile Spor Statüsü Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo ..	148
Tablo: 36.	Sporcu Öğrencilerin Okul Türleri İle Kulübe Üyelik Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo.....	149
Tablo: 37.	Sporcu Öğrencilerin Okul Türleri İle Spor Branşı Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo	150
Tablo: 38.	Sporcu Öğrencilerin Okul Türleri İle Spor Statüsü Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo	151
Tablo: 39.	Sporcu Öğrencilerin Devlet Okulu-Özel Okul Ayrımı İle Kulübe Üyelik Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo	153
Tablo: 40.	Sporcu Öğrencilerin Devlet Okulu-Özel Okul Ayrımı İle Spor Branşı Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo	154
Tablo: 41.	Sporcu Öğrencilerin Devlet Okulu-Özel Okul Ayrımı İle Spor Statüsü Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo	155

Tablo: 42.	Sporcu Öğrencilerin Kulübe Üyelik İle Spor Branşı Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo.....	157
Tablo: 43.	Sporcu Öğrencilerin Kulübe Üyelik İle Spor Statüsü Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo.....	158
Tablo: 44.	Sporcu Öğrencilerin Babarın Öğrenim Düzeyi İle Okul Başarı Durumları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo	159
Tablo: 45.	Sporcu Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Düzeyi İle Okul Başarı Durumları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo	161
Tablo: 46.	Sporcu Öğrencilerin Problem Tarama Envanterine Verdikleri Cevaplara Göre Toplamda Elde Ettikleri Puanlar ve Ortalamaların Sayısal Dağılımı	163
Tablo: 47.	Sporcu Öğrencilerin Problem Alanlarına Göre Toplamda Elde Ettikleri Puanların Sayısal Dağılımı.....	168
Tablo: 48.	Problem Tarama Envanterinde En Fazla İşaretlenen Problemlerin Sayısal Dağılımları .	169
Tablo: 49.	Problem Tarama Envanterinde En Az İşaretlenen Problemlerin Sayısal Dağılımları	170
Tablo: 50.	Genel Liselerde Spor Yapan Öğrencilerin Problemlerinin Sayısal Dağılımları.....	171
Tablo: 51.	Meslek Liselerinde Spor Yapan Öğrencilerin Problemlerinin Sayısal Dağılımları.....	172
Tablo: 52.	Anadolu Lisesinde Spor Yapan Öğrencilerin Problemlerinin Sayısal Dağılımları	173
Tablo: 53.	Özel Liselerde Spor Yapan Öğrencilerin Problemlerinin Sayısal Dağılımları.....	174
Tablo: 54.	Devlet Liselerinde Spor Yapan Öğrencilerin Problemlerinin Sayısal Dağılımları.....	175
Tablo: 55.	Altyapısal Gelişmiş Bölgelerdeki Liselerde Spor Yapan Öğrencilerin Problemlerinin Sayısal Dağılımları.....	177
Tablo: 56.	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölgelerdeki Liselerde Spor Yapan Öğrencilerin Problemlerinin Sayısal Dağılımları	178
Tablo: 57.	Devlet Liselerinde Spor Yapan Öğrencilerin Problemlerinin Yaşamlarını Etkileme Derecesine İlişkin Sayısal Dağılımları	179
Tablo: 58.	Özel Liselerde Spor Yapan Öğrencilerin Problemlerinin Yaşamlarını Etkileme Derecesine İlişkin Sayısal Dağılımları	180
Tablo: 59.	Altyapısal Gelişmiş Bölgelerdeki Liselerde Spor Yapan Öğrencilerin Problemlerinin Yaşamlarını Etkileme Derecesine İlişkin Sayısal Dağılımları	181
Tablo: 60.	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölgelerdeki Liselerde Spor Yapan Öğrencilerin Problemlerinin Yaşamlarını Etkileme Derecesine İlişkin Sayısal Dağılımları.....	182
Tablo: 61.	Sporcu Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları.....	184

Tablo: 62.	Sporcu Öğrencilerin Yaşlarına Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	186
Tablo: 63.	Sporcu Öğrencilerin Okul Türlerine Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	189
Tablo: 64.	Sporcu Öğrencilerin Okudukları Sınıfa Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	192
Tablo: 65.	Sporcu Öğrencilerin Kulübe Üyeliklerine Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları.....	195
Tablo: 66.	Sporcu Öğrencilerin Branşlarına Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	197
Tablo: 67.	Sporcu Öğrencilerin Sporcu Statülerine Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	200
Tablo: 68.	Sporcu Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumuna Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	204
Tablo: 69.	Sporcu Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumuna Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	209
Tablo: 70.	Sporcu Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	213
Tablo: 71.	Sporcu Öğrencilerin Okul Başarı Durumlarına Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	217
Tablo: 72.	Sporcu Öğrencilerin Spora Başladıkları Kuruma Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	221
Tablo: 73.	Sporcu Öğrencilerin Okulların Devlet Lisesi-Özel Lise Ayrımına Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları	223
Tablo: 74.	Sporcu Öğrencilerin Okulların Devlet Lisesi-Özel Lise Ayrımına Göre Problem Alanlarının Yaşamlarını Etkileme Derecelerine İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları	225
Tablo: 75.	Sporcu Öğrencilerin Okulların Altyapısal Gelişmişlik Ayrımına Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları.....	228
Tablo: 76.	Sporcu Öğrencilerin Okulların Altyapısal Gelişmişlik Ayrımında Problem Alanlarının Yaşamlarını Etkileme Derecelerine Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları.....	231
Tablo: 77.	Devlet Liseleri İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Okul Yaşamı İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	234

Tablo: 78.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Kurum ve Kuruluşlar İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	235
Tablo: 79.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Ekonomik Durum İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	236
Tablo: 80.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Aile Yaşamı İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	237
Tablo: 81.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Beden Sağlığı ve Gelişimi İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	238
Tablo: 82.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Başkalarıyla İlişkiler İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	239
Tablo: 83.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Benlik ve İç Yaşam İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	240
Tablo: 84.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Gelecek İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	241
Tablo: 85.	Sporcu Öğrencilerin Beklenti Belirleme Envanterine Göre Toplamda Elde Ettikleri Puanlar ve Ortalamaların Sayısal Dağılımı.....	242
Tablo: 86.	Sporcu Öğrencilerin Beklenti Alanlarına Göre Toplamda Elde Ettikleri Puanların Sayısal Dağılımı.....	245
Tablo: 87.	Beklenti Belirleme Formunda En Fazla Tercih Edilen Beklentilerin Sayısal Dağılımları.....	246
Tablo: 88.	Beklenti Belirleme Formunda En Az Tercih Edilen Beklentilerin Sayısal Dağılımları ..	247
Tablo: 89.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Beklentilerinin Sayısal Dağılımları	249
Tablo: 90.	Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Beklentilerinin Sayısal Dağılımları.....	250
Tablo: 91.	Altyapısal Gelişmiş Bölgelerdeki Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Beklentilerinin Sayısal Dağılımları.....	251
Tablo: 92.	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölgelerdeki Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Beklentilerinin Sayısal Dağılımları.....	252

Tablo: 93.	Sporcu Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları.....	254
Tablo: 94.	Sporcu Öğrencilerin Yaşlarına Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	255
Tablo: 95.	Sporcu Öğrencilerin Okul Alanlarına Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	258
Tablo: 96.	Sporcu Öğrencilerin Sınıflarına Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	260
Tablo: 97.	Sporcu Öğrencilerin Kulübe Üyeliklerine Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları.....	263
Tablo: 98.	Sporcu Öğrencilerin Branşlarına Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	265
Tablo: 99.	Sporcu Öğrencilerin Sporcu Statülerine Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	268
Tablo: 100.	Sporcu Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumuna Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	272
Tablo: 101.	Sporcu Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumuna Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	275
Tablo: 102.	Sporcu Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	279
Tablo: 103.	Sporcu Öğrencilerin Okul Başarı Durumlarına Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	283
Tablo: 104.	Sporcu Öğrencilerin Spora Başladıkları Kuruma Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	285
Tablo: 105.	Sporcu Öğrencilerin Okulların Devlet Lisesi-Özel Lise Ayrımına Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları	288
Tablo: 106.	Sporcu Öğrencilerin Okulların Altyapısal Gelişmişlik Ayrımına Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları	290
Tablo: 107.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Ailelerinden Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	292
Tablo: 108.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Okul Yöneticilerinden ve Öğretmenlerinden Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre İlişkin Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	293

Tablo: 109.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Kulüplerinden Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	294
Tablo: 110.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Federasyondan Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	295
Tablo: 111.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Medyadan Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	296
Tablo: 112.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Sponsorlardan Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	297
Tablo: 113.	Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Arkadaşlarından Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	298

KISALTMALAR

Akt.	Aktaran
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
EO.	Erken Olgunlaşma
F.	F Dağılımı
FM.	Fen Matematik
GO.	Geç Olgunlaşma
G.S.G.M.	Gençlik Spor Genel Müdürlüğü
M.E.B.	Milli Eğitim Bakanlığı
N.	Bireysel Sayı
P.	Anlamlılık Düzeyi
S.	Sayı
s.	Sayfa
S.Ö.B.B.E.-L.	Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-Lise
S.Ö.P.T.E.-L.	Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-Lise
t.	t Dağılımı
TM.	Türkçe Matematik
TS.	Türkçe Sosyal
UNESCO	Birleşmiş Milletler, Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu
YD.	Yabancı Dil
Y.Ö.K.	Yüksek Öğretim Kurumu

1. GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın problemi, amacı, önemi, denenceleri, sayıtları, sınırlılıkları ile araştırmanın konusu hakkında yapılan ilgili araştırmaların değerlendirilmesine yer verilmiştir.

A. PROBLEM

Ülkelerin geleceği, çocuklara ve gençlere verilen eğitimle doğrudan ilişkilidir. Hızlı bir toplumsal değişim süreci içinde bulunan çağımızda gençlik aktivitelerinin özel bir önem kazandığı bilinmektedir. Gençlik hakkında bilgi edinebilmek için onların içinde bulundukları ortamların ve bu ortamları hazırlayan şartların neler olduğu bilinmesi gerekmektedir. Gençlik üzerinde etkili olan sosyal ve psikolojik etmenler, karşılıklı etkileşim içinde incelenmelidir.

Sosyal ve kültürel değişme, kentleşme, kültürleşme, asimilasyon, adaptasyon ve yaşam stresi üzerinde yapılan çalışmalara göre, sporun gencin kişiliğinin gelişiminde, çevreye uyum sağlamasında grup disiplini kazanmasında ve gruba adapte olmasında büyük bir etken olduğu bilinmektedir ⁵⁶.

Ülkemizde, gençlere yönelik hizmetlerin geliştirilmesi, ihtiyaç olan alanların ve sorunların belirlenmesi, yeni hizmetlerin başlatılması, hizmetlerde değişik yaklaşımların denenmesi ve gerekli önlemlerin alınması için gencin, ailesinin ve yaşadığı çevrenin daha yakından tanınması ve sorunlarının bilinmesi gerekir. Bu ise ancak sistemli bir şekilde yapılacak bilimsel araştırma ve incelemelerle elde edilecek verilerin ışığında gerçekleştirilebilir ⁹³.

Gençlik dönemi, kendine özgü özellikleri ve sonuçlarıyla geçirilmesi güç bir dönemdir. Keniston (1974), “Gençlik” kavramını, “ne çok uyumlu ne de çok bunalımlı bir dönem” olarak tanımlamaktadır. Ancak, ruh sağlığı konusunda, en yoğun ve ciddi sağlık sorunlarının gençlik döneminde yaşandığı bilinmektedir. Gençliğin bu dönemde karşılaştığı biyolojik, bedensel, toplumsal ve ruhsal sorunlar, gelişimin diğer dönemlerine oranla daha yoğun, şiddetli etkili ve biçimlendiricidir ¹²⁰.

İnsan organizması, hareket potansiyeli ile yaratılmıştır. “Hareket, organizmasının normal fonksiyonlarının devam ettirilmesinde, sağlıklı olmayı gerektirir”⁵. Hareket etmeyi öğrenmek, genel eğitimin amaçlarına, hareketler aracılığıyla katkıda bulunur. Piaget, çalışmalarında, zihinsel gelişmede hareketin önemini vurgulayarak, motor etkinliklerin çocukların benlik kavramının gelişmesinde etkili olduğunu savunmaktadır. Bireyin motor becerilerindeki yeteneği konusunda kendini yeterli hissetmesi koşma, tırmanma, kovalama, sıçrama, takla atma gibi temel hareketleri geliştirmesi ile mümkündür. “temelde: harekete ilişkin davranışlarda ki değişiklikler yoluyla vücut kontrolü, koordinasyonu, sinir, kas sistemlerinin gelişimi sağlanarak, bireyin kendini yeterli hissetmesi, fiziksel etkinlik ve spora katılmasını da güdüleyerek, zihinsel ve psikolojik yönde uyumlu olmasını da sağlayacaktır”¹⁰³.

Diğer birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de gençlerin sağlıklı ve başarılı bir biçimde yetiştirilmesi ve hayata hazırlanması büyük önem ve her geçen gün artan bir ağırlık kazanmaktadır. Bu durum Anayasamızın 58. maddesinde “Gençliğin Korunması” başlığı altında, Devletin, gençliği çeşitli olumsuz etkilere karşı korumak ve onların gelişmelerini sağlıklı bir şekilde yönetebilmelerini sağlamak için gerekli tedbirleri almak zorunda olduğu şeklinde hükme bağlanmıştır. Devlet bu görevini eğitim yoluyla yerine getirmek durumdadır.

Eğitim, toplumlar açısından vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. “Eğitimin genel amacı, yetişmekte olan çocukların ve gençlerin, topluma, sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olmaktır”¹⁴⁶. Tüm milletler, kendi kültür birikimlerini yetişmekte olan kuşaklara aktarmak ve bu yolla yetişenlerin topluma uyumunu sağlamak için eğitim etkinliklerini gerçekleştirecek teşkilatları kurarak bu teşkilatların çalışmalarını sağlamaktadırlar.

Eğitim sisteminin önemli boyutlarından olan orta öğretimde gençler, gelişimlerinin en hızlı olduğu eğitim döneminde çeşitli problem ve uyum güçlükleriyle karşılaşmaktadırlar. Öğrencilerin problemleri çözümsüz hale gelmeden doğru tespit ve yönlendirmelerle problemlerin çoğalmasından önlenmelidir. Toplumumuz problemlerinin farkında olan bunlara gerçekçi çözüm yolları geliştirebilen, toplumun diğer bireyleriyle sağlıklı ve uyumlu ilişkiler kurarak hayatını devam ettirebilen bir gençlik yetiştirmeyi hedeflemelidir.

Bu bakımdan eğitim sisteminin, toplumca istenilen davranışları kazandırmanın yanında, öğrencinin gelişimini desteklemek ve karşılaştıkları problemlerini çözebilmesine yardım edebilme gibi bir rol üstlenmesi gerekmektedir.

Sporu, fizikî ve ruhî bir eğitim olarak düşünürsek, spor ile eğitimin özdeş olduğu söylenebilir. Bir sosyal olay olarak spor, eğitim kapsamı içinde düşünüldüğüne göre, eğitimin ekonomik kalkınmaya katkısından bahsederken, spor için ayrılan kaynakların ve faaliyetlerin de aynı görevi yerine getirebileceğini belirtebiliriz. Eğitimden en yüksek verimin sağlanması, kaynakların verimli şekilde değerlendirilmesine bağlıdır. Bunun yanı sıra alternatifler arasından, spor eğitimi için ayrılan kaynaklar insana yapılmış yatırımlar olarak düşünülebilir ³⁹. Bu yüzden gençleri spor yapmaya yönlendirmek, sporu yaygın hale getirmek, bireye genel eğitim ve spor eğitimi açısından katkı sağlayacaktır. Verimli bir spor eğitimi sağlayabilmek için ise spor kurumlarını, tesislerini ve spor eğitimcilerini ihtiyaca cevap verecek ölçüde bilgi, beceri, araç-gereç açısından donatmak gerekmektedir. Bunun için de sporun ve sporcunun özel problemlerini tanımak, beklentilerini tespit etmek, hizmet açısından önemli görülmektedir.

Türkiye'de sayıları 4967'ye ulaşan orta öğretim okullarında, öğretim gören öğrenci sayısı hızla artmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2001 yılı Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı raporları, liselerde 2,128,957 kayıtlı öğrencinin eğitim-öğretime devam ettiğini ortaya koymaktadır ⁹⁸. Okuyan gençliğin sayısı ile birlikte problemleri de artmaktadır.

Bir yandan öğrenimini devam ettiren, diğer yandan spor yapan öğrencilerin karşılaştıkları problemler gün geçtikçe artmakta ve gençler bu konudaki isteklerini ve beklentilerini açıklayamamanın sıkıntılarını çekmektedirler. Sporcu öğrencilerinin problemlerinin tespit edilip beklentilerinin bilinmesi, spor eğitimine ve genel eğitime katkı sağlayacaktır ⁵⁶; Güçlü'nün (2000); "Kulüplerde Aktif Spor Yapan Üniversite Öğrencilerinin Problemleri ve Beklentilerinin Belirlenmesi" konusunda yaptığı doktora tezi ile, üniversitede okuyan sporcu gençlik açısından önemli bulgular ortaya koymuştur.

Sporcu gençliğin önemli bir kesimini, orta öğrenim gençliği oluşturmaktadır. Bugün itibarı ile sadece Ankara’da 5657 sporcu, orta öğrenim kurumlarında okumaktadır. Doktora düzeyinde Sporcu öğrencilerin problem ve beklentilerinin belirlenmemiş ve orta öğretim de kapsamlı bir çalışmanın yapılmamış olması dikkate alınarak “Farklı Liselerdeki Sporcu Öğrencilerin Problem ve Beklentilerinin Belirlenmesi ve Karşılaştırılması” konulu bu çalışma ile alandaki eksikliğin giderilebileceği düşünülmüştür.

1. Problem Cümlesi

Farklı liselerde (Genel Lise, Meslek lisesi, Anadolu Lisesi ve Özel liselerde) okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ve beklentileri nelerdir? Bu problem ve beklentiler, okul türlerine, okulların alt yapısal gelişmişlik düzeyine ve kişisel bilgilerden elde edilen bağımsız değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır? Bunlara dayalı olarak da aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir.

2. Alt Problemler

1. Genel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?
2. Meslek liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?
3. Anadolu liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?
4. Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?
5. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?
6. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?
7. Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?
8. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri yaşamlarını ne derece etkilemektedir?
9. Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri yaşamlarını ne derece etkilemektedir?

10. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri yaşamlarını ne derece etkilemektedir?

11. Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri yaşamlarını ne derece etkilemektedir?

12. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar var mıdır?

13. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri arasında anlamlı düzeyde farklılık var mıdır?

14. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin sahip oldukları problemlerin yaşamlarını etkileme derecesi ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sahip oldukları problemlerin yaşamlarını etkileme derecesi arasında anlamlı düzeyde farklılık var mıdır?

15. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile altyapısal orta gelişmiş liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri arasında anlamlı düzeyde farklılık var mıdır?

16. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sahip oldukları problemlerin yaşamlarını etkileme derecesi ile altyapısal orta gelişmiş liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sahip oldukları problemlerin yaşamlarını etkileme derecesi arasında anlamlı düzeyde farklılık var mıdır?

17. Devlet Liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

18. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri nelerdir?

19. Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri nelerdir?

20. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri nelerdir?

21. Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri nelerdir?

22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar var mıdır?

23. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri arasında anlamlı düzeyde farklılık var mıdır?

24. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile altyapısal orta gelişmiş liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri arasında anlamlı düzeyde farklılık var mıdır?

25. Devlet Liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

B. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın temel amacı, farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemlerini ve beklentilerini belirlemek; bu problemlerle-beklentilerin, okul türlerine, okulların altyapısal olarak gelişmişlik düzeylerine ve sporcu öğrencilerin kişisel bilgilerden elde edilen bağımsız değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını karşılaştırarak ortaya koymaktır.

C. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırmanın önemi; Ankara'da orta öğretim gençliği üzerinde yapılan çalışmada sporcu öğrencilerin problemlerinin tespit edilmesi, beklentilerinin bilinmesi ile geleceğimizin güvencesi olan gençliğimizin yetiştirilmesine, eğitilmesine ve spor yapmalarına ilişkin politika ve planlamalara temel olabilecek verileri ortaya koyarak, geliştirilecek yeni projelere ve hizmetlere yön vermek mümkün olabilecektir. Araştırmanın Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ndeki yetkililere, federasyonlara, okullara, kulüplere, sporcu gençlerin problemlerini çözmede etkili olabilecek konumdaki sorumlu ve ilgili kişilere, sporcunun problemlerine yaklaşımlarını kolaylaştıracak ve sporcuların problemlerini tanımlayarak onlarla ilişki kurmalarına yardımcı

olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, sporcunun beklentilerinin bilinmesiyle sunulacak hizmetlere ve üretilecek projelere de yön vereceği ümit edilmektedir.

Yaşadığı toplumun özelliklerinden büyük ölçüde etkilenen gencin yaşamında, spor, önemli bir yer tutmaktadır. Milli Eğitimin amaçları ile sporun amaçları arasında paralellik olması nedeniyle spor, Milli Eğitimin amaçlarının gerçekleşmesinde önemli bir rol üstlenmiştir. Böylelikle spor, her bireyin genel eğitimine de katkı sağlamaktadır. Yetiştirdiği ailenin, öğrenim gördüğü okul tipinin ve yaptığı sporun özellikleri ve sorunları, gencin kişiliğinin oluşmasında ve sosyalleşmesinde önemli bir etkisi vardır.

Ortaöğretim ve üniversite gençliğinin problemleri ile ilgili olarak yapılan literatür taramasında, ülkemizde ve yurtdışında, birçok araştırma yapıldığı ve bu konu ile ilgili bir çok kitap mevcut olduğu görülmüştür.

Ancak ülkemizde konuyla ilgili olarak araştırmalar incelendiğinde, sporcu öğrencilerin problemleriyle ilgili çalışmaların yetersiz olduğu görülmüştür. Bu alanda Güçlü'nün, (2000): "Kulüplerde Aktif Spor yapan Üniversite öğrencilerinin problemleri ve beklentilerinin belirlenmesi" konulu Yüksek Öğretim Kurumu'na bağlı Kulüplerdeki Sporcu Öğrencilerin problem ve beklentilerini inceleyen doktora tezi dışında başka bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Bu araştırma "Farklı Liselerdeki Sporcu Öğrencilerin Problem ve Beklentilerinin Belirlenmesi ve Karşılaştırılması" başlığı altında, bu problemler ve beklentiler okul türlerine, okulların bulundukları bölgelerin altyapısal gelişmişlik düzeylerine ve sporcu öğrencilerin kişisel bilgilerine göre farklılaşıp-farklılaşmadığı da orta konulmaktadır. Araştırmanın ortaöğretim düzeyinde okuyan sporcu öğrencilere götürülecek hizmetlerin belirlenmesinde öncül bir çalışma olacağı düşünülmektedir.

D. ARAŞTIRMANIN DENENCELERİ

Araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak aşağıda belirtilen denenceler kurulmuştur.

1. Genel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri öncelikle; gelecek, okul yaşamı ve kurum ve kuruluşlar ile ilgili olmaktadır.

2. Meslek liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri öncelikle: aile yaşamı, gelecek ve ekonomik durum ile ilgili olmaktadır.

3. Anadolu lisesinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri öncelikle: benlik ve iç yaşam, aile yaşamı ve okul yaşamı ile ilgili olmaktadır.

4. Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri öncelikle: aile, okul, spor kurumları, benlik ve iç yaşamla ilgili olmaktadır.

5. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri öncelikle: sağlık, ekonomik, beslenme, malzeme, araç-gereç, tesis, aile, benlik ve iç yaşamla ilgili olmaktadır.

6. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri öncelikle: aile, başkalarıyla ilişkiler, benlik ve iç yaşam ve ile ilgili olmaktadır.

7. Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri öncelikle: ekonomik, malzeme, araç-gereç, tesis, okul, spor kurumları, gelecek ile ilgili olmaktadır.

8. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin yaşamlarını öncelikli olarak: sağlık, aile kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler etkilemektedir.

9. Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin yaşamlarını öncelikli olarak: aile, kurum ve kuruluşlar, benlik ve iç yaşamla ilgili problemler etkilemektedir.

10. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin yaşamlarını öncelikli olarak: aile, benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler etkilemektedir.

11. Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin yaşamlarını öncelikli olarak: sağlık, beslenme, okul, aile ve kişisel benlik ile ilgili problemler etkilemektedir.

12. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır.

13. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri arasında anlamlı düzeyde farklılık vardır.

14. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin sahip oldukları problemlerin yaşamlarını etkileme derecesi ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sahip oldukları problemlerin yaşamlarını etkileme derecesi arasında anlamlı düzeyde farklılık vardır.

15. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile altyapısal orta gelişmiş liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri arasında anlamlı düzeyde farklılık vardır.

16. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sahip oldukları problemlerin yaşamlarını etkileme derecesi ile altyapısal orta gelişmiş liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sahip oldukları problemlerin yaşamlarını etkileme derecesi arasında anlamlı düzeyde farklılık vardır.

17. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

18. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri daha çok: okul yönetimi ve öğretmenler, kulüpler ve aile ile ilgili olmaktadır.

19. Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri daha çok: aile, medya ve sponsorlarla ilgili olmaktadır.

20. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri öncelikle; okul yöneticileri, aile, kulüp ve federasyon ile ilgili olmaktadır

21. Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri öncelikle; aile, okul yöneticileri, federasyon ve kulüp ile ilgili olmaktadır.

22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti türü arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır.

23. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri arasında anlamlı düzeyde farklılık vardır.

24. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri arasında anlamlı düzeyde farklılık vardır.

25. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

E. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI

Bu araştırmanın planlanıp yürütülmesinde, ulaşılan bulguların yorumlanmasında, aşağıda verilen sayılıtlardan hareket edilmiştir:

1. Araştırma konusu ile ilgili ulaşılabilen kaynaklardan elde edilen bilgilerin objektifliği yansıttığı varsayılmıştır.

2. Araştırma verilerini toplamak için kullanılan ölçme aracı araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve ayrıca uzman görüşler alınmıştır. Güvenirliği yapıldıktan sonra, araştırma için “Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L ile Beklenti Belirleme Envanteri-L” farklı liselerdeki sporcu öğrencilerin problemlerini ve beklentilerini belirleyecek nitelikte ve yeterlilikte bir ölçme aracı olduğu varsayılmıştır.

3. “Sporcu Öğrenci Problem Tarama ve Beklenti Belirleme Envanteri-L” doldurma talimatları doğru bir şekilde verilmiştir. Bütün deneklerin talimatları doğru anlamaları ve soruları da doğru cevaplamaları sağlanmıştır.

4. “Sporcu Öğrenci Problem Tarama ve Beklenti Belirleme Envanteri-L”nin uygulanması esnasında iç ve dış şartların bütün denekler için aynı olmasına çalışılmıştır.

5. “Sporcu Öğrenci Problem Tarama ve Beklenti Belirleme Envanteri-L”ye verilen cevaplar doğru olarak kabul edilmiştir.

6. “Sporcu Öğrenci Problem Tarama ve Beklenti Belirleme Envanteri-L”nin sonuçlarının kayıtları titizlikle, tam ve doğru olarak alınmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin, evrene tamamen genellenebilir şekilde olduğu varsayılmıştır.

F. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmanın yapısında bulunan veya araştırmacı tarafından bu araştırma için getirilen başlıca sınırlılıklar şöyle açıklanabilir:

1.Araştırmanın bulgularının kaynağı 2000-2001 Eğitim-Öğretim yılında Ankara İl Merkezinde farklı liselerde (Genel Lise, Meslek Lisesi, Anadolu Lisesi ve özel lise) öğrenim gören sporcu öğrencilerle sınırlandırılmıştır.

2.Araştırma için sporcu öğrencilerden toplanan verilerin geçerlilikleri yalnız “Sporcu Öğrenci Problem Tarama ve Beklenti Belirleme Envanteri-L”nin uygulandığı zaman dilimi ile sınırlıdır (2 Nisan – 31 Mayıs 2001).

3.Araştırma konu ile ilgili ulaşılabilen kaynakların sağladığı veriler ile sınırlıdır.

4.“Sporcu Öğrenci Problem Tarama ve Beklenti Belirleme Envanteri-L”nin uygulanması için kullanılacak süre sekiz hafta ile sınırlıdır.

5.Araştırma, farklı liselerde 2000-2001 öğretim yılında okuyan sporcu öğrencilerin sadece spor yapmalarından dolayı karşılaştıkları sorunlarla sınırlıdır.

6.Araştırma, okulların altyapısal gelişmişlik durumuna göre gelişmiş ve orta düzeyde gelişmiş olarak iki boyutla sınırlandırılmıştır. (Altyapısal olarak gelişmemiş bölgelerde Anadolu ve Özel Liseler bulunmadığından ve bu bölgelerdeki okulların sporcu öğrenci sayılarının çok düşük olduğu, ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'nın Spor Şubesinde istenen katılım ücretleri nedeniyle de çoğu okulun spor karşılaşmalarına katılmadıkları tespit edilmiştir.)

G. ARAŞTIRMANIN KONUSU İLE İLGİLİ TANIMLAR

Araştırmanın konusu ile ilgili olup, anlamının bilinmesi gereken ve okuyanlara bir bakış açısı kazandıracak nitelikte görülen bazı terimler aşağıda tanımlanmıştır:

Aile: İçinde insan neslinin devamlılığının sağlandığı, topluma hazırlama sürecinin ilk cereyan ettiği eşler ve çocuklar arasında belli ölçüde içten, sıcak, güven verici ilişkilerin kurulduğu bir kurumdur¹¹¹. Çocuk, ilk en büyük ve fiziksel etkileşimini, ailesi içinde yaşar. Çocuk açısından, aile içinde kazanılan değerler, önemlidir.

Algı: Algı ile farkına varma eş anlamlı olup, algılama süreç içindeki uyarıcıya önem verir ¹¹⁹. Algı, bireyin kendi yaşamının problem ve beklentilerine ilişkin düşünceleridir.

Altyapısal Olarak Gelişmiş Bölge: Bulunduğu belediyenin içinde ulaşım ve altyapı hizmetlerinin daha iyi olduğu, bina ve konutların niteliği gereği yüksek olduğu cadde ve sokaklardır ²⁴.

Altyapısal Olarak Orta Gelişmiş Bölge: Yukarıda gelişmişlik anlatımında öngörülen nitelikler bakımından orta olabilecek seviyedeki cadde ve sokaklardır ²⁴.

Beklenti: Belli bir davranışın sonunda amaca ulaşma olasılığı olarak ele alınmaktadır ².

Bireyin kendi kişisel problemlerinin çözümüne ilişkin istekleri ve ümitleri.

Eğitim: Bilindiği gibi en geniş anlamda eğitim, çocuklara, ergenlere ve yetişkinlere kazandırılacak zihinsel ve bedensel yeteneklerin tümünü kapsayan her çeşit yetiştirme ⁴.

Ergenlik: Ergenlik, puberte (Erinlik) ile başlayan ve kimliğin kazanılması ile sonlanan, çocuklukla genç erişkinlik arasında bir dönemdir. Ergenin gerek akranları, gerek erişkinlerle yeni yaşantılar, yeni sorumluluklar, yeni ilişkiler yaşadığı fiziksel, psikolojik ve sosyal bir gelişme sürecidir ⁵⁹. Ergenlik, genel olarak ortaöğretimdeki gençlerin içinde bulunduğu önemli bir yaşam dönemidir. Bu dönemde genç hızlı bir biyolojik gelişme içindedir. Psikolojik gelişimi ise biyolojik gelişiminin gerisinde gitmektedir. Ergenlik döneminde, toplumun gence karşı olan beklentileri de değişmekte, ona yetişkine benzer roller yüklemektedir ⁵¹.

Gençlik: Gençlik bireyi sosyal olgunluğa hazırlayan, ergenlik ve delikanlılık özelliklerinin bir arada görüldüğü geniş kapsamlı bir kavramdır ⁵¹. Gençlik dönemini belirleyen yaş sınırları, yazılı kaynaklarda farklılık göstermektedir. Gençliğin başlangıç sınırı 12, 14 ve 15 olarak belirtilirken, bitiş sınırı olarak da 21, 24, 25 gibi değişebilmektedir.

UNESCO gençlik yaşını 15-25 olarak belirtmekte, Birleşmiş Milletler Örgütü 12-25, Türkiye'de ise gençlik yaşı çeşitli görüşlere göre farklı sunulmakla birlikte genel olarak 12-

24 yaşlarının sınır olarak kabul edilebileceği görüşü yaygındır. Nitekim birçok yazar gibi Özönder de gençlik yaşının 12-24 olduğunu ve bu yaş grubunun evrensel özelliklerinin kültürel faktörlerin tarihinde yattığını belirtmektedir ¹²². Genel yargı; gençlik, çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemidir. Yaş sınırındaki farklılığın coğrafik ve kültürel farklılıklardan kaynaklandığı söylenebilir.

Gelişim: Büyüme, olgunlaşma ve öğrenme sonucunda gerçekleşir ⁸. Gelişim öğrenme, yaşantı ve olgunlaşma sonucunda bireyde görülen düzenli ve sürekli değişiklikler olarak tanımlanabilir ¹²⁹. Ya da doğuştan ölüme kadar hiç aralıksız devam eden değişiklikler olarak tanımlanan gelişim, hayatın başlangıcında kuvvetlerin artışı şeklinde iken, hayatın sonuna doğru kuvvetlerin azalması şekline dönüşür ¹⁷.

Öğrenme: Bir yaşantının sonucunda, yeni bir davranış benimsene sürecine denir. Buna öğrenci açısından bakıldığında öğrenme, öğretmen açısından bakıldığında öğretme (kimi kez de eğitim) denir ¹¹.

Öğretim: Amacını gerçekleştireci nitelikteki kurumlarda öngörülen program ve kurallar çerçevesinde gerçekleştirilen bir etkinlik olup, diploma ile belgelenir. Orta öğretim kurumları, ülkemizde, meslek okulları dışında bir uzmanlaşma sağlamamakta, sadece genel kültür ve üniversiteye hazırlayıcı nitelikte bilgiler sunmaktadır ⁵¹.

Problem: Öğrencilerin dertleri, üzüntüleri, ihtiyaçları ve şikayetleridir ¹⁴.

Rehberlik: Rehberlik, seçimlerde ve uyum sağlamada, problem çözmede bir kişinin diğerine yaptığı yardımdır ⁸¹.

Spor: Sosyal, biyolojik, psikolojik ve sanatsal işlevi olan, kültürel ve ahlâki bir olgu olarak görülmektedir. Diğer bir deyişle, insanın, aklını ve vücudunu kullanarak rakibine, kendisine, tabiata, mesafeye ve zamana karşı, eşit kurallar içerisinde yaptığı bir mücadele şeklidir ⁶¹.

Sporcu: Düzenli ve belirli bir programla antrenman yapan ferdi ya da takımın bir elemanı olarak, mensubu olduğu okulu, kulübü ve ülkeyi resmî spor organizasyonlarına

katılarak temsil eden kişidir. Sporcu, profesyonel veya amatör olarak spor faaliyetlerini sürdürebilir.

Sporcu Öğrenci: Öğretim kurumlarında okuyan, aynı zamanda aktif spor yapan, okul takımlarında, okulunu temsil edebilecek düzeyde veya herhangi bir kulüpte sporcu olan öğrencidir.

H. ARAŞTIRMANIN KONUSU İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu alt bölümünde, öğrenci-problem, sporcu-problem boyutunu konu alan ve kapsamında, araştırmanın bir boyutuna veya bir alt kesitine yer vererek, bu çalışmayı destekleyen bazı araştırmalar ve kaynaklar tanıtılmıştır.

1.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Öğrenci Problemleri ile ilgili araştırmalara ilk kez Amerika’da başlanmıştır. Mooney, 1940’larda, lise öğrencileri üzerinde yaptığı “Lise Öğrencilerinin Problemleri” konulu çalışmasında, lise öğrencilerini en çok problemlili oldukları alandan en az problemi oldukları alana doğru şöyle sıralanmıştır⁹⁹:

1. Gelecekle ilgili problemler
2. İş bulma ve ekonomik hayat ile ilgili problemler
3. Okul ile ilgili problemler
4. Sosyal etkinlik ve eğlence ile ilgili problemler
5. Sağlık ile ilgili problemler
6. Öğretim yöntemleri ile ilgili problemler
7. Başkaları ile ilişki kurmaya ait problemler
8. Aile ilişkileri ile ilgili problemler
9. Karşı cinsle ilgili problemler

10. Din ve ahlâk ile ilgili problemler.

Landis ve Stone (1952): “Lise Öğrencilerinin Ailelerinin Demokratik, Otoriter ve Orta Tip Tutumdaki Davranışlarına Göre Sorunları” konulu inceleme, aile, kişilik, sosyal ilişkiler, kız-erkek ilişkileri, okul, meslek, din ve ahlâk ile ilgili problem alanlarını kapsamaktadır. Araştırmanın bulgularına göre, otoriter ailelerden gelen öğrencilerin tüm problem alanlarında fazla problemleri vardır. Ayrıca araştırmanın sonuçları, kararların hep birlikte alındığı demokratik ailelerdeki çatışmanın, otoriter ailelerdeki çatışmadan daha az olduğunu ortaya koymuştur⁶⁹.

Holman (1955): “16-18 Yaşlarındaki Öğrencilerin Sorunları”nı araştırmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin en fazla sorun yaşadıkları problem alanları şunlardır⁴⁶.

1. Okul ile ilgili sorunlar
2. Anne-baba ile ilgili sorunlar
3. Meslekî planlar ile ilgili sorunlar
4. Kız-erkek ilişkileri ile ilgili sorunlar
5. Para ve iş konusundaki sorunlar

Crow ve Crow (1956): “10-20 Yaşları Arasındaki Gençlerin Ev ve Aile Yaşantıları İle İlgili Sorunları”nı araştırmışlardır. Araştırmanın bulgularına göre, öğrenciler, anne-babalarının kendilerine çocuk muamelesi yaptıklarını, yaşantılarını anne-babalarıyla paylaşmadıklarını, karar vermede anne-babalarının etkili olduklarını belirtmişlerdir⁴⁶.

Kinlock (1970): “Üniversitede Öğrenim Gören 100 Birinci Sınıf Öğrencisinin, Lisede Bulundukları Sırada, Ana-Babalarıyla Aralarında Geçen Çatışma”ları inceleyen bir araştırma yapmıştır. Araştırmada, çatışma yaratabilecek problem alanları, kız-erkek arkadaşlığı, aile normları, aile çatışmaları, okulla ilgili çatışmalar, dinî ve felsefî düşünceler olarak belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda çatışmanın, ailenin sosyo-ekonomik düzeyine gencin cinsiyetine ve ana-baba ile çocuk arasındaki kuşak farklılığına ilişkin olduğu bulunmuştur¹¹⁰.

Eşrefi (1982): “Liseye Devam Eden Öğrencilerin Problemlerinin Bazı Kişisel Niteliklere Göre İncelenmesi” adlı doktora teziyle İran’ın Khoy şehrinde liseye devam eden öğrencilerin sorunlarıyla ilgili olarak yaptığı bir araştırmada, öğrencileri en çok kaygılandıran

problem alanının gelecekle ilgili olduğunu ortaya çıkartmıştır. Bunun sırası ile okul, arkadaşlık ilişkileri, benlik ve iç yaşam, aile ve sağlıkla ilgili alanlar izlemektedir. Ayrıca bu çalışma ile öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini gerektiren çok sayıda sorunlarının olduğu ve bu sorunların öğrencinin geldiği ailenin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyi ile sınıf, cinsiyet gibi kişisel niteliklerle ilişkisi olduğu sonucuna varılmıştır⁴⁷.

Güran Koşar (1984); Almanya’da bir grup Türk genci üzerinde yaptığı psiko-sosyal yönlü bir incelemede, 13-20 yaş arası gençlerde yalnızlık duygusunun çok yoğun olduğunu ve gençlerin içinde yaşadıkları topluma karşı olumsuz tavır geliştirdiklerini belirlemiştir⁸⁹.

Hollis (1986); “Ortaokul Sonrası Öğrenciler Arasında Akademik Başarı ile Eğlence Sporlarına Katılım Arasındaki İlişki”ye dair yapmış olduğu doktora tezinde, deney grubundan haftada dört ile sekiz saat arasında pratik yapmalarını istemiş, deney dönemi boyunca kontrol grubu hiçbir eğlence sporunda ya da herhangi bir fiziksel eğitim faaliyeti derslerinde yer almamıştır. İstatistiksel çalışmalardan sonra toplanan bilgiler, deney grubu için daha yüksek gerçek not ortalaması, anlamlı bir şekilde gösterilmiştir. Ayrıca deney grubu, kontrol grubuna göre beklenen not ortalamasına daha çok yaklaşmıştır. Deney grubunun fiziksel aktivitelere katılımları, kendilerine akademik başarı ve fiziksel faydaların yanı sıra, sosyal ve psikolojik faydalar da sağlamıştır. Birçok öğrenci için okul sporlarına katılmak, sınıfta elde edilen başarı düzeyi kadar önemli olabilir⁶⁸.

Patterson (1988); “Burslu Sporcuların ve Sporcu Olmayan Temple Üniversitesi Öğrencilerinin En Önemli Problemlerinin Karşılaştırılması” adlı doktora teziyle burslu sporcuların ve sporcu olmayan Temple Üniversitesi öğrencilerinin en önemli problemlerini analiz edip tanıtmış ve sporcu olmayanlarla burslu sporcuların en önemli problemleri arasında çok büyük bir fark bulunup bulunmadığını belirlemiştir. Özellikle bu çalışma için geliştirilen anket burslu 153 sporcuya ve sporcu olmayan 158 kişiye uygulanmıştır. Sonuçta burslu sporcularla sporcu olmayanlar arasında üç alanda çok önemli farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Sporcular, eğlence, ahlak ve din alanlarında daha fazla problem yaşarken; sporcu olmayanların, daha çok finansal yönden problem yaşadıkları tespit edilmiştir. Burslu sporcuların, sporcu olmayanların ve öğrenci

problemlerinin birçok demografik değişkenleri arasında ilişki bulundu. Bu değişkenler: cinsiyet, sınıf, gelir, ırk, spor ve not ortalamasını içerir. Erkekler, eğlence, ahlâk ve din sosyal ilişkiler alanlarında kızlara, göre daha fazla problemlidirler. Sporcu olmayan kızlar, aile alanında sporcu kızlardan daha ciddi problemlerle karşılaşır. Çoğu son sınıf öğrencisinin tatil, gelecek planlaması alanında, birçok üniversite birinci sınıf sporcuların ise sosyal ilişkilerde sorunlar yaşadığı ortaya çıkmıştır. Not ortalaması ve gelire bakılınca, aynı problem okul alanında da bulunmuştur. Burada not ortalamasının ve gelirin artışı, okulla ilgili problemlerin azaldığını gösterir.

Çok önemli spor aktivitelerine katılan sporcularla daha önemsiz sporlarda yer alan sporcular kıyaslandığında şu sonuçlar ortaya çıkmıştır: a) Çok Önemli sporlara katılan sporcular daha fazla akademik problem yaşarlar b) Her iki grup da akademik reklamların yararlı olduğu fikrine katılır c) İki grup da sportif antrenman tesislerinin yeterli olduğunu düşünür d) Çok önemli sporlarda yer alan daha fazla sayıda sporcu, steroid ya da diğer uyuşturucu maddeleri kullanma kararıyla karşı karşıya kalırlar ve e) iki grup, kendi sporlarının yeterli seyirci desteği olmadığını düşünür. Genelde genç sporcuların antrenörleri, takım idmanları ve yarış sezonu boyunca çeşitli problemlerle karşılaşır. Sporda uygulanan davranış analizi sezon boyunca ortaya çıkan problemleri hızlı bir şekilde çözen ve antrenörün etkili tavrına yardımcı olan çeşitli müdahaleleri, takımın ve antrenörün ihtiyaçlarını karşılayabilmelidir. Ne yazık ki sporda özellikle de genç ve tecrübesiz sporcularda, bu çeşit sporcu merkezli bir araştırmanın bulguları çok azdır ¹²⁴.

Wilson (1988)'in yaptığı "Lise Sporunda Çeşitli Davranış Prosedürlerinin Uygulanması" konulu tezin amacı, davranış stratejilerinin, 15 kişilik kızlar lise basketbol takımı ve antrenörleri için spor ortamının her alanına uygulandığında problem çözme teknikleri olarak kullanımını araştırmaktır. Sonuçlar bütün müdahalelerin istenen davranış değişikliğini yaratmakta başarılı olmadığını gösterdi. Bazı sporcular davranışların istenen yönde değiştirdilerse de ya kendileri ya da antrenörleri tarafından istenen gelişim düzeyine ulaşmakta hepsi başarılı olamadı. Bu başarı eksikliğinin nedeni, hem uygulanan çalışmalarda deneysel kontrolün azlığı, hem de sporcuların beceri gelişim düzeylerinin düşüklüğü olabilir. Bu araştırma, davranış değişiklik

metodlarının sporda uygulanabilirliğini gösterdi. Son iki asır, kadınların rolüyle ilgili olarak Amerikan toplumuna müthiş kültürel değişiklikler getirmiştir. Değişiklikler, birçok alanda olurken, spor dünyası, özellikle kadınların spora katılımlarındaki olağanüstü artış ile çok etkileyici olan olaylara tanık olmuştur ¹⁴⁷.

Simckley (1989): “Lise Öğrencilerinin Sportif ve Akademik Başarılarının Psikolojik Korelasyonu” konulu doktora çalışmasında, akademik başarı, atletik başarı kavrayış, kontrol merkezi ile motivasyon başarısı arasındaki ilişkileri araştırmaktadır. Ölçüm 130’u erkek, 59’ukız olan şehirdeki lise öğrencilerine uygulanmıştır. Bunlardan 79’u okul sporlarına katılmış ve okul sporu katılımcıları olarak, geriye kalan 110’u ise katılmamış ve okul sporu katılımcıları olmayanlar diye adlandırılmışlardır. Akademik başarı öğrencilerin not ortalamaları olarak tanımlanırken, sportif başarı antrenörlerin okul spor katılımcılarını değerlendirmekte kullandığı yeni geliştirilen 31 maddelik ölçüm ile değerlendirilir. Sonuçlar, sportif katılımın ve başarının yetişkinin kavrayışıyla yakından ilişkili olduğunu ve başarının nedenleri ile sonuçlarını değerlendirmekte kavrayışın duruma özgü şekillerinin yararlı olduğunu göstermektedir. Okul psikologları okulda ya da oyun sahasında öğrencilerin beklenen düzeye ulaşmalarını sağlayacak programları geliştirmelerinde, eğitimci ve antrenörlere yardım etmek için bu sonuçları kullanabilirler ¹³¹.

Bucaria (1989): “Lise Ergenlerinde Spor Statülerinin Vücut Görüntüsü Öz Saygı ve Korkusuzlukla İlişkisi” adlı doktora çalışması ile, kadınların mı, erkeklerin mi, bayan sporcuların mı yoksa sporcu olmayanların mı fiziksel çekicilik, fiziksel etkinlik, öz saygı ve korkusuzluk gibi değişkenlerde farklılık gösterdiğini araştırmıştır. Katılımcılar, 175’i erkek, 249’u bayan olan 424 kişi lise birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. Kişisel veri anketi, Lerner Vücut Şekli Ölçümü (etkinlik, çekicilik), Lerner Öz-Saygı Ölçümü ve Korku Araştırması Programı’ndan oluşan dört uygulama, bütün katılımcılara uygulanmıştır.

Sonuçlar, öğrencilerin cinsiyetleri ile açıklama % 21’lik fark ile korkusuzluk, öz-saygı ve vücut çekiciliği açısından erkeklerle kızlar arasında önemli farklılıkların bulunduğunu belirtmiştir. Öz saygının takip ettiği korku, cinsiyetler arasındaki en güçlü farklılıktır. Bayan

sporcular. öz saygı ve korkusuzluk konusunda sporcu olmayan bayanlardan farklılık gösterirler. Bulgular şunu belirtmektedir: Aile, okul ve medyanın sosyalleşme işlemleri kadınların rolleriyle ilgili olarak onlara verilen mesajları değiştirene kadar, spor çevresinden kadınların geleneksel olarak kendilerini gördükleri şekilde bir değişiklik yaratmasını bekleyemeyiz. Psiko-sportif gelişim, sportif gelişime bağlı olarak sağlıklı psikolojik gelişime ulaşma sürecidir. Bu, belli şartlar altında sportif deneyimin sadece sportif gelişim değil, aynı zamanda kişisel gelişim, olgunluk ve iyi bir psiko-sosyal uyumu ortaya çıkarma gücüne sahip olduğu görüşünü temel alır ²¹.

Rosenthal (1989): “Psiko-Sportif Gelişimin: Sportif Deneyimde Yeni Bir Anlayışa Doğru” adlı doktora çalışmasında, psikolojik, duygusal, ailesel ve sosyal güçlerin sportif yaşamı nasıl etkilediğini ve psiko-sportif gelişimi güçlendirdiğini mi yoksa engellediğini mi ortaya koyuyor. Sporcuların bilinç dışı motivasyonlarının, kişiler arası mücadelenin, aile ve takım dinamiklerinin sportif başarıya ve kişisel gelişime nasıl engeller yaratabileceğini göstermek için durum örnekleri kullanılmış ve ilaveten, araştırmacı, bunların sporcunun yaşadığı kişisel zorluklara ve duygusal problemlere nasıl katkıda bulunabileceğini açıklamıştır.

Araştırmacı, spor psikologlarına ve hekimlere, sağlıklı psiko-sportif gelişim göstermeleri için sporcularla çalışırken, psiko-tedavisel bir yaklaşım benimsemelerini önermiştir. Rosenthal bunu “klinik spor psikolojisi” olarak adlandırarak, bu yaklaşımı durum örneklerinin derin çalışmasıyla göstermiştir. Buna ek olarak, sporcunun ideal çalışması için bir model önermiş ve bunun, sporcunun olgunlaşan sportif deneyimi ve gelişiminin ilerlemesini sağlama yeteneğini de kapsayacağını belirtmiştir. Çalışmaya ayrıca literatür çoklu-disiplin araştırması da dahildir ve böylece çalışma, çeşitli alanların yardımının sportif deneyim anlayışına nasıl katkıda bulunduğunu gösterir. Çocuk psikolojisi, aile psikolojisi, grup psikolojisi, sosyal çalışma ve spor psikolojisi, ilgili disiplinler arasındadır ¹²⁶.

Carpenter (1992): “Spora Devam Etme İlgileri İçin Genç Sporcuların Güdülleri” adlı doktora tezi özellikle Sconland'ın Carpenter'in, Schmidt'in, Simons'in ve Keeler'in Spor Yapma Modellerinin değişen versiyonlarını test etmektedir. Bu model, spora devam eden ilginin altında yatan güdülleri araştırmak için düzenlenmiştir. Bu değişen modelde, program katılımının,

spor programlarında yer almaya devam etmenin nedenleri ve isteklerinin spordaki eğlenceyle, kişiye sağladığı avantajlarla, sahip olunan yetenekle, katılım fırsatlarıyla, sosyal baskıyla ve sosyal destekle pozitif yönden; olumsuz spor etkisi, başka seçeneklerin mevcut oluşu ve bu seçeneklerin çekiciliği ile ise negatif yönden ilişkili olduğu varsayılmıştır. Katılımın sonuçları ve devam eden beklentiler de değerlendirilmiştir. Katılımcılar, lise futbolunda, lise ve klüp voleybolunda ve lise atletizminde yer alan 14-17 yaşları arasındaki 572 kız ve erkek sporcudan oluşmaktadır.

Sonuçta antrenör desteği çok önemli bir faktör olarak aktarılmasa da sosyal destek ve sosyal baskı bileşenlerinin, hissedilen zorunluluğa ve desteği sağlayan kişiye (anne, baba, antrenör, arkadaş) göre faktör olarak gösterildiğini belirtmiştir. Benzer şekilde katılım fırsatları ilki tanıma fırsatlarını, ikincisi ise sosyal-deneysel fırsatları yansıtan iki ayrı faktörden oluşmuştur. Yapısal denklem modeli programa katılımın en önemli habercisi olarak spordaki eğlenceyi, kişiye sağladığı avantajları, anne baba desteğini (sosyal destek), antrenör baskısını (sosyal baskı), fırsatların tanınmasını (katılım avantajları) ve alternatiflerin cazipliği belirtmiştir. Genel olarak sonuçlar, spora devam eden ilgileri için yetişkin genç sporcuların güdülerini araştıran bir yaklaşım olan katılımın değişen modeline destek sağlamıştır. Bayanların büyük çoğunluğu kendilerini çok şişman olarak görürler ve kilo verme isteklerinden bahsederler. Sonuçlar, bayan sporcular arasındaki kilo endişesi ile uygunsuz ve sağlıksız perhiz uygulamalarının genel bayan nüfusunda görülen benzer problemlerle örtüştüğünü belirtmektedir ²⁶.

Zaritsky (1992); “Lise Düzeyinde Öğrenci Sporcuların Stresi” konulu tezinde, Massachusetts'teki lise öğrencisi sporcuların streslerinin düzeylerini ve kaynaklarını değerlendirmek için öğrenci atletlerin stres araştırması (SASS)'nı kullanılmıştır. Bu araştırmanın amaçları: (1) lise öğrencisi sporcularda kızlar ve erkekler arasında; (2) lise düzeyindeki öğrenci sporcularla üniversite düzeyindeki öğrenci sporcular arasında; (3) toplanan demografik bilgilerin ilişkileri arasındaki stresin düzeyini ve farklı kaynaklarını belirlemek ve (4) Öğrenci Sporcuların Stres araştırması (SASS)'nı incelemektir. Bilgiler, 24 farklı sporu temsilen rasgele seçilmiş 1607 lise öğrencisi sporcudan toplanmıştır. Massachusetts eyaletindeki 25 özel ve devlet lisesi araştırmaya katılmıştır. Sporcu kız öğrenciler ve sporcu erkek öğrenciler arasında önemli

farklılıklar ortaya çıkmıştır. Kız öğrenci sporcular, 81 maddenin 74'ünde daha yüksek düzeyde stres göstermişlerdir. Lise öğrencisi sporcular ile üniversite öğrencisi sporcular arasında ise genel stres ile ilgili önemli bir farklılık bulunmamıştır. Demografik bilgi analizi spora başlayanlarla başlamayanlar arasında önemli farklılıkların olduğunu ortaya çıkarmıştır. Tartışma, stres bilgisinin öğrenci sporculara edilen nasihatlere nasıl yardımcı olduğu temeline dayanmaktadır¹⁵¹.

Hickey (1992); “Spor ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkide Başarı Güdüsünün Rolü” konulu doktora çalışmasında spora ilgi ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkide özellikle güdünün oynadığı rolü temel alarak konuyu araştırmıştır. Araştırmada, kız sporcular, katılımcı olarak görev almışlardır. Okul davranış ölçümü ve spor yönlendirme anketi, bir ya da daha fazla spor programına katılan öğrenciler olarak tanımlanan 70 sporcuya ve spor programlarına katılmayan öğrenciler olarak tanımlanan sporcu olmayanlara uygulanmıştır. Bu çalışmada, akademik ve sportif alandaki başarı güdüsünün düzeyini belirlemek için Not Ortalaması ve Antrenör Değerlendirme Cetveli kullanılmıştır. Sportif ilgi ve akademik başarı, pozitif olarak korelasyon gösterirler. Sportif başarı ile akademik başarı çok da birbiriyle ilişkili değildir. Ancak sportif başarı, spor güdüsüyle ve akademik güdüyle pozitif yönde ilişkilidir. Ek olarak sporcu grubu, sporcu olmayan gruba göre daha yüksek not ortalamasına sahiptir. Bu projenin asıl çabası, kişinin birçok alanda başarılı olmaya ihtiyaç duyduğu temeline dayanarak, spor ve akademik başarı arasında gerçekten var olan pozitif yöndeki ilişkiyi belirlemektir⁶⁷.

Carlson'ın (1994); Massachusetts Üniversitesi'nde yaptığı “Öğrenciler Neden Spordan Nefret Eder, Hoşlanır Ya Da Kararsız Kalırlar: Beden Eğitimi İle İlgili Ortak Bir Kanaat Ve Davranış Oluşturmak” konulu doktora tezinin amacı, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi derslerine karşı düşüncelerini araştırmak ve bu düşüncesinin oluşmasına neden olan değişkenleri ortaya çıkarmaktır. Buna ilave olarak da beden eğitimi dersleri hakkındaki kanaatleri ile bu derslerdeki davranışları arasındaki bağlantıyı araştırmaktır. Öğrencilerin beden eğitimi hakkındaki kanaatlerini belirleyen temel etkenler olarak kültürel, sosyal ve okul faktörleri ortaya çıkarılmıştır. Kültürel bağlamda, temel etkiler olarak cinsiyet, elit sporculara duyulan hayranlık ve beden ile zihni birbirinden ayırmak ortaya çıkmıştır. Sosyal bağlamda da etkili nedenlerin aile, kitlesel

medya, katılımcıların sportif eksersizleri ve beceri düzeyi, daha önceki beden eğitimi derslerinde edinilen tecrübeler ve fitness ile ilgili düşüncelerin olduğu görülmüştür. Bu faktörler de öğrencilerin kendi kişiliklerini kavramaları ve kendilerine saygı duymalarını etkilemektedir. Okul bağlamında ise en etkili faktör olarak öğretmen belirlenmiştir.

Öğrencilerin verdikleri cevaplarda çoğunlukla: a- beden eğitimi dersinin bir eğlence olmasını istedikleri, b- beden eğitimi derslerinden kayırmayı öğrenmek istedikleri, c- beden eğitimi derslerinin bağlayıcılığının ve sorumluluklarının az olmasını istedikleri ve d- beden eğitimi derslerinin bir spor olmasını istedikleri ortaya çıkmıştır. Bu beklentiler, bir çok öğrencinin beden eğitimi derslerini ciddi bir konu olarak görmelerini engellemiştir. Bulgular, öğrenci davranışlarının genellikle kanaatlerini de ortaya koyduğuna işaret etmektedir. Yine de öğrenciler, belirli bir baskı altına alındıklarında kanaatlerinin aksine hareket edebilmektedirler²⁵.

Güçlü (1995): “Yabancı Öğrencilerin Uyum Problemi” adlı doktora çalışmasında, Pittsburg Üniversitesi’nde lisans üstü eğitim yapan yabancı öğrencilerin uyum problemleri ve bunları çözebilmek için geliştirdikleri stratejiler ve başvurdukları yardım kaynaklarını incelemiştir. Araştırmanın örneklerini, 90 değişik ülkelerden gelen 500 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak “Michigan Yabancı Öğrenci Problem Envanteri” ve açık uçlu sorular kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, yabancı uyruklu öğrencilerin problemleri, en fazla dil ve ekonomik sorunlarla ilgilidir. Avrupalı öğrenciler, diğer katılardan gelen öğrencilere nazaran bütün problem alanlarında daha az güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha fazla sorunları olduğu gözlenmektedir. Yabancı öğrencilerin uyum problemlerini çözerken en büyük desteği ailelerinden aldıkları, vatan hasreti ve yalnızlık duygularını gidermek için, ülkelerine sık mektup yazmak, telefon etmek gibi çarelere başvurdukları gözlenmektedir⁵⁸.

Powell (1996); Queen's Üniversitesi’nde “Yetenekli Sporcuların Spor İle Okulu Dengelemeleri” adlı doktora tezinin hedefi Ontario’daki bir ortaöğretim okuluna devam eden ve kendilerine herhangi bir danışmanlık/yardım verilmeyen yetenekli sporcuların okulda yaşadıkları deneyimleri ortaya koymaktır. Araştırmada, belirli bir standardı olmayan görüşme-mülakat tekniği

kullanılmıştır. Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin okulda yaşadıkları deneyimler, kendi yorumlarıyla kayda geçirilmiştir. Öğrenciler, başarılı olabilmeleri için okulda ve sporda denge kurabilmeleri ile ilgili olarak kendi uyguladıkları stratejileri dile getirmişlerdir. Kendilerini tanımlarlarken rasgele tecrübelerin kontrolü altında olduklarını, hatta bir kontrol altında dahi olmadıklarını belirtmişlerdir. Okulda yaşadıkları deneyimlerden hareketle dışsal faktörlerin öğrenciliklerini olumsuz etkilemesinden endişe duydukları ortaya çıkmıştır. Eldeki verilerin incelenmesinin ardından, araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin derslerde çok önemli bir sorunla karşılaşmadıkları, ancak diğer sosyal faaliyetlere iştirak edememeleri, arkadaşlıklarının bozulması, çabuk sinirlenme, devamsızlıkları yüzünden öğretmenleriyle karşı karşıya gelmek gibi bir takım sıkıntılar yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın neticesinde şu sonuca ulaşılmıştır: Eğitim Bakanlığı, üst düzey yetenekteki sporcular için eğitimcilerin daha esnek ve uzlaşmacı bir program geliştirmelerini temin etmelidir. Böylece hem zaman/devamlılık hem de dersler hususunda bu öğrencilere ekstra kolaylıklar tanınmalıdır. Çalışma ayrıca bu konuda daha ileri araştırmaların yapılmasını ve bu konuda sporcuların dinlenilmesi metodunun gerekliliğini tavsiye etmektedir¹²⁵.

Spence (1996); Toronto Üniversitesi'nde "Toronto'daki Liselerde Öğrenim Gören Siyahî Erkek Sporcu Öğrencilerin Spor Faaliyetlerine Katılımlarının Akademik Ve Mesleki İlgi-İstekleri Üzerindeki Etkileri" konulu doktora tez çalışması ile Toronto'daki liselerde öğrenim gören ve spor yapan siyahî öğrencilerin akademik ve mesleki isteklerini-yönelimlerini araştırmaktadır. Dolayısıyla araştırma, sporcu ve siyahî olmanın öğrenim hayatını ve mesleki seçimini hangi şekilde etkilediğini ortaya koymaya çalışmaktadır.

Bu bulguların ışığında da siyahî sporcu öğrencilerin öğrenim hayatlarında başarılı olmaları için spesifik öneriler yapılmış ve genel olarak da okulların siyahî öğrenciler açısından daha verimli olabilmesi için geliştirilebilecek stratejilere değinilmiştir. Ayrıca ebeveynlerin, okulun, arkadaş gruplarının, çevrenin ve medyanın etkileri de dikkate alınmıştır. Okullarda, iş dünyasında ve yaşamın diğer alanlarında saygınlık ve itibar kazanabilmek için siyahî öğrencilerin sporda başarıya ulaşmak amacıyla daha çok mücadele vermeleri anlaşılabilir bir durumdur. Bu insanlar için spor, hayatın vazgeçilmez bir unsurudur. Spor, onlar için başarıya

ulaşılabilecek ve dikkatleri üzerlerine toplayabilecek bir sahadır. Bradock (1991) ve Sedlacek (1987); yaptıkları araştırmalarda, sportif etkinliklere katılımın saygınlık ve kişisel disiplin yeteneği kazandırdığını, hedefe yönelttiğini ve azim kazandırdığını ortaya koymuş ve bu yeteneklerin sınıfa taşındığını belirtmişlerdir. Bu sonuç, yapılan araştırmamızda da verilen cevaplarla örtüşür niteliktedir. Araştırmaya dahil edilen öğrenciler, sporun kendileri için ne derece önemli bir motivasyon ve duygularını dışa vurmak için bir araç olduğunu ve yükseköğrenime devam edebilmeleri için de önemli bir finans kaynağı olacağını düşündüklerini ortaya çıkarmıştır. Buna rağmen, spora çok fazla odaklaşmanın ders çalışmaya zaman ayırlamamasına ve gerçekçi olmayan meslekî eğilimleri doğuracağı belirlenmiştir¹³³.

Skyles (1997); Massachusetts Üniversitesi'nde yaptığı "Liselerde Beden Eğitimi: Yalnızca Öğrenmek İçin Değil Yarışmak İçin de" konulu doktora çalışmasının amacı, genç üniversite öğrencilerinin ortaöğrenimde gördükleri beden eğitimi çalışmalarının nasıl değerlendirdiklerini ortaya çıkartmaktır. Çalışma, ayrıca bu bireylerin beden eğitimi deneyimlerinin kendi kişilik yapılarını ve anlamlarını belirleyen olayları ve etkileri ortaya koymak üzere düzenlenmiştir. İlk kez Kelly'nin (1955); tanımladığı "kişisel psikoloji kurmak" kavramı çerçevesinde oluşturulan bu çalışmanın amacı, yükseköğrenim öğrencilerinin lise döneminde aldıkları beden eğitimi derslerinde edindikleri tecrübeleri nasıl tanımladıklarını ve o dönemde elde ettikleri tecrübeler hakkında şu anda sahip oldukları inanç ve değerler yargısını ortaya çıkartmaktır. Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi programlarını fazla ciddiye almadıkları görülmüştür. Böyle düşünmelerinin temel nedeni çevrelerinin, ebeveynlerinin bu görüşe sahip olmaları ve dahası diğer derslerle karşılaştırıldığında puanlandırma sisteminin önem taşımaması olduğu görülmüştür¹³².

2.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Ülkemizde, öğrenci sorunları ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu konu, bir çok araştırmacının ilgisini çekmekte ve öğrenci sorunları çeşitli yönlerden incelenmektedir. Aşağıda bu araştırmalara kısaca değinilmiştir.

Ülkemizde, üniversite öğrencilerinin problemleriyle ilgili yapılan çalışmalardan ilki Tan'ın 1954 yılında, Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmadır. Bu araştırmada, "Öğrenci İhtiyaçları Tarama Listesi Yüksek Okul Formu" kullanılmıştır. Bu araştırmada, öğrencilerin sorunlarının neler olduğu ve hangi alanlara dağıldığı ortaya konulmuştur. Sosyal ve dinlenme etkinlikleri alanına ait problemler ilk sırayı almıştır. Bunu öğrenim programı ve yöntemi ile bireysel-psikolojik problem alanları takip etmiştir ⁴⁶.

Ülkemizde, lise öğrencilerinin problemleriyle ilgili 1961'de, Baymur'un yaptığı çalışmada öğrencilerin ne gibi problemleri, üzüntüleri ve kaygılarının olduğunu belirlemiş ve araştırmanın en önemli bulgusu olarak da öğrencilerin hemen hemen tümünün bir çok problemlerle iç içe olduklarını tespit etmiştir ¹⁵.

Baymur (1965); tarafından yapılan "Yurtta Kalan Yüksek Öğrenim Gençlerinin Başlıca Problemleri" konulu yaptığı araştırma ile yurtda kalan yüksek öğrenim gençliğinin ne tür sorunları ve kaygılarının olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Öğrencilerin en çok yakındıkları sorunlardan en az yakındıkları sorun alanlarına göre sıralanış şöyledir ¹⁴:

- Yurtdaki aksaklıklar,
- Okuldaki derslerin ağırlığı ve yoğunluğu,
- Maddi yetersizlik,
- Çevre baskısı,
- Sosyal faaliyet yetersizliği,
- Kültürel faaliyette bulunamama,
- Spor yapamama,
- Karşı cinsle ilişki kuramama vb.

Kepçeoğlu (1969); tarafından yapılan "Ankara Şehir Ortaokullarına Devam Eden Öğrencilerin Problemleri" adlı araştırmada, farklı sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik çevreden gelen toplam 1150 öğrenciden kompozisyon türü bilgi toplanmış, bunlardan 301 erkek 275 kız, toplam 576 öğrencinin kağıtları incelenmiştir. Araştırmada, her bölümde değişik sayılarda olmak üzere toplam 208 problem listelenmiştir. Öğrencilerin en çok problemli oldukları alandan, en az problemli oldukları alana doğru sıralanış şöyledir:

- Okulla ilgili problemler.
- Gelecek, öğrenim ve iş hayatına ait problemler.
- Ev ve aile hayatına ait problemler.
- Sağlık ve beden gelişimi ile ilgili problemler.
- Arkadaşlık ilişkileri ile ilgili problemler.
- İş hayatına ait Problemler.
- Başkalarıyla ilişki kurmaya ait problemler⁸⁰⁾.

Kağıtçıbaşı (1972): İzmir'deki Lise Öğrencileri Üzerinde "Sosyal Değişmenin Psikolojik Boyutları" üzerine bir inceleme yapmıştır. Araştırma sonucunda dört tür değişken tespit etmiştir⁷³⁾.

- Psikolojik değişkenler (kişilerle ilgili)
- Aile ile ilgili değişkenler
- Kişinin kendi geleceği hakkındaki umut ve beklentileriyle ilgili değişkenler
- Sosyo - ekonomik durum ile ilgili değişkenler

Köknel (1981): "Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları" adlı araştırmasında, şu sonuçları elde etmiştir: Genç kuşağın içinde bulunduğu ortama göre (konut, beslenme, ekonomik düzey, aile, gelenek, görenekler, din, cinsellik, özerklik ve sorumluluk açılarından) durumlarını sergilemeye çalışmıştır. Gelişmekte olan ülkelerin özelliklerinden kaynaklanan sorunlar, gençlere de yansımaktadır. Araştırmanın bulgularına göre, gençler arasında intihar, suçluluk, alkol, ilaç bağımlılığı gibi kötü alışkanlıkların olduğu görülmüştür. Ayrıca gençlerin boş zamanlarını da iyi değerlendirmedikleri belirtilmiştir⁴⁶⁾.

Gökçe (1984): bu çalışmayı, İzmir ilindeki Devlet liselerinin 3. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. "Ortaöğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları" ile ilgili 1984 yılında yapmış olduğu çalışmayı aşağıdaki şekilde gruplamıştır⁵¹⁾.

- Ortaöğretim gençliğinin nitelikleri (Aile ilişkileri, aile yapısı ve arkadaşlık ilişkileri)
- Öğrencilerin başarı kavramına yaklaşımı ve bu çevrede okulun konumu (okul başarısı, öğrencinin öğretmen programı ve ders kitaplarına yaklaşımı)

- Davranış tutum ve beklentileri (cinsel gelişimi meslek beklenti ve umutlar gelecek hakkında düşünceler.

- Özgür zaman alışkanlıkları sorunlarına yaklaşım ve devletten beklenen hizmet.

Özbekçi (1987): “Bursa İlinde Ortaöğretimdeki Sporcu Öğrencilerin Sorunları” konulu yüksek lisans çalışmasında sporcu öğrencilerin sorunlu oldukları dört alan belirlenerek şöyle sıralanmıştır ¹¹⁴:

-Dersleri ve öğretmenleri ile ilgili sorunları.

-Okul idaresi ile ilgili sorunları.

-Ailesi ve arkadaşlarıyla ile ilgili sorunları.

-Beslenme ve spor malzemeleri ile ilgili sorunları.

Kara'nın (1991): “Liselerde Sportif Yarışmalarda Derece Alan Öğrencilerin Akademik Başarıları” adlı yüksek lisans tezindeki araştırmanın amacı: 1989-1990 öğretim yılında Ankara Liselerinde sportif yarışmalarda derece alan öğrencilerin akademik başarılarını tespit etmektedir. Araştırma sonucunda; sporcu öğrencilerin akademik başarılarıyla, spor yapmayanlar arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı, basketbol oynayanlarla, kız öğrencilerin daha başarılı oldukları, yetenek ve sosyal derslerde başarılı olduğu, sporcu öğrencilerin disiplin sorunlarının olmadığı tespit edilmiştir. Beden Eğitimi öğretmenleri; öğrencilik döneminde, aktif olarak spor yaptıklarını, öğrenci seçerken derslerinde başarılı ve spora yatkın bir fizikî yapıya sahip öğrencilerin seçilmesi gerektiğini, takım ve öğrencilerin bireysel sorunlarıyla ilgilendiklerini, esas amaçlarının okullarını en iyi şekilde temsil etmek olduğunu belirtmişlerdir. Alan dersi öğretmenleri, sporla, seyirci olarak ve amatörcce ilgilendiklerini belirtmişlerdir. “Sporcu öğrencilerin daha başarılı olmaları için ek önlemler alınmalıdır, görüşünde birleşmişlerdir.” ⁷⁵.

Göktaş'ın (1994): “Farklı Sosyo-Ekonomik Yapıdaki Ortaöğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Spora Katılımına Etki Eden Faktörler” konulu yüksek lisans tezinin amacı: farklı sosyo-ekonomik yapıdaki ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin spora katılımına etki eden faktörleri tesbit etmektir. Bu araştırmaya, Ankara ilinde bulunan 10 değişik orta okul ve

liseden toplam 185 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda öğrencilerin spora katılmasında aile, çevre, kitle iletişim araçları, spor tesislerinin durumu teşvik edici unsurlar olarak ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin spor yapmalarında en önemli etken, ülkeyi en iyi şekilde temsil etmek ve sporda başarılı olmak faktörleridir. Bu faktörleri sağlık, çevreye kendini kabul ettirme faktörleri takip etmektedir. Öğrencilerin sosyo-ekonomik yapısındaki farklılıklar, onların uğraştıkları spor dalının seçiminde ve spor yapmasındaki amacın tespitinde önemli bir etken olarak ortaya çıkmaktadır⁵⁵.

Altuntaş'ın (1995); "Ortaöğretim Gençliğinin Sportif Eğilim ve Beklentileri (Trabzon Uygulaması)" konulu yüksek lisans tez çalışmasının amacı; Trabzon'da ortaöğretime devam eden öğrencilerin sportif eğitimi ve beklentilerinin belirlenmesi idi. Bu amaçla 13-19 yaşlar arasındaki 330 erkek ve 210 bayan öğrenci olmak üzere toplam 540 denek, tesadüfi örneklem metodu ile seçildi. Anket uygulaması sonucunda deneklerin sportif eğilim ve ihtiyaçları belirlendi. Deneklerin büyük bir kısmının spor branşları ile ilgili oldukları görüldü. Bu oran erkeklerde % 94.85, bayanlarda % 92.85 idi. Erkek deneklerin büyük bir çoğunluğu futbol branşını tercih ederken (% 72.24) bayan denekler ise voleybolu tercih etmektedir (% 35.23). Erkek deneklerin sportif faaliyetlere faal olarak katılımı bayanlara oranla çok daha yüksek çıkmış ve ailelerin yaşam standartları ve eğitim seviyelerinin yüksek oluşunun sportif faaliyetlere katılım oranını arttırdığı belirlenmiştir. Deneklerin büyük bir çoğunluğu spor tesislerinin yetersizliğinin sportif aktiviteye katılmalarını engellediğini belirtmiştir⁷.

Sunay'ın (1995); "Ankara İlinde Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Görüşleri" üzerine yapmış olduğu çalışmada, beden eğitimi derslerinin öğrencilere, yetenek tespiti, kişilik gelişimi imkanı verdiği ve zihinsel, fiziksel dinlenme olanağı sağladığı yönünde olumlu sonuç tespit edilirken, Beden Eğitimi Derslerinin öğrencilerin beklentilerine cevap vermediği sonucuna varılmıştır¹³⁵.

Güçlü'nün (2000)'de yapmış olduğu "Kulüplerde Aktif Spor Yapan Üniversite Öğrencilerinin Problem ve Beklentilerinin Belirlenmesi" konulu doktora tezinden elde edilen bulgular şöyle sıralanmıştır ⁵⁶.

1. Aktif sporcu üniversite öğrencilerinin en çok işaretledikleri problemlerin maddi alanlarda olduğu ortaya çıkmıştır.

2. Aktif sporcu üniversite öğrencilerinin maddi problemleri cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Maddi problem alanında kızların erkeklerden daha çok problemi olduğu ortaya çıkmıştır.

3. Aktif sporcu üniversite öğrencilerinin kişisel ve toplam problemleri devam ettikleri üniversiteye göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

4. Aktif sporcu üniversite öğrencilerinin ailevi ve kişisel problemleri, devam ettikleri fakülte ve yüksekokula göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

5. Aktif sporcu üniversite öğrencilerinin okulla ilgili problemleri, devam ettikleri sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin okulla ilgili problemlerinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

6. Aktif sporcu üniversite öğrencilerinin bütün problem alanları ve toplam problemleri, branşlarına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Takım ve ferdî sporlarla ilgilenen sporcu öğrencilerin bütün problem alanlarında ve toplam problemlerde, mücadele ve raket sporlarıyla ilgilenen öğrencilere göre problemlerinin daha az olduğu tespit edilmiştir.

7. Aktif sporcu üniversite öğrencilerinin barınma, klüp ve federasyonlar, okul, kişisel ve toplam problemleri, spordaki statülerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

8. Aktif sporcu üniversite öğrencilerinin maddî, ailevi ve barınma problemleri, kaldıkları yere göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Ailesiyle kalan sporcu öğrencilerin maddî, ailevi ve barınma problemlerinin arkadaşları ile yurtda ve kulüp pansiyonunda kalanların problemlerine göre daha az olduğu bulunmuştur.

9. Aktif sporcu üniversite öğrencilerinin problemleri (ailevi problemleri hariç) anne-babalarının eğitim düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Öğrencilerin

anne-babalarının eğitim düzeyleri yükseldikçe sporcu öğrencilerin ailevi problemleri hariç, diğer problemlerinin azaldığı tespit edilmiştir.

10. Aktif sporcu üniversite öğrencilerinin maddi ve barınma problemleri, ailelerinin aylık gelir seviyesine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Ailelerinin aylık gelirleri düşük olan öğrencilerin maddi ve barınma problemleri, ailelerinin gelir düzeyleri orta ve yüksek olan öğrencilerin maddi ve barınma problemlerinden daha fazla olduğu bulunmuştur.

11. Aktif sporcu üniversite öğrencilerinin ailevi, okul ve kişisel problemleri, kulüplerindeki tesislerin olup olmamasına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Çalıştıkları kulüplerde tesis olan öğrencilerin, kulüplerinde tesis olmayanlara göre, ailevi, okul ve kişisel alanlarda problemlerinin daha fazla olduğu görülmüştür.

12. Aktif sporcu üniversite öğrencilerinin maddi problemleri, öğrencilerin spor harcamalarına kulüpleri tarafından yeterli maddi desteğin sağlanmasına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

13. Aktif sporcu üniversite öğrencilerinin beklentilerinin öncelikle maddi alanda olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin ailevi, barınma ve kulüplerden beklentileri genelde ekonomik sebeplere dayanmaktadır. Sporcu üniversite öğrencilerinin federasyonlardan beklentileri; sosyal güvence, sponsorluk, daha fazla ilgi ve eşit muameledir. Bu öğrencilerin okullardan beklentileri ise sporcu öğrencilere hoş görülme davranma, sınav ve devam konusunda yardımdır. Sporcu öğrencilerin medyadan beklentileri; branşlar arası farklılık olmayan bir yayın ilkesi olması amatör sporlara daha fazla ilgi göstermesi ve sporu geliştirecek ve sevdirecek programların artırılmasıdır. Bu öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri ise; anlayış, güven ve destektir.

II. GENEL BİLGİLER

A. GELİŞİM

Gelişim, öğrenme, yaşantı ve olgunlaşma sonucunda bireyde görülen düzenli ve sürekli değişiklikler olarak tanımlanabilir ¹²⁹. Gelişim, organizmanın döllenmeden başlayarak bedensel, zihinsel, dil, duygusal, sosyal yönden, belli koşulları olan en son aşamasına ulaşmaya kadar sürekli ilerleme kaydeden değişimdir ¹²⁷.

Bütün kuramcılar, gelişime farklı açılardan bakmışlardır. Örneğin: Gesell, olgunlaşma etkenlerine, Bandura çevre etkenlerine Freud, Piaget, Havighurst gibi kuramcılar da hem olgunlaşma hem de çevre etkenlerine ağırlık vermişler ve kendilerine özgü bir kuramsal yaklaşım kullanmışlardır. Oysa, gelişimin çok yönlü boyutu tek bir modelle açıklanamamaktadır. Gallahue (1982); insan davranışları birbirinden ayrı değil, psikomotor, bilişsel ve duyuşsal alanları ile birlikte ele alınmalıdır ¹¹⁸. şeklinde görüş bildirmiştir.

Gelişim kavramı, genellikle olgunlaşma kavramı ile karıştırılarak kullanılma eğilimindedir. Oysa olgunlaşma, kişinin doğuştan getirmiş olduğu potansiyelin zaman içinde ortaya çıkmasını ifade eder. Bu anlamda kişinin herhangi bir çaba göstermesine gerek yoktur. O, kendiliğinden meydana gelen bir süreçtir. Gelişim, olgunlaşmayı da içerir ve doğumdan ölüme kadar kişinin geçirmiş olduğu değişiklikleri anlatır. Başka bir ifadeyle, her olgunlaşma gelişimdir; ama her gelişim, olgunlaşma değildir. Hatta gelişim için bireyin çabasına gerek duyulur ⁸.

Gelişim, büyümeyle de karıştırılmamalıdır. Büyüme, daha çok fiziksel özellikler için kullanılırken, gelişim, fiziksel özelliklerin yanı sıra diğer (psikolojik) özellikleri de kapsayacak şekilde kullanılır. Örnek için, kişilerin vücutları büyür (gelişir de!), zihinleri gelişir (ama büyümmez!). Gelişim büyüme, olgunlaşma ve öğrenmenin sonucunda gerçekleşir ⁸.

Freud, Erikson, Gesll, Havighurst, Piaget çocuk gelişimi hakkındaki bilgilere değerli katkılar sağlamış ve kuramsal gelişim modelleri oluşturmuşlardır. Bu gelişim modelleri çocuk gelişimi alanına şu yönlerden büyük yarar sağlamıştır ¹¹⁸.

Gelişim dönemlerinin özellikleri iyi bilinirse, o dönem için normal davranışlarla normal dışı davranışlar ayırt edilebilir. Normal dışı davranışları düzeltici önlemler alınabilir. Gelişimde, gecikmenin olduğu durumlarda, daha ayrıntılı incelemeler yapılarak olası bir engel erkenden saptanabilir ve erken eğitime başlanabilir. Böylece, çocuk kendi potansiyeline ve gelişimine göre uygun yaklaşım ve programlarla eğitimini sürdürebilir.

İnsan, yaşadığı müddetçe sürekli bir şeyler öğrenir. Bir konuyu öğrenen insan, artık öncekinden farklı biri olmuştur. Bu farklılaşma insanın “davranış ve tavırlarını, belki de kişiliğini bile değiştiren” bir farklılaşmadır. Yeni öğrenmeler ile kişinin kapasitesi gelişir. Önceden yapamadığı bir şeyi yapabilir hale gelir. Daha geniş anlamda, öğrenme sonucu birey, içinde bulunduğu evrene yeni bir anlam yükler ve evrendeki konumunu yeniden tanımlar ¹¹⁶. Çocuk büyürken, kendini diğer insanlardan ve nesnelerden ayırmayı öğrenir ve böylece benlik yapısı oluşur. Benlik yapısı da giderek gelişir ve bir sorunla karşılaşıldığında durum bu yapıya göre algılanır, üzerinde düşünülür ve eyleme geçilir ⁵⁰.

Gelişimin meydana gelebilmesi için öğrenmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Öğrenme, bireyin çevresiyle belli bir düzeydeki etkileşimleri sonucunda meydana gelen nispeten kalıcı izli davranış değişmesidir ¹²⁷.

Öğrenme Kuramları: İnsanlar, yaşamları boyunca çevre ile etkileşimlerin sonucu bilgi, beceri, tutum ve değerler kazanırlar. Bundan dolayı öğrenme, kişilerde oluşan kalıcı değişimler olarak tanımlanabilir. Kişinin çevre ile etkileşimi, onun sürekli olarak çevresinden bir şeyler alıp-vermesi demektir. Kişi, çevresinden sürekli olarak kendisine ulaşan verileri değerlendirir ve bunun sonucu olarak düşünsel, duyuşsal veya davranışsal tepkide bulunur ¹¹⁶.

Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için, öğrencinin bilgi alabileceği ortam üzerinde dikkatini toplayabilmesi, önem taşımaktadır. Dikkati bir konu üzerinde toparlayabilmek için en önemli unsurun, konuyla ilgili “güdülenmek” olduğu unutulmamalıdır. Güdü, öğrenmenin

gerçekleşebilmesi için temel etkenlerden biridir. Öğrenciyi güdüleyebilmek için, öğretmenin, öğrenilecek materyali çekici hale getirmesi yerinde olur ³⁸.

Güdü: davranışa enerji ve yön veren güçtür. Bu güç, organizmayı etkileyerek bir amaç için harekete geçmeye sevk eder. Güdü, istekleri, arzuları, ihtiyaçları, dürtüleri ve ilgileri kapsayan genel bir kavramdır. Açlık, susuzluk, cinsellik gibi fizyolojik kökenli güdülere dürtü denilmektedir. Bilme ve başarıma isteği gibi insanî dürtülere ise ihtiyaç denilir ¹²⁹.

Hemen hemen herkesin güdülü olduğu bir alan vardır. Bazıları ün kazanmaya, bazıları zengin olmaya, bazıları da öğrenmeye güdülüdür. Ün kazanmak isteyen kişi, bunun yollarını ararken, öğrenmek isteyen kişi ise öğrenme ile ilgili okuma, araştırma, konferansları izleme vb. işlerle uğraşacaktır. Örneğin para kazanmaya güdülü bir lise öğrencisi, bunu yapmanın en uygun yolunun futbolcu olmak olduğuna inanıyorsa, bütün zamanını ve çabasını futbol çalışmalarına yöneltecektir. Yani birey, kendi gereksinimlerini karşılayacak olana ilgi duyduğu, yapabileceği, etkinliklere diğerlerinden daha fazla katılacaktır. Kuşkusuz eğitimciler için önemli olan, öğrenme güdüsüdür ².

Becerilerin kazanılmasında ve öğrenilenlerin kalıcılığının sağlanmasında, tekrar önemlidir. İnsan konuşma, müzik aleti çalma, yabancı bir dili konuşma vb. becerileri tekrar yapmadan öğrenemez ¹¹⁶. Spor, becerileri de güdülenerek, görerek, uygulayarak ve tekrar edilerek öğrenilebilir. İnsanlar, çevrelerindeki kişilerin davranışlarını, inanışlarını, değerlendirmelerini ve tutumlarını taklit ederek yeni davranışlarda bulunmayı öğrenirler ³².

Öğrenen veya öğrenci, iki açıdan incelenebilir. Bir açıdan bakıldığında onun içinde bulunduğu gelişim dönemi ile ilgili özellikleri, başka bir açıdan bakıldığında ise onun diğer öğrencilerden farklı veya onlara benzer olan yönleri ele alınabilir ⁸. Bireysel eğitim, her bir çocuğun başarısının üzerinde ayrı ayrı önemle durmaktır. Bireysel eğitim, her çocuğun tek olduğunu hesaba katar ve çocukların özel yetenekleri düzeyinde başarılı olabilmeleri için bütün fırsatları sağlar. Her ne kadar sınıfların kalabalıklığından dolayı, bireyselleştirilmiş eğitimi uygulama zorluğu olsa da öğretmen sınırlı personel, zaman ve araçlarla mümkün olduğu kadar eğitimi bireyselleştirmeye çalışmalıdır ¹¹⁸.

Gelişimle İlgili Temel İlkeler: Gelişimde önemli olan kalıtım, çevre ve zaman değişkenleridir. Kalıtım, çevre ve zaman etkileşiminin yanı sıra gelişimde önemli olan sekiz temel ilkedен daha söz edilebilir. Bu ilkeler, hem doğum öncesi hem de doğum sonrası gelişim için geçerlidir ³⁸. Bu ilkeleri şu şekilde açıklayabiliriz:

1. Gelişim, kalıtım ve çevre etkileşiminin bir ürünüdür. Kalıtım yoluyla getirilen saç rengi, göz rengi, cinsiyet, beden biçimi gibi, ana yapının bazı özellikleri doğrudan gözlemlenirken bazı özellikler çevre ile etkileşimlerin bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır ¹²⁷.

2. Gelişim süreklidir ve belli aşamalarda gerçekleşir. Gelişim ileriye doğrudur ve birikimli bir süreçtir. Gelişimde her aşama kendinden öncekine dayalı, kendinden sonraki aşamaya hazırlayıcıdır. Ancak, bu gelişim aşamaları birbirinden kesin çizgilerle ayrılmış değildir. Birbiriyle içiçe geçmiş olabilir ¹²⁷.

3. Farklı gelişim dönemlerinde, değişik gelişim özellikleri ön plana çıkar. Örneğin bebeklik döneminde bedensel ve motor gelişim, psikolojik ve zihinsel gelişimden daha hızlı ve baskındır. Ergenlik çağına gelindiğinde, psikolojik ve cinsel gelişme daha ön plana çıkar. Yetişkinlik dönemine gelindiğinde, bedensel ve motor gelişim önemini kaybeder ³⁸.

4. Gelişim baştan ayağa doğru olur. Doğum öncesinde, bebeğin ilk önce başı, daha sonra başa yakın bölgelerden sırasıyla ayaklara doğru bir gelişme ortaya çıkar. Gelişim, bedenin iç kısımlarından dışa doğru, merkezî bölgelerden uzaktaki organlar yönünde oluşur ³⁸.

5. Gelişim, genelden özele doğrudur. Bebeğe ilk önce ayrılaşmamış büyük kas hareketleri, daha sonra küçük kasların kontrol edilmesi gözlenir ³⁸.

6. Gelişimde kritik dönemler vardır. Organizmanın bazı gelişim alanlarında, öğrenmeye ya da gelişmeye eğilimli olduğu belli bir zaman dilimi vardır. Bu dönemde organizma, çevre etkilerine daha çok duyarlıdır ve daha hızlı öğrenir. Örneğin: okul öncesi dönem, çocuğun zihinsel gelişimi için kritik dönemdir. Bu dönemde çocuğa hazırlanacak zengin uyarıcı çevre, onun gelişimi üstünde diğer dönemlerden daha olumlu etkide bulunur ¹²⁷.

7. Gelişim, bir bütündür. Gelişim alanları birbiriyle etkileşim içindedir. Bir gelişim alanındaki olumlu ya da olumsuz bir özellik, diğer gelişim alanlarını da aynı yönde etkiler. Sosyal bir çocuk, çevresiyle daha çok etkileşimde bulunacağından bilişsel gelişimi olumlu yönde etkilenebilir. Sonuç olarak, tüm gelişim alanları birbiriyle iç içedir ve etkileşim içindedir ¹²⁷.

8. Gelişimde bireysel farklar vardır. Gelişme ve olgunlaşma öğrenmenin etkileşimin bir ürünüdür. Olgunlaşmayı büyük ölçüde kalıtım, öğrenmeyi ise, çevre etkileşimleriyle kazanılan yaşantılar belirlemektedir. Her bireyin biyolojik kalıtsal mirası ve etkileşimde bulunduğu çevrenin farklı olması nedeniyle, gelişiminin de farklı olması doğaldır. Sonuç olarak gelişimde, gözlenen bireyler arasındaki farklar, normal karşılanmalıdır ¹²⁷.

Gelişimi Etkileyen Temel Faktörler: Gelişimi, kalıtsal ve çevresel faktörlerin etkileşimi belirlemektedir. Kalıtım yoluyla getirilen gizil güçlerin ortaya çıkabilmesi, gelişebilmesi çoğu zaman uygun çevresel olanakların sağlanmasıyla mümkündür. Hormonları salgılayan iç salgı bezlerinin çalışması da gerek kalıtım, gerekse beslenme, yaşam biçimi, stres vb. gibi çevresel faktörlerden etkilenmektedir. Gelişimi etkileyen temel faktörler (Kalıtım, çevre ve hormonlar) aşağıda açıklanmıştır ¹²⁷:

Kalıtım: Kalıtım gelişimi etkileyen önemli bir faktördür ve kalıtımın kapsamını, annenin yumurta ve babanın sperm hücrelerinde bulunan 23'er adet kromozom belirlemektedir. Bazı özellikler, davranışlar ve koşullar kesin olarak genetik faktörlerle belirlenir. Örneğin; cinsiyet, tamamen kromozom düzeniyle belirlenir. Genetiğin kuralları ve süreçleri çok karmaşık ve hızlı değişme göstermekle birlikte, özetle temel birkaç noktaya değinilecektir. Genler, her insanın doğasına ve oluşumuna katkıda bulunur. Örneğin; göz rengi, saçının kalınlığı, rengi, bireyin zeka kapasitesi ve yaratıcılığı vb. genlerle belirlenir. İkinci önemli nokta; genotip ve fenotip arasındaki farklılıktır. Genotip, ana-babadan kalıtımla getirilen tüm özellikleridir. Fenotip ise, bireyin ortaya çıkan gözlenebilir özellikleridir. Bir genotipten, pek çok fenotip meydana gelebilir. Değişik fenotiplerin meydana gelmesinde doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası çevreleri etkilidir. Diğer bir deyişle, fenotip, çevre tarafından belirlenir. Örneğin; zekanın sınırları genotip tarafından çizilir. Ancak gözlenen zeka, gerek rahim içindeki çevre, gerek doğum

sırasındaki olaylar, gerekse doğum sonrasındaki çevre tarafından belirlenir. Gardner (1982)'a göre üstünde durulması gereken diğer bir genetik ilkesi de, bazı özellikler baskın, bazı özellikler çekiniktir. Çekinik özellikler, ancak her iki ebeveynde de benzer genler olduğu zaman ortaya çıkarlar. Baskın özellikler ise anne ya da babadan birinde bu genler bulunduğu takdirde ortaya çıkabilirler¹²⁷.

Çevre: İnsanın gelişiminin yönünü çizen kalıtımı açıkladıktan sonra, kalıtımla getirilen özelliklere gelişme olanağı veren ya da sınırlandıran çevre faktörleri üstünde durmakta yarar vardır. Çevresel faktörler, doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası olarak incelenebilir. Anne karnında bir tek hücre olan zigot, milyarlarca hücrelik bir organizma oluncaya kadar dölüt, embriyo, fetüs dönemlerinde uygun bir çevre içinde yaşamak durumundadır. Yaşamını sürdürmesi için, uterusda beslenme, dolaşım, boşaltım vb. yaşamsal faaliyetlerini gerçekleştirebileceği bir çevrenin olması gerektiği gibi anne de yaşadığı ortamlara dikkat etmek durumundadır. Doğum sırasında da, fetüsün oksijensiz kalması, çeşitli travmalara maruz kalması, kordon dolanması vb. çevre faktörleri, bebeğin gelişimini olumsuz etkileyen, sınırlandıran faktörlerdir. Doğum sonrasında ise, bebeğin içinde yaşadığı aile yapısı, bireyler arasındaki ilişkilerin niteliği, ailenin sosyo-kültürel statüsü, daha ileri yaşlarda akran grupları, okul ve toplumdaki diğer kurumlar, bireyler, toplumun değerleri, normları, çocuğun gelişimine yardım eden ya da onu sınırlandıran çevresel faktörlerdir¹²⁷.

Gençlik çağının bağımsızlık çağı olması nedeniyle bir anlamda birey topluma karışır, yani evden kopup çevreye yönelerek spora ilgisinin artması da söz konusudur. Birey kendi yaşlılarıyla kaynaşma olanağını, spor ve diğer faaliyetlerle bulur. Çünkü o arkadaşlarının da benzer sorunları vardır ve gruplaşmalar başlar. Bu gruplaşmalar, birlikte hareket etmeye kadar götürür. Topluma karışma ve kaynaşma olanağı, yaşlılarıyla beraber ilgi duyduğu, etkilendiği veya merak edip denemek istediği spora yönelmeyle gelişir⁸³.

Ayrıca, ailenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı, beslenme özellikleri, yaşanan bölgenin iklim yapısı, akranlarla ilişkiler, televizyon vb. diğer araçlar, öğretmenler, okul ve okuldaki diğer kişiler, kısaca çocuğun etkileşimde bulunduğu tüm çevre, çocuğun gelişimini

hızlandırabilir ya da sınırlandırabilir ¹²⁷. Alt sosyo-ekonomik düzey çocuklarının daha az imkana sahip olduğu, üst düzey çocuklarının ise daha çok imkânâ sahip olduğu ve bu yüzden kalıtımla gelen dezavantajlarının en azından bir kısmını imkânlarla telafi edebilecekleri de açıktır. Alt düzey çocuklarının ise tersine, kalıtımla getirdikleri bir takım üstünlükleri imkansızlık nedeniyle ortaya koyamaya bilmektedirler. Öğretmenin öğrencilerle ilişkilerinde, bunun farkında olması, öğrenci başarısını artırmada etkili olabilir ⁸. Gençler, bireysel düzeyde önemli farklılıklar gösterirler. Aynı çevre koşullarına sahip bir ortamda ya da kültürel çevrede yaşayan gençler arasında dahi kişilik yönünden farklılıklar görülmektedir ⁹³. Öğrencinin içinde bulunduğu kültürel atmosfer, onun başarısı üzerinde etkili görünmektedir ⁸.

Ana-babanın çocuk yetiştirme tarzları, onların psiko-sosyal, zihinsel, dil, cinsel, bedensel gelişimlerini büyük ölçüde etkilemektedir. Çocuğa karşı ana-baba tutumlarının dışında aile içindeki gerek ana-baba, gerekse diğer aile üyeleri arasındaki etkileşimlerin niteliği de çocuğun gelişimini önemli ölçüde etkilemektedir. Birbirleriyle sıcak, sevecen, saygı temeline dayalı ilişkiler içinde olan bir ailede, çocuğun tüm gelişimleri beslenirken; huzursuz, çekişmeli, kavgalı bir ailede çocuğun gelişimi olumsuz etkilenebilir ¹²⁷.

Ana-baba tutumları: Çevre deyince ilk akla gelen aile olmaktadır. Anne ve babanın çocuğa yaklaşım biçimi, uyguladığı disiplin tarzı, çocuğun kişiliğini ve diğer bireysel özelliklerini biçimlendirmektedir. Aynı zamanda bu tutumlar, öğrencilerin okullardaki başarılarını da etkilemektedir ⁸.

Çocuk bakım uygulamalarının çocuk gelişiminde etkili olduğu aşağıdaki bilgilerden de anlaşılmaktadır. Çocuğun sevilerek mi, dövülerek mi disipline edildiği önemlidir. Çocuk, uygunsuz bir davranışta bulunduğu anda, bunun karşılığının ne olduğu, onun kişiliğini etkilemektedir. Bu tür durumlarda dövülen ve küfredilen çocuklar, huzursuz ve hırçın olmaktadır. Buna karşılık, böyle durumlarda daha olumlu yaklaşım gören çocuklar, daha sakin ve huzurlu ilişki kurabilmektedirler. Çocukların kendilerine güven duymaları ve kendilerini yeterli hissetmeleri için uygun ev ortamının şu özelliklere sahip olduğu görülmektedir ⁸: Çocuğun evde sınırlama ve yasaklamalardan uzak, özgürce ve güvenle kendini ortaya koyabilmesi, çocuğun istek

ve ihtiyaçlarına duyarlı olunması, çocuğun başarılarının farkında olunması ve övülmesi, çocuğun merak ve mücadele duygularının teşvik edilmesi, çocukla ilgilendiği konularda konuşulması, bu özelliklerin sosyo-ekonomik düzeyle de ilişkisinin bulunduğu görülmektedir. Orta düzey ana-babalar, çocuklarına böyle ortamları daha fazla sağlayabilmektedirler.

Hall'a göre "insan" kişiliğin kesin damgasını, ergenlikle kazanmaya başlar. Kişi ancak gençlik döneminde, insan ırkının bir yesi olarak yeniden doğar. Böylece Hall, tüm ilgisini "yeniden doğan genç" zerinde yoğunlaştırmış. ilk kez bu dönemi tüm incelikleri ile ele almıştı. Bu dönemin büyük karışıklıklar ve fırtınalar dönemi olduğunu ilk kez vurgulayan da Hall'dır ³⁶.

Gardner yedi farklı zeka alanı olduğunu öne sürmüştür. Bedensel-kinestetik zeka, kişilerarası-sosyal zeka, benlik bilgisi(kişiye dönük zeka), mantıksal-matematiksel zeka, müzik-ritmik zeka, sözel-dilbilimsel zeka, görsel-uzaysal zeka. Bunlardan; bedensel-kinestetik zeka; Kişinin bedeninin farkında olması ve fiziksel hareketlerdeki ustalığı ifade eder. Bedensel hareketleri denetleyen, beyin, motor korteksiyle bağlantılandırılır. Çeşitli sporlar, dans, drama ve egzersizlerle geliştirilebilir. Sporcuların bu zekada üstün oldukları kabul edilir. İlgili davranışlar; bedensel hareketlerini kontrol edebilir, sportif çalışmalarda başarılıdır, bedensel etkinlikler yoluyla bedeninin farkındadır, yüz-beden ifade yollarını ustalıkla kullanabilir, el-parmak koordinasyonunda beceriklidir ⁸.

Motor gelişimle ilgili becerilerin kazanılması, ocuk için pek çok yönden önemlidir. Örneğin; motor gelişim çocuğun çevresini tanumasında, yönetmesinde ve bağımsızlığını kazanmasında önemli rol oynamaktadır. Çocukların ev ortamında ve ev dışı ortamlarda motor gelişimlerini destekleyecek olanaklara sahip olup olmaması da oldukça önemlidir. Wiegremann'ın 1971 yılında Almanya'nın Bavyera eyaletinde yaptığı bir araştırmada, çocukların fizikî, hareketliliğinde ve becerisinde, evin genişliğinin oldukça önemli etken olduğu ortaya çıkarılmıştır. Aynı araştırmacı tarafından 1975 yılında st ve alt sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerinin çocuklarının fizikî becerilerinin karşılaştırılması yapılmış ve iki grup arasında önemli farklar saptanmıştır. Bower, 1978 yılında, 539 ocuk üzerinde yaptığı araştırmasında, 3 farklı sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarını incelemiştir. Fizik becerisi az olan çocukların yaşama

koşulları şöyledir ¹⁰¹: Evleri küçüktür ve çocukların kendilerine ait odaları yoktur. Bu durum, çocukların ev içindeki hareketlerini kısıtlamaktadır, bu çocuklar kreş ve anaokulu eğitimi almamışlardır, çevre güzelliğinden yoksun evlerde yaşamaktadırlar, çevrelerinde spor tesisleri azdır. Anne ve babaları spor yapmadıkları için yönlendirmede ilgisiz kalmaktadırlar.

Hareket fırsatının verilmemesi ve deneyim eksikliği, çocukların yaşa özgü motor görevleri yerine getirmede kullandığı becerilerin zamanında gelişmesini engellemektedir. Duyu ve motor deneyimlerden yoksunluğun etkisi, çocuğun gelişimi için uygun koşullar sağlandığı takdirde silinebilir ¹¹⁸. Gençlik sporları katılımcılarının ana babaları, genelde sporun çocuk için yararlı olduğunu, çocuklarının kişilik gelişimini sağladığını, başarı motivasyonunu, yarışmacılık, işbirliği ve sportmenlik gibi toplum tarafından arzu edilen özellikleri kazandırdığını düşünürler ¹³. Sporun sürekliliği ancak bireyin sporu kendisi için yapmasıyla olasıdır. Sporun da bireysel olması takım sporları için bir engel değil, tersine önemli bir dayanaktır. Bireysel olmak ile bencil olmak karıştırılmamalıdır. İnsan, aynı zamanda toplumsal bir varlıktır. İnsanın dayanışma ve paylaşma bilinç ve duygusu ile gelişen bir spor etkinliği, takımın başarısı için kaçınılmazdır ³⁷.

Hormonlar: Salgılarını doğrudan kana akıtan bezlere iç salgı bezi adı verilir. İç salgı bezlerinin salgılarına da hormon denir. İç salgı bezlerinin salgıları, organizmanın dengeli bir şekilde büyüme, gelişme ve çalışmasını sağlar. Herhangi birisinin salgısındaki yetersizlik ya da fazlalık, diğer iç salgı bezlerini de etkileyebilir. Organizmanın dengesinin bozulmasına neden olur. İç salgı bezleri; hipofiz, epifiz, troid, paratroid, pankreas (yarı iç salgı bezidir) böbrek üstü bezleri, timüs ve cinsiyet salgı bezleridir ¹²⁷. Ergenlik belirtilerinin görülmesinden daha bir iki yıl önce, her iki cinsin de hormonları yoğun bir hazırlığa başlar. Bu hormonların etkisi ile önce kemik ve adalelerde hızlı bir büyüme görülür, beden ölçüleri hızla değişir. Kemik ve kas gelişimi, her iki cinsten farklıdır ³⁶.

Ergenlik Dönemi: Ergenlik dönemi, büyümenin yeniden hızlandığı, biyolojik değişim ve olgunlaşmanın tamamlanarak çocuğun artık erişkin görünümüne girdiği dönemdir ¹¹⁸.

Ergenlik, bireyin yetişkine özgü ayrıcalıklarının kendisine verilmediğini hissettiği zaman başlayan ve yetişkinin tüm gücü ve toplumsal konumu toplum tarafından bireye verildiği zaman sona eren gelişim dönemidir ⁴⁹.

Birçok ergen, erişkin yaşamına hiçbir uyum bozukluğu göstermeksizin geçer. Göze çarpan aşırı tepki göstermeyen bu ergenler, toplumumuzda hala daha normal olarak kabul edilmektedirler. Freud, A. ise ergenlik sırasında kararlı ve düzenli bir dengeyi, anormal kabul etmektedir. Diğer taraftan bazı analistler de adolescence sırasında, bazı semptomatik tepkilerin varlığının normal olacağını ileri sürerler. Bu dönemde belirgin olarak gözlenebilen durumlar, şöyle sıralanabilir ⁵⁹:

-Bu dönem boyunca, cinsel olgunlaşma ve beden büyümesi oldukça hızlıdır.

-Kadın ya da erkek kimliği gelişir.

-Arkadaşlar tarafından kabul edilme ya da reddedilme önemlidir. Bir grubun üyesi olmaya, grup etkinliklerine katılmaya çok önem verirler. Arkadaşları ile toplumun söyledikleri birbirine uymadığı zaman çatışma ortaya çıkar.

-Bu dönemde genç çabuk öfkelenir, duygusal yönden dengesiz ve gergindir. Bu gerginlik, gencin tüm ilişkilerinde açıkça gözlenebilir.

-Genç, uygun özdeşimler yolu ile kendi "kimliğini" geliştirir. Kimliğini bulamazsa "rol karmaşası" içine düşebilir.

-Kimlik duygusunun geliştirilmesi, yetişkin kararlarını (meslek ve eş seçimi) alabilmek için önemlidir.

-Kimlik duygusu, içinde bulunduğu toplumda bireye belirli bir yer garanti eder.

Zaten insanın tüm hareket ve davranışları, postürü, oyunu, dans ve ifade biçimleri, spor yarışmaları, eğlence ve cinsel ilişki biçimleri bir kültürün yansımasıdır ¹⁰⁸.

Gençliğin yaş sınırları olarak bir bütünlük içinde görülmesine karşın, iç yapısının türdeş (homojen) olmadığı söylenebilir. 12-24 yaş grubundaki gençliğin çeşitli özelliklerinin

tanınır, bu özelliklerine göre sınıflandırılmasında gençlik sorunlarını algılama, tanımlama ve araştırmalara konu etme ve çözüm önerileri getirme açısından yarar, hatta gereklilik vardır⁵².

Bu araştırma, gençler yani ergenler üzerinde yapıldığı için, bu yaş grubunun bütün gelişim özelliklerini ortaya koymak gerekir ki bunları eğitecek öğretmen, antrenör ve temel eğitimde etkili olana ana-babalar da bilimsel açıdan incelenen konular hakkında tarafsız değerlendirme yapılabilir ve gençler hakkındaki bilgilerini yenileyebilirler.

Ergenle İletişim: Her tür iletişimin iki bölümü vardır: İçerik ve süreç. İçerik söylenen sözleri, ifade edilen fikir ya da duyguları kapsar, yani söylenenlerdir. Süreç ise, söylenmeyen ve sözlerin dışında iletilendir. İki insan arasındaki ilişki, aralarındaki iletişimden etkilenir. Ergenin hayatını birçok güç etkilemektedir ve bu güçler, hayatlarındaki önemli insanlarla olan ilişkileri şekillendirir. Ebeveyn, çocuğunun geçirdiği psikolojik zorlukların farkında olursa, iletişimin gelişmesine yardımcı olur. Ergen ve ebeveynin iletişimi, her iki tarafın birbirini anlamasına yardımcı olmalıdır. Ergen, ailesinin korumasından uzaklaşırken, yeni hayatında kendisine yardımcı olacak değerleri kazanmış olmalıdır. Bu değerler gerçek ve içgüdüsel dürtülerine karşı sınırlamalar koymaya yardımcı olmalıdır. Kendini idare edebilmek, ergenlik döneminden önce başlamalıdır. Yuvasının güvenli ortamından uzaklaşmadan önce, ergene açık, net sınır ve limitler verilmişse, risklerle dolu yeni dünyalarında bu limitleri kendilerine uygulayabileceklerdir¹⁰⁹.

Birçok aile, kendi uzantıları olarak gördükleri gençlere kendi özlemlerini, beklentilerini, kaygılarını, karmaşalarını, coşkularını yansıtırlar. Kendi kişiliklerinin gençte sürmesini isterler. Böylece ya onları tamamen kendileri gibi yaparlar, ya da büyük tepkilerle karşılaşırlar. Gençlik çağında, genel tutum, her şeyin hemen orda tümüyle çözüme kavuşması biçiminde özetlenebilir. Beklemeye, karşı çıkmaya, sınırlamaya, engellemeye sabırları yoktur. Onlara, içinde bulundukları dönemlere ve çevreye göre sorumluluk verilerek bu tutumlarına toplumsal nitelik ve gerçekçi uygulama sağlanabilir⁹⁰.

Ben-dili, anne-babanın olumsuz davranış sırasında yaşamakta olduğu olumsuz etki ve duyguları açıklayan dürüst ve sorumlu bir kızgınlık ifadesidir. “ulan, kes şu müziğin sesini

demedik mi?” gibi onur kırıcı bir ifade yerine “Müzik bu kadar yüksek açılınca okuduğumu anlamıyorum ve başım ağrıyor” veya “işten yorgun geldim, bu kadar yüksek müzik başımı ağrıtıyor” demek, karşı tarafa kızgınlığın nedenleri açıkladığı gibi, gencin kişiliğine bir saldırı niteliği de taşımadığından duyması ve dinlenilmesi daha olasıdır. Ben mesajları, anne-babanın gerçek yaşantı ve duygularını çocuğu suçlamadan ortaya koyduğundan, onun anne-babayı ve gereksinimlerini daha iyi görebilmesine ve savunucu tutuma geçmeksizin durumdaki sorumluluğunu kabul etmesine yardımcı olur. Çocuk veya genç davranışını anne-babaya verdiği değer yüzünden değiştirmeye yönelebilir. Çocuğun davranışını kendi isteğiyle ve anne-babaya verdiği değer yüzünden değiştirebilmesi için, anne-baba sorununun ve kızgınlığının gerçek nedenlerini bilmesi gerekir ¹⁰².

Duyguların açıklanması ve ifade edilmesi çok önemlidir. Zira inançlar, zevkler, değerler ve düşünceler kişiden kişiye değişse de, duygular bütün insanlarda aynıdır. Çocuklar ve gençler duygularıyla daha yoğun olarak yaşadıklarından, duyguların ifadesi onların durumunun önemini daha iyi anlayabilmelerine, kendilerini anne/babaların yerine koyabilmelerine ve dolayısı ile anne veya babada olan etkiyi fark ederek, davranışlarını onlar için değiştirmek istemelerine yol açar ¹⁰².

Ben dili ile konuşmanın 3 tür olumlu etkisi vardır:

1. Konuşan kişiyi rahatlatır, duyguların açıklanması kişinin rahatlamasına ve birikim yapmamasına yol açar.
2. Belirgin etkiyi düşünen anne veya baba, bazen belirgin etki olmadığını fark ederek, aslında kızgınlığının çocuğun davranışı nedeniyle olmayıp, özel yaşantısında karşılaşmış olduğu bir olumsuz durumdan kaynaklandığını fark eder (işte karşılaşılan zorluklar, yorgunluk, başka birine veya eşine karşı duyulan kızgınlık birikimi gibi).
3. Ben-mesajında çocuğa karşı bir saldırı olmadığı için, çocuk söyleneni savunucu olmadan duyabilir ve anne-babanın gereksinimini karşılamak gayesiyle, davranışının sorumluluğunu üstlenir değiştirmeye yönelebilir.

Ben-mesajları ile davranışlara saygılı ve sorumlu tepki alan çocuklar ve gençler, belirgin etkiler ve duygular açıklandığı için, uzun sürede başkalarını düşünmeyi, bencil olmamayı öğrenirler. Anne-babalarına karşı saygıları ve yakınlıkları artar ve kendi istek ve tepkilerini de ben dili ile ifade etmeyi öğrenirler. Bu tür saygılı ve sorumlu ifadelerin yerleştiği ailelerde anne-baba ile çocuk ve gençler arasında sürtüşmelerin azaldığı, sorunların daha çabuk çözüme ulaştığı izlenir. Olaylar güç kavgasından ve güç gösterisinden çıkmış birbirine saygı duyan ve değer veren insanlar arası ilişkiler boyutuna girmiş olur ¹⁰².

İki kuşak arasındaki iletişimin sağlıklı biçimde kurulup sürdürülmesi için gençlere düşen görevler de vardır ⁹⁰:

-Gençler bilse, yaşlılar yapabilseydi! Deyimine uygun olarak iletişim kurmaya çalışmalı.

-Bütün amaç, beklenti ve isteklerinin hemen o anda tümüyle gerçekleşmeyeceğini bilmeliler.

-Her yerde ve her zaman, erişkin ve yetişkinlerden öğrenmeleri gereken bilgiler, deneyler olduğunu kabul etmeliler.

-Konuşma ve tartışmalarda kırıncı ve sert olmaktan kaçınmalılar.

-Engeller, sorunlar, zorluklar karşısında kendilerine destek ve yardımcı olacak insanların anne, baba ve yakınlarının olacağını unutmamalılar.

Gençlere erişkin ve yetişkinler arasında sağlıklı iletişim için yapılan bütün öneriler bir iki cümleyle şöyle özetlenebilir: Gençler ve erişkinler, yetişkinler iletişim sırasında duygu sezgisi (empathy) içinde olmalılar. Kendilerini karşı tarafın yerine koymalılar. Siz genç olsaydınız bu durumda nasıl davranırdınız? Siz erişkin, yetişkin olsaydınız bu durumda nasıl davranırdınız? Bu sorulara içtenlikle cevap vermeli ve buna göre davranmalılar ⁹⁰.

Ergen ile iletişim kurmak genellikle zordur. Ergen, hayatındaki değişimlerle, anne ve baba ise değişen çocuğunu anlamakla uğraşır. Ebeveyn ve çocuk arasında anlamlı bir iletişim sağlamaya yardımcı olacak bazı yol gösterici noktalar şunlardır: Konuşma isteği çocuktan

gelirse konuşmak, daha kolay olacaktır, çocukla konuşurken, görüş belirtirken dürüst olmak gerekir. Çocuğu cevap vermeye yüreklendiren sorular sorulmalıdır, ergen çocuğun konuşmasına izin verilmeli, ders vermekten kaçınıp, disiplin ederken, hem meziyetlerden, hem de sorumluluklardan söz edilmelidir. Sözler ve davranış arasındaki fark sezilmelidir, çocuğun güvenine saygı gösterilmelidir¹⁰⁹.

1. Fiziksel Gelişim

Büyüme ve kemik olgunlaşmasında belirgin hızlanma, beden oranlarından ve beden yapısındaki değişiklik ergenlik sürecinin özelliklerini oluştururlar. Bu dönemde üreme kapasitesi olmayan çocuk, organizması üretken bir bireye dönüşür. Ergenliğe erişme yaşı ve ergenliğin süresi, bir çocuktan diğerine büyük farklılıklar gösterir. Kız çocuklarında ergenliğin ilk belirtileri 8 yaşında başlaya bildiği gibi, bu dönem 13 yaşına kadar da uzaya bilir. Erkeklerde bu sınırlar, 9.5-15 yaştır. Ergenlik süresi de iki ile altı yıl arasında değişebilir. Bireysel farklılıkların yanı sıra ergenlikte, ırklar ve toplumlar arası farklar da söz konusudur¹¹⁸.

Ergenlik döneminin başlamasıyla birlikte, boy uzamasında belirgin hızlanma görülür. Ergenlik başlangıcında erişkin boyun yaklaşık % 80'i olan boy uzunluğu, 2-4 yıl içinde erişkin boyun % 99'na erişir. Boy uzaması, ergenliğin son devrelerinde giderek yavaşlayarak kızlarda 16-18, erkeklerde 18-20 yaşlarında durur¹¹⁸.

Ergenlik döneminde, çocukluk dönemlerinde rastlanmayan bir hızla beden yapısındaki oranlarda, dış görünümde değişiklikler ortaya çıkar. Ana-babaları, öğretmenleri kendilerine karşı uygun tutumlar gösteren ergenlik çağındaki gençler, kendilerinde olan değişimleri kolayca kabullenebilirler. Ancak gençlerin hepsi çevrelerindeki yetişkinlerden destek almada, aynı şansa sahip değildir ve bedenlerindeki hızlı değişime ayak uydurmakta güçlük çekerler³⁸.

Ergenlik dönemi süresinde beden ağırlığı kızlarda 16 kg, erkeklerde 20 kg artar. İç organların hızla büyümesi, iskeletin büyümesi ve kütlesinin artması, kas dokusunda gelişme ve yağ dokusunda artma, ergenlikte beden ağırlığında gözlenen belirgin artışın öğeleridirler. Ergenlik süresinde erkeklerde kas gelişmesi ve iskelet kitlesinin artması, beden ağırlığının artmasında

önemli rol oynarken, kızlarda ağırlık artışı daha çok yağ depolanmasından kaynaklanır. Ekstremitelerin deri altı yağ tabakası kalınlığı ergenlikte erkeklerde azalır, kızlarda ise artmaya devam eder. Ergenlik döneminde, baş kemikleri dışında, tüm iskelet sisteminde belirli bir sıra düzeni içinde büyüme hızlanması gözlenir. Uzunlamasına büyümeyi, vücudun enine büyümesinde hızlanma izler¹¹⁸.

Yağ, kemik ve kasların cinsiyete göre gösterdiği farklılıklar doğumda çok azken, yaş ilerledikçe daha belirgindir. Erkekler daha fazla kasa sahip olmalarının sonucu olarak, doğumda kızlara göre daha fazla vücut yoğunluğuna sahiptirler. Kızlar ise daha fazla yağ dokusuna sahiptirler. Yağ, kemik ve kasların cinsiyete göre gösterdiği farklılıklar ergenlik döneminde daha da fazlalaşır. Ergenlik hormonu, testostosterone, kas dokusunun yapılanmasına yardımcı olurken, kadınlık hormonu, östrojen, yağların kalça ve göğüste birikmesini sağlar. Ergenlik dönemi boyunca, erkek iskelet yapısı kıvinkine göre daha büyük ve daha geniş olur¹⁴⁴.

Ortaöğretim basamağındaki gençlerde görülen en önemli durum, kalbin büyümesi ile damarların (kan dolaşım sisteminin) büyümesi arasındaki dengesizliktir. Gençler, zorca bir iş yaparken, bedene gereken kan kalp tarafından yeterince pompalanamadığı için, çok çabuk yorulurlar. Gençlerin, kimi kez başlarının döndüğü, çarpıntı, sindirim bozukluğu, kabızlık, bayılma gibi durumlar geçirdiği görülür¹¹.

Ergenlik çağındaki gençlerin yaşadıkları evlerin çoğunda dikkati çeken tartışma konularından biri, gençlerin ayna önünde geçirdikleri zamandır. Sürekli dış görünüşünü inceleyerek saatlerce saçına şekil vermeye çalışan, yüzündeki sivilceyi örtmek için uğraşan gençlerin benzer davranışları, ailenin diğer üyelerinin zaman zaman sabırlarını taşıyarak öfkelenmelerine neden olur³⁸. Değişimlerin içinde yer aldığı çağın ve yaş sınırlarının ergene büyük bir önem yüklemesi şaşırtıcı değildir. Hem oğlanlar, hem de kızlar kendi imgeleriyle aşırı ilgilenmeye başlarlar ve içinde yaşadıkları toplumda belirlenen olgun erkek ve kadın kalıp yargılarını yaşamaya çalışırlar. Çabalarına sık sık kaygı ve çatışma eşlik eder. Bu bizi, beden imgesi konusuna getirmektedir⁴⁹.

Bedeninde oluşan değişmeleri kabullenme, çocuk rolünden çıkarak yetişkin rolünü edinmeye çalışma, çevresindekilerin değişen beklentilerine ayak uydurma, erken ya da geç olgunlaşmanın beraberinde getirdiği farklı sorunlar ergenlik dönemindeki ortaokul-lise öğrencilerinin üstesinden gelmeleri gereken durumlardan sadece birkaçıdır. Ergenlik döneminin sarsıntısız atlatılmasında aileler ile birlikte öğretmenlerin de bazı sorumlukları bulunmaktadır. Öğretmenlerin öğrencilerinin sağlıklı gelişmelerine katkıda bulunmaları için, ergenlik döneminin özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları önem taşımaktadır. Öğrencilere anlayışlı ve önyargısız yaklaşmak, onları dinlemeye ve anlamaya istekli olduğunuzu hissettirmek, onların kendilerine güvenerek, sorunlarıyla başa çıkmalarını kolaylaştırabilir. Derslerde yeri geldiğinde, ergenlik çağındaki fizyolojik ve psikolojik değişikliklerden, bunların nedenlerinden söz etmek, öğrencilerin kendilerini ve bedenlerini tanımalarını kolaylaştırabilir. Bununla birlikte, öğrencileri gelişim dönemlerinin sorunları ve özelliklerine ilişkin bilgilendirirken, sınıfta herhangi bir öğrencinin odak noktası olmasından da kaçınılmalıdır. Sınıfın dikkatini öğrencilerden biri üzerinde toplamak, yarardan çok zarar getirebilir³⁸.

Olumlu bir beden imgesi geliştirmek, oldukça uzun bir zaman ve deneyim gerektirmektedir. Ergen, değişik kalıp ve tutumları deneye, çocukluktaki kimliğinden daha farklı bir benlik kavramı geliştirmeye başlar. “Bireyin kendisi, fiziksel ve sosyal çevresiyle olan etkileşimler sonucu sahip olduğu kendine ait birtakım duygu, değer ve kavramlar sistemi” olarak tanımlanabilecek benlik kavramının, birey tarafından olumlu olarak algılanmasının ve algılanan benliğin kabul edilmesinin ruh sağlığı üzerindeki önemi büyüktür. Olumlu bir benlik kavramına sahip olmada beden imgesinin olumlu olmasının da önemi büyüktür³⁸. Öyle görünmektedir ki olumlu beden imgesine sahip bir ergen, olumlu benlik-kavramı geliştirmeye daha uygundur. Ama kuşkusuz bir insanın beden imgesi, birbiriyle etkileşen pek çok etkenin sonucudur⁴⁹. Çocukların bedenlerini, rahat ve yeterli hissetmeleri, ilgi duydukları aktivite tipinde önemli rol oynar. Çocuklar, bedenlerini becerili bir şekilde kullanarak fiziksel aktivitelerde başarı elde ederlerse, bu onlar için olumlu ödöl niteliği taşıyan deneyim olacaktır. Cratty (1967), bedenlerini kullanmakta güçlük çeken çocukların, zayıf benlik kavramına sahip olduklarını belirtmiştir. Cimnastik

salonları, oyun alanları gibi fiziksel aktiviteye olanak sağlayan alanlar, çocukların olumlu benlik geliştirmeleri için kusursuz önemli araçlardır ¹¹⁸.

Sporun çoğu önemli etkileri, kaslarda ve adipose yağ dokularında meydana gelir. Kas hücreleri, baskının sonucu olarak büyür. (hypertraphy'e maruz kalır). Boyutlardaki artış doğrudan antrenman programının yoğunluğuna ve süresine bağlıdır. Ancak, ağırlık idmanları ve diğer ağır direnç egzersizleri yoluyla kas yapma çalışmaları doğru değildir. Çünkü ergenlik döneminden önce kas dokusunun artışı yetersizdir ve uzun kemiklerin uçlarındaki eklemlere aşırı yüklenilmesi muhtemelen zararlı etkilere yol açar ¹⁴⁴.

En çarpıcı, etki adipose dokusunun kaybıdır. Günlük olarak yiyecek yoluyla alınanın üzerinde enerjinin harcanması, yağ dokularının azalmasına neden olur. Gençlik spor programlarının en önemli yan etkisi, bu etkinliklerin kiloyu kontrol amaçlı yapıyor olmasıdır. Çünkü, yetişkinlerde görülen şişmanlığın çoğu çocukluk döneminde yapılan yanlış diyet ve egzersiz düzensizliğinin bir sonucudur ¹⁴⁴.

Sporun Gelişim ve Olgunlaşma Üzerindeki Etkisi ve Spor Sonucu Vücutta Görülen Değişiklikler : Gallahue (1982)'a göre; fiziksel etkinlik genellikle çocuğun büyümesinde olumlu bir etki yapmakla birlikte aşırıya götürüldüğünde bu etki, olumsuz olmaktadır. Faydalı ve zararlı etkinlikleri ayırmadaki kritik noktalar henüz kesinlik kazanmamıştır. Ancak, uzun süreli zorlayıcı etkinliklerin çocukların kas ve kemik dokularında zedelenmelere neden olabileceği unutulmamalıdır. “Yüzücü omzu”, “tenisçi dirseği” bu bağlamda ele alınabilecek gelişimin sınırlarının zorlanması sonucu ortaya çıkan sorunlara örnek oluşturmaktadır ⁵⁴.

Diz, ergen sporcuda en sık sakatlanan bölge olup, diz kapağı ve diz kapağı kirişi aşırı kullanım semptomları ile ilgili alanlardır. Diz kapağı ve diz kapağı kirişi, ergenlerde alışılmadık bir oranda incinebilen bölgelerdir. Bir ergenin bükülü dizine uygulanan ve kaval kemiğinde (Tibia) içe dönmeye (içsel bir rotasyon) yol açan bir kuvvet, ayağın ve bacağın alt bölümünün dışa dönmesiyle (dışsal bir rotasyonuyla) birleştiğinde, ön tarafta çok önemli bir kopma ve menisküs yırtılması meydana getirebilir. Sporcularda diz kapağı rahatsızlıkları ve kiriş

iltihabı (tendinitis) daha fazla görülmekte ve bu sorunlar için gözetim ve müdahale gerekmektedir.

100

Muhtemel gelişimlerine ulaşmaları için kas, kemik ve sinir dokularının harekete ihtiyaçları vardır. Diğer taraftan, sırt kısmın uzaması ya da kol ve bacakların hareket kabiliyetini kaybetmesi, kemikteki mineral depolanmasının azalmasına ve kas dokusunun atrophy olmasına neden olur. Sporun gelişim üzerindeki etkisiyle ilgili bu ifadeler, genç atletlerin etkinliklerini denetlemekle sorumlu olan antrenörlere yardımcı olacak ipuçları sağlamaktadır ¹⁴⁴.

Herhangi bir tekrar hareketinin vücudun hareket eden bölümünde rahatsızlığa neden olması, gereksiz bir baskının sonucudur. Halbuki, birçok spor programında yer alan idmanlardaki orta düzeyli baskı, kemik gelişiminde pozitif bir güç olacaktır ¹⁴⁴.

Genç Sporcuların Özellikleri: 8 ile 18 yaşları arasında, genel vücut ölçüsünde, boyutlarda, organ ve doku gelişiminde belirgin değişiklikler görülür. Bireyin fonksiyonel yeteneklerinde güç ve kuvvetinde, dayanma gücünde, eşgüdümünde ve zihinsel fonksiyonunda da bazı paralel artışlar kaydedilir ¹⁴⁴.

Yapılan çalışmalar, çocuğun tüm biyolojik ve psikolojik gereksinimlerini göz önüne alarak, çok çeşitli teknik ve becerileri denemesinin, çocuğun gelişiminde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Çocuğun, değişik özelliklerinin yeterince geliştirilebilmesi de önemli ölçüde çok yönlü sportif eğitime bağlı olmaktadır. Yetenek ve yetenekli sporcu yetiştirebilme de çocuğun çok yönlü bir hareket kültürü içerisinde yetişebildiğini göstermektedir ¹.

Antrenörlerin çalıştıkları yaş grubunun gelişim özelliklerini çok iyi bilmeleri oldukça önemlidir. Ancak bu şekilde hangi yaş, erişkinlik düzeyi ve hangi vücut yapısına nasıl bir sınırlama ve yaptırım uygulayabileceklerine karşı gerçekçi bir bakış açısına sahip olabilirler ¹⁴⁴.

Gençlerin bazıları, özel idmanlara ihtiyaç duyarlar. Doğru hareketin yapılması yeterli fiziksel kapasiteyi gerektirir ¹⁴⁴.

Hareket, bizzat “sonuç”ken, şahsın egzersiz yapma yeteneği “sebeptir”. Böylece, bir kimse başarılı bir sonuca ulaşmak için, sebebi kontrol etme yeteneğine ihtiyaç duyar. Sebebin

temelleri olan motorik yetenekler, büyük oranda genetik veya kalıtsaldır. Bir kimsenin egzersizi yapma yeteneği belirli temel motorik yeteneklerin kombinasyonunun sonucu ve tabi yeteneğine temel olarak ifade edilmektedir¹⁵².

Psikomotor Gelişim: Fiziksel yapıda ve sinir kas işlevlerindeki değişim süreçlerini kapsar. Motor gelişim terimi ile psikomotor gelişim terimi sık sık birbirinin yerine kullanılır. Psikomotor gelişim, yaşam boyu devam eden bir süreç olup, motor becerilerde azalma ya da yeni bir becerinin kazanılması gibi tüm fiziksel değişmelerle ilgilenir. Çocukların motor gelişimi, hareket yeteneklerinin gelişimi ve fiziksel yeteneklerin gelişimini kapsar¹¹⁸.

Becerilerin gelişimi bireyin tepki zamanı, hız, kuvvet, dayanıklılık, koordinasyon, vücut yapısı, boy, ağırlık vb. özelliklerinin yanısıra zihinsel ve duygusal özelliklerine de bağlıdır. Motor becerilerin gelişimi ve birikimi, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Hareket yeteneklerinin aşamalı gelişimi, becerilerin üst düzeye ulaşmasında basamaklar olarak görülmelidir. Becerilerin uzmanlık düzeyinde gelişmesi bireyin, günlük yaşamında da önemli rol oynar. Böylece, birey, daha az enerji harcayarak, çabuk yorulmadan, daha estetik bir biçimde hareket edebilir⁵³.

Spor Becerileri: Temel becerilerin gelişmesini ve özelleşmesini içerirler. Motor gelişim dönemlerine ilişkin yaş sınırlarının yalnızca genel sınırlar olduğu unutulmamalıdır. Çocuklar aynı yaşta olmalarına karşın, çevresel ve kalıtsal etmenlere bağlı olarak motor gelişimin farklı döneminde olabilirler. Çocuğun hangi gelişim döneminde olduğunu belirleyen, yalnızca takvim yaşı değildir. Bireysel farklılıklar, her zaman gözlenebilir. Böylece motor gelişim, hem beden eğitimi hem de çeşitli psikoloji alanlarında araştırma ve inceleme alanı olarak yerini almıştır. Psikologlar ve beden eğitimi tarafından günümüze dek yapılan araştırmalar, motor gelişim alanı ile ilgili önemli bilgi birikimi sağlamıştır¹¹⁸.

Ergenlik döneminde, cinsiyet farklılığı çocukluk döneminden daha büyüktür. Literatür, ergenlik döneminde erkeklerin bir çok motor becerilerde performanslarının arttığını göstermektedir. Hormonal ve oksijen taşıma kapasitesindeki farklılıklardan dolayı, ergenlik çağında erkek çocuklar, güç ve dayanıklılık gerektiren işlemlerde daha başarılı olabileceklerdir¹¹⁸.

Corbin ve Malina (1973), motor beceri performansında erkek çocuklarının kız çocuklarından başarılı olmasının nedenini, kültürel beklentilerle açıklarlar. Geleneksel aile modelinde, kız çocuklarının fiziksel hareketliliği kısıtlanıp daha sakin ve itaatkar olmaları desteklenirken; erkek çocukları daha saldırgan, bağımsız ve motor becerilerde başarılı olmaya yönlendirilir. Çocukların, cinsiyet faktörüne göre yönlendirilmeleri performansta farklılık yaratmaktadır. Yine, yaygın kabul gören bir görüşe göre, kızlar ve erkeklere katılım ve eğitim için aynı fırsatlar verilirse, çocukluk dönemi ve erken ergenlik dönemi boyunca cinsiyet farklılık yaratmayacaktır¹¹⁸.

Bireyin geliştireceği cinsiyet rolleri, içinde yaşadığı toplum ve ailesi tarafından benimsenmektedir. Yapılan araştırmalar, kadın ya da erkek cinsiyetine ait olarak kabul edilen ve çoğunluk tarafından benimsenen cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargıların bulunduğunu göstermektedir. Kadınlara has olduğu düşünülen özellikler: Duygusallık, sadakat, yumuşaklık, fedakarlık, şefkatli olmak, konuşkanlık, aileye yönelik olmak, boyun eğmek, titizlik, sıcak insan olmak. Erkeklere has olduğu düşünülen özellikler: Soğukkanlılık, sertlik, hırslı olmak, geniş ilgileri olmak, gerçekçilik, atılganlık, kendine güven, saldırganlık, etrafına hükmetmek, üstünlük duygusu³⁸.

Bu kalıp yargılar, cinsiyet rolünün kazanılmasında da etkili olmakta, bireyler kendi cinsiyetlerine ilişkin kalıp yargılara uygun davranma eğilimi göstermektedirler. Günümüzde gençler arasında cinsiyet rollerine yönelik kalıp yargıların yaygın olduğu görülmektedir. Bu duruma bağlı olarak ergenler, cinsiyetler arasında bir farklılık olmadığını düşünmelerine karşın, kendi cinsiyetlerine has olan özelliklerden sıyrılamamışlardır. Bu ikilem de ergenleri, eskiye oranla cinsiyet rollerine uygun davranışları benimsemede güçlüğü, dolayısıyla kimlik kazanmada daha çok bocalamaya itmiş görünmektedir³⁸.

Erikson'un özdeşim kurma ve kimlik karmaşası üzerine görüşleri, ergen davranışını anlamamızı kolaylaştırmaktadır. Özellikle lise öğrencilerinin bir bölümü karar verme bunalımı, cinsel rollere yönelik karmaşa, hatta psiko-sosyal bir erteleme süreci yüzünden derslere

ilgilerini kaybedebilirler. Öğrenciye anlayışlı bir öğretmen tutumu ve okul-aile işbirliği ile verilen psikolojik destek ve rehberlik, bu dönemde olumsuz bir kimliğe yönelmeyi önleyecektir ³⁸.

Hareket eğitimi, belirli becerilerin kazandırılmasından öte psikolojik yönden önem taşımaktadır. Çocuğun motor becerilerdeki yeteneğinin iyi olduğunu bilmesi ve bunu hissetmesi, psikolojik aktivitelerdeki başarısına destek olacaktır. Hareket eğitiminin diğer amacı, koordinasyonu, dayanıklılığı, kuvvet ve esnekliği geliştirmektir ¹¹⁸.

Cinsel Gelişim: Bedensel gelişim olarak gördüğümüz değişimlerin bazıları kolayca cinsel gelişim bölümüne de sokulabilir ⁴⁹). Temel cinsel kimlik, çocuk üç yaşına gelmeden oluşur ve daha sonra kolay kolay değişmez ¹²⁹.

Çocuğun cinsel eğitimi konusu, özellikle ülkemizde yeterince ele alınmamış ve aydınlığa kavuşmamış bir konudur. Bu konuya, günümüze değin tabu (yasak) gözüyle bakılmış ve gerek eğitimciler, gerekse anne ve babalar, çocuklarına nasıl bir yaklaşım içinde olacaklarını bilememişlerdir. Son derece önemli olan bu konuda, ana-baba ya da eğitimci tarafından yapılabilecek bir hatanın gelecekte bazı duygusal yara ve davranış bozukluklarına yol açacağı gereği akıldan çıkarılmamalıdır. Önemli olduğu kadar, böylesine yabancı olduğumuz bu alanda, öncelikle ana-baba ve öğretmenlere, çocukta cinsel gelişim ve eğitim hakkında bilgi verilmesi gerekmektedir ¹⁴⁹. McKinney ve arkadaşlarının (1977) betimlediği gibi, “Cinsellik bir kültürün ahlâki ve dinsel inançlarıyla, hukuk sistemiyle, çocuk yetiştirme uygulamalarıyla, aynı zamanda insanların başka biri ve kendi kendileri karşısında aldıkları tutumla çok yakından ilişkilidir.”. Böylece cinsellik, Havighurst’un üç gelişim görevini içermektedir. Her iki cinsten yaşlılarıyla yeni ve daha olgun ilişkiler kurmak, ana-babadan ve diğer yetişkinlerden duygusal bağımsızlığı gerçekleştirmek, evliliğe hazırlanmak ⁴⁹.

Eğer çocuk, doğum, cinsiyet farkı, anne ve babanın rolü gibi konuları anne ve babasından öğrenemezse, başka kaynaklardan cevaplar aramaya başlayacaktır. O zaman sonuç, hiç de istendiği gibi olmayabilir ¹⁴⁹. Bir insanın cinselliği, önce bir ergen, sonra bir yetişkin olarak, ana-babadan, yaşlılardan, arkadaşlardan, basın, radyo ve televizyondan, kültürel beklentilerden ve kalıp yargılardan değişik biçimlerde etkilenir. Ergenler, toplumun yeni açılımlarını yansıtırlar ve

cinsel davranışı ahlâk ve yasa konusu olmaktan çok, kişisel bir seçim konusu olarak görmeye yönelirler. Veriler erkek ve kadının davranışı arasındaki boşluğun daraldığını, farkın azaldığını göstermektedir⁴⁹.

Cinsel kimlik, bireyin kadın ya da erkek olmak konusundaki algısı ve başkalarının cinsiyetlerini tanıma yeteneği ile ilgili bir konudur. Cinsel kimlik algısı tamamlandıktan sonra iki cinse ait inanç ve tutumlar gelişmektedir¹²⁹. Cinsel bakımdan gelişme, pek çok kız ve erkek çocukta duygusal problemlere neden olur. Bu süreç 12 yaş dolayında başlar ve genellikle iki ya da üç yıl içinde tamamlanır. Bu döneme “Bulûğ Çağı” denir. Bu çağdaki fiziksel değişiklikler geniş psikolojik değişikliklere yol açar, çocukta yeni ilgiler, yeni gereksinimler ve yeni duygusal tepkiler oluşur¹⁰⁵. Karşıt cinse ilgi duyma, sosyalleşmeyi hızlandıran grup etkinliklere katılma, evliliğe ilişkin planlar kurma, bu dönemin başlıca özellikleridir¹²⁹.

2. Bilişsel Gelişim

Anderson (1980)’a göre biliş (cognition), insanın algılamasını, usamlamasını, yorumlamasını, yargılamasını sağlayan bilgi edinme gücü ve sürecidir. Bilişsel sistem, insanın bir alt sistemidir. İnsan, bir çevre içinde yaşar. Bu çevreden bilişsel girdiler alır. Bilişsel girdileri işleyerek kendi bilişsel gücüne dönüştürür. Bu bilişsel gücü ile bilişsel çıktılar üretir. İnsan, bir yandan bilişsel gelişimini sağlarken, bir yandan da bazı bilişsel girdilerini unuttur. Ayrıca insan, bilişsel yerleşik girdilerine uymayan yeni girdiler aldığında, bilişsel sistemini dengelenim çabasına sokar. Bilişsel sistem, öğrenme sürecinin oluşmasını sağlar. Beyin, sinir sistemi, duyu sistemleri ve öteki sistemler aynı anda bilişsel sisteme yardımcı alt sistemler olarak çalışırlar¹¹.

Bilişsel gelişim, beden ve akıl arasındaki fonksiyonel ilişkiyi kapsar. Özellikle hareketin yaşamın ilk yıllarında önemli bir rolü olduğunu kabul eden modern teorilerin bir örneği. J. Piaget’in bilişsel gelişim teorisidir. Piaget, insan zihninin gelişimi üzerinde çalışmış ve sistematik bir şekilde, değişik yerlerdeki çocukların düşünce biçimini incelemiştir. Piaget’in çalışması, hareket aracılığı ile algısal motor gelişim ve akademik kavramlara hazır bulunuşluk fikrinin yayılmasını sağlamıştır¹¹⁸.

Bedensel ve cinsel değişimlerle birlikte ergenler, zihinsel yeteneklerinde de değişimler yaşarlar. Bilişsel gelişim olarak bilinen olgu, ergenlerin yalnız kendilerini, ailelerini, yaşlılarını arkadaşlarını ve öğretmenlerini değil, dünyalarını görme biçimi üzerinde uzun süreli etkiler taşır. Ergenlerin tüm düşünme süreçleri değişir. Gittikçe artan biçimde geleceğe yönelik ve soyut düşüncelerle ilgili olurlar. İdealizm kazanır ve cinsellik, ahlâk, din gibi konularla ilgili gerçekten kendilerine ait bir değerler takımı edinirler ⁴⁹. Ergenlik döneminde hızlı bedensel gelişmeye paralel olarak, zihinsel gelişme de hızlanır. Soyut işlemler dönemi içinde çocukluk çağına has düşünce biçimi, yetişkinlik dönemindeki düşünce biçimine dönüşmekle birlikte, bu dönüşüm birdenbire olmaz. Ergenlik dönemi içinde, yetişkin düşüncesinin özelliklerini tümüyle içermeyen, ergenlik dönemine has olarak kabul edilebilecek bir düşünce biçimi kendini gösterir ³⁸.

Orta öğretim yıllarına denk gelen ergenlik çağı içinde ergen, ben-merkezciliği diye adlandırılan bir düşünce biçimi ortaya çıkar. Bu durum, soyut işlemler dönemi ile ergenlik dönemine girişin, aşağı yukarı aynı zamanlara rastlaması ile açıklanabilir. Düşünceyle oynamaktan hoşlanan genç, değişik alanlarda adeta kendine has kuramlar geliştirerek, bunların abartılı bir savunucusu olur. Kendi düşünce biçiminin en doğrusu olduğuna inanarak, çevresiyle gereksiz tartışmalar girebilir ³⁸.

Ergenler, yanlış bir biçimde, çevrelerindeki insanların “onların davranışıyla ve görünümüyle onlar kadar saplantıyla ilgilendiklerini” ve her zaman ilginin odağı olduklarını kabul etmeye başlarlar. Ergenler, gittikçe kendi yarattıkları bir seyirci kitlesiyle çevrilirler. Elkind buna düşsel seyirciler adını vermektedir. Ergenler, yanlış bir biçimde sürekli olarak spot ışıkları altında olduklarına inandıkları için, benlik bilinci artar ve ergenler kendine hayran olma ile kendini eleştirme arasında gidip gelirler ⁴⁹. Önceki gelişim dönemlerinde pek şikayetçi olmadıkları boyları, kiloları, ciltlerindeki bozukluklar gibi birçok şeyden yakınmaya başlarlar ³⁸. Ergenlik çağı, ben merkezliliği içindeki bir ergen, dünyayı değiştirebileceğini zanneder ve kendi düşüncesinin en doğru düşünce olduğunu iddia eder ¹²⁹.

Sonuç olarak, ergenlerde ben-merkezci düşünce gelişimsel bir özellik olarak ortaya çıkar ve gözlenmesi doğaldır. Gençlerin bu özelliklerini bilerek onlara yaklaşmak,

tartışmaya girmekten çok onları anlamaya çalışmak, kuşaklar arası çatışmaların şiddetini azaltacaktır. Normal koşullar altında, ergenlik döneminin sonlarına doğru ben-merkezci düşünce biçimi etkisini kaybetmektedir ³⁸.

Elkind'e göre bazen on beş, on altı yaş dolaylarında, ergenler gerçekte herkesten farklı olmadıklarını ve insanların da kendilerini seyretmek için var olmadığını fark etmeye başlarlar. Bu noktada düşsel seyircilerin önemi azalır ve doğruları ve yanlışları dengeleyen daha gerçekçi bir benlik-kavramı kişisel söylencenin yerini almaya başlar. Ergenler, geleceğe varsayımlar doğrultusunda görmelerine ve gerçek ya da olası sorunlara seçerek çözümler üretmelerine olanak veren yetenekler kazanırlar. Somuttan soyut düşünmeye bu geçiş, sonunda daha gerçekçi bir benlik kavramı'na yol açan yeni bir benmerkezlilik dönemi yaratır. Yeni bilişsel yetenekleri, ergenlere, davranışın iyiliğini ya da kötülüğünü düşünme ya da yargılama gücünü kazandırır. Bu da sık sık ahlâk gelişimi alanında, ergenlerin kendilerinin ve başkaların davranışını görme tarzında değişimlere yol açmaktadır ⁴⁹.

Erken olgunlaşanlar (EO) ile geç olgunlaşanlar (GO) arasında zekâ bölümü ve sosyo-ekonomik düzey açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bununla birlikte üst sosyo-ekonomik düzeyden gelen ve yüksek zekâ bölümüne sahip çocukların daha erken olgunlaştıklarını gösteren bazı araştırma bulguları da bulunmaktadır. EO erkek çocuklar, akranları tarafından daha çok ilgi görmekte ve lider olarak kabul edilmektedirler, GO erkek çocukları yaşlıları arasında pek popüler değildir. Ancak daha enerjik ve hareketlidirler. EO kız çocuklarının, yetişkinlik dönemlerinde yaşlıları ile karşılaştıldıklarında, daha çekingen oldukları gözlenmiştir. GO kız çocukları kendilerine daha güvenli, daha dışa dönük ve yaşlıları arasında daha popülerdirler ³⁸.

Ahlâk Gelişimi: Ahlâksal düşüncenin gelişmesi, şimdiye kadar sözünü ettiğimiz algılama ve düşünsel gelişme, çocuğun nesneler ve olaylarla ilgili bilişsel gelişmesini ifade eder. Çocuk, insan ilişkilerini de algılar ve bu alandaki bilişsel gelişme, onun ahlâksal (moral) düşüncesinin temelini oluşturur. Çocuk "diğer kimsenin" görüşünün, olaya bakışının farkına varıp, onu kendi düşüncesiyle ilişki haline getirebildiği oranda ahlâksal gelişme devam eder. Fakat, her bireyde ahlâksal gelişme aşamalarının tümünün gelişmesi beklenemez. Sosyal ve kültürel

çevresine bağımlı olarak her birey, kendi koşulları içinde ahlâk gelişmesini sürdürür. Bu nedenle bireyler arasında farklılıklar gözlenebilir ²⁹.

Ahlâk gelişimi üzerinde zekanın, toplumsal sınıfın, yaşın, zeka bölümünün, ana-baba tutumlarının aile çevresinin ve kültürel farkındalığın önemli etkisi vardır ⁴⁹. Ahlâksal düşünce, bireyin ahlâksal davranışın belirleyen değişkenlerden biridir. Ahlâksal davranışı, yasaklanan davranışın çekicilik derecesi, bireyin içinde bulunduğu grubun baskısı, yakalanma ihtimalinin düşük veya yüksek olması gibi başka faktörleri de etkiler. Her bireye göre değişkenlerin değeri farklı olabileceğinden, bu konuda herkes için geçerli bir genelleme yapmak zordur ²⁹. Ahlâki değerlerdeki çöküntünün bir başka yansıması da eğitim kurumlarında görülmektedir.

Öğrencilerin işlediği suç sayısında, yıldan yıla artma olmaktadır. Bu artmanın oranı, temel eğitimden yükseköğretimin son yıllarına doğru yükselmektedir ¹¹. Şiddet, uyuşturucu kullanımı, okuldan kaçma vb. gibi birçok istenmeyen durum ders konularıyla değil, ahlâki gelişimle ilgilidir. Son zamanlarda okulun etkisinde görülen azalma, yalnızca ülkemizdeki toplumsal değişimle ilgili değildir. Dünya ölçeğinde bilgi çağının bir gereği olarak okul dışı kaynakların artması ve güçlenmesi okul kurumunun zayıflamasına yol açmıştır. ¹²⁹.

Kohlberg, bir kişinin ergenlik atılımıyla, cinsel davranış, uyuşturucu ve alkol kullanımı, dükkandan mal aşırma gibi küçük yasadışı eylemler vb. ile ilgili gittikçe artan birtakım ahlâki ikilemlerle yüz yüze geldiğini kabul etmektedir ⁴⁹. Suç işlemeyi ve suça yönelmeyi destekleyen, besleyen aile, mahalle, okul ve toplum koşullarını değiştirmek ne kadar mümkünse o kadar değiştirilmelidir. Çünkü bu uğraşlar, çocuğun suç işlemesiyle kendine ve topluma yaptığı zararlardan daha pahalıya mal olmayacaktır ¹¹. Öğrencilere değişik etkinlikler sunulmalıdır. Elisheri, resim, müzik, spor gibi, öğrencilerin gelişmelerine ve ilgilerine göre her çocuğun uğraşacağı etkinlikler suça yönelimi önler.

Öğrencilerin sosyal etkinliklere katılmalarını desteklemek, aranan ve sevilen bir birey olmanın fiziksel görünüşle değil de farklı nitelikler ile sağlanabileceğini görebilecekleri

yaşantılar geçirmelerini sağlamak, olumlu bir benlik kavramı geliştirmelerinde yardımcı olacaktır³⁸.

Jones (1949), yaptığı çalışmalar sonucu, zeka ile sosyo ekonomik durum ve akademik başarı ile sosyo ekonomik durum arasında yüksek bir ilişki bulunmuştur. Böylece, zeka ve akademik yönden başarısız olan çocuklara motor yeteneklerini geliştirme fırsatı verilerek, bu alanda kazandığı başarı ile zeka ve akademik başarısızlığın olumsuz etkilerinin silinebileceği düşünülmektedir¹¹⁸.

Oyun, antrenman, yarışma, mücadele, dostluk, tanışma ve gezi olanakları arttıkça, zamanın büyük bir bölümü spor yapmakla dolar. İşte o an spor, bir serbest zaman etkinliği olmaktan uzaklaşıp iş (meslek) olarak karşımıza çıkar. Spor, meslek olarak örgütlendiğinde yeni değerler oluşturur. Yaşamda ve yaşam yoluyla gerçekleştirilen değerler, genel ahlâkın dünya, toplum ve insan görüşüne özüne uymaktadır. Sporda oluşan değerler, insanlık onurunun, kişisel hakların korunması, bireysel otonomi ve kişisel gelişim gibi temel değerlerin özel görünümleridir¹³⁷.

3. Sosyal ve Duygusal Gelişim

Sosyal Gelişim : Çocuğun sosyal ve duygusal gelişimi duygusal, hareketsel ve bilişsel gelişime paralel olarak oluşur ve değişik aşamalardan geçerek, onun topluma girmesini hazırlar²⁹.

İnsanın sağlıklı bir hayat sürdürebilmesi, içinde bulunduğu fiziksel ve sosyal çevreye uyum sağlamasına bağlıdır. Bu nedenle sosyal gelişim ve buna bağlı olarak sosyalleşme kavramı, büyük bir önem taşımaktadır. Sosyalleşme ya da toplumsallaşma, kişinin belirli bir toplumun davranış kalıplarını kişiliğine mal ederek, o topluma ait bir kişi durumuna gelmesidir¹²⁹.

Sosyalleşmenin uzun vadede amacı, çocuğu toplumun etkin bir üyesi haline getirmektir ve sosyalleşme bu amaca ulaşmak için ne gerekiyorsa yapmayı sağlayacak şekilde ortaya çıkar⁷⁴.

Bu açıdan iyi arkadaş seçimi ve olumlu ilişkiler önem taşımaktadır. Ayrıca anne-baba ve öğretmenler, sosyalleşme süreci içinde örnek alınan modellerin başında gelir. Bu nedenle, sosyal gelişim ve sosyalleşme sürecinin anne-baba ve öğretmenler tarafından iyi bilinmesi gerekir.

129

Sosyal gelişme, tıpkı zihin gelişmesinde ve fizikî gelişmedeki gibi bilinen bir seri basamaklardan geçerek ilerler. Küçük çocuk, kendi yaşında olanlardan birkaçıyla geçinmeyi öğrenir. İlkokulda, daha geniş bir grubun parçası olur. Ergenlikte, kızlarla erkekler beraber bulunmak istedikleri için bu çağda grupların mahiyeti daha evvelki gruplarınkinden değişik bir hal alır. Çocukların her yaşta kendi yaşlarının icap ettirdiği şekilde hareket etmeleri ve bu icaplara uymayı öğrenmeleri gerekir. Fakat bu problem, ergenlik yıllarında daha keskinleşir. Gerek çocuklar, gerek ergenler yetişkinlerin takdirinden fazla arkadaşlarının takdirinden hoşlanırlar²⁸.

Ergenlik, sosyal ilgi bakımından en hareketli çağdır. Öğrenciler faaliyetlerinden elbette zevk duymalı ve hoşlanmalıdır. Fakat bu faaliyet, onları, aynı zamanda daha ağırbaşlı ve daha olgun kimseler haline getirmelidir. Sadece iyi vakit geçirmek kâfi değildir. Okulun akademik olan işleriyle akademik olmayan işleri birbirleriyle aynı hızda yürütülmelidir ki birbirlerini kuvvetlendirmiş ve tamamlamış olsunlar. Bu iki program birbirlerini ancak bu şekilde tamamladıkları takdirde öğrencilerin kendi imkânlarını, kabiliyetlerini geliştirmek, ufuklarını genişletmek ve ilgilendikleri şeylerin peşinden gitmek fırsatını sağlayabilir. Okulun akademik olan ve olmayan işleri birbirleriyle öyle karşılıklı ilişkilendirilmelidir ki hem bunlar birbirlerini kuvvetlendirsinsinler, hem de öğrencilerin kendi fikirlerini uygulamaya geçirebilmelerini, yeteneklerini geliştirebilmelerini ve kendi ilgilerinin peşinden gidebilmelerini sağlayabilsinler²⁸.

Duygusal Gelişim: Çocuğun duygusal ve sosyal gelişimi birlikte incelenmektedir. “Duygu”, bireyin iç ve dış dünyadan etkilenmesi sonucu genel olarak hoşlanma ya da acı duyma biçiminde beliren tepkilerdir. Bu tepkiler, korku, kaygı, sevinç, öfke, üzüntü gibi çeşitlilik gösterirler. Bireylerin, yaşam boyu diğerleri ile olan ilişkileri, onlara karşı geliştirdikleri duygu ve davranışlar, sosyal gelişim kapsamı içine girerler. Sosyalleşme, bireyin içinde yetiştiği

toplumun değer yargılarına uygun bir davranış geliştirme sürecidir. Bu süreç, doğum anında başlar, yaşam boyu devam eder ¹¹⁸.

Duygusal olgunluğu tam bir şekilde tanımlamak güçtür, çünkü hiç kimse, daima tam anlamıyla duygusal bakımdan olgun değildir. Fakat genel olarak, duygusal olgunluğa sahip bir insanın şu özellikleri vardır; gerçekçidir. Bir durumu olmasını istediği biçimde değil de olduğu gibi yargılar, aksilikleri ve düş kırıklıklarını kontrolsüz bir öfke göstermeden ya da hastalanmadan kabullenir, başkalarının yardımı olmadan kendi kendini yönetir, başkalarıyla işbirliği yapar, onların, gereksinimleri ve ilgilerine kendisinininkiler kadar ilgi duyar, yeteneklerini uygun bir biçimde kullanır, kendisinden başkasını da sevmesini bilir, geleceğini düşünerek anlık, kısa süreli mutluluklardan vaz geçmesini bilir ¹⁰⁵.

Çocukların duygusal olgunluğa erişmeleri için yukarıda gösterilen değerler oldukça açıktır. Bu kadar açık olmayan fakat o kadar da önemli olan bir nokta, çocuğun duygusal gelişiminin diğer alanlardaki gelişimini etkilemesidir. Bilinmektedir ki fiziksel gelişimi coşkusal unsurlar büyük oranda etkilerler. Mutlu olamayan çocuklar, hayatından memnun olanlar kadar hızlı ve normal gelişmezler. Şimdi, bir zamanlar sabit olduğu ve değişmediği kabul edilen zeka bölümlerinin de çocuğun duygusal çevresine bağlı olduğu saptanmıştır. Zeka bölümünü gösteren rakamlar, çocuğun çevresine duygu ve heyecan bakımından daha iyi uyması temin edilerek yükseltilebilmiştir. Böylece duygusal olgunluğa doğru gelişen bir çocuk fiziksel bakımdan da, zeka bakımından da daha iyi gelişiyor demektir ¹⁰⁵.

Kuşkusuz küçük çocuğu, genç bir yetişkin yapan değişiklikler, sadece fizyolojik ya da biyolojik etkenlere bağlı değildir. Bilişsel yapıdaki gelişme, zihinsel yetilerin olgunlaşması, dış dünyayı algılama ve kavramada değişikliklere yol açar. Öte yandan çocuğun çevresindeki kişilerin çocuktan beklentilerinde gözlenmeye başlayan değişiklikler, üstlenilen sosyal rollerde de değişikliklere neden olmaya başlar ³⁸.

Erinlik ve Ergenlik Dönemi: Kimlik ya da Rol Kargaşası: Yaşamın bu döneminde ergen, kişiliği için bir kimlik geliştirmeye çalışır. Bu dönemde dış görünüm önem kazanır. Görünümüne gösterdiği ilgi, benliğin oluşmasına yardımcı olur. Kararsızlık ve şaşkınlık,

bu yaştaki gençlerin dayanışma grupları oluşturmalarına neden olur. Bu dönemde ergen, çocuklukta öğrenmiş olduğu kurallarla, yetişkinin geliştirmesi gereken değer yargıları arasında bocalar ⁵⁰. Ergenlik dönemi “Kimlik kazanmaya karşı rol karışıklığı” gelişim dönemidir. ⁵⁰. Bu dönemde salgılanan çeşitli hormonlara bağlı olarak, vücutta önemli değişiklikler olmakta ve çocukluktan yetişkinliğe geçilmektedir. Çocuk vücudu yetişkin vücuduna dönüşürken, çocuk rollerinin de yetişkin rollerine dönüşmesi beklenmektedir. Fakat ergenin kimliğini kazanması o kadar kolay olmamaktadır. Çünkü çocuk kimliğinden yetişkin kimliğine geçmek, beraberinde birçok sorumluluğu ve problemi de getirmektedir. Bu dönemde bir kimlik krizi ortaya çıkabilmektedir ¹²⁹.

Bu dönemdeki genç, “ben kimim” sorusuna cevap aramaktadır. Kendi kimliğini bulabilmek için öncelikle ana baba etkisinden kurtulmaya çalışmaktadır ve onlara doğrudan veya dolaylı olarak çatışma içine girmektedir. Buna karşın, kendi kimliğini bulmak için başkalarının kimliğine müracaat etmekte ve kendisi için modeller aramaktadır. Bu nedenle çeşitli kişi ve grupları kendisine örnek alarak, özdeşim kurmaktadır. Fakat bu kişi ve gruplar, her zaman gencin gerçek kimliğine ulaşmasını sağlayamamaktadır. Genç, sorumluluk almaktan korkarak ya çocuk kalmayı tercih etmekte ya da yaşının çok üzerinde davranışlar göstererek başka bir yetişkini taklit edebilmektedir ¹²⁹.

Özdeşleşme ve arkadaşlık, bu devredeki sosyal ve duygusal gelişimin iki önemli yönünü oluşturur. Bu devreye ergenlik çağı adını veriyoruz. Ergenlik çağında, gelişmekte olan bireyin kendi benliğini bulması ve tanımlaması, başka bir deyişle özdeşleşmesi (identity achievement) en önemli basamağı oluşturur. Erikson, bu aşamada bireyin, hem cinsel, hem de mesleksel olarak, benliğini oluşturma çabası içinde olduğunu düşünür. Marcia’ya göre bu yapı ne kadar iyi gelişirse, birey, kendi özelliklerinin ve bireyselliğinin o kadar farkında olur ve kendisinin kuvvetli ve zayıf taraflarını o kadar iyi görür. Bunun sonucu olarak da daha gerçekçi bir benlik anlayışına ulaşır ²⁹.

4. Gelişim Görevleri

Öğretmenlerin, öğrencilerinin sağlıklı bir biçimde gelişmelerini kolaylaştırmak için, gelişim ödevlerini yerine getirmelerini sağlayacak ortamlar hazırlamaları gerekir ³⁸. Gelişme

sürecinde. amaç, olgun erişkin olabilmektedir. Ergen, erken dönemde araştırdığı, geç dönemde ise bulduğu kimliği ile sosyal yapıda bir erişkin olarak rolünü almadan önce, yavaş yavaş, ne biçim bir insan olmak istediğini, dünyanın ona verdikleri ve tanıdığı kendi yetenekleri doğrultusunda kavrar⁵⁹.

Bir insan, bugünün ve geleceğin sorunlarıyla başarılı biçimde uğraşacaksa, bebeklikten ve ilk çocukluktan ergenliğe, ergenlikten ileri yetişkinliğe doğru özel davranış türlerini kazanması gerekmektedir.⁴⁹ Gelişme ödevlerinden çoğu, hayatın belirli zamanlarında ortaya çıkar ve ancak bu sırada, kişiye, bu alanda gelişme fırsatı verildiği takdirde en iyi başarılabılır. Ayrıca Havighurst'ün ileri sürüldüğü gibi, belli bir gelişim ödevinde başarısızlık, ileriki hayat ödevlerinde de kısmen ya da tam başarısızlıklara sebep olur¹⁷.

Havighurst (1972)'e göre; ergenin benliği, yalnızca yaşı ilerleyip boyunun uzaması nedeniyle olgunlaşmaz. Dahası, olgunluk, bazı belirli kişiler arası deneyimler ve eğitsel sonuçlar ya da başarılar sonucunda gelişmektedir. Böylece, bir gelişim görevi, bireyin yaşamının belirli bir döneminde ortaya çıkan bir durum olmakta ve o görevin başarılı bir şekilde tamamlanması bireyi daha ileri düzeyde bir büyümeye ve daha sonraki görevlerde olası başarıya atlatmaktadır. Belirli bir büyüme evresiyle ilişkili görevleri başarmadaki başarısızlık ise toplum tarafından onaylanmamaya ve daha sonraki görevleri başarmada zorluğa yol açabilmektedir³. Ergenler gelişim dönemlerinde uyum sağlayabilmek için bazı gelişim görevlerini başarmak zorundadırlar. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

Bedensel özelliklerini kabul etmek ve bedenini etkili biçimde kullanmak;

Ergenlik bir dizi hızlı bedensel değişimle biyolojik olarak başlar; bu değişimler büyük ölçüde bir insanın yetişkin boyuna, ağırlığına, bedensel ve cinsel özelliklerine kavuşmasını sağlar. Bunun sonuçlarından herkes hoşnut kalmaz. Bir kız ya da erkek çocuk, umduğu kadar yakışıklı ya da güzel olmadığını düşünebilir⁴⁹. Bedensel değişiklikler, kişinin elinde olan değişiklikler olmadığı için, kişi bu değişiklikler çerçevesinde bedenini kabullenmek ve onu becerikli bir şekilde kullanmayı öğrenmek durumundadır⁸.

Erkeksi veya kadınsı toplumsal bir role erişmek; Hızla değişen bir dünyada, bu görev bir ergenin bugün yapmak zorunda olduğu düzenlemelerin en önemlilerinden birini oluşturmaktadır. Bugün birçok kişi, cinsler arasındaki benzerlikleri farklılıklardan daha fazla vurgulamaktadır. Ama herkes aynı yönde hareket etmemektedir. Kimisi toplumsal rollerini geleneksel çerçevede gerçekleştirmekte, kimileri eşitliği ve birbiriyle örtüşen davranışları savunmakta, kimileri de aşırı uçlar arasındaki yerini korumaktadır ⁴⁹. Bu rollerin öğrenilmesi, hem kendi cinsleri ile arkadaşlıkların gelişmesini, hem de karşı cinsle arkadaşlıklarının gelişmesini sağlar ⁸.

Her iki cinsten yaşlılarıyla yeni ve daha olgun ilişkiler kurmak; İlişki başlatma, sürdürme ve gereğinde bitirme becerileri bu dönemde edinilir. Her ne kadar karşı cinsle ilişkiler yoğunlukta ise de ilişki kurma becerileri her iki cins arasında arkadaşlar için geçerlidir ⁸. Ergen, karma bir grupta gülüşmeden, kızarmadan terlemeden ne söyleyeceğini ve nasıl söyleyeceğini, yetişkinlere özgü çeşitli toplumsal etkinliklere nasıl katılacağını öğrenmek zorundadır. Kültür bu toplumsal ilişkilerin ne olacağını büyük ölçüde belirler, bu ilişkiler bir toplumdan diğerine ve sınıflar arasında değişiklik gösterir ⁴⁹.

Ana-baba ve diğer yetişkinlerden duygusal bağımsızlığı gerçekleştirmek; Başkalarıyla kendi tercihleri doğrultusunda etkileşimler kurabilir. Bunun bir sonucu olarak duygusal yakınlıklar meydana gelir. Bu duygusal yakınlıklar, aynı zamanda ana-babadan duygusal ayrılmanın bir görüntüsüdür. Önceki dönemlerde şu veya bu şekilde etrafındaki yetişkinlere dayanmak durumunda olan kişi, artık onlar olmadan da yaşayabileceğini (en azından kendine) kanıtlamak durumunda kalır ⁸. Aslında bu boyut vermeyi ve almayı, her iki tarafı da anlamayı gerektirir. Havighurst'ün (1972) belirttiği gibi, ergenler, ana-babalar onların üzerinde otorite kurmaya kalkıştığında sık sık baş kaldırır; ama ana-babalar onları sorumlu yetişkin gibi davranmaya yöreklendirdiğinde, bağımlılık göstermeye çalışırlar. Burada da kültür önemli bir rol oynuyor görünmektedir ⁴⁹.

Ekonomik bir meslek için hazırlanmak; Ergenlik yılları, resmî okul öğrenimi, yeteneklerin ve ilgilerin belirlenmesi üzerinde yoğunlaşarak, genç insana yetişkin yaşamı için ne

istediği, ne yapabileceği, ne yapacağı konusunda karar vermesi için zaman sağlamaktadır ⁴⁹. Kişi, geleceği için hazırlanırken gelecekteki işi için de belirlemeler yapması gerekir. “Hayatı boyunca nasıl bir iş yapmayı ummaktadır”. Bu belirleme, onun eğitimsel geleceğini de belirler. Başka bir deyişle, hangi okulda okuyacağını da belirlemesi demektir ⁸.

Evliliğe ve aile yaşamına hazırlanma; Geleceğe yönelik ergenlik döneminde kişi, kendisi için nasıl bir eş ve evlilik öngörüldüğünü belirlemeye başlar. Bu, aynı zamanda benlik kavramının bir uzantısıdır. “Ben kimim” sorusu, “ben nasıl biriyle birlikte yaşamımı paylaşabilirim” ve “bu nasıl bir birliktelik olur” sorularını birlikte getirir ⁸. Havighurst’ün (1972) belirttiği gibi, bazı ergenler evliliği ve aile yaşamını zevkle beklerler, bazıları ise düşmanlık ya da korku hissederler. Açıkça bireyin bu alandaki tutumu, başarı ya da başarısızlığı, hem kültürden ve sosyo-ekonomik düzeyden, hem de aile deneyimlerinden etkilenir ⁴⁹.

Toplumsal açıdan sorumlu bir davranışı istemek ve gerçekleştirmek; Ergenlik “çocukluktan çıkan kişilerin yetişkinliğe kabul edilmeden önce bekletildikleri yerdir”. Ergenlik dönemindeki sosyal ve ideolojik hareketlerin bir anlamı da budur. Başka bir deyişle ergenler, sorumluluk yüklenmek istemektedirler ⁸. Ergen, bir yetişkin olarak siyasal, dinsel ve toplumsal etkinliklere sorumlu bir katılımcı olmayı, vergi ödemeyi ve oy vermeyi öğrenmelidir. Genellikle bu, toplumun sorunlarının ve ilgilerinin bireyden önce geldiği, bunun mantıksal olarak bizi ergenliğin sonucu gelişim görevine götürdüğü anlamına gelir ⁴⁹.

Davranışlarını yönetebilmek için gerekli değerler ve bir ahlâkî sistemi kazanmak; Bebeklikten ergenliğe kadar bir birey üzerinde ana-babaları, yaşlıların, okulun, dinin uyguladığı etkiler, yaşamak için bir dizi standart oluşturmaya yardımcı olmak üzere birleşirler ⁴⁹. Vicdan gelişimi bu dönemde birtakım temel değerler yargılarının gelişmesi biçimini alır ⁸. Bu değerler, bireyin benliğine katılır ve hem toplumu hem bireyselliği yansıtır. Örneğin; Bir birey, geleneksel bir dinin ilkelerine uygun olarak davranabilir ya da çeşitli dinsel veya ahlâkî sistemlerin öğelerinden oluşan özel bir ideoloji geliştirebilir. Bunu gerçekleştirdiğinde, dünyadaki yerini ve diğer bireylerle ilişkilerini tanımlamak için bir yöntem edinmiş demektir ⁴⁹.

Bir ergen, bedenini kabul etmeyi, uygun bir toplumsal role ulaşmayı, yaşlılarıyla olgun ilişkiler kurmayı, duygusal ve ekonomik bağımsızlığı gerçekleştirmeyi, evliliğe ve aile yaşamına hazırlanmayı içeren birtakım gelişim görevleriyle karşı karşıya gelir. Bu görevlerdeki başarı ya da başarısızlık geniş ölçüde yetişkinlikteki uyumu ve başarıyı belirler ⁴⁹.

B. REHBERLİK

Rehberlik, kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini kendine en uygun düzeyde geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirmesi için uzman kişilerce bireye verilen psikolojik yardımlardır ⁸¹.

Matthewson (1962)'a göre rehberlik: gizil güçlerini ve niteliklerini anlaması ve bunların toplumsal gerekliliklerine ve fırsatlarla daha etkili biçimde ilişkilerini kurması, toplumsal ve moral değerlerle uyum halinde yaşaması için, bireye eğitim ve yorumlama yolu ile yapılan sistematik ve profesyonel bir yardımdır” ⁹⁴.

Rehberliğin tanımlarından yola çıkarak, şu genellemeler yapılabilir:
Rehberlik, bir süreçtir. Rehberlik bir anda olup biten bir iş değildir. Rehberlik çalışmalarının etkili sonuçlar vermesi bir süre gerektirir. Bunun için rehberlik hizmetleri sürekli ⁸¹.

Rehberlik bireye yardım etme işidir. Rehberlik yardımı, psikolojik bir yardımdır. Rehberlik yardımı bir yol gösterme, nasihat etme, bilgi verme yardımı değildir. Rehberlik yardımı ile erişilmek istenen amaçlar vardır. Onun için rehberlik yardımı, amaçlı bir yardımdır ⁸¹.

Çocuğu toptan anlamak: Rehberliğin ilk şartı çocuğu anlamaktır. Çocuk olarak, insan olarak anlaşılacak büyük bir talihsizliktir. Anlaşılacak çocuğun ruhi hayatı için sıcaklık ve rahatlık sağlar. Onları kendi dertleri ve dünyaları ile kabul etmek, candan bir arkadaş olmak lazımdır. Bu basit tatbikat, en büyük cezaların ve korkuların temin edemediği kıymetleri bağışlar ¹²⁸.

Çocuğu yaşına göre anlamak: Anne ve babaların dikkat edecekleri diğer mühim bir nokta da çocuğa yaşına göre muamele etmektir. Umumiyyetle bu gerçek unutulur, çocuklara

daima bebek, gençlere ise çocuk muamelesi yapılır. Bu tip çocuklar bağımsız olamazlar, kendilerini büyümüş hissedemezler; yahut da aileye isyan ederler. Her iki halde de ortaya bir terbiye zorluğu çıkar. Her yaş ayrı bir davranış ister, anne-baba bunu unutmamalıdır. Çocuğa yaşına göre muamele etmek onun gelişimini, ruhî sıhhatini temin eder. Her yaşın psikolojik ihtiyaçlarını bilmek, çocuğa ona göre davranmak çocuğu mesut eder. Yerinde, zamanında olan şeyler yapıcı ve yaratıcı vasıfları ile küçük de olsalar içimizden büyürler ve bizi büyütürler ¹²⁸.

Çocuğu cinsiyetine göre anlamak: Kız gibi yetiştirilen erkek çocuklar, erkek gibi yetiştirilen kızlar talihsizdirler. Erkekleri sakın, uslu, kavgasız yetiştirmeye çalışmak, tabiata aykırıdır. Kızları erkekleştirmeğe çalışmak da aynı derecede feci durumlar doğurur. Her cinsiyetin giyinmesi, oyuncakları, oyunları, davranışları tabiata uygun olmalıdır. Bir ailenin kaç çocuğu olursa olsun hepsine eşit muamele edilmelidir. Kızı veya erkeği üstün tutmak veya çocuklardan birine fazla alâka göstermek, diğerini yaralar. Çocukları birbirlerine karşı rakip hale getirmek, kıskançlıkları tahrik etmek, onların temiz ruhlarını kinle karartmak doğru değildir. Problem haline gelmiş davranışların arkasında hatırıma hayalimize gelmeyen sebepler mevcuttur. Amir memur, karı-koca, öğretmen-öğrenci, aile-çocuk ve nihayet karşı karşıya gelen iki insandan biri veya ikisi de anlaşılmamak ıstırabını çeker. Çünkü her bir kişi keyfince, gücümüz yettiği insanı, yettiği kadar değişikliğe zorlar. Rehberlik sistemi ise insan çevresini ve problemini olduğu gibi anlamağa çalışır. Ferde kendini ve başkalarını anlamak imkanını hazırlar ¹²⁸.

Çocuğu hoş görmek: Çocuğun gıdaya, suya, havaya, güneşe ihtiyacı olduğu kadar şefkate, sevgiye bir kelime ile hoş görülüşe ihtiyacı vardır. Çocuğu, her hali ile hoş görmek lazımdır. Bu kayıtsız olmak demek değildir. Çünkü hoş görmek, onu cezalandırma ve aşağılandırma korkusu ile karşı karşıya bırakmadan alaka göstermek demektir. Kayıtsızlıkla alakası yoktur. Hoş görülen çocuk, kendini düzeltmeyi daha kolay öğrenir, yardımları daha çabuk benimser. Hoş görülen çocuğun hareketlerinde rahatlık vardır, sosyal kudreti daha yüksektir. Hoş görülmeyen çocuk ise çekingen, telaşlı, evhamlı ve korkaktır. Hoş görmek, terbiyenin en büyük hazinesidir ¹²⁸.

Rehberlik hizmetlerinin merkezinde birey vardır. Okul ortamında rehberliğin ilgilendiği denek, öğrencidir. Öğrenci türlü kişilik özellikleri bulunan ve gelişmekte olan bir kişidir. Her öğrenci, geliştirilebilecek bir kapasiteye sahiptir. Bireye yardım edildiği takdirde birey, kendi problemlerini çözmede kendi kendine yeter hale gelebilir. Rehberlik anlayışında problemleri olsa da her birey, “normal” kabul edilir. Bunun için rehberlik yardımı bütün bireylere dönüktür. Normal olarak her birey, rehberlik yardımına gerek duyabilir ⁸¹.

Çocuk büyüdükçe onu bekleyen vazifeler, intibak etme ihtiyaçları da artar ve genişler. Yaş ve sınıflar büyüdükçe problemler de büyüyecek ve zaman seyri içinde çocuk, kendi problemlerini tek başına halletmek mecburiyetini hissedecektir. Bağımlı yaşamaktan, bağımsızlığa, mesuliyetsizlikten mesuliyete, heves dolu bir dünyadan gerçeklere katlanmaya doğru uzanan yolda güçlüklerle göğüs gerecektir. Kendine yapılan yardımlar, teşvikler zamanla azalacaktır. İnsan, çevrenin tabii, sosyal ve ekonomik şartları ile daima bir denge kurmak zorundadır. Kaldı ki çevre şartları değişken ve hareketlidir ¹²⁸.

Bunun içindir ki hayatın her devrinde, daha kuvvetli, daha bilgili, daha tecrübeli insanların yardımlarına, rehberliklerine ihtiyaç vardır. İnsanlık var olduğu tarihten bu tarafa bu ihtiyaç da mevcuttur. Hayat şartları zorlaşıp, karmaşıklaştıkça rehberlik ihtiyacı yavaş yavaş ön plana çıkmaya başlamıştır. Organize bir form olmağa başlamıştır. Kırgın, bezgin, yorgun ve ümitsiz günlerinde kişinin omzuna konan bir dost eli, çok defa kendini toplamasına yardım eder. O da bir başka ümitsizin omzuna elini koyarak “üzülme ben varım” diyemez mi? İşte rehberliğin bakış açısı budur. Bu açıdan insanlara ve onların sonsuz problemlerine bakabilmek, anlayabilmek ve sonra da gücü nispetinde yardımda bulunmak rehberliğin en önemli amacını oluşturur ¹²⁸.

Önemli karar alma anlarında: Hayatın dönemeçlerinde, önemli kararlar almak gerekir. Bu kararları alırken, etrafı iyi görmeğe, şartları anlamağa, gerçek olanla-olmayanı ayırmaya ihtiyaç vardır. Gençlere bu dönemeçlerde, organize ve bilimsel yardım yapmak gerekir. Genel olarak gençler, önlerine çıkan iki ve daha fazla yoldan hangisinin doğru olacağına ait şüpheler yaşarlar. Bu anda, gençler, durumu tartışacakları ve objektif olarak halledecekleri bir yere

başvurmak isterler. Rehberlik bu ihtiyacı karşılar, imkanlarını seferber ederek genç nesle yardımcı olur ¹²⁸.

Hayat felsefesi kurmak: İnsan hayata mümkün olduğu kadar geniş bir açıdan bakmak ihtiyacını kazanmalıdır. Her insan, kendine göre pratik bir hayat filozofu olmalı ve gittikçe karışıklık, ayrılık gösteren dünyaya bütünleştirici bir gözle bakabilmelidir Hayat, bir şey istemek değildir, ne istediğini bilmekten ibarettir. İdealsiz bir gençlik tehlikededir, bir ideal etrafında milli ve şahsi hayat felsefesini kurabilmiş gençlik insanlığın, milletin, huzuru ve emniyetidir ¹²⁸.

Rehberlik, çocuğa kendine ait ve içinde bulunacağı dünyaya ait bütün hakikatlerin ışığında kendi hareketlerini akıllıca planlamasına yardım eden yüksek bir sanattır. Hür eğitim böyle bir felsefeden doğar. Hür eğitim, hürriyet içinde şahsiyetin organizasyonu demektir. Hür eğitim, çocuğun veya ferdin; bedeni, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını tanımak, bu ihtiyaçları emniyet içinde, çocuğa vermekle başlar. Rehberlik, yalnız anormal problemi olan canlı veya insanla uğraşmaz. Öğrenen çocuğun veya öğrenen insanın ihtiyaçlarını tetkik eder. Çocuğun psikolojik hürriyet ihtiyaçlarını şöyle sıralamak mümkündür ¹²⁸.

Çocuğun karşı cinsi tanıma ihtiyacı vardır: Birçok aileler çocuklarını karşı cinse karşı korumak isterler. Kızların erkeklerle, erkeklerin kızlarla münasebet ve arkadaşlıklarını kötü bir şeymiş göstermeğe çalışırlar. Asıl kötülük de buradan gelir. İyi terbiye edilmiş çocuklar, başlangıçta kız erkek farkı gözetmeden arkadaşlık ederler. Cinsiyetlerini fark ettikçe mevcut arkadaşlık bu fark içinde gelişmeye devam eder. Kızlar erkekleri, erkekler kızları anlar; bu anlayış içinde ilerde kuracakları aile için bir kazançtır. İki cinsin birbirleri yanında takınacağı tavır ve davranışların gelişmesinde erkek kız arkadaşlığının temin edeceği büyük kazançlar vardır. Karşı cinsle arkadaşlık etmeyen ve bunun sınırını tayin edemeyen çocuklar, insanlar kısır bir terbiye anlayışının birer zavallı kurbanlarıdır ¹²⁸. Arkadaş edinmede ve arkadaşlığı sürdürmede güçlük çeken bir lise öğrencisi, bu konuda başarılı olan yaşıtlarını izler ve sonra onların davranışlarının başarılı yönlerini alır ³².

Çocuğun oyuna ihtiyacı vardır: Oyun, çok çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Yapılan tanımların farklı olması oyuna farklı yönlerden bakılmasındandır. Örneğin, bir bilim adamı fiziksel özellikler açısından oyunu tanımlarken, bir diğeri psikolojik açıdan, bir başkası da sosyolojik açıdan tanımlamıştır.

Bir kısım aileler çocuğun oyuna düşkünlüğünden korkarlar. Bu lüzumsuz bir korkudur. Oyun ruhen sıhhatli bir çocuğun ihtiyacıdır. Oyunu fuzuli görmek, çocuğu ruhi bir gıdadan mahrum ederek, ruhen zayıflatmaktır. Buna hakkımız yoktur. Bir kısım ailelerin çocuğun terbiyesi bozulur endişesiyle onu oyundan, arkadaştan, sokaktan menetmesi, tehlikeli problemler hazırlayabilir ¹²⁸. Oyun, fiziksel ve zihinsel yeteneklerle sosyal uyum ve duygusal olgunluğu geliştirmek amacıyla, gerçek hayattan farklı bir ortamda yapılan, sonunda maddi bir çıkar sağlamayan, kendine özgü belirli kurallara sahip, sınırlandırılmış yer ve zaman içinde süren, gönüllü katılım yoluyla toplumsal grup oluşturan ve katılanları tümü ile etkisi altında tutan eğlenceli bir etkinliktir ¹⁴⁰.

Oyun grubuna giren çocuk, sosyal ortama uyum gösterir. Oyun ortamında uyum sağlayabilmesi için birçok sosyal ilişki biçimini öğrenmesi gerekmektedir. Oyun ortamı, çocuk için serbest bir ortamdır. Birçok davranış şeklini burada deneme olanağını bulur ¹¹⁷. Zihinsel yetilerini, yeni kavramlar oluşturma, soyut düşünmeyi de geliştirirler. Sosyal ilişkide kendi kendini kontrolü öğrenirler. Algı duyarlılığını geliştirirler. Diğer çocuklara karşı daha hoşgörülü ve duyarlı davranmayı öğrenirler ¹¹⁷.

Çocuğun arkadaşına ihtiyacı vardır. Çocuğun arkadaşları olmalıdır. Arkadaşsız çocuklar egoist olurlar, cemiyete alışmazlar. Fertler arasındaki münasebetler (enteraksiyon) arkadaşlık içinde öğrenilir ve gelişir. Arkadaşlık, karşılıklı fedakarlığı, hoş görüyü, yardımlaşmayı ve dayanışmayı sağlar. Çocuk geniş bir arkadaş muhiti içinde sosyal kabiliyetler kazanır, kendi yerini tayin eder. Arkadaşlık, sosyal kabiliyetlerin ve inceliklerin kaynağıdır. Bu kaynaktan mahrum kalmış gönüller, çöl gibi yanık ve verimsiz kalır ¹²⁸.

Özellikle gençlik döneminde arkadaş ilişkilerinin önemi çok büyüktür. Genç belirli bir arkadaş grubunda kalabilmek için bazen kendi alışkanlıklarından, hatta kabul ettiği

doğrularından vazgeçebilir. Çevrenin baskısını üzerinde hissederek ve buna uymak zorunluluğu duyan gencin gireceği arkadaş grupları, çevre tarafından kabul edilen gruplar olmak zorundadır. Bunun tersini yapabilmesi için çevreden bağımsız bir kişilik geliştirmiş olması gerekir. Bağımsız bir kişilik geliştirme ise aile tipi ve özelliklerine, ailenin ve gencin eğitime, nerede yaşadıklarına, ekonomik durumuna vs. bağlıdır. Genellikle sosyal değişim sürecini tamamlamış ailelerin çocuklarının bu konuda daha şanslı oldukları söylenebilir ¹¹³.

Çocukluk ve gençlik döneminde çeşitli bilgi ve alışkanlıkları kazanma çağında olan orta dereceli okul öğrencileri için çağın gereği bir uğraş olan spor çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Gençlerin ders dışı çalışmalarda ilgi ve istekleri doğrultusunda yatkın oldukları spor dalları saptanmalı, yetenekleri yönlendirilmeli ve gelişimine yardımcı olunmalıdır ¹²¹.

Spor herkes içindir. Kişinin yaşı veya cinsiyeti ne olursa olsun, spor eğlenmek, insanlarla kaynaşmak kendilerini iyi hissetmek için iyi bir yoldur. Düzenli spor yapmak; ister üst seviyede yarışmak, ister parkta yürümek olsun, birey ve toplumu bir araya getirme, daha iyi bir yaşam kalitesi oluşturma ve sağlıklı olunması açısından çok yararlıdır ¹⁵³.

Gencin seçtiği serbest zaman faaliyeti her zaman gerçek olarak ilgi duyduğu bir konu olmayabilir. Sevdiği ve özdeşleştiği arkadaşlarıyla beraber olmak veya statü kazanmak için, yahut o arkadaş grubundan ayrılmamak için belirli bir serbest zaman faaliyetini seçmiş olabilir ¹¹³.

Spor bir serbest zaman uğraşısı olarak yani amatörce yapılan şekliyle rekreatif faaliyet özelliği taşımaktadır. Dumas'a göre spor, insanın emrinde ve hizmetinde olursa rekreasyon faaliyeti, eğer insan sporun emrine girerse o zaman da spor bir meslek özelliği taşıyarak rekreasyon faaliyeti kapsamı dışında kalmaktadır ¹²³.

İnsanların serbest zamanlarını olumlu etkinliklerle değerlendirebilme bilincine ulaşmaları belirli bir eğitim almalarını gerektirmektedir. Bu eğitim ise, kişilere, serbest zamanlarını çevreye zarar vererek değil, bilakis çevreyi koruyarak ve zenginleştirerek değerlendirmesi davranışını kazandıracaktır ⁷⁶.

Corbin (1970); serbest zamanı değerlendirme etkinliklerine katılmakla kendini anlatmak, deneyimlerini diğer kişilerle paylaşmak, kendini başarılı görmek, başkalarıyla arkadaşlık kurmak ve onları tanımak, kişilik gelişimini tamamlamak gibi olumlu sonuçlara ulaşılabilir demiştir.⁸²

Serbest zamanları değerlendirme etkinlikleri, içeriklerine ve yapıldığı mekanlara göre çok çeşitlidir. Bu etkinliklerden hangisinin tercih edileceği kişinin yapısına, cinsiyetine, eğitimine, sahip olduğu olanaklara ve yeteneklerine bağlıdır¹²³.

Rekreatif bir etkinlik olarak spora ilginin artması çeşitli toplumsal kurumları bu konuda organizasyonlar yapmaya yöneltmektedir. Okullar, spor kulüpleri, çeşitli denekler ve devlet kuruluşları müsabaka niteliği taşımayan rekreatif amaçlı sportif etkinlikleri düzenlemeye başlamışlardır, böylece sporun yeni çeşitlerinin tanıtılması ve yaygınlaşması da sağlanmıştır. Rekreatif eğitimi için düzenlenen kampanyaların artarak rağbet görmesi bir yandan sportif aktivitelerin insanların günlük yaşamının bir parçası haline gelmesine katkıda bulunurken, diğer yandan da ortak ilgi ve heyecanların paylaşıldığı ortamlar yaratarak kişileri yabancılaşmaktan kurtarmakta hoşgörü, gelişmiş sosyal ilişkiler ve sosyal uyum yaratmaktadır¹¹³. Rekreatif etkinliğin belirlenmesinde devam etmesinde çevrenin ve özellikle arkadaşın önemli etkisi görülmektedir.

Rehberliğin Amacı: Eğitim süreci içinde rehberlik hizmetleri, öğrencinin gelişmesine ve uyumuna yardım etmeye yöneliktir. Rehberliğin temel amacı bireyin kendini gerçekleştirmesidir. Bu kavramla, kişide varolan tüm gizli güçlerin, yeteneklerin, kapasitelerin ortaya konması, uygulama alanına sokulması, kullanılması ve geliştirilmesi kastedilir. Ancak bireyin kendini gerçekleştirme uzun bir süreç içinde aşama aşama sağlanabilecek bir oluşumdur¹⁵⁰.

Kendini gerçekleştirme birey için, kuşkusuz yaşam boyu devam eder. Her bireyin belirli bir dönemde belirli bir gerçekleştirme düzeyi vardır. Bu gerçekleştirme düzeyinin zaman içinde olumlu yönde gelişmesi beklenir. İşte psikolojik danışma ve rehberlik yardımının amacı da bu özellikler bakımından bireyin gerçekleştirme düzeyini geliştirmek ve en uygun seviyeye çıkmasını

sağlamaktır ⁸¹. Rehberliğin bireyde gerçekleştirmeye çalıştığı amaçları şu şekilde özetleyebiliriz: Kendini tanıması, çevrede kendisine açık olan fırsatları öğrenmesi, gizilgüçlerini geliştirmesi, çevresine uyum sağlaması ⁹⁴.

1. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlıkta İlkeler

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri, belli ilkeler ışığında yürütüldüğünde amacına ulaşabilmektedir. ⁹. Ülkemizdeki yetkili rehberlik uzmanlarının kanısına dayanılarak sekiz ilke üzerinde genel bir anlaşma bulunduğu ortaya çıkmıştır. Rehberlik anlayışını oluşturan bu sekiz ilke şunlardır ⁸¹:

1. Rehberliğin temelinde insan hak ve sorumlulukları ile yakından ilgili demokratik ve insancıl bir anlayış vardır.
2. Rehberlik uygulamalarında öğrenci ile yakından ilgili olan herkesin anlayış ve işbirliği içinde çalışması gerekir.
3. Rehberlik anlayışı, her türlü çalışması ile öğrenciyi merkez alan bir eğitim sistemini öngörür.
4. Rehberlik yardımının esası, öğrencilerin kendi kişiliklerini daha iyi anlamalarını, problemlerine çözüm yolları bulmada onların kendilerine yeter bir duruma gelmelerini sağlamaktır.
5. Rehberlik bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal olan bütün kapasitelerini kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda en uygun bir düzeyde geliştirmesi için öğrencilere yardım etmelidir.
6. Öğrencilere rehberlik yardımı verirken onları türlü yönleri ile tanımak gerekir.
7. Rehberlik uygulamaları her okulun amaç ve ihtiyaçlarına uygun alanlarda yoğunlaştırılmalıdır.
8. Rehberlik hizmetleri planlı, programlı, örgütlenmiş bir biçimde profesyonel bir düzeyde sunulmalıdır.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin verilebilmesi için, bireye, onun kişisel kararlarına ve bireysel ayrılıklarına duyarlık gösteren, demokratik bir eğitim ortamı gerekmektedir. Eğitim görevlilerinin tümü, demokratik bilinç, tutum ve davranış gelişmelerine yardım etme istek ve becerisini göstermedikçe, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden beklenen verim elde edilememektedir⁹.

2. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlıkta Sınırlılıklar

Rehberlik ve psikolojik danışma, "her derde deva" bir hizmet değil; sınırlılıkları olan bir hizmetler bütünüdür. Sağlıklı, etkin bir kişilik geliştirmek için, ruhsal (psikolojik) yardımla birlikte, bunun dışında kalan öbür kişilik hizmetlerinin de karşılanması gerekmektedir. Rehberlik ve psikolojik danışma ile kişinin kendisine tanıtılabilmesi için o, bedense, devimsel, bilişsel, duygusal, toplumsal, tüm yönleriyle tanınmaya çalışılmaktadır. Ancak rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bu hizmetlerden yararlanmak isteyen kişinin kendisi, anne babası, öğretmeni, yöneticisi ile anlayış ve işbirliği yapılabildiği ölçüde gerçekleştirilebilmektedir⁹.

Rehberlik uzmanından ve tüm rehberlik ve psikolojik danışma görevlilerinden beklenen; bu hizmetlerden yararlanmak isteyen kişiye, gerçek kendisini tanıması için yardımcı olmaktır. Bu anlamdaki yardımla kişi, kendi gerçekleri, sorunları ve çevresi konusunda bilinçlenmiş olacaktır. Kendi güçlerini kullanarak sorunlarını çözebilecek ve kendini gerçekleştirebilecek duruma gelecektir. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle sağlanmak istenen başarı budur. Bundan sonraki başarıyı, kişinin olanakları, kararı, girişim gücü ve çabası belirleyecektir. Onun için, okulda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin verilmesiyle öğrencilerin tüm sorunlarının ortadan kaldırılacağı sanılmamalıdır⁹.

3. Rehberliğin Ortaya Çıkmasını Gerektiren Gelişmeler

Rehberlik hizmetlerinin ortaya çıkışında, teknolojik gelişmeden kaynaklanan bazı toplumsal sıkıntıların, beliren yeni ihtiyaçların önemli rolü olmuştur. İnsan anlayışındaki gelişmeler ve psikoloji biliminde gerçekleşen ilerlemeler hem rehberlik hizmetlerinin gereğinin hissedilmesine, hem de bu hizmetlerin uygulanmasına önemli katkılar sağlamıştır. Rehberliğin çıkmasına yol açan toplumsal, düşünsel ve bilimsel gelişmeleri şöyle özetlenebilir. Meslek

seçiminin zorlaşması, bireysel farkların eğitimde dikkate alınması zorunluluğu, ilerici eğitim anlayışının benimsenmesi, demokratik toplumlarda bireylere tanınan seçme özgürlüğü, demokratik yaşamın karar verme gücüne sahip bireyler gerektirmesi, eğitimde bireyin duygusal yönüne verilen önemin giderek artması, psikometride gelişmeler, akıl sağlığına verilen önemin artması⁹⁴.

Bir kimsenin diğerine veya insanların birbirlerine yaptıkları hizmetler, şüphesiz rehberliktir. Fakat profesyonel manada rehberliğin, informal rehberlikten ayrışım yapan özellikleri vardır. Informal rehberlik, iki insanın yan yana geldiği her yerde ve zamanda mevcuttur. Profesyonel rehberlik ise bir taraftan organizasyon, diğer taraftan uzmanlık, üçüncü yönden de teknik bir iřtir¹²⁸.

Bugün psikoloji insan hayatının gerçeklerini daha iyi bilmekte, insanlık problemlerinin çözümüne daha yararlı olmaktadır. İnsan çevresine sadece biyolojik varlık olarak değil, bilhassa ruhsal yapı olarak uymaktadır. Yaşamanın gittikçe çetrefil ve karmaşık oluşu, insan üzerinde çevre tesirlerinin gittikçe tazyik göstermesi, ferdi gerilmeye problemlenmeye sevk etmektedir. Psikoloji bilimi sadece çocuğun veya ferdin sıhhatli yetişmesine yardımcı olmakla kalmaz, onun problemlerine hal çareleri de arar. Psiko-analiz, çocuğun veya ferdin gösterdiği dünyayı değil olduğu dünyayı tanımak ister¹²⁸.

Psiko-analitik okulun içine dalmayınca, onun ışığına varmayınca, problemleri çözmeye imkan yoktur. Korku, yeme veya dayak problemlerin hiçbirini halledemez, üstelik de ferdin yapısına yeni problemler katar¹²⁸.

Çocuğa sonuna kadar açılma imkanını vermek, yeni eğitimin sosyal cephesidir. Her çocuğa eşit eğitim imkanı hazırlamak ve çocuğun ayağına kadar götürmek, çocuğun öz varlığı prensibinden başka hiçbir prensip tanımadan bilgiyi onun önüne getirmek çocuğun ferdi haklarına, yaratılış farklarına olan borcumuzdur. Rehberlik programı, çocuğun bu hakkına ve diğer bütün haklarına saygı duyma esası üzerine kurulmuřtur¹²⁸.

Ailede ekonomik ihtiyaçlar: Modern aile tipinde karı-koca çalışmak mecburiyetinde kalmışlardır. Ne anne ve ne de baba, artık çocukları ile eskiden olduğu gibi ve eskiden olduğu kadar meşgul olmak fırsatını bulamıyorlar. Ailenin hayat seviyesi ve bu seviyenin

ihtiyaçları, daha fazla çalışmaya zorlamaktadır. Ailenin giyinme, yeme-içme, eğlence ihtiyaçları, çocuk okutma masrafları artmıştır ve günden güne de artmaktadır. Madem ki ana-baba çalışmak mecburiyetindedir, hem ana-babanın, hem de çocukların problemleri olacaktır. Bu problemler ancak yetkili uzmanlar tarafından çözülebilir. Sonrası da var, ana-babanın meşguliyetinden mahrum kalan çocuğun, bu eksikliğini doldurmak ve tamamlamak için de rehberliğe ihtiyaç vardır. Günümüzde ailenin ne çocukları ile meşgul olacak vakti, ne de çocuklarla ilgili eğitim kitaplarını okuyacak, konferansları takip edecek takatları vardır. Bütün bu işler öğretmenlere ve rehberlik servislerine kalmıştır ¹²⁸.

İnsanoğlu ellerine tonları kaldıran vinçleri, ayaklarına otomobili, treni, uçağı, gözlerine televizyonu, mikroskobu, teleskopu, kulaklarına telefonu, radyoyu eklemiş hali ile manevi bir dev oluvermiştir. Bu devin inanışları tekniğin gelişimine, süratine denk gitmemiş, teknik medeniyet ile moral medeniyet arasında şimdiye kadar görülmemiş yüksek bir gerilim hasıl olmuştur. İnsanların bir kısmı inançlarını kaybetmiş, yerine yenisini koymak yetkisini kendinde bulamamıştır. Günümüzde orta ve yüksek öğretim çağında bulunan gençlerin problemlerinin büyük bir kısmı bu sarsıntıdan ileri gelmektedir. Makine medeniyeti moral medeniyetin dayanaklarını sarsmış ve yıkmıştır. Çağdaş makine medeniyetine denk bir moral medeniyet henüz teşekkül edememiştir. Her şeyden ümit kesilince, dünyanın düşünürleri bir noktaya gözlerini diktiler. Bu nokta “eğitim”den başka bir şey olamazdı. ¹²⁸. Eğitim bireyi tüm yönleri ile bir bütün olarak ele alma ve geliştirme durumundadır. Günümüzde eğitim bireyin zihinsel gelişimi kadar kişisel sosyal gelişimi ile de ilgilenmek zorundadır. Eğitim sürecinin tamamlayıcı bir yanı olarak Psikolojik Danışma ve Rehberlik, eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesine yardım etmektedir. Buna göre, rehberlik ile eğitimin amaçları aynıdır ⁸¹.

Okullarda verilen psikolojik hizmetler, öğrencilerle, yapılan bireysel danışmanlardan ziyade, kol faaliyetleri, grup saatleri (Sınıf öğretmenliği), duruma alıştırma (oryantasyon), öğrenci problem ve ihtiyaçlarının taranması gibi faaliyetlere ağırlık verilerek yürütülmektedir. Bununla beraber, bunların çok olumlu gelişmeler olduğunu belirtmek lazımdır.

Ortaöğretim okullarında Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerini gerektiren unsurlardan bazıları şöylece özetlenebilir ¹⁴²:

Öğrencilerin gelişim ve gerçekleşim ihtiyaçları birbirinden farklıdır. Ortaöğretim okullarında öğrencilerin daha çok eğitsel, mesleki ve kişisel sorunlarının çözümüne yardım etmek esastır.

Öğrencilerle kurulan ilişkinin biçimi ve yönü birbirinden farklıdır. Ortaöğretim okullarında özellikle bireysel ilişki kurma yaklaşımları tercih edilir.

Öğrencilerin psikolojik gelişim özellikleri önemli ölçüde birbirinden farklıdır. Ortaöğretim öğrencisi gelecek yaşamla ilgilenir. Öğrencilerin yüklendikleri sosyal roller, duygusal yaşamlar ve öğrenciler arası ilişkiler birbirinden çok farklıdır.

4. Rehberlik Servisleri

Bireyi (Öğrenciyi) Tanıma Hizmetleri: Bireyi tanımak genellikle, onu biyolojik, psikolojik ve sosyolojik boyutta gelişen ve kendine özgü özellikleri ve gereksinimleri olan bir varlık olarak anlamayı ve onun davranışlarını belirli duyumlarda ve sınırlılıkla kestirebilmeyi kapsar ¹¹⁹.

Bir kimseye yardımcı olabilmek için, her şeyden önce, onun ne istediğini, neler beklediğini ve neler yapabileceğini bilmek gerekir. Bir okul ortamında, ortaya çıkabilecek sorunlar genellikle öğrenme süreci ile ilgili olduğundan, öğrencinin öğrenme gücünü, eğitime verdiği önemi ve çeşitli konulara karşı ilgisini bilmek gerekir ⁹⁴. Tanıma hizmetlerinde en önemli görev sınıf öğretmenlerine düşer. Öğretmen, çeşitli yöntem ve teknikleri kullanarak sınıfındaki öğrenciler hakkında bilgi toplar. Kuşkusuz tanıma çalışmalarını yürütürken sınıf öğretmeni, okuldaki rehberlik uzmanından yardım alır. Bazı tanıma araçlarının hazırlanması ve kullanılmasında onun uzmanlık bilgisinden yararlanır ¹⁵⁰. Ayrıca, ana-babası, öğretmenleri ve iş arkadaşları ile iyi bir iletişim kurabilme, geleceği planlayabilme gibi konularda yardımcı olabilmek, bireyin değerlerini ve diğer kişilik özelliklerini de bilmeyi gerektirir. Bireyi tanıma çalışmaları, gözlem, test gibi, bireyi dıştan değerlendirci ve görüşme, psikolojik danışma,

envanter, otobiyografi gibi, onu kendi algıladığı şekli ile tanıtıcı verilerin çözümlenmesi, sentezi ve sonuçların bireye iletilmesi ile ilgili işlemleri içerir⁹⁴.

Bilgi Toplama ve Verme Hizmetleri: Rehberliğin bu işlevi, öğrencilere, kendilerini geliştirebilecekleri olanaklardan haberli kılmaktır. Eğitim, iş olanakları ve meslekler hakkında öğrencilere güncel ve doğru bilgi vermek yanında, disiplin ve görgü kuralları, cinsel gelişim, verimli çalışma yöntemleri gibi konularda onları aydınlatmak, bilgi verme servisinin işlevleri arasındadır⁹⁴.

Psikolojik Danışma Hizmetleri: Psikolojik danışma hizmeti, rehberlik hizmetlerinin merkezini oluşturur. Bir diğer ifade ile tüm diğer rehberlik hizmetleri, psikolojik danışma anlayışı ve yaklaşımı içinde verilmelidir. Bu noktanın vurgulanması için bu alanı isimlendirirken sadece “Rehberlik” yerine “Psikolojik Danışma ve Rehberlik” ya da tersi tercih edilmektedir¹⁵⁰. Bireyi tanıma servisinin çalışmaları ile sağlanan bilgiler, bireyin benlik tasarımına katılması ve davranışa dönüştürülmesi halinde bir anlam taşır⁹⁴. Okullarda psikolojik danışma hizmetinde, çeşitli uyum sorunlarını çözmek isteyen, başarısızlık, karar verme güçlüğü v.b. problemleri olan öğrenciler olduğu kadar kendini tanımak ve geliştirmek isteyen herkes yararlanabilir. Psikolojik yardım işi bir süreçtir. Bu süreç içinde bireye kendi sorunlarını gerçekçi bir gözle görmesi ve uygun çözümler bulması için yardım edilir¹⁵⁰.

Yönelme ve Yerleştirme Hizmetleri: Yerleştirme hizmetlerinin amacı, öğrencilerin okulda niteliklerine uygun programlara, ders dışı etkinliklere, eğitici kollara yerleştirilmelerine, onların sürekli ya da yarım zamanlı iş bulmalarına yardımcı⁹⁴. Genel olarak bu hizmetlerin amacı, bireyi içinde bulunduğu durumdan bir üst basamağa, gelişimi ve uyumu açısından daha iyi bir konuma yönlertme ve yerleştirmek için çalışmaktır¹⁵⁰.

Oryantasyon Hizmetleri (Yeni Ortama Alıştırma): Oryantasyon hizmeti, öğrencileri yeni bir duruma ve yeni ortama alıştırma amacına yöneliktir. Bu hizmetin amacına ulaşması için henüz öğrenciler okula gelmeden, öğretim yılının başında, yeterli bir hazırlık ve organize yapılması gerekir. Bu hizmetlerin organize ve yürütülmesinde kuşkusuz öğretmenlere önemli görev ve sorumluluklar düşer. Böyle bir etkinlik anaokulundan üniversiteye dek, hangi

eğitim düzeyinde olursa olsun, öğrencinin yeni geldiği bir ortamda karşılaşabileceği güçlükleri en aza indirerek, yeni bir duruma kolay alışmasını sağlamak, kendini yalnız ve çaresiz hissetmesini önleme amacına yöneliktir. Böylece öğrencinin kısa sürede tanıyıp uyum sağladığı bir eğitim ortamında daha başarılı olması beklenir. Öğrenmeye karşı güdülenmesi artar. Bazı sorunların çıkması engellenebilir. Bu bakımdan oryantasyon hizmetinin “Uyum sağlayıcı” işlevinin yanı sıra “koruyucu ve önleyici” bir işlevi de vardır ¹⁵⁰.

İzleme ve Değerlendirme: Rehberliğin izleme fonksiyonu, yapılan yardımların değerlendirilmesine ilişkin tüm çalışmaları kapsar. Programlara ya da mesleklere yerleşen bireylerin ne ölçüde uyum ve başarı gösterdiğini araştırmak, psikolojik danışma sırasında alınan kararın, seçilen davranış tarzının ne ölçüde etkili olduğunu saptamak bu servisin görevleri arasındadır ⁹⁴.

Müşavirlik (Konsültasyon) Hizmetleri: Okuldaki rehberlik uzmanının, kendi uzmanlık alanında sahip olduğu bilgi ve becerilerini öğretmen, veli ve yöneticilerin hizmetine sunması, onların bu anlayışının gelişmesine çaba harcaması müşavirlik hizmetlerinin kapsamına girer. Böylece okullarda ortak bir rehberlik anlayışının gelişmesine yardım edebilir. Bütün bu hizmetler, kolayca anlaşılacağı gibi birbirini tamamlayan, birbirini destekleyen, bazı noktalarda iç-içe girmiş hizmetlerdir. Bir hizmet grubunu çıkarsak diğer tüm hizmetler aksar, eksik kalır. Tümünü de öğrencinin gelişimi, uyumu, daha başarılı ve mutlu olması için gereklidir ¹⁵⁰.

5. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Türleri

Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetleri, hizmetin yoğunlaştığı problem alanlarına göre de türlere ayrılıp incelenebilir. Buna göre, Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetleri, (1) kişisel rehberlik, (2) eğitsel rehberlik, (3) meslekî rehberlik olarak üç grup altında toplanabilir ⁸¹.

Kişisel Rehberlik: Bireylerin kendileri ile ilgili kişisel problemlerinin çözümü için yapılan psikolojik yardımlar, kişisel rehberlik ve Psikolojik Danışma hizmetleri olarak bir grupta toplanabilir ⁸¹. Lisede çocukların kişisel, sosyal ve fizyolojik problemleriyle uğraşırken, onlara yardımcı olurken, bir de onlarla toplu dertleşmeler yapılması; kafalarını meşgul eden

konuların beraberce tartışılması, onlara toplu olarak deşarj olma fırsatı verilmesi şarttır. Bu okullarda, onların izzeti nefislerine saygı gösterilmeli, kendilerine sorumluluk verilmelidir. Dayaktan ve kötü laftan sakınılmalıdır. Gençlerin çeşitli kişisel, sosyal ve psikolojik bunalımlarını tesbit etmelidir¹⁸.

Kişisel problemlerin çözülmesinde bireylere yardımcı olmak için türlü psikolojik yardım yolları bulunabilir. Ancak, kendine özgü kuralları içinde uzman kişiler tarafından bireylerle yüz yüze gelerek yapılacak bireysel ya da grupla Psikolojik Danışma durumları, kişisel sorunlarının çözümünde en etkili yaklaşım biçimi olarak benimsenmelidir⁸¹. Eğitimci Orhan Çaplı, Ankara okullarından birinde yaptığı bir konuşmada “Türkiye’de Âsi Gençlik yoktur. Türkiye’de problemlerine bir çıkış noktası, bir boşalma imkanı sağlanmadığı için bunalım içinde olan gençler var” demiştir. Gençlerin çeşitli bunalımlarına yol gösterici olmalı, onların çeşitli fizyolojik, sosyal ve psikolojik bunalımlarına çare aranmalı. Kısacası kendi problemlerini kendi kendilerine çözebilmelerine yardımcı olunmalıdır¹⁸.

Ortaokul ve lise öğrencileriyle rehberlik konusunda iki yoldan uğraşmamız gerekir. Bunlardan bir grup rehberliği, diğeri kişisel rehberliktir. Gençler bir çok konuları büyükleriyle tartışmak isterler. Bu konular hakkında kendi kendilerine edindikleri kanılar vardır. Doğal olarak bu kanılar çoğunlukla ailenin dinsel, sosyal davranışlarından, akran çevresinden edinilir. Genç ya bunu kendi yargısından geçirir, kendi menfaatleriyle karşılaştırır ve kendine özgü fikirler ortaya çıkarır ve bunun tartışmasını ister, ya da kişiliği zayıf olduğu için aynen, o fikirlerin etkisi altında kalır. Gençlerin arkadaşlık, toplum sevgisi ve topluma faydalı olma duygusu, vatan sevgisi ve insanlık sevgisi bu yaşlarda yön almak eğilimindedir. Bu okullarda çocuklar ve gençler istenirse memlekete hakim olan asil duygulara, yüksek ideallere göre yetiştirilir. Ben matematik öğretmeniyim, ben coğrafya öğretmeniyim diye çocuğun bu yanını ihmal etmemiz çok büyük bir hatadır. Eğer Türk gençleri Atatürkçü yetiştirilmek isteniyorsa okullarda eğitimciler görevlerini iyi yapmalıdır. Vatan, bayrak ve buna benzer sevgiler sadece haftada bir defa yapılan ve monoton bir hale gelen bayrak törenleriyle sağlanamaz. Bu törenlerde okulun bir spor başarısını ilan etmek, başarıyı sağlayan bir basketbol takımını alkışlatmak, onları takdim etmek böyle bir töreni zenginleştiren ve ilgili yapan olaylardandır¹⁸.

Öğrencilere her konuda her zaman Psikolojik Danışma yapılabileceği bir ilke olarak akılda tutulmak kaydı ile okullardaki Psikolojik Danışma uygulamaları özellikle şu problem alanlarında yoğunlaştırılabilir: (a) öğrencilerin başarısızlık ve öğrenme güçlükleri, (b) geleceğe dönük öğrenim ve meslek seçme planları, (c) kişisel ve sosyal problemler, (d) okulla ilgili problemler, (e) aile ilgili problemler, (f) başkaları ile ilişki kurabilme ve arkadaşlık konusundaki problemler. v.b. ⁸¹.

Eğitsel Rehberlik: Çocuğun eğitsel gelişim alanında ona belli yeterlilikler kazandırmak, öğrenmesini kolaylaştırmak, karşılaştığı güçlükleri gidermesine yardım etmek ve böylece uygun ve etkin bir öğrenme ortamı oluşturmaya yönelik hizmetlere ya da eğitsel gelişim ve sorunlarla ilgili olarak eğitim sisteminde öğrencilere verilen yardım hizmetlerine “Eğitsel Rehberlik” denir. Hangi eğitim düzeyinde olursa olsun eğitsel rehberlik hizmetleri, şu genel amaçları gerçekleştirmeye yöneliktir ¹⁵⁰.

- Öğrencinin okula ve okulun bulunduğu çevreye uyum sağlaması.
- Etkin ders çalışma becerilerini kazanması.
- Eğitsel kararlar vermesi ve seçimler yapması.
- Başarıyı engelleyen etmenleri azaltma ya da ortadan kaldırma.
- Öğrencilerin ilgi, yetenek, eğilim ve özelliklerine uygun eğitsel ortam yaratma.
- Okul yaşamı ile meslek yaşamı arasındaki ilişkiyi sağlama.

Eğitsel rehberlik hizmetleri genel olarak öğrencilere tek tek değil, gruplar halinde sunulur. Diğer bir deyişle sınıf rehberliği yöntemi benimsenir. Ancak gerekli durumlarda bireysel yöntemlerin uygulanması, ihtiyaç duyan öğrencilerle teke tek sürdürülmesi de gerekebilir. Eğitsel rehberlik hizmetlerinde takım çalışması esastır. Yönetici, öğretmenler, uzmanlar, okuldaki diğer personelin işbirliği gerekir. Ayrıca velilerle ve çevredeki eğitim kurumları da bu işbirliğine dahil edilir ¹⁵⁰.

Ayrıca eğitsel rehberlik hizmetlerinde öğrencilerin etkili çalışma alışkanlıkları ve becerileri kazanmalarına geliştirmelerine yönelik olarak; öğrencinin zamanını planlaması, etkili

bir çalışmanın veya öğrenmenin bireysel ve çevresel koşulları, etkili çalışma teknikleri, öğrenme güçlükleri, belleme ve problemleri, not tutma veya not alma metotları, kaynakları ve kitaplığı etkili bir biçimde kullanma, tekrarlama ve sınav için hazırlanma. Etkili bir çalışma alışkanlığı ve becerisi geliştirmenin öğrenme ve başarı için temel bir durum olduğunun rehberlik uygulamalarında vurgulanması ve öğrencinin bu hususu görmesine, anlamasına, kabul etmesine ve kendine uygun bir biçimde geliştirmesine yardım esastır ¹¹⁹. Çocuğun orta birden lise son sınıfa kadar olan, psikolojik, sosyal ve fizyolojik durumu çok karmaşık ve ihmal kabul etmez kritik bir dönemindedir. Evvela çocuk aileden gelen alışkanlıklar, huylar ve problemlerle yüklüdür ¹⁸.

Orta okula gelen öğrencilerin beraberlerinde getirdikleri sosyal ve heyecansal problemlerin yanında bir de yeni okula uyarlık problemi vardır. Eğer bu çocuğun bir de evde veya çeşitli fizyolojik rahatsızlıklardan gelen bunalımı varsa bu yeni durumdan kurtulma çareleri aramağa başlar. Çocuğu yeni okula alıştırmak ve ısındırmak çok önemlidir. Lise birinci sınıf öğrencilerinin problemleri ve disiplinsiz olmalarına kendi sosyal, kişisel problemleri yanında şunlar neden olabilir ¹⁸:

- Bir evvelki okulda okulun en büyükleri iken, birden yeni okulun en küçükleri arasına girmeleri ve küçük muamelesi görmeğe başlamaları,

- Lise öğretmenlerinin daha katı, daha sert ve daha çok müfredatı düşünmeleri,

- Derslerin birden ağırlaşması ve bazı öğretmenlerin bu uyarlık devresinin şaşkınlığına önem vermeden çocuğa yüklenmiş olması,

- Bu okullarda rastlanan isim yapmış sıfırcı diye şöhretli bazı öğretmenlerin cesaret kırıcı davranışları,

- Bu okullarda hala özellikle lise bir öğrencilerine hafiften de olsa dayak atılması, hatta ağır laflar söylenmesi,

- Çocuğun bu sınıfta büyüme çağının en buhranlı devresi olduğunu özellikle müdür yardımcılarının bilmemesidir.

Lise öğrencilerinin çeşitli kişisel ve aile problemleri vardır. Onurları çok hisli bir düzeydedir. Alınganlıkları tehlikeli bir haldedir. Bütün kişisel ve sosyal üzüntüleri okula kendileri ile beraber gelmiştir. Artık ailenin ekonomik durumu, babanın sosyal statüsü, kız kardeşinin dış yaşantısı, hatta annesinin fazla süslenmesi onu düşündürmekte hisliliğini artırmaktadır. Gelecek endişeleri de onları meşgul etmekte bir meslek ve eş seçme konuları yavaş yavaş zihinlerini kurcalamaktadır. Hepsinin de gönlünde bir aslan yatmağa başlamış, bu kritik devreye giren çocukların karşısına anlayışlı bir eğitimle çıkmak zorunludur. Lise idarecileri odalarına giren öğrencilere suçlu bile olsalar dikkatli olmalıdırlar. Gençlerin hisleri, mantukları, yargıları harekettirir¹⁸.

Beden eğitimi öğretmenlerinin de bu bakımdan büyük hizmetleri ve faydaları vardır. Bir beden eğitimi öğretmeni hem çocuğun sağlam karakterli bir insan olmada, hem çocuğa ruhsal rahatlama imkanları sağlamada, hem problemlerinin ilk belirtilerini ortaya koymakta yardımcıdır. Bu yüzden rehberlik servisine en önemli bilgileri verecek öğretmenlerin başında bu dersin öğretmeni gelir. Saldırgan, yırtıcı, mızıkçı baş olmak isteyen, pasif oyunlara karışmayan çocukların bu davranışlarının altında çeşitli nedenler bulunabilir. Bütün diğer ders öğretmenleri de çocuklarını bu çeşit bir gözlem altında tutarlarsa grup rehberliğine büyük hizmetler ederler¹⁸.

Onun kafasını bir çok moral, sosyal, ekonomik, fizyolojik, heyecanlar meşgul etmektedir. Bu yaşta içgüdüleriyle toplumun koyduğu nizamlar çatışma halinde olabilir, genç isyan halindedir. Genç evde kendini ekonomik bir yük olarak görmektedir. Aşağılık duygusu içinde, suçluluk duygusu içindedir, bir fizyolojik eksikliği vardır. Çirkindir, bunalım içinde bıkılmış görülmektedir. Aşıktır, sevmektedir, sevilmemektedir. Duygularını kimseye açamamaktadır. Kafasının çözemediği ve toplumun ayıp kabul ettiği bir çok sorular kafasını kurcalamaktadır. Anlaşılmadığına inanmaktadır, babası ve annesi ile çatışma halindedir. Saymakla bitmeyecek üzüntüler, problemler ve bunalımlar içindedir. Bir de okul eski anlayıştan, gençlik psikolojisini bilmeyen hoşgörölülüğü olmayan baskılı idare sisteminden kendini kurtarmamışsa işler çok kötüye gider. Bu bakımdan okul idaresinin bir rehberlik anlayışı içinde olması şarttır. Yöneticilerin rehberliği benimsemeleri lüzumludur¹⁸.

Mesleki Rehberlik: Meslek seçimi, bireylerin belirli bir yaştan sonraki yaşamlarında, onların başarılı ve mutlu olarak gelişmelerini ve böylece kendilerini gerçekleştirmelerini etkileyecek en önemli olaylardan biri niteliğindedir. Gençlerin meslek seçme sorunları ile ilgili çalışmalar daha başlangıçta en önemli bir yardım alanı olarak rehberlik ve Psikolojik Danışma hizmetleri içinde yerini almış, hatta bugün dünyada seçilebilecek mesleklerin sayısı elli bine yaklaştığına göre meslek rehberlik ve Psikolojik Danışma hizmetlerinin önemi daha da artmıştır. Gerçekten eğitimde öğrencilerin çeşitli iş ve mesleklere yönelmelerini sağlarken, onların meslekleri tanımalarına, seçim yapmalarına ve karar almalarına yardımcı olmak söylendiği kadar kolay bir iş değildir. Meslek rehberlik, türlü meslekleri tanımaları ve kendi kişisel özelliklerine uygun olan meslekleri seçmeleri, mesleklere hazırlanmaları ve mesleklerde gelişmeleri amacı ile bireylere yapılan yardımlar olarak tanımlanabilir ⁸¹.

Kendilerine uygun bir meslek seçimi için, ortaöğretim yıllarında yeterli yardım alamayacak olurlarsa, öğrencilerin çoğu kendilerine uygun olsun ya da olmasın, popüler olarak kabul edilen bir mesleğe doğru yönelmek istemektedirler. Bir meslek için karar verdikten sonra da sorun bitmemektedir. Üniversite seçme sınavlarında başarılı olamamak korkusu, sınavı kazanırsa yüksek öğretimi yürütüp yürütemeyeceği gibi kaygılar öğrenciyi daha çok bocalamaya itmektedir ³⁸. Başarılı bir meslek seçimi şunlara bağlıdır: Çocukluğun ilk yıllarında anne-babadan geniş çapta kazanılan, işe karşı doğru bir tutum, okul danışman ve öğretmenlerinin genellikle yararlı olabilecekleri, çocuğun ilgi ve yeteneklerine en iyi uyan mesleği seçmede rehberlik ¹⁰⁵.

Kişinin seçtiği meslek, yaşam biçiminin nasıl olacağının da önemli belirleyicilerinden biridir. Harcanacak zaman ve para, yükselme şansı, nerede ve nasıl bir yaşam sürüleceği gibi etkenler, kişinin meslek seçimini büyük ölçüde etkiler. Erikson'a göre meslek seçimini etkileyen başka bir önemli faktör de, kimlik duygusudur. Kişinin hangi işte başarılı olabileceğine ilişkin algısı da meslek seçimi üzerinde önemli bir rol oynar ³⁸. Bireyin meslek seçimine yardım ederken birey hakkında şu bilgilerin esas alınması gerekli görülmektedir: Bireyin fiziksel özellikleri, nitelikleri, genel ve özel zihinsel yetenekleri, ilgileri, okul ve okul dışı yaşantıları, aile statüsü ve aile özgeçmişi ⁸¹.

Gençlerin meslek seçimine doğru yönelmeleri lise yıllarına, yani ergenlik dönemine rastlamaktadır. Meslek seçiminin yaklaşması, kimlik duygusunu da tehdit etmeye başlar. Tüm yaşamı etkileyebilecek önemli bir karar vermenin gerginliği, verilen kararın uygunluk derecesine yönelik kuşklar ergeni bir bocalama ve kimlik karmaşası içine sokar ve her ergen bu karmaşayı değişik ölçülerde yaşar³⁸. Günümüzde Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinden yoksun bir eğitim süreci tam sayılmamaktadır. Bunun içindir ki modern okulda Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetleri vardır; modern okulun bütün çalışmaları rehberlikten hız alan bir anlayışla düzenlenmektedir⁸¹.

6. Sporda Rehberlik

Kişiyi bir harekette bulunmaya veya birçok hareket alternatifinden birini tercih etmeye iten ve nispeten bir süreklilik gösteren faktörlere motiv denir. Motivasyon ise, bir motivin etkisiyle ve mevcut şartlara bağlı olarak bu davranışa, yani spor faaliyetine yol açan ve bu faaliyeti sürdüren sürecin adıdır. Bir motivasyon süreci içerisinde hem zihinsel, hem de duygusal faktörler etkili olur. Motivlerin temelinde ihtiyaçlar yatar. Bu ihtiyaçları subjektif yansıması olarak değerlendirilen motivler, faaliyetin objektif şartlarıyla olan bağlantıları sayesinde onlara somut bir içerik kazandırırlar. Örneğin, sporla ilgilenen bir kişi hareket ihtiyacını tatmin etmek için çevresindeki bir spor kulübüne katılarak spor yapmayı ister. Başkalarıyla birlikte spor yaparak kendini kabul ettirme, huzurlu olma veya psikolojik ve fiziksel performans yeteneğini geliştirme motivleri, bu isteğin belirlenmesinde rol oynayabilirler. Gabler, spor motivleri, altı gruba ayrılmaktadır⁷⁰:

Spor faaliyetinin kendisi ve doğrudan sporcuyla ilgili motivler: Bedenî faaliyet, hareket, belirli spor hareketlerinden zevk alma, kendini tanıma ve geliştirme, bedenî meydan okuma, macera, gerilim, heyecan.

Spor faaliyetinin kendisi ve toplumsal çerçeve içerisinde sporcuyla ilgili motivler: Karşılıklı toplumsal etkileşim, başkalarıyla birlikte spor yapmaktan zevk alma.

Spor faaliyetinin sonucu ve doğrudan sporcuyla ilgili motivler: Kendi kendini onaylamaya yönelik başarı motivî.

Spor faaliyetinin sonucu ve toplumsal çerçeve içerisinde sporcuyla ilgili motivler: Kendini gösterme, başkaları tarafından onaylanma, toplumsal itibar görme, prestij, üstünlük.

Daha ileri amaçlara ulaşmak için aracı olarak spor faaliyetinin kendisi ve doğrudan sporcuyla ilgili motivler: Sağlık, dış görünüş, serbest zamanları değerlendirme, maddi kazanç, seyahat.

Daha ileri amaçlara ulaşmak için aracı olarak spor faaliyetinin kendisi ve toplumsal çerçeve içerisinde sporcuyla ilgili motivler: Arkadaşlık, başkalarıyla ilişki kurma, saldırganlık, toplumda bir yer edinme, ideoloji.

Spor, her türlü toplumsal olayla karşılıklı ve karmaşık bir ilişki içerisindedir. Bu sebeple, bazen, yukarıdaki sınıflama spor motivlerini tanımlamada yetersiz kalır⁷⁰.

Antrenör aynı performans hedeflerini bütün takım için aynı düzey ve şekillerde tutma yanılgısı içinde de olabilir. Antrenör bu hedefleri öyle bir şekilde kurar ki bu hedefler ancak takımdaki 3-5 kişinin ulaşabileceği düzeyde olabilir. Bunun yanı sıra bu gençleri, bir star olması için heveslendiren anne, baba ve büyükler kendi ideallerini bu gençler vasıtasıyla gerçekleştirmeye çalışarak çocuklarının torunlarının ya da yakınlarının becerilerinin çok ötesinde, o anda ulaşılması mümkün olmayan hedeflere iterek hatalı davranabilirler. Gençler, bu hedeflerin kendileri için gerçekçi temellere dayanmadığının farkına varmazlar. Başarısızlık sonucunda, yeteneğe sahip olmadıklarını düşünerek, kendilerinde kusur aramaya ve değersiz hissetmeye başlarlar⁸⁷.

Antrenörler, sporcularına gerçekçi hedefler kurmalarında yardım ettiklerinde, sporcular kaçınılmaz olarak daha çok başarı ve mutluluk yaşarlar. Sporcular ustalaşarak ve yenilgiden korkmaksızın, orta dereceli zorluklarda daha bir güvenli olarak mücadele ederler. Gerçekçi hedefler, yenilginin tehdit ediciliğini mahkum eder. Yenilgi sporcuların değersiz olduklarını göstermekten çok daha sıkı çabalamaları gerektiğini gösterir. Kazanmanın vurgulanması düşürülerek kişisel hedefleri başarmanın vurgulanması artırılmalıdır. Bu, sporcuların kendilerini değerli hissetmeleri için bir anahtardır. Bu, aynı zamanda sporcuların kendi değerlerini sürdürmelerine ve bunu geliştirmelerine yardımcı olacak bir ilkedir. Bu sporcuların motivasyonlarını yükseltmelerinde bir gerçekliktir. Antrenör ve Beden Eğitimi öğretmenleri,

sporcu öğrencilerine hatırlatmalıdır ki sporlara, oyunlara katılmanın en önemli nedeni, katılmış olmanın kendisidir⁸⁷.

Yarışma çocukların yaşamından çıkarılması gereken kötü ya da zarar verici bir şey değildir. Ancak, uygun bir bakış açısına sahip olmaları gerekir. Anne, baba ve antrenörler, “kazanmanın her şey olmadığını bilmeli ve çocuklarını da bu “Kazanmak her şey değildir sadece bir şeydir” düşüncesini aktarmalıdır. Ana-babalar, beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörler, yarışmaya hazırlık döneminden yarışma sonuna kadar, bilinçli bir rehberlik yaparak, çocuklarının gelişiminin sağlıklı ve dengeli olması için çaba göstermelidirler. Her bir çocuğun yeteneği, kapasitesi, ilgileri ve gereksinimleri dikkate alınarak, çocukların yeteneklerini gerçeğe uygun bir şekilde kavramaları için mutlaka uygun gelişimsel aktiviteler seçilmelidir. Frost (1972), çocuğun ulaşması istenen hedefleri uygun şekilde ayarlamanın önemini, şu şekilde ifade etmiştir: “Hedefler aşırı kolay, başarıya ulaşmak da pek çaba gerektirmiyorsa gelişme az olur. Hedefler aşırı zor, başarı da imkansız görünüyorsa hayal kırıklığı ve olumsuz benlik kavramı pekiştirilir¹¹⁸.

Sistematik olarak hepsi bir arada, sistematik analiz, öğretilecek becerilerin sizin durumunuzun ve sporcularınızın analizine çok daha bilimsel bir yaklaşım öne sürüyor. Çocuklara beceriler öğretmeye çalışırken ve atletik yarışmalarda onlara antrenörlük yaparken bu düşünceler sizin onlarla daha etkili bir şekilde ilgilenmenizi sağlayacaktır. Her çocuğun öğrenmeyi ve gelişmeyi hak ettiği felsefesiyle işe başlayın. Spor, çocuklar ve onlarla nasıl iletişim kuracağınız hakkında bilgi sahibiyse bu süreci ilerletebilirsiniz. Hedeflerinize ulaşmanızı sağlayacak ideal sırayı göz önünde bulundurarak öğretilmesi gereken beceri ve aktiviteleri dikkatlice inceleyin. Bireysel farklılıkların yanı sıra grubun genel davranış ve beceri özelliklerinden haberdar olmak için yönetiminiz altındaki çocukları duyarlı bir şekilde analiz edin. Antrenörlük hem bir sanat hem de bir bilim olduğu için, burada okuduğunuz bilgileri idmanlarınızda planladığınız öğretime uygulamaya çalışın¹⁴⁴.

Toplumların yaşamında normalde yüzlerce yıl süren değişim ve uyum süreçleri, sporda beş-on yıl gibi çok kısa bir zaman dilimi içine sığmakta ya da sığdırılmak istenmektedir. Üstelik bu süreçler esasında, sporcu olan bireyin ruhsal ve bedensel kapasitesi sınırlarına kadar zorlanmaktadır. Bu nedenle sporcu, maksimal performansa koşullandırılmakta ve bu koşullanma

yüzünden de yarışma öncesi büyük toplumsal ve ruhsal zorlanma ile karşı karşıya kalmaktadır. Böyle toplumsal ve ruhsal sağlığı korumakta en etkili ve doğal yol olan spor bu aşamada beden ve ruh sağlığını tehdit eden bir stres faktörü olmaktadır. Bütün bu gerçekler göz önünde tutulduğunda, spor psikolojisine önemli görevler düştüğü görülmektedir¹². Antrenörler sporcularına öğretebilecekleri psikolojik becerilerle ilgili bilgileri spor psikologlarından alırlar. Örneğin spor psikologları antrenörlere stres yönetimi, motivasyon yönetimi, zihinsel antrenmanlar, hedef belirleme ilkeleri v.b. gibi konularda bilgi verirler. Birçok antrenörlük kursu ve programları takımın yapılandırılması, iletişim becerileri ve liderlik tipleri gibi konuları da içermektedir. Bir çok spor psikologları bu konularda özel olarak kendilerini yetiştirmişlerdir. Antrenörler sporcularını daha iyi motive edebilmek için bu spor psikologlarının bilgilerinden yararlanırlar⁸⁸.

Etkili spor psikolojisi danışmaları sporculara psikolojik becerileri zorla yaptıran kişiler değildirler. Onlar, çalışmalarda teknik direktör ve antrenörlere yardımcı olarak, arkadaşlık ortamı içersinde sporcularla yaklaşım kurarlar ve çalışmalarını yürütürler. Etkili spor psikolojisi danışmanları, spor ve egzersiz psikolojisindeki araştırmalardan haberli olarak, psikolojik beceri antrenmanlarına uymayan sporcuların, daha az motivasyona sahip olduklarını, psikolojik becerilerin gelişimleri üzerinde ne kadar etkili olduklarının farkında olmadıklarını, daha çok kişiselleştirilmiş programlara gereksinim duyduklarını, çok yüklü ve ağır olan sportif programları içersinde psikolojik beceri antrenmanlarına yer vermeyi uygun görmeyebileceklerini, rahatsız edici çevresel ve aile koşullarına sahip olabileceklerini bilmektedirler. Böyle durumlarda danışmanlar sporcularla kişiselleştirilmiş, özelleştirilmiş programlar oluşturabilmeli, sporcuların değerli ve önemli olarak algılayıp değerlendirdikleri psikolojik beceriler üzerinde durabilirler ve sporcularla zaman yönetimi konusunu tartışabilirler⁸⁸.

Parfitte ve Hardy (1993) spor psikoloğunun danışmanlık yaklaşımı ile ilgili 6 önemli rolü belirtmişlerdir. Bu roller aşağıda açıklanmıştır⁸⁸:

Eğitim-Öğretim Rolü: Gereksinimleri belirlenmiş olan kişilere özel psikolojik becerilerle öğretmek, bütün düzeylerdeki sporlarda antrenörlük, beden eğitimi öğretmenleri seminer, panel, kurs ve konferanslarda eğitim-öğretimle ilgili fonksiyon görmek.

Kolaylaştırıcı Rol: Spor psikologları grup birlik-bütünlüğünü yapılandırma ve sosyal destek sağlamada yardımcı olur. Karşılaşılan problemler ve engellerin aşılmasında kolaylaştırıcı bir rol üstlenirler. Performansı geliştirme stratejilerinin kullanılmasında ve bunların başarıyla zorlanmasız yerine getirilmesinde spor psikologları kolaylaştırıcı bir rol üstlenirler.

Müdahalede Bulunma Rolü: Spor psikoloğu yaşanan zorluklara hangi tepkilerle müdahalede bulunacağı konusunda yardımcı olurlar. Yaşanan sorunlarla baş etmede ve etkili müdahalede bulunma tekniklerinin uygulanmasında spor psikologlarının bu rolü önemlidir.

Danışmanlık Rolü : Sporcuların karşılaştıkları sakatlık, halay kırıklığı, takıma seçilmeme, yedek kalma, penaltı kaçırma, kartlar görme, stres, motivasyon kaybı, konsantrasyon problemi vb. durumlarda spor psikologları sporcular için danışmanlık rolü üstlenirler.

Problem Çözme : Spor psikologları sporcuların belirli becerileri yaparken karşılaştıkları güçlükleri yenmelerinde onlara yardımcı olurlar. Spor psikologları performans profillerinin sporcuyla birlikte çıkarılarak bunların doğru tekniklerle çözümüne, sporcuların karşılaştıkları problemlerin doğru ve etkili bir şekilde çözümüne yardımcı olurlar. Sporcunun kendisini değerlendirmesiyle antrenörünün sporcuyla değerlendirmesi arasındaki farklılıklar dikkate alınarak problemler etkili bir yaklaşımla çözülür.

Arkadaşlık Rolü : Sıcak ve yakın davranışlar göstererek sporcunun rahatlamasını ve güven duygularını geliştirmelerine yardımcı olurlar. Bu bazen birlikte bir çay içmeyi, sinema ve tiyatroya vb. gitmeyi gerektirebilir.

Etkili Danışmanlar ve Danışmanlık: Etkili danışmanlığın özellikleri şöyle özetlenebilir. En çok etkili danışmanlardan hoşlanılır, sporcularla yakın ve sıcak ilişkileri çabuk bir şekilde kurma yeteneğine sahip, sporculara önem verdiğini gösteren ve onlara ilgi duyan kişilerdir. Erişilebilir, ulaşılabilir kişilerdir, iyi dinleyicilerdir, uygulayıcı, somut ve yararlı pratik önerilerde bulunabilme yeteneğine sahip olanlardır, kendi yaklaşımları içersinde esnek, açık ve yaratıcı olanlardır, kişiye özel önerilerde bulunarak ve geri bildirim sağlayarak, kişisel olarak sporcuların gereksinimlerini karşılamada başarılı olanlardır, takımlarla ve sporcularla uzun dönemli anlaşmaya sahip olanlardır (en az 9 ay ve bir çok durumda ise 2-3 yıl kadar uzun olan.).

kişisel seansların takibini yürüten, takımlar ve sporcularla çok yönlü ilişkiye sahip olanlardır. çalışmaları için düşük ücret almayı kabul etme arzusu gösterenlerdir⁸⁸.

C- AİLE VE SPOR

Çocuk, doğumdan itibaren okul dönemine kadar öncelikle aile üeleriyle ilişki içerisinde. Her şeyi onları taklit ederek öğrenir. Bu nedenle anne ve babasını kitap okurken gören çocuk kitap okumaya yatkın olacak, dişlerini fırçaladığını gördüğünde diş fırçalama alışkanlığını kazanacak, spor yaptığını gördüğünde de aktif olarak spora katılacaktır¹²³.

Kişilerin spor yapmaları üzerinde nisbî olarak kuvvetli etki gösteren faktörler, aile, birincil gruplar, referans grupları, meslekleri, gelirleri, yaşları, cinsiyetleri ve serbest zaman faaliyetlerine imkan verecek ortamın varlığı şeklinde sıralanabilir¹³⁰. Görüldüğü gibi spor yapma üzerinde en güçlü etken, ailedir.

İlk eğitim gibi spor sevgisi de çocuğa ailede verilmelidir. Örneğin, ebeveynler okul yaşından önce çocukluklarının elinden tutup, spor salonlarına, yarışmalara, maçlara götürebilmelidir. Çocuklarını önce izleyici olarak spora motive etmeli, spor yapan akran grupları izletilerek kendilerinin de sportif çalışmalar yapabileceği konusunda cesaret verilmelidir. Çocuk küçük yaşta spor yapmaya yönlendirilmeli ve spor faaliyetleri okul döneminde de devam ettirilmelidir. Aileler çocuklarını derslerinde başarısız olacağı endişesi ile spordan uzaklaştıracaklarına, onlara günlük hayatlarını iyi organize etmelerini, zamanlarını israf etmeden faydalı amaçlarda kullanmayı öğretmelidirler. Dolayısıyla dersine, spora dinlenmeye, eğlenmeye vs. zamanını iyi ayarlayan çocuklar ve gençler, hem derslerinde hem de spor faaliyetlerinde başarılı olabileceklerdir. Böylelikle de ailelerin spora bakış açıları daha olumlu olacaktır⁶⁵.

Günümüzde aileler eskiye göre spora daha olumlu yaklaşmakta ve çocuklarını spora yönlendirmektedir. Halen spor aktivitelerinin, çocuğunun derslerdeki başarısını engellediğini düşünen aileler bulunmakla birlikte çok sayıda aile de belli bir ücret ödemeyi göze alarak çocuklarını sporla ilgili kurslara kayıt ettirmektedir. Aile, sosyal dünyayı ve spor dünyasını görmeyi sağlayan ilk birimdir¹²³.

Çocuk bakımı, ilgi ve ihtiyaçlarının karşılanması, anne-babanın eğitim düzeyi ile çocukların benlik gelişimi arasında doğrusal bir ilişkinin olduğu kabul edilir ⁴⁴. Çocukları hayata ruhsal yönden güçlü ve dengeli hazırlamak; fizikî gelişimleri için gerekli imkanları oluşturmak; toplum yapısına uygun ahlâkî değerler, inanç ve amaçların geliştirilmesini sağlamak; kısaca topluma faydalı fertler yetiştirmek ailenin görevlerindendir.

Kadın, anne olarak aile ile toplum arasında en sağlam köprüdür. Çocuğun ilgilerinin doğması ve gelişmesinde annenin oldukça önemli rol oynadığı bilinmektedir. Bu nedenle sağlıklı nesillerin yetiştirilmesi için öncelikle kadınların spor konusunda eğitilmeleri gereklidir. Öncelikle kadınlar, spor yapmada erkeklerle değil kendileriyle mücadele etmek durumundadırlar. Kadınlar kendilerini spor yapmanın gereğine inandırmalıdır. Çocuk için, anne-babanın iyi bir sportmenlik modeli oluşturması oldukça önemlidir. “centilmen olmak”, söylemesi kolay, yapması zordur.

Anne- baba olarak çocuğa, başkalarına saygı duymasını söylemek doğru bir şeydir. Ancak kendileri, bu saygının bir modelini teşkil etmiyorlarsa, mesaj kaybolur. Çocuğun spor yapmasında da anne-babanın iyi davranış ve tutumlarıyla model oluşturmak için çok şansı olur. “Sporun ilk. kazanmanın ikinci” sırada olduğu perspektifine sahip olmak, spora ve yaşama karşı sağlıklı bir tutum sergilemeye de yardım eder, böylece çocuğun da benzer şekilde davranış kazanmasını teşvik eder ⁶³.

Çocuk, sadece söylenenleri değil söylenmeyenleri de anlar. Sözlü olmayan mesajlar, jestler, mimikler ve tavırlar da etkili olur. Bazen sözlerden daha çok ses getirir. Çocuğa ve diğer insanlara karşı tutumlar, sanıldığı kadar kolay saklanmaz. “Söylediğimi yap, yaptığımı değil” bu çocuklar için uygulanması zor bir öz değişir. Çünkü onların doğal yetenekleri, talimatları değil sergilenen örneği takip etmektir ⁶³. Bu yüzden doğru model olmak, çocuğa karşı sorumluluklarını yerine getirmek ve toplumun da kabul edeceği değerleri çocuğa kazandırmak, onları spor gibi iyi ve yararlı uğraşılara motive etmek anne-babaların görevi olmalıdır.

Çocukluk çağından ergenlik dönemine geçildiğinde dergi, kitap okuma, sporla uğraşma, sinemaya gidiş ve güncel olaylar en ilgi çeken konulardır. Özellikle 15 yaş, hemen

hemen bütün atletik etkinliklerle ilgilenme çağıdır. Bu yaşlarda oyun yaşamı önem kazanır. Danslarda, sportif etkinliklerde yarış yapmaya ilgi artar. Daha sonra ise, yani 18 yaşlarında örneğin: buluşma, toplantı, parti, dans serbest zamanların çoğunu kapsar, yüzme, uzun süre ilgi çeken bir spor dalı olarak kalır¹²³. Faaliyetlerin düzenlenmesi ve gençlere sunulmasında okul da önemli bir role sahiptir. Aile ve okul işbirliği, iyi duygu ve düşüncelerin belirginleşmesine yardım eder¹⁰⁴. Yeteri derecede spor kültürüne sahip aileler çocuklarını okul öncesi ve okul döneminde spora teşvik etmekle onların bir çok normal dışı davranışlara yönelmelerini önlemiş olurlar.

Genellikle normal dışı olarak ifade edilen eğilimler (Anomali), ahlâki değerlerdeki aşınma, dağılma, kural dışılık ya da ahlâki ve manevî hayat ile çelişkiye düşmektedir⁴⁰. Bu yüzden, gençlerin spor ortamına çekilmeleri, vakitlerini daha olumlu şekilde geçirmelerini sağlamak için eğitimcilere, ailelere ve devlet ilgililerine önemli görevler düşmektedir. Böylece, spor aracılığı ile çocuğu uyuşturucu, alkol, kumar alışkanlıklarından ve anarşik olaylara alet olma gibi bir çok yanlış davranışlardan uzak tutmuş olacaktır.

Anadolu'da plansız, programsız uygulamaların sonucunda amatör spor dalları ortadan silinmiştir. Gençler sahalara seyirci olarak girmekte, diğer serbest zamanlarını kahve köşelerinde, sokaklarda, uyuşuk ve miskin bir hava içinde geçirmekte, enerjilerini, olumlu serbest zamanları değerlendirme faaliyetleri ile kanalize edemediklerinden, zararlı alışkanlıklar ve ideolojik tartışmalar ile zaman öldürmektedirler.

Ayrıca ana babasından anlayış görmeyen, onlarla çatışma içinde olan genç evde bulamadığı güveni arkadaş çevresinde arar. Onlara daha çok bağlanır ve benimser. Onlardan ayrı kalmamak için kendisine aykırı gelen düşünce, tutum, davranış ve eylemleri bile benimser⁹⁰. Bu yüzden, gençler yanlış arkadaş, sağlıksız çevre ve olumsuz ilişkilerden korunmalıdır. Aileler gençleri değişik sosyal etkinliklere yönlendirmelidir. Bireyin çok yönlü gelişmesini sağlayan aktivitelerin başında spor gelmektedir.

Bütün bu amaçlardan anlaşılıyor ki çocuğun spora yönelmesinde ailenin rolü büyüktür. Öyleyse bireyin sağlıklı gelişimi için gerekli olan sportif etkinliklerin yaygınlaşmasında da aile başta olmak üzere, bütün eğitim kurumlarımıza önemli görevler düşmektedir. Hedef

“Çocukları küçük kaştı spora yöneltmek” olmalı, bunun için de gayret sarf edilmelidir. Zira, çocuklarımız toplumumuzun geleceği ve yapı taşlarıdır. Öyleyse onları her bakımdan sosyal hayata hazırlamak ailenin en önemli görevlerinden sayılmalıdır ⁶⁵.

Amerikan toplumunda, çocukların sosyal, duygusal ahlâki ve zihinsel gelişimini yönlendirmekte, sadece anne-baba, antrenörler değil öğretmenler, izci başları ve dinî liderler de aktif rol almaktadır ¹⁴⁴. Bu fikirden yola çıkılarak, Ülkemizde de Diyanet İşleri Başkanlığıyla ve din görevlileriyle iletişim kurularak; örneğin: Cuma hutbelerinde gençlere, serbest zamanlarında, okul faaliyetlerinde veya günlük yaşamlarının bir parçası olarak spor yapmaları, sporu alışkanlık haline getirmeleri önerilebilir.

Dinin, meşru olmak şartıyla eğlenceye olumsuz bakmadığı, dinî prensipleri göz ardı etmeden arkadaşlarıyla eğlenebilecekleri, enstrüman çalmak, spor yapmak gibi faydalı alışkanlıklar edinerek değerlendirebilecekleri anlatılmalı, gençler faydalı sosyal aktivitelere yönlendirilmelidir. Böylece, zaman geçirmek, eğlenmek gibi bahanelerle gidip, zararlı alışkanlıklar edinerek döndükleri mekanlara yönelmelerine engel olunmaya çalışılmalıdır ⁶.

1. Sporda Anne-Babanın (Ebeveynin) Sorumlulukları

Çocuğun spor hakkındaki düşünce ve hisleri ille de anne-babayla aynı olacak değildir. Önemli olan husus, anne ve babanın olumlu gelişmesine izin vermesidir ⁶³. Çocuğun spor, resim, müzik ya da herhangi bir sosyal faaliyete ilgisi olabilir. İlle de bir tanesinde zorlanması yanlış olur. İmkanlar ölçüsünde, yeteneği doğrultusunda istediği bir aktivitede desteklenmelidir.

Çocukların neden spor yaptıkları bilinmektedir, eğlenmek, arkadaşlarla birlikte olmak, becerilerini geliştirmek ve yeni beceriler öğrenmek. Bunlar için çocuklar, spora teşvik edilmelidir. Ancak belli bir spor yapması için, becerilerinin çok üstünde ilerlemesi için onlara baskı yapılmamalıdır. Çocuğun yenilgisini, üzüntüsüne ve sevinçlerini ifade etmesine izin verilmelidir. Bunlar spor deneyimlerinin bir parçasıdır ⁶³. Bu duyguları ailesiyle paylaşan çocuklar deşarj olur, moral bulurlar. Spor aracılığıyla iletişim kurmak çocuğa faydalı olmak anne-baba için de kazançtır.

2000'li yıllarda Ülkemiz nüfusu içerisinde, sadece gençlerin sayısının 20 milyon civarında olması beklenmektedir. Bu anlamda gerçekten genç bir toplumuz. UNESCO'nun tanımına göre gençlik, cesaretin çekingenliğe, serüven isteğinin rahata üstün geldiği çağdır. O nedenle de son derece hassas, toplumun geleceği açısından kontrol ve yönlendirilmesi en çok önem taşıyan sosyal kategorisidir. Gençlik sporları resmen organize edilmiş, yetişkinler tarafından desteklenen ve yarışmayı da kapsayan programlar şeklinde düzenlenerek, gençlere çok yönlü deneyim ve tatmin olanağı sunulmalıdır. Organize edilmiş spora katılımın sosyalleşme konusunda önemli olduğu, spor yapmanın karakter oluşumu, manevî değerlerin gelişim ve iyi vatandaşlık özelliklerinin oluşumuna katkıda bulunduğu günümüzde yaygın olarak kabul görmektedir ¹²³.

Bütün bunlar, sporun ne denli yararlı bir faaliyet olduğunu ortaya koymaktadır. Buna rağmen, kız çocukları ve kadınlar için spor, bir lüks olarak görülmüş ve erkeklere yönelik bir etkinlik olarak yorumlanmıştır. Erkeklerin sportif etkinliklere katılmalarına bayanlara kıyasla daha sıcak bakılmıştır. Kız çocukları sportif faaliyetlerde, fiziki özellikleri ve geleneksel sebeplerden dolayı hep ikinci planda kalmışlardır. Bu da aktif bayan sporcu sayısının düşmesine ve geleceğin anneleri olacak kişilerin spor konusunda eğitilmelerinin engellenmesine sebep olmaktadır ⁶⁵.

Sırf gelenekler tasvip etmiyor diye mevcut imkânları çocuklardan esirgenmemeli, kız ve erkek çocuklara yansız şans sunulmalıdır. Çocuklar, çok sayıda spor türüyle karşılaştırılmalı ve denemeleri için fırsat verilmelidir. İlgilerini kıvılcımları izlenmeli ve yetenekleri doğrultusunda seçim yapmaları desteklenmelidir. Çocuğun hangi sporu yapmasına başkasının karar vermesine izin verilmemeli, gerçek ilgisine göre kendi yolunu seçmesine yardımcı olunmalıdır ⁶³.

Kadın ve erkek olarak her iki cins de yaradılıştan gelen özelliklere sahiptir. Bazı konularda erkekler, bazı işlerde ise kadınlar başarılıdır. O halde iki cins arasında mukayese yapmak ve tam bir eşitlik temin etmeye belki de gerek yoktur ⁸⁵. Ailede bireylerin birbirinden farkı yoktur. Ailede baba ne ise anne de odur. Birini diğerine tercih etmek, ailenin sağlıklı bir şekilde devamına kastetmek ve yuvanın kutsiyetini görmezlikten gelmektir. Biri anne, diğeri baba olma özelliğini ve varlığını birbirine borçludurlar. Kısacası birbirlerinin varlık sebebidirler. Çocuk ise

bu bütünlüğün mürüvvetidir ⁴³. Çocuk için baba, anne ayırt edilemez, birbirine tercih edilemez değerde olduğu gibi anne, baba için de çocuklar (kız-erkek) aynı konumdadırlar. Kız ve erkek çocuklarının eşit şartlarda ve eşit imkânlarda eğitim ve spor yapmalarını sağlamak ebeveynlerin aslı görevleri ve sorumlulukları olmalıdır ⁶⁵.

Spor, cins, ırk ya da fiziksel yetenekleri ne olursa olsun her çocuğun zevk alabileceği bir şeydir. Hangi sporu seçeceği çocuğa bırakılmalıdır. Çocuğun önyargılarla sınırlandırılmasına izin verilmemelidir ⁶³.

Aileler, çocuklarına olumlu ve güvenli bir ortam yaratmakla yükümlüdürler. Çünkü çocuklar çevresinde gelişen olayları yorumlarken ve davranışlarını geliştirirken ailelerinden etkilenirler. Bu yüzden aileler çocuklarından yıldız sporcu olmasını istemeden önce çocuklarının hangi sporu yapabileceği, ne düzeyde yapabileceği, yarışmaya katılıp katılmayacağı ile ilgili bilgilere sahip olmalıdır. Öğretmenler ve antrenörlerle iletişim kurulması bu açıdan çok önemlidir¹²³. Çocukların temel becerilerinin geliştirilmesi, yeteneklerinin tespit edilerek, başarılı sporcuların bulunması ve yetiştirilmesi sporumuzun geleceği açısından önemlidir. Bunun için de ailelerin sporun bütün faydalarına inanmaları ve okul-aile işbirliğine önem vermeleri gerekmektedir. Kısaca, ailelerin çocuklarını bu konuda eğitmeleri için, spor kültürüne sahip olmaları gereklidir. Yeterli bilgiye sahip aileler çocuklarını en sağlıklı şekilde spor yapmaları için teşvik edecek ve destek olacaklardır. Dolayısıyla ailece aynı heyecanı duyabilecek, başarıyı, yenilgiyi ve paylaşmayı birlikte hissedeceklerdir. Böylece spor, kuşaklar arası çatışmayı azaltarak, kaynaşmayı sağlayacaktır.

Bunlar göz önüne alınarak çocuklar aileleri tarafından cinsiyet ayırımı yapılmaksızın spora yönlendirilmelidirler. Zaten, anayasamız da çocuk-büyük, kadın-erkek hiçbir ayırım gözetmeden herkesi spora yapmaya teşvik etmektedir.

2. Çocuğun Spor Aktivitelerine Ailenin Katılımı

Çocuk için iyi bir model olmak kolay değildir. Ancak bu kaçınılmaz bir anne-baba görevidir. Anne-Baba çocuğunun yarışmalarını seyrederek çok çeşitli duygularla

karşılaşırlar. Bunlar muhtemelen hissedilen ancak mücadele edilmesi gereken duyguların örnekleridir. Önemli olan, duyguların inkar edilmesi ya da saklanması değil, hem olumlu hem de olumsuz başa çıkabilmek ve çocuğa da bunu yapmayı öğretmektir⁶³.

Anne-Babanın sağlıklı ilgisi ve katılımı genelde hem antrenör hem de çocuk tarafından hoş karşılanır. Bu davranış ile çocuğa ilgi gösterirken Antrenöre de yardımcı olunur; katılımcı olmalı, ilgi gösterilmeli, antrenöre yardım edilmeli ve çocuk spora teşvik edilmeli; ancak bunlar yapılırken, anne-baba da spordan zevk almalıdır⁶³.

Yelpazenin diğer ucunda, çocuğunun spor etkinliklerine hiç katılmayan anne babalar da vardır. Nedenler, yoğun iş programları ya da sosyal zorunluluklarla, ilgisizlik ve çocuk tarafından maçlara gelmesinin istenmemesi arasında değişiklikler gösterir. Son durum hariç, çocuğun sportif aktivitelerine katılmak gerekir. Çünkü katılmamayı çocuk anne-babasının ilgisini hak etmediğinin belirtisi olarak algılayabilir⁶³. Çocuklar, spor uğraşlarını aileleriyle paylaşmak ve onlar tarafından desteklenmek isterler¹²³. Çocuklar, spor yapmaya teşvik edilmeli ama baskı yapılmamalıdır. Eğer isterse, çocuğa oynamayı veya sporu bırakmayı tercih etmesine izin verilmelidir. Çocuğun spordan ne istediği bilinmeli ve bu hedeflere ulaşması için destekleyici bir atmosfer sağlanmalıdır. Çocuğun ne zaman fiziksel ve duygusal olarak spor yapmaya hazır olduğu, spor yapma ortamının güvenli olduğu aileler tarafından garantiye alınmalıdır. Aileler, antrenörün, spor deneyimi boyunca çocuklarını yönlendirmeye yetenekli olduğundan emin olmalıdırlar. Çocuğun gerçekçi performans hedefleri oluşturmaya yardım edilmeli, sportif gelişimi için gerekli dersleri almasına, takıma ve antrenöre olan sorumluluklarını yerine getirmesine yardım edilmelidir. Ayrıca çocuğun uygun bir şekilde disiplin edilmesi, idman ve maçlarda antrenöre havale edilmesi, spor aktivitelerinin izleyen anne-babaların antrenöre ve hakeme işlerini öğretmeye kalkışmaması akılda tutulmalıdır. Yarışlara alkollü olarak gidilmemelidir. Duyguların kontrol edilmesi, antrenör ve hakemler isterlerse yardımcı olunmalıdır⁶³.

Antrenörler gençlerin atletik, psikolojik ve sosyal gelişimlerinde önemli rol oynasalar da, çocukların iyiliğinden tam olarak sorumlu olan kişiler anne babalarıdır.

3. Ailenin Antrenör ile İletişimi

Çocuğun antrenörüyle iletişim kurmak için, önce antrenörün takımla ve çocuklarla nasıl çalışması gerektiğini bilmek gerekir. Antrenörle konuşmak, antrenörü yarışma ve idmanlarda gözlemlemek, o antrenörün denetimi altında spor yapan diğer çocukların anne-babalarıyla konuşmak yararlı olur. Unutmamalıdır ki hiçbir antrenör mükemmel değildir. Ancak, antrenörünün standartları karşılamasından tatmin olmak ya da fazlasını istemek, ailenin ve çocuğun beklentilerine bağlıdır ⁶³.

Çocuk muhtemelen antrenöründen büyük ölçüde etkilenir. Bu etkiye çocuğun spordan ne kadar zevk aldığı, yeni beceri ve stratejileri ne kadar öğrendiği, psikolojik, sosyal olarak nasıl geliştiği ve çocuğun nasıl yarıştığı dahildir. Genç sporcular için antrenörler, güçlü bir rol örneği sergiler. Çocuk çalışma döneminde aşırı zorluklarla, çok sayıda sorumlulukla karşılaşabilir. Antrenörün çocukla çalışıp çalışmamasını, olumlu bir deneyim yaratıp yaratamayacağını belirlemek ailelere düşer. Eğer antrenör yetenekli, olumlu güdülere sahip, çocuğa yararlı bir deneyim sunabilecek gibi görüyorsa, ona, güvenip desteklemeli ve ona karışmadan yardımcı olmalıdır ⁶³.

D. EĞİTİM VE SPOR

Tarihsel süreç içinde eğitim ve buna bağlı olarak beden eğitiminin bir eğitim konusu olarak ele alınmasında 18. ve 19.yy'lerde yaşayan Phlantrop'lar (insan dostu olanlar) önemli rol oynamışlardır. Daha sonra J.J. Rousseau, Pestalazzi ve Frobel gibi eğitimciler de, oyun ve doğal hareketlerin çocuk eğitimindeki değeri üzerinde önemle dururlar ¹⁰.Günümüzde, eğitimciler, politikacılar, ekonomistler, iş ve bilim adamları, insan kaynağının bir milletin en büyük serveti olduğu görüşünde birleşmektedirler.

Gelecekte, eğitim sistemi içinde herhangi bir ferdin bütün potansiyelinin geliştirilmesindeki başarısızlık, millet hatta insanlık için bir kayıptır ²⁰.Toplumların en kıymetli kaynakları insan olduğuna göre onları iyi şekilde eğitmek, yeteneklerini geliştirmek, her açıdan yararlı özelliklerle yoğurmak da toplumların zorunlu ve önemli görevlerinden olmalıdır. İyi bir eğitimle fert kendisi, ailesi ve milleti için değerli bir kaynak durumuna gelebilir. Yanlış eğitim

sonucunda ise kaybedilmiş bir değer, yitirilmiş bir hayat olur. Burada eğitimin önem ve amacını değişik birkaç görüş ile destekleyerek konuya ışık tutmak mümkündür.

Eğitim: kişinin yaşadığı toplum içinde değerli olan yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür²⁰. Eğitim, bulunduğu toplumun siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel faktörlerinden etkilenerek biçim alır¹⁰⁶.

Bir eğitim aracı olan beden eğitimi ve spor; ferdi yönden insan sağlığı, karakter gelişimi, moral ve verimliliği, milli yönden: sağlam, güçlü, ortak duygu ve davranışları yüksek bir insan gücü potansiyeli ile doğrudan ilgili, etkili bir eğitim faaliyetidir. Bu bakımdan zihni ve fikri gelişim ancak bedeni gelişmeyle uyumlu ve dengeli olması halinde insanın ve toplumun daha sağlıklı, dengeli, mutlu, uzun ömürlü, başarılı ve verimli olabileceğinde tam bir görüş birliği vardır³¹. Eğitim, sporun en önemli boyutlarından birisidir. Spor, bu boyutuyla ele alındığında iki şekilde değerlendirilmesi gerekir: Spor için eğitim ve eğitim için spor. Spor için eğitimde spor, amaçtır. Ve sporun en üst düzeyde gerçekleştirilebilmesi için eğitimden yararlanır. Sporcu eğitimi, antrenör eğitimi, seyirci eğitimi, hakem ve spor yöneticilerinin eğitimi söz konusudur. Bu anlamda eğitim sporun hizmetindedir. Sporun teknik, estetik ve performans düzeyini yükseltmek için vazgeçilmez bir yoldur. Antrenman bilimi ve spor fizyolojisi, spor psikolojisi, spor yönetimi ve işletmesi, spor pedagojisi gibi pek çok bilim dalı spor için eğitimde önemli yer tutar. Eğitim için sporda ise spor, eğitimin hedeflerine ulaşması için kullanılan araçlardan sadece bir tanesi ama belki de en eğlencelisi ve doğru kullanıldığında en etkilisidir¹²³. Bütün bunlar göstermektedir ki eğitim ile beden eğitimi ve sporun fert ve toplum için hedefleri, amaçları birçok noktalarda birleşmektedir. Ferdin akıl, beden ve ruh sağlığının yerinde olması, yalnızca kendileri ve aileleri yönünden değil, millet bütünlüğü açısından da son derece önemlidir. İnsan yetiştirmenin öncelikli amacı; demokratik bir eğitim ortamında, bireyin yaş, cinsiyet, dil ve din ayrımı gözetilmeden yeteneklerinin olabildiği ölçüde geliştirilmesidir. Günümüzde toplumlar sağlıklı kuşaklar yetiştirmek için sporu genel eğitimin ayrılmaz bir parçası ve tamamlayıcısı olarak görmektedirler. Onun için de olayı bir devlet politikası olarak benimseyip, insan hayatının her devresini

kapsayacak biçimde yürütürler ⁶⁶. Bu bakımdan spor ve sportif faaliyetler, eğitim kapsamı içinde düşünülmektedir.

Eğitim, fertleri ortak hayatın benzerliklerinden haberdar ederek, fertlere yeterli bir yeknesaklık kazandırmaktadır. Spor eğitimi de, fertleri, ortak hayatın benzerliklerine yöneltmesi bakımından önem taşımaktadır. Eğitimin gayesi, fertleri duyarlı hale getirmektedir. Aslında, spor, bir zeka ve ihtimal oyunudur. İşte, spor eğitiminin de gayesi, fertlerin, hem fiziki, hem psikolojik gelişmelerini sağlaması, sosyal hayatta hazır ve yaratıcı kılmak amacına dönüktür. Gerek eğitim, gerek ekonomi, gerek sosyoloji kendilerine özgü metotları ve ölçüleri içinde hem ferdi, hem de toplumu kapsamaktadır. Ferdin refahının ve fert başına düşen gelirin artırılması, insan unsurunun, gelişmesine bağlıdır. Spor eğitimi de, diğer eğitim şekilleri gibi ferde hem statü sağlamakta, hem de gelir seviyesini yükseltebilmektedir ³⁹. Spor ve oyun, bir eğitim programı olarak okullarda yer almadan önce insan hayatına, toplumsallaşma sürecinde, aile ve oyun arkadaşları akran grupları ile girmektedir. Toplumsal hayatın tüm aşamalarında, öncelikle beden hareketleri olarak var olan ilkel haliyle spor, yöresel özelliklerin etkisiyle ferdi çevreler ve onun bir kişi, şahsiyet olmasında etkili olabilir. Belirli yörelerde bazı spor dallarının sosyo-kültürel tabanının geniş olması, bu yörede yetişen çocukların eğitiminde önemli etkindir. Çocukların her fırsatta güreştirildiği yörelerde veya en küçük bir düzlükte top oynadığı şehirlerde, hemen her köşede bir basket potasının, her parkta veya salonda paten pisti olan ülkelerde ferdin birincil toplumsallaşmasında yörenin ülkenin önemi kendini göstermektedir ³⁹.

Fröbel'e göre; çocuk en büyük üretkenliğini oyunda gösterir. Çocuğu fidana, eğiticiyi bahçivana, okulu da bahçeye benzeten Fröbel, oyunu, çocuk eğitimin yöntemi olarak kabul eder ¹⁰.

Resmî eğitimde spor, genel eğitimin, vatandaşlık eğitiminin, yüksek öğrenimin bir parçasıdır. Çok genel olarak, spor eğitimi, bireyin toplumsallaşmasında vazgeçilmezdir, eğitim politikalarından müfredat programlarına varana kadar, makro ve mikro düzeyde, spor eğitimi sosyolojik bir gerçeklik olarak kültür hayatının içindedir ve kültür de eğitimin içindedir. Çağın

popüler sporlarının öğretilmesi, tarihin derinliklerinden gelen geleneksel sporların devam ettirilmesi ve diğer kültürlere, genç kuşaklara tanıtılması, planlı, amaçlı eğitim ile mümkündür ³⁹.

Eğer okul, çocuğun yaşantısında çalışma-oyun ikilemi yaratıyorsa onun gelişimi engellenir. Çocuğun oyuna ilgi göstermesi doğaldır. Okul ise bu duruma ters düşen bir tutum içindedir. Ana-baba ve öğretmenlerin büyük bir kısmı öğrencilerin yaratıcı etkinliklerle öğrenmelerine izin vermekten çekinirler. Öğrencinin haz duyduğu hususlar öğretmeni huzursuz etmektedir. Halbuki öğretmenlerin öğrencilerini öğrenmekten haz duydukları etkinliklere yönleltmeleri onların insanlık nitelikleri edinmelerini kolaylaştıracaktır. Böyle bir yol, öğretim standartlarından fedakarlığı da gerektirmez. Aslında hassas bir rehberlik, dikkatli ve uyanık bir yaklaşımla öğrenim standartlarını yükseltebilir ¹⁹.

Eğitimin başlangıç noktasında da, kısa ve uzun vadeli amaçların temelinde de insan vardır. Bu anlamda eğitimin bir parçası olarak spor, toplumsal sağlık, huzur ve barış için insanın bütünlüğüne ve tüm kişiliğine katkıda bulunacak şekilde değerlendirilmelidir. Her bireyin karşılanması gereken sosyal ihtiyaçları arasında, ait olma, sevilme, tanınma ve kabul edilme isteği bulunur. Bu ihtiyaçları karşılandığında, bireyin topluma uyumu kolaylaşacaktır. Spor, eğitim sistemi içinde gereken yeri ve önemi alıyor ise bireye bu ihtiyaçlarını karşılama olanağı sağlanmış olur. Sosyal tatmini yaşayan birey meslekî yönden eğitilmek, toplumsal idealleri benimsemek ve toplumsal gelişmeye katkıda bulunmaya hazır durumdadır ¹²³.

Ülkemiz açısından gerek kanunî düzenlemelerde yer aldığı şekliyle gerekse Kalkınma Planlarının spora ilişkin ilke ve hedefleri doğrultusunda çağdaş toplumlarda olduğu gibi, sporun yaygınlaştırılması üzerinde durulduğunu söyleyebiliriz ⁷². Anayasamızın 58. Maddesi gereği; Gençlerin her türlü kötü alışkanlıklardan korunması için tedbir alınması ve Anayasamızın 59. Maddesi de “Devlet, her yaştaki Türk Vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır. Sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur.

Eğitim yetişkin neslin, yetişmekte olan yeni nesle tesiridir ¹²⁸. Günümüzde beden eğitimi ve spor; yetişmekte olan nesillerin temel kaynağı olan insana, fikren ve bedenen sağlık

kazandıran bir faaliyet planı olarak kabul edilmektedir. Bu sebeple, henüz çocukluk ve gençlik devresinde olan çeşitli bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar kazanma çağını yaşayan her kademedeki okul öğrencilerinin, çağımızın eğitim anlayışına uygun bir şekilde, kendi kapasitesi ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirilmeleri önemle ele alınmalıdır. Öğrencilere; beden eğitimi dersi sevdirmeli, öğrenimleri sırasında ve hayat boyu sevecek ve isteyerek spor yapma alışkanlığı kazandırılmalıdır. Ayrıca, başarılı ve kabiliyetli olanların branşlara göre gruplara ayrılmak suretiyle özel olarak yetiştirilmeleri sağlanmalıdır⁹⁸.

Zaman faktörü ile değişen dünyanın ihtiyaçları dünden başka, yarın, bugünden başka olacaktır. Çocuk, bugünden yarının ihtiyaçlarına hazırlanmalıdır. Bizim duygu, düşünce, inançlarımız, davranışlarımız genç nesle uymuyorsa kızmak, öfkelenmek yerine durumu kavrama gayreti göstermeliyiz. Zaman; saatin, akrep, yelkovanı ile değil, genç neslin tavır ve davranışlarında okunup, takip edilmelidir. Hayatın akışına, zamana uymak bu manada dinamik, bu manada değerlidir¹²⁸. Eğitici olan anne-baba, öğretmen ve insan, eğitiminde rol alan herkesin eğitimden gerekli payı ve birikimi almış olması çok önemlidir.

Bu açıdan önce “eğiticilerin eğitilmesi gerektiği” görüşünü savunanlar da konuya ayrı bir boyut getirmişlerdir⁶². Eğitimcilerin, özellikle, öğretmenler ve anne-babaların spor konusunda kendilerini yetiştirmeleri, sporun faydasına inanmaları, spor konusunda bilgili, bilinçli ve kültürlü olmaları ile çocuklarına ve öğrencilerine daha hoşgörülü ve sıcak yaklaşımları mümkün olabilir. Onların bilinçlendirilmesi suretiyle, eğitilmek istenen kitle daha kolay ve çabuk eğitilebilir.

Özellikle eğitim yuvası olan okullara beden eğitimi ve sporun yaygınlaştırılması, sevdirmesi ve teşviki ile ilgili önemli görevler düşmektedir. Spor sevgisi pekiştirildiği takdirde, fert, okul ve kitle sporunda geniş bir taban oluşturulabilir.

Bilinçli bir eğitimcinin spor yapan, yapmak isteyen öğrenci ve çocuklarıyla ilişkisinde kopukluklar en aza inecektir. Şöyle ki; “Spor yapacağına oturup dersine çalışsan, top peşinde koşacağına derslerinle ilgilensen, ele avuca sığmayışın hep şu spor yüzünden, koşup

terleyeceğine uslu, ağır çocuk olsan” gibi irdeleyici, dersle sporu birbirine rakip gösterici, spordan soğutucu sözlerden kaçınarak, aksine spor yoluyla, sağlıklı, dinamik, dengeli, uyumlu, hareketli bir fiziğe, sosyal bir kişiliğe sahip olmalarının mümkün olabileceğine ikna ederek, spor yanında derslere de daha çok ilgi sağlanabilecektir ⁶⁶. Kısacası okuldaki spor ve diğer sosyal faaliyetler iyi düzenlenirse derse engel değildir.

Birkaç olay bir tarafa bırakılırsa okul faaliyetlerine katılmanın çalışkanlık üzerine hemen her zaman iyi bir tesir yaptığı görülmektedir. Nitekim kabiliyet bakımından birbirine eşit olan iki çocuktan okulun sosyal hayatına katılanın ve orada önemli rol oynayanın derslerinde de başarılı olduğu göze çarpmaktadır. Okul faaliyetlerinin fazla zaman aldığını düşünen öğretmenlerin bu noktayı hatırlamaları iyi olur. Birçok okul idarecileriyle öğretmenler, spor ve diğer sosyal programların görevini anlamamaktadırlar. Bunlar bu faaliyetlerde eğlence ve dinlenme vesilesi olmaktan başka bir değer göremezler. Bazı öğretmenler bu tamamlayıcı programa kendi işlerinden aşağı standartta ve haksız bir rakibi gözüyle bakarlar. Öğretmenler, bu faaliyeti ergenliğin eğitimini tamamlayıcısı olarak kullanmayı öğrenmelidir. Bu program, okulun akademik programı ile elele gitmeli ve öğrencilerin bütün kabiliyetlerini geliştirebilmeleri ve sosyal bakımdan değerli birer yurttaş olabilmeleri için tamamlayıcı bir rol oynamalıdır ²⁸.

Gençlik çağı, sigara, içki, uyuşturucular, değişik arkadaş grupları vb. pek çok şeye merak ve eğilimlerin var olduğu bir dönemdir. Eğitim, bu merak ve eğilimlerin tehlikeli boyutlara dönüşmeden tatmin edilmesi ve atlatılmasının tek yoludur. Eğitim, bu amacını gerçekleştirebilmek için çeşitli araçlar kullanır. Spor ise bu araçlar içerisinde, gençlere ulaşabilmenin en kolay ve belki de en etkili olanıdır. Çünkü sportif çalışmalar, gençlere, enerjilerini, onların sağlığına katkıda bulunacak şekilde kullanma olanağı yaratırken kuralları uymayı, birlik, dayanışma, işbirliği ve paylaşma ilkelerini yerleştirerek bireyin topluma uyumunu sağlar. Bu yolla gençler bir yandan başarı için sabır, özveri ve disiplin içinde çalışmanın gerekliliğini diğer yandan yenilgiyi kabullenmeyi ve kendinden daha iyi olanı takdir edebilmeyi öğrenir ¹²³.

Anne-baba ve öğretmenlerin üzerinde durmaları gereken diğer bir konu da gençlere günlük hayatlarını iyi organize etmeyi, zamanlarını israf etmeden faydalı işlerde kullanmayı öğretmeleridir. Dolayısıyla, derslerine, spora, dinlenmeye ve benzer faaliyetlere yeterince zaman ayıran gençler hem derslerinde hem de spor hayatlarında başarılı olarak, ailenin ve öğretmenlerin olumlu yaklaşımlarını da kazanmış olurlar ⁶⁵. Sonuçta kendileriyle ve çevreleriyle barışık olmanın huzurunu yaşarlar.

Çocukları ustaca yönlendirmek, sporun teknikleri ve stratejileri ile ilgili bilgi vermek ve onların spora katılımlarından olumlu bir şekilde yararlanabilecekleri psikolojik olarak sağlıklı bir ortam yaratmak, eğitimcilerin önemli sorumlulukları arasındadır ¹⁴⁴.

1. Sporcu Eğitiminde Dikkate Alınması Gereken Hususlar

Antrenör, beden eğitim öğretmeni, anne-babalar çocuğun spor eğitiminde rol alıyorsa bazı önemli konuları dikkate almalıdırlar.

Antrenör ne kadar tecrübeli ve açık fikirli olursa olsun, eğer etkili iletişim kuramıyorsa bilgisinin hiçbir anlamı kalmaz. İletişim, muhtemelen bütün alanlar için önemlidir. Her türlü etkin ilişki için iletişim önemli bir ihtiyaçtır ⁶⁴. Antrenör yaptığı her işe, eğittiği her sporcuya, aldığı her karara tarafsız bir gözle, bakıp değerlendirebilmeli, eleştiriye açık olabilmeli, çok yönlü düşünebilmeli, yerine göre kendisini sporcusunun veya sporcu ailesinin yerine koyarak olayları diğer açılardan da değerlendirebilmelidir. Objektif olabilecek, sağlıklı kararlar alabilmesi ve etkili iletişim için bunlar gereklidir.

Çocukla spor deneyimi hakkında tartışmak, onu teşvik etmek ve ona moral vermek için fırsatlar olacaktır. Bazen iletişim kolayca gerçekleşirken, diğer zamanlarda çocuğun duygularını ortaya çıkarmak dış çekmeye benzeyebilir. Büyükler gibi çocukların da yarıştan önce teşviğe ve desteğe, yarıştan sonra ise güvene ihtiyaçları vardır ⁶³. Eğitimci, spora yeni başlayan bir grubu çalıştırıyorsa, yeni bir beceriyi öğretirken kendi yaşadığı problemleri düşünmelidir. Çocuklar da benzerlerini yaşayabilirler. Anlayışlı ve sabırlı olunmalıdır. Çocukların spora katılmalarına farklı güdüler sebep olmuştur. Bazıları anne-babaları zorladığı ya da teşvik ettiği için oynarlar; bazıları beceri edinmek ister ve katılımdan zevk alır; diğerleri bir şeylerde üstün

olabildiklerini gösterme ihtiyacı duyarlar; geriye kalanların farklı güdüler olabilir. Çeşitli bahanelere karşı uyanık ve duyarlı olunmalı, bu bahaneler öğrenme güdüsüne gösterilen azme ve talimatların uyulabilirliğine etki eder. Yaklaşımlar olumlu olmalı. Genç sporcularda olumlu kişisel görüşler yaratmaya çalışılmalı. Cesaret verilmeli, cesaretleri kırılmamalı. Antrenman zor ve sıkıcı olabilir. Çocuklara çalışırken aynı zamanda eğlenebilecekleri yollarda bulunmalıdır¹⁴⁴. Antrenör, sporu ve çocukları tanımalı. Antrenör, kız ve erkeklerin fiziksel gelişimini, çocukların neye yetenekli olup, neye olmadığını bilmeli. Kişilik farklılıklarını bilmeli ki bir çocuk için doğru olan mutlaka diğer çocuklar için de doğru olacak değildir. Her çocuğun takımda olmasını sağlayan güdülerini bilmeli. Bazı çocuklar takım hakkında çok ciddiye, diğerleri oyun, en iyi arkadaşları olduğu için oradadırlar. Çocukların fiziksel ve duygusal olgunluklarındaki farklılıkları bilmeli, bunlarla ilgilenmeli ve çocukları farklı bireyler olarak takdir etmeli. Farklı sosyal, ekonomik ve ırk temellerinden gelen çocuklarla fiziksel sakatlıkları olan çocuklara duyarlı olmalıdır. Sporun temellerini öğretmekte yetenekli olmalı. Beceri gelişimi, çocukların spor yapmalarının en büyük nedenidir. Çoğu çocuk becerilerini geliştirmek ister. Çocuklar için sporda ilerlemek eğlencenin temel kaynağıdır. Genç sporculara başarıdan zevk almayı ve yenilgiye yenilenmiş bir karalılıkla tepki vermeyi öğretir. Görünürdeki galibiyetten daha fazlasına sahiptir. Genç insanların fiziksel psikolojik ve sosyal gelişmelerine yardım etmek, kazanma hedefinden önce gelir. İlerlemenin, yeteneğin ve mükemmellik için çalışmanın üzerinde durur. Çocukların olumlu kişisel imaj geliştirmelerine ve toplumda kabul edilen davranış standartlarını öğrenmelerine yardım eder. Temel istenen değerleri yansıtan davranışlar sergiler ve bunları öğretir⁶³.

Başarılı bir antrenör, yarışın eğlencesini, çabanın anlamını, kişiliğin değerini, kibarlığın gücünü, dürüstlüğü, mantığını, örneğin etkisini, işbirliğinin ödülleri ve sabrın erdemini ifade eden kişidir. Antrenör için en büyük zorluklardan biri, sporun eğlencesini azaltmadan galibiyet için çalışırken, bu değerleri ifade edebilmektir. Bu, kolay bir görev değildir⁶³.

Antrenörler ancak doğru örnek olarak, sporcularına ilham vererek onların amaca ulaşmasında yardımcı olabilir. Antrenör için ilk adım, sporcuya amacını tanımasında dikkatlice yardım etmektir. Bunlar ölçülü ve erişilebilir olmalı; ekstra çabayla erişilebilecek dereceli ve uzun vadeli hedeflere önderlik edecek kısa vadeli amaçlar serisi kurmalıdır¹⁴⁸.

Amaç tanıtımından sonra, en fazla önemli olan amaca ulaşmada idealini önleyecek veya engelleyecek önemli engelleri tanıtıma geliyor. İşte antrenöre düşen görev buradadır. Antrenör başarıya ulaşmak yolundaki engelleri öğretir ve çalışma planları organizasyonunda yardım edip bu engelleri ortadan kaldırmalıdır. Motivasyonda kolaylık için antrenör sporcunun tüm hayatını göz önünde bulundurarak başarıya ulaşmada hedefini engelleyecek mani olacak bir engeli bile hesaba katmalıdır¹⁻⁴⁸.

Bütün sporcular, daha çok kuvvet elde etmede aerobik dayanıklılık, anaerobik dayanıklılık hız ve rekabet için gerekli maksimum potansiyele ulaşma gibi hedeflere sahiptir. Bu becerilerin çoğu eğitim boyunca önemli ölçüde gelişir. Bu sporcu bir koşucu, bir atlayıcı ve atıcı olmasına rağmen daha yüksek rekabetçi sonuçlar üretebilme şansı arar sporcu, gittikçe artan eğitim yükünün vurgusuna adapte olmaz ise planlanan ve eğitimi dürüst olarak yerine getirmeye başaramaz ise başarısının karşısına engeller çıkacaktır. Başarıya ulaşımı engelleyecek mümkün olan engel örneklerini ve sporcunun problemlerini çözmede antrenör şunları yapabilir¹⁻⁴⁸.

-Düşük perhiz (antrenör ve aile arasında toplantı, tavsiye edilmiş bir diyet uygulayabilir)

-Aşırı sosyal zorunluluklar sporcunun konsantrasyonunu engeller. (sporcunun zamanını iyi düzenleyebilir.)

-Sporcunun sportif katılımına karşı olumsuz ailesel tutumlar; antrenörle aile arasında tüm bunları sporcunun objektifinden değerlendirmek için sohbet toplantısı yapılabilir.

-Diş sağlığı; aile, kulübün ve okulun sağlık servislerine sporcunun diş problemlerini çözmek için uyarı yapılabilir.

-Olumlu ekonomik durum; sporcunun boş zamanını değerlendirmesi için part-time iş önerebilir.

-Yetersiz kas dayanıklılığı; sporcuya program dışı ağırlık eğitimi önerilir.

-Genel dayanıklılık yetersizliği için; sporcunun çalışma programı dışında yüksek, orta ve yavaş hızda mesafe koşuları, kolay fartlek eğitimleri ve yavaş interval eğitimleri önerilir.

Bu yukarıdakiler, sadece başarıya ulaşmaya engel olacak olan ve dikkat edilmesi gereken hususlardan birkaçıdır. Kaybedilmiş her amaçtan sonra bu amaca ulaşmak için geçilmesi zorunlu olan tanıtılmalı. Her engeli takip etmek, onun üstesinden gelmek, için planlı hareket etmek gereklidir. Engel durumu teşkil edecek çok sayıda faktör vardır bunlar tanıtılmalı, kaydedilmeli uygun metotla atağa geçmeli ve program dışı engellerin taslağını çizecek mantıki tutumlar oluşturulmalıdır. Antrenörün sporcuyu motiveedeki rolü üstte anlatıldığı gibi “amaç seçimi” “engel tanıtımı” ve “hareket planları antrenörün toplam aktiviteleri içinden birkaç tanesidir ve teknik bilgi heyecan, istek, hırs, şahsiyet, şahsi tutum, şahsi gizlilik, karakter, saldırganlık ve ahlâk, başarılı menejerlikte arzu edilen faktörler sporcu eğitiminde dikkat edilmesi gereken unsurlardır¹⁴⁸.

Kanada’da Heather McKey şöyle demiştir: “Günümüz sporunun probleminin bir parçası anne babaların çocuklarından kendilerinin olamadıkları şeyleri istemesi ve çocukları sayesinde yaşamaya çalışmasıdır. Teşvik ve zorlama arasında çok fark vardır ve çocuklar karar verebilecek yaşa geldiklerinde o zamana kadar çok zorlandıkları için sporu bırakırlar”. Böyle küçük yaşta çocuğu zorlamanın yanı sıra kazanma saplantısının da olması çocukların sadece spordan soğumalarıyla sonuçlanıyor⁶⁴. Ailelerin müsabaka sırasında oluşabilen diğer olaylar gibi kazanma ve kaybetmenin de her zaman olabileceğini anlamaları ve gençlere yardımcı olmaları önemlidir¹²³. Çocukları küçük yaşta sporla tanıştırmamanın hiçbir sakıncası yok, ancak bütün iş eğlenceli ve hafif olmalı. Vurgulanması gereken en önemli özellikler takımda yer alma, dürüstçe çaba gösterme, hareket hissinden memnuniyet duyma; eğer atarsan gol atma heyecanı; nasıl oynanacağı ile ilgili bilgi edinme farklı stil ve teknikleri uygulama; idman yaptıkça bireyin geliştiği görülüp teşvik edilmesidir. Bu performansın öneminin korunmasına yardımcı olur⁶⁴.

2. Gençlerin Spora Katılma ve Ayrılma Nedenleri

Her genç, yetenek, kişilik ve kendini spor yapmaya iten nedenler konusunda farklılık gösterir. Bazıları geleceğin şampiyonu olmak umuduyla, bazıları sırf eğlence için, bazıları ise aileleri veya arkadaşları tarafından ikna edildikleri için spor etkinliklerine katılırlar.¹⁴⁴

Gençlik sporlarının taraftarı kimseler, iş birliği, uzun süreli amaçlarda ısrarlı bir şekilde çalışma yeteneği, kimliğini kabul etme, güdü kazanımı, hakkını savunma, diğer insanlara saygı ve başarı ve başarısızlıkla başa çıkabilme yeteneği gibi olumlu özelliklerin gelişmesi ve istenilen psikolojik gelişimin sağlanması için bu sporları birer araç olarak görürler¹⁴⁴.

Bir çokları sporu, kazanma ve kaybetme yoluyla genç sporcuların ileriki yaşamlarında karşılaşacakları gerçeklerle baş etmeyi öğrenebilecekleri minyatür bir yaşam olarak görürler¹⁴⁴.

1991'de Kuzey İrlanda'da, ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada, kız ve erkek öğrencilerin verdikleri anket cevaplarına göre spor yapmaya teşvik eden unsurlar; spordan hoşlanma, aile, okul ve arkadaş çevresi olarak sıralanırken spordan ayrılmaya sebep de yine aile desteğinin eksilmesi, okul ve kulübün taahhütlerini yerine getirmeyişleri, ilgi eksikliği, kazalar, sakatlıklar, sporun maliyeti ve geçen zaman olarak belirtilmiştir¹⁴⁴. Bu sebeplerin ülkemiz içinde geçerli olabileceğini söylemek mümkündür. Çocuklar hangi nedenle spor yapmayı seçmiş olurlarsa olsunlar, onların seçme haklarının olduğunu hatırlamak çok önemlidir.

Çocukların spor yapma nedenlerinin başlıcaları şunlardır: Eğlenmek, becerilerini geliştirmek ve yeni beceriler öğrenmek, arkadaşlarla olmak ve yeni arkadaşlıklar kurmak, yarış heyecanı, başarmak ya da kazanmak için, egzersiz yapmak ya da formda kalmak içindir. Çocuğun sporda ve spor dışı faaliyetlerdeki çabaları teşvik edilmeli; ama asla anne-babaların ve eğitimcilerin hedefleri çocuklara yüklenmemelidir. Çocuğun belli bir sporu yapma isteğine sadece güvenlik nedeniyle engel olunabilir⁶³.

Çocuk, spor yaparak, aktif bir yaşam biçiminin değerini anlayabilir, spor becerilerinde gelişerek olumlu bir kişisel imaj geliştirilebilir, takımın bir parçası olarak çalışmayı

öğrenebilir, diğer çocuk ve yetişkinlerden sosyal beceriler geliştirebilir, başarı ve hayal kırıklığını kabullenmeyi öğrenebilir, iyi bir sportmenlik göstermeyi öğrenebilir, başkalarına saygı göstermeyi öğrenebilir⁶³.

Tabi ki spor, yaşamın sadece bir yüzü ve birçok çocuk sadece ilgilenmediği ya da resim-müzik gibi başka alanlar keşfettiği için sporu bırakır. Dürüst bir ilgi karmaşasında yanlış olan bir şey yoktur. Çocukların sporu bırakma tepkilerinin altında yatan nedenler kısaca şunlardır⁶³:

Oynama zamanı azlığı: Çocuğun ilgisini kaybetmesi için dışarıda oturmasından daha güçlü bir neden yoktur. Çocuklar oynamaya geliyorlar, izlemeye değil; çocuklar, kazanan bir takımın yedekler kulübesinde oturmaktansa kaybeden takımda oynamayı tercih ettiklerini ifade etmişler.

Başarı azlığı: Genç insanların kimliklere genelde kendilerinin ve takımlarının performanslarına bağlanır. Tekrarlanan başarısızlık endişe yaratabilir, kişisel değeri azaltabilir ve çocukların daha başarılı olacaklarına inandıkları aktiviteler aramalarına neden olabilir.

Eğlence eksikliği: Çocuklara çok fazla idman yaptırdığında, sıkılırlar. Ligler yetersiz ve dengesiz bir şekilde organize edildiği zaman ve maçlar da gelişigüzel düzenlendiğinde, oyunun yarattığı sorunların oyunun eğlencesini aştığı hissedilebilir.

Yarış stresi: Maç öncesi biraz gerginlik ve endişe doğaldır ve hatta performans için yararlıdır. Ancak eğer çocuk genellikle kazanma üzerinde fazla durulmasından dolayı aşırı stres altındaysa-sporadan bir eğlence sağlanmaz, stress yaratır.

Aşırı eleştiri: Sporcu sahada düştüğü zaman “Topu yakala” sözünü duymak zorunda değildir, teniste servis atarken çift-hata yaptığında anne babası ya da antrenörün “Sadece içeri at!” diye bağrımalarının ona bir yararı olmaz. Çocukların kişisel değerleri yetişkinlerin- özellikle de anne babalarının onları nasıl gördüğüne inandıkları biçimde şekillenir. Çocuk eleştiri ve hakaretleri sadece kötü bir oyuncu değil aynı zamana kötü bir insan olduğundan yapıldığını yorumlayabilir.

Aileler ve antrenörler, spor deneyiminin çocuğun kişisel değerini azaltmak yerine artırdığını görmekten sorumludurlar. Eğer çocuk voleybol oynamayı bırakıp piyano çalmaya başlamak istiyorsa, bunun nedeninin topa yanlış vurmaktan korkması değil usta bir piyanist olma rüyasının olmasından olabilir. Çocuğun hedefine ulaşmasına yardımcı olunmalıdır⁶³.

Çocuğun spor deneyiminden zevk almasına yardımcı olmak için bir çok şey yapılabilir: çocuğun kişisel saygısını oluşturabilir, becerilerinin gelişimi vurgulanabilir, çocuğun performans hedefleri oluşturmasına yardım edilebilir, kazanma perspektifi geliştirebilir, sağlıklı bir rekabet oluşturmaya yardımcı olunabilir⁶³.

Çocuğun Kişisel Saygısını oluşturmak: Kazanmak her şey değildir. Sporun önemli bir parçasıdır ve kazanmak için çabalamak sporu eğlenceli ve heyecanlı yapar, ancak sporcular kişisel saygı hissini sadece kazanma yoluyla hissetmemelidir. Her şeyden öte, sadece bir taraf kazanabilir ve kazanmaya etki eden birçok faktör kontrol edilemez. İzinli bir gün, üstün bir rakip, şüpheli bir düdüğü ve diğer sayısız şeyler sonucu belirleyebilir. Çocuğa kazanmaya bağlı kalmadan tecrübe edebileceği iki şey vurgulanır; eğlenmek, beceri ve yeteneklerini geliştirmek. Performans hedeflerine ulaşarak ve yeni beceriler geliştirerek çocuk yarışın sonucu ne olursa olsun başarılı olabilir. Çocuk kişisel saygısını anne-baba ve antrenör sayesinde kazanır, kendi imajının onların gözlerine yansıdığını görür ve onun ne gördüğünü öğrenen anne-baba ve antrenör şaşıracaktır⁶³.

Çocuğun Beceri Gelişimini Vurgulamak ve Performans Hedefleri Geliştirmesinde Yardımcı Olmak: Çocukta kişisel saygıyı oluşturmanın diğer bir yolu kazanmak yerine becerinin gelişimini vurgulamaktır. Çocuğun sağlıklı bir kişisel saygı geliştirmesine yardımcı olmanın bir yolu da çocuğun kontrol edilebileceği hedeflere, kişisel performans hedeflerine odaklamaktır. Bu hedefler özel ve ulaşılabilir olmalıdır. Aile ve çocuğun antrenörü genç sporcuların böyle hedefler oluşturmalarına yardımcı olmalıdır. Hedeflerin zor ama gerçekçi olduğundan emin olunmalı ve çocuk maçlara hazırlanırken bu hedefler üzerine yoğunlaşmasında yardımcı olunmalıdır. Genç sporcular, erişilebilir performans hedefleri için çalışmayı severler, çünkü becerileri başlangıçta sağlamdır ve hızlı bir şekilde geliştirilebilir⁶³.

Sporcunun performans hedeflerine odaklaşmasına yardım ederken, kazanma temelinden başarı temeline doğru değişiklik yapılır. Örneğin, Antrenör sporcunun tenis maçına katılmadıysa, ona sadece “Kazandın mı?” diye sormaktansa “İlk servisin içerde miydi?”, “Fileye yaklaşıırken vuruşlarını kısaltabildin mi?” gibi: eğer çocuk voleybol oynuyorsa “Avcunu açık tutup vuruşlarını takip edebildin mi?”, “Omuzlarınla topu yerleştirdiğin yer bağdaşıyor muydu?” gibi performansla ilgili sorular sormak, sporcudaki maçın sonucuyla ilgili baskıyı azaltır. Spor bu uygun perspektife koymak ve çocuğun ilerleyebileceği şeylere yoğunlaşmasına yardımcı olmak onun başarısını ve eğlencesini arttıracaktır ⁶³.

Kazanma Perspektifi Geliştirmek: Antrenör ve anne-baba olarak çocuğu yönlendirmek için alınan her karar ilk olarak onun için en iyisi neyse ona, ikinci olarak da onun kazanmasına yardımcı olacak şeylere dayanmalıdır. Kazanmanın önemli olmadığını söylemiyoruz. Kazanmak ya da kazanmaya çalışmak, eğlenceli bir yarış için gereklidir. Calibiyetin peşinde koşmak ve bu hedeflere ulaşmak sporun tatlı yanıdır. Ancak kaybetmeyle birlikte çocuğun doğru perspektifi de yok oluyorsa, bu tatlı yanlar da yok olur ⁶³.

Yarışı Sağlıklı Yapmak: Yarış ne iyi ne de kötüdür. Aslında yetenek ve çabaların başkalarınınkiyle kıyaslanmasına yardım eder. Yarışın yararlı olup olmadığı, nasıl yönetildiğine ve kazanmanın ne kadar önemsendiğine bağlıdır. Yarışla ilgili şunlar akılda tutulmalıdır: Eğlenmek, beceri gelişimi ve kazanmak için çaba vurgulanmalıdır. Spora katılım çocuğun yaşamı haline getirilmemeli, yaşamın bir parçası yapılmalıdır. “Ne pahasına olursa olsun kazan” tutumu için sportmenlik feda edilmemelidir ⁶³. Hakemlerin ve ilgili görevlilerin meslek etiğine uygun tarafsız ve dürüst görev yapmaları da gençlerin spora katılmalarında, motivasyonlarında ve davranış geliştirmelerinde etkili olmaktadır. Bu yüzden spor yarışmalarında görevli yetkililerin uygun davranışlar sergilemeleri gerekmektedir.

İster yeni başlayan, isterse dünya şampiyonu olsun her birey için hedefler, kişisel gelişimi içermeli ve gerçekçi olmalı. Tabi ki sporcu ve antrenörün hedefleri uyumlu olmalı. Eğer antrenör, sporcunun şampiyon olmasını istiyor, sporcu ise sadece iyi vakit geçirmekle ilgileniyorsa, o zaman bu ilişki muhtemelen yürümez. Aynı şekilde eğer sporcu kapasitesinin

doruğuna ulaşmak istiyorsa ve antrenör de böyle bir hedefe sahip değılse ilişki hüsrarla sonuçlanır. Antrenörün yapması gereken sporcunun dürtülerine, kendini gösterme isteğıne ve başarılı olmaya çalıştığı alanda yetenekli olup olmadığına önem vermektedir. Antrenörün psikolojinin önemini bilmesi gerekir. Sporcular genelde iyi motive olurlar, antrenörün yapması gereken tek şey, sporcuyu yeteneğinin zirvesine ulaşması için uyaran ve zorlayan uyarıcıya dokunmaktır. Bir birey için işe yarayan idman programı başka biri için aynı şekilde yararlı olmayabilir, çünkü yapı ve zihniyet her zaman farklıdır. Hem fiziksel hem de psikolojik bilgi akademik ve bilimsel araştırmaya bağılı olarak kazanılabilir ⁶⁴. Böylece bilimselliğe dayalı uygulama yapan antrenör de sporcu da başarılı olur.

En iyi antrenörler, her oyuncusunun tam gücüne ulaşmasına yardımcı olabilenlerdir. Böyle antrenörlerin kalitelerinin işareti, her oyuncunun huyunun farkında olmaları ve her bireye yaklaşımlarında esnek olabilme yetenekleridir. Bu, onların en uygun zamanda en etkili şeyi yapmalarını sağlar. Antrenörler, birçok açıdan çocukları etkilemeye çalışırlar. İyi bir öğrenme ortamı yaratmak isterler. Oyuncuların antrenör, aileleriyle ve birbirleriyle iyi ilişkiler kurabileceğı kişiler arasında eğlenceli bir ortam oluşturmak gerekir. Ayrıca oyuncuların olumlu kişilik özellikleri geliştirebilecekleri atmosferi ya da çevreyi sağlamak gerekir. En basitinden oyuncuların belirli istedik davranışlarını arttırmaya, istenmedik davranışlarını da azaltmaya çalışılır ¹⁴⁴.

Sporcuyu Ödüllendirme İlkeleri: Sporcuya verilecek ödül, hak ettiği anda ve zamanında verilmelidir. Ödül maddi büyüklüğü değıl, manen doyurucu olması sporcu açısından daha çok önemsenmektedir. Ödül kazanmanın yanında çabaya ve sorumluluğa da önem verilmelidir.

Antrenörlük psikolojisi, basit olarak insanları olumlu yönde etkileme ve yeteneklerini arttıracak ilkeler bütünüdür. Güç olan bu ilkeleri öğrenmek değıl, onları kendi antrenörlük tarzına uydurmaktır ¹⁴⁴.

Oyuncular, antrenörlerinden mümkün olduğunca yetenekli olma isteklerinin tatmin edilmesini bekler. Bu nedenle, en kısa zamanda öğretmen ve antrenör olarak kuralları oluşturmalarıdır. Çocukların yeteneklerini geliştirmelerine yardım edebileceğiniz (yarıştan ziyade) öğrenme ortamına katılımı sağlamaya çalışın¹⁴⁴.

İnsanları etkilemekte iki temel yaklaşım vardır: İlki, insanları istendik şekilde davranmaları için motive etme yoluyla istendik davranışları sağlamlaştırma amaçlı pozitif yaklaşımdır. İkincisi, ceza ve eleştiri yoluyla, olumsuz davranışları yok etmeye çalışan Negatif yaklaşımdır. İkinci yaklaşımdaki güdüleyici faktör, korkudur. Her iki yaklaşım da antrenörler tarafından kullanılmaktadır. Fakat Pozitif yaklaşım daha çok tercih edilir. Her şeyden öte bu yaklaşım, daha iyi iş görür! Ayrıca eğlenceli bir ortam yaratır¹⁴⁴.

Ödül olarak ne seçildiği çok önemlidir. Mükemmel bir oyun çıkaran oyuncuyu övmek, çok kolaydır. Çok çalışıp da iyi oynayamayan oyuncuyu ödüllendirmek ise genelde görülmez.

Belki de ikinci oyuncu daha fazla ödül almayı hak etmektedir. Sonuçlara verildiği kadar, gösterilen çabaya da ödül verilmelidir. Oyuncular gösterdikleri çaba üzerinde tam bir kontrole sahipken, çabalarının sonuçları üzerinde sınırlı kontrole sahiptirler. Bu çabalara ilgi gösterilmeli; çabayı takdir etmeli ve değer verildiğini oyuncular bilmelidir¹⁴⁴.

Antrenörlükteki pozitif yaklaşımın önemli bir parçası da teşviktir. Çoğu oyuncu iyi oynamak ve yeteneklerini geliştirmek için zaten motive olmuştur. Teşvik onların doğal heveslerini arttırmakta yardımcı olur. Yine, sonuçlar beklemeden, çabaya teşvik edilmelidir¹⁴⁴.

En önemlisi ise tarafsız ve tutarlı olmaktır. Kızgınlığı göstermemeli, cezalandırıcı olmamalı oyuncuları utandırmamalı ya da onlar azarlanmamalı¹⁴⁴.

İstenilen performansa doğru ilerlemeyi ve çabayı ödüllendirmeli. Sabırlı olmalı ve maksimum çabadan daha fazlası istenmemelidir¹⁴⁴.

İstendik davranışları yaratmanın en etkili yolu antrenör olarak sahip olunan “ödülün gücünü” kullanmaktır. Araştırmalarda, çocukların en olumlu tepki verdikleri antrenörlerle daha az olumlu karşılık verdikleri antrenörler arasındaki tek ve en önemli farkın istendik davranışları ödüllendirme sıklıkları olduğu bulunmuştur. Ödül: sırtı sıvazlama, alkışlama, sözlü övgü, dostça baş sallama, gülümseme gibi birçok şeyi içerir. Ödül verirken özgür olmak gerekir. Olumlu şeyler aranmalı ve onlar ödüllendirilmeli ve bu olumlu davranışların arttığını görülecektir. Diğer insanların fark edemeyeceği şeyleri övmek gerekir. Ödül içten bir şekilde verildiğinde insanları şımartmaz, aksine ulaşmak için gayret sarf edecekleri bir şeyler verir. Gerçekçi beklentiler oluşturun ve oyuncular bunu gerçekleştirdiğinde onları tutarlı bir şekilde ödüllendirmeli. En kısa sürede verilen ödül daha etkili olduğundan, olumlu şeyler meydana getirdiklerinden hemen sonra ödüllendirmeli¹⁴⁴.

III. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örneklemin araştırmada kullanılan veri toplama araçları ile bunların geçerlik ve güvenirlik çalışması, verilerin toplanması için izlenen yol ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel tekniklerle ilgili açıklamalar yer almaktadır.

A. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada mevcut durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan betimsel ve taramaya yönelik bir yöntem kullanılmıştır. Çalışma, teorik ve uygulamalı olmak üzere iki aşamadan oluşmuştur. İlk aşamada konuyla ilgili literatür taranmış, daha önce yapılmış araştırma sonuçları incelenmiştir. Elde edilen bilgilerle incelenecek değişkenler açısından tezin konusuyla ilgili detaylı bir teorik çerçeve hazırlanmıştır. Bu teorik çerçevenin ışığı altında hazırlanan hipotezleri deneyecek şekilde iki envanter oluşturulmuştur “Sporcu öğrencilerin problemleri ve beklentileri” ni belirlemek için hazırlanan bu envanterler, problem için 106, beklentiler için 56 maddeden oluşmaktadır.

B. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın Evreni, 2000-2001 Eğitim-Öğretim yılında Ankara İl Merkezinde dört farklı lise türünde okuyan (Genel Lise, Anadolu Lisesi, Meslek Lisesi ve Özel Lise) sporcu öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına alınan sporcu öğrenciler, okul türleri ve cinsiyetlere göre toplam 4206 sporcu öğrenciyi (2796 erkek, 1410 kız) kapsamaktadır (Tablo 1).

1. Evren

Bu araştırmada evreni Ankara Merkezindeki sekiz ilçede (Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Sincan, Yenimahalle) farklı liselerde okuyan sporcu öğrenciler oluşturmaktadır.

Yapılan ön araştırma neticesinde, Ankara İl Merkezindeki yerleşim birimlerinde liselerin bulundukları çevrenin fiziki altyapısının homojen olmadığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla bu farklılıklarla ilgili olarak uzman görüşler alınmış ve ayrıca Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin bir sınıflandırma kriterine de ulaşılmıştır (Ek:4,5). Bu bağlamda Ankara'nın sekiz merkez ilçedeki spor yarışmalarına katılan liseler, altyapısal gelişmişlik düzeyi açısından gelişmiş, orta gelişmiş ve gelişmemiş olarak üç gruba ayrılmaktadır.

Bu gruplandırmaya dayanarak, altyapısal olarak farklı bölgelerde bulunan gelişmiş, orta gelişmiş ve gelişmemiş kriterleri dört okul grubundaki (Genel Lise, Anadolu Lisesi, Meslek Lisesi, Özel Liselerde) Devlet Liseleri ve Özel Liselerde okuyan sporcu öğrencilerin tümü, evren olarak seçilmiştir. Ancak, ön araştırma sırasında altyapısal olarak gelişmemiş bölgelerdeki liselerde sporcu sayısının araştırmaya alınacak yeterlilikte olmadığı ve bu okulların birçoğunun da spor karşılaşmalarına katılmadıkları tespit edilmiştir. Bu yüzden, araştırma kapsamının dışında bırakılmıştır. Araştırma, iki boyutlu olarak altyapısal olarak gelişmiş ve altyapısal olarak orta düzeyde gelişmiş liselerde yapılmıştır.

Aşağıdaki tablo, araştırma evrenini oluşturan sporcu öğrencilerin okul türü, cinsiyet ve altyapısal gelişmişlik düzeyine göre dağılımını göstermektedir.

Tablo-1
Evreni Oluşturan Sporcu Öğrencilerin Okudukları Devlet ve Özel Lise Türüne, Cinsiyetlerine ve Okul Yerleşim Alanlarının Gelişmişlik Düzeylerine İlişkin Sayısal Dağılımları

Okul Türü			Altyapısal Gelişmiş Bölge Liseleri			Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Liseleri			Genel Toplam
	Okul Sayısı		Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	
Devlet Lisesi	61	Sayı	1974	991	2965	625	295	920	3885
		%	%47	%23.6	%70.6	%14.8	%7	%21.8	%92.4
Özel Lise	9	Sayı	181	120	301	16	4	20	321
		%	%4.2	%2.9	%7.1	%0.4	%0.1	%0.5	%7.6
Toplam	70	Sayı	2155	1111	3266	641	299	940	4206
		%	%51.2	%26.5	%77.7	%15.2	%7.1	%22.3	%100

Tablo-2
Evreni Oluşturan Sporcu Öğrencilerin, Eğitim-Öğretim Gördükleri Okul Türlerine, Cinsiyetlerine ve Okulların Yerleşim Alanlarının Gelişmişlik Düzeylerine İlişkin Sayısal Dağılımları

Okul Türü			Altyapısal Gelişmiş Bölge Liseleri			Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Liseleri			Genel Toplam
	Okul Sayısı		Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	
Genel Lise	39	Sayı	1487	803	2290	197	143	340	2630
		%	%35.35	%19.05	%54.4	%4.7	%3.40	%8	%62.5
Anadolu lisesi	15	Sayı	377	188	565	210	81	291	856
		%	%9	%4.50	%13.5	%5	%1.9	%6.9	%20.4
Meslek Lisesi	7	Sayı	110	-	110	218	71	289	399
		%	%2.7	-	%2.7	%5.2	%1.7	%6.9	%9.5
Özel Lise	9	Sayı	181	120	301	16	4	20	321
		%	%4.20	%2.90	%7.10	%0.40	%0.10	%0.50	%7.60
Toplam	70	Sayı	2155	1111	3266	641	299	940	4206
		%	%51.20	%26.50	%77.70	%15.20	%7.10	%22.30	%100

Evren, genel olarak incelendiği zaman gelişmiş bölgedeki genel lisede eğitim-öğretimi sürdüren kız öğrencilerin 803, erkek öğrencilerin 1487, orta gelişmiş bölgedeki genel lisede eğitim-öğretimi sürdüren kız öğrencilerin 143, erkek öğrencilerin 197 olduğu görülecektir. Toplam olarak, genel lisede eğitim-öğretimi sürdüren 2630 öğrencinin 946'sı kız, 1684'ü erkek sporcu öğrencidir.

Gelişmiş bölgedeki Anadolu liselerinde eğitim öğretimi sürdüren kız öğrencilerin 188, erkek öğrencilerin 377, orta gelişmiş bölgedeki Anadolu liselerinde eğitim öğretimi sürdüren kız öğrencilerin 81, erkek öğrencilerin sayısı 210'dur.

Gelişmiş bölgede eğitim-öğretimi sürdüren Meslek Lisesinde okuyan erkek sporcu öğrenci sayısı, 110'dur. Bu bölgede, kız öğrenci bulunmamaktadır. Orta gelişmiş bölgede, eğitim-öğretimi sürdüren kız öğrenci sayısı 71, erkek öğrenci sayısı 218'dir.

Gelişmiş bölgedeki özel liselerde eğitim-öğretimi sürdüren sporcu kız öğrenci sayısı 120, sporcu erkek öğrenci sayısı 181 olmak üzere, orta gelişmiş bölgedeki özel lisede eğitim-öğretimi sürdüren sporcu kız öğrenci sayısı 4, sporcu erkek öğrencilerin sayısı 16'dır.

Genel olarak gelişmiş bölgede eğitim-öğretimi sürdüren sporcu kız öğrencilerin sayısı 1111, sporcu erkek öğrencilerin sayısı 2155, orta gelişmiş bölgede eğitim-öğretimi sürdüren sporcu kız öğrencilerin sayısı 299, sporcu erkek öğrencilerin sayısı 641'dir. Toplam olarak, genel lisede eğitim-öğretimi sürdüren öğrencilerin sayısı 2630 (%62,5), anadolu liselerinde eğitim-öğretimi sürdüren sporcu öğrencilerin sayısı 856 (%20,4), meslek liselerinde eğitim-öğretimi sürdüren sporcu öğrencilerin sayısı 399 (% 9,5), özel liselerde eğitim-öğretimi sürdüren sporcu öğrencilerin sayısı 321 (% 7,6) olmak üzere evreni oluşturan öğrenci sayısı 4206'dır. Evreni oluşturan sporcu öğrencilerin, Ankara İl Merkezindeki 8 merkez ilçede 70 okulda, eğitim-öğretimi sürdürdüğü tespit edilmiştir (Ek:9).

2. Örneklem

Evren büyüklüğü, 4206, olup % 99 güvenirlilik aralığında ($\alpha = 00$), 0.02 standart sapma ve benzer çalışmalarda %20-25'lik örneklem kullanıldığı için, bu çalışmadaki örneklem büyüklüğü, formül yardımı ile 1073 (%25,5) olarak belirlenmiştir¹³⁶. $\alpha = 00$ seçilmesinin nedeni güvenirliliği arttırmak içindir. Bu çalışmanın örnekleme yöntemi olarak tabakalı orantılı tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çünkü evren ve örneklem, Genel Lise, Anadolu Lisesi, Meslek Lisesi, Özel Liseler ve altyapısal olarak gelişmiş bölge ve altyapısal olarak orta gelişmiş bölge olarak çapraz gruplarda toplanmıştır ve her grup kendi içerisinde homojendir ve tabakalar arasında gerçek bir farklılık bulunmaktadır. Yani örnekleme alınacak bireyleri tabakalardaki birey sayısına orantılı olarak seçilmiştir. Örneklem seçimi orantılı olarak yapıldığı için aritmetik ortalama ağırlıksız olarak hesaplanmıştır. Tabakadaki örneklem sayısı, evrendeki birim sayısına bölünmüş ve her tabakanın ağırlığı bulunmuş ve daha sonra tabaka

ağırlıkları örnekleme alınacak birim sayısı ile çarpılarak her tabakadan kaç birim alınacağı hesaplanmıştır ¹³⁶. Uygulamanın yapıldığı okullarda o gün okulda bulunan sporcu öğrencilere tesadüfi olarak envanter uygulanmıştır.

Tablo-3
Örnekleme Oluşturan Sporcu Öğrencilerin Okudukları Okulların Devlet ve Özel Lise Türüne, Okulların Yerleşim Alanlarının Gelişmişlik Düzeylerine ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Okul Türü			Altyapısal Gelişmiş Bölge Liseleri			Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Liseleri			Genel Toplam
	Okul Sayısı		Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	
Devlet Lisesi	36	Sayı	452	304	756	185	54	239	995
		%	%54,5	%36,7	%91,2	%75,8	%22,1	%98,0	%92,8
Özel Lise	6	Sayı	45	28	73	4	1	5	78
		%	%5,4	%3,4	%3,8	%1,6	%0,4	%2,0	%7,2
Toplam	42	Sayı	497	332	829	189	55	244	1073
		%	%60	%40	%100	%77,5	%22,5	%100	%100

Altyapısal olarak gelişmiş ve orta gelişmiş bölgede bulunan devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin toplam örneklem sayısı, 995'tir. Özel liselerde eğitim-öğretimi devam ettiren sporcu öğrencilerin sayısı ise toplam 78'dir.

Altyapısal olarak gelişmiş bölgede bulunan Devlet liselerinde eğitim öğretimi devam ettiren sporcu öğrencilerin örneklem sayısı 756, altyapısal olarak orta gelişmiş bölgede bulunan Devlet liselerinde eğitim öğretimi devam ettiren sporcu öğrencilerin örneklem sayısı 239'dur. Devlet liselerinde okuyan toplam örneklem sayısı 995'tir. Altyapısal olarak gelişmiş bölgede bulunan özel liselerde eğitim-öğretimi devam ettiren sporcu öğrencilerin örneklem sayısı 73, altyapısal olarak orta gelişmiş bölgede bulunan özel liselerde eğitim-öğretimi devam ettiren sporcu öğrencilerin örneklem sayısı 5'tir. Evrenin bir parçasını oluşturan özel liselerde eğitim-öğretimi devam ettiren sporcu öğrencilerin örneklem sayısı 78'dir.

Tablo-4
Örnekleme Oluşturan Sporcu Öğrencilerin Okudukları Okul Türlerine, Cinsiyetlerine ve Okul Yerleşim Alanlarının Gelişmişlik Düzeylerine İlişkin Dağılımları

Okul Türü			Altyapısal Gelişmiş Bölge Liseleri			Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Liseleri			Genel Toplam
	Okul Sayısı		Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	
Genel Lise	39	Sayı	356	228	584	63	28	91	675
		%	%42.9	%27.5	%70.4	%25.8	%11.5	%37.3	%62.9
Meslek Lisesi	15	Sayı	28		28	59	15	74	102
		%	%3.4		%3.4	%24.2	%6.1	%30.3	%9.5
Anadolu Lisesi	7	Sayı	68	76	144	63	11	74	218
		%	%8.2	%9.2	%17.4	%25.8	%4.5	%30.3	%20.3
Özel Lise	9	Sayı	45	28	73	4	1	5	78
		%	%5.4	%3.4	%8.8	%1.6	%0.4	%2.0	%7.3
Toplam	70	Sayı	497	332	829	189	55	244	1073
		%	%60.0	%40.0	%100.0	%77.5	%22.5	%100.0	%100.0

Araştırmada % 25.5'lik örnekleme göre altyapısal olarak gelişmiş bölgede bulunan Genel Liselerde, eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrencilerin örneklem sayısı 584, Meslek Liselerinde eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrencilerin örneklem sayısı 28, Anadolu Liselerinde eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrencilerin örneklem sayısı 144 olmak üzere, gelişmiş bölgedeki devlet liselerinde eğitim-öğretimini devam ettiren öğrencilerin örneklem sayısı toplam olarak 756'dır. Altyapısal olarak gelişmiş bölgede, Özel Liselerde eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrencilerin örneklem içindeki sayısı 73'tür. Toplam olarak, 829 sporcu öğrenci vardır.

Örneklem içinde, altyapısal olarak, orta gelişmiş bölgede bulunan Genel Liselerde, eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrencilerin örneklem sayısı 91, Meslek Liselerinde eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrencilerin sayısı 74, Anadolu Liselerinde eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrencilerin örneklem sayısı 74, olmak üzere genel olarak devlet liselerinde eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrencilerin sayısı toplam olarak 239'dur. Bu bölgede, Özel Liselerde eğitim öğretimini devam ettiren sporcu öğrencilerin sayısı 5'tir. Toplam olarak, 244 sporcu öğrenci vardır.

Toplam olarak, Genel Liselerde eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrencilerden örneklem alınacakların sayısı 675 (% 62.9), Meslek Liselerinde eğitim-öğretimini

devam ettiren sporcu öğrencilerden örneklem alınacakların sayısı 102 (% 9.5). Anadolu Liselerinde eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrencilerden örneklem alınacakların sayısı 218 (% 20.3), Özel Liselerde eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrencilerden örneklem alınacakların sayısı 78 (% 7.3) olarak belirlenmiştir. Toplam örneklem sayısı, 1073'tür (Ek:9).

C. VERİ TOPLAMA ARACI

Bu araştırmanın veri toplama aracı geliştirilirken: öncelikle konuyla ilgili teorik bilgilere ulaşılmış, ikinci olarak da konuyla ilgili görüşlerini tespit etmek üzere sporcu öğrenciler için geliştirilen "Sporcu Öğrenci Problem Tarama ve Beklenti Belirleme Envanteri-L" kullanılmıştır.

Veri toplama araçları aşağıdaki sırayla geliştirilmiş ve uygulanmıştır:

1. Ankara İl Merkezindeki Liselere "Branşlara Göre Sporcu Sayısı ve Eğitim Durumu Formu" ile gidilerek sporcu öğrenci sayının tespiti sağlanmıştır.
2. "Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L" hazırlanmıştır.
3. Kişisel Bilgi Formu hazırlanmıştır.
4. "Sporcu Öğrenci Beklentileri Belirleme Envanteri-L" hazırlanmıştır.

1. Branşa Göre Sporcuların Sayısı ve Eğitim Düzeylerini Tespit Formu

Ankara İl merkezindeki farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin branşlarına göre sayılarının ve eğitim düzeylerinin tespit edilmesi için. Ankara Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ile Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Spor Şube Müdürlerinden alınan bilgiler doğrultusunda, sporcu öğrencilerin yoğun olduğu okullar belirlenmiştir. Belirlenen okullara araştırmacı, sporcu tespit formlarıyla giderek beden eğitimi öğretmenleriyle görüşmüş ve olimpik branşlardaki kız-erkek sporcu öğrencilerin sayıları ve eğitim düzeyleri tespit edilmiştir (Ek:6). Böylece Ankara il merkezindeki sekiz merkez ilçe, araştırma kapsamına alınmış olup, bu ilçelerde spor yapan öğrencilerin okudukları okullar evren olarak belirlenmiş ve her birine tek tek gidilerek sporcu öğrencilerin eğitim durumları ve sayıları tespit edilmiştir. Sonuçta evreni oluşturan öğrencilerin belirlenmesinde 70 okuldan bilgi alınmıştır.

2. Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L'nin Hazırlanması

Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin "Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L" hazırlanırken daha önce öğrenciler ve problemleri üzerine yapılmış bilimsel çalışmalara ulaşılmış olup; Hasan Tan'ın (1971); "Öğrenci İhtiyaç Tarama Listesi ve Kullanılışı" el kitabı¹⁴¹, Feriha Baymur ve Yadigar Kılıççı'nın (1976); "Problem Envanteri"¹⁶, Hüseyin Öncü ve Galip Yüksel'in (1995); "Problem Tarama Listesi"¹¹², Nezahat Güçlü'nün (1995); "Yabancı Öğrencilerin Uyum Problemleri"⁵⁷ adlı doktora tez çalışması, Mustafa Köylü'nün (1987); "Din Görevlilerinin Mesleki Problemleri"⁹¹ ve İbrahim E. Özdemir'in (1985); "Gazi Üniversitesi Öğrencilerinin Problemleri"¹¹⁵ adlı yüksek lisans tezinden ve Leyla Esentürk Ercan'ın (1998); "Yabancı Uyruklu Ve Türk Üniversite Öğrencilerine Ait Sorunların Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu⁴⁶ doktora tezinden faydalanılmıştır.

Ayrıca, güncelleştirilmesinde Feriha Baymur'un (1975); "Lise ve Dengi Okullara Devam Eden Öğrencilerin Problemleri" araştırma raporu¹⁵, Birsen Gökçe'nin (1984); "Ortaöğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları" kitabından⁵¹, Mustafa Kılıççı'nın (1987); "Değişik Psikolojik Arazilara Sahip Olan ve Olmayan Öğrencilerin Sorunları" adlı doktora çalışmasında kullandığı "Problem Envanteri Y" formundan⁸⁴, Yıldız Kuzgun'un (1995); "Kendini Değerlendirme Envanteri" el kitabından⁹⁵ ve (1996); "Akademik Benlik Kavram Ölçeği"nden⁹⁶ faydalanılmış ve Mehmet Güçlü'nün (2000); "Kulüplerde Aktif Spor Yapan Üniversite Öğrencilerinin Problemleri Ve Beklentilerinin Belirlenmesi" adlı doktora tez çalışmasında kullandığı ve güncelleştirdiği "Üniversite Öğrencisi Aktif Sporcu Problem Tarama Listesi"nden⁵⁶ faydalanılarak, ortaöğretim düzeyine uyarlanması ile güncelleştirilmesi yapılmıştır.

Envanterin hazırlık aşamasında, çalışma alanında olan Genel Lise, Anadolu Lisesi, Meslek Lisesi ve Özel Liselerden tesadüfi olarak belirlenen 200 sporcu öğrenciye, açık uçlu problem tarama anket formu ile uygulama yapılmıştır. Bu formlara en önemli beş problemlerini yazmaları sağlanmıştır (Ek:7). Toplanan problem tespit formları üzerinde ifade düzeltmeleri yapıldıktan sonra problem alanlarına göre tasnifleri yapılarak, envanterin ham verileri oluşturulmuştur. Veriler, uzman görüşlere sunulmuştur. Uzmanlardan alınan önerilerle son düzeltmeleri yapılmıştır.

Öğrenci problemleri üzerine yapılmış çalışmalardan da faydalanılarak, sporcu öğrencilerinden açık uçlu problem tespit formuyla elde edilen veriler de değerlendirildikten sonra lise düzeyindeki sporcu öğrenciye ve spor alanına uyarlanması ile güncelleştirilmesi yapılmıştır. böylece 126 maddeden oluşan "Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L" tamamlanmıştır.

Daha sonra, Ankara İl Merkezi'ndeki farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerden alınan 300 kişilik örneklem gruba 126 soruluk "Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L" ile bir ön deneme uygulaması yapılmış, veri toplama aracının düzeni bakımından aksamalara yol açmadığı ve anlaşılır olduğu tespit edilmiştir. SPSS programında faktör analizine tabi tutulmuştur. Principal Component Analysis ve Varimax rotasyonu uygulandıktan sonra, Stevens'in (1992), önerdiği kritik değerler tablosu yardımıyla hesaplanmıştır ¹³⁴. En düşük faktör yükü olarak kabul edilen .32.6'dan küçük olan değerlere sahip 20 problem maddesi atılmış olup, kalan 106 maddenin 22'si birinci, 28'i ikinci, 7'si üçüncü, 9'u dördüncü, 13'ü beşinci, 6'sı altıncı, 17'si yedinci, 4'ü sekizinci faktörde olacak biçimde sekiz faktörde toplanmıştır. Sekiz faktörün tek tek alfa-iç tutarlılık değerleri alınmıştır. "Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L" tezin danışmanı, alanın uzmanları ve araştırmacı tarafından değerlendirildikten sonra çoğaltılmıştır.

Araştırmanın bağımlı değişkenleri olan öğrenci problemleri "Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L" ve beklentileri için de "Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L", bağımsız değişkenler için ise "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

a. Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L'nin Alt Alanları

Yapılan faktör analizi sonucunda "Sporcu Öğrencinin Problem Tarama Envanteri-L'nin tespit edilen sekiz alt alanı ve bu alt alanların içeriği ana hatlarıyla aşağıda verilmiştir:

1. Okul yaşamı ile ilgili problemler
2. Kurumlarla ilişkilerde problemler
3. Aile yaşamı ile ilgili problemler
4. Sağlık ve beden gelişimi ile ilgili problemler
5. Ekonomik durumla ilgili problemler

6. Başkalarıyla ilişkilerde problemler
7. Benlik-iç yaşamla ilgili problemler
8. Gelecek yaşamla ilgili problemler

1. Okulla ilgili problemler: Okuldaki ders çalışma ve fiziksel koşullarla, öğretmenlerle, idarecilerle ve okul çevresi ile olan ilişkilerde yaşadıkları ve spor faaliyetlerinin eğitimleri üzerindeki etkilerine yönelik problemler ve bunların öğrenciler üzerindeki etkileri belirlenmeye çalışılmıştır.

2. Spor Kurumlarıyla İlgili Problemler: Bu kısımda sporcu öğrencilerin, bağlı oldukları Federasyon ve kulüplerdeki şartlar, tesislerin yeterliliği, teknik kadro ile olan ve Federasyon ve kulüp çevresi ile ilişkilerde yaşadıkları problemler ve bunların öğrenciler üzerindeki etkileri belirlenmeye çalışılmıştır.

3. Aile Yaşamı İle İlgili Problemler: Bu problem alanı, sporcu gencin ailesiyle olan ilişkileri, ev yaşamından kaynaklanan problemlerini kapsamaktadır. Şöyle ki ailenin ilgisi, davranış ve anlayışı ile ilgili problemler, aile bireyleri ile olan anlaşmazlıklar, duygu ve zevk farklılıkları, ev ve ailenin imkânları ile ilgili problemler ve bu problemlerin öğrencinin yaşamını nasıl etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır.

4. Sağlık ve Beden Gelişimi İle İlgili Problemler: Bu alt alan fiziksel görünüş, sağlık alışkanlıkları ve genel sağlık durumlarıyla ilgili problemleri ve etkilerini kapsamaktadır.

5. Ekonomik Problemler: Bu kısımda, sporcu öğrencilerin ekonomik problemlerinin olup olmadığı ve bu problemin öğrenciler üzerindeki etkileri belirlenmeye çalışılmıştır

6. Başkalarıyla İlişkide Problemler: Sportif çevredeki arkadaşları, sportif çevre dışındaki arkadaşları, çevre ile yaşadıkları ve sosyal faaliyetlere katılma ile ilgili problemler ve bunların öğrenciler üzerindeki etkileri belirlenmeye çalışılmıştır.

7. Benlik-İç Yaşamla İlgili Problemler: Bu alan, sporcu öğrencinin benliğini ve iç yaşamı ile ilgili problemlerini kapsar. Kısaca bireyin kendini ve çevresini algılama biçiminden

kaynaklanan problemler şeklinde özetlenebilir. Örneğin; bireyin kendisinden memnun olup olmadığı, düş kırıklıkları, üzüntüleri, hayalleri, kaygıları, utangaçlığı vb. problemleri ve bu problemlerin yaşamını nasıl etkilediği yansıtılmıştır

8. Gelecek Yaşamla İlgili Problemler: Gencin geleceğe ilişkin problem ve kaygılarını içermektedir. Öğrenimini ilerletmek, meslek seçimi, iş bulma, evlenme ile ilgili problemlerini ve problemlerin öğrenci üzerindeki etkisi bu alandaki sorularla belirlenmeye çalışılmıştır.

b. Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L Ve Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L'nin Geçerlik Çalışması

aa. Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L'nin Geçerlik Çalışması

Ölçeğin geçerlik analizleri 300 kişilik bir örneklem üzerinde yapılmış olup, 254'ü değerlendirmeye alınmıştır. Geçerlik ile ilgili çalışmalarda önce envanterin kaç faktöre dayalı olduğu araştırılmıştır. 254 denekten toplanan veriler P.C. için yazılmış SPSS 9.0 versiyonu yardımıyla faktör analizine tabi tutulmuştur. Principal Component Analysis ve Varimax rotasyonu uyguladıktan sonra, Stevens (1992)'in önerdiği kritik değerler tablosu yardımıyla hesaplanarak en düşük faktör yükü olarak kabul edilen 32.6'dan küçük olan değerlere sahip 20 problem maddesi atılarak kalan 106 maddenin 22'si birinci faktörde, 28'i ikinci faktörde, 7'si üçüncü faktörde, 9'u dördüncü faktörde, 13'ü beşinci faktörde, 6'sı altıncı, 17'si yedinci ve 4'ü sekizinci faktörde toplanmıştır. Bu bulgulara göre yapı geçerliği yönünden ölçeğin 8 güçlü faktöre dayandığı kabul edilmiştir. Ayrıca 300 kişilik örneklem ön uygulama sırasında yapılan gözlemle ve uygulama bittikten sonra öğrencilerle yapılan görüşme sonucunda "Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L"nin bireylerin problemlerini ortaya çıkarmada yeterli olduğu kanaatine varılmıştır.

Birinci faktör altında toplam maddeler, dersler, öğretmen ve okul idaresiyle ilişkili olduğundan bu faktöre "Okul Yaşamıyla İlgili Problemler",

Tablo-5
Problem Alanlarına İlişkin Sekiz Faktörün Aldığı Değerlere Göre Faktör Yükleri

FAKTÖRLER	FAKTÖR YÜKLERİ
Birinci faktördeki maddelerin faktör yükleri	.328 ile .546
İkinci faktördeki maddelerin faktör yükleri	.353 ile .675
Üçüncü faktördeki maddelerin faktör yükleri	.330 ile .650
Dördüncü faktördeki maddelerin faktör yükleri	.327 ile .609
Beşinci faktördeki maddelerin faktör yükleri	.351 ile .791
Altıncı faktördeki maddelerin faktör yükleri	.397 ile .610
Yedinci faktördeki maddelerin faktör yükleri	.352 ile .657
Sekizinci faktördeki maddelerin faktör yükleri	.392 ile .571

İkinci faktör altında toplanan maddeler, Spor Tesisleri, Medya, Kulüp-Antrenör ve Federasyonla ilişkili olduğundan, "Kurum ve Kuruluşlarla İlgili Problemler",

Üçüncü faktör altında toplanan maddeler malzeme ve maddî durumla ilişkili olduğundan, "Ekonomik Durumla İlgili Problemler",

Dördüncü faktör altında toplanan maddeler ev ve aile hayatıyla ilişkili olduğundan, "Aile Yaşamı İle İlgili Problemler",

Beşinci faktör altında toplanan maddeler beden sağlığıyla ilişkili olduğundan, "Beden Sağlığı ve Gelişimi İle İlgili Problemler",

Altıncı faktör altında toplanan maddeler okul arkadaşlıklarıyla, kız-erkek arkadaşlıklarıyla ilişkili olduğundan, "Başkalarıyla İlişkilerde Problemler",

Yedinci faktör altında toplanan maddeler kaygı, sıkıntı ve psikolojik durumla ilişkili olduğundan "Benlik ve İç Yaşamla İlgili Problemler",

Sekizinci faktör altında toplanan maddeler gelecekle ilişkili olduğundan "Gelecek Yaşamla İlgili Problemler" ismi verilmiştir.

Faktör analizi sonucunda tespit edilen sekiz faktöre ait madde numaraları ve faktör yükleri tablo 6'da verilmiştir.

Tablo-6
Problem Alanlarına Göre Madde Dağılımı ve Faktör Yükleri

Faktör 1		Faktör 2		Faktör 3		Faktör 4		Faktör 5		Faktör 6		Faktör 7		Faktör 8	
Okul Yaşamı		Kurum ve Kuruluşlar		Ekonomik Durum		Aile Yaşamı		Beden Sağlığı		Başkalarıyla İlişkiler		Benlik ve İç Yaşam		Gelecek Yaşam	
Maddeler	Faktör Yükleri	Maddeler	Faktör Yükleri	Maddeler	Faktör Yükleri	Maddeler	Faktör Yükleri	Maddeler	Faktör Yükleri	Maddeler	Faktör Yükleri	Maddeler	Faktör Yükleri	Maddeler	Faktör Yükleri
1	.527	23	.539	51	.330	58	.447	67	.440	80	.398	86	.530	103	.392
2	.395	24	.353	52	.364	59	.433	68	.577	81	.610	87	.361	104	.402
3	.348	25	.532	53	.561	60	.342	69	.657	82	.397	88	.391	105	.482
4	.371	26	.463	54	.468	61	.480	70	.351	83	.576	89	.379	106	.571
5	.365	27	.408	55	.701	62	.609	71	.593	84	.559	90	.657		
6	.328	28	.563	56	.650	63	.599	72	.393	85	.445	91	.413		
7	.411	29	.512	57	.501	64	.332	73	.475			92	.549		
8	.497	30	.514			65	.381	74	.395			93	.465		
9	.480	31	.661			66	.327	75	.686			94	.390		
10	.546	32	.581					76	.771			95	.593		
11	.431	33	.567					77	.791			96	.447		
12	.543	34	.557					78	.774			97	.560		
13	.399	35	.512					79	.718			98	.437		
14	.409	36	.510									99	.529		
15	.527	37	.389									100	.352		
16	.503	38	.463									101	.365		
17	.541	39	.363									102	.462		
18	.509	40	.526												
19	.490	41	.444												
20	.513	42	.373												
21	.452	43	.476												
22	.370	44	.576												
		45	.602												
		46	.614												
		47	.675												
		48	.608												
		49	.600												
		50	.596												

Ölçeğin kapsam geçerliğini belirlemek için Marmara, Gazi, Kırıkkale, Muğla ve Pamukkale Üniversitelerinde toplam 10 öğretim üyesinin uzman görüşlerine başvurulmuş ve envanterdeki maddelerin sporcu öğrencilerin problemlerini belirleyebileceği kanısına varılmıştır.

bb. Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L'nin Geçerlik Çalışması

Ölçeğin geçerlik analizleri, 300 kişilik bir örneklem üzerinde yapılmış olup, 254'ü değerlendirmeye alınmıştır. Geçerlik ile ilgili çalışmalarda önce envanterin kaç faktöre dayalı olduğu araştırılmıştır. 254 denekten toplanan veriler P.C. için yazılmış SPSS 9.0 versiyonu yardımıyla faktör analizine tabi tutulmuştur. Principal Component Analysis ve Varimax rotasyonu uyguladıktan sonra, Stevens (1992)'in önerdiği kritik değerler tablosu¹³⁴ yardımıyla hesaplanarak en düşük faktör yükü olarak kabul edilen 32.6'dan küçük olan değerlere sahip 5 problem maddesi

atılarak kalan 56 maddenin 9'u birinci faktörde, 14'ü ikinci faktörde, 12'si üçüncü faktörde, 12'si dördüncü faktörde, 4'ü beşinci faktörde, 2'si altıncı, ve 3'ü yedinci faktörde toplanmıştır. Bu bulgulara göre yapı geçerliği yönünden ölçeğin 7 faktöre dayandığı kabul edilmiştir. Ayrıca 300 kişilik örneklem ön uygulama sırasında yapılan gözlemle ve uygulama bittikten sonra öğrencilerle yapılan görüşme sonucunda "Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L"nin bireylerin beklentilerini belirlemede yeterli olduğu kanaatine varılmıştır.

Tablo-7
Beklenti Alanlarına İlişkin Yedi Faktörün Aldığı Değerlere Göre Faktör Yükleri

FAKTÖRLER	FAKTÖR YÜKLERİ
Birinci faktördeki maddelerin faktör yükleri	.472 ile .710
İkinci faktördeki maddelerin faktör yükleri	.334 ile .686
Üçüncü faktördeki maddelerin faktör yükleri	.360 ile .719
Dördüncü faktördeki maddelerin faktör yükleri	.436 ile .680
Beşinci faktördeki maddelerin faktör yükleri	.477 ile .635
Altıncı faktördeki maddelerin faktör yükleri	.758 ile .761
Yedinci faktördeki maddelerin faktör yükleri	.411 ile .836

Birinci faktör altında toplam maddeler, öğrencilerin aileleri ve aile yaşamı ilişkili olduğundan bu faktöre "Aileden Beklentiler".

İkinci faktör altında toplanan maddeler, okulun ihtiyaçları, okullar arası müsabakalar, okul spor malzemeleri ve öğretmenler ile ilişkili olduğundan, "Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerden Beklentiler",

Üçüncü faktör altında toplanan maddeler, spor kulüpleri, kulüp yönetimi ve antrenmanlar ile ilişkili olduğundan, "Kulüplerden Beklentiler".

Dördüncü faktör altında toplanan maddeler, federasyon, spor tesisleri ve hakemler ile ilişkili olduğundan, "Federasyondan Beklentiler",

Beşinci faktör altında toplanan maddeler, yazılı ve görsel medya ile ilişkili olduğundan, "Medyadan Beklentiler",

Altıncı faktör altında toplanan maddeler, sponsorluk ile ilişkili olduğundan, "Sponsorlardan Beklentiler",

Yedinci faktör altında toplanan maddeler, okul arkadaşlıkları ve sporcu arkadaşlıkları ile ilişkili olduğundan "Arkadaşlardan Beklentiler" şeklinde sınıflandırılmıştır.

Faktör analizi sonucunda tespit edilen yedi faktöre ait madde numaraları ve faktör yükleri tablo 8'de verilmiştir.

Tablo-8
Beklenti Alanlarına Göre Madde Dağılımı ve Faktör Yükleri

Faktör 1		Faktör 2		Faktör 3		Faktör 4		Faktör 5		Faktör 6		Faktör 7	
Aileden Beklenti		Okul Yöne.&Öğretmenlerden Beklenti		Kulüplerden Beklenti		Federasyondan Beklenti		Medyadan Beklenti		Sponsorlardan Beklenti		Arkadaşlardan Beklenti	
Maddeler	Faktör Yükleri	Maddeler	Faktör Yükleri	Maddeler	Faktör Yükleri	Maddeler	Faktör Yükleri	Maddeler	Faktör Yükleri	Maddeler	Faktör Yükleri	Maddeler	Faktör Yükleri
1	.302	10	.217	24	.500	36	.407	48	.552	52	.655	54	.852
2	.608	11	.340	25	.481	37	.577	49	.514	53	.805	55	.552
3	.478	12	.381	26	.695	38	.577	50	.548			56	.916
4	.571	13	.593	27	.673	39	.640	51	.658				
5	.612	14	.458	28	.538	40	.651						
6	.596	15	.591	29	.658	41	.539						
7	.568	16	.670	30	.734	42	.492						
8	.415	17	.582	31	.554	43	.580						
9	.464	18	.563	32	.626	44	.376						
		19	.525	33	.602	45	.495						
		20	.432	34	.668	46	.424						
		21	.676	35	.273	47	.627						
		22	.652										
		23	.506										

Ölçeğin kapsam geçerliğini belirlemek için Marmara, Gazi, Kırıkkale, Muğla ve Pamukkale Üniversitelerinde toplam 10 öğretim üyesinin uzman görüşlerine başvurulmuş ve envanterdeki maddelerin sporcu öğrencilerin beklentilerini belirleyebileceği kanısına varılmıştır.

c. Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L ve Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L'nin Güvenirlik Çalışmaları

Güvenirlik çalışması, bir ön çalışma olduğundan, örneklemin belirlenmesinde kullanılan veriler aynı olmak kaydıyla, güven aralığı daha dar tutularak (%70 yani) formül yardımı ile hesaplanmıştır¹³⁶. Sonuçta güvenilirlik testi, bulunan sayı olan 300 kişi üzerinde uygulanmıştır Geçerli 254 anket, değerlendirmeye alınmıştır. Ölçek üzerinde yapılan güvenilirlik analizinde, iç tutarlılığa bakılmış ve güvenilirliği test etmek amacıyla Cronbach Alpha ve Spilt-Half Alpha

teknikleri uygulanmış, aracın ve boyutlarının güvenilirlik katsayıları tespit edilmiş olup, ön çalışma ve anket sonrası güvenilirlik analizleri sonuçları ile korelasyon katsayıları aşağıda verilmiştir.

aa. Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L'nin Güvenirlik Çalışması

Tablo-9
“Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L”nin ve Boyutlarının Cronbach Alfa ve Spilt-Half Alfa Güvenirlik Katsayıları

Envanterin Tamamı ve Faktörler	Problem Numaraları	Cronbach Alpha	Spilt – Half	
			Alpha (1. Yarı)	Alpha (2. Yarı)
Envanterin Tamamı için	1-106	.9462	.9161	.9378
Faktör 1 :Okul Yaşamı	1-22	.8618	.7423	.8000
Faktör 2 :Kurum ve Kuruluşlar	23-50	.8790	.8378	.7709
Faktör 3 :Ekonomik Durum	51-57	.7643	.6025	.6726
Faktör 4 :Aile Yaşamı	58-66	.7667	.6768	.6756
Faktör 5 :Beden Sağlığı ve Gelişimi	67-79	.8733	.7979	.8262
Faktör 6 :Başkalarıyla İlişkiler	80-85	.7430	.6066	.7449
Faktör 7 :Benlik ve İç Yaşam	86-102	.8656	.7428	.7694
Faktör 8 :Gelecek	103-106	.6176	.5844	.4704

Ön çalışmada “Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L” için Tablo 9’da görüldüğü üzere; Cronbach Alpha katsayısı .9462 ve Spilt-Half Alpha katsayısı birinci yarı: .9161, ikinci yarı: .9378 olarak bulunmuştur. Ayrıca her iki teknikte faktörlerin de ayrı ayrı iç tutarlılığı hesaplanmıştır. Bu sonuca göre, Problem Tarama Envanterinin yeterli bir güvenilirliğe sahip olduğu kanısına varılmıştır.

Tablo-10
Anket Sonrası Problem Alanlarına Göre Cronbach Alfa ve Spilt-Half Alfa Güvenirlik Katsayıları

Envanterin Tamamı ve Problem Alanları	Problem Numaraları	Cronbach Alfa	Spilt-Half	
			Alpha (1. Yarı)	Alpha (2. Yarı)
Envanterin Tamamı için	1-106	.9540	.9158	.9457
Faktör 1:Okul Yaşamı	1-22	.8480	.7079	.8066
Faktör 2:Kurum ve Kuruluşlar	23-50	.8939	.8615	.8022
Faktör 3:Ekonomik Durum	51-57	.7945	.6482	.7239
Faktör 4:Aile Yaşamı	58-66	.8473	.7379	.7996
Faktör 5:Beden Sağlığı ve Gelişimi	67-79	.8810	.7978	.8532
Faktör 6:Başkalarıyla İlişkiler	80-85	.7684	.7319	.7875
Faktör 7:Benlik ve İç Yaşam	86-102	.8826	.8115	.8003
Faktör 8:Gelecek	103-106	.6684	.5811	.5666

Anket sonrası çalışmada ise “Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L” için Tablo 10’da görüldüğü üzere; Cronbach Alpha katsayısı .9540 ve Spilt-Half Alpha katsayısı

birinci yarı: .9158, ikinci yarı: .9457 olarak bulunmuştur. Aynı şekilde her iki teknikte faktörlerin ayrı ayrı iç tutarlılığı hesaplanmıştır. Bu sonuca göre, anket sonrasında da “Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L”nin yeterli bir güvenilirliğe sahip olduğu anlaşılmıştır. Hem ön çalışmada hem de anket sonrasında elde edilen güvenirlik katsayıları Tablo 9 ve Tablo 10’un karşılaştırılması neticesinde birbirlerini destekledikleri ve çok yakın katsayılara sahip oldukları gözükmemektedir.

Ayrıca anket uygulamaları sonucunda, 1073 öğrencinin problem alanlarına ilişkin yapılan güvenirlik analizinde yapılan alfa korelasyon katsayıları Tablo.11’de görüldüğü üzere problem alanlarında alfa: .95, olarak bulunmuştur.

Tablo-11
Anket Sonrası Problem Alanlarına Göre Alfa Korelasyon Katsayısı Dağılımı

Problem Alanı	Problem Numaraları	N	Alfa
Faktör 1: Okul Yaşamı	1-22	1018	84
Faktör 2: Kurum ve Kuruluşlar	23-50	978	89
Faktör 3: Ekonomik Durum	51-57	1055	79
Faktör 4: Aile Yaşamı	58-66	1051	84
Faktör 5: Beden Sağlığı ve Gelişimi	67-79	1053	88
Faktör 6: Başkalarıyla İlişkiler	80-85	1066	76
Faktör 7: Benlik ve İç Yaşam	86-102	1038	88
Faktör 8: Gelecek Yaşam	103-106	1071	66
TOPLAM	1-106	893	95

bb. Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L’nin Güvenirlik Çalışması

Tablo-12
Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L’nin ve Boyutlarının Cronbach Alfa ve Spilt-Half Alfa Güvenirlik Katsayıları

“Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L”nin Tamamı ve Beklenti Alanları	Beklenti Numaraları	Cronbach Alfa	Spilt-Half	
			Alpha (1. Yarı)	Alpha (2. Yarı)
Beklenti Belirleme Formunun Tamamı için	1-56	.9631	.9269	.9441
Faktör 1 : Aileden	1-9	.8523	.7934	.7384
Faktör 2 : Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerden	10-23	.8684	.6952	.8405
Faktör 3 : Kulüplerden	24-35	.9377	.8833	.8880
Faktör 4 : Federasyondan	36-47	.8718	.8035	.7609
Faktör 5 : Medyadan	48-51	.7804	.7799	.5283
Faktör 6 : Sponsorlardan	52-53	.6633	1.0000	1.0000
Faktör 7 : Arkadaşlardan	54-56	.7239	.6192	1.0000

Ön çalışmada “Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L” için Tablo 11’de görüldüğü üzere; Cronbach Alpha katsayısı .9631 ve Spilt-Half Alpha katsayısı birinci yarı:.9269, ikinci yarı:.9441 olarak bulunmuştur. Ayrıca her iki teknikle faktörlerin de ayrı ayrı iç tutarlılığı hesaplanmıştır. Bu sonuca göre, “Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L”nin yeterli bir güvenilirliğe sahip olduğu kanısına varılmıştır.

Tablo-13
Anket Sonrası Beklenti Alanlarına Göre Cronbach Alfa ve Spilt-Half Alfa Güvenirlik Katsayıları

“Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L”nin Tamamı ve Beklenti Alanları	Beklenti Numaraları	Cronbach Alfa	Spilt-Half	
			Alpha (1. Yarı)	Alpha (2. Yarı)
Beklenti Belirleme Formunun Tamamı için	1-56	.9594	.9171	.9428
Faktör 1 : Aileden	1-9	.8461	.7791	.7369
Faktör 2 : Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerden	10-23	.8604	.6801	.8437
Faktör 3 : Kulüplerden	24-35	.9191	.8533	.8659
Faktör 4 : Federasyondan	36-47	.8708	.7933	.7757
Faktör 5 : Medyadan	48-51	.8071	.7361	.6724
Faktör 6 : Sponsorlardan	52-53	.6657	1.0000	1.0000
Faktör 7 : Arkadaşlardan	54-56	.7482	.6655	1.0000

Anket sonrasında ise “Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L” için Tablo 12’de görüldüğü üzere; Cronbach Alpha katsayısı .9594 ve Spilt-Half Alpha katsayısı birinci yarı: .9171, ikinci yarı: .9428 olarak bulunmuştur. Aynı şekilde her iki teknikle faktörlerin de ayrı ayrı iç tutarlılığı hesaplanmıştır. Bu sonuca göre, “Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L”nin yeterli bir güvenilirliğe sahip olduğu anlaşılmıştır. Hem ön çalışma sonucunda, hem de anket uygulamaları sonucunda “Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L”nin yeterli güvenilirliği sağladığı gözükmektedir. Genel uygulama öncesi ve sonrası sözü edilen “Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L”nin güvenilirlik katsayıları, Tablo 12 ve Tablo 13 karşılaştırıldığında birbirlerine çok yakın oldukları gözükmektedir.

Sonuç olarak, hem “Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L”nin hem “Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L”nin ön çalışmada 254 geçerli örneklem ve anket sonrasında 1073 geçerli örneklem göz önüne alındığında iç tutarlılıkları olduğu görülmüştür.

Ayrıca anket uygulamaları sonucunda, 1073 öğrencinin beklenti alanlarına ilişkin yapılan güvenilirlik analizinde alfa korelasyon katsayıları Tablo:14’de görüldüğü üzere beklenti alanlarında Alfa: .96 olarak bulunmuştur.

Tablo-14
Anket Sonrası Beklenti Alanlarına Göre Alfa Korelasyon Katsayısı Dağılımı

Beklenti Alanı	Beklenti Numaraları	N	Alfa
Faktör 1 :Aileden	1-9	1064	84
Faktör 2: Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerden	10-23	1055	87
Faktör 3 :Kulüplerden	24-35	1049	92
Faktör 4 :Federasyondan	36-47	1060	88
Faktör 5 :Medyadan	48-51	1073	80
Faktör 6 :Sponsorlardan	52-53	1073	66
Faktör 7 :Arkadaşlardan	54-56	1073	74
TOPLAM	1-56	1018	96

3. Kişisel Bilgi Formunun Hazırlanması

Kişisel Bilgi Formu, farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel nitelikleri hakkında bilgi toplamak amacıyla, bu araştırmada inceleme konusu olan bağımsız değişkenlerle ilgili 13 sorudan oluşmaktadır. Bunlar:

1. Cinsiyet
2. Yaş
3. Okul türü
4. Sınıf
5. Kulüp
6. Spor branşı
7. Spora başlanılan kurum
8. Spordaki statü
9. Kaldıkları yer
10. Babanın eğitim düzeyi
11. Annenin eğitim düzeyi
12. Ailenin aylık geliri
13. Okul başarı durumu ile ilgili sorulardan oluşmuştur.

Araştırmanın bağımlı değişkenleri olan öğrenci problemleri “Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L” ve beklentileri için de “Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L”, bağımsız değişkenler için ise "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır (Ek:9).

4. Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L'nin Hazırlanması

Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentilerini tespit edebilmek için bir pilot çalışma ile Genel Lise, Anadolu Lisesi, Meslek Lisesi ve Özel Liselerde okuyan 200 Sporcu öğrenciye açık uçlu beklenti belirleme anket formu ile uygulama yapılmıştır (Ek:8). Beklentilerinin neler olduğu sorulmuş, bu çalışma sonucunda sporcu öğrenciler; kendi ifadeleri ile beklentilerini belirtmişlerdir. Toplanan veriler anlam yönünden düzeltilmiş, gruplandırılmış ve uzman kişilerin de görüşlerine sunulmuştur. Ayrıca Birsen Gökçe'nin (1984) "Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları" adlı çalışmasında, Mehmet Güçlü'nün (2000) "Klütlerde Aktif Spor Yapan Üniversite Öğrencilerinin Problemleri ve Beklentilerinin Belirlenmesi" Konulu tezinden faydalanılarak "Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L"ye son şekli verilmiştir. 300 kişiye yapılan ön uygulamanın 254'ü değerlendirmeye alınmıştır. Faktör analizi sonucu (Tablo:7) sporcu öğrencilerin beklentileri; aileden, okuldan, klüpten, federasyondan, medyadan, sponsorlardan ve arkadaşlardan, beklentiler olmak üzere yedi faktöre ayrılmıştır. Geçerlik (Tablo:8) ve güvenirlik (Tablo:11) çalışması yapıldıktan sonra da "Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L" ile birlikte "Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L" de hedeflenen 1073 kişilik örneklem gruba uygulanmıştır.

5. Araştırmada Problem ve Beklenti Envanteri-L'nin Saha Uygulama Süreci

Araştırmada kullanılan 'Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L' ve "Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L", 2000-2001 Eğitim-Öğretim yılı Bahar Döneminde, 2 Nisan - 30 Mayıs 2001 tarihleri arasında çalışma örneklemini oluşturan sporcu öğrencilere bizzat araştırmacı tarafından ders saatleri içerisinde ilgili okul yönetiminden ve öğretmenlerden izin alınarak sınıflarda veya spor salonlarında uygulanmıştır.

Uygulamaya başlamadan önce, sporcu öğrencilere, araştırmanın amacı ile ilgili gerekli açıklamalar anlatılarak, uygulanacak envanter hakkında bilgi verilmiştir. Envanter, gönüllü olarak doldurulmuş olup, her denek için yaklaşık 25 dakika sürmüştür. Doldurulan envanter, daha sonra araştırmacı tarafından bizzat toplanmıştır. Bu araştırmanın yürütülmesinde, araştırmacı, tek başına sorumlu olmakla beraber, aşağıdaki işlemlerde uzmanlardan yardım alınmıştır.

Branşlarına göre sporcuların sayısı ve eğitim durumu formunun hazırlanması

- Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L'nin lise düzeyindeki sporculara uyarlanması ve güncelleştirilmesi

- Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L' nin düzenlenmesi
- Kişisel Bilgi Formu'nun hazırlanması
- İstatistiksel analizlerin bilgisayarda yapılması
- Raporun hazırlanması ve basılması

6. Verilerin Toplanması, Kodlanması ve Bilgisayar Ortamına Aktarılması

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları; Branşlara Göre Sporcu Sayısı ve Eğitim Durumu Formu", "Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L", "Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L" . "Kişisel Bilgi Formu" Ankara İl Merkezindeki farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilere bizzat araştırmacı tarafından ders saatlerinde ilgili okul yönetiminden ve öğretmenlerden izin alınarak ve öğrencilere gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra uygulanmıştır. Daha sonra araştırmacı tarafından, cevaplandırılan envanter toplanmış ve kontrol edilerek, eksik veya yanlış doldurulanlar tespit edilmiştir. Uygulamada geri dönüş fireleri de dikkate alınarak hedeflenen 1073 kişilik örneklem gruba % 15'lik fazla uygulama yapılmış ve böylece toplam 1073 adet envanter değerlendirmeye alınmıştır. Kullanılan envanter, saha uygulamasından sonra kodlanarak elde edilen veriler, bilgisayar ortamına aktarılmaya hazırlanmıştır.

7. Verilerin İstatistiksel Çözümlemesi ve Değerlendirilmesi

Sporcu öğrencilere uygulanan 1073 envanterin hepsi, geçerli ve kabul edilebilir nitelikte bulunmuştur. Bilgi-işlemde değerlendirilmek üzere tek tek kodlanarak, gerekli program ve disketlere geçirilmesi SPSS istatistik uzmanlarınca gerçekleştirilmiştir.

Envanterin sayımı araştırmacı tarafından bizzat elle yapılmış, değerlendirmede ise bilgisayardan yararlanılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda, bu tür çalışmalar için hazır istatistikî programların yararlı olduğu belirlenmiştir. Bunlardan SPSS programı kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler tablolara geçirilmeden önce frekans dağılımlarını içeren “Basit Tablo”lar oluşturulmuştur. Bu tablolar için sayı ve yüzdelere hesaplanmıştır. Daha sonra ilgili görülen bağımsız değişkenler arasında çapraz tablolar oluşturulmuştur. Analizlerde ki kare testi yapılmış olup anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak alınmıştır. Hem genel problem ve beklentiler alanına ilişkin toplam puanlar elde edilmiş, hem de ayrı ayrı problem ve beklenti alanları kendi içlerinde gruplandırılarak toplam puanlamalar elde edilmiştir. Toplam puanları elde etmek amacıyla sorulara verilen cevaplar şu şekilde ölçeklendirilmiştir.

Tablo-15
Problem ve Beklentilerin Belirlenmesinde Kullanılan Katılım ve Etkilenme Derecesi Ölçeği

Problem ve beklenti derecesi					Problemin yaşamı etkileme derecesi		
Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Çok	Az	Hiç
2	1	0	-1	-2	2	1	0

Ayrıca problem alanları ve beklenti alanları ile kişisel bilgilerdeki ortak değişkenler açısından karşılaştırılmaları için tek yönlü ve çift yönlü varyans analizi ve t testi tekniği ve ki kare testi kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerin temel etkilerinin ya da ortak etkilerinin anlamlı olduğu durumlarda bu etkinin hangi ortalamalar arasındaki farklardan kaynaklandığını bulmak amacıyla da scheffe testi uygulanmıştır.

Verilerin analizinde altyapısal olarak gelişmiş ve altyapısal olarak orta gelişmiş bölgelerde bulunan Genel Lise, Anadolu Lisesi ve Meslek Liselerinde eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrenciler her bir bölgeye göre ve lise türlerine göre karşılaştırılmıştır. daha sonra bu liselerde okuyan sporcu öğrenciler farklı bölgelerdeki türdeşleriyle ve devlet liselerinde eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrenciler bir bütün olarak bölgeler itibarıyla karşılaştırılmış, yine özel liselerde eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrenciler her bir bölgedeki Genel Lise, Anadolu Lisesi, Meslek Lisesi ve farklı bölgelerde bulunan bütün lise türlerinde eğitim-öğretimini devam ettiren sporcu öğrencileriyle son olarak da bölgeler itibarıyla devlet liseleri bir bütün olarak özel liselerle karşılaştırılmıştır.

IV. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilecektir, Bulgular frekans dağılım tabloları veya çapraz tablolar şeklinde sunulacaktır. Ki-kare testi, tek yönlü ve çift yönlü varyans analizleri ile t testi analizleri yapılacaktır. İlgili tabloların altında o tabloyla ilgili sheffe testi sonuçlarını gösteren küçük tablolar da yer alacaktır.

A. SPORCU ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL BİLGİLERİ

Bu bölümde araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin kişisel bilgilerine ilişkin bilgiler verilmiştir. 1. alt bölümde frekans dağılımları, 2. alt bölümde ise önemli görülen çapraz tablolar verilmiştir.

1. Sporcu Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Frekans Dağılımları

Bu alt bölümde farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgilerini içeren basit frekans dağılım tabloları yer almaktadır.

- Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin yaş ve cinsiyet durumlarına göre dağılımları Tablo 16' da verilmiştir.

Tablo-16
Sporcu Öğrencilerin Yaş ve Cinsiyetlerine Göre Sayısal Dağılımı

Yaş		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kız	
14-15	Sayı	121	112	233
	Sütun %	17,6%	28,9%	21,7%
16-17	Sayı	462	253	715
	Sütun %	67,3%	65,4%	66,6%
18 ve üzeri	Sayı	103	22	125
	Sütun %	15,0%	5,7%	11,6%
Toplam	Sayı	686	387	1073
	Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo16'daki değerler incelendiğinde, sporcu öğrencilerin yaş ve cinsiyet durumlarına göre dağılımı şöyledir: Toplam 1073 sporcu öğrencinin 686'sı (%63,9) erkek, 387'si (%36,1) kızdır. Üç kategoriye ayrılan yaş gruplarından 14-15 yaş grubuna giren 233 (%21,7),

16-17 yaş grubuna giren 715 (%66,6), 18 ve üzeri yaş grubuna giren 125 (%11,6) sporcu öğrenci bulunmaktadır.

Erkek öğrencilerden 121'i (%17,6) 14-15 yaş grubunda, 462'si (%67,3) 16-17 yaş grubunda ve 103'ü (%15) 18 ve üzeri yaş grubunda olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerden ise; 112 (%28,9) kişi 14-15 yaş grubunda, 253 (%65,4) kişi 16-17 yaş grubunda ve 22 (%5,7) kişi 18 ve üzeri yaş grubunda görülmektedir.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin okul türlerine ve okulların altyapısal gelişmişlik seviyesine göre dağılımı Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo-17
Sporcu Öğrencilerin Okul Türlerine ve Okullarının Gelişmişlik Seviyelerine Göre Sayısal Dağılımı

Okul Türleri			Okulların Bölgelere Göre Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi		Toplam
			Altyapısal Gelişmiş Bölge Liseleri	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Liseleri	
Devlet lisesi	Genel Lise	Sayı	584	91	675
		Satır %	86,5%	13,5%	100,0%
	Meslek Lisesi	Sayı	28	74	102
		Satır %	27,5%	72,5%	100,0%
	Anadolu Lisesi	Sayı	144	74	218
		Satır %	27,5%	72,5%	100,0%
	Toplam	Sayı	756	239	995
		Satır %	76,0%	24,0%	100,0%
Özel lise	Özel Lise	Sayı	73	5	78
		Satır %	93,6%	6,4%	100,0%

Tablo 17'deki değerler incelendiğinde, sporcu öğrencilerin okul türlerine göre dağılımı şöyledir: Genel liselerde okuyan toplam 675 sporcu öğrenciden 584'ü (%86,5) altyapısal gelişmiş lisede, 91'i altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki lisede okumaktadır. Meslek lisesinde okuyan toplam 102 öğrenciden 28'i (%27,5) altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde, 74'ü (%72,5) ise altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okumaktadır. Anadolu lisesinde okuyan 218 öğrenciden 144'i (%27,5) altyapısal gelişmiş lisede, 74'ü (%72,5) ise altyapısal orta gelişmiş lisede öğrenimlerini devam ettirmektedir. Özel liselerde öğrenimlerini sürdürmekte olan toplam

78 öğrenciden 73'ü (%93,6) altyapısal gelişmiş lisede, sadece 5'i (%6,4) ise altyapısal orta gelişmiş lisede bulunmaktadır.

-Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin okudukları sınıflara göre sayısal dağılımı Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo-18
Sporcu Öğrencilerin Okuduğu Sınıfa Göre Sayısal Dağılımı

Okuduğu Sınıf	Sayı	Yüzde (%)	Toplam Yüzde
Hazırlık	74	6,9	6,9
1.sınıf	408	38,0	44,9
2.sınıf	283	26,4	71,3
3.sınıf	308	28,7	100,0
Toplam	1073	100,0	

Tablo 18'deki değerler incelendiğinde, sporcu öğrencilerin okuduğu sınıfa göre dağılımı şöyledir: sporcu öğrencilerin 74'ü (%6,9) hazırlık sınıfında, 408'i (%38) 1.sınıfta, 283'ü (%26,4) 2.sınıfta, 308'i (%28,7) 3.sınıfta okumaktadırlar.

-Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin bir spor kulübüne üye olup olmadıklarına göre sayısal dağılım Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo-19
Sporcu Öğrencilerin Kulübe Üyeliklerine Göre Sayısal Dağılımı

Kulübe Üyelik	Sayı	Yüzde (%)	Toplam Yüzde
Var	560	52,2	52,2
Yok	513	47,8	100,0
Toplam	1073	100,0	

Tablo 19'daki değerler incelendiğinde, sporcu öğrencilerin bir spor kulübüne üyeliklerine göre dağılımı şöyledir: Sporcu öğrencilerden bir spor kulübüne üye olan 560 (%52,2) ve herhangi bir kulübe üye olmayan 513 (%47,8) kişi bulunmaktadır.

-Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin spor branşlarına göre sayısal dağılım Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo-20
Sporcu Öğrencilerin Branşlarına Göre Sayısal Dağılımı

Spor Branşı	Sayı	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Takım sporları	865	80,6	80,8	80,8
Mücadele sporları	77	7,2	7,2	88,0
Ferdi sporlar	56	5,2	5,2	93,2
Raket sporları	59	5,5	5,5	98,7
Diğer sporlar	14	1,3	1,3	100,0
Toplam	1071	99,8	100,0	
Cevapsız	2	,2		
Genel Toplam	1073	100,0		

Tablo 20'deki değerler incelendiğinde, sporcu öğrencilerin branşlarına göre dağılımı şöyledir;; Sporcu öğrencilerin %80,8'i (865) takım sporları ile, %7,2' si (77) mücadele sporları ile, %5,2' si (56) ferdi sporlarla, %5,5' i (59) raket sporları ile ve %1,3' ü (14) de diğer spor branşları ile uğraşmaktadırlar. Bu soruya 2 (%0,2) öğrenci cevap vermemiştir.

-Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sporcu statülerine göre sayısal dağılım Tablo 21'de gösterilmiştir.

Tablo-21
Sporcu Öğrencilerin Spor Statülerine Göre Sayısal Dağılımı

Spor Statüsü	Sayı	Yüzde %	Toplam Yüzde
Kulüplerarası derece	184	17,1	17,1
Okullararası derece	145	13,5	30,7
Türkiye Şampiyonası derecesi	93	8,7	39,3
Avrupa Şampiyonası derecesi	10	,9	40,3
Dünya Şampiyonası derecesi	4	,4	40,6
Diğer dereceler	32	3,0	43,6
Derece yok	605	56,4	100,0
Toplam	1073	100,0	

Tablo 21'deki değerler incelendiğinde, sporcu öğrencilerin spor statülerine göre dağılımı şöyledir: Sporcu öğrencilerin 184'ü (%17,1) kulüpler arası dereceye, 145'i (%13,5) okullar arası dereceye, 93'ü (%8,7) Türkiye şampiyonu derecesine, 10'u (%0,9) Avrupa

şampiyonu derecesine, 4'ü (%0,4) dünya şampiyonu derecesine, 32'si (%3) diğer derecelere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Derece sahibi olmayan sporcu öğrenci sayısı ise 605 (%56,4) tir.

Böylece araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin yarıdan fazlasının derece sahibi olmayan öğrencilerden oluştuğunu görmekteyiz.

-Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kaldıkları yere göre sayısal dağılım Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo-22
Sporcu Öğrencilerin Kaldıkları Yere Göre Sayısal Dağılımı

Kalınan Yer	Sayı	Yüzde (%)	Toplam Yüzde
Aile ile birlikte evde	1042	97,1	97,1
Arkadaşlar ile birlikte evde	12	1,1	98,2
Yurtta	7	,7	98,9
Kulüp pansiyonunda	12	1,1	100,0
Toplam	1073	100,0	

Tablo 22'deki değerler incelendiğinde, sporcu öğrencilerin ikamet ettikleri yere göre dağılımı şöyledir: sporcu öğrencilerin 1042'si (%97,1) aileleriyle birlikte evlerinde, 12'si (%1,1) arkadaşlarıyla birlikte bir evde, 7'si (%0,7) yurtlarda ve 12'si (%1,1) kulübün pansiyonunda kalmaktadırlar. Buna göre araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin tamamına yakınının aileleri ile beraber kendi evlerinde kaldığı gözükmektedir.

-Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin baba öğrenim durumuna göre sayısal dağılım Tablo 23'de gösterilmiştir.

Tablo 23'deki değerler incelendiğinde, sporcu öğrencilerin anne ve baba öğrenim durumlarına göre dağılımı şöyledir: Sporcu öğrencilerden babası okur yazar olmayanların sayısı 4 (%0,4), babası sadece okur yazar olanların sayısı 12 (%1,1), babası ilkokul mezunu olanların sayısı 231 (%21,6), babası ortaokul mezunu olanların sayısı 163 (%15,3), babası lise mezunu olanların sayısı 329 (%30,8), babası yüksek okul veya üniversite mezunu olanların sayısı 298 (%27,9) ve babası lisans üstü öğrenim görmüş olanların sayısı 31 (%2,9) şeklindedir.

Tablo-23
Sporcu Öğrencilerin Babanın Öğrenim Durumuna Göre Sayısal Dağılımı

Babanın Öğrenim Durumu	Sayı	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Okur-yazar değil	4	,4	,4	,4
Sadece okur-yazar	12	1,1	1,1	1,5
İlkokul mezunu	231	21,5	21,6	23,1
Orta okul mezunu	163	15,2	15,3	38,4
Lise mezunu	329	30,7	30,8	69,2
Yüksekokul-üniversite mezunu	298	27,8	27,9	97,1
Lisans üstü	31	2,9	2,9	100,0
Toplam	1068	99,5	100,0	
Cevapsız	5	,5		
Genel Toplam	1073	100,0		

Babalarının öğrenim düzeylerini belirtmeyen öğrenci sayısı ise 5 (%0,5) kişidir. Öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyleri ağırlıklı olarak lise ve yüksekokul-üniversite mezunlarından oluşmaktadır.

-Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin anne öğrenim durumuna göre sayısal dağılım Tablo 24’de gösterilmiştir.

Tablo-24
Sporcu Öğrencilerin Annenin Öğrenim Düzeyine Göre Sayısal Dağılımı

Annenin Öğrenim Durumu	Sayı	Yüzde (%)	Toplam Yüzde
Okur-yazar değil	43	4,0	4,0
Sadece okur-yazar	41	3,8	7,8
İlkokul mezunu	369	34,4	42,2
Orta okul mezunu	156	14,5	56,8
Lise mezunu	262	24,4	81,2
Yüksekokul-üniversite	191	17,8	99,0
Lisans üstü	11	1,0	100,0
Toplam	1073	100,0	

Tablo 24’deki değerler incelendiğinde, sporcu öğrencilerin anne öğrenim durumuna göre dağılımı şöyledir: Sporcu öğrencilerden annesi okur yazar olmayanların sayısı 43

(% 4), annesi sadece okur yazar olanların sayısı 41 (%3,8), annesi ilkokul mezunu olanların sayısı 369 (%34,4), annesi ortaokul mezunu olanların sayısı 156 (%1,5), annesi lise mezunu olanların sayısı 262 (%24,4), annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olanların sayısı 191 (%17,8) ve annesi lisans üstü öğrenim görmüş olanların sayısı 11 (%1) şeklindedir.

Öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyleri ağırlıklı olarak ilkokul ve lise mezunlarından oluşmaktadır. Tablo 19 ve Tablo 20 genel olarak birlikte değerlendirildiğinde öğrencilerin babalarının annelerine göre daha yüksek düzeyde eğitilmiş olduklarını görmekteyiz.

-Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin ailelerinin aylık gelirine göre sayısal dağılım Tablo 25’de gösterilmiştir.

Tablo-25
Sporcu Öğrencilerin Ailenin Aylık Gelirine Göre Sayısal Dağılımı

Ailenin Aylık Geliri	Sayı	Yüzde (%)	Toplam Yüzde
Düşük gelirli	162	15,1	15,1
Ortanın altı gelirli	130	12,1	27,2
Orta gelirli	574	53,5	80,7
Ortanın üstü gelirli	172	16,0	96,7
Yüksek gelirli	35	3,3	100,0
Toplam	1073	100,0	

Tablo 25’deki değerler incelendiğinde, sporcu öğrencilerin ailelerinin aylık gelirlerine göre dağılımı şöyledir: Sporcu öğrencilerin 162’si (%15,1) düşük gelirli aileye, 130’u (%12,1) ortanın altında gelire sahip aileye, 574’ü (%53,5) orta gelirli aileye, 172’si (%16) ortanın üstü gelire sahip aileye ve 35’i (%3,3) yüksek gelirli aileye sahiptirler. Sporcu öğrencilerin ağırlıklı olarak orta gelirli ailelere sahip oldukları anlaşılmaktadır.

-Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin okul başarı durumuna göre sayısal dağılım Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26’daki değerler incelendiğinde, sporcu öğrencilerin okul başarı durumuna göre dağılımı şöyledir: Sporcu öğrencilerden okul başarı durumu çok iyi seviyede

olanlar 100 (%9,3) kişi, okul başarı durumu iyi seviyede olanlar 511 (%47,6) kişi, okul başarı durumu orta seviyede olanlar 401 (%37,4) kişi, okul başarı durumu zayıf seviyede olanlar 54 (%5) kişi, ve okul başarı durumu çok zayıf seviyede olanlar 7 (%0,7) kişidir.

Tablo-26
Sporcu Öğrencilerin Okul Başarı Durumuna Göre Sayısal Dağılımı

Okul Başarısı	Sayı	Yüzde (%)	Toplam Yüzde
Çok iyi	100	9,3	9,3
İyi	511	47,6	56,9
Orta	401	37,4	94,3
Zayıf	54	5,0	99,3
Çok zayıf	7	,7	100,0
Toplam	1073	100,0	

Tablo 26'daki değerler incelendiğinde, sporcu öğrencilerin okul başarı durumuna göre dağılımı şöyledir: Sporcu öğrencilerden okul başarı durumu çok iyi seviyede olanlar 100 (%9,3) kişi, okul başarı durumu iyi seviyede olanlar 511 (%47,6) kişi, okul başarı durumu orta seviyede olanlar 401 (%37,4) kişi, okul başarı durumu zayıf seviyede olanlar 54 (%5) kişi, ve okul başarı durumu çok zayıf seviyede olanlar 7 (%0,7) kişidir.

Sporcu öğrencilerin okul başarı seviyeleri genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin ağırlıklı olarak iyi ve orta seviyede başarılı oldukları gözükmemektedir.

-Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin spora başladıkları kuruma göre sayısal dağılım Tablo 27'de gösterilmiştir.

Tablo-27
Sporcu Öğrencilerin Spora Başladıkları Kuruma Göre Sayısal Dağılımı

Spora Başlanılan Kurum	Sayı	Yüzde (%)	Toplam Yüzde
Aile	152	14,2	14,2
Kulüp	345	32,2	46,3
Okul	576	53,7	100,0
Toplam	1073	100,0	

Tablo 27'deki değerler incelendiğinde, sporcu öğrencilerin spora başladıkları kuruma göre dağılımı şöyledir: Sporcu öğrencilerden 152'si (%14,2) ailelerinde, 345'i (%32,2) kulüplerinde ve 576'sı (%53,7) okullarında spora başladıklarını belirtmişlerdir. Buna göre; öğrencilerin spora ağırlıklı olarak okullarında başladıklarını görmekteyiz.

2. Sporcu Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Çapraz Tablolar

Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin kişisel bilgilerine ilişkin istatistiki açıdan anlamlı görülen çapraz tablolar ve bunlara ilişkin ki-kare testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin cinsiyeti ile okul türleri (genel lise-meslek lisesi-anadolu lisesi-özel lise) arasındaki ilişki Tablo 28'de verilmiştir.

Tablo-28
Sporcu Öğrencilerin Cinsiyeti İle Okul Türleri Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Okul Türleri		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kız	
Genel Lise	Sayı	419	256	675
	Satır %	62,1%	37,9%	100,0%
Meslek Lisesi	Sayı	87	15	102
	Satır %	85,3%	14,7%	100,0%
Anadolu Lisesi	Sayı	131	87	218
	Satır %	60,1%	39,9%	100,0%
Özel Lise	Sayı	49	29	78
	Satır %	62,8%	37,2%	100,0%
Toplam	Sayı	686	387	1073
	Satır %	63,9%	36,1%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
22,633	3	,001

Tablo 28'e göre; genel liselerde okuyan toplam 675 sporcu öğrenciden 419'u (%62,1) erkek, 256'sı (%37,9) kızdır. Meslek liselerinde okuyan toplam 102 öğrenciden 87'si (%85,3) erkek, 15'i (%14,7) kızdır. Anadolu liselerinde öğrenimlerini sürdüren 218 öğrenci içinde 131 (%60,1) erkek, 87 (%39,9) kız bulunmaktadır. Özel liselerde ise 49 (%62,8) erkek ve

29 (%37,2) kız , toplam 78 sporcu öğrenci yer almaktadır. Tabloya genel olarak bakıldığında, dört okul türünde de ağırlıklı olarak erkek öğrenciler kız öğrencilerden oransal olarak daha fazla bulunmaktadır.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin cinsiyeti ile okul türleri arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P = .001$) vardır. Yani öğrencilerin cinsiyet grupları ile okul türleri birbirlerinden bağımsız değildir.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin cinsiyeti ile okul türleri (devlet lisesi- özel lise) arasındaki ilişki Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo-29
Sporcu Öğrencilerin Cinsiyeti İle Devlet Lisesi-Özel Lise Arasındaki İlişkiyi Gösteren
Çapraz Tablo

Devlet Lisesi- Özel Lise		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kız	
Devlet Lisesi	Sayı	637	358	995
	Satır %	64,0%	36,0%	100,0%
Özel Lise	Sayı	49	29	78
	Satır %	62,8%	37,2%	100,0%
Toplam	Sayı	686	387	1073
	Satır %	63,9%	36,1%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
,045	1	,832

Tablo 29’a göre; örnekleme dahil olan devlet liselerinde okuyan 995 öğrenciden 637’si (%64) erkek, 358’i (%36) ise kızdır. Özel liselerde okuyan toplam 78 öğrenciden 49’u (%62,8) erkek, 29’u (%37,2) ise kızdır. Her iki lise türünde de erkek öğrencilerin oransal olarak ağırlığı gözükmemektedir.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin cinsiyeti ile okul türleri (devlet lisesi- özel lise) arasında $P < .05$ önem düzeyinde bir ilişki ($P = .832$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin cinsiyet grupları ile okul türleri birbirlerinden bağımsız dağılmışlardır.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin cinsiyeti ile bir spor kulübüne üyelikleri arasındaki ilişki Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo-30
Sporcu Öğrencilerin Cinsiyeti İle Kulübe Üyelik Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Kulübe Üyelik		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kız	
Var	Sayı	410	150	560
	Satır %	73,2%	26,8%	100,0%
Yok	Sayı	276	237	513
	Satır %	53,8%	46,2%	100,0%
Toplam	Sayı	686	387	1073
	Satır %	63,9%	36,1%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
43,758	1	,001

Tablo 30’a göre; bir spor kulübüne üyeliği bulunan 560 öğrenciden 410’u (%73,2) erkek, 150’si (%26,8) kızdır. Herhangi bir spor kulübüne üyeliği bulunmayan 513 öğrenciden 276’sı (%53,8) erkek, 237’si (%46,2) ise kızdır. Genel olarak tabloya bakıldığında, erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla bir oranla bir spor kulübüne üye oldukları görülmektedir.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin cinsiyeti ile bir spor kulübüne üyelikleri arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P = .001$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin cinsiyet grupları ile bir spor kulübüne üye olup olmamaları birbirlerinden bağımsız değildir.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin cinsiyeti ile spor branşları arasındaki ilişki Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31’de görüldüğü gibi; toplam 865 kişi takım sporları ile uğraşmaktadır. Bunlardan 578’i (%66,8) erkek öğrenci ve 287’si (%33,2) kız öğrencidir. Mücadele sporları ile uğraşan toplam 77 öğrenciden 48’i (%62,3) erkek, 29’u (%37,7) ise kızdır.

Tablo-31

Sporcu Öğrencilerin Cinsiyeti İle Spor Branşı Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Spor Branşı		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kız	
Takım sporları	Sayı	578	287	865
	Satır %	66,8%	33,2%	100,0%
Mücadele sporları	Sayı	48	29	77
	Satır %	62,3%	37,7%	100,0%
Ferdî sporlar	Sayı	25	31	56
	Satır %	44,6%	55,4%	100,0%
Raket sporları	Sayı	23	36	59
	Satır %	39,0%	61,0%	100,0%
Diğer sporlar	Sayı	12	2	14
	Satır %	85,7%	14,3%	100,0%
Toplam	Sayı	686	385	1071
	Satır %	64,1%	35,9%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
31,097	4	,001

Tablo 31’de görüldüğü gibi; toplam 865 kişi takım sporları ile uğraşmaktadır. Bunlardan 578’i (%66,8) erkek öğrenci ve 287’si (%33,2) kız öğrencidir. Mücadele sporları ile uğraşan toplam 77 öğrenciden 48’i (%62,3) erkek, 29’u (%37,7) ise kızdır. Ferdî sporlarla uğraşan toplam 56 kişiden 25 (%44,6) erkek ve 31 (%55,4) kız öğrenci bulunmaktadır. Toplam 59 öğrenci ise raket sporları ile uğraşırken bunlardan 23’ü (%39) erkek, 36’sı (%61) da kızdır. Diğer spor dalları ile uğraşan öğrenci sayısı ise 14’dür. Bunlardan 12’si (%85,7) erkek öğrenci, 2’si (%14,3) ise kız öğrencidir.

Tabloya genel olarak bakıldığında, erkek öğrencilerin daha çok takım ve mücadele sporları ile uğraşırken, kız öğrenciler oransal olarak erkeklere göre daha çok ferdî ve raket sporları ile uğraşmaktadırlar.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin cinsiyeti ile spor branşları arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P = .001$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin cinsiyet grupları ile bir spor branşları birbirlerinden bağımsız değildir.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin cinsiyeti ile sporcu statüleri arasındaki ilişki Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo-32
Sporcu Öğrencilerin Cinsiyeti İle Spor Statüsü Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Spor Statüsü		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kız	
Kulüplerarası derece	Sayı	118	66	184
	Satır %	64,1%	35,9%	100,0%
Okullararası derece	Sayı	100	45	145
	Satır %	69,0%	31,0%	100,0%
Türkiye Şampiyonası derecesi	Sayı	58	35	93
	Satır %	62,4%	37,6%	100,0%
Avrupa Şampiyonası derecesi	Sayı	9	1	10
	Satır %	90,0%	10,0%	100,0%
Dünya Şampiyonası derecesi	Sayı	3	1	4
	Satır %	75,0%	25,0%	100,0%
Diğer dereceler	Sayı	21	11	32
	Satır %	65,6%	34,4%	100,0%
Derece yok	Sayı	377	228	605
	Satır %	62,3%	37,7%	100,0%
Toplam	Sayı	686	387	1073
	Satır %	63,9%	36,1%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
5,581	6	,472

Tablo 32’de görüldüğü gibi; toplam 184 kişi kulüplerarası derece sahibi öğrencilerdir. Bunlardan 118’i (%64,1) erkek öğrenci ve 66’sı (%35,9) kız öğrencidir. okullararası derecesi olan toplam 145 öğrenciden 100’ü (%69) erkek, 45’i (%31) ise kızdır. Türkiye şampiyonası derecesi olan toplam 93 kişiden 58 (%62,4) erkek ve 35 (%37,6) kız öğrenci

bulunmaktadır. Toplam 10 öğrenci ise Avrupa şampiyonası derecesine sahiptir. Bunlardan 9'u (%90) erkek, 1'i (%10) de kızdır. Dünya şampiyonası derecesi olan öğrenci sayısı ise 4'dür. Bunlardan 3'ü (%75) erkek öğrenci, 1'i (%25) ise kız öğrencidir. 32 öğrencinin ise diğer dereceleri bulunmaktadır. 21 (%65,6) erkek ve 11 (%34,4) kız öğrencinin diğer dereceleri bulunmaktadır. Derecesi bulunmayan 605 öğrenciden 377'si (%62,3) erkek, 228'i (%37,7) ise kızdır.

Tabloya genel olarak bakıldığında, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre oransal olarak her kategoride daha fazla derece sahibi olduklarını görmekteyiz.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin cinsiyeti ile sporcu statüleri arasında $P < .05$ önem düzeyinde bir ilişki ($P = .472$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin cinsiyet grupları ile bir sporcu statüleri birbirlerinden bağımsızdır.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin yaş grupları ile bir spor kulübüne üyelikleri arasındaki ilişki Tablo 33'de verilmiştir.

Tablo-33

Sporcu Öğrencilerin Yaşı İle Kulübe Üyelik Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Kulübe Üyelik		Yaş			Toplam
		14-15	16-17	18 ve üzeri	
Var	Sayı	117	382	61	560
	Satır %	20,9%	68,2%	10,9%	100,0%
Yok	Sayı	116	333	64	513
	Satır %	22,6%	64,9%	12,5%	100,0%
Toplam	Sayı	233	715	125	1073
	Satır %	21,7%	66,6%	11,6%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
1,378	2	,502

Tablo 33'e göre; bir spor kulübüne üyeliği bulunan 560 öğrenciden 117'si (%20,9) 14-15 yaş grubuna, 382'si (%68,2) 16-17 yaş grubuna, 61'i (%10,9) ise 18 ve üzeri yaş grubuna girmektedir. Herhangi bir spor kulübüne üyeliği bulunmayan 513 öğrenciden 116'sı

(%22,6) 14-15 yaş grubuna, 333'ü (%64,9) 16-17 yaş grubuna, 64'ü (%12,5) ise 18 ve üzeri yaş grubuna girmektedir. Genel olarak tabloya bakıldığında, 16-17 yaş grubuna giren öğrencilerin hem kulübe üyelik konusunda hem de bir kulübe üye olmama konusunda oransal olarak ağırlık oluşturdıkları görülmektedir.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin yaşları ile bir spor kulübüne üyelikleri arasında $P < .05$ önem düzeyinde bir ilişki ($P=.502$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin yaş grupları ile bir spor kulübüne üye olup olmamaları birbirlerinden bağımsızdır.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin yaş grupları ile bir spor branşları arasındaki ilişki Tablo 34'de verilmiştir.

Tablo-34
Sporcu Öğrencilerin Yaşı ile Spor Branşı Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Spor Branşı		Yaş			Toplam
		14-15	16-17	18 ve üzeri	
Takım sporları	Sayı	187	581	97	865
	Satır %	21,6%	67,2%	11,2%	100,0%
Mücadele sporları	Sayı	21	45	11	77
	Satır %	27,3%	58,4%	14,3%	100,0%
Ferdî sporlar	Sayı	10	43	3	56
	Satır %	17,9%	76,8%	5,4%	100,0%
Raket sporları	Sayı	10	40	9	59
	Satır %	16,9%	67,8%	15,3%	100,0%
Diğer sporlar	Sayı	5	5	4	14
	Satır %	35,7%	35,7%	28,6%	100,0%
Toplam	Sayı	233	714	124	1071
	Satır %	21,8%	66,7%	11,6%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
13,693	8	,090

Tablo 34'de görüldüğü gibi; toplam 865 kişi takım sporları ile uğraşmaktadır. Bunlardan 187'si (%21,6) 14-15 yaş grubuna, 581'i (%67,2) 16-17 yaş grubuna, 97'si (%11,2) ise 18 ve üzeri yaş grubuna dahil olan öğrencilerdir. Mücadele sporları ile uğraşan toplam 77

öğrenciden 21'i (%27,3) 14-15 yaş grubuna, 45'i (%58,4) 16-17 yaş grubuna, 11'i (%14,3) ise 18 ve üzeri yaş grubuna aittir. Ferdi sporlarla uğraşan toplam 56 kişiden 10 (%17,9) öğrenci 14-15 yaş grubunu, 43 (%76,8) öğrenci 16-17 yaş grubunu, 3 (%5,4) öğrenci de 18 ve üzeri yaş grubunu oluşturmaktadır. Toplam 59 öğrenci ise raket sporları ile uğraşırken bunlardan 10'u (%16,9) 14-15 yaş, 40'ı (%67,8) 16-17 yaş, ve 9'u (%15,3) da 18 ve üzeri yaş grubuna aittir. Diğer spor dalları ile uğraşan öğrenci sayısı ise 14'dür. Bunlardan 5'i (%35,7) 14-15 yaş grubuna ait öğrenci, 5'i (%35,7) 16-17 yaş grubuna ait öğrenci ve 4'ü de 18 ve üzeri yaş grubuna ait öğrencilerdir.

Genel olarak tabloya bakıldığında, 16-17 yaş grubuna giren öğrencilerin bütün spor branşlarında oransal olarak ağırlık oluşturdıkları görülmektedir.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin yaşları ile bir spor branşları arasında $P < .05$ önem düzeyinde bir ilişki ($P = .090$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin yaş grupları ile bir spordaki branşları birbirlerinden bağımsızdır.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin yaş grupları ile sporcu statüleri arasındaki ilişki Tablo 35'de verilmiştir.

Tablo 35'de görüldüğü gibi; toplam 184 kişi kulüplerarası derece sahibi öğrencilerdir. Bunlardan 31'i (%16,8) 14-15 yaş grubu, 125'i (%67,9) 16-17 yaş grubu ve 28'i de (%15,2) 18 ve üzeri yaş grubu öğrencilerdir. Okullararası derecesi olan toplam 145 öğrenciden 20'si (%13,8) 14-15 yaş grubu, 108'i (%74,5) 16-17 yaş grubu, 17'si (%11,7) ise 18 ve üzeri yaş grubu öğrencilerdir. Türkiye şampiyonası derecesi olan toplam 93 kişiden 15'i (%16,1) 14-15 yaş grubu, 63 (%67,7) 16-17 yaş grubu, 15 (%16,1) kişi de 18 ve üzeri yaş grubu öğrencilerden oluşmaktadır.

Toplam 10 öğrenci ise Avrupa şampiyonası derecesine sahiptir. Bunlardan 1'i (%10) 14-15 yaş grubu, 8'i (%80) 16-17 yaş grubu, 1'i (%10) ise 18 ve üzeri yaş grubu öğrencilerdir. Dünya şampiyonası derecesi olan öğrenci sayısı ise 4'dür. Bunlardan 3'ü (%75) 16-17 yaş grubu, 1'i (%25) ise 18 ve üzeri yaş grubu öğrencilerdir. 14-15 yaş grubuna giren

öğrencilerden dünya şampiyonası derecesi sahibi bulunmamaktadır. 32 öğrencinin ise diğer dereceleri bulunmaktadır. Bunlardan 9'u (%28,1) 14-15 yaş grubu, 18'i (%56,3) 16-17 yaş grubu, 5'i (%15,6) ise 18 ve üzeri yaş grubu öğrencilerdir. Derecesi bulunmayan 605 öğrenciden 157'si (%26) 14-15 yaş grubu, 390'ı (%64,5) 16-17 yaş grubu, 58 (%9,6) ise 18 ve üzeri yaş grubu öğrencilerdir.

Tablo-35
Sporcu Öğrencilerin Yaşı ile Spor Statüsü Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Spor Statüsü		Yaş			Toplam
		14-15	16-17	18 ve üzeri	
Kulüplerarası derece	Sayı	31	125	28	184
	Satır %	16,8%	67,9%	15,2%	100,0%
Okullararası derece	Sayı	20	108	17	145
	Satır %	13,8%	74,5%	11,7%	100,0%
Türkiye Şampiyonası derecesi	Sayı	15	63	15	93
	Satır %	16,1%	67,7%	16,1%	100,0%
Avrupa Şampiyonası derecesi	Sayı	1	8	1	10
	Satır %	10,0%	80,0%	10,0%	100,0%
Dünya Şampiyonası derecesi	Sayı		3	1	4
	Satır %		75,0%	25,0%	100,0%
Diğer dereceler	Sayı	9	18	5	32
	Satır %	28,1%	56,3%	15,6%	100,0%
Derece yok	Sayı	157	390	58	605
	Satır %	26,0%	64,5%	9,6%	100,0%
Toplam	Sayı	233	715	125	1073
	Satır %	21,7%	66,6%	11,6%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
24,191	12	,019

Tabloya genel olarak baktığımızda, 16-17 yaş grubuna giren öğrencilerin bütün sporcu statülerinde oransal olarak ağırlık oluşturdıkları görülmektedir.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin yaşları ile bir sporcu statüleri arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P=.019$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin yaş grupları ile sporcu statüleri birbirlerinden bağımsız değildir.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin okul türleri ile bir spor kulübüne üyelikleri arasındaki ilişki Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo-36
Sporcu Öğrencilerin Okul Türleri İle Kulübe Üyelik Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Kulübe Üyelik		Okul Türleri				Toplam
		Genel Lise	Meslek Lisesi	Anadolu Lisesi	Özel Lise	
Var	Sayı	345	73	89	53	560
	Satır %	61,6%	13,0%	15,9%	9,5%	100,0%
Yok	Sayı	330	29	129	25	513
	Satır %	64,3%	5,7%	25,1%	4,9%	100,0%
Toplam	Sayı	675	102	218	78	1073
	Satır %	62,9%	9,5%	20,3%	7,3%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
34,712	3	,001

Tablo 36’ye göre; bir spor kulübüne üyeliği bulunan 560 öğrenciden 345’i (%61,6) genel liselerde, 73’ü (%13) meslek liselerinde, 89’u (%15,9) anadolu liselerinde ve 53’ü (%9,5) ise özel liselerde okumaktadır. Herhangi bir spor kulübüne üyeliği bulunmayan 513 öğrenciden 330’u (%64,3) genel liselerde, 29’u (%5,7) meslek liselerinde, 129’u (%25,1) anadolu liselerinde ve 25’i (%4,9) ise özel liselerde okumaktadır. Genel olarak tabloya bakıldığında, genel liselerde okuyan öğrencilerin hem kulübe üyelik konusunda hem de bir kulübe üye olmama konusunda oransal olarak ağırlık oluşturdıkları görülmektedir.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin okul türleri ile bir spor kulübüne üyelikleri arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P=.001$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin okul türleri ile bir spor kulübüne üyelikleri birbirlerinden bağımsız değildir.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin okul türleri ile bir spor branşları arasındaki ilişki Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo-37
Sporcu Öğrencilerin Okul Türleri İle Spor Branşı Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Spor Branşı		Okul Türleri				Toplam
		Genel Lise	Meslek Lisesi	Anadolu Lisesi	Özel Lise	
Takım sporları	Sayı	531	91	173	70	865
	Satır %	61.4%	10.5%	20.0%	8.1%	100.0%
Mücadele sporları	Sayı	57	7	13		77
	Satır %	74.0%	9.1%	16.9%		100.0%
Ferdî sporlar	Sayı	38	3	13	2	56
	Satır %	67.9%	5.4%	23.2%	3.6%	100.0%
Raket sporları	Sayı	45	1	12	1	59
	Satır %	76.3%	1.7%	20.3%	1.7%	100.0%
Diğer sporlar	Sayı	4		7	3	14
	Satır %	28.6%		50.0%	21.4%	100.0%
Toplam	Sayı	675	102	218	76	1071
	Satır %	63.0%	9.5%	20.4%	7.1%	100.0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
34.313	12	,001

Tablo 37’de görüldüğü üzere; toplam 865 kişi takım sporları ile uğraşmaktadır. Bunlardan 531’i (%61,4) genel liselerde, 91’i(%10,5) meslek liselerinde, 173’ü(%20) anadolu liselerinde ve 70’i (%8,1) ise özel liselerde okumaktadır.

Mücadele sporları ile uğraşan toplam 77 öğrenciden 57’si (%74) genel liselerde, 7’si (%9,1) meslek liselerinde, ve 13’ü (%16,9)de anadolu liselerinde okumaktadır. özel liselerde okuyup da mücadele sporlarıyla uğraşan öğrenci bulunmamaktadır.

Ferdî sporlarla uğraşan toplam 56 kişiden 38’i (%67,9) genel liselerde, 3’ü (%5,4) meslek liselerinde, 13’ü (%23,2) anadolu liselerinde ve 2’si (%3,6) ise özel liselerde okumaktadır.

Toplam 59 öğrenci ise raket sporları ile uğraşırken bunlardan 45’i (%76,3) genel liselerde, 1’i (%1,7) meslek liselerinde, 12’si (%20,3) anadolu liselerinde ve 1’i (%1,7) ise

özel liselerde okumaktadır. Diğer spor dalları ile uğraşan öğrenci sayısı ise 14'dür. Bunlardan 4'ü (%28,6) genel liselerde, 7'si (%50) anadolu liselerinde ve 3'ü (%21,4) ise özel liselerde okumaktadır. Meslek liselerinde okuyan ve diğer spor branşlarıyla uğraşan sporcu bulunmamaktadır.

Genel olarak tabloya bakıldığında genel lisede okuyan sporcu öğrenciler diğer spor branşları hariç tüm spor branşlarında oransal olarak diğer okul türlerinden daha fazla bir ağırlık oluşturmaktadırlar.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin okul türleri ile bir spor branşları arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P = .001$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin okul türleri ile spor branşları birbirlerinden bağımsız değildir.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin okul türleri ile bir spor statüsü arasındaki ilişki Tablo 38'de verilmiştir.

Tablo-38

Sporcu Öğrencilerin Okul Türleri İle Spor Statüsü Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Spor Statüsü		Okul Türleri				Toplam
		Genel Lise	Meslek Lisesi	Anadolu Lisesi	Özel Lise	
Kütlülerarası derece	Sayı	111	24	39	10	184
	Satır %	60,3%	13,0%	21,2%	5,4%	100,0%
Okullararası derece	Sayı	93	7	30	15	145
	Satır %	64,1%	4,8%	20,7%	10,3%	100,0%
Türkiye Şampiyonası derecesi	Sayı	54	2	15	22	93
	Satır %	58,1%	2,2%	16,1%	23,7%	100,0%
Avrupa Şampiyonası derecesi	Sayı	9			1	10
	Satır %	90,0%			10,0%	100,0%
Dünya Şampiyonası derecesi	Sayı	3			1	4
	Satır %	75,0%			25,0%	100,0%
Diğer dereceler	Sayı	14	8	9	1	32
	Satır %	43,8%	25,0%	28,1%	3,1%	100,0%
Derece yok	Sayı	391	61	125	28	605
	Satır %	64,6%	10,1%	20,7%	4,6%	100,0%
Toplam	Sayı	675	102	218	78	1073
	Satır %	62,9%	9,5%	20,3%	7,3%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
74,874	18	,001

Tablo 38’de görüldüğü gibi: toplam 184 kişi kulüplerarası derece sahibi öğrencilerdir. Bunlardan 111’i (%60,3) genel liselerde, 24’i (%13) meslek liselerinde, 39’u (%21,2) anadolu liselerinde ve 10’u (%5,4) ise özel liselerde okumaktadır.

Okullararası derecesi olan toplam 145 öğrenciden 93’ü (%64,1) genel liselerde, 7’si (%4,8) meslek liselerinde, 30’u (%20,7) anadolu liselerinde ve 15’i (%10,3) ise özel liselerde okumaktadır. Türkiye şampiyonası derecesi olan toplam 93 kişiden 54’ü (%58,1) genel liselerde, 2’si (%2,2) meslek liselerinde, 15’i (%16,1) anadolu liselerinde ve 22’si (%23,7) ise özel liselerde okumaktadır.

Toplam 10 öğrenci ise Avrupa şampiyonası derecesine sahiptir. Bunlardan 9’u (%90) genel liselerde ve 1’i (%10) ise özel liselerde okumaktadır. Meslek lisesi ve anadolu lisesine devam eden öğrencilerden dünya şampiyonası derecesi sahibi bulunmamaktadır.

Dünya şampiyonası derecesi olan öğrenci sayısı ise 4’dür. Bunlardan 3’ü (%75) genel liselerde ve 1’i (%25) ise özel liselerde okumaktadır. Meslek lisesi ve anadolu lisesine devam eden öğrencilerden dünya şampiyonası derecesi sahibi bulunmamaktadır. 32 öğrencinin ise diğer dereceleri bulunmaktadır. Bunlardan 14’ü (%43,8) genel liselerde, 8’i (%25) meslek liselerinde, 9’u (%28,1) anadolu liselerinde ve 1’i (%3,1) de özel liselerde okumaktadır. Derecesi bulunmayan 605 öğrenciden 391’i (%64,6) genel liselerde, 61’i (%10,1) meslek liselerinde, 125’i (%20,7) anadolu liselerinde ve 28’i (%4,6) ise özel liselerde okumaktadır.

Tabloya genel olarak baktığımızda genel liselerde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrenciler oransal olarak diğer okul türlerine göre tüm sporcu statülerinde daha ağırlıklı olarak kendilerini hissettirmektedir.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin okul türleri ile sporcu statüleri arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P = .001$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin okul türleri ile sporcu statüleri birbirlerinden bağımsız değildir.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin okul türleri (Devlet Lisesi-Özel Lise) ile bir kulübe üyelikleri arasındaki ilişki Tablo 39'da gösterilmiştir.

Tablo-39
Sporcu Öğrencilerin Devlet Okulu-Özel Okul Ayrımı İle Kulübe Üyelik Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Kulübe Üyelik		Devlet Okulu-Özel Okul		Toplam
		Devlet Okulu	Özel Okul	
var	Sayı	507	53	560
	Satır %	90,5%	9,5%	100,0%
yok	Sayı	488	25	513
	Satır %	95,1%	4,9%	100,0%
Toplam	Sayı	995	78	1073
	Satır %	92,7%	7,3%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
8.371	1	.004

Tablo 39'a göre; bir spor kulübüne üye olan 560 öğrenciden 507'si (%90,5) devlet okullarında, 53'ü (%9,5) ise özel okullarda öğrenimlerine devam etmektedirler. Herhangi bir spor kulübüne üye olmayan toplam 513 öğrenciden 488'i (%95,1) devlet okullarında ve 25'i (%4,9) de özel okullarda okumaktadır.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin okul türleri (devlet okulu-özel okul) ile bir kulübe üyelik arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P = .004$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin okul türleri (devlet okulu-özel okul) ile bir kulübe üyelik durumları birbirlerinden bağımsız değildir.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin okul türleri (Devlet Lisesi-Özel Lise) ile spor branşları arasındaki ilişki Tablo 40'da gösterilmiştir.

Tablo-40
Sporcu Öğrencilerin Devlet Okulu-Özel Okul Ayrımı İle Spor Branşı Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Spor Branşı		Devlet Okulu-Özel Okul		Toplam
		Devlet Okulu	Özel Okul	
Takım sporları	Sayı	795	70	865
	Satır %	91,9%	8,1%	100,0%
Mücadele sporları	Sayı	77		77
	Satır %	100,0%		100,0%
Ferdî sporlar	Sayı	54	2	56
	Satır %	96,4%	3,6%	100,0%
Raket sporları	Sayı	58	1	59
	Satır %	98,3%	1,7%	100,0%
Diğer sporlar	Sayı	11	3	14
	Satır %	78,6%	21,4%	100,0%
Toplam	Sayı	995	76	1071
	Satır %	92,9%	7,1%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
15.212	4	.004

Tablo 40'da görüldüğü gibi: toplam 865 kişi takım sporları ile uğraşmaktadır. Bunlardan 795'i (%91.9) devlet okulu ve 70'i (%8.1) de özel okul öğrencileridir. Mücadele sporları ile uğraşan toplam 77 öğrenciden 77'si (%100) de devlet okulu öğrencileridir. Özel okul öğrencilerinden hiç kimse mücadele sporları ile uğraşmamaktadır. Ferdî sporlarla uğraşan toplam 56 kişiden 54'ü (%96.4) devlet okulu ve 2'si (%3.6) de özel okul öğrencileridir. Toplam 59 öğrenci ise raket sporları ile uğraşırken bunlardan 58'i (%98.3) devlet okulu ve 1'i (%1.7) de özel okul öğrencileridir. Diğer spor dalları ile uğraşan öğrenci sayısı ise 14'dür. Bunlardan 11'i (%78,6) devlet okulu ve 3'ü (%21,4) de özel okul öğrencileridir

Tabloya genel olarak bakıldığında, hem devlet okulu hem de özel okul öğrencileri ağırlıklı olarak takım sporları ile ilgilenmektedirler.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin okul türleri ile spor branşları arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P = .004$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin okul türleri ile spor branşları birbirlerinden bağımsız değildir.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin okul türleri (Devlet Lisesi-Özel Lise) ile sporcu statüleri arasındaki ilişki Tablo 41’de gösterilmiştir.

Tablo-41
Sporcu Öğrencilerin Devlet Okulu-Özel Okul Ayrımı İle Spor Statüsü Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Spor Statüsü		Devlet Okulu-Özel Okul		Toplam
		Devlet Okulu	Özel Okul	
Kulüplerarası derece	Sayı	174	10	184
	Satır %	94,6%	5,4%	100,0%
Okullararası derece	Sayı	130	15	145
	Satır %	89,7%	10,3%	100,0%
Türkiye Şampiyonası derecesi	Sayı	71	22	93
	Satır %	76,3%	23,7%	100,0%
Avrupa Şampiyonası derecesi	Sayı	9	1	10
	Satır %	90,0%	10,0%	100,0%
Dünya Şampiyonası derecesi	Sayı	3	1	4
	Satır %	75,0%	25,0%	100,0%
Diğer dereceler	Sayı	31	1	32
	Satır %	96,9%	3,1%	100,0%
Derece yok	Sayı	577	28	605
	Satır %	95,4%	4,6%	100,0%
Toplam	Sayı	995	78	1073
	Satır %	92,7%	7,3%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
60,934	4	,001

Tablo 41’de görüldüğü gibi; toplam 184 kişi kulüplerarası derece sahibi öğrencilerdir. Bunlardan 174’ü (%94,6) devlet liselerinde ve 10’u (%5,4) ise özel liselerde okumaktadır. Okullararası derecesi olan toplam 145 öğrenciden 130’u (%89,7) devlet liselerinde ve 15’i (%10,3) ise özel liselerde okumaktadır. Türkiye şampiyonası derecesi olan toplam 93

kişiden 71'i (%76,3) devlet liselerinde ve 22'si (%23,7) ise özel liselerde okumaktadır. Toplam 10 öğrenci ise Avrupa şampiyonası derecesine sahiptir. Bunlardan 9'u (%90) devlet liselerinde ve 1'i (%10) ise özel liselerde okumaktadır.

Dünya şampiyonası derecesi olan öğrenci sayısı ise 4'dür. Bunlardan 3'ü (%75) devlet liselerinde ve 1'i (%25) ise özel liselerde okumaktadır. 32 öğrencinin ise diğer dereceleri bulunmaktadır. Bunlardan 31'i (%96,9) devlet liselerinde ve 1'i (%3,1) de özel liselerde okumaktadır. Derecesi bulunmayan 605 öğrenciden 577'si (%95,4) devlet liselerinde ve 28'i (%4,6) ise özel liselerde okumaktadır.

Tabloya genel olarak baktığımızda devlet liselerde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrenciler oransal olarak kulüplerarası derecelerde, özel lise öğrencileri ise oransal olarak daha çok Türkiye şampiyonası derecelerinde kendilerini öne çıkarmaktadırlar.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin okul türleri (devlet lisesi-özel lise) ile sporcu statüleri arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P = .001$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin okul türleri ile sporcu statüleri birbirlerinden bağımsız değildir.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin bir spor kulübüne üyelikleri ile spor branşları arasındaki ilişki Tablo 42'de gösterilmiştir.

Tablo 42'de görüldüğü gibi; toplam 865 kişi takım sporları ile uğraşmaktadır. Bunlardan 469'u (%54,2) bir spor kulübüne üye olan ve 396'sı (%45,8) ise bir spor kulübüne üye olmayan öğrencilerdir. Mücadele sporları ile uğraşan toplam 77 öğrenciden 58'i (%75,3) bir spor kulübüne üye olan ve 19'u (%24,7) ise bir spor kulübüne üye olmayan öğrencilerdir. Ferdi sporlarla uğraşan toplam 56 kişiden 17'si (%30,4) bir spor kulübüne üye olan ve 39'u (%69,6) ise bir spor kulübüne üye olmayan öğrencilerdir. Toplam 59 öğrenci ise raket sporları ile uğraşırken bunlardan 9'u (%15,3) bir spor kulübüne üye olan ve 50'si (%84,7) ise bir spor kulübüne üye olmayan öğrencilerdir. Diğer spor dalları ile uğraşan öğrenci sayısı ise 14'dür. Bunlardan 7'si (%50) bir spor kulübüne üye olan ve 7'si (%50) ise bir spor kulübüne üye olmayan öğrencilerdir.

Tablo-42
Sporcu Öğrencilerin Kulübe Üyelik İle Spor Branşı Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Spor Branşı		Kulübe Üyelik		Toplam
		var	yok	
Takım sporları	Sayı	469	396	865
	Satır %	54,2%	45,8%	100,0%
Mücadele sporları	Sayı	58	19	77
	Satır %	75,3%	24,7%	100,0%
Ferdî sporlar	Sayı	17	39	56
	Satır %	30,4%	69,6%	100,0%
Raket sporları	Sayı	9	50	59
	Satır %	15,3%	84,7%	100,0%
Diğer sporlar	Sayı	7	7	14
	Satır %	50,0%	50,0%	100,0%
Toplam	Sayı	560	511	1071
	Satır %	52,3%	47,7%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
43.758	1	,001

Tabloya genel olarak bakıldığında, kulübe üye olan öğrencilerin daha çok takım ve mücadele sporları ile uğraşırken, bir kulübe üye olmayan öğrenciler oransal olarak daha çok takım ve raket sporları ile uğraşmaktadırlar.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin bir kulübe üyelik durumları ile spor branşları arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P = .001$) gözükmektedir. Yani öğrencilerin kulübe üyelik pozisyonları ile spor branşları birbirlerinden bağımsız değildir.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin bir spor kulübüne üyelikleri ile sporcu statüleri arasındaki ilişki Tablo 43'da gösterilmiştir.

Tablo 43'de görüldüğü gibi; toplam 560 kişi bir spor kulübüne üye olan öğrencilerdir Bunlardan 159 (%28,4) kişi kulüplerarası derecesine, 84 (%15) kişi okullararası derecesine, 86 (%15,4) kişi Türkiye şampiyonası derecesine, 9 (%1,6) kişi Avrupa şampiyonası

derecesine, 3'ü (%0,5) Dünya şampiyonası derecesine, ve 23'ü (%4,1) ise diğer derecelere sahiptir. Derecesi bulunmayanlar ise 196 (%35) dır.

Tablo-43

Sporcu Öğrencilerin Kulübe Üyelik İle Spor Statüsü Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Spor Statüsü		Kulübe Üyelik		Toplam
		var	yok	
Kulüplerarası derece	Sayı	159	25	184
	Sütun %	28,4%	4,9%	17,1%
Okullararası derece	Sayı	84	61	145
	Sütun %	15,0%	11,9%	13,5%
Türkiye Şampiyonası derecesi	Sayı	86	7	93
	Sütun %	15,4%	1,4%	8,7%
Avrupa Şampiyonası derecesi	Sayı	9	1	10
	Sütun %	1,6%	,2%	,9%
Dünya Şampiyonası derecesi	Sayı	3	1	4
	Sütun %	,5%	,2%	,4%
Diğer dereceler	Sayı	23	9	32
	Sütun %	4,1%	1,8%	3,0%
Derece yok	Sayı	196	409	605
	Sütun %	35,0%	79,7%	56,4%
Toplam	Sayı	560	513	1073
	Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
255.289	6	,001

Toplam 513 kişi bir spor kulübüne üye olmayan öğrencilerdir Bunlardan 25 (%4,9) kişi kulüplerarası derecesine, 61 (%11,9) kişi okullararası derecesine, 7 (%1,4) kişi Türkiye şampiyonası derecesine, 1 (%0,2) kişi Avrupa şampiyonası derecesine, 1 (%0,2) kişi Dünya şampiyonası derecesine, ve 9 (%1,8) kişi ise diğer derecelere sahiptir. Derecesi bulunmayanlar ise 409 (%79,7) dır.

Tabloya genel olarak baktığımızda bir spor kulübüne üye olan sporcu öğrenciler oransal olarak kulüplerarası derecelerde, bir spor kulübüne üye olmayan öğrenciler ise oransal

olarak daha çok okullararası derecelerde kendilerini öne çıkarmaktadırlar. Kulüp üyeliği olmayan sporcu öğrencilerin %80 civarında derece sahibi olmadıklarını da görmekteyiz.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin bir spor kulübüne üyelikleri ile sporcu statüleri arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P = .001$) gözükmemektedir. Yani öğrencilerin spor kulübüne üye olup olmamaları ile sporcu statüleri birbirlerinden bağımsız değildir.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyi ile okul başarıları arasındaki ilişki Tablo 44'de gösterilmiştir.

Tablo-44
Sporcu Öğrencilerin Babanın Öğrenim Düzeyi İle Okul Başarı Durumları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Babanın Öğrenim Durumu		Okul Başarısı					Toplam
		Çok iyi	İyi	Orta	Zayıf	Çok zayıf	
Okur-yazar değil	Sayı		1	2	1		4
	Satır %		25.0%	50.0%	25.0%		100.0%
Sadece okur-yazar	Sayı	1	5	5	1		12
	Satır %	8.3%	41.7%	41.7%	8.3%		100.0%
İlkokul mezunu	Sayı	11	108	97	15		231
	Satır %	4.8%	46.8%	42.0%	6.5%		100.0%
Orta okul mezunu	Sayı	10	71	69	9	4	163
	Satır %	6.1%	43.6%	42.3%	5.5%	2.5%	100.0%
Lise mezunu	Sayı	30	153	127	18	1	329
	Satır %	9.1%	46.5%	38.6%	5.5%	.3%	100.0%
Yüksekokul-üniversite mezunu	Sayı	39	155	92	10	2	298
	Satır %	13.1%	52.0%	30.9%	3.4%	.7%	100.0%
Lisans üstü	Sayı	9	17	5			31
	Satır %	29.0%	54.8%	16.1%			100.0%
Toplam	Sayı	100	510	397	54	7	1068
	Satır %	9.4%	47.8%	37.2%	5.1%	.7%	100.0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
55.606	24	.001

Tablo 44’de görüldüğü üzere: babası okuma yazma bilmeyen toplam 4 öğrencinin yarısı (%50) okul başarı durumunun “orta” seviyede olduğunu belirtirken, diğer 2 kişiden biri (%25) “iyi” diğer biri (%25) de “zayıf” olduğunu belirtmiştir. Bu grupta okul başarı durumu “çok zayıf” olan öğrenci gözlenmemiştir.

Babaları sadece okur yazar olan 12 öğrenci başarı durumlarını 1’i (%8.3) “çok iyi”, 5’i (%41.7) “iyi”, 5’i (%41.7) “orta” ve 1’i (%8.3) de “zayıf” şeklinde belirtmiştir. Bu grupta da okul başarı durumu “çok zayıf” olan öğrenci gözlenmemiştir.

Babaları ilkokul mezunu olan 231 öğrenci başarı durumlarını 11’i (%4.8) “çok iyi”, 108’i (%46.8) “iyi”, 97’si (%42) “orta” ve 15’i (%6.5) de “zayıf” şeklinde belirtmiştir. Bu grupta da okul başarı durumu “çok zayıf” olan öğrenci gözlenmemiştir.

Babaları ortaokul mezunu olan 163 öğrenci başarı durumlarını 10’u (%6.1) “çok iyi”, 71’i (%43.6) “iyi”, 69’u (%42.3) “orta”, 9’u (%5.5) “zayıf” ve 4’ü (%2.5) de “çok zayıf” şeklinde belirtmiştir.

Babaları lise mezunu olan 12 öğrenci başarı durumlarını 30’u (%9.1) “çok iyi”, 153’ü (%46.5) “iyi”, 127’si (%38.6) “orta”, 18’i (%5.5) “zayıf”, ve 1’i (%0.3) de “çok zayıf” şeklinde belirtmiştir.

Babaları yüksek okul veya üniversite mezunu olan 298 öğrenci başarı durumlarını 39’u (%13.1) “çok iyi”, 155’i (%52) “iyi”, 92’si (%30.9) “orta”, 10’u (%3.4) “zayıf”, ve 2’si (%0.7) de “çok zayıf” şeklinde belirtmiştir.

Babaları lisans üstü öğrenim gören 31 öğrenci başarı durumlarını 9’u (%29) “çok iyi”, 17’si (%54.8) “iyi” ve 5’i (%8.3) de “orta” şeklinde belirtmiştir. Bu grupta okul başarı durumu “zayıf” ve “çok zayıf” olan öğrenci gözlenmemiştir.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri ile başarı durumları arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P = .001$) gözükmektedir. Yani öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri ile kendi başarı seviyeleri birbirini etkiler ve birbirlerinden bağımsız değildirler.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyi ile okul başarı arasındaki ilişki Tablo 45’de gösterilmiştir.

Tablo-45
Sporcu Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Düzeyi İle Okul Başarı Durumları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Çapraz Tablo

Annenin Öğrenim Durumu		Okul Başarısı					Toplam
		Çok iyi	İyi	Orta	Zayıf	Çok zayıf	
Okur-yazar değil	Sayı	2	20	16	4	1	43
	Satır %	4,7%	46,5%	37%	9,3%	2,3%	100,0%
Sadece okur-yazar	Sayı	4	14	20	3		41
	Satır %	9,8%	34,1%	49%	7,3%		100,0%
İlkokul mezunu	Sayı	23	178	144	21	3	369
	Satır %	6,2%	48,2%	39%	5,7%	,8%	100,0%
Orta okul mezunu	Sayı	13	68	68	7		156
	Satır %	8,3%	43,6%	44%	4,5%		100,0%
Lise mezunu	Sayı	30	117	99	14	2	262
	Satır %	11,5%	44,7%	38%	5,3%	,8%	100,0%
Yüksekokul-üniversite mezunu	Sayı	24	107	54	5	1	191
	Satır %	12,6%	56,0%	28%	2,6%	,5%	100,0%
Lisans üstü	Sayı	4	7				11
	Satır %	36,4%	63,6%				100,0%
Toplam	Sayı	100	511	401	54	7	1073
	Satır %	9,3%	47,6%	37%	5,0%	,7%	100,0%

Pearson Kikare Testi

Değer	DF	P
43.381	24	.009

Tablo 45’de görüldüğü üzere, annesi okuma yazma bilmeyen toplam 43 öğrenci başarı durumlarını 2 kişi (%4,7) “çok iyi”, 20 kişi (%46,5) “iyi”, 16 kişi (%37) “orta”, 4 kişi (%9,3) “zayıf” ve 1 kişi (%2,3) de “çok zayıf” şeklinde belirtmiştir.

Anneleri sadece okur yazar olan toplam 41 öğrenci başarı durumlarını 4 kişi (%9,8) “çok iyi”, 14 kişi (%34,1) “iyi”, 20 kişi (%49) “orta” ve 3 kişi (%7,3) de “zayıf” şeklinde belirtmiştir. Bu grupta da okul başarı durumu “çok zayıf” olan öğrenci gözlenmemiştir.

Anneleri ilkokul mezunu olan toplam 369 öğrenci başarı durumlarını 23 kişi (%6.2) “çok iyi”, 178 kişi (%48.2) “iyi”, 144 kişi (%39) “orta”, 21 kişi (%5.7) “zayıf” ve 3 kişi (%0.8) de “çok zayıf” şeklinde belirtmiştir.

Anneleri ortaokul mezunu olan toplam 156 öğrenci başarı durumlarını 13 kişi (%8.3) “çok iyi”, 68 kişi (%43.6) “iyi”, 68 kişi (%44) “orta” ve 7 kişi (%4.5) “zayıf” şeklinde belirtmiştir. Bu grupta da okul başarı durumu “çok zayıf” olan öğrenci gözlenmemiştir.

Anneleri lise mezunu olan toplam 262 öğrenci başarı durumlarını 30 kişi (%11.5) “çok iyi”, 117 kişi (%44.7) “iyi”, 99 kişi (%38) “orta”, 14 kişi (%5.3) “zayıf” ve 2 kişi (%0.8) de “çok zayıf” şeklinde belirtmiştir.

Anneleri yüksek okul veya üniversite mezunu olan toplam 191 öğrenci, başarı durumlarını 24 kişi (%12.6) “çok iyi”, 107 kişi (%56) “iyi”, 54 kişi (%28) “orta”, 5 kişi (%2.6) “zayıf” ve 1 kişi (%0.5) de “çok zayıf” şeklinde belirtmiştir.

Anneleri lisans üstü öğrenim gören toplam 11 öğrenci başarı durumlarını 4 kişi (%36.4) “çok iyi” ve 7 kişi (%63.6) de “iyi” şeklinde belirtmiştir. Bu grupta da okul başarı durumu “orta”, “zayıf” ve “çok zayıf” olan öğrenci gözlenmemiştir.

Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyleri ile başarı durumları arasında $P < .05$ önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P = .009$) gözükmektedir. Yani öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyleri ile kendi başarı seviyeleri birbirini etkiler ve birbirlerinden bağımsız değildirler.

B. SPORCU ÖĞRENCİLERİN PROBLEM VE BEKLENTİLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemlerine ilişkin geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan “Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L” nin sporcu öğrencilere uygulanması sonucunda; ortaya 8 problem alanı ve 106 tane problem türü, 7 beklenti alanı ve 56 beklenti türü çıkmıştır.

1. Sporcu Öğrencilerin Problem Alanları ve Türlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sporcu öğrencilerin problemleri ve problemlerinin yaşamlarını etkileme dereceleri ele alınmıştır. Genel olarak problemlerin sayısal dağılımları, ortalamaları ve standart sapmaları ele alınmıştır. Daha sonra okul türlerine göre sporcu öğrencilerin problemleri ve bu problemlerin yaşamlarını etkileme dereceleri incelenmiştir.

Problem alanlarına ve türlerine göre sporcu öğrencilerin "Problem Tarama Envanteri-L"ye verdikleri cevapların genel dağılımı aşağıda verilmiştir. Sporcu öğrencilerin hem tek tek sorulara verdikleri cevaplar, hem de problem türlerine göre elde edilen toplam puanlar ve ortalamaları sayısal değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu altbölümde envanterde yer alan bir maddeye verilen ölçek -2 ile 2 arasında yer almaktadır. Bir öğrenci tek bir maddeden en az -2 puan, en fazla 2 puan toplamıştır.

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin problem tarama envanterine göre elde ettikleri toplam puanlar ve ortalamalarının sayısal dağılımları soru sıra numarasına göre Tablo 46'da gösterilmiştir.

Tablo-46
Sporcu Öğrencilerin Problem Tarama Envanterine Verdikleri Cevaplara Göre Toplamda Elde Ettikleri Puanlar ve Ortalamaların Sayısal Dağılımı

Sıra No	PROBLEM ALANLARI VE TÜRLERİ	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama
	1-OKUL YAŞAMI İLE İLGİLİ PROBLEMLER			
1	Ders çalışmaya yeterli zaman ayıramıyorum.	1073	160	,15
2	Sosyal derslerim iyi değil.	1070	-373	-,35
3	Yabancı dil derslerim iyi değil.	1067	51	,04
4	Okulda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri yeterince sunulmuyor.	1070	253	,24
5	İdareye gidip problemlerimi bildirmeye çekiniyorum.	1069	272	,25
6	Okulumuzda FM, TS, TM, YD gibi bölümler açılmasına rağmen spor bölümü açılmıyor.	1071	755	,70
7	Derslere devamsızlık yüzünden spora ara vermek zorunda kaldım.	1069	-288	-,27
8	Yarışmalardan dolayı okuldan ve derslerden uzak kaldığımızda öğretmenlerimiz takviye ders veya konu tekrarı yapmıyorlar, idare de bu konuda tedbir almıyor.	1070	595	,56
9	Okul, kulüp faaliyetlerime izin vermediğinden maddi ve manevi sıkıntı yaşıyorum.	1070	-330	-,31

10	Okulda spora yeteri kadar önem verilmiyor.	1071	337	,31
11	Okulda spor yapmaya elverişli ortam yok.	1070	328	,31
12	Okulda spor tesisi, araç-gereç sıkıntısı var.	1070	536	,50
13	Spor salonumuzun tamir ve bakıma ihtiyacı var.	1054	567	,54
14	Okulda duş alma imkanım yok.	1072	1299	1.21
15	Okul spor malzemeleri (forma, ayakkabı, vb.) çok eski.	1067	386	,36
16	Öğretmenlerin bazıları sporcuları tembel olarak niteliyorlar, buna üzülüyorum .	1068	539	,50
17	Sporcu olarak okulumu, kulübümü, ülkemizi temsilen yarışıyorum. Buna rağmen bazı öğretmenlerim başarıyı önemsemiyor.	1071	363	,34
18	Derslerden düşük not aldığımızda bazı öğretmenlerimiz "Sizi şimdi Beden Eğitimi öğretmeniniz kurtarsın" diyerek bize kızıyorlar.	1072	-3	-.02
19	Bazı öğretmenlerimiz "spor peşinde koşacağınıza oturup ders çalışın" diyerek spora olan ilgimizi ve motivasyonumuzu bozuyorlar.	1073	329	,31
20	Beden eğitimi öğretmenleri sporcularla sadece yarışmalar yaklaşınca ilgileniyor, yarışma sonunda bu ilgi azalıyor.	1072	40	,03
21	Beden eğitimi öğretmenimiz kendi branşı dışındaki sporcularla ilgilenmiyor.	1071	-410	-.38
22	Beden eğitimi öğretmenleri arasındaki branş farklılığından oluşan rekabet sporculara da yansımaktadır.	1072	-423	-.39
	2- KURUM VE KURULUŞLAR İLE İLGİLİ PROBLEMLER			
23	Kulüplerde spor eğitimi verenlerin eğitim düzeyleri yeterli değil.	1022	-87	-.08
24	Kulüp ve Federasyonlar, üst düzey sporcuların tecrübelerinden diğer sporcuların yararlanmalarını sağlamada yetersiz kalıyor.	1023	577	,56
25	Sportaki yenilikler ve gelişen teknikler kulüpler ve federasyonlar tarafından zamanında sporculara yansıtılmıyor.	1026	478	,47
26	Antrenörlerimiz, velilerimiz ve okul idaresiyle diyaloga girmiyor ve bu iletişimsizlik bizi olumsuz etkiliyor.	1024	202	,20
27	Takımdaki teknik, taktik ve motivasyon eksikliğinden etkilenmekteyim.	1024	74	,07
28	Takımlar gençlere yer vermediğinden performansımız düşüyor.	1022	68	,06
29	Kulüpler ve federasyonlar sporun alt yapısına yeteri kadar önem vermediği için başarı sınırlı kalıyor.	1024	598	,58
30	Spor tesislerinde görevli personelin eğitimi yeterli değil.	1022	353	,35
31	Tesislerin yetersiz olması daha verimli spor yapmamı engelliyor.	1024	619	,60
32	Mevcut spor tesislerdeki temizlik ve bakım yeterli değil.	1024	465	,45
33	Mevcut spor tesislerinin, ısınma, ısklıandırma, ya da havalandırma tesisatlarından en az birinde problem var.	1027	704	,69

34	Kontrolsüz, sağlıklı ve yetersiz spor salon/sahaları açılmasına göz yumuluyor.	1025	547	.53
35	Kulüplere yapılan ve onlardan bize yansıyan maddi ve manevi yardım yeterli değil	1025	822	.80
36	Kulüplerde çeşitli spor branşlarına eşit imkan sağlanmıyor.	1022	685	.67
37	Takım kurulmasında hak ettiğim yerde değerlendirilmiyorum.	1028	24	.02
38	Takımım başka şehirde olduğu için ayrılmak zorunda kaldım.	1024	-809	-.79
39	Federasyonun bazı kuralları spor yapmamı kısıtlıyor.	1024	-377	-.37
40	Kulüpler ve federasyonlar halkın spor yapması ve seyircinin sağlıklı yerleşimi konusunda gerekli ortamı sağlamıyorlar.	1024	594	.58
41	Yöneticiler ve Antrenörler çıkarları uğruna sporcuları harcıyorlar.	1024	191	.19
42	Müsabakalarda hakemler ve jüri taraf tutuyor.	1023	518	.51
43	Müsabakalardaki sahtekarlık, tehdit, kaba kuvvet vb. davranışlar federasyonlarca gerektiği şekilde cezalandırılmadığından, bu tür davranışlar artıyor.	1027	567	.55
44	Kulübümüz sporcu olarak ihtiyaç ve sorunlarımızı yansıtacağımız uygun ortamlar sağlamıyor.	1024	336	.33
45	Medyada futbol dışındaki sporlarda eşit yayın imkanı sağlanmıyor.	1066	1200	1.13
46	Medyada sporcuların hataları ve gece hayatları sıkça gündemde tutularak, sporcular topluma yanlış tanıtılıyor.	1072	1095	1.02
47	Medyanın spora teşvik edici ve eğitici yayınları yetersizdir.	1072	1115	1.04
48	Medyada modern sporları tanıtan programlara fazla yer verilmiyor.	1071	1053	.98
49	Medyada geleneksel sporlarımızın tanıtımı yeterince yapılmıyor.	1070	1063	.99
50	Medyada sporcu öğrencilerin problemlerini yansıtacakları programlar yapılmıyor.	1072	1188	1.11
	3- EKONOMİK DURUM İLE İLGİLİ PROBLEMLER			
51	Sporu, bana ve aileme maddi açıdan gelecek vaat ettiği için yapıyorum.	1073	-343	-.32
52	Sporu, maddi açıdan gelecek sağlamadığı için erken bırakmak zorundayım.	1072	-510	-.48
53	Kulüpten aldığım maddi destekle okuduğum için okulla birlikte kulüp sporculuğuna da devam etmek zorundayım.	1062	-575	-.54
54	Spor malzemeleri çok pahalı olduğu için alamıyorum.	1072	411	.38
55	Ekonomik durumum yaptığım sporun gerektirdiği beslenmeyi karşılamıyor.	1068	-272	-.25
56	Okul harçlığı olarak düzenli günlük harçlığım olmuyor.	1069	-264	-.25
57	Ailem, Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar veya Bağ-Kur'lu olmadığı için sosyal güvencem yok.	1071	-677	-.63

4-AİLE YAŞAMI İLE İLGİLİ PROBLEMLER				
58	Ailem önce okulumu bitirmemi, sonra sporla ilgilenebileceğimi söylüyor.	1069	195	,18
59	Ailem sporu meslek olarak kabul etmiyor.	1070	54	,05
60	Aile ortamında istediğim huzuru bulamıyorum.	1067	-529	-,50
61	Ailem sobalı evde oturduğu için ders çalışma ortamım uygun değil.	1072	-905	-,84
62	Ailem kalabalık olduğu için özel odam bulunmamaktadır.	1070	-851	-,80
63	Ailemin maddi durumu iyi olmadığı için kulüpten aldığım maddi katkının bir kısmını aileme aktarmak zorundayım.	1064	-861	-,81
64	Evimiz şehir merkezinden uzak olduğu için sosyal hayatım olumsuz etkileniyor.	1069	-858	-,80
65	Evim okula uzak olduğu için derslere geç kalıyorum.	1070	-815	-,76
66	Evim antrenman salonuna/sahasına uzak olduğu için antrenmanlara geç kalıyorum.	1066	-654	-,61
5- BEDEN SAĞLIĞI VE GELİŞİMİ İLE İLGİLİ PROBLEMLER				
67	Yeterli beslenemediğimi düşünüyorum.	1072	-393	-,37
68	Romatizmadan dolayı bacaklarım, kollarım ağrıyor.	1073	-1048	-,98
69	Bazen bacaklarımın ağrıdığını hissediyorum.	1069	317	,30
70	Çok sık halsiz düşünüyorum.	1069	-312	-,29
71	Ayağımda koku ve kaşıntı var.	1069	-918	-,86
72	Ağız kokusunu nasıl gidereceğimi bilmiyorum.	1071	-962	-,90
73	Yaptığım spor branşında enfeksiyon kapma riski altındayım.	1072	-817	-,76
74	Çok sık sakatlanıyorum.	1072	-561	-,52
75	Bazen sigara içiyorum.	1072	-1175	-1,09
76	Bazen uyuşturucu maddeler kullanıyorum.	1070	-1492	-1,39
77	Kendi isteğimle performans artırıcı maddeleri kullanıyorum.	1072	-1212	-1,13
78	Antrenörümün teşvikiyle performans artırıcı maddeleri kullanıyorum.	1071	-1310	-1,22
79	Kulübümün isteği ile performans artırıcı maddeleri kullanıyorum.	1071	-1331	-1,24
6- BAŞKALARIYLA İLİŞKİLER İLE İLGİLİ PROBLEMLER				
80	Maddi sıkıntım olduğu için karşı cinsle arkadaşlık yapamıyorum.	1071	-971	-,91
81	Kız-erkek arkadaşlığını doğru bulmuyorum.	1072	-1241	-1,16
82	Okul arkadaşlarımla anlaşmakta güçlük çekiyorum.	1071	-979	-,91
83	Sporcular arasında gruplaşmalar ve iletişim bozukluğu var.	1069	-167	-,16
84	Sporcular arasında birbirini çekememe ve rekabet var.	1070	271	,25
85	Sporcular disiplinsiz ve tasvip edilmeyen davranışlarda bulunuyorlar.	1071	-28	-,002
7- BENLİK VE İÇ YAŞAM İLE İLGİLİ PROBLEMLER				
86	Cinsiyetimden memnun değilim.	1073	-1416	-1,32
87	Karşı cinse aşırı ilgim var.	1071	-285	-,27
88	Karşı cinsten olanlarla konuşurken heyecanlanıyorum.	1069	-708	-,66

89	Cinsellik konusunda bilgisizim ve nereden bilgi edineceğimi bilmiyorum.	1072	-904	-.84
90	Karşı cinse güvenmiyorum.	1071	-68	-.006
91	Ruh sağlığım konusunda endişeliyim.	1073	-886	-.83
92	Baskı altında olduğumu hissediyorum.	1073	-700	-.65
93	Nefsimi kontrol edemiyorum.	1067	-776	-.73
94	Bazen davranış bozukluklarım oluyor.(Tırnak yeme, saç koparma, yatak ıslatma vs.)	1072	-980	-.91
95	Bazen elimde olmadan yalan söylüyorum.	1071	-152	-.14
96	Kabul etmiş olduğum fikrim, dini anlayışım veyahut da yaşam tarzıma uygun biçimde yaşamamıyorum.	1068	-500	-.47
97	Müsabakalara psikolojik olarak hazırlanamıyorum, yarışmalardan korkuyorum.	1068	-441	-.41
98	Kendime yeterli güvenim yok.	1073	-553	-.52
99	Antrenman ve yarışmalardaki başarısızlığım hayatımı olumsuz etkiliyor.	1067	-534	-.50
100	Bazen aşırı ilgiden sıkılıyorum.	1073	-450	-.42
101	Tanınmış olmak düşüncesi beni stresse sokuyor.	1070	-831	-.78
102	Çok para sahibi olmak isteğimi bastıramıyorum.	1069	-521	-.49
8-GELECEK İLE İLGİLİ PROBLEMLER				
103	Okulumu bitiremememe endişesindeyim.	1072	-462	-.43
104	Kısa zamanda bir mesleğe atılmam gerekiyor.	1071	70	.06
105	Tahsilimi yurt dışında devam ettirme şartlarına sahip değilim .	1072	282	.26
106	Gelecekte hayat arkadaşımı nasıl seçeceğimi bilemiyorum .	1072	-108	-.10

-Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin "Problem Tarama Envanteri-L"ye göre toplamda elde ettikleri en az, en fazla, toplam puanlar, ortalamalar ve standart sapmalara ilişkin sayısal dağılımlar problem türlerine göre Tablo 47'de gösterilmiştir.

Tablo 47'ye göre, problem alanlarına ilişkin ortalama puanları göz önüne alındığında, sporcu öğrencilerin: ilk sırada, 13863 toplam puan ve 12.92 ortalama puan ile kurum ve kuruluşlar, ikinci sırada 4983 toplam puan ve 4,64 ortalama puan ile okul yaşamı, üçüncü sırada -218 toplam puan ve -0,20 ortalama puan ile gelecek, dördüncü sırada -2230 toplam puan ve -2,08 ortalama puan ile ekonomik durum, beşinci sırada -3115 toplam puan ve -2,90 ortalama puan ile başkalarıyla ilişkiler, altıncı sırada -5224 toplam puan ve -4,86 ortalama puan ile aile yaşamı, yedinci sırada -10705 toplam puan ve -9,98 ortalama puan ile benlik ve iç yaşam, sekizinci ve son sırada ise -11214 toplam puan ve -10,45 ortalama puan ile beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemlere sahip oldukları görülmektedir.

Tablo-47
Sporcu Öğrencilerin Problem Alanlarına Göre Toplamda Elde Ettikleri Puanların Sayısal Dağılımı

Problem Alanları	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	1073	13863	12.92	17.84
Okul yaşamı ile ilgili problemler	1073	4983	4.64	14.69
Gelecek ile ilgili problemler	1073	-218	-.20	4.32
Ekonomik durum ile ilgili problemler	1073	-2230	-2.08	6.66
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	1073	-3115	-2.90	5.53
Aile yaşamı ile ilgili problemler	1073	-5224	-4.87	8.53
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	1073	-10705	-9.98	13.72
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	1073	-11214	-10.45	10.48

-Sporcu öğrencilerin “Problem Tarama Envanteri-L”de en fazla cevap verdikleri 10 tane problem maddesi ve bunlara ait toplam puan ve ortalamalarına ilişkin sayısal dağılımları Tablo 48’de verilmiştir.

Tablo 48’de görüldüğü üzere, elde edilen en fazla toplam puan ve en fazla ortalama puan sıralamasına göre sporcu öğrenciler problem olarak “Okulda dış alma imkanım yok” seçeneğini 1299 toplam puan ve 1.21 ortalama puan ile birinci sırada, “Medyada futbol dışındaki sporlarda eşit yayın imkanı sağlanmıyor” seçeneğini 1200 toplam puan ve 1.12 ortalama puan ile ikinci sırada, “Medyada sporcu öğrencilerin problemlerini yansıtacakları programlar yapılmıyor” seçeneğini 1188 toplam puan ve 1.11 ortalama puan ile üçüncü sırada görmektedirler. Dördüncü sırada ise 1115 toplam puan ve 1.04 ortalama puanla “Medyanın spora teşvik edici ve eğitici yayınları yetersizdir” seçeneği, beşinci sırada 1095 toplam puan ve 1.02 ortalama puanla “Medyada sporcuların hataları ve gece hayatları sıkça gündemde tutularak, sporcular topluma yanlış tanıtılıyor” seçeneği, altıncı sırada 1063 toplam puan ve 0.99 ortalama

puanla “Medyada geleneksel sporlarımızın tanıtımı yeterince yapılmıyor” seçeneği yer almaktadır.

Tablo-48
Problem Tarama Envanterinde En Fazla İşaretlenen Problemlerin Sayısal Dağılımları

Sıra No	PROBLEM TÜRLERİ	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama
14	Okulda duş alma imkanım yok.	1072	1299	1.21
45	Medyada futbol dışındaki sporlarda eşit yayın imkanı sağlanmıyor.	1066	1200	1.12
50	Medyada sporcu öğrencilerin problemlerini yansıtacakları programlar yapılmıyor.	1072	1188	1.11
47	Medyanın spora teşvik edici ve eğitici yayınları yetersizdir.	1072	1115	1.04
46	Medyada sporcuların hataları ve gece hayatları sıkça gündemde tutularak. sporcular topluma yanlış tanıtılıyor.	1072	1095	1.02
49	Medyada geleneksel sporlarımızın tanıtımı yeterince yapılmıyor.	1070	1063	.99
48	Medyada modern sporları tanıtan programlara fazla yer verilmiyor.	1071	1053	.98
35	Kulüplere yapılan ve onlardan bize yansıyan maddi ve manevi yardım yeterli değil.	1025	822	.80
6	Okulumuzda FM, TS, TM, YD gibi bölümler açılmasına rağmen spor bölümü açılmıyor.	1071	755	.70
33	Mevcut spor tesislerinin, ısınma, ışıklandırma, ya da havalandırma tesisatlarından en az birinde problem var.	1027	704	.68

“Medyada modern sporları tanıtan programlara fazla yer verilmiyor” seçeneği 1053 toplam puan ve 0,98 ortalama puanla yedinci sırada. “Kulüplere yapılan ve onlardan bize yansıyan maddi ve manevi yardım yeterli değil” seçeneği 822 toplam puan ve 0,80 ortalama puanla sekizinci sırada. “Okulumuzda FM, TS, TM, YD gibi bölümler açılmasına rağmen spor bölümü açılmıyor” seçeneği 755 toplam puan ve 0,70 ortalama puanla dokuzuncu sırada gözükmektedir. Onuncu ve son sırada ise “Mevcut spor tesislerinin, ısınma, ışıklandırma, ya da havalandırma tesisatlarından en az birinde problem var” seçeneği 704 toplam puan ve 0,68 ortalama puana sahiptir.

-Sporcu öğrencilerin “Problem Tarama Envanteri”nde en az cevap verdikleri 10 tane problem maddesi ve bunlara ait toplam puan ve ortalamalarına ilişkin sayısal dağılımları Tablo 49’da verilmiştir.

Tablo-49
Problem Tarama Envanterinde En Az İşaretlenen Problemlerin Sayısal Dağılımları

Sıra No	PROBLEM TÜRLERİ	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama
76	Bazen uyuşturucu maddeler kullanıyorum.	1070	-1492	-1.39
86	Cinsiyetimden memnun değilim.	1073	-1416	-1.32
79	Kulübümün isteği ile performans artırıcı maddeleri kullanıyorum.	1071	-1331	-1.24
78	Antrenörümün teşvikiyle performans artırıcı maddeleri kullanıyorum.	1071	-1310	-1.22
81	Kız-erkek arkadaşlığını doğru bulmuyorum.	1072	-1241	-1.16
77	Kendi isteğimle performans artırıcı maddeleri kullanıyorum.	1072	-1212	-1.13
75	Bazen sigara içiyorum.	1072	-1175	-1.09
68	Romatizmadan dolayı bacaklarım, kollarım ağrıyor.	1073	-1048	-.97
94	Bazen davranış bozukluklarım oluyor.(Tırnak yeme, saç koparma, yatak ıslatma vs.)	1072	-980	-.91
82	Okul arkadaşlarımla anlaşmakta güçlük çekiyorum.	1071	-979	-.91

Tablo 49’da görüldüğü üzere, elde edilen en az toplam puan ve en az ortalama puan sıralamasına göre sporcu öğrenciler problem olarak “Bazen uyuşturucu maddeler kullanıyorum.” seçeneğini -1492 toplam puan ve -1.39 ortalama puan ile birinci sırada, “Cinsiyetimden memnun değilim” seçeneğini -1416 toplam puan ve -1.32 ortalama puan ile ikinci sırada, “Kulübümün isteği ile performans artırıcı maddeleri kullanıyorum” seçeneğini -1331 toplam puan ve -1.24 ortalama puan ile üçüncü sırada görmektedirler. Dördüncü sırada ise -1310 toplam puan ve -1.22 ortalama puanla “Antrenörümün teşvikiyle performans artırıcı maddeleri kullanıyorum” seçeneği, beşinci sırada -1241 toplam puan ve -1.16 ortalama puanla “Kız-erkek arkadaşlığını doğru bulmuyorum” seçeneği, altıncı sırada -1212 toplam puan ve -1.13 ortalama puanla “Kendi isteğimle performans artırıcı maddeleri kullanıyorum” seçeneği yer almaktadır. “Bazen sigara içiyorum” seçeneği -1175 toplam puan ve -1.09 ortalama puanla yedinci sırada, “Romatizmadan dolayı bacaklarım, kollarım ağrıyor” seçeneği -1048 toplam puan ve -0.97 ortalama puanla sekizinci sırada, “Bazen davranış bozukluklarım oluyor.(Tırnak yeme, saç koparma, yatak ıslatma vs.)” seçeneği -980 toplam puan ve -0.91 ortalama puanla dokuzuncu

sırada gözükmemektedir. Onuncu ve son sırada ise “Okul arkadaşlarımla anlaşmakta güçlük çekiyorum” seçeneği -979 toplam puan ve -0.91 ortalama puana sahiptir.

2. Sporcu Öğrencilerin Problem Alanlarının Kişisel Bilgileri İle Karşılaştırılması

Problem 1. Genel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?

Genel liselerde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin problem alanlarının sayısal dağılımları analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 50’de verilmiştir.

Tablo-50
Genel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Problemlerinin Sayısal Dağılımları

Problem Alanları	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	675	-6189	-9,1689	11,4136
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	675	-5510	-8,1630	14,3380
Aile yaşamı ile ilgili problemler	675	-2771	-4,1052	8,7060
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	675	-1483	-2,1970	5,6172
Ekonomik durum ile ilgili problemler	675	-760	-1,1259	6,8110
Gelecek ile ilgili problemler	675	328	,4859	4,2859
Okul yaşamı ile ilgili problemler	675	4640	6,8741	14,1043
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	675	10246	15,1793	17,1499

Tablo 50’ye göre, genel liselerde öğrenimi sürdüren 675 sporcu öğrencinin; sekizinci ve son sırada -6189 toplam puan ve -9,16 ortalama puan ile beden sağlığı ve gelişimi, yedinci sırada -5510 toplam puan ve -8,16 ortalama puan ile benlik ve iç yaşam, altıncı sırada -2771 toplam puan ve -4,10 ortalama puan ile aile yaşamı, beşinci sırada -1483 toplam puan ve -2,19 ortalama puan ile başkalarıyla ilişkiler, dördüncü sırada -760 toplam puan ve -1,12 ortalama puan ile ekonomik durum, üçüncü sırada 328 toplam puan ve 0,48 ortalama puan ile gelecek, ikinci sırada 4640 toplam puan ve 6,87 ortalama puan ile okul yaşamı, ilk sırada ise 10246 toplam puan ve 15,17 ortalama puan ile kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemlere sahip oldukları görülecektir.

Denence-1. Genel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri öncelikle: gelecek, okul yaşamı ve kurum ve kuruluşlar ile ilgili olmaktadır şeklindeki denence doğrulanmıştır.

Problem 2. Meslek liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?

Meslek liselerinde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin problem alanlarının sayısal dağılımları analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 51’de verilmiştir.

Tablo-51
Meslek Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Problemlerinin Sayısal Dağılımları

Problem Alanları	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	102	-1126	-11.0392	12.2974
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	102	-1022	-10.0196	8.6299
Aile yaşamı ile ilgili problemler	102	-368	-3.6078	8.0851
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	102	-242	-2.3725	5.4608
Ekonomik durum ile ilgili problemler	102	-89	-.8725	5.7792
Gelecek ile ilgili problemler	102	95	.9314	4.0474
Okul yaşamı ile ilgili problemler	102	247	2.4216	14.9464
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	102	1023	10,0294	17.7102

Tablo 51’e göre, genel liselerde öğrenimi sürdüren 102 sporcu öğrencinin: sekizinci ve son sırada -1126 toplam puan ve -11,03 ortalama puan ile benlik ve iç yaşam, yedinci sırada -1022 toplam puan ve -10,01 ortalama puan ile beden sağlığı ve gelişimi, altıncı sırada -368 toplam puan ve -3,60 ortalama puan ile aile yaşamı, beşinci sırada -242 toplam puan ve -2,37 ortalama puan ile başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemlere sahip oldukları görülecektir. Ekonomik durum ile ilgili problemler -89 toplam puan ve -0,87 ortalama puan ile dördüncü sırada, gelecek ile ilgili problemler 95 toplam puan ve 0,93 ortalama puan ile üçüncü sırada, okul yaşamı ile ilgili problemler 247 toplam puan ve 2,42 ortalama puan ile ikinci sırada, kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler ise 1023 toplam puan ve 10,02 ortalama puan ile ilk sırada yer almaktadır.

Denence-2. Meslek liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri öncelikle: aile yaşamı, gelecek ve ekonomik durum ile ilgili olmaktadır şeklindeki denence doğrulanmamıştır.

Problem 3. Anadolu liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?

Araştırmaya katılan anadolu liselerinde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin problem alanlarının sayısal dağılımları analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 52’de verilmiştir.

Tablo-52
Anadolu Lisesinde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Problemlerinin Sayısal Dağılımları

Problem Alanları	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	218	-2890	-13,2569	8,1878
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	218	-2861	-13,1239	11,5586
Aile yaşamı ile ilgili problemler	218	-1388	-6,3670	7,8678
Ekonomik durum ile ilgili problemler	218	-958	-4,3945	5,7706
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	218	-890	-4,0826	4,9189
Gelecek ile ilgili problemler	218	-350	-1,6055	3,9056
Okul yaşamı ile ilgili problemler	218	986	4,5229	12,9615
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	218	2688	12,3303	17,1309

Tablo 52’de görüldüğü gibi, anadolu liselerinde öğrenimi sürdüren toplam 218 sporcu öğrencinin; beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemleri -2890 toplam puan ve -13,25 ortalama puan ile sekizinci ve son sırada, benlik ve iç yaşam ile ilgili problemleri -2861 toplam puan ve -13,12 ortalama puan ile yedinci sırada, aile yaşamı ile ilgili problemleri -1388 toplam puan ve -6,36 ortalama puan ile altıncı sırada, ekonomik durum ile ilgili problemleri -958 toplam puan ve -4,39 ortalama puan ile beşinci sırada yer almaktadır. Anadolu lisesinde okuyan sporcu öğrencilerin dördüncü sırada -890 toplam puan ve -4,08 ortalama puan ile başkalarıyla ilişkiler, üçüncü sırada -350 toplam puan ve -1,60 ortalama puan ile gelecek, ikinci sırada 986 toplam

puan ve 4.52 ortalama puan ile okul yaşamı, ilk sırada ise 2688 toplam puan ve 12.33 ortalama puan ile kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemlere sahip oldukları görülecektir.

Denence-3. Anadolu lisesinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri öncelikle: benlik ve iç yaşam, aile yaşamı ve okul yaşamı ile ilgili olmaktadır şeklindeki denence doğrulanamamıştır.

Problem 4. Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?

Araştırmaya katılan özel liselerde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin problem alanlarının sayısal dağılımları analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 53’de verilmiştir.

Tablo-53
Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Problemlerinin Sayısal Dağılımları

Problem Alanları	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	78	-1208	-15,4872	12,5881
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	78	-1113	-14,2692	7,1672
Okul yaşamı ile ilgili problemler	78	-890	-11,4103	13,6443
Aile yaşamı ile ilgili problemler	78	-697	-8,9359	7,7381
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	78	-500	-6,4103	4,6471
Ekonomik durum ile ilgili problemler	78	-423	-5,4231	6,1020
Gelecek ile ilgili problemler	78	-291	-3,7308	3,2340
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	78	-94	-1,2051	18,9410

Tablo 53’e göre, özel liselerde öğrenimi sürdüren 78 sporcu öğrencinin; sekizinci ve son sırada -1208 toplam puan ve -15.48 ortalama puan ile benlik ve iç yaşam, yedinci sırada -1113 toplam puan ve -14.26 ortalama puan ile beden sağlığı ve gelişimi, altıncı sırada -890 toplam puan ve -11,41 ortalama puan ile okul yaşamı, beşinci sırada -697 toplam puan ve -8,93 ortalama puan ile aile yaşamı, dördüncü sırada -500 toplam puan ve -6,41 ortalama puan ile başkalarıyla ilişkiler, üçüncü sırada -423 toplam puan ve -5,42 ortalama puan ile

ekonomik durum, ikinci sırada -291 toplam puan ve -3.73 ortalama puan ile gelecek, ilk sırada ise -94 toplam puan ve -1.20 ortalama puan ile kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemlere sahip oldukları görülecektir.

Denence-4. Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri öncelikle; aile, okul, spor kurumları, benlik ve iç yaşamla ilgili olmaktadır şeklindeki denence doğrulanmamıştır.

Problem 5. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?

Araştırmaya katılan devlet liselerinde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin problem alanlarının sayısal dağılımları analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 54’de verilmiştir.

Tablo-54
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Problemlerinin Sayısal Dağılımları

Problem Alanları	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	995	-10101	-10.1518	10.6446
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	995	-9497	-9.5447	13.7209
Aile yaşamı ile ilgili problemler	995	-4527	-4.5497	8.5147
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	995	-2615	-2.6281	5.5049
Ekonomik durum ile ilgili problemler	995	-1807	-1.8161	6.6326
Gelecek ile ilgili problemler	995	73	.0730	4.2731
Okul yaşamı ile ilgili problemler	995	5873	5.9025	14.0202
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	995	13957	14.0271	17.2784

Tablo 54’de görüldüğü gibi, devlet liselerinde öğrenimi sürdüren toplam 995 sporcu öğrencinin; beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemleri -10101 toplam puan ve -10,15 ortalama puan ile sekizinci ve son sırada, benlik ve iç yaşam ile ilgili problemleri -9497 toplam puan ve -9,54 ortalama puan ile yedinci sırada, aile yaşamı ile ilgili problemleri -4527 toplam puan ve -4,54 ortalama puan ile altıncı sırada, başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemleri -2615

toplam puan ve -2,62 ortalama puan ile beşinci sırada yer almaktadır. devlet lisesinde okuyan sporcu öğrencilerin dördüncü sırada -1807 toplam puan ve -1,81 ortalama puan ile ekonomik durum, üçüncü sırada 73 toplam puan ve 0,001 ortalama puan ile gelecek, ikinci sırada 5873 toplam puan ve 5,90 ortalama puan ile okul yaşamı, ilk sırada ise 13957 toplam puan ve 14,02 ortalama puan ile kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemlere sahip oldukları görülmektedir.

Denence-5. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri

öncelikle; sağlık, ekonomik, beslenme, malzeme, araç-gereç, tesis, aile, benlik ve iç yaşamla ilgili olmaktadır şeklindeki denence doğrulanmamıştır.

Problem 6. Altyapısal Gelişmiş Bölgelerdeki Liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?

Araştırmaya katılan altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin problem alanlarının sayısal dağılımları analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 55’de verilmiştir.

Tablo 55’e göre, altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenimi sürdüren 829 sporcu öğrencinin; sekizinci ve son sırada -4859 toplam puan ve -10,20 ortalama puan ile beden sağlığı ve gelişimi, yedinci sırada -7982 toplam puan ve -9,62 ortalama puan ile benlik ve iç yaşam, altıncı sırada -4047 toplam puan ve -4,88 ortalama puan ile aile yaşamı, beşinci sırada -2346 toplam puan ve -2,82 ortalama puan ile başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemlere sahip oldukları görülecektir. Ekonomik durum ile ilgili problemler -1633 toplam puan ve -1,96 ortalama puan ile dördüncü sırada, gelecek ile ilgili problemler -224 toplam puan ve -0,27 ortalama puan ile üçüncü sırada, okul yaşamı ile ilgili problemler 4603 toplam puan ve 5,55 ortalama puan ile ikinci sırada, kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler ise 11068 toplam puan ve 13,35 ortalama puan ile ilk sırada yer almaktadır.

Tablo-55
Altyapısal Gelişmiş Bölgelerdeki Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin
Problemlerinin Sayısal Dağılımları

Problem Alanları	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	829	-8459	-10.2039	10,8458
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	829	-7982	-9,6285	14,0451
Aile yaşamı ile ilgili problemler	829	-4047	-4,8818	8,6161
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	829	-2346	-2,8299	5,6776
Ekonomik durum ile ilgili problemler	829	-1633	-1,9698	6,7973
Gelecek ile ilgili problemler	829	-224	-.2702	4,3497
Okul yaşamı ile ilgili problemler	829	4603	5,5525	15,0371
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	829	11068	13,3510	18,2119

Denence-6. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri öncelikle; aile, başkalarıyla ilişkiler, benlik ve iç yaşam ve ile ilgili olmaktadır şeklindeki denence doğrulanmamıştır.

Problem 7. Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki Liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri nelerdir?

Araştırmaya katılan altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin problem alanlarının sayısal dağılımları analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 56'da verilmiştir.

Tablo 56'daki dağılımlara göre, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenimi sürdüren 244 sporcu öğrencinin; sekizinci ve son sırada -2755 toplam puan ve -11,29 ortalama puan ile beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemlere, yedinci sırada -2723 toplam puan ve -11,15 ortalama puan ile benlik ve iç yaşam ile ilgili problemlere, altıncı sırada -1177 toplam puan ve -4,82 ortalama puan ile aile yaşamı ile ilgili problemlere, beşinci sırada -769 toplam puan ve -3,15 ortalama puan ile başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemlere sahip oldukları

görülmektedir. Aynı şekilde bu öğrencilerin dördüncü sırada -597 toplam puan ve -2,44 ortalama puan ile ekonomik durum, üçüncü sırada 6 toplam puan ve 0,001 ortalama puan ile gelecek, ikinci sırada 380 toplam puan ve 1,55 ortalama puan ile okul yaşamı, ilk sırada ise 2795 toplam puan ve 11,45 ortalama puan ile kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemlere sahip oldukları görülecektir.

Tablo-56
Altyapısal Orta Gelişmiş Bölgelerdeki Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin
Problemlerinin Sayısal Dağılımları

Problem Alanları	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	244	-2755	-11,2910	9,1148
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	244	-2723	-11,1598	12,5237
Aile yaşamı ile ilgili problemler	244	-1177	-4,8238	8,2645
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	244	-769	-3,1516	5,0141
Ekonomik durum ile ilgili problemler	244	-597	-2,4467	6,1652
Gelecek ile ilgili problemler	244	6	,0000	4,2163
Okul yaşamı ile ilgili problemler	244	380	1,5574	13,0163
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	244	2795	11,4549	16,4620

Denence-7. Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri öncelikle; ekonomik, malzeme, araç-gereç, tesis, okul, spor kurumları, gelecek ile ilgili olmaktadır şeklindeki denence doğrulanmıştır.

Aşağıdaki tablolarda sporcu öğrencilerin okul türlerine göre problemlerinin yaşamlarını etkileme dereceleri ele alınmıştır. Bu konuya ilişkin ölçek 0 ile 2 arasındadır. Bir öğrenci soru başına en fazla 2 puan en az 0 puan toplayabilmiştir. Tablolar öğrenci sayıları, toplam puanları, ortalamaları ve standart sapmaları içermektedir. Sıralamalar ortalamaya göre yapılmıştır.

Problem 8. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri yaşamlarını ne derece etkilemektedir?

Devlet liselerinde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin problem alanlarının yaşamlarını etkileme derecelerine ilişkin sayısal dağılımlar analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 57’de verilmiştir.

Tablo-57
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Problemlerinin Yaşamlarını Etkileme Derecesine İlişkin Sayısal Dağılımları

Problemlerin Yaşamı Etkileme Derecesi	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	995	26090	26.2211	12.5266
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	995	23498	23.6161	7.7114
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	995	19542	19.6402	5.8212
Okul yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	995	16936	17.0211	8.9350
Aile yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	995	12263	12.3246	4.6782
Ekonomik durum ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	995	8624	8.6673	3.8155
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	995	8079	8.1196	3.0658
Gelecek ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	995	4600	4.6231	2.4122

Tablo 57’ye göre, devlet liselerinde öğrenimi sürdüren 995 sporcu öğrencinin sahip olduğu problemlerin yaşamlarını etkileme konusunda; ilk derecede 26090 toplam puan ve 26,22 ortalama puan ile kurum ve kuruluşlar, ikinci derecede 23498 toplam puan ve 23,61 ortalama puan ile benlik ve iç yaşam, üçüncü derecede 19542 toplam puan ve 19,64 ortalama puan ile beden sağlığı ve gelişimi, dördüncü derecede 16936 toplam puan ve 17,02 ortalama puan ile okul yaşamı, beşinci derecede 12263 toplam puan ve 12,32 ortalama puan ile aile yaşamı, altıncı derecede 8624 toplam puan ve 8,66 ortalama puan ile ekonomik durum, yedinci derecede 8079 toplam puan ve 8,11 ortalama puan ile başkalarıyla ilişkiler, sekizinci ve son derecede ise 4600 toplam puan ve 4,62 ortalama puan ile gelecek ile ilgili problemlerin olduğu görülecektir.

Denence-8. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin yaşamlarını öncelikli olarak; sağlık, aile kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler etkilemektedir şeklindeki denence doğrulanmıştır.

Problem9. Özel liselerde okuyan sporsu öğrencilerin problemleri yaşamlarını ne derece etkilemektedir.

Özel liselerde öğrenimlerini sürdüren sporsu öğrencilerin problem alanlarının yaşamlarını etkileme derecelerine ilişkin sayısal dağılımlar analiz edilerek. analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 58’de verilmiştir.

Tablo-58
Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Problemlerinin Yaşamlarını Etkileme Derecesine İlişkin Sayısal Dağılımları

Problemlerin Yaşamı Etkileme Derecesi	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	78	2381	30,5256	12,4000
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	78	1936	24,8205	7,5261
Okul yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	78	1797	23,0385	10,6337
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	78	1512	19,3846	6,2257
Aile yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	78	1011	12,9615	4,8308
Ekonomik durum ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	78	797	10,2179	3,6061
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	78	674	8,6410	3,3224
Gelecek ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	78	429	5,5000	2,1787

Tablo 58’e göre, özel liselerde öğrenimi sürdüren 78 sporcu öğrencinin sahip olduğu problemlerin yaşamlarını etkileme konusunda; kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler 2381 toplam puan ve 30,52 ortalama puan ile ilk derecede, benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler 1936 toplam puan ve 24,82 ortalama puan ile ikinci derecede, okul yaşamı ile ilgili problemler 1797 toplam puan ve 23,03 ortalama puan ile üçüncü derecede, beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler 1512 toplam puan ve 19,38 ortalama puan ile dördüncü derecede

ortalama puan ile ekonomik durum, yedinci derecede 674 toplam puan ve 8,64 ortalama puan ile başkalarıyla ilişkiler, sekizinci ve son derecede ise 429 toplam puan ve 5,50 ortalama puan ile gelecek ile ilgili problemlerin etkilediği görülmektedir.

Denence-9. Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin yaşamlarını öncelikli olarak: aile, kurum ve kuruluşlar, benlik ve iç yaşamla ilgili problemler etkilemektedir şeklindeki denence doğrulanmıştır.

Problem 10. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri yaşamlarını ne derece etkilemektedir?

Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin problem alanlarının yaşamlarını etkileme derecelerine ilişkin sayısal dağılımlar analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 59’da verilmiştir.

Tablo-59
Altyapısal Gelişmiş Bölgelerdeki Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Problemlerinin Yaşamlarını Etkileme Derecesine İlişkin Sayısal Dağılımları

Problemlerin Yaşamı Etkileme Derecesi	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	829	21639	26,1025	12,8568
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	829	19221	23,1858	8,0445
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	829	16070	19,3848	6,0907
Okul yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi	829	13881	16,7443	9,1456
Aile yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	829	10130	12,2195	4,7994
Ekonomik durum ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	829	7141	8,6140	3,9026
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	829	6690	8,0700	3,1676
Gelecek ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	829	3867	4,6647	2,3999

Tablo 59’a göre, altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenimi sürdüren 829 sporcu öğrencinin yaşamlarını; ilk derecede 21639 toplam puan ve 26,10 ortalama puan ile kurum ve kuruluşlar, ikinci derecede 19221 toplam puan ve 23,18 ortalama puan ile benlik ve iç yaşam, üçüncü derecede 16070 toplam puan ve 19,38 ortalama puan ile beden sağlığı ve gelişimi,

dördüncü derecede 13881 toplam puan ve 16,74 ortalama puan ile okul yaşamı ile ilgili problemlerin etkilendiği görülmektedir. Aile yaşamı ile ilgili problemler 10130 toplam puan ve 12,21 ortalama puan ile beşinci derecede. Ekonomik durum ile ilgili problemler 7141 toplam puan ve 8,61 ortalama puan ile altıncı derecede. başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler 6690 toplam puan ve 8,07 ortalama puan ile yedinci derecede. gelecek ile ilgili problemler ise 3867 toplam puan ve 4,66 ortalama puan ile sekizinci ve son derecede öğrencilerin yaşamlarını etkilemektedir.

Denence-10. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin yaşamlarını öncelikli olarak; aile, benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler etkilemektedir şeklindeki denence doğrulanmıştır.

Problem 11. Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri yaşamlarını ne derece etkilemektedir?

Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin problem alanlarının yaşamlarını etkileme derecelerine ilişkin sayısal dağılımlar analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 60’da verilmiştir.

Tablo-60
Altyapısal Orta Gelişmiş Bölgelerdeki Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Problemlerinin Yaşamlarını Etkileme Derecesine İlişkin Sayısal Dağılımları

Problemlerin Yaşamı Etkileme Derecesi	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	244	6832	28,0000	11,4050
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	244	6213	25,4631	6,0908
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	244	4984	20,4262	4,8651
Okul yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi	244	4852	19,8852	8,9729
Aile yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	244	3144	12,8852	4,2672
Ekonomik durum ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	244	2280	9,3443	3,4754
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	244	2063	8,4549	2,7789
Gelecek ile ilgili problemlerin yaşamı ne derece etkilediği	244	1162	4,7623	2,4294

Tablo 60'daki dağılımlara göre, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenimi sürdüren 244 sporcu öğrencinin yaşamlarını; ilk derecede 6832 toplam puan ve 28,00 ortalama puan ile kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler, ikinci derecede 6213 toplam puan ve 25,46 ortalama puan ile benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler, üçüncü derecede 4984 toplam puan ve 20,42 ortalama puan ile beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler, dördüncü derecede 4852 toplam puan ve 19,88 ortalama puan ile okul yaşamı ile ilgili problemler etkilemektedir. Aynı şekilde bu öğrencilerin yaşamlarını beşinci derecede 3144 toplam puan ve 12,88 ortalama puan ile aile yaşamı, altıncı derecede 2280 toplam puan ve 9,34 ortalama puan ile ekonomik durum, yedinci derecede 2063 toplam puan ve 8,45 ortalama puan ile başkalarıyla ilişkiler, sekizinci ve son derecede ise 1162 toplam puan ve 4,76 ortalama puan ile gelecek ile ilgili problemler etkilemektedir.

Denence-11. Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin yaşamlarını öncelikli olarak; sağlık, beslenme, okul, aile ve benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler etkilemektedir şeklindeki denence doğrulanmıştır.

Tablo 61-72 arasında sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile problem alanları arasında anlamlı düzeyde farklılıklar olup olmadığı incelenmiştir. Bu amaçla t testi ve tek yönlü varyans analiz teknikleri kullanılmıştır. Önem derecesi $P < .05$ olarak alınmış olup, tek yönlü varyans analizleri sonucunda anlamlı düzeyde farklılıklara rastlanıldığında farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak amacıyla scheffe testi yapılmıştır.

Problem 12. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar var mıdır?

Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgilerinden: cinsiyet, yaş, okul alanı, okuduğu sınıf, spor kulübüne üyelik, branş, sporcu statüsü, baba öğrenim durumu, anne öğrenim durumu, ailelerinin aylık gelirleri, okul başarı durumu ve spora başladıkları kurumlar açısından problem alanları arasında anlamlı düzeyde farklılıklar olup olmadığı Tablo 61-72 arasında incelenmiştir.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin cinsiyetlerine göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 61’de verilmiştir.

Tablo-61
Sporcu Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Cinsiyet	N	Ortalama	Stand. Sapma	t	P
Okul yaşamı	Erkek	686	5.06	14.37	1.243	.214
	Kız	387	3.90	15.23		
Kurum ve kuruluşlar	Erkek	686	13.43	17.26	1.258	.209
	Kız	387	12.01	18.80		
Ekonomik durum	Erkek	686	-1.48	6.37	3.977	.001
	Kız	387	-3.15	7.01		
Aile yaşamı	Erkek	686	-4.40	8.43	2.403	.016
	Kız	387	-5.70	8.65		
Beden sağlığı ve gelişimi	Erkek	686	-10.47	10.35	-0.076	.939
	Kız	387	-10.42	10.72		
Başkalarıyla ilişkiler	Erkek	686	-2.67	5.51	1.846	.065
	Kız	387	-3.32	5.55		
Benlik ve iç yaşam	Erkek	686	-9.87	13.51	.324	.746
	Kız	387	-10.16	14.10		
Gelecek	Erkek	686	0.09	4.28	3.034	.002
	Kız	387	-.73	4.33		

Tablo 61’e göre; sporcu öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili problem alanında erkeklerde 5.06 ortalama, kızlarda 3.90 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 1.243 hesaplanmıştır. Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında erkeklerde 13.43 ortalama, kızlarda 12.00 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 1.258 hesaplanmıştır. Ekonomik durum ile ilgili problem alanında erkeklerde -1.48 ortalama, kızlarda -3.15 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 3.977 hesaplanmıştır. Öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili problem alanında erkeklerde -4.40 ortalama, kızlarda -5.70 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 2.403 hesaplanmıştır. Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında erkeklerde -10.47 ortalama, kızlarda -10.42 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri -0.076 hesaplanmıştır. Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında

erkeklerde -2.67 ortalama, kızlarda -3.32 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 1.846 hesaplanmıştır. Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında erkeklerde -9.87 ortalama, kızlarda -10.15 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 0.324 hesaplanmıştır. Gelecek ile ilgili problem alanında erkeklerde 0.09 ortalama, kızlarda -0.73 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 3.034 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği t testi analizi ile ölçülmüştür. Buna göre: ekonomik durum ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.016$) ve gelecek ($P=.002$) ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin cinsiyetlerinin ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Diğer problem alanları ile öğrencilerin cinsiyetlerinin ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Denence-12. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin cinsiyetleri açısından değerlendirildiğinde; ekonomik durum, aile yaşamı ve gelecek ile ilgili problem alanlarında doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin yaşlarına göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 62’de verilmiştir.

Tablo 62’de görüldüğü üzere; sporcu öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili problem alanında 14-15 yaş grubunda 0.74 ortalama, 16-17 yaş grubunda -6.21 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda -5.72 ortalama ve toplamda -4.64 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 20.835 hesaplanmıştır.

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında 14-15 yaş grubunda -9.23 ortalama, 16-17 yaş grubunda -14.01 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda -13.53 ortalama ve toplamda -12.91 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 6.449 hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problem alanında 14-15 yaş grubunda 2.63 ortalama. 16-17 yaş grubunda 1.98 ortalama. 18 ve üzeri yaş grubunda 1.55 ortalama ve toplamda 2.07 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 1.270 hesaplanmıştır.

Tablo-62
Sporcu Öğrencilerin Yaşlarına Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Yaş	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serb. Derec.	F	P
Okul yaşamı ile ilgili problemler	14-15	233	,7468	14,8269	2	20,835	,001
	16-17	715	-6,2112	13,8358			
	18 ve üzeri	125	-5,7280	16,8113			
	Toplam	1073	-4,6440	14,6922			
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	14-15	233	-9,2361	17,6686	2	6,449	,002
	16-17	715	-14,0126	17,4151			
	18 ve üzeri	125	-13,5360	19,6996			
	Toplam	1073	-12,9199	17,8394			
Ekonomik durum ile ilgili problemler	14-15	233	2,6352	6,5647	2	1,270	,281
	16-17	715	1,9888	6,6589			
	18 ve üzeri	125	1,5520	6,8184			
	Toplam	1073	2,0783	6,6590			
Aile yaşamı ile ilgili problemler	14-15	233	6,8283	7,8502	2	8,390	,001
	16-17	715	4,2112	8,6365			
	18 ve üzeri	125	4,9760	8,6635			
	Toplam	1073	4,8686	8,5337			
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	14-15	233	12,7382	9,0632	2	7,850	,001
	16-17	715	9,6420	10,8901			
	18 ve üzeri	125	10,8160	9,9890			
	Toplam	1073	10,4511	10,4832			
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	14-15	233	3,7597	5,0243	2	5,073	,006
	16-17	715	2,5287	5,6808			
	18 ve üzeri	125	3,4480	5,3978			
	Toplam	1073	2,9031	5,5331			
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	14-15	233	11,2232	12,1677	2	1,500	,224
	16-17	715	9,4853	14,2217			
	18 ve üzeri	125	10,4640	13,4905			
	Toplam	1073	9,9767	13,7234			
Gelecek ile ilgili problemler	14-15	233	,8541	4,3958	2	3,399	,034
	16-17	715	,0000	4,2761			
	18 ve üzeri	125	,0000	4,3409			
	Toplam	1073	,2032	4,3195			

Öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili problem alanında 14-15 yaş grubunda 6,82 ortalama, 16-17 yaş grubunda 4,21 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda 4,97 ortalama ve toplamda 4,86 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 8,390 hesaplanmıştır.

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında 14-15 yaş grubunda 12,73 ortalama, 16-17 yaş grubunda 9,64 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda 10,81 ortalama ve toplamda 2,90 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 7,850 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında 14-15 yaş grubunda 3,75 ortalama, 16-17 yaş grubunda 2,52 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda 3,44 ortalama ve toplamda 2,90 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 5,073 hesaplanmıştır.

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında 14-15 yaş grubunda 11,22 ortalama, 16-17 yaş grubunda 9,48 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda 10,46 ortalama ve toplamda 9,97 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 1,500 hesaplanmıştır.

Gelecek ile ilgili problem alanında 14-15 yaş grubunda 0,85 ortalama, 16-17 yaş grubunda 0,001 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda 0,001 ortalama ve toplamda 0,20 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 3,399 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin yaşları ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre: okul yaşamı ($P=.001$), kurum ve kuruluşlar ($P=.002$), aile yaşamı ($P=.001$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.001$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.006$) ve gelecek ($P=.034$) ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin yaşlarının ortalamaları arasında $P< .05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar

olduğu tespit edilmiştir. Diğer problem alanları ile öğrencilerin yaşlarının ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Öğrencilerin yaşları ile problem alanları arasındaki ortalamaların $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterdiği durumlarda, farklılıkların hangi yaş gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları aşağıdaki gibidir.

Scheffe Testi Sonuçları

Problem Alanları	Yaş	16-17	18 ve üzeri
OKUL	14-15	X	X
KURUM&KURULUŞ.	14-15	X	
AİLE	14-15	X	
BEDEN SAĞLIĞI	14-15	X	
BAŞKALARI İLE İLİŞ.	14-15	X	
GELECEK	14-15	X	

Denence-12 Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin yaşları açısından değerlendirildiğinde; okul yaşamı, kurum ve kuruluşlar, aile yaşamı, beden sağlığı ve gelişimi, başkalarıyla ilişkiler ve gelecek ile ilgili problemler alanında doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin okul türlerine göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 63'de verilmiştir.

Tablo 63'de görüldüğü gibi; sporcu öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili problem alanında genel liselerde 6.87 ortalama, meslek liselerinde 2.42 ortalama, anadolu liselerinde 4.52 ortalama, özel liselerde -11.41 ortalama ve toplamda 4.64 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 41,172 hesaplanmıştır.

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında genel liselerde 15.17 ortalama, meslek liselerinde 10.02 ortalama, anadolu liselerinde 12.33 ortalama, özel liselerde -1.20 ortalama ve toplamda 12.91 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 22,115 hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problem alanında genel liselerde -1.12 ortalama, meslek liselerinde -0.87 ortalama, anadolu liselerinde -4.39 ortalama, özel liselerde -5.42 ortalama ve toplamda -2.07 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 10,988 hesaplanmıştır.

Tablo-63
Sporcu Öğrencilerin Okul Türlerine Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları,
Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Okul Türleri	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serbes. Derec.	F	P
Okul yaşamı ile ilgili problemler	Genel Lise	675	6.8741	14.1043	3	41.172	,001
	Meslek Lisesi	102	2.4216	14.9464			
	Anadolu Lisesi	218	4.5229	12.9615			
	Özel Lise	78	-11.4103	13.6443			
	Toplam	1073	4.6440	14.6922			
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	Genel Lise	675	15.1793	17.1499	3	22.115	,001
	Meslek Lisesi	102	10.0294	17.7102			
	Anadolu Lisesi	218	12.3303	17.1309			
	Özel Lise	78	-1.2051	18.9410			
	Toplam	1073	12.9199	17.8394			
Ekonomik durum ile ilgili problemler	Genel Lise	675	-1.1259	6.8110	3	10.988	,001
	Meslek Lisesi	102	-.8725	5.7792			
	Anadolu Lisesi	218	-4.3945	5.7706			
	Özel Lise	78	-5.4231	6.1020			
	Toplam	1073	-2.0783	6.6590			
Aile yaşamı ile ilgili problemler	Genel Lise	675	-4.1052	8.7060	3	22.326	,001
	Meslek Lisesi	102	-3.6078	8.0851			
	Anadolu Lisesi	218	-6.3670	7.8678			
	Özel Lise	78	-8.9359	7.7381			
	Toplam	1073	-4.8686	8.5337			
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	Genel Lise	675	-9.1689	11.4136	3	12.466	,001
	Meslek Lisesi	102	-10.0196	8.6299			
	Anadolu Lisesi	218	-13.2569	8.1878			
	Özel Lise	78	-14.2692	7.1672			
	Toplam	1073	-10.4511	10.4832			
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	Genel Lise	675	-2.1970	5.6172	3	18.597	,001
	Meslek Lisesi	102	-2.3725	5.4608			
	Anadolu Lisesi	218	-4.0826	4.9189			
	Özel Lise	78	-6.4103	4.6471			
	Toplam	1073	-2.9031	5.5331			
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	Genel Lise	675	-8.1630	14.3380	3	12.540	,001
	Meslek Lisesi	102	-11.0392	12.2974			
	Anadolu Lisesi	218	-13.1239	11.5586			
	Özel Lise	78	-15.4872	12.5881			
	Toplam	1073	-9.9767	13.7234			
Gelecek ile ilgili problemler	Genel Lise	675	,4859	4.2859	3	36.342	,001
	Meslek Lisesi	102	,9314	4.0474			
	Anadolu Lisesi	218	-1.6055	3.9056			
	Özel Lise	78	-3.7308	3.2340			
	Toplam	1073	-.2032	4.3195			

Öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili problem alanında genel liselerde -4.10 ortalama, meslek liselerinde -3.60 ortalama, Anadolu liselerinde -6.36 ortalama, özel liselerde -8.93 ortalama ve toplamda -4.86 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 22.326 hesaplanmıştır.

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında genel liselerde -9.16 ortalama, meslek liselerinde -10.01 ortalama, Anadolu liselerinde -13.25 ortalama, özel liselerde -14.26 ortalama ve toplamda -10.45 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 12.466 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında genel liselerde -2.19 ortalama, meslek liselerinde -2.37 ortalama, Anadolu liselerinde -4.08 ortalama, özel liselerde -6.41 ortalama ve toplamda -2.90 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 18.597 hesaplanmıştır.

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında genel liselerde -8.16 ortalama, meslek liselerinde -11.03 ortalama, Anadolu liselerinde -13.12 ortalama, özel liselerde -15.48 ortalama ve toplamda -9.97 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 12.540 hesaplanmıştır.

Gelecek ile ilgili problem alanında genel liselerde 0.48 ortalama, meslek liselerinde 0.93 ortalama, Anadolu liselerinde -1.60 ortalama, özel liselerde -3.73 ortalama ve toplamda -0.20 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 36.342 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin devam ettikleri okul türleri ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre; okul yaşamı ($P=.001$), kurum ve kuruluşlar ($P=.001$), ekonomik durum ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.001$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.001$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.001$), benlik ve iç yaşam ($P=.001$) ve gelecek ($P=.001$) ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin okul türleri arasında $P< .05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar olduğu tespit

edilmiştir. Kısacası, okul türleri (genel lise-meslek lisesi- Anadolu lisesi-özel lise) ile problem alanlarının tamamının ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklara rastlanmıştır

Scheffe Testi Sonuçları

Problem Alanları	Okul Türleri	Meslek Lisesi	Anadolu Lisesi	Özel Lise
OKUL	Genel Lise	X		X
	Özel Lise	X	X	
KURUM&KURULUŞ.	Özel Lise	X	X	
EKONOMİ	Genel Lise		X	X
	Meslek Lisesi		X	X
AİLE	Genel Lise		X	X
	Meslek Lisesi			X
BEDEN SAĞLIĞI	Genel Lise		X	X
BAŞKALARI İLE İLİŞKİLER	Genel Lise		X	X
	Meslek Lisesi			X
	Anadolu Lisesi			X
BENLİK&İÇ YAŞAM	Genel Lise		X	X
GELECEK	Genel Lise		X	X
	Meslek Lisesi		X	X
	Anadolu Lisesi			X

Öğrencilerin okul türleri ile problem alanları arasındaki ortalamaların $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterdiği durumlarda, farklılıkların hangi okul türleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları yukarıdaki gibidir.

Denence-12. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin okul türleri açısından değerlendirildiğinde; sekiz problem alanında da doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin okuduğu sınıfa göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 64’de verilmiştir.

Tablo 64’de görüldüğü gibi; sporcu öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili problem alanında hazırlık sınıfında -5.29 ortalama, birinci sınıfta 4.52 ortalama, ikinci sınıfta 6.21 ortalama, üçüncü sınıfta 5.74 ortalama ve toplamda 4.64 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 13.405 hesaplanmıştır.

Tablo-64
Sporcu Öğrencilerin Okudukları Sınıfa Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Sınıf	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serb. Derec.	F	P
Okul yaşamı ile ilgili problemler	Hazırlık	74	-5,2973	12,9379	3	13,405	,001
	1.sınıf	408	4,5270	14,3326			
	2.sınıf	283	6,2120	14,0802			
	3.sınıf	308	5,7468	15,2373			
	Toplam	1073	4,6440	14,6922			
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	Hazırlık	74	6,9730	14,7379	3	5,333	,001
	1.sınıf	408	12,3431	17,7627			
	2.sınıf	283	15,7279	17,5479			
	3.sınıf	308	12,5325	18,4956			
	Toplam	1073	12,9199	17,8394			
Ekonomik durum ile ilgili problemler	Hazırlık	74	-4,7432	5,7268	3	5,780	,001
	1.sınıf	408	-1,3701	6,7698			
	2.sınıf	283	-2,3958	6,4642			
	3.sınıf	308	-2,0844	6,7399			
	Toplam	1073	-2,0783	6,6590			
Aile yaşamı ile ilgili problemler	Hazırlık	74	-8,3108	6,7579	3	5,827	,001
	1.sınıf	408	-4,0196	8,8075			
	2.sınıf	283	-5,3852	7,9620			
	3.sınıf	308	-4,6916	8,8468			
	Toplam	1073	-4,8686	8,5337			
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	Hazırlık	74	-13,9324	6,8413	3	3,850	,009
	1.sınıf	408	-9,5784	11,3827			
	2.sınıf	283	-10,8728	9,8983			
	3.sınıf	308	-10,3831	10,3318			
	Toplam	1073	-10,4511	10,4832			
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	Hazırlık	74	-4,7162	4,3020	3	2,900	,034
	1.sınıf	408	-2,6961	5,5411			
	2.sınıf	283	-2,8127	5,5566			
	3.sınıf	308	-2,8247	5,7075			
	Toplam	1073	-2,9031	5,5331			
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	Hazırlık	74	-12,2162	9,6433	3	2,463	,061
	1.sınıf	408	-8,6275	14,1162			
	2.sınıf	283	-10,4276	14,0055			
	3.sınıf	308	-10,8117	13,6617			
	Toplam	1073	-9,9767	13,7234			
Gelecek ile ilgili problemler	Hazırlık	74	-2,2973	3,5141	3	6,781	,001
	1.sınıf	408	,1422	4,2564			
	2.sınıf	283	-,1802	4,5076			
	3.sınıf	308	-,1786	4,2798			
	Toplam	1073	-,2032	4,3195			

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında hazırlık sınıfında 6.97 ortalama, birinci sınıfta 12.34 ortalama, ikinci sınıfta 15.72 ortalama, üçüncü sınıfta 12.53 ortalama ve toplamda 12.91 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 5.333 hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problem alanında hazırlık sınıfında -4.74 ortalama, birinci sınıfta -1.37 ortalama, ikinci sınıfta -2.39 ortalama, üçüncü sınıfta -2.08 ortalama ve toplamda -2.07 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 5.780 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili problem alanında hazırlık sınıfında -8.31 ortalama, birinci sınıfta 4.01 ortalama, ikinci sınıfta -5.38 ortalama, üçüncü sınıfta -4.69 ortalama ve toplamda -4.86 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 5.82 hesaplanmıştır.

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında hazırlık sınıfında -13.93 ortalama, birinci sınıfta -9.57 ortalama, ikinci sınıfta -10.87 ortalama, üçüncü sınıfta -10.38 ortalama ve toplamda -10.45 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 3.850 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında hazırlık sınıfında -4.71 ortalama, birinci sınıfta -2.69 ortalama, ikinci sınıfta -2.81 ortalama, üçüncü sınıfta -2.82 ortalama ve toplamda -2.90 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2.900 hesaplanmıştır.

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında hazırlık sınıfında -12.21 ortalama, birinci sınıfta -8.62 ortalama, ikinci sınıfta -10.42 ortalama, üçüncü sınıfta -10.81 ortalama ve toplamda -9.97 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2.463 hesaplanmıştır.

Gelecek ile ilgili problem alanında hazırlık sınıfında -2.29 ortalama, birinci sınıfta 0.14 ortalama, ikinci sınıfta -0.18 ortalama, üçüncü sınıfta -0.17 ortalama ve toplamda -0.20 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 6.781 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre: okul yaşamı ($P=.001$), kurum ve kuruluşlar ($P=.001$), ekonomik durum ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.001$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.009$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.034$) ve gelecek ($P=.001$) ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin sınıf düzeyleri arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Kısacası, benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanı dışında sınıf düzeyleri ile diğer problem alanlarının tamamı arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Scheffe Testi Sonuçları

Problem Alanları	Sınıf	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf
OKUL	hazırlık	x	X	x
KURUM	hazırlık		X	
EKONOMİ	hazırlık	x		x
AİLE	hazırlık	x		x
BEDEN SAĞLIĞI	hazırlık	x		
BAŞKALARI İLE İLİŞKİLER	hazırlık	x		
GELECEK	hazırlık	x	X	x

Sporcu öğrencilerin sınıf düzeyleri ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği durumlarda, farklılıkların hangi sınıf düzeyleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları yukarıdaki gibidir.

Denence-12 Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin sınıf düzeyleri açısından değerlendirildiğinde: okul yaşamı, kurum ve kuruluşlar, ekonomik durum, aile yaşamı,

beden sağlığı ve gelişimi, başkalarıyla ilişkiler ve gelecek ile ilgili problem alanlarında doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin bir spor kulübüne üyeliklerine göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 65`de verilmiştir.

Tablo-65
Sporcu Öğrencilerin Kulübe Üyeliklerine Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Kulübe Üyelik	N	Ortalama	Stand. Sapma	t	P
Okul yaşamı	Var	560	5,61	14,91	2,277	,023
	Yok	513	3,57	14,38		
Kurum ve kuruluşlar	Var	560	13,30	17,76	,739	,460
	Yok	513	12,49	17,92		
Ekonomik durum	Var	560	-1,72	6,31	1,836	,067
	Yok	513	-2,46	7,00		
Aile yaşamı	Var	560	-4,93	8,31	-,262	,793
	Yok	513	-4,79	8,77		
Beden sağlığı ve gelişimi	Var	560	-10,57	9,74	-,410	,682
	Yok	513	-10,31	11,23		
Bşkalarıyla ilişkiler	Var	560	-2,75	5,30	,925	,355
	Yok	513	-3,06	5,77		
Benlik ve iç yaşam	Var	560	-10,04	13,21	-,160	,873
	Yok	513	-9,90	14,27		
Gelecek	Var	560	-,001	,001	1,938	,051
	Yok	513	-,46	4,28		

Tablo 65`de görüldüğü üzere; okul yaşamı ile ilgili problem alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler 5.61 ortalamaya, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler 3.57 ortalama puanlara sahiptir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 2.277 hesaplanmıştır. Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler 13,30 ortalamaya, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler 12,49 ortalama puanlara sahiptir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 0,739 hesaplanmıştır. Ekonomik durum ile ilgili problem alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler -1,72 ortalamaya, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler -2,46 ortalama puanlara sahiptir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 1.836 hesaplanmıştır. Aile yaşamı ile ilgili problem alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler -4,93 ortalamaya, kulübe üye

olmayan sporcu öğrenciler -4,79 ortalama puanlara sahiptir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri -0,262 hesaplanmıştır. Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler -10,57 ortalama, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler -10,31 ortalama puanlara sahiptir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri -0,410 hesaplanmıştır. Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler -2,75 ortalama, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler -3,06 ortalama puanlara sahiptir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 0,925 hesaplanmıştır. Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler -10,04 ortalama, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler -9,90 ortalama puanlara sahiptir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri -0,160 hesaplanmıştır. Gelecek ile ilgili problem alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler -0,001 ortalama, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler 0,46 ortalama puanlara sahiptir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 1,938 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin kulübe üyelikleri ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği t testi analizi ile ölçülmüştür. Buna göre; yalnızca ekonomik durum ($P=.023$) ile ilgili problem alanı ile öğrencilerin kulübe üyelikleri arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Diğer problem alanları ile öğrencilerin kulübe üyelikleri arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Denence-12 Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin kulübe üyelikleri açısından değerlendirildiğinde; sadece okul yaşamı ile ilgili problem alanında doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin spor branşlarına göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 66'da verilmiştir.

Tablo 66'da görüldüğü üzere; sporcu öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili problem alanında takım sporlarında 4,76 ortalama, mücadele sporlarında 7,23 ortalama, ferdi sporlarda 5,71 ortalama, raket sporlarında 0,57 ortalama, diğer spor branşlarında -2,00 ortalama ve toplamda 4,66 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2,550 hesaplanmıştır.

Tablo-66
Sporcu Öğrencilerin Branşlarına Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Branş	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serbes. Derec.	F	P
Okul yaşamı ile ilgili problemler	Takım sporları	865	4.7607	14.8152	4	2.550	.038
	Mücadele sporları	77	7.2338	13.2644			
	Ferdi sporlar	56	5.7143	14.9115			
	Rakıt sporları	59	.5763	13.6093			
	Diğer sporlar	14	-2.0000	13.7785			
	Toplam	1071	4.6695	14.6816			
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	Takım sporları	865	13.3850	17.8809	4	.935	.443
	Mücadele sporları	77	10.1039	18.2660			
	Ferdi sporlar	56	13.3393	16.9054			
	Rakıt sporları	59	11.6780	16.6448			
	Diğer sporlar	14	8.4286	11.8368			
	Toplam	1071	12.9879	17.7308			
Ekonomik durum ile ilgili problemler	Takım sporları	865	-2.0867	6.7022	4	.831	.505
	Mücadele sporları	77	-1.4026	6.0225			
	Ferdi sporlar	56	-2.3393	7.5589			
	Rakıt sporları	59	-2.0000	6.1532			
	Diğer sporlar	14	-4.8571	5.3760			
	Toplam	1071	-2.0822	6.6578			
Aile yaşamı ile ilgili problemler	Takım sporları	865	-4.7699	8.5986	4	1.687	.151
	Mücadele sporları	77	-4.6623	7.8415			
	Ferdi sporlar	56	-5.5000	9.1433			
	Rakıt sporları	59	-4.7627	8.3735			
	Diğer sporlar	14	-10.5714	3.9167			
	Toplam	1071	-4.8758	8.5330			
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	Takım sporları	865	-10.5075	10.4505	4	.335	.855
	Mücadele sporları	77	-10.3247	9.6919			
	Ferdi sporlar	56	-9.8929	13.6883			
	Rakıt sporları	59	-9.5763	9.2610			
	Diğer sporlar	14	-12.8571	6.8597			
	Toplam	1071	-10.4416	10.4809			
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	Takım sporları	865	-2.8682	5.5913	4	.298	.879
	Mücadele sporları	77	-2.5065	5.0825			
	Ferdi sporlar	56	-3.2321	6.1348			
	Rakıt sporları	59	-3.1864	4.9042			
	Diğer sporlar	14	-3.8571	4.4003			
	Toplam	1071	-2.8917	5.5305			
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	Takım sporları	865	-9.9642	13.9148	4	1.061	.375
	Mücadele sporları	77	-8.2727	11.1197			
	Ferdi sporlar	56	-12.5536	15.6692			
	Rakıt sporları	59	-8.8983	12.3912			
	Diğer sporlar	14	-13.0714	10.3140			
	Toplam	1071	-9.9599	13.7153			
Gelecek ile ilgili problemler	Takım sporları	865	-.1861	4.3292	4	2.022	.089
	Mücadele sporları	77	.8182	4.1730			
	Ferdi sporlar	56	-.9107	4.7147			
	Rakıt sporları	59	-.7119	3.9087			
	Diğer sporlar	14	-1.5714	3.4578			
	Toplam	1071	-.1989	4.3159			

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında takım sporlarında 13,38 ortalama, mücadele sporlarında 10,10 ortalama, ferdi sporlarda 13,33 ortalama, raket sporlarında 11,67 ortalama, diğer spor branşlarında 8,42 ortalama ve toplamda 12,98 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 0,935 hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problem alanında takım sporlarında -2,08 ortalama, mücadele sporlarında -1,40 ortalama, ferdi sporlarda -2,33 ortalama, raket sporlarında -2,00 ortalama, diğer spor branşlarında -4,85 ortalama ve toplamda -2,08 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 0,831 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili problem alanında takım sporlarında -4,76 ortalama, mücadele sporlarında -4,66 ortalama, ferdi sporlarda -5,50 ortalama, raket sporlarında -4,76 ortalama, diğer spor branşlarında -10,57 ortalama ve toplamda -4,87 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 1,687 hesaplanmıştır.

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında takım sporlarında -10,50 ortalama, mücadele sporlarında -10,32 ortalama, ferdi sporlarda -9,89 ortalama, raket sporlarında -9,57 ortalama, diğer spor branşlarında -12,85 ortalama ve toplamda -10,44 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 0,335 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında takım sporlarında -2,86 ortalama, mücadele sporlarında -2,50 ortalama, ferdi sporlarda -3,23 ortalama, raket sporlarında -3,18 ortalama, diğer spor branşlarında -3,85 ortalama ve toplamda -2,89 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 0,298 hesaplanmıştır.

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında takım sporlarında -9,96 ortalama, mücadele sporlarında -8,27 ortalama, ferdi sporlarda -12,55 ortalama, raket sporlarında -8,89 ortalama, diğer spor branşlarında -13,07 ortalama ve toplamda -9,95 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 1,061 hesaplanmıştır.

Gelecek ile ilgili problem alanında takım sporlarında -0,18 ortalama, mücadele sporlarında 0,81 ortalama, ferdi sporlarda -0,91 ortalama, raket sporlarında -0,71 ortalama, diğer spor branşlarında -1,57 ortalama ve toplamda -0,19 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2,022 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin spor branşları ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre: okul yaşamı ($P=,038$) ile ilgili problem alanı ile öğrencilerin spor branşları arasında $P<,05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kısacası, okul yaşamı ile ilgili problem dışında spor branşları ile diğer problem alanlarının tamamı arasında $P<,05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır.

Sporcu öğrencilerin spor branşları ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği durumlarda, farklılıkların hangi spor branşları arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucuna göre okul yaşamı ile ilgili problem alanında farklılık mücadele ve raket sporları ile uğraşan öğrenciler arasından kaynaklanmaktadır.

Denence-12. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence, öğrencilerin branşları açısından değerlendirildiğinde: sadece okul yaşamı ile ilgili problem alanında doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sporcu statülerine göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 67’de verilmiştir.

Tablo 67’de görüldüğü üzere, okul yaşamı ile ilgili problem alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 7,06 ortalama, okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 6,07 ortalama, Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 4,97 ortalama, Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 10,20 ortalama, Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 3,50 ortalama, bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin 6,78 ortalama, derecesi olmayan sporcu öğrencilerin 3,31 ortalama ve toplamda 4,64 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2,266 hesaplanmıştır.

Tablo-67
Sporcu Öğrencilerin Sporcu Statülerine Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Spor Statüsü	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serbes. Derec.	F	P
Okul yaşamı ile ilgili problemler	Kulüplerarası derece	184	7,0652	13,6928	6	2,266	,035
	Okullararası derece	145	6,0759	13,2849			
	Türkiye Şamp. derec.	93	4,9785	17,7427			
	Avrupa Şamp. derec.	10	10,2000	15,1349			
	Dünya Şamp. derec.	4	3,5000	9,8826			
	Diğer dereceler	32	6,7813	16,5036			
	Derece yok	605	3,3157	14,6144			
	Toplam	1073	4,6440	14,6922			
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	Kulüplerarası derece	184	15,0000	18,5133	6	1,341	,236
	Okullararası derece	145	13,7379	16,2690			
	Türkiye Şamp. derec.	93	9,0430	17,9170			
	Avrupa Şamp. derec.	10	15,2000	16,7584			
	Dünya Şamp. derec.	4	13,7500	4,7170			
	Diğer dereceler	32	14,8750	16,9225			
	Derece yok	605	12,5405	18,0489			
	Toplam	1073	12,9199	17,8394			
Ekonomik durum ile ilgili problemler	Kulüplerarası derece	184	-1,5489	6,3330	6	1,791	,098
	Okullararası derece	145	-1,5586	6,7277			
	Türkiye Şamp. derec.	93	-3,4409	6,2266			
	Avrupa Şamp. derec.	10	-2,4000	5,1897			
	Dünya Şamp. derec.	4	5,0000	2,7080			
	Diğer dereceler	32	-1,9688	6,2810			
	Derece yok	605	-2,2017	6,8268			
	Toplam	1073	-2,0783	6,6590			
Aile yaşamı ile ilgili problemler	Kulüplerarası derece	184	-4,9837	7,9262	6	1,802	,096
	Okullararası derece	145	-3,8483	8,6324			
	Türkiye Şamp. derec.	93	-7,2043	8,1715			
	Avrupa Şamp. derec.	10	-1,8000	7,5836			
	Dünya Şamp. derec.	4	-3,7500	11,5000			
	Diğer dereceler	32	-5,5313	7,9555			
	Derece yok	605	-4,7421	8,7303			
	Toplam	1073	-4,8686	8,5337			
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	Kulüplerarası derece	184	-10,7500	9,4985	6	1,342	,235
	Okullararası derece	145	-9,8207	10,2060			
	Türkiye Şamp. derec.	93	-11,2258	8,5314			
	Avrupa Şamp. derec.	10	-7,0000	10,9949			
	Dünya Şamp. derec.	4	2,0000	9,1287			
	Diğer dereceler	32	-9,9688	8,4069			
	Derece yok	605	-10,5570	11,1575			
	Toplam	1073	-10,4511	10,4832			
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	Kulüplerarası derece	184	-2,7609	5,2664	6	1,060	,385
	Okullararası derece	145	-2,9310	5,2290			
	Türkiye Şamp. derec.	93	-3,8172	4,9955			
	Avrupa Şamp. derec.	10	-1,1000	5,4661			
	Dünya Şamp. derec.	4	1,5000	4,4347			
	Diğer dereceler	32	-2,6250	5,6668			
	Derece yok	605	-2,8727	5,7534			
	Toplam	1073	-2,9031	5,5331			
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	Kulüplerarası derece	184	-10,0598	13,7090	6	1,493	,177
	Okullararası derece	145	-9,9655	12,9096			
	Türkiye Şamp. derec.	93	-13,1398	10,4752			
	Avrupa Şamp. derec.	10	-7,1000	15,2129			
	Dünya Şamp. derec.	4	1,2500	7,2284			
	Diğer dereceler	32	-11,1250	9,8889			
	Derece yok	605	-9,5289	14,4691			
	Toplam	1073	-9,9767	13,7234			
Gelecek ile ilgili problemler	Kulüplerarası derece	184	-,1957	4,4149	6	1,345	,234
	Okullararası derece	145	7,586E-02	4,3367			
	Türkiye Şamp. derec.	93	-1,2688	4,0355			
	Avrupa Şamp. derec.	10	,2000	5,1597			
	Dünya Şamp. derec.	4	,5000	4,0415			
	Diğer dereceler	32	,7500	3,6189			
	Derece yok	605	-,1702	4,3413			
	Toplam	1073	-,2032	4,3195			

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 15.00 ortalama, okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 13.73 ortalama, Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 9.04 ortalama, Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 15.20 ortalama, Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 13.75 ortalama, bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin 14.87 ortalama, derecesi olmayan sporcu öğrencilerin 12.54 ortalama ve toplamda 12.91 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 1.341 hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problem alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin -1.54 ortalama, okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin -1.55 ortalama, Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin -3.44 ortalama, Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin -2.40 ortalama, Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 5.00 ortalama, bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin -1.96 ortalama, derecesi olmayan sporcu öğrencilerin -2.20 ortalama ve toplamda -2.07 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 1.971 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili problem alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin -4.98 ortalama, okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin -3.84 ortalama, Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin -7.20 ortalama, Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin -1.80 ortalama, Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin -3.75 ortalama, bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin -5.53 ortalama, derecesi olmayan sporcu öğrencilerin -4.74 ortalama ve toplamda -4.86 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 1.802 hesaplanmıştır.

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin -10.75 ortalama, okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin -9.82

ortalama. Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin -11.22 ortalama. Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin -7.00 ortalama. Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 2.00 ortalama. bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin -9.96 ortalama. derecesi olmayan sporcu öğrencilerin -10.55 ortalama ve toplamda -10.45 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 1.342 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin -2.76 ortalama. okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin -2.93 ortalama. Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 3.81 ortalama. Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin -1.10 ortalama. Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 1.50 ortalama. bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin -2.62 ortalama. derecesi olmayan sporcu öğrencilerin -2.87 ortalama ve toplamda -2.90 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 1.060 hesaplanmıştır.

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin -10.05 ortalama. okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin -9.96 ortalama. Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin -13.13 ortalama. Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin -7.10 ortalama. Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 1.25 ortalama. bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin -11.12 ortalama. derecesi olmayan sporcu öğrencilerin -9.52 ortalama ve toplamda -9.97 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 1.493 hesaplanmıştır.

Gelecek ile ilgili problem alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin -0.19 ortalama. okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin -0.001 ortalama. Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin -1.26 ortalama. Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 0.20 ortalama. Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu

öğrencilerin 0.50 ortalama, bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin 0.75 ortalama, derecesi olmayan sporcu öğrencilerin -0.17 ortalama ve toplamda -0.20 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 1.345 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin sporcu statüleri ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre: okul yaşamı ($P=.035$) ile ilgili problem alanı ile öğrencilerin sporcu statüleri arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kısacası, okul yaşamı ile ilgili problem dışında sporcu statüleri ile diğer problem alanlarından tamamı arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır.

Sporcu öğrencilerin sporcu statüleri ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği durumlarda, farklılıkların hangi sporcu statüleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucuna göre: okul yaşamı ile ilgili problem alanında farklılık kulüpler arası derece ile derecesi olmayan sporcu öğrenciler arasından kaynaklanmaktadır

Denence-12 Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin sporcu statüleri açısından değerlendirildiğinde sadece okul yaşamı ile ilgili problem alanında doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarına göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 68'de verilmiştir.

Tablo 68'de görüldüğü üzere, okul yaşamı ile ilgili problem alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 17,00 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 8,33 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 6,25 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 7,19 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 5,47 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 1,16 ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 0,77 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 5,300 hesaplanmıştır.

Tablo-68
Sporcu Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumuna Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Baba Eğitimi	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serbes. Derec.	F	P
Okul yaşamı ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	4	17.0000	7.9582	6	5.300	.001
	Sadece okur-yazar	12	8.3333	9.2965			
	İlkokul mezunu	231	6.2597	14.4794			
	Orta okul mezunu	163	7.1902	13.8878			
	Lise mezunu	329	5.4772	14.8116			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	1.1678	14.6103			
	Lisans üstü	31	.7742	16.8300			
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	4	19.2500	2.8723	6	2.041	.058
	Sadece okur-yazar	12	11.2500	12.0237			
	İlkokul mezunu	231	13.6277	16.9382			
	Orta okul mezunu	163	16.1350	17.9961			
	Lise mezunu	329	12.8359	18.1886			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	11.1443	17.7838			
	Lisans üstü	31	7.4194	20.8051			
Ekonomik durum ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	4	3.0000	3.7417	6	21.587	.001
	Sadece okur-yazar	12	1.1667	5.6381			
	İlkokul mezunu	231	.1255	6.2552			
	Orta okul mezunu	163	.3926	5.9922			
	Lise mezunu	329	-2.1824	6.3666			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	-4.6846	6.3729			
	Lisans üstü	31	-6.9677	6.6807			
Aile yaşamı ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	4	4.0000	6.2183	6	9.275	.001
	Sadece okur-yazar	12	-1.0000	9.4099			
	İlkokul mezunu	231	-2.8528	8.3575			
	Orta okul mezunu	163	-3.2699	8.3696			
	Lise mezunu	329	-5.0000	8.4467			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	-6.9362	8.2225			
	Lisans üstü	31	-9.7097	7.1330			
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	4	4.5000	13.6991	6	4.557	.001
	Sadece okur-yazar	12	8.2500	9.7712			
	İlkokul mezunu	231	9.2381	10.6734			
	Orta okul mezunu	163	8.2945	11.6899			
	Lise mezunu	329	10.5745	10.1819			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	12.1208	9.6664			
	Lisans üstü	31	15.4839	7.1920			
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	4	5.2500	1.7078	6	9.557	.001
	Sadece okur-yazar	12	-.6667	3.8455			
	İlkokul mezunu	231	-1.6580	5.5231			
	Orta okul mezunu	163	-1.9080	5.6304			
	Lise mezunu	329	-2.9179	5.4540			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	-4.4228	5.2097			
	Lisans üstü	31	-5.0000	5.0200			
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	4	-3.2500	4.5000	6	4.258	.001
	Sadece okur-yazar	12	-2.0000	8.7282			
	İlkokul mezunu	231	-8.1472	13.7773			
	Orta okul mezunu	163	-7.9325	14.4235			
	Lise mezunu	329	-10.2310	13.4946			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	-12.1711	13.3296			
	Lisans üstü	31	-15.2903	13.7700			
Gelecek ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	4	3.2500	2.7538	6	18.914	.001
	Sadece okur-yazar	12	1.6667	3.4728			
	İlkokul mezunu	231	1.1948	3.9805			
	Orta okul mezunu	163	1.1411	4.0229			
	Lise mezunu	329	-.2128	4.2265			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	-1.8691	4.1915			
	Lisans üstü	31	-3.1290	4.1932			

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 19.25 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 11.25 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 13.62 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 16.13 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 12.83 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 11.14 ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 7.41 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2.041 hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problem alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 3.00 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 1.16 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 0.12 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 0.39 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin -2.18 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin -4.68 ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin -6.96 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 21.587 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili problem alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 4.00 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin -1.00 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -2.85 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -3.26 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin -5.00 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin -6.93 ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin -9.70 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 9.275 hesaplanmıştır.

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin -4.50 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin -8.25 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -9.23 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -8.29 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin -10.57 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin -12.12

ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin -15.48 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 4.557 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 5.25 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin- 0.66 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -1.65 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -1.90 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin - 2.91 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin -4.42 ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin -5.00 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 9.557 hesaplanmıştır.

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 3.25 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin -2.00 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -8.14 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -7.93 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin -10.23 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin -12.17 ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin -15.29 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 4.258 hesaplanmıştır.

Gelecek ile ilgili problem alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 3.25 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 1.66 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 1.19 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 1.14 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin -0.21 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin -1.86 ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin -3.12 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 18.914 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin baba öğrenimi ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre; okul yaşamı ($P=.001$), ekonomik durum ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.001$), beden sağlığı ve

gelişimi ($P=.001$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.001$), benlik ve iç yaşam ($P=.001$) ve gelecek ($P=.001$) ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin baba öğrenimi arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Kısacası, kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem dışında öğrencilerin baba öğrenimi ile diğer problem alanlarının tamamı arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Scheffe Testi Sonuçları

Problem Alanları	Baba Öğrenim Düzeyi	Lise mezunu	Yüksek ok. üniv. mez.	Lisans üstü
OKUL	İlkokul mezunu		X	
	Ortaokul mezunu		X	
	Lise mezunu		X	
EKONOMİ	Sadece okur-yazar			X
	İlkokul mezunu	X	X	X
	Ortaokul mezunu	X	X	X
	Lise mezunu		X	X
	Yüks.-üniv. mez.			
AİLE	İlkokul mezunu		X	X
	Ortaokul mezunu		X	X
BEDEN SAĞLIĞI	Ortaokul mezunu		X	
BAŞKALARI İLE İLİŞKİLER	Okur -yazar değil		X	X
	İlkokul mezunu		X	
	Ortaokul mezunu		X	
BENLİK VE İÇ YAŞAM	İlkokul mezunu		X	
GELECEK	İlkokul mezunu	X	X	X
	Ortaokul mezunu		X	X
	Lise mezunu		X	X

Sporcu öğrencilerin baba öğrenimi ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği durumlarda, farklılıkların hangi baba öğrenim düzeyleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucu yukarıdaki gibidir.

Denence-12 Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin babalarının öğrenim durumu açısından değerlendirildiğinde; okul yaşamı, ekonomik durum, aile yaşamı, beden sağlığı ve gelişimi, başkalarıyla ilişkiler, benlik ve iç yaşam ve gelecek ile ilgili problem alanlarında doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarına göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 69'da verilmiştir.

Tablo 69'da görüldüğü üzere, okul yaşamı ile ilgili problem alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 7.69 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 7.04 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 5.50 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 5.14 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 5.98 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 0.30 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 1.63 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 4.901 hesaplanmıştır.

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 16.23 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 13.14 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 12.75 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 13.30 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 13.87 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 11.25 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 5.54 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 0.983 hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problem alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 2.02 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 0.21 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -0.34 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -1.51 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin -2.78 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin -5.99 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin -7.90 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 23.405 hesaplanmıştır.

Tablo-69
Sporcu Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumuna Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Anne Eğitim	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serbes. Derec.	F	P
Okul yaşamı ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	43	7,6977	11,6159	6	4,901	,001
	Sadece okur-yazar	41	7,0488	12,6470			
	İlkokul mezunu	369	5,5095	14,5914			
	Orta okul mezunu	156	5,1410	13,1877			
	Lise mezunu	262	5,9885	15,6625			
	Yüksek-üniv. mez.	191	-3,089	14,8400			
	Lisans üstü	11	1,6364	13,9590			
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	43	16,2326	12,4266	6	,983	,436
	Sadece okur-yazar	41	13,1463	14,1343			
	İlkokul mezunu	369	12,7507	17,8053			
	Orta okul mezunu	156	13,3077	18,1711			
	Lise mezunu	262	13,8740	18,5366			
	Yüksek-üniv. mez.	191	11,2513	18,3154			
	Lisans üstü	11	5,5455	18,8168			
Ekonomik durum ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	43	2,0233	5,9661	6	23,405	,001
	Sadece okur-yazar	41	,2195	5,4887			
	İlkokul mezunu	369	-,3442	6,4178			
	Orta okul mezunu	156	-1,5192	5,4055			
	Lise mezunu	262	-2,7863	6,8883			
	Yüksek-üniv. mez.	191	-5,9948	6,0918			
	Lisans üstü	11	-7,9091	4,2533			
Aile yaşamı ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	43	,6512	8,0560	6	10,124	,001
	Sadece okur-yazar	41	-4,4146	7,3450			
	İlkokul mezunu	369	-3,5881	8,4647			
	Orta okul mezunu	156	-4,2949	7,5376			
	Lise mezunu	262	-5,5382	9,0115			
	Yüksek-üniv. mez.	191	-7,9058	8,0251			
	Lisans üstü	11	-10,5455	6,0723			
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	43	-4,5814	11,9627	6	6,799	,001
	Sadece okur-yazar	41	-8,8049	9,0117			
	İlkokul mezunu	369	-9,1111	10,7820			
	Orta okul mezunu	156	-10,7821	9,3231			
	Lise mezunu	262	-10,9313	11,0770			
	Yüksek-üniv. mez.	191	-13,5812	9,0433			
	Lisans üstü	11	-14,0000	6,2610			
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	43	-,3488	5,1681	6	8,906	,001
	Sadece okur-yazar	41	-1,3902	4,5160			
	İlkokul mezunu	369	-2,0379	5,6056			
	Orta okul mezunu	156	-2,5641	5,1746			
	Lise mezunu	262	-3,4656	5,6883			
	Yüksek-üniv. mez.	191	-4,9686	5,0554			
	Lisans üstü	11	-3,0909	5,4855			
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	43	-2,8372	12,8340	6	6,825	,001
	Sadece okur-yazar	41	-6,8780	12,1433			
	İlkokul mezunu	369	-8,5989	13,5445			
	Orta okul mezunu	156	-9,9487	12,4252			
	Lise mezunu	262	-10,0840	14,6876			
	Yüksek-üniv. mez.	191	-14,5393	12,9467			
	Lisans üstü	11	-14,2727	14,1922			
Gelecek ile ilgili problemler	Okur-yazar değil	43	2,7209	3,8627	6	19,299	,001
	Sadece okur-yazar	41	1,9024	3,4771			
	İlkokul mezunu	369	,5501	4,0322			
	Orta okul mezunu	156	,5321	3,7750			
	Lise mezunu	262	-,7786	4,5718			
	Yüksek-üniv. mez.	191	-2,3979	4,0404			
	Lisans üstü	11	-3,3636	4,2725			

Öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili problem alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 0.65 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin -4.41 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -3.58 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -4.29 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin -5.53 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin -7.90 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin -10.54 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 10.124 hesaplanmıştır.

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin -4.58 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin -8.80 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -9.11 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -10.78 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin -10.93 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin -13.58 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin -14.00 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 6.799 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin -0.34 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin -1.39 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -2.03 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -2.56 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin -3.46 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin -4.96 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin -3.09 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 8.906 hesaplanmıştır.

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin -2.83 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin -6.87 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -8.59 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -9.94 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin -10.08 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin -14.53

ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin -14,27 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 6,825 hesaplanmıştır.

Gelecek ile ilgili problem alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 2,72 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 1,90 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 0,55 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -0,53 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin -0,77 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin -2,39 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin -3,36 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 19,299 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin anne öğrenimi ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre: okul yaşamı ($P=.001$), ekonomik durum ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.001$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.001$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.001$), benlik ve iç yaşam ($P=.001$) ve gelecek ($P=.001$) ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin anne öğrenimi arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Kısacası, kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem dışında öğrencilerin anne öğrenimi ile diğer problem alanlarının tamamı arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Sporcu öğrencilerin anne öğrenimi ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği durumlarda, farklılıkların hangi anne öğrenim düzeyleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucu aşağıdaki gibidir.

Scheffe Testi Sonuçları

Problem Alanlarına	Anne Öğrenim Düzeyi	Lise mezunu	Yüksek ok. üniv. mez.	Lisans üstü
OKUL	İlkokul mezunu		X	
	Lise mezunu		X	
EKONOMİ	Okur -yazar değil	X	X	X
	Sadece okur-yazar		X	X
	İlkokul mezunu	X	X	X
	Ortaokul mezunu		X	
AİLE	Okur -yazar değil	X	X	X
	İlkokul mezunu		X	
	Ortaokul mezunu		X	
BEDEN SAĞLIĞI	Okur -yazar değil	X	X	
	İlkokul mezunu		X	
BAŞKALARI İLE İLİŞKİLER	Okur -yazar değil		X	
	Sadece okur-yazar		X	
	İlkokul mezunu		X	
	Ortaokul mezunu		X	
BENLİK VE İÇ YAŞAM	Okur -yazar değil		X	
	İlkokul mezunu		X	
GELECEK	Okur -yazar değil	X	X	X
	Sadece okur-yazar	X	X	X
	İlkokul mezunu	X	X	
	Ortaokul mezunu		X	
	Lise mezunu		X	

Denence-12. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin annelerinin öğrenim durumu açısından değerlendirildiğinde: okul yaşamı, ekonomik durum, aile yaşamı, beden sağlığı ve gelişimi, başkalarıyla ilişkiler, benlik ve iç yaşam ve gelecek ile ilgili problem alanlarında doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin ailelerinin aylık gelirine göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 70’de verilmiştir.

Tablo 70’e göre; okul yaşamı ile ilgili problem alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde 6,72 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde 5,54 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde 5,44 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde 0,41 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde

Tablo-70
Sporcu Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Ailenin Geliri	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serbes. Derec.	F	P
Okul yaşamı ile ilgili problemler	Düşük gelirli	162	6.7222	14.6560	4	6.199	.001
	Ortanın altı gelirli	130	5.5462	13.3342			
	Orta gelirli	574	5.4460	14.4624			
	Ortanın üstü gelirli	172	.4186	15.4583			
	Yüksek gelirli	35	-.7143	15.2635			
	Toplam	1073	4.6440	14.6922			
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	Düşük gelirli	162	16.0432	16.7693	4	2.795	.025
	Ortanın altı gelirli	130	13.4692	16.3840			
	Orta gelirli	574	12.8902	17.9457			
	Ortanın üstü gelirli	172	10.8372	18.7765			
	Yüksek gelirli	35	7.1429	19.4772			
	Toplam	1073	12.9199	17.8394			
Ekonomik durum ile ilgili problemler	Düşük gelirli	162	1.2222	5.6733	4	26.264	.001
	Ortanın altı gelirli	130	-.4000	6.3449			
	Orta gelirli	574	-2.2631	6.4247			
	Ortanın üstü gelirli	172	-4.9128	6.9179			
	Yüksek gelirli	35	-6.6286	5.6051			
	Toplam	1073	-2.0783	6.6590			
Aile yaşamı ile ilgili problemler	Düşük gelirli	162	-3.3272	8.2934	4	5.781	.001
	Ortanın altı gelirli	130	-3.4231	8.3023			
	Orta gelirli	574	-4.8432	8.4978			
	Ortanın üstü gelirli	172	-7.1512	8.6647			
	Yüksek gelirli	35	-6.5714	8.0997			
	Toplam	1073	-4.8686	8.5337			
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	Düşük gelirli	162	-8.9074	10.1997	4	3.492	.008
	Ortanın altı gelirli	130	-9.1769	10.7086			
	Orta gelirli	574	-10.4146	10.6040			
	Ortanın üstü gelirli	172	-12.6047	9.9652			
	Yüksek gelirli	35	-12.3429	9.9023			
	Toplam	1073	-10.4511	10.4832			
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	Düşük gelirli	162	-1.4753	5.2847	4	6.489	.001
	Ortanın altı gelirli	130	-2.1308	5.4409			
	Orta gelirli	574	-3.0052	5.4993			
	Ortanın üstü gelirli	172	-4.2907	5.4093			
	Yüksek gelirli	35	-3.8857	6.4021			
	Toplam	1073	-2.9031	5.5331			
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	Düşük gelirli	162	-7.4074	12.5518	4	3.218	.012
	Ortanın altı gelirli	130	-8.8462	13.8790			
	Orta gelirli	574	-10.1707	13.7069			
	Ortanın üstü gelirli	172	-11.7616	13.9814			
	Yüksek gelirli	35	-14.1143	15.5200			
	Toplam	1073	-9.9767	13.7234			
Gelecek ile ilgili problemler	Düşük gelirli	162	1.4877	4.1796	4	18.749	.001
	Ortanın altı gelirli	130	.7000	3.6209			
	Orta gelirli	574	-.2021	4.2345			
	Ortanın üstü gelirli	172	-2.0640	4.2055			
	Yüksek gelirli	35	-2.2571	5.1068			
	Toplam	1073	-.2032	4.3195			

olan öğrencilerde -0.71 ortalama ve toplamda 4.64 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 6,199 hesaplanmıştır.

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde 16.04 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde 13.46 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde 12.89 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde 10.83 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde 7.14 ortalama ve toplamda 12.91 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2.795 hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problem alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde 1.22 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde -0.40 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde -2.26 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde -4.91 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde -6.62 ortalama ve toplamda -2.07 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 26.64 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili problem alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde -3.32 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde -3.42 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde -4.84 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde -7.15 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde -6.57 ortalama ve toplamda -4.86 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 5.781 hesaplanmıştır.

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde -8.90 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde -9.17 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde -10.41 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde -12.60 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde -12.34 ortalama ve toplamda -10.45 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 3.492 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde -1,47 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde -2,13 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde -3,00 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde -4,29 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde -3,88 ortalama ve toplamda -2,90 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 6,489 hesaplanmıştır.

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde -7,40 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde -8,84 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde -10,17 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde -11,76 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde -14,11 ortalama ve toplamda -9,97 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 3,218 hesaplanmıştır.

Gelecek ile ilgili problem alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde 1,48 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde 0,70 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde -0,20 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde -2,06 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde -2,25 ortalama ve toplamda -0,20 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 18,749 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyi ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre; okul yaşamı ($P=.001$), kurum ve kuruluşlar ($P=.025$), ekonomik durum ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.001$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.008$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.001$), benlik ve iç yaşam ($P=.012$) ve gelecek ($P=.001$) ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyi arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Özetle, sporcu öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyi ile tüm problem alanları arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Scheffe Testi Sonuçları

Problem Alanlarına	Ailenin Gelir Düzeyi	Orta gelirli	Ortanın üstü gelirli	Yüksek gelirli
OKUL	Düşük gelirli Orta gelirli		X X	
KURUM VE KURULUŞLAR	Düşük gelirli		X	X
EKONOMİ	Düşük gelirli Ortanın altı gelirli Orta gelirli	X	X X X	X X X
AİLE	Düşük gelirli Ortanın altı gelirli Orta gelirli		X X X	
BEDEN SAĞLIĞI	Düşük gelirli		X	
BAŞKALARI İLE İLİŞKİLER	Düşük gelirli Ortanın altı gelirli	X	X X	
BENLİK VE İÇ YAŞAM	Düşük gelirli		X	
GELECEK	Düşük gelirli Ortanın altı gelirli Orta gelirli	X	X X X	X X

Sporcu öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyleri ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği durumlarda, farklılıkların ailelerin hangi aylık gelir düzeyleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucu yukarıdaki gibidir.

Denence-12. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin ailelerinin aylık gelirleri açısından değerlendirildiğinde; okul yaşamı, ekonomik durum, aile yaşamı, beden sağlığı ve gelişimi, başkalarıyla ilişkiler, benlik ve iç yaşam ve gelecek ile ilgili problem alanlarında doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin okul başarı durumlarına göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 71’de verilmiştir.

Tablo-71
Sporcu Öğrencilerin Okul Başarı Durumlarına Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Okul Başarısı	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serbes. Derec.	F	P
Okul yaşamı ile ilgili problemler	Çok iyi	100	1.1800	14.2676	4	4.419	.002
	İyi	511	3.7025	14.7541			
	Orta	401	6.0898	14.3360			
	Zayıf	54	9.4630	14.3720			
	Çok zayıf	7	2.8571	23.4764			
	Toplam	1073	4.6440	14.6922			
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	Çok iyi	100	13.5700	15.5468	4	.149	.963
	İyi	511	12.8043	18.0422			
	Orta	401	13.1222	18.2182			
	Zayıf	54	11.5185	16.6095			
	Çok zayıf	7	11.2857	24.6287			
	Toplam	1073	12.9199	17.8394			
Ekonomik durum ile ilgili problemler	Çok iyi	100	-3.6300	6.1260	4	5.165	.001
	İyi	511	-2.6634	6.6208			
	Orta	401	-1.2020	6.7418			
	Zayıf	54	-.5000	6.1850			
	Çok zayıf	7	.4286	7.6780			
	Toplam	1073	-2.0783	6.6590			
Aile yaşamı ile ilgili problemler	Çok iyi	100	-6.4800	8.5179	4	3.547	.007
	İyi	511	-5.3190	8.5006			
	Orta	401	-4.3317	8.5579			
	Zayıf	54	-1.7037	7.6248			
	Çok zayıf	7	-4.1429	10.2539			
	Toplam	1073	-4.8686	8.5337			
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	Çok iyi	100	-13.0100	8.4441	4	2.892	.021
	İyi	511	-10.8748	10.4157			
	Orta	401	-9.4539	10.8537			
	Zayıf	54	-9.5185	10.1623			
	Çok zayıf	7	-7.2857	16.1525			
	Toplam	1073	-10.4511	10.4832			
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	Çok iyi	100	-3.8200	4.9285	4	2.538	.039
	İyi	511	-3.2231	5.4608			
	Orta	401	-2.4514	5.7757			
	Zayıf	54	-1.6481	5.0996			
	Çok zayıf	7	-2.0000	5.4160			
	Toplam	1073	-2.9031	5.5331			
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	Çok iyi	100	-11.6400	13.0078	4	2.567	.037
	İyi	511	-10.5401	13.6456			
	Orta	401	-9.4988	13.9888			
	Zayıf	54	-4.9259	12.7440			
	Çok zayıf	7	-11.4286	15.1202			
	Toplam	1073	-9.9767	13.7234			
Gelecek ile ilgili problemler	Çok iyi	100	-1.7400	3.6393	4	16.792	.001
	İyi	511	-.7945	4.2119			
	Orta	401	.4613	4.3387			
	Zayıf	54	2.8148	3.7218			
	Çok zayıf	7	3.5714	5.7113			
	Toplam	1073	-.2032	4.3195			

Tablo 71’de görüldüğü gibi: okul yaşamı ile ilgili problem alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 1.180 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 3,70 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde 6,08 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 9,46 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 2,85 ortalama ve toplamda 4,64 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 4,419 hesaplanmıştır.

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 13,57 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 12,80 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde 13,12 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 11,51 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 11,28 ortalama ve toplamda 12,91 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 0,149 hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problem alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde -3,63 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde -2,66 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde -1,20 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde -0,50 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 0,42 ortalama ve toplamda -2,07 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 5,165 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili problem alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde -6,48 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde -5,31 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde -4,33 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde -1,70 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde -4,14 ortalama ve

toplamda -4,86 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 3,547 hesaplanmıştır.

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde -13,01 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde -10,87 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde -9,45 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde -9,51 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde -7,28 ortalama ve toplamda -10,45 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2,892 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde -3,82 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde -3,22 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde -2,45 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde -1,64 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde -2,00 ortalama ve toplamda -2,90 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2,538 hesaplanmıştır.

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde -11,64 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde -10,54 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde -9,49 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde -4,92 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde -11,42 ortalama ve toplamda -9,97 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2,567 hesaplanmıştır.

Gelecek ile ilgili problem alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde -1,74 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde -0,79 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde 0,46 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 2,81 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 3,57 ortalama ve toplamda -0,20 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 16,792 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin okul başarı durumları ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre; okul yaşamı ($P=.002$), ekonomik durum ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.007$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.021$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.039$), benlik ve iç yaşam ($P=.037$) ve gelecek ($P=.001$) ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin okul başarı durumları arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Özetle, sporcu öğrencilerin okul başarı durumları ile kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanı haricinde diğer tüm problem alanları arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Scheffe Testi Sonuçları

Problem Alanları	Okul Başarı Durumu	Zayıf	Orta	Çok zayıf
OKUL	Çok iyi	X		
EKONOMİ	Çok iyi İyi		X X	
AİLE	Çok iyi	X		
GELECEK	Çok iyi İyi Zayıf	X X X	X X X	X

Sporcu öğrencilerin okul başarı durumları ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği durumlarda, farklılıkların öğrencilerin hangi okul başarı düzeyleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucu yukarıdaki gibidir.

Denence-12. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin okul başarı durumları açısından değerlendirildiğinde; okul yaşamı, ekonomik durum, aile yaşamı, beden sağlığı ve gelişimi, başkalarıyla ilişkiler, benlik ve iç yaşam ve gelecek ile ilgili problem alanlarında doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin spora başladıkları kuruma göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 72’de verilmiştir.

Tablo-72
Sporcu Öğrencilerin Spora Başladıkları Kuruma Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Spora Başlanılan Kurum	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serbes. Derec.	F	P
Okul yaşamı ile ilgili problemler	Aile	152	3.5526	15.0987	2	2.377	.093
	Kulüp	345	6.0377	13.5054			
	Okul	576	4.0972	15.2207			
	Toplam	1073	4.6440	14.6922			
Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler	Aile	152	13.6645	17.1549	2	.205	.814
	Kulüp	345	13.0406	18.0726			
	Okul	576	12.6510	17.8998			
	Toplam	1073	12.9199	17.8394			
Ekonomik durum ile ilgili problemler	Aile	152	-2.4803	6.8561	2	1.582	.206
	Kulüp	345	-1.5623	6.3760			
	Okul	576	-2.2813	6.7647			
	Toplam	1073	-2.0783	6.6590			
Aile yaşamı ile ilgili problemler	Aile	152	-4.3553	9.5400	2	.509	.601
	Kulüp	345	-5.1768	7.9160			
	Okul	576	-4.8194	8.6168			
	Toplam	1073	-4.8686	8.5337			
Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler	Aile	152	-10.5066	10.9544	2	.013	.987
	Kulüp	345	-10.5072	10.3909			
	Okul	576	-10.4028	10.4294			
	Toplam	1073	-10.4511	10.4832			
Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler	Aile	152	-3.3816	5.5908	2	2.073	.126
	Kulüp	345	-2.4290	5.4619			
	Okul	576	-3.0608	5.5499			
	Toplam	1073	-2.9031	5.5331			
Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler	Aile	152	-9.4013	14.7196	2	.160	.852
	Kulüp	345	-10.0145	13.2392			
	Okul	576	-10.1059	13.7568			
	Toplam	1073	-9.9767	13.7234			
Gelecek ile ilgili problemler	Aile	152	1.316E-02	4.4155	2	2.540	.079
	Kulüp	345	.1565	4.3721			
	Okul	576	-.4757	4.2504			
	Toplam	1073	-.2032	4.3195			

Tablo 72’de görüldüğü üzere: sporcu öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda 3.55 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda -6.03 ortalama, spora okullarında başlayanlarda 4.09 ortalama ve toplamda 4.64 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2.377 hesaplanmıştır.

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda 13.66 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda 13.04 ortalama, spora okullarında

başlayanlarda 12,65 ortalama ve toplamda 12,91 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 0,205 hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda -2,48 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda -1,56 ortalama, spora okullarında başlayanlarda -2,28 ortalama ve toplamda -2,07 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 1,582 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda -4,35 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda -5,17 ortalama, spora okullarında başlayanlarda -4,81 ortalama ve toplamda -4,86 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 0,509 hesaplanmıştır.

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda -10,50 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda -10,50 ortalama, spora okullarında başlayanlarda -10,40 ortalama ve toplamda -10,45 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2,073 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda -3,38 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda -2,42 ortalama, spora okullarında başlayanlarda -3,06 ortalama ve toplamda -2,90 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2,073 hesaplanmıştır.

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda -9,40 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda -10,01 ortalama, spora okullarında başlayanlarda -10,10 ortalama ve toplamda -9,97 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 0,160 hesaplanmıştır.

Gelecek ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda -0,001 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda 0,15 ortalama, spora okullarında başlayanlarda -0,47

ortalama ve toplamda -0,20 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 2.540 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin spora başladıkları kurum ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans tekniği ile ölçülmüştür. Ancak hiç bir problem alanı ile öğrencilerin spora başladıkları kurumların ortalamaları arasında $P < .05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Denence-12. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin spora başladıkları kurum açısından değerlendirildiğinde: hiçbir problem alanında doğrulanmamıştır.

Problem 13. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri arasında anlamlı düzeyde farklılıklar var mıdır?

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin devlet lisesi-özel lise ayırımına göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 73’de verilmiştir.

Tablo-73

Sporcu Öğrencilerin Okulların Devlet Lisesi-Özel Lise Ayırımına Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Okul Türleri	N	Ortalama	Stand. Sapma	t	P
Okul yaşamı	Devlet Lisesi	995	5,90	14,02	10,522	,001
	Özel Lise	78	-11,41	13,64		
Kurum ve kuruluşlar	Devlet Lisesi	995	14,02	17,27	7,444	,001
	Özel Lise	78	-1,20	18,94		
Ekonomik durum	Devlet Lisesi	995	-1,81	6,63	4,651	,001
	Özel Lise	78	-5,42	6,10		
Aile yaşamı	Devlet Lisesi	995	-4,54	8,51	4,409	,001
	Özel Lise	78	-8,93	7,73		
Beden sağlığı ve gelişimi	Devlet Lisesi	995	-10,15	10,64	3,356	,001
	Özel Lise	78	-14,26	7,16		
Başkalarıyla ilişkiler	Devlet Lisesi	995	-2,62	5,50	5,904	,001
	Özel Lise	78	-6,41	4,64		
Benlik ve iç yaşam	Devlet Lisesi	995	-9,54	13,72	3,704	,001
	Özel Lise	78	-15,48	12,58		
Gelecek	Devlet Lisesi	995	-0,07	4,27	7,690	,001
	Özel Lise	78	-3,73	3,23		

Araştırmada okul yaşamı ile ilgili problem alanında devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler 5,90 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler -11,41 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri -10,522 hesaplanmıştır.

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler 14,02 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler -1,20 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 7,444 hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problem alanında devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler -1,81 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler -5,42 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 4,651 hesaplanmıştır.

Aile yaşamı ile ilgili problem alanında devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler -4,54 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler -8,93 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 4,409 hesaplanmıştır.

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler -10,15 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler -14,26 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 3,356 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler -2,62 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler -6,41 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri -5,904 hesaplanmıştır.

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler -9,54 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler -15,48 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 3,704 hesaplanmıştır.

Gelecek ile ilgili problem alanında devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler 0,07 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler -3,73 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 7,690 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin okuduğu devlet lisesi özel lise okul alanı ayrımı ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği t testi analizi ile ölçülmüştür. Buna göre: okul yaşamı ($P=.001$), kurum ve kuruluşlar ($P=.001$), ekonomik durum ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.001$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.001$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.001$), benlik ve iç yaşam ($P=.001$) ve gelecek ($P=.001$) ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin okul türleri arasında $P< .05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Özet olarak, okul türleri (devlet lisesi-özel lise) ile problem alanlarının tamamı arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Denence-13. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri arasında anlamlı düzeyde farklılık vardır şeklindeki denence değerlendirildiğinde; bütün problem alanlarında doğrulanmıştır.

Problem 14. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemlerinin yaşamlarını etkileme dereceleri arasında anlamlı düzeyde farklılıklar var mıdır?

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin devlet lisesi-özel lise ayrımına göre problem alanlarının yaşamı etkileme derecelerine ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 74’de verilmiştir.

Tablo-74

Sporcu Öğrencilerin Okulların Devlet Lisesi-Özel Lise Ayrımına Göre Problem Alanlarının Yaşamlarını Etkileme Derecelerine İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları

Problem Alanlarının Yaşamı Etkileme Alanları	Okul Türleri	N	Ortalama	Stand. Sapma	t	P
Okul yaşamı	Devlet Lisesi	995	17,02	8,93	-5,644	,001
	Özel Lise	78	23,03	10,63		
Kurum ve kuruluşlar	Devlet Lisesi	995	26,22	12,52	-2,925	,004
	Özel Lise	78	30,52	12,40		
Ekonomik durum	Devlet Lisesi	995	8,66	3,81	-3,470	,001
	Özel Lise	78	10,21	3,60		
Aile yaşamı	Devlet Lisesi	995	12,32	4,67	-1,155	,248
	Özel Lise	78	12,96	4,83		
Beden sağlığı ve gelişimi	Devlet Lisesi	995	19,64	5,82	,371	,710
	Özel Lise	78	19,38	6,22		
Baskalarıyla ilişkiler	Devlet Lisesi	995	8,11	3,06	-1,437	,151
	Özel Lise	78	8,64	3,32		
Benlik ve iç yaşam	Devlet Lisesi	995	23,61	7,71	-1,331	,184
	Özel Lise	78	24,82	7,52		
Gelecek	Devlet Lisesi	995	4,62	2,41	-3,112	,002
	Özel Lise	78	5,50	2,17		

Buna göre okul yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler için 17,02 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 23,03 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri -5,644 hesaplanmıştır.

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler için 26,22 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 30,52 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri -2,925 hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler için 8,66 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 10,21 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri -3,470 hesaplanmıştır.

Aile yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler için 12,32 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 12,96 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri -1,155 hesaplanmıştır.

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler için 19,64 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 19,38 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri 0,371 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler için 8,11 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 8,64 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri -1,437 hesaplanmıştır.

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler için 23,61 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler

için 24.82 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri -1.331 hesaplanmıştır.

Gelecek ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak devlet lisesinde okuyan sporcu öğrenciler için 4.62 ortalama, özel liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 5.50 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri -3.112 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin okuduğu devlet lisesi özel lise okul alanı ayrımı ile problem alanlarının yaşamlarını etkileme dereceleri arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği t testi analizi ile ölçülmüştür. Buna göre: okul yaşamı ($P=.001$), kurum ve kuruluşlar ($P=.004$), ekonomik durum ($P=.001$) ve gelecek ($P=.002$) ile ilgili problem alanlarının öğrencilerin yaşamlarını etkileme dereceleri ile öğrencilerin okul türleri (devlet lisesi-özel lise) arasında $P< .05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Diğer problem alanlarının öğrencilerin yaşamlarını etkileme dereceleri ile öğrencilerin okul türleri (devlet lisesi-özel lise) arasında $P< .05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır.

Denence-14. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin sahip oldukları problemlerin yaşamlarını etkileme derecesi ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sahip oldukları problemlerin yaşamlarını etkileme derecesi arasında anlamlı düzeyde farklılık vardır şeklindeki denence okul yaşamı, kurum ve kuruluşlar, ekonomik durum ve gelecek ile ilgili problem alanlarında doğrulanmıştır.

Problem 15. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri arasında anlamlı düzeyde farklılıklar var mıdır?

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin altyapısal gelişmiş bölge lisesi-altyapısal orta gelişmiş bölge lise ayrımına göre problem alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 75’de verilmiştir.

Tablo-75
Sporcu Öğrencilerin Okulların Altyapısal Gelişmişlik Ayrımına Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları

Problem Alanları	Gelişmişlik Düzeyi	N	Ortalama	Stand. Sapma	t	P
Okul yaşamı	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	5,55	15,03	3,756	,001
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	1,5574	13,01		
Kurum ve kuruluşlar	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	13,35	18,21	1,460	,145
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	11,45	16,46		
Ekonomik durum	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	-1,96	6,79	,983	,326
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	-2,44	6,16		
Aile yaşamı	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	-4,88	8,61	-,093	,926
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	-4,82	8,26		
Beden sağlığı ve gelişimi	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	-10,20	10,84	1,425	,155
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	-11,29	9,11		
Başkalarıyla ilişkiler	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	-2,82	5,67	,798	,425
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	-3,15	5,01		
Benlik ve iç yaşam	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	-9,62	14,04	1,533	,126
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	-11,15	12,52		
Gelecek	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	-,270	4,34	-,937	,349
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	0,02	4,21		

Tablo 75'e göre; okul yaşamı ile ilgili problem alanında altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler 5,55 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler 1,55 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 3,756 hesaplanmıştır.

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler 13,35 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde

okuyan sporcu öğrenciler 11.45 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 1.460 hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problem alanında altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler -1.96 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler -2.44 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 0.983 hesaplanmıştır.

Aile yaşamı ile ilgili problem alanında altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler -4.88 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler -4.82 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri -0.093 hesaplanmıştır. Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler -10.20 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler -11.29 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 1.425 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler -2.82 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler -3.15 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 0.798 hesaplanmıştır. Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler -9.62 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler -11.15 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri 1.533 hesaplanmıştır.

Gelecek ile ilgili problem alanında altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler -0.27 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler 0.02 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak t değeri -0.937 hesaplanmıştır. Öğrencilerin okuduğu okul alanı (altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi- altyapısal orta Gelişmiş Bölge Lisesi) ile problem alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği t testi analizi ile ölçülmüştür. Buna göre: sadece okul

yaşamı ($P=.001$) ile ilgili problem alanı ile öğrencilerin okul türleri (altyapısal gelişmiş bölge lisesi-altyapısal orta gelişmiş bölge lisesi) arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Özetle: okul yaşamı hariç diğer problem alanları ile öğrencilerin okul türleri (altyapısal gelişmiş bölge lise-altyapısal orta gelişmiş bölge lise) arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır.

Denence-15. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence sadece okul yaşamı ile ilgili problem alanında doğrulanmıştır.

Problem 16. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemlerinin yaşamlarını etkileme dereceleri arasında anlamlı düzeyde farklılıklar var mıdır?

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin altyapısal gelişmiş bölge lisesi-altyapısal orta gelişmiş bölge lisesi ayrımına göre problem alanlarının yaşamı etkileme derecelerine ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 76'da verilmiştir.

Tablo 76'ya göre: okul yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 16,74 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 19,88 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri $-4,736$ hesaplanmıştır.

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 26,10 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 28,00 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri $-2,077$ hesaplanmıştır.

Ekonomik durum ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 8.61 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 9.34 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri -2.632 hesaplanmıştır.

Tablo-76

Sporcu Öğrencilerin Okulların Altyapısal Gelişmişlik Ayrımında Problem Alanlarının Yaşamlarını Etkileme Derecelerine Göre Problem Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları

Problem Alanlarının Yaşamı Etkileme Alanları	Okul Türleri	N	Ortalama	Stand. Sapma	t	P
Okul yaşamı	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	16.74	9.14	-4.736	.001
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	19.88	8.97		
Kurum ve kuruluşlar	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	26.10	12.85	-2.077	.038
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	28.00	11.40		
Ekonomik durum	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	8.61	3.90	-2.632	.009
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	9.34	3.47		
Aile yaşamı	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	12.21	4.79	-1.951	.050
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	12.88	4.26		
Beden sağlığı ve gelişimi	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	19.38	6.09	-2.450	.014
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	20.42	4.86		
Başkalarıyla ilişkiler	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	8.07	3.16	-1.714	.087
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	8.45	2.77		
Benlik ve iç yaşam	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	23.18	8.04	-4.090	.001
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	25.46	6.09		
Gelecek	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	4.66	2.39	-.557	.578
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	4.76	2.42		

Aile yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 12.21 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 12.88 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri -1.951 hesaplanmıştır.

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 19.38 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 20.42 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri -2.450 hesaplanmıştır.

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 8.07 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 8.45 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri -1.714 hesaplanmıştır.

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 23.18 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 25.46 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri -4.090 hesaplanmıştır. Gelecek ile ilgili problemlerin yaşamı etkileme derecesi olarak altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için -4.66 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 4.76 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanının sporcu öğrencilerin yaşamını etkileme derecesi ile ilgili olarak t değeri -0.557 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin okuduğu Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi- Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi okul alanı ayrımı ile problem alanlarının yaşamlarını etkileme dereceleri arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği t testi analizi ile ölçülmüştür. Buna göre; okul yaşamı ($P=.001$), kurum ve kuruluşlar ($P=.038$), ekonomik durum ($P=.009$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.014$) ve benlik & iç yaşam ($P=.001$) ile ilgili problem alanlarının öğrencilerin yaşamlarını etkileme dereceleri ile öğrencilerin okul türleri (Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi - Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi) arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Diğer problem alanlarının öğrencilerin yaşamlarını etkileme dereceleri ile öğrencilerin okul türleri (Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi- Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi) arasında $P<.05$ önem düzeyinde ortalamalar arasında anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır.

Denence-16. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemlerinin yaşamlarını etkileme dereceleri arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence: okul yaşamı, kurum ve kuruluşlar, ekonomik durum, beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanlarında doğrulanmıştır.

Problem 17. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilere göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte problem alanları (okul yaşamı, kurum ve kuruluşlar, ekonomik durum, aile yaşamı, beden sağlığı ve gelişimi, başkalarıyla ilişkiler, benlik ve iç yaşam ve gelecek) üzerinde önemli düzeyde etkileşimler gösterip göstermediği Tablo 77- 84 arasında incelenmiştir. Bu amaçla çift yönlü varyans analizi tekniği kullanılmıştır. Analizlerde hiyerarşik metot kullanılmış olup, iki yönlü etkileşimler temel alınmıştır. $P<.05$ olarak alınmıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte okul yaşamı ile ilgili problem alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 77’de verilmiştir.

Tablo 77’ye göre; $P<.05$ önem düzeyinde öğrencinin okul türü (devlet lisesi- özel lise) ile öğrenim gördüğü okulun altyapısal gelişmişlik seviyesi ($P=.024$) ve spora başladığı kurum ($P=.029$) dışında, diğer kişisel bilgileri okul yaşamına ilişkin problemler üzerinde anlamlı karşılıklı etkileşimler göstermemektedir.

Tablo- 77
Devlet Liseleri İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Okul Yaşamı İle İlgili
Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Okul yaşamı ile ilgili problemler

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	.003	.959
Okul Türleri * Yaş	2	.706	.494
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	5.090	.024
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	1.157	.325
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	2.981	.085
Okul Türleri * Spor Branşı	3	1.235	.296
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	1.468	.186
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	1.167	.312
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	.692	.557
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	.979	.418
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	.346	.847
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	1.455	.214
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	3.546	.029

Denence-17. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence okul yaşamı ile ilgili problem alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi- özel lise) ile kişisel bilgilerinden okulların altyapısal gelişmişlik seviyesi ve spora başlanılan kuruma göre okul yaşamı ile ilgili problem alanına ilişkin denence doğrulanmıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 78’de verilmiştir.

Tablo 78’e göre: $P < .05$ önem düzeyinde öğrencinin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile yaşı ($P=.044$), okul başarısı ($P=.040$) ve spora başladığı kurum ($P=.004$) dışında, diğer kişisel bilgileri kurum ve kuruluşlara ilişkin problemler üzerinde önemli bir karşılıklı etkileşim göstermemektedir.

Tablo-78
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Kurum ve Kuruluşlar İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	.958	.328
Okul Türleri * Yaş	2	3.139	.044
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	3.765	.050
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	1.385	.246
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	.211	.646
Okul Türleri * Spor Branşı	3	1.718	.162
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	.604	.727
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	1.660	.191
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	.416	.742
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	.067	.992
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	.180	.949
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	2.518	.040
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	5.609	.004

Denence-17. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile kişisel bilgilerinden yaş, okul başarısı ve spora başlanılan kuruma göre kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanına ilişkin denence doğrulanmıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte ekonomik durum ile ilgili problem alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 79’da verilmiştir.

Tablo 79’a göre: $P < .05$ önem düzeyinde öğrencinin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile sınıf düzeyi ($P=.014$), kulübe üyelik ($P=.006$) ve okul başarısı ($P=.040$) dışında, diğer kişisel bilgileri ekonomik duruma ilişkin problemler üzerinde önemli karşılıklı etkileşimler göstermemektedir.

Tablo-79
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Ekonomik Durum İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ekonomik durum ile ilgili problemler

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	1,742	,187
Okul Türleri * Yaş	2	,186	,830
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	,001	,970
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	3,565	,014
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	7,610	,006
Okul Türleri * Spor Branşı	3	,529	,662
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	,117	,994
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	,449	,638
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	,224	,880
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	1,159	,327
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	1,168	,323
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	2,518	,040
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	,826	,438

Denence-17. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence ekonomik durum ile ilgili problem alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile kişisel bilgilerinden sınıf düzeyi, kulübe üyelik ve okul başarısına göre ekonomik durum ile ilgili problem alanına ilişkin denence doğrulanmıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte aile yaşamı ile ilgili problem alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 80’de verilmiştir.

Tablo 80’e göre; $P < .05$ önem düzeyinde öğrencinin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile kişisel bilgilerinin hiç birisi aile yaşamına ilişkin problemler üzerinde önemli karşılıklı etkileşimler göstermemektedir.

Tablo-80
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Aile Yaşamı İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Aile yaşamı ile ilgili problemler

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	1.173	.279
Okul Türleri * Yaş	2	.154	.858
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	.970	.325
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	1.082	.356
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	2.611	.106
Okul Türleri * Spor Branşı	6	.304	.935
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	.304	.935
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	.439	.645
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	.034	.992
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	.435	.784
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	.842	.499
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	1.038	.386
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	.463	.630

Denence-17. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri. bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence aile yaşamı ile ilgili problem alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile kişisel bilgilerinden hiç birisine göre aile yaşamı ile ilgili problem alanına ilişkin denence doğrulanamamıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte beden sağlığı ve gelişim ile ilgili problem alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 81’de verilmiştir.

Tablo 81’e göre; $P < .05$ önem düzeyinde öğrencinin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile bütün kişisel bilgileri beden sağlığı ve gelişimine ilişkin problemler üzerinde önemli karşılıklı etkileşimler göstermemektedir.

Tablo-81
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Beden Sağlığı ve Gelişimi İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	.690	.406
Okul Türleri * Yaş	2	.145	.865
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Sevyesi	1	.236	.627
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	1.285	.278
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	.106	.745
Okul Türleri * Spor Branşı	3	1.049	.370
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	.163	.986
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	.585	.557
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	.233	.873
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	.467	.760
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	.260	.904
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	1.485	.204
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	1.347	.260

Denence-17. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile kişisel bilgilerinden hiç birisine göre beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem alanına ilişkin denence doğrulanamamıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 82’de verilmiştir.

Tablo 82’ye göre: $P < .05$ önem düzeyinde öğrencinin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile hiç bir kişisel bilgisi başkalarıyla ilişkiler konusundaki problemler üzerinde önemli karşılıklı etkileşimler göstermemektedir.

Tablo-82
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Başkalarıyla İlişkiler İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	.001	.981
Okul Türleri * Yaş	2	.445	.641
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	.340	.560
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	1.851	.136
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	.004	.948
Okul Türleri * Spor Branşı	6	.277	.948
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	.277	.948
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	.229	.796
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	.090	.965
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	2.384	.051
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	.445	.776
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	.335	.855
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	.805	.447

Denence-17. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile kişisel bilgilerinden hiç birisine göre başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem alanına ilişkin denence doğrulanamamıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 83’de verilmiştir.

Tablo 83’e göre; $P < .05$ önem düzeyinde öğrencinin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile kişisel bilgileri benlik ve iç yaşama ilişkin problemler üzerinde hiç bir önemli karşılıklı etkileşim göstermemektedir.

Tablo-83
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Benlik ve İç Yaşam İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	2.993	.084
Okul Türleri * Yaş		.063	.939
Okul Türleri * Okulların Altvapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	.104	.747
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	1.084	.355
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	.170	.680
Okul Türleri * Spor Branşı	3	.091	.965
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	.730	.626
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	1.294	.275
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	.117	.950
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	2.384	.051
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	.234	.919
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	1.348	.250
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	.934	.393

Denence-17. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile kişisel bilgilerinden hiç birisine göre benlik ve iç yaşam ile ilgili problem alanına ilişkin denence doğrulanamamıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte gelecek ile ilgili problem alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 84’de verilmiştir.

Tablo 84’e göre; $P < .05$ önem düzeyinde öğrencinin yalnızca okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile cinsiyeti ($P=.048$) özelliğinin geleceğe ilişkin problemler üzerinde önemli karşılıklı etkileşimler göstermektedir. Diğer kişisel bilgilerin okul türleri ile birlikte geleceğe ilişkin problemler üzerinde önemli karşılıklı etkileşimler göstermediği gözlenmiştir.

Tablo-84
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Gelecek İle İlgili Problemlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Gelecek ile ilgili problemler

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	3.928	.048
Okul Türleri * Yaş		1.453	.234
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	.027	.870
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	.791	.499
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	.290	.591
Okul Türleri * Spor Branşı	3	.473	.701
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	.604	.727
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	.960	.383
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	.384	.765
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	1.146	.333
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	.115	.977
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	2.296	.050
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	.687	.503

Denence-17. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemleri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence gelecek ile ilgili problem alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi- özel lise) ile kişisel bilgilerinden sadece cinsiyete göre gelecek ile ilgili problem alanına ilişkin denence doğrulanmıştır.

3. Sporcu Öğrencilerin Beklenti Alanları ve Türlerine İlişkin Bulgular

Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentilerine ilişkin geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan “Beklenti Belirleme Envanteri-L”nin sporcu öğrencilere uygulanması sonucunda ortaya 7 beklenti alanı ve 56 beklenti türü çıkmıştır.

Sporcu öğrencilerin beklenti alan ve türlerine göre “Beklenti Belirleme Envanteri-L” ye verdikleri cevaplara ilişkin toplam puanlar sayısal değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu altbölümde beklenti belirleme formunda yer alan bir maddeye verilen ölçek -2 ile 2 arasında yer almaktadır. Bir öğrenci tek bir maddeden en az -2 puan, en fazla 2 puan toplamıştır.

-Sporcu öğrencilerin beklenti belirleme envanterine göre elde ettikleri toplam puanlar ve ortalamalarının sayısal dağılımları soru sıra numarasına göre Tablo 85’de gösterilmiştir.

Tablo-85
Sporcu Öğrencilerin Beklenti Belirleme Envanteri-L’ye Göre Toplamda Elde Ettikleri Puanlar ve Ortalamaların Sayısal Dağılımı

Sıra No	BEKLENTİ ALANLARI VE TÜRLERİ	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama
	1-AİLENİZDEN BEKLENTİLERİNİZ NELERDİR ?			
1	Ailem büyüdüğümü kabul etmelidir.	1072	1255	1.1707
2	Ailem spor yapmam konusunda beni desteklemelidir.	1073	1422	1.3253
3	Ailem derslerdeki başarısızlığımı spora bağlamamalıdır.	1072	1184	1.1045
4	Ailem özel sorunlarımla ilgilenmelidir.	1073	1138	1.0606
5	Ailem bana güvenmelidir.	1073	1484	1.3830
6	Ailem antrenörüm ve okulumla diyalogda olmalıdır.	1072	1144	1.0672
7	Ailem yarışmalarına gelip beni izlemelidir.	1071	1015	.9477
8	Ailem diğer kardeşlerimi de spora yönlendirmeli ve kendileri de spor yapmalıdır.	1068	1165	1.0908
9	Ailem üniversitede okuyabilmem için beni desteklemelidir.	1072	1532	1.4291
	2- OKUL YÖNETİCİLERİNDEN VE ÖĞRETMENLERDEN BEKLENT. NELERDİR?			
10	Spor Salonumuz yok, spor salonumuz olmalıdır.	1071	348	.3249
11	Spor Salonumuz var ancak bakım ve onarımı yapılmalıdır.	1062	492	.4633
12	Yarışmalar-maçlar dolayısıyla kaçırdığım sınav ve ders konularının tekrarı yapılmalıdır.	1072	1210	1.1287
13	Spor sürekli derslere engel gösterilmemelidir.	1072	1373	1.2808
14	Beden Eğitim ders saatleri artırılmalıdır.	1071	1163	1.0859
15	Öğrencileri sosyal faaliyetlere teşvik etmeli, iki faaliyeti birada yürütebilmemiz için de bize rehberlik etmelidirler.	1073	1406	1.3103
16	Devamsızlık hakkımız okulu temsilen yaptığımız yarışmalarda kullanılmamalıdır.	1072	1520	1.4179
17	Okuldaki psikologumuz (Rehberlik öğretmenlerimiz) yarışmalardan önce veya hafta içi sporcularla biraz daha özel olarak ilgilenmelidirler.	1071	1163	1.0859
18	Okullar arası bir anlaşma yapılarak okul spor salonları ortak kullanıma açılmalı ve gece de okul spor Salonlarının hizmete sunulması sağlanmalıdır.	1073	1109	1.0336
19	Okulumuzda "spor alanı" açılmalıdır. ("Fen-Matematik", "Türkçe-Sosyal" gibi)	1072	1160	1.0821
20	Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerine girebilme konusunda Türkiye 1., 2., ve 3.sü olan sporcular da ek puan imkanından yararlanmalıdır.	1073	1276	1.1892
21	Okulumuzda hiç olmazsa aktif spor yapanlara malzeme dolabı verilmelidir.	1072	1465	1.3666

22	Okullarda sınav günleri belirlenirken müsabaka günleri dikkate alınmalıdır.	1073	1379	1.2852
23	Okullarda sağlık taraması zorunlu hale getirilmelidir.	1072	1354	1.2631
	3- KULÜPLERDEN BEKLENTİLERİNİZ NELERDİR?			
24	Antrenmanlar için servis konulmalıdır.	1053	1454	1.3808
25	Kulüplerdeki görevliler (her kademede) spor eğitimi almış olmalıdır.	1055	1361	1.2900
26	Kulüpler antrenmanların düzenli yapılmasını denetlemelidir.	1054	1447	1.3729
27	Branşımız için gerekli spor araç-gereç ve malzemeler eksiksiz sunulmalıdır.	1054	1524	1.4459
28	Kulüp tarafından yol paramız ve hiç olmazsa bir öğün yemeğimiz karşılanmalıdır.	1054	1359	1.2894
29	Gece antrenmanları için servis imkanı sağlanmalıdır.	1052	1428	1.3574
30	Spor tesisleri bakımlı ve temiz olmalıdır.	1053	1542	1.4644
31	Kulübün psikolog-doktor ve masörü sadece maçlarda değil, sürekli kulüpte olmalı ve antrenmanlarda da sporculara hizmet sunulmalıdır.	1054	1413	1.3406
32	Kulüp yönetimi okulumuzu göz önünde bulundurarak derslerimizi aksatmayacağımız şekilde antrenman programı yapmalıdır.	1052	1450	1.3783
33	Sporcular ve spor branşları arasında ayırım yapılmamalıdır.	1053	1440	1.3675
34	Yabancı oyunculara sağlanan imkanları yerli oyunculara ve gençlere de sunulmalı ve hatta gençlere daha çok imkan sağlanmalıdır.	1054	1536	1.4573
35	Antrenörlerin maç-yarışma sırasında öğrencilere saldırganca ve küfürlü konuşma tarzları bizi spordan soğutuyor. Antrenörler bu konuda eğitilmeli ve denetlenmelidir.	1054	1331	1.2628
	4- FEDERASYONDAN BEKLENTİLERİNİZ NELERDİR?			
36	Maç sayıları çok az, artırılmalıdır.	1071	914	.8534
37	Daha fazla kapasiteli spor tesisi yapılmalı, mevcutların da eksiklikleri giderilmelidir.	1070	1485	1.3879
38	Sporla ilgili iş sahalarında ve spor tesislerinde spor yapmış ve spor eğitimi almış kimseler görevlendirilmelidir.	1070	1439	1.3449
39	Alt yapıya yönelik hizmet vermelidir.	1070	1497	1.3991
40	Hakemlerin taraf tutmaları ve şike yapmaları engellenmeli ve denetlenmelidir.	1069	1586	1.4836
41	Sadece zirve sporlarına ve zirve takımlarına değil, alt yapı ve amatörler de eşit imkanlar sağlanmalıdır.	1070	1529	1.4290
42	Maçlar şifreli yayınlardan ve bazı kanalların tekeline kurtarılıp herkese sunulabilmelidir.	1071	1557	1.4538
43	Başarılı sporculara, maddi yardım, tatil imkanı, yurt dışında eğitim imkanı sağlanmalıdır.	1071	1477	1.3791
44	Yarışmalar-maçlar okul saatleri dışında hafta sonları ve geceleri yapılmalıdır.	1070	915	.8551

45	2008 Olimpiyat Oyunlarına hazırlık için "Jimnastik Eğitim Merkezleri" ve "Güreş Eğitim Merkezleri" gibi, birçok branşta "Olimpiyat Eğitim Merkezleri" kurulmalıdır.	1072	1368	1.2761
46	Milli Eğitimin "Kendi Okulunu Kendin Yap" kampanyası gibi "Kendi Spor Tesisini Kendin Yap" kampanyası başlatılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.	1071	1106	1.0327
47	Her semtte, birkaç okulun faydalanabileceği spor tesisleri-spor kompleksi yapılmalıdır.	1072	1509	1.4076
	5- MEDYADAN BEKLENTİLERİNİZ NELERDİR?			
48	Okul maçlarına, amatör spor branşlarındaki yarışmalara radyo-gazete ve televizyonlar daha çok ver vermelidir.	1073	1585	1.4772
49	Amatör spor branşlarına medyada eşit yayın imkanı sağlanmalıdır.	1073	1376	1.2824
50	Futbolcuların özel hayatlarını ve olumsuz yönlerini yayınlamaları yerine örnek sporcuları ve onların günlük yaşantıları, antrenmanları, iş, okul ve sporu nasıl yürüttükleri yayınlanmalıdır.	1073	1408	1.3122
51	Okul sporlarını, sporcularını ve başarılı öğretmenleri-antrenörleri, okulları ve kulüpleri tanıtıcı programlar yapılmalıdır.	1073	1495	1.3933
	6- SPONSORLARDAN BEKLENTİLER NELERDİR?			
52	Sadece büyük, gözde takımlara ve sporlara reklam amacıyla sponsorluk yapılması yerine, okul takımlarına, amatör sporlara ve alt yapıya sponsorluk yapılmalıdır.	1073	1618	1.5079
53	Büyük firmalar spor tesis yapma kampanyası başlatılmalıdır.	1073	1608	1.4986
	7- ARKADAŞLARINIZDAN BEKLENTİ NELERDİR?			
54	Okul arkadaşlarımız maçlarımıza-yarışmalarımıza gelerek bize destek olmalıdır.	1073	1630	1.5191
55	Sporcu olduğumuz için değişik psikolojiler yaşayabiliyoruz. Arkadaşlarımız bize karşı anlayışlı, samimi ve candan olmalıdır.	1073	1458	1.3588
56	Sporcu arkadaşlarımız da birlik-beraberlik içinde dürüst, sorumluluk sahibi olmalı ve sorun çıkarmamalıdır.	1073	1583	1.4753

-Sporcu öğrencilerin "Beklenti Belirleme Envanteri-L"ye göre toplamda elde ettikleri en az, en fazla, toplam puanlar, ortalamalar ve standart sapmalara ilişkin sayısal dağılımlar beklenti alanlarına göre Tablo 86'da gösterilmiştir.

Tablo-86
Sporcu Öğrencilerin Beklenti Alanlarına Göre Toplamda Elde Ettikleri Puanların Sayısal Dağılımı

Beklenti Alanları	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	1073	3226	3,007	1,485
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	1073	4671	4,353	2,101
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	1073	5864	5,465	2,920
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	1073	11339	10,568	6,230
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	1073	16382	15,267	7,758
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	1073	16418	15,301	9,416
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	1073	17285	16,109	8,401

Tablo 86'ya göre, beklenti türlerine ilişkin ortalama puanları düşükten yükseğe sıralaması göz önüne alındığında, sporcu öğrencilerin; yedinci ve son sırada 3226 toplam puan ve 3,00 ortalama puan ile sponsorlardan, altıncı sırada 4671 toplam puan ve 4,35 ortalama puan ile arkadaşlardan, beşinci sırada 5864 toplam puan ve 5,46 ortalama puan ile medyadan, dördüncü sırada 11339 toplam puan ve 10,56 ortalama puan ile aileden, üçüncü sırada 16382 toplam puan ve 15,26 ortalama puan ile federasyondan, ikinci sırada 16418 toplam puan ve 15,30 ortalama puan ile okul yönetimi ve öğretmenlerden, ilk sırada ise 17285 toplam puan ve 16,10 ortalama puan ile kulüplerden beklenti sahibi oldukları görülmektedir.

-Sporcu öğrencilerin “Beklenti Belirleme Envanteri”nde en çok cevap verdikleri 10 tane problem maddesi ve bunlara ait toplam puan ve ortalamalarına ilişkin sayısal dağılımları Tablo 87’de verilmiştir.

Tablo 87’de görüldüğü üzere, elde edilen en yüksek toplam puan ve en yüksek ortalama puan sıralamasına göre sporcu öğrenciler beklenti olarak ilk sırada 1630 toplam puan ve

1.51 ortalama puan ile “Okul arkadaşlarımız maçlarımıza-yarışmalarımıza gelerek bize destek olmalıdır” seçeneğini işaretlemişlerdir.

Tablo-87
Beklenti Belirleme Envanterinde En Fazla Tercih Edilen Beklentilerin Sayısal Dağılımları

Sıra No	BEKLENTİ TÜRLERİ	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama
54	Okul arkadaşlarımız maçlarımıza-yarışmalarımıza gelerek bize destek olmalıdır.	1073	1630	1.5191
52	Sadece büyük, gözde takımlara ve sporlara reklam amacıyla sponsorluk yapılması yerine, okul takımlarına, amatör sporlara ve alt yapıya sponsorluk yapılmalıdır.	1073	1618	1.5079
53	Büyük firmalar spor tesis yapma kampanyası başlatılmalıdır	1073	1608	1.4986
40	Hakemlerin taraf tutmaları ve şike yapmaları engellenmeli ve denetlenmelidir.	1069	1586	1.4836
48	Okul maçlarına, amatör spor branşlarındaki yarışmalara radyo-gazete ve televizyonlar daha çok yer vermelidir.	1073	1585	1.4772
56	Sporcu arkadaşlarımız da birlik-beraberlik içinde dürüst, sorumluluk sahibi olmalı ve sorun çıkarmamalıdır.	1073	1583	1.4753
30	Spor tesisleri bakımlı ve temiz olmalıdır.	1053	1542	1.4644
34	Yabancı oyunculara sağlanan imkanları yerli oyunculara ve gençlere de sunulmalı ve hatta gençlere daha çok imkan sağlanmalıdır.	1054	1536	1.4573
42	Maçlar şifreli yayınlardan ve bazı kanalların tekelinden kurtarılıp herkese sunulabilmelidir.	1071	1557	1.4538
27	Branşımız için gerekli spor araç-gereç ve malzemeler eksiksiz sunulmalıdır.	1054	1524	1.4459

İkinci en yüksek puan ise 1618 toplam puan ve 1.50 ortalama puan ile “Sadece büyük, gözde takımlara ve sporlara reklam amacıyla sponsorluk yapılması yerine, okul takımlarına, amatör sporlara ve alt yapıya sponsorluk yapılmalıdır” seçeneğidir. “Büyük firmalar spor tesis yapma kampanyası başlatılmalıdır” seçeneği ise 1608 toplam puan ve 1,49 ortalama puan ile üçüncü en yüksek seçenektir. Dördüncü sırada 1586 toplam puan ve 1,48 ortalama ile “Hakemlerin taraf tutmaları ve şike yapmaları engellenmeli ve denetlenmelidir” seçeneği yer almaktadır. Öğrencilerin beşinci en fazla beklenti belirttikleri madde 1585 toplam puan ve 1,47 ortalama puan ile “Okul maçlarına, amatör spor branşlarındaki yarışmalara radyo-gazete ve televizyonlar daha çok yer vermelidir” seçeneğidir. “Sporcu arkadaşlarımız da birlik-beraberlik içinde dürüst,

sorumluluk sahibi olmalı ve sorun çıkarmamalıdır” seçeneği ise 1583 toplam puan ve 1,47 ortalama puan ile altıncı sıradadır. Yedinci sırada ise “Spor tesisleri bakımlı ve temiz olmalıdır” beklenti seçeneği 1542 toplam puan ve 1,46 ortalama puan, sekizinci sırada “Yabancı oyunculara sağlanan imkanları yerli oyunculara ve gençlere de sunulmalı ve hatta gençlere daha çok imkan sağlanmalıdır” seçeneği 1536 toplam puan ve 1,45 ortalama puan, dokuzuncu sırada “Maçlar şifreli yayınlardan ve bazı kanalların tekelden kurtarılıp herkese sunulabilmelidir” seçeneği 1557 toplam puan ve 1,45 ortalama puan, onuncu ve son sırada ise “Branşımız için gerekli spor araç-gereç ve malzemeler eksiksiz sunulmalıdır” seçeneği 1524 toplam puan ve 1,44 ortalama puan ile yer almaktadır.

-Sporcu öğrencilerin “Beklenti Belirleme Envanteri”nde en az cevap verdikleri 10 tane problem maddesi ve bunlara ait toplam puan ve ortalamalarına ilişkin sayısal dağılımları Tablo 88’de verilmiştir.

Tablo-88
Beklenti Belirleme Envanterinde En Az Tercih Edilen Beklentilerin Sayısal Dağılımları

Sıra No	BEKLENTİ TÜRLERİ	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama
10	Spor salonumuz yok, spor salonumuz olmalıdır.	1071	348	,3249
11	Spor salonumuz var ancak bakım ve onarımı yapılmalıdır.	1062	492	,4633
36	Maç sayıları çok az, artırılmalıdır.	1071	914	,8534
44	Yarışmalar-maçlar okul saatleri dışında hafta sonları ve geceleri yapılmalıdır.	1070	915	,8551
7	Ailem yarışmalarına gelip beni izlemelidir.	1071	1015	,9477
46	Milli Eğitimin "Kendi Okulunu Kendin Yap" kampanyası gibi "Kendi Spor Tesisini Kendin Yap" kampanyası başlatılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.	1071	1106	1,0327
18	Okullar arası bir anlaşma yapılarak okul spor salonları ortak kullanıma açılmalı ve gece de okul spor salonlarının hizmete sunulması sağlanmalıdır.	1073	1109	1,0336
4	Ailem özel sorunlarımla ilgilenmelidir.	1073	1138	1,0606
6	Ailem antrenörüm ve okulumla diyalogda olmalıdır.	1072	1144	1,0672
19	Okulumuzda "spor alanı" açılmalıdır. ("Fen-Matematik", "Türkçe-Sosyal" gibi)	1072	1160	1,0821

Tablo 88’de görüldüğü üzere, elde edilen en düşük toplam puan ve en düşük ortalama puan sıralamasına göre sporcu öğrenciler beklenti olarak “Spor salonumuz yok, spor salonumuz olmalıdır” seçeneğini 348 toplam puan ve 0,32 ortalama puan ile birinci sırada “Spor

salonumuz var ancak bakım ve onarımı yapılmalıdır” seçeneğini 492 toplam puan ve 0,46 ortalama puan ile ikinci sırada. “Maç sayıları çok az, artırılmalıdır” seçeneğini 914 toplam puan ve 0,853 ortalama puan ile üçüncü sırada görmektedirler. Dördüncü sırada ise 915 toplam puan ve 0,855 ortalama puanla “Yarışmalar-maçlar okul saatleri dışında hafta sonları ve geceleri yapılmalıdır” seçeneği, beşinci sırada 1015 toplam puan ve 0,94 ortalama puanla “Ailem yarışmalarına gelip beni izlemelidir” seçeneği, altıncı sırada 1106 toplam puan ve 1,032 ortalama puanla “Milli Eğitimin "Kendi Okulunu Kendin Yap" kampanyası gibi "Kendi Spor Tesisini Kendin Yap" kampanyası başlatılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır” seçeneği yer almaktadır. “Okullar arası bir anlaşma yapılarak okul spor salonları ortak kullanıma açılmalı ve gece de okul spor salonlarının hizmete sunulması sağlanmalıdır” seçeneği 1109 toplam puan ve 1,033 ortalama puanla yedinci sırada. “Ailem özel sorunlarımla ilgilenmelidir” seçeneği 1138 toplam puan ve 1,060 ortalama puanla sekizinci sırada. “Ailem antrenörüm ve okulumla diyalogda olmalıdır” seçeneği 1144 toplam puan ve 1,067 ortalama puanla dokuzuncu sırada görülmektedir. Onuncu ve son sırada ise “Okulumuzda "spor alanı" açılmalıdır. ("Fen-Matematik", "Türkçe-Sosyal" gibi)” seçeneği 1160 toplam puan ve 1,08 ortalama puana sahiptir.

4. Sporcu Öğrencilerin Beklenti Alanlarının Kişisel Bilgileri İle Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin beklenti alanları ile kişisel bilgilerine ilişkin veriler analiz edilip, elde edilen bulgular araştırmanın “problem” bölümünde açıklanan beklentiler çerçevesinde değerlendirilerek istatistiki yorumları yapılmıştır.

Problem 18. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri nelerdir?

Devlet liselerinde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin beklenti alanlarının sayısal dağılımları analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 89’da verilmiştir.

Tablo 89’da görüldüğü gibi, devlet liselerinde öğrenimi sürdüren toplam 995 sporcu öğrencinin: sponsorlardan beklentileri 3018 toplam puan ve 3,03 ortalama puan ile yedinci ve son sırada, arkadaşlarından beklentileri 4384 toplam puan ve 4,40 ortalama puan ile altıncı sırada, medyadan beklentileri 5480 toplam puan ve 5,50 ortalama puan ile beşinci sırada,

ailelerinden beklentileri 10512 toplam puan ve 10,56 ortalama puan ile dördüncü sırada yer almaktadır.

Tablo-89
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Beklentilerinin Sayısal Dağılımları

Beklenti Alanları	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	995	3018	3,033	1,435
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	995	4384	4,406	2,069
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	995	5480	5,508	2,878
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	995	10512	10,565	6,129
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	995	15344	15,421	7,592
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	995	15624	15,703	9,180
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	995	16143	16,224	8,249

Devlet lisesinde okuyan sporcu öğrencilerin üçüncü sırada 15344 toplam puan ve 15.42 ortalama puan ile federasyondan beklentiler, ikinci sırada 15624 toplam puan ve 15.70 ortalama puan ile okul yöneticileri ve öğretmenlerinden, ilk sırada ise 16143 toplam puan ve 16.22 ortalama puan ile kulüplerinden beklentileri oldukları görülmektedir.

Denence-18. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri daha çok; okul yönetimi ve öğretmenler, kulüpler ve aile ile ilgili olmaktadır şeklindeki denence doğrulanmıştır.

Problem 19. Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri nelerdir?

Özel liselerde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin beklenti alanlarının sayısal dağılımları analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 90'da verilmiştir.

Tablo-90
Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Beklentilerinin Sayısal Dağılımları

Beklenti Alanları	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	78	208	2,667	1,998
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	78	287	3,679	2,393
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	78	384	4,923	3,384
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	78	794	10,179	10,854
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	78	827	10,603	7,439
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	78	1038	13,308	9,467
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	78	1142	14,641	10,088

Tablo 90’da görüldüğü gibi, özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin yedinci ve son sırada 208 toplam puan ve 2.66 ortalama puan ile sponsorlardan beklentileri, altıncı sırada 287 toplam puan ve 3.67 ortalama puan ile arkadaşlarından beklentileri, beşinci sırada 384 toplam puan ve 4.92 ortalama puan ile medyadan beklentileri oldukları görülmektedir. Özel liselerde öğrenimi sürdüren toplam 995 sporcu öğrencinin; okul yöneticileri ve öğretmenlerinden 794 toplam puan ve 10.17 ortalama puan ile dördüncü sırada, ailelerinden beklentileri 827 toplam puan ve 10.60 ortalama puan ile üçüncü sırada, federasyondan beklentileri 1038 toplam puan ve 13.30 ortalama puan ile ikinci sırada, kulüplerinden beklentileri 1142 toplam puan ve 14.64 ortalama puan ile ilk sırada yer almaktadır.

Denence-19. Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri daha çok; aile, medya ve sponsorlarla ilgili olmaktadır şeklindeki denence doğrulanmamıştır.

Problem 20. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri nelerdir?

Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin beklenti alanlarının sayısal dağılımları analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 91’de verilmiştir.

Tablo-91
Altyapısal Gelişmiş Bölgelerdeki Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Beklentilerinin Sayısal Dağılımları

Beklenti Alanları	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	829	2506	3,023	1,502
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	829	3607	4,351	2,069
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	829	4593	5,540	2,951
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	829	8989	10,843	6,048
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	829	12879	15,536	7,760
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	829	13234	15,964	9,107
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	829	13773	16,614	8,152

Tablo 91’da görüldüğü gibi, altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenimi sürdüren toplam 829 sporcu öğrencinin; sponsorlardan beklentileri 2506 toplam puan ve 3.02 ortalama puan ile son sırada, arkadaşlarından beklentileri 3607 toplam puan ve 43.51 ortalama puan ile altıncı sırada, medyadan beklentileri 4593 toplam puan ve 5,54 ortalama puan ile beşinci sırada, ailelerinden beklentileri 8989 toplam puan ve 10,84 ortalama puan ile dördüncü sırada yer almaktadır. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin üçüncü sırada 12879 toplam puan ve 15,53 ortalama puan ile federasyondan beklentiler, ikinci sırada 13234 toplam puan ve 15,96 ortalama puan ile okul yöneticileri ve öğretmenlerinden, ilk sırada ise 13773 toplam puan ve 16,61 ortalama puan ile kulüplerinden beklentileri oldukları görülmektedir.

Denence-20. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri öncelikle: okul yöneticileri, aile, kulüp ve federasyon ile ilgili olmaktadır şeklindeki denence doğrulanmıştır.

Problem 21. Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri nelerdir?

Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenimlerini sürdüren sporcu öğrencilerin beklenti alanlarının sayısal dağılımları analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 92’de verilmiştir.

Tablo-92
Altyapısal Orta Gelişmiş Bölgelerdeki Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin
Beklentilerinin Sayısal Dağılımları

Beklenti Alanları	Öğrenci Sayısı	Toplam Puan	Ortalama	Stand. Sapma
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	244	720	2,951	1,425
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	244	1064	4,361	2,211
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	244	1271	5,209	2,804
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	244	2350	9,631	6,738
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	244	3184	13,049	10,095
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	244	3503	14,357	7,696
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	244	3512	14,393	9,004

Tablo 92’de görüldüğü gibi, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan toplam 244 sporcu öğrencinin son sırada 720 toplam puan ve 2,95 ortalama puan ile sponsorlardan beklentileri, altıncı sırada 1064 toplam puan ve 4,36 ortalama puan ile arkadaşlarından beklentileri, beşinci sırada 1271 toplam puan ve 5,20 ortalama puan ile medyadan beklentileri oldukları görülmektedir. Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenimi sürdüren sporcu öğrencilerin; ailelerinden 2350 toplam puan ve 9,63 ortalama puan ile dördüncü sırada, okul yöneticileri ve öğretmenlerinden beklentileri 3184 toplam puan ve 1,04 ortalama puan ile üçüncü sırada, federasyondan beklentileri 3503 toplam puan ve 14,35 ortalama puan ile ikinci sırada, kulüplerinden beklentileri 3512 toplam puan ve 14,39 ortalama puan ile ilk sırada yer almaktadır.

Denence-21. Altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri öncelikle; aile, okul yöneticileri, federasyon ve kulüp ile ilgili olmaktadır şeklindeki denence doğrulanmıştır.

Tablo 93-104 arasında sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile beklenti alanları arasında anlamlı düzeyde farklılıklar olup olmadığı incelenmiştir. Bu amaçla t testi ve tek yönlü varyans analiz teknikleri kullanılmıştır. Önem derecesi $P < 0.05$ olarak alınmış olup, tek yönlü varyans analizleri sonucunda anlamlı düzeyde farklılıklara rastlanıldığında farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak amacıyla scheffe testi yapılmıştır.

Problem 22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar var mıdır?

Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgilerinden: cinsiyet, yaş, okul alanı, okuduğu sınıf, spor kulübüne üyelik, branş, sporcu statüsü, baba öğrenim durumu, anne öğrenim durumu, ailelerinin aylık gelirleri, okul başarı durumu ve spora başladıkları kurumlar açısından beklenti alanları arasında anlamlı düzeyde farklılıklar olup olmadığı Tablo 93-94 arasında incelenmiştir.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin cinsiyetlerine göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 93’de verilmiştir.

Tablo 93’e göre sporcu öğrencilerin ailelerinden beklentileri erkekler için 10,11 ortalama, kızlar için 11,39 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 3,243 hesaplanmıştır. Sporcu öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerinden beklentileri erkekler için 14,94 ortalama, kızlar için 15,95 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 1,693 hesaplanmıştır. Sporcu öğrencilerin kulüplerden beklentileri erkekler için 16,03 ortalama, kızlar için 16,25 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 0,407 hesaplanmıştır. Sporcu öğrencilerin federasyondan beklentileri erkekler için 15,44 ortalama, kızlar için 14,96 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 0,979 hesaplanmıştır.

Tablo-93
Sporcu Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Cinsiyet	N	Ortalama	Stand. Sapma	t	P
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	Erkek	686	10,11	6,26	3,243	,001
	Kız	387	11,39	6,10		
Okul yönet. ve öğretmen. beklentileriniz nelerdir?	Erkek	686	14,94	9,50	1,693	,091
	Kız	387	15,95	9,24		
Kulüplerden beklentileriniz nelerdir?	Erkek	686	16,03	8,26	,407	,684
	Kız	387	16,25	8,66		
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	Erkek	686	15,44	7,42	,979	,328
	Kız	387	14,96	8,33		
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	Erkek	686	5,52	2,80	,848	,396
	Kız	387	5,36	3,12		
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	Erkek	686	3,03	1,46	,665	,506
	Kız	387	2,97	1,54		
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	Erkek	686	4,32	2,11	,644	,519
	Kız	387	4,41	2,09		

Sporcu öğrencilerin medyadan beklentileri erkekler için 5,52 ortalama, kızlar için 5,36 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 0,848 hesaplanmıştır. Sporcu öğrencilerin sponsorlardan beklentileri erkekler için 3,03 ortalama, kızlar için 2,97 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 0,665 hesaplanmıştır. Sporcu öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri erkekler için 4,32 ortalama, kızlar için 4,41 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 0,644 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği t testi analizi ile ölçülmüştür. Buna göre: sadece aileden beklenti ($P=.001$) ile öğrencilerin cinsiyetlerinin ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Diğer beklenti alanları ile öğrencilerin cinsiyetlerinin ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır.

Denence-22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin cinsiyetleri açısından değerlendirildiğinde; sadece aileden beklenti ile ilgili alanda doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin yaşlarına göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 94’de verilmiştir.

Tablo-94
Sporcu Öğrencilerin Yaşlarına Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Yaş	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serb. Derec.	F	P
Ailenizden beklentileriniz nelerdir	14-15	233	10,343	5,590	2	,205	,814
	16-17	715	10,615	6,360			
	18 ve üzeri	125	10,712	6,632			
	Toplam	1073	10,568	6,230			
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir	14-15	233	14,888	8,772	2	,316	,729
	16-17	715	15,449	9,478			
	18 ve üzeri	125	15,224	10,237			
	Toplam	1073	15,301	9,416			
Kütüblerden beklentileriniz nelerdir	14-15	233	16,313	7,785	2	,487	,615
	16-17	715	15,944	8,539			
	18 ve üzeri	125	16,672	8,735			
	Toplam	1073	16,109	8,401			
Federasyondan beklentileriniz nelerdir	14-15	233	15,000	7,431	2	,359	,699
	16-17	715	15,274	7,803			
	18 ve üzeri	125	15,728	8,125			
	Toplam	1073	15,267	7,758			
Medyadan beklentileriniz nelerdir	14-15	233	5,588	2,861	2	,263	,768
	16-17	715	5,431	2,916			
	18 ve üzeri	125	5,432	3,067			
	Toplam	1073	5,465	2,920			
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir	14-15	233	3,000	1,483	2	,011	,989
	16-17	715	3,006	1,472			
	18 ve üzeri	125	3,024	1,568			
	Toplam	1073	3,007	1,485			
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir	14-15	233	4,326	1,967	2	,300	,741
	16-17	715	4,383	2,136			
	18 ve üzeri	125	4,232	2,156			
	Toplam	1073	4,353	2,101			

Tablo 94’de görüldüğü üzere; sporcu öğrencilerin ailelerinden beklentileri alanında 14-15 yaş grubunda 10,34 ortalama, 16-17 yaş grubunda 10,61 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda 10,71 ortalama ve toplamda 10,56 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,205 olarak hesaplanmıştır.

Öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerinden beklentileri alanında 14-15 yaş grubunda 14,88 ortalama, 16-17 yaş grubunda 15,44 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda 15,22 ortalama ve toplamda 15,30 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,316 olarak hesaplanmıştır.

Kulüplerden beklentileri alanında öğrenciler 14-15 yaş grubunda 16,31 ortalama, 16-17 yaş grubunda 15,94 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda 16,67 ortalama ve toplamda 16,10 ortalama puanlar elde etmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,487 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin federasyondan beklentileri alanında 14-15 yaş grubunda 15,00 ortalama, 16-17 yaş grubunda 15,27 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda 15,72 ortalama ve toplamda 15,26 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,359 olarak hesaplanmıştır.

Medyadan beklentiler alanında 14-15 yaş grubunda 5,58 ortalama, 16-17 yaş grubunda 5,43 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda 5,43 ortalama ve toplamda 5,46 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,263 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin sponsorlardan beklentileri alanında 14-15 yaş grubunda 3,00 ortalama, 16-17 yaş grubunda 3,00 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda 3,02 ortalama ve toplamda 3,00 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,011 olarak hesaplanmıştır.

Öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri alanında 14-15 yaş grubunda 4,32 ortalama, 16-17 yaş grubunda 4,38 ortalama, 18 ve üzeri yaş grubunda 4,23 ortalama ve toplamda 4,35 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı problem alanı ile ilgili olarak F değeri 0,300 olarak hesaplanmıştır.

Öğrencilerin yaşları ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre; beklenti alanları ile öğrencilerin yaşlarının ortalamaları arasında $P < .05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Denence-22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin yaşları açısından değerlendirildiğinde; hiç bir beklenti alanında doğrulanmamıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin okul alanlarına göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 95’de verilmiştir.

Tablo 95’e göre sporcu öğrencilerin ailelerinden beklentileri konusunda genel liselerde 10,64 ortalama, meslek liselerinde 10,06 ortalama, anadolu liselerinde 10,54 ortalama, özel liselerde 10,60 ortalama ve toplamda 10,56 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,257 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerinden beklentileri konusunda genel liselerde 16,04 ortalama, meslek liselerinde 14,27 ortalama, anadolu liselerinde 15,32 ortalama, özel liselerde 10,17 ortalama ve toplamda 15,30 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 9,714 hesaplanmıştır.

Kulüplerden beklentiler konusunda genel liselerde 16,47 ortalama, meslek liselerinde 15,44 ortalama, anadolu liselerinde 15,82 ortalama, özel liselerde 14,64 ortalama ve toplamda 16,10 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,518 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin federasyondan beklentileri konusunda genel liselerde 15,31 ortalama, meslek liselerinde 14,89 ortalama, anadolu liselerinde 15,98 ortalama, özel liselerde 13,30 ortalama ve toplamda 15,26 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2,382 hesaplanmıştır.

Medyadan beklentiler konusunda genel liselerde 5,51 ortalama, meslek liselerinde 5,54 ortalama, anadolu liselerinde 5,45 ortalama, özel liselerde 4,92 ortalama ve toplamda 5,46 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,000 hesaplanmıştır.

Tablo-95
Sporcu Öğrencilerin Okul Türlerine Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Okul Türleri	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serb. Derec.	F	P
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	Genel Lise	675	10,647	6,173	3	.257	.857
	Meslek Lisesi	102	10,069	6,158			
	Anadolu Lisesi	218	10,541	5,995			
	Özel Lise	78	10,603	7,439			
	Toplam	1073	10,568	6,230			
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	Genel Lise	675	16,040	8,936	3	9,714	.001
	Meslek Lisesi	102	14,275	8,647			
	Anadolu Lisesi	218	15,326	10,088			
	Özel Lise	78	10,179	10,854			
	Toplam	1073	15,301	9,416			
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	Genel Lise	675	16,473	7,982	3	1,518	.208
	Meslek Lisesi	102	15,441	8,532			
	Anadolu Lisesi	218	15,821	8,904			
	Özel Lise	78	14,641	10,088			
	Toplam	1073	16,109	8,401			
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	Genel Lise	675	15,319	7,661	3	2,382	.068
	Meslek Lisesi	102	14,892	7,884			
	Anadolu Lisesi	218	15,986	7,232			
	Özel Lise	78	13,308	9,467			
	Toplam	1073	15,267	7,758			
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	Genel Lise	675	5,519	2,908	3	1,000	.392
	Meslek Lisesi	102	5,549	2,687			
	Anadolu Lisesi	218	5,454	2,883			
	Özel Lise	78	4,923	3,384			
	Toplam	1073	5,465	2,920			
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	Genel Lise	675	3,015	1,443	3	1,591	.190
	Meslek Lisesi	102	3,049	1,308			
	Anadolu Lisesi	218	3,083	1,469			
	Özel Lise	78	2,667	1,998			
	Toplam	1073	3,007	1,485			
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	Genel Lise	675	4,430	2,005	3	4,474	.004
	Meslek Lisesi	102	4,716	1,906			
	Anadolu Lisesi	218	4,188	2,309			
	Özel Lise	78	3,679	2,393			
	Toplam	1073	4,353	2,101			

Sporcu öğrencilerin sponsorlardan beklentileri konusunda genel liselerde 3,01 ortalama, meslek liselerinde 3,04 ortalama, anadolu liselerinde 3,08 ortalama, özel liselerde 2,66

ortalama ve toplamda 3,00 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,591 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri konusunda genel liselerde 4,43 ortalama, meslek liselerinde 4,71 ortalama, anadolu liselerinde 4,18 ortalama, özel liselerde 3,67 ortalama ve toplamda 4,35 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 4,474 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin okul türleri ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre: öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerden ($P=.001$) ve arkadaşlardan ($P=.004$) beklenti alanları ile öğrencilerin okul türleri ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Diğer beklenti alanları ile öğrencilerin okul türleri arasında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.

Scheffe Testi Sonuçları

Beklenti Alanları	Okul Türleri	Özel Lise
OKUL YÖNETİC.- ÖĞRETMENLER	Genel Lise	X
	Meslek Lisesi	X
	Anadolu Lisesi	X
ARKADAŞLAR	Genel Lise	X
	Meslek Lisesi	X

Öğrencilerin okul alanları ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterdiği durumlarda, farklılıkların hangi okul türleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları yukarıdaki gibidir.

Denence-22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin okul türleri açısından değerlendirildiğinde; okul yöneticilerinden ve öğretmenlerden ve arkadaşlardan beklenti ile ilgili alanlarda doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sınıf düzeylerine göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 96'da verilmiştir.

Tablo-96
Sporcu Öğrencilerin Sınıflarına Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Sınıf	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serb. Derec.	F	P
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	Hazırlık	74	11.176	4.519	3	2.103	.098
	1.sınıf	408	9.995	6.428			
	2.sınıf	283	11.092	6.209			
	3.sınıf	308	10.698	6.298			
	Toplam	1073	10.568	6.230			
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	Hazırlık	74	14.730	8.205	3	2.186	.088
	1.sınıf	408	14.760	9.995			
	2.sınıf	283	16.512	8.299			
	3.sınıf	308	15.042	9.797			
	Toplam	1073	15.301	9.416			
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	Hazırlık	74	16.149	7.428	3	4.709	.003
	1.sınıf	408	15.012	8.909			
	2.sınıf	283	17.406	7.298			
	3.sınıf	308	16.360	8.715			
	Toplam	1073	16.109	8.401			
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	Hazırlık	74	15.486	6.732	3	2.984	.030
	1.sınıf	408	14.422	8.343			
	2.sınıf	283	16.148	6.957			
	3.sınıf	308	15.526	7.803			
	Toplam	1073	15.267	7.758			
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	Hazırlık	74	5.608	2.465	3	2.839	.037
	1.sınıf	408	5.152	3.144			
	2.sınıf	283	5.781	2.631			
	3.sınıf	308	5.555	2.938			
	Toplam	1073	5.465	2.920			
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	Hazırlık	74	3.027	1.462	3	1.877	.132
	1.sınıf	408	2.880	1.587			
	2.sınıf	283	3.145	1.314			
	3.sınıf	308	3.042	1.491			
	Toplam	1073	3.007	1.485			
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	Hazırlık	74	4.432	1.829	3	1.497	.214
	1.sınıf	408	4.228	2.216			
	2.sınıf	283	4.562	1.915			
	3.sınıf	308	4.308	2.164			
	Toplam	1073	4.353	2.101			

Tablo 96’da görüldüğü gibi; sporcu öğrencilerin ailelerinden beklenti ile ilgili olarak hazırlık sınıfında 11,17 ortalama, birinci sınıfta 9,99 ortalama, ikinci sınıfta 11,09 ortalama.

üçüncü sınıfta 10,69 ortalama ve toplamda 10,56 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2,103 hesaplanmıştır.

Okul yöneticileri ve öğretmenler ile ilgili beklenti alanında hazırlık sınıfında 11,17 ortalama, birinci sınıfta 9,99 ortalama, ikinci sınıfta 11,09 ortalama, üçüncü sınıfta 10,69 ortalama ve toplamda 10,56 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2,103 hesaplanmıştır.

Kulüpler ile ilgili beklenti alanında hazırlık sınıfında 16,14 ortalama, birinci sınıfta 15,01 ortalama, ikinci sınıfta 17,40 ortalama, üçüncü sınıfta 16,36 ortalama ve toplamda 16,10 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 4,709 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin federasyon ile ilgili beklenti alanında hazırlık sınıfında 15,48 ortalama, birinci sınıfta 14,42 ortalama, ikinci sınıfta 16,14 ortalama, üçüncü sınıfta 15,52 ortalama ve toplamda 15,26 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2,984 hesaplanmıştır.

Medya ile ilgili beklenti alanında hazırlık sınıfında 5,60 ortalama, birinci sınıfta 5,15 ortalama, ikinci sınıfta 5,78 ortalama, üçüncü sınıfta 5,55 ortalama ve toplamda 5,46 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2,839 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin sponsorlar ile ilgili beklenti alanında hazırlık sınıfında 3,02 ortalama, birinci sınıfta 2,87 ortalama, ikinci sınıfta 3,14 ortalama, üçüncü sınıfta 3,04 ortalama ve toplamda 3,00 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,877 hesaplanmıştır.

Arkadaşlar ile ilgili beklenti alanında hazırlık sınıfında 4,43 ortalama, birinci sınıfta 4,22 ortalama, ikinci sınıfta 4,56 ortalama, üçüncü sınıfta 4,30 ortalama ve toplamda 4,35 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,497 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin sınıf düzeyleri ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile ölçülmüştür. Buna

göre; öğrencilerin kulüplerden ($P=.003$), federasyondan ($P=.030$) ve medyadan ($P=.037$) beklenti alanları ile öğrencilerin sınıf düzeyleri ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Diğer beklenti alanları ile öğrencilerin sınıf düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.

Scheffe Testi Sonuçları

Beklenti Alanları	Sınıf Düzeyi	2. Sınıf
KULÜPLERDEN	1. Sınıf	X
FEDERASYONDAN	1. Sınıf	X
MEDYADAN	1. Sınıf	X

Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterdiği durumlarda, farklılıkların hangi sınıf düzeyleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları yukarıdaki gibidir.

Denence-22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin sınıf düzeyleri açısından değerlendirildiğinde; kulüplerden, federasyondan ve medyadan beklenti ile ilgili alanlarda doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kulübe üyeliklerine göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 97’de verilmiştir.

Tablo 97’de görüldüğü üzere; aile ile ilgili beklenti alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler 11,06 ortalama, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler 10,03 ortalama puanlara sahiptir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 2,707 hesaplanmıştır.

Okul yöneticileri ve öğretmenler ile ilgili beklenti alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler 16,58 ortalama, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler 13,91 ortalama puanlara sahiptir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 4,682 hesaplanmıştır.

Kulüpler ile ilgili beklenti alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler 17,56 ortalama, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler 14,53 ortalama puanlara sahiptir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 5,99 hesaplanmıştır.

Tablo-97
Sporcu Öğrencilerin Kulübe Üyeliklerine Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Kulübe Üyelik	N	Ortalama	Stand. Sapma	t	P
Aileden	var	560	11.06	5.67	2.707	.007
	yok	513	10.03	6.76		
Okul yöneticilerinden ve öğretmenlerden	var	560	16.58	8.10	4.682	.001
	yok	513	13.91	10.50		
Kulüplerden	var	560	17.56	6.81	5.995	.001
	yok	513	14.53	9.61		
Federasyondan	var	560	16.27	6.73	4.460	.001
	yok	513	14.17	8.61		
Medyadan	var	560	5.97	2.58	5.966	.001
	yok	513	4.92	3.16		
Sponsorlardan	var	560	3.15	1.29	3.406	.001
	yok	513	2.85	1.66		
Arkadaşlardan	var	560	4.55	1.82	3.219	.001
	yok	513	4.14	2.35		

Federasyon ile ilgili beklenti alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler 16.27 ortalama, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler 14.17 ortalama puanlara sahiptir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 4.460 hesaplanmıştır.

Medya ile ilgili beklenti alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler 5.97 ortalama, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler 4.92 ortalama puanlara sahiptir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 5.96 hesaplanmıştır.

Sponsorlar ile ilgili beklenti alanında kulübe üye olan sporcu öğrenciler 3.15 ortalama, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler 2.85 ortalama puanlara sahiptir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 3.406 hesaplanmıştır.

Arkadaşlar ile ilgili beklenti alanında ise kulübe üye olan sporcu öğrenciler 4.55 ortalama, kulübe üye olmayan sporcu öğrenciler 4.14 ortalama puanlara sahiptir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 3.219 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin bir spor kulübüne üyelikleri ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği t testi analizi ile ölçülmüştür. Buna göre; öğrencilerin ailelerinden ($P=.007$), okul yöneticilerinden ve öğretmenlerden ($P=.001$),

kulüplerden ($P=.001$), federasyondan ($P=.001$), medyadan ($P=.001$), sponsorlardan ($P=.001$) ve arkadaşlarından ($P=.001$) beklenti alanları ile öğrencilerin kulübe üyelikleri arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Özetle, tüm beklenti alanları ile öğrencilerin kulübe üyelikleri arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Denence-22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin kulübe üyelikleri açısından değerlendirildiğinde; bütün beklenti alanlarında doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin spor branşlarına göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 98’de verilmiştir.

Tablo 98’e göre; sporcu öğrencilerin aileleri ile ilgili beklenti alanında takım sporlarında 10,65 ortalama, mücadele sporlarında ortalama, 11,07 ferdi sporlarda 9,96 ortalama, raket sporlarında 9,88 ortalama, diğer spor branşlarında 9,42 ortalama ve toplamda 10,58 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,603 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenleri ile ilgili beklenti alanında takım sporlarında 15,59 ortalama, mücadele sporlarında 17,16 ortalama, ferdi sporlarda 13,55 ortalama, raket sporlarında 11,89 ortalama, diğer spor branşlarında 13,64 ortalama ve toplamda 15,36 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 3,600 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin spor kulüpleri ile ilgili beklenti alanında takım sporlarında 16,46 ortalama, mücadele sporlarında 16,51 ortalama, ferdi sporlarda 12,39 ortalama, raket sporlarında 15,15 ortalama, diğer spor branşlarında 16,14 ortalama ve toplamda 16,17 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 3,481 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin federasyon ile ilgili beklenti alanında takım sporlarında 15,50 ortalama, mücadele sporlarında 16,36 ortalama, ferdi sporlarda 12,71 ortalama, raket sporlarında 13,69 ortalama, diğer spor branşlarında 16,14 ortalama ve toplamda 15,32 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2,852 hesaplanmıştır.

Tablo-98
Sporcu Öğrencilerin Branşlarına Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Branş	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serb. Derec.	F	P
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	Takım sporları	865	10.651	6.258	4	.603	.660
	Mücadele sporları	77	11.078	5.562			
	Ferdi sporlar	56	9.964	6.284			
	Raket sporları	59	9.881	5.593			
	Diğer sporlar	14	9.429	5.958			
	Toplam	1071	10.587	6.170			
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	Takım sporları	865	15.592	9.281	4	3.600	.006
	Mücadele sporları	77	17.169	6.978			
	Ferdi sporlar	56	13.554	11.454			
	Raket sporları	59	11.898	9.450			
	Diğer sporlar	14	13.643	6.222			
	Toplam	1071	15.370	9.285			
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	Takım sporları	865	16.460	8.100	4	3.481	.008
	Mücadele sporları	77	16.519	6.707			
	Ferdi sporlar	56	12.393	11.228			
	Raket sporları	59	15.153	8.713			
	Diğer sporlar	14	16.143	7.252			
	Toplam	1071	16.176	8.264			
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	Takım sporları	865	15.505	7.460	4	2.852	.023
	Mücadele sporları	77	16.364	6.326			
	Ferdi sporlar	56	12.714	10.187			
	Raket sporları	59	13.695	8.631			
	Diğer sporlar	14	16.143	5.668			
	Toplam	1071	15.330	7.626			
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	Takım sporları	865	5.568	2.785	4	2.791	.025
	Mücadele sporları	77	5.675	2.935			
	Ferdi sporlar	56	4.589	3.755			
	Raket sporları	59	4.746	3.209			
	Diğer sporlar	14	6.143	1.916			
	Toplam	1071	5.486	2.879			
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	Takım sporları	865	3.047	1.454	4	1.788	.129
	Mücadele sporları	77	3.156	1.159			
	Ferdi sporlar	56	2.732	1.834			
	Raket sporları	59	2.644	1.471			
	Diğer sporlar	14	3.143	1.610			
	Toplam	1071	3.018	1.463			
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	Takım sporları	865	4.418	2.043	4	.838	.501
	Mücadele sporları	77	4.273	2.192			
	Ferdi sporlar	56	4.143	2.430			
	Raket sporları	59	4.000	2.181			
	Diğer sporlar	14	4.143	1.231			
	Toplam	1071	4.367	2.075			

Sporcu öğrencilerin medya ile ilgili beklenti alanında takım sporlarında 5,56 ortalama, mücadele sporlarında 5,67 ortalama, ferdi sporlarda 4,58 ortalama, raket sporlarında 4,74 ortalama, diğer spor branşlarında 6,14 ortalama ve toplamda 5,48 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2,791 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin sponsor ile ilgili beklenti alanında takım sporlarında 3,04 ortalama, mücadele sporlarında 3,15 ortalama, ferdi sporlarda 2,73 ortalama, raket sporlarında 2,64 ortalama, diğer spor branşlarında 3,14 ortalama ve toplamda 3,01 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,788 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin arkadaşları ile ilgili beklenti alanında takım sporlarında 4,41 ortalama, mücadele sporlarında 4,27 ortalama, ferdi sporlarda 4,14 ortalama, raket sporlarında 4,00 ortalama, diğer spor branşlarında 4,14 ortalama ve toplamda 4,36 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,838 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin spor branşları ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre; öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerinden ($P=.006$), kulüplerden ($P=.008$), federasyondan ($P=.023$) ve medyadan ($P=.025$) beklenti alanları ile öğrencilerin spor branşı ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Diğer beklenti alanları ile öğrencilerin sporcu branşları arasında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.

Scheffe Testi Sonuçları

Beklenti Alanları	Branş	Ferdi sporlar	Raket sporları
OKUL YÖNETİC. & ÖĞRETMENLERDEN KULÜPLERDEN	Mücadele sporları		X
	Takım sporları	X	
FEDERASYONDAN	Takım sporları	X	
MEDYADAN	Takım sporları	X	

Öğrencilerin spor branşları ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterdiği durumlarda, farklılıkların hangi spor branşları arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları yukarıdaki gibidir.

Denence-22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin branşları açısından değerlendirildiğinde: okul yöneticilerinden ve öğretmenlerden, kulüplerden, federasyondan ve medyadan beklenti ile ilgili alanlarda doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin spordaki statülerine göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 99’da verilmiştir.

Tablo 99’da görüldüğü üzere, aileleri ile ilgili beklenti alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 11,38 ortalama, okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 10,64 ortalama, Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 11,08 ortalama, Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 10,20 ortalama, Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 9,00 ortalama, bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin 10,78 ortalama, derecesi olmayan sporcu öğrencilerin 10,22 ortalama ve toplamda 10,56 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,990 hesaplanmıştır.

Okul yöneticileri ve öğretmenleri ile ilgili beklenti alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 17,42 ortalama, okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 14,73 ortalama, Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 16,34 ortalama, Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 17,80 ortalama, Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 14,00 ortalama, bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin 17,09 ortalama, derecesi olmayan sporcu öğrencilerin 14,50 ortalama ve toplamda 15,30 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2,926 hesaplanmıştır.

Spor kulüpleri ile ilgili beklenti alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 18,01 ortalama, okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 15,58 ortalama, Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 18,55 ortalama, Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 17,20 ortalama, Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 14,25 ortalama, bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin 17,25

Tablo-99
Sporcu Öğrencilerin Sporcu Statülerine Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Spor Statüsü	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serb. Derec.	F	P
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	Kültüplerarası derec.	184	11,380	5,608	6	,990	,430
	Okullararası derece	145	10,648	5,705			
	Türkiye Şamp. derec.	93	11,086	5,453			
	Avrupa Şamp. derec.	10	10,200	6,925			
	Dünya Şamp. derec.	4	9,000	6,976			
	Diğer dereceler	32	10,781	5,757			
	Derece yok	605	10,226	6,635			
	Toplam	1073	10,568	6,230			
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	Kültüplerarası derec.	184	17,429	7,940	6	2,926	,008
	Okullararası derece	145	14,738	9,147			
	Türkiye Şamp. derec.	93	16,344	7,442			
	Avrupa Şamp. derec.	10	17,800	7,376			
	Dünya Şamp. derec.	4	14,000	11,045			
	Diğer dereceler	32	17,094	7,385			
	Derece yok	605	14,501	10,154			
	Toplam	1073	15,301	9,416			
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	Kültüplerarası derec.	184	18,011	6,678	6	4,371	,000
	Okullararası derece	145	15,586	8,487			
	Türkiye Şamp. derec.	93	18,559	6,160			
	Avrupa Şamp. derec.	10	17,200	6,579			
	Dünya Şamp. derec.	4	14,250	10,782			
	Diğer dereceler	32	17,250	6,431			
	Derece yok	605	15,213	9,080			
	Toplam	1073	16,109	8,401			
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	Kültüplerarası derec.	184	16,810	6,065	6	2,911	,008
	Okullararası derece	145	14,828	7,634			
	Türkiye Şamp. derec.	93	16,280	7,061			
	Avrupa Şamp. derec.	10	17,000	6,236			
	Dünya Şamp. derec.	4	7,250	2,754			
	Diğer dereceler	32	16,031	7,240			
	Derece yok	605	14,732	8,315			
	Toplam	1073	15,267	7,758			
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	Kültüplerarası derec.	184	6,103	2,464	6	3,576	,002
	Okullararası derece	145	5,200	2,912			
	Türkiye Şamp. derec.	93	5,849	2,734			
	Avrupa Şamp. derec.	10	5,400	3,062			
	Dünya Şamp. derec.	4	2,000	1,826			
	Diğer dereceler	32	6,031	2,694			
	Derece yok	605	5,269	3,051			
	Toplam	1073	5,465	2,920			
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	Kültüplerarası derec.	184	3,261	1,060	6	3,508	,002
	Okullararası derece	145	3,028	1,429			
	Türkiye Şamp. derec.	93	3,032	1,470			
	Avrupa Şamp. derec.	10	3,200	1,317			
	Dünya Şamp. derec.	4	,250	2,872			
	Diğer dereceler	32	2,969	1,402			
	Derece yok	605	2,937	1,585			
	Toplam	1073	3,007	1,485			
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	Kültüplerarası derec.	184	4,636	1,722	6	2,604	,016
	Okullararası derece	145	4,207	2,027			
	Türkiye Şamp. derec.	93	4,323	1,831			
	Avrupa Şamp. derec.	10	3,500	2,173			
	Dünya Şamp. derec.	4	2,000	3,464			
	Diğer dereceler	32	5,125	1,212			
	Derece yok	605	4,296	2,265			
	Toplam	1073	4,353	2,101			

ortalama, derecesi olmayan sporcu öğrencilerin 15,21 ortalama ve toplamda 16,10 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 4,371 hesaplanmıştır.

Federasyon ile ilgili beklenti alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 16,80 ortalama, okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 14,82 ortalama, Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 16,27 ortalama, Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 17,00 ortalama, Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 7,25 ortalama, bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin 16,03 ortalama, derecesi olmayan sporcu öğrencilerin 14,73 ortalama ve toplamda 15,26 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2,911 hesaplanmıştır.

Medya ile ilgili beklenti alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 6,10 ortalama, okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 5,20 ortalama, Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 5,84 ortalama, Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 5,40 ortalama, Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 2,00 ortalama, bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin 6,03 ortalama, derecesi olmayan sporcu öğrencilerin 5,26 ortalama ve toplamda 5,46 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 3,576 hesaplanmıştır.

Sponsorlarla ilgili beklenti alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 3,26 ortalama, okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 3,02 ortalama, Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 3,03 ortalama, Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 3,20 ortalama, Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 0,25 ortalama, bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin 2,96 ortalama, derecesi olmayan sporcu öğrencilerin 2,93 ortalama ve toplamda 3,00 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 3,508 hesaplanmıştır.

Arkadaşları ile ilgili beklenti alanında kulüpler arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 4,63 ortalama, okullar arası derecesi olan sporcu öğrencilerin 4,20 ortalama, Türkiye şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 4,32 ortalama, Avrupa şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 3,50 ortalama, Dünya şampiyonası derecesi olan sporcu öğrencilerin 2,00 ortalama, bunların dışında diğer dereceleri olan sporcu öğrencilerin 5,12 ortalama, derecesi olmayan sporcu öğrencilerin 4,29 ortalama ve toplamda 4,35 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2,604 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin sporcu statüleri ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre: öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerinden ($P=.008$), kulüplerden ($P=.001$), federasyondan ($P=.008$), medyadan ($P=.002$), sponsorlardan ($P=.002$) ve arkadaşlarından ($P=.016$) beklenti alanları ile öğrencilerin sporcu statüleri ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Sadece aileden beklenti alanı ile öğrencilerin sporcu statüleri arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Scheffe Testi Sonuçları

Beklenti Alanları	Sporcu Statüsü	Dünya şampiyonu	Derece yok
OKUL YÖNETİC. & ÖĞRETMENLERDEN KULÜPLERDEN	Kulüpler arası derece		X
	Kulüpler arası derece Türkiye şampiyonu		X
FEDERASYONDAN	Kulüpler arası derece		X
MEDYADAN	Kulüpler arası derece		X
SPONSORLARDAN	Kulüpler arası derece	X	
ARKADAŞLARDAN	Diğer dereceler	X	

Öğrencilerin sporcu statüleri ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterdiği durumlarda, farklılıkların hangi spor statüleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları yukarıdaki gibidir.

Denence-22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin spor statüsü açısından

değerlendirildiğinde: okul yöneticilerinden ve öğretmenlerden, kulüplerden, federasyondan, medyadan, sponsorlardan ve arkadaşlardan beklenti ile ilgili alanlarda doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin babalarının öğrenim düzeylerine göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 100'de verilmiştir.

Tablo 100'de görüldüğü gibi, aileleri ile ilgili beklenti alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 9,00 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 9,16 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 10,39 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 10,09 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 10,69 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 11,08 ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 8,77 ortalama ve toplamda 10,56 puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,123 hesaplanmıştır.

Okul yöneticileri ve öğretmenleri ile ilgili beklenti alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 13,50 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 13,83 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 15,91 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 14,74 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 16,27 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 14,57 ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 11,32 ortalama ve toplamda 15,30 puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2,149 hesaplanmıştır.

Spor kulüpleri ile ilgili beklenti alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 18,50 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 15,50 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 15,94 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 15,39 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 16,46 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 16,41 ortalama ve babası

Tablo-100
Sporcu Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumuna Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Baba Eğitimi	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serb. Derec.	F	P
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	4	9,000	5,598	6	1,123	.347
	Sadece okur-yazar	12	9,167	6,645			
	İlkokul mezunu	231	10,394	6,222			
	Orta okul mezunu	163	10,092	6,587			
	Lise mezunu	329	10,696	6,161			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	11,084	5,931			
	Lisans üstü	31	8,774	7,809			
	Toplam	1068	10,567	6,237			
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	4	13,500	5,802	6	2,149	.046
	Sadece okur-yazar	12	13,833	8,912			
	İlkokul mezunu	231	15,918	8,703			
	Orta okul mezunu	163	14,748	9,979			
	Lise mezunu	329	16,277	9,066			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	14,574	10,021			
	Lisans üstü	31	11,323	8,811			
	Toplam	1068	15,309	9,425			
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	4	18,500	4,796	6	.819	.555
	Sadece okur-yazar	12	15,500	8,361			
	İlkokul mezunu	231	15,944	7,960			
	Orta okul mezunu	163	15,393	8,632			
	Lise mezunu	329	16,468	8,331			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	16,419	8,529			
	Lisans üstü	31	13,839	10,457			
	Toplam	1068	16,097	8,411			
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	4	13,000	3,464	6	1,738	.109
	Sadece okur-yazar	12	12,167	7,661			
	İlkokul mezunu	231	15,121	7,610			
	Orta okul mezunu	163	15,110	7,311			
	Lise mezunu	329	15,784	7,654			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	15,440	7,970			
	Lisans üstü	31	11,742	10,060			
	Toplam	1068	15,273	7,769			
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	4	4,750	2,986	6	.843	.536
	Sadece okur-yazar	12	5,083	2,678			
	İlkokul mezunu	231	5,524	3,043			
	Orta okul mezunu	163	5,405	2,781			
	Lise mezunu	329	5,502	2,811			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	5,540	2,944			
	Lisans üstü	31	4,387	3,774			
	Toplam	1068	5,463	2,924			
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	4	3,000	1,155	6	1,556	.157
	Sadece okur-yazar	12	2,750	1,288			
	İlkokul mezunu	231	3,078	1,381			
	Orta okul mezunu	163	2,951	1,473			
	Lise mezunu	329	3,046	1,397			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	3,034	1,606			
	Lisans üstü	31	2,258	1,983			
	Toplam	1068	3,008	1,486			
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	4	4,000	1,414	6	3,543	.002
	Sadece okur-yazar	12	3,000	2,629			
	İlkokul mezunu	231	4,390	2,014			
	Orta okul mezunu	163	4,472	1,976			
	Lise mezunu	329	4,593	1,919			
	Yüksek.-üniv. mez.	298	4,174	2,236			
	Lisans üstü	31	3,226	3,138			
	Toplam	1068	4,354	2,105			

lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 13,83 ortalama ve toplamda 16,09 puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0.819 hesaplanmıştır.

Federasyon ile ilgili beklenti alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 13.00 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 12.16 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 15.12 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 15.11 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 15.78 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 15.43 ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 11.74 ortalama ve toplamda 15.27 puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1.738 hesaplanmıştır.

Medya ile ilgili beklenti alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 4.75 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 5.08 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 5.52 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 5.40 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 5.50 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 5.54 ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 4.38 ortalama ve toplamda 5.46 puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0.843 hesaplanmıştır.

Sponsorlarla ile ilgili beklenti alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 3.00 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 2.75 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 3.07 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 2.95 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 3.04 ortalama, babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 3.03 ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 2.25 ortalama ve toplamda 3.00 puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,556 hesaplanmıştır.

Arkadaşları ile ilgili beklenti alanında babası okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 4.00 ortalama, babası sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 3.00 ortalama, babası ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 4.38 ortalama, babası ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 4.47 ortalama, babası lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 4.59 ortalama,

babası yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 4.17 ortalama ve babası lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 3.22 ortalama ve toplamda 4.35 puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 3.543 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin baba öğrenim düzeyleri ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre: öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenleri ($P=.046$) ve arkadaşlar ($P=.002$) ile ilgili beklenti alanı ile öğrencilerin babalarının öğrenim düzeylerinin ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklara rastlanmıştır. Bu iki beklenti alanı dışında diğer beklenti alanları ile öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.

Scheffe Testi Sonuçları

Beklenti Alanı	Baba Öğrenim Düzeyi	Yüksek ok.-üniv. mez.
OKUL YÖNETİC.& ÖĞRETMENLERDEN	İlkokul mezunu	X
ARKADAŞLARDAN	İlkokul mezunu	X

Öğrencilerin baba öğrenim düzeyleri ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterdiği durumlarda, farklılıkların hangi öğrenim düzeyleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçları yukarıdaki gibidir.

Denence-22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin baba eğitimi açısından değerlendirildiğinde; okul yöneticilerinden ve öğretmenlerden ve arkadaşlardan beklenti ile ilgili alanlarda doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeylerine göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 101'de verilmiştir.

Tablo-101
Sporcu Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumuna Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Anne Eğitim	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serb. Derec.	F	P
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	43	9,767	7,121	6	2,183	,042
	Sadece okur-yazar	41	9,488	5,929			
	İlkokul mezunu	369	9,930	6,157			
	Orta okul mezunu	156	10,686	6,113			
	Lise mezunu	262	10,821	6,754			
	Yüksek.-üniv. mez.	191	11,696	5,537			
	Lisans üstü	11	11,818	2,926			
	Toplam	1073	10,568	6,230			
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	43	16,023	8,161	6	,402	,878
	Sadece okur-yazar	41	14,195	10,065			
	İlkokul mezunu	369	15,146	9,522			
	Orta okul mezunu	156	16,154	8,661			
	Lise mezunu	262	15,218	10,472			
	Yüksek.-üniv. mez.	191	15,157	8,616			
	Lisans üstü	11	14,182	5,115			
	Toplam	1073	15,301	9,416			
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	43	15,651	8,734	6	1,509	,172
	Sadece okur-yazar	41	15,537	8,829			
	İlkokul mezunu	369	15,588	8,543			
	Orta okul mezunu	156	15,808	8,420			
	Lise mezunu	262	15,985	8,716			
	Yüksek.-üniv. mez.	191	17,707	7,358			
	Lisans üstü	11	17,000	8,567			
	Toplam	1073	16,109	8,401			
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	43	14,465	8,609	6	1,425	,202
	Sadece okur-yazar	41	13,976	7,847			
	İlkokul mezunu	369	14,642	8,017			
	Orta okul mezunu	156	15,558	7,041			
	Lise mezunu	262	15,466	8,090			
	Yüksek.-üniv. mez.	191	16,408	7,170			
	Lisans üstü	11	15,545	4,845			
	Toplam	1073	15,267	7,758			
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	43	4,977	3,342	6	1,191	,308
	Sadece okur-yazar	41	5,098	3,231			
	İlkokul mezunu	369	5,312	3,092			
	Orta okul mezunu	156	5,571	2,674			
	Lise mezunu	262	5,485	2,872			
	Yüksek.-üniv. mez.	191	5,869	2,611			
	Lisans üstü	11	4,909	3,419			
	Toplam	1073	5,465	2,920			
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	43	3,023	1,205	6	1,099	,361
	Sadece okur-yazar	41	3,073	1,571			
	İlkokul mezunu	369	2,862	1,600			
	Orta okul mezunu	156	3,038	1,319			
	Lise mezunu	262	3,046	1,526			
	Yüksek.-üniv. mez.	191	3,183	1,378			
	Lisans üstü	11	3,091	,944			
	Toplam	1073	3,007	1,485			
Arkadaşlarımızdan beklentileriniz nelerdir?	Okur-yazar değil	43	4,791	1,753	6	1,644	,132
	Sadece okur-yazar	41	4,268	2,419			
	İlkokul mezunu	369	4,138	2,343			
	Orta okul mezunu	156	4,609	1,743			
	Lise mezunu	262	4,378	2,051			
	Yüksek.-üniv. mez.	191	4,482	1,938			
	Lisans üstü	11	3,727	1,555			
	Toplam	1073	4,353	2,101			

Tablo 101’de görüldüğü üzere, aileleri ile ilgili beklenti alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 9,76 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 9,48 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 9,92 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 10,68 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 10,82 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 11,69 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 11,81 ortalama ve toplamda 10,56 puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2,183 hesaplanmıştır.

Okul yöneticileri ve öğretmenleri ile ilgili beklenti alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 16,02 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 14,19 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 15,14 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 16,15 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 15,21 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 15,15 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 14,18 ortalama ve toplamda 15,30 puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,402 hesaplanmıştır.

Spor kulüpleri ile ilgili beklenti alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 15,65 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 15,53 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 15,58 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 15,80 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 15,98 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 17,70 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 17,00 ortalama ve toplamda 16,10 puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,509 hesaplanmıştır.

Federasyon ile ilgili beklenti alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 14,46 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 13,97 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 14,64 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin -15,55 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 15,46 ortalama,

annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 16,40 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 15,54 ortalama ve toplamda 15,26 puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1.425 hesaplanmıştır.

Medya ile ilgili beklenti alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 4.97 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 5.09 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 5.31 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 5.57 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 5.48 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 5.86 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 4.90 ve toplamda 5.46 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,191 hesaplanmıştır.

Sponsorlar ile ilgili beklenti alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 3.02 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 3.07 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 2.86 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 3.03 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 3.04 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 3.18 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 3.09 ve toplamda 3.00 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1.099 hesaplanmıştır.

Arkadaşlar ile ilgili beklenti alanında annesi okur-yazar olmayan sporcu öğrencilerin 4.79 ortalama, annesi sadece okur-yazar olan sporcu öğrencilerin 4.26 ortalama, annesi ilkokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 4.13 ortalama, annesi ortaokul mezunu olan sporcu öğrencilerin 4.60 ortalama, annesi lise mezunu olan sporcu öğrencilerin 4.37 ortalama, annesi yüksek okul veya üniversite mezunu olan sporcu öğrencilerin 4.48 ortalama ve annesi lisans üstü öğrenim gören sporcu öğrencilerin 3.72 ve toplamda 4,35 ortalama puanlara sahip olduğu gözlenmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,644 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin anne öğrenim düzeyleri ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre; öğrencilerin yalnızca aileleri ($P=.042$) ile ilgili beklenti alanı ile

öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeylerinin ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Sporcu öğrencilerin aileleri ile ilgili beklenti alanı dışında diğer beklenti alanları ile öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.

Scheffe Testi Sonucu

Beklenti Alanı	Anne Öğrenim Düzeyi	Yüksek okul-üniv. mezunu
AİLEDEN	İlkokul mezunu	X

Öğrencilerin anne öğrenim düzeyi ile beklenti alanı arasındaki ortalamaların $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterdiği durumlarda, farklılığın hangi öğrenim düzeyleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucu yukarıdaki gibidir.

Denence-22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin anne eğitimi açısından değerlendirildiğinde; sadece aileden beklenti alanında doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeylerine göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 102’de verilmiştir.

Tablo 102’ye göre; aileleri ile ilgili beklenti alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde 10,93 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde 9,61 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde 10,61 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde 10,95 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde ,971 ortalama ve toplamda 10,56 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1.237 hesaplanmıştır.

Okul yöneticileri ve öğretmenleri ile ilgili beklenti alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde 16,40 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde 15,51 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde 15,51 ortalama,

Tablo-102
Sporcu Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirine Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Ailenin Geliri	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serb. Derec.	F	P
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	Düşük gelirli	162	10,932	6,219	4	1.237	.293
	Ortanın altı gelirli	130	9,615	6,481			
	Orta gelirli	574	10,617	6,171			
	Ortanın üstü gelirli	172	10,953	5,785			
	Yüksek gelirli	35	9,714	8,083			
	Toplam	1073	10,568	6,230			
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	Düşük gelirli	162	16,407	9,381	4	3.178	.013
	Ortanın altı gelirli	130	15,515	9,130			
	Orta gelirli	574	15,514	9,386			
	Ortanın üstü gelirli	172	14,308	8,935			
	Yüksek gelirli	35	10,771	11,976			
	Toplam	1073	15,301	9,416			
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	Düşük gelirli	162	16,642	8,369	4	1,631	.164
	Ortanın altı gelirli	130	15,208	8,412			
	Orta gelirli	574	16,289	8,322			
	Ortanın üstü gelirli	172	16,267	8,038			
	Yüksek gelirli	35	13,257	10,918			
	Toplam	1073	16,109	8,401			
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	Düşük gelirli	162	15,691	7,771	4	3.191	.013
	Ortanın altı gelirli	130	14,269	8,771			
	Orta gelirli	574	15,500	7,555			
	Ortanın üstü gelirli	172	15,651	7,146			
	Yüksek gelirli	35	11,314	8,854			
	Toplam	1073	15,267	7,758			
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	Düşük gelirli	162	5,580	2,884	4	1,705	.147
	Ortanın altı gelirli	130	5,369	3,204			
	Orta gelirli	574	5,470	2,842			
	Ortanın üstü gelirli	172	5,651	2,827			
	Yüksek gelirli	35	4,286	3,536			
	Toplam	1073	5,465	2,920			
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	Düşük gelirli	162	3,062	1,486	4	.922	.450
	Ortanın altı gelirli	130	3,023	1,527			
	Orta gelirli	574	3,017	1,452			
	Ortanın üstü gelirli	172	3,000	1,506			
	Yüksek gelirli	35	2,543	1,738			
	Toplam	1073	3,007	1,485			
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	Düşük gelirli	162	4,364	2,270	4	2.534	.039
	Ortanın altı gelirli	130	4,177	2,162			
	Orta gelirli	574	4,395	2,073			
	Ortanın üstü gelirli	172	4,535	1,808			
	Yüksek gelirli	35	3,371	2,636			
	Toplam	1073	4,353	2,101			

ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde 14,30 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde 10,77 ortalama ve toplamda 15,30 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 3,178 hesaplanmıştır.

Spor kulüpleri ile ilgili beklenti alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde 16,64 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde 15,20 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde 16,28 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde 16,26 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde 13,25 ortalama ve toplamda 16,10 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,631 hesaplanmıştır.

Federasyon ile ilgili beklenti alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde 15,69 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde 14,26 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde 15,50 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde 15,65 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde 11,31 ortalama ve toplamda 15,26 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 3,191 hesaplanmıştır.

Medya ile ilgili beklenti alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde 5,58 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde 5,36 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde 5,47 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde 5,65 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde 4,28 ortalama ve toplamda 5,46 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,705 hesaplanmıştır.

Sponsorlar ile ilgili beklenti alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde 3,06 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde 3,02 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde 3,01 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde 3,00 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde 2,54 ortalama ve toplamda 3,00 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,922 hesaplanmıştır.

Arkadaşlar ile ilgili beklenti alanında ailelerinin geliri düşük düzeyde olan öğrencilerde 4.36 ortalama, ailelerinin geliri ortanın altı düzeyde olan öğrencilerde 4.17 ortalama, ailelerinin geliri orta düzeyde olan öğrencilerde 4.39 ortalama, ailelerinin geliri ortanın üstü düzeyde olan öğrencilerde 4.53 ortalama, ailelerinin geliri yüksek düzeyde olan öğrencilerde 3.37 ortalama ve toplamda 4.35 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2.534 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyi ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi tekniği ile ölçülmüştür. Buna göre: öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenler ($P=.013$), federasyon ($P=.013$) ve arkadaşlar ($P=.039$) ile ilgili beklenti alanları ile öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyleri ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklara rastlanmıştır. Sporcu öğrencilerin diğer beklenti alanları ile ailelerinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.

Scheffe Testi Sonuçları

Beklenti Alanı	Ailenin Gelir Düzeyi	Yüksek gelirli
OKUL YÖNETİC.- ÖĞRETMENLERDEN	Düşük gelirli	X
FEDERASYONDAN	Ortanın altı gelirli	X
ARKADAŞLARDAN	Ortanın üstü gelirli	X

Öğrenci ailelerinin aylık gelir düzeyi ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterdiği durumlarda, farklılığın hangi aylık gelir düzeyleri arasında kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucu yukarıdaki gibidir.

Denence-22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin ailenin geliri açısından değerlendirildiğinde: okul yöneticilerinden ve öğretmenlerden, federasyondan ve arkadaşlardan beklenti ile ilgili alanlarda doğrulanmıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin okul başarı durumlarına göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 103’de verilmiştir.

Tablo 103’de görüldüğü gibi, ailelerle ilgili beklenti alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 11,38 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 10,51 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde 10,51 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 10,18 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 9,00 ortalama ve toplamda 10,56 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,603 hesaplanmıştır.

Okul yöneticileri ve öğretmenleri ile ilgili beklenti alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 14,14 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 14,98 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde 15,75 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 16,62 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 18,57 ortalama ve toplamda 15,30 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1,233 hesaplanmıştır.

Spor kulüpleri ile ilgili beklenti alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 15,76 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 15,93 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde 16,27 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 16,87 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 16,57 ortalama ve toplamda 16,10 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,396 hesaplanmıştır.

Federasyon ile ilgili beklenti alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 14,92 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 14,99 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde 15,50 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 16,92 ortalama, okul

Tablo-103
Sporcu Öğrencilerin Okul Başarı Durumlarına Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Okul Başarısı	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serb. Derec.	F	P
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	Çok iyi	100	11,380	5,836	4	,603	,660
	İyi	511	10,513	6,329			
	Orta	401	10,514	6,225			
	Zayıf	54	10,185	6,189			
	Çok zayıf	7	9,000	5,477			
	Toplam	1073	10,568	6,230			
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	Çok iyi	100	14,140	9,670	4	1,233	,295
	İyi	511	14,988	9,778			
	Orta	401	15,753	8,952			
	Zayıf	54	16,630	8,805			
	Çok zayıf	7	18,571	8,443			
	Toplam	1073	15,301	9,416			
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	Çok iyi	100	15,760	9,253	4	,396	,812
	İyi	511	15,935	8,712			
	Orta	401	16,272	7,893			
	Zayıf	54	16,870	7,646			
	Çok zayıf	7	18,571	7,569			
	Toplam	1073	16,109	8,401			
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	Çok iyi	100	14,920	8,457	4	1,033	,389
	İyi	511	14,998	8,183			
	Orta	401	15,509	7,229			
	Zayıf	54	16,926	6,025			
	Çok zayıf	7	13,286	5,851			
	Toplam	1073	15,267	7,758			
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	Çok iyi	100	5,340	2,900	4	,339	,852
	İyi	511	5,454	2,983			
	Orta	401	5,456	2,880			
	Zayıf	54	5,889	2,661			
	Çok zayıf	7	5,286	3,302			
	Toplam	1073	5,465	2,920			
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	Çok iyi	100	2,930	1,559	4	,406	,805
	İyi	511	2,977	1,530			
	Orta	401	3,077	1,408			
	Zayıf	54	2,907	1,521			
	Çok zayıf	7	3,000	1,291			
	Toplam	1073	3,007	1,485			
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	Çok iyi	100	4,230	2,215	4	1,179	,319
	İyi	511	4,313	2,133			
	Orta	401	4,397	2,087			
	Zayıf	54	4,778	1,562			
	Çok zayıf	7	3,286	2,430			
	Toplam	1073	4,353	2,101			

başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 13.28 ortalama ve toplamda 15.26 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1.033 hesaplanmıştır.

Medya ile ilgili beklenti alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 5.34 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 5.45 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde 5.45 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 5.88 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 5.28 ortalama ve toplamda 5.46 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0.339 hesaplanmıştır.

Sponsorlar ile ilgili beklenti alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 2.93 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 2.97 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde 3.07 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 2.90 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 3.00 ortalama ve toplamda 3.00 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0.406 hesaplanmıştır.

Arkadaşlar ile ilgili beklenti alanında okul başarı durumlarını “çok iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 4.23 ortalama, okul başarı durumlarını “iyi” olarak ifade eden öğrencilerde 4.31 ortalama, okul başarı durumlarını “orta” olarak ifade eden öğrencilerde 4.39 ortalama, okul başarı durumlarını “zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 4.77 ortalama, okul başarı durumlarını “çok zayıf” olarak ifade eden öğrencilerde 3.28 ortalama ve toplamda 4.35 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 1.179 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin okul başarı durumları ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi tekniği ile ölçülmüştür. Sporcu öğrencilerin okul başarı durumları ile tüm beklenti alanları arasında $P < .05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.

Denence-22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin okul başarıları açısından değerlendirildiğinde; hiç bir beklenti alanında doğrulanmamıştır.

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin spora başladıkları kuruma göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 104'de verilmiştir.

Tablo-104
Sporcu Öğrencilerin Spora Başladıkları Kuruma Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Spora Başlan. Kurum	N	Ortalama	Stand. Sapma	Serb. Derec.	F	P
Ailenizden beklentileriniz nelerdir?	Aile	152	10,750	6,899	2	,399	,671
	Kulüp	345	10,751	5,870			
	Okul	576	10,410	6,260			
	Toplam	1073	10,568	6,230			
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?	Aile	152	14,789	10,719	2	2,575	,077
	Kulüp	345	16,246	8,456			
	Okul	576	14,870	9,569			
	Toplam	1073	15,301	9,416			
Kulüblerden beklentileriniz nelerdir?	Aile	152	15,487	9,227	2	4,537	,011
	Kulüp	345	17,226	7,077			
	Okul	576	15,604	8,840			
	Toplam	1073	16,109	8,401			
Federasyondan beklentileriniz nelerdir?	Aile	152	15,145	8,459	2	5,593	,004
	Kulüp	345	16,386	6,637			
	Okul	576	14,630	8,118			
	Toplam	1073	15,267	7,758			
Medyadan beklentileriniz nelerdir?	Aile	152	5,526	2,831	2	4,524	,011
	Kulüp	345	5,826	2,754			
	Okul	576	5,233	3,020			
	Toplam	1073	5,465	2,920			
Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?	Aile	152	3,000	1,586	2	,283	,753
	Kulüp	345	3,055	1,366			
	Okul	576	2,979	1,526			
	Toplam	1073	3,007	1,485			
Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?	Aile	152	4,388	2,313	2	3,759	,024
	Kulüp	345	4,591	1,743			
	Okul	576	4,201	2,225			
	Toplam	1073	4,353	2,101			

Tablo 104'de görüldüğü üzere; sporcu öğrencilerin aileleri ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda 10,75 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda 10,75 ortalama, spora okullarında başlayanlarda 10,40 ortalama ve toplamda 10,56 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0,399 hesaplanmıştır.

Okul yöneticileri ve öğretmenleri ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda 14.78 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda 16.24 ortalama, spora okullarında başlayanlarda 14.86 ortalama ve toplamda 15.30 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 2.575 hesaplanmıştır.

Spor kulüpleri ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda 15.48 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda 17.22 ortalama, spora okullarında başlayanlarda 15.60 ortalama ve toplamda 16.10 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 4.537 hesaplanmıştır.

Federasyon ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda 15.14 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda 16.38 ortalama, spora okullarında başlayanlarda 14.63 ortalama ve toplamda 15.26 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 5.593 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin medya ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda 5.52 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda 5.82 ortalama, spora okullarında başlayanlarda 5.23 ortalama ve toplamda 5.46 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 4.524 hesaplanmıştır.

Sponsorlar ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda 3,00 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda 3.05 ortalama, spora okullarında başlayanlarda 2,97 ortalama ve toplamda 3.00 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 0.283 hesaplanmıştır.

Arkadaşlar ile ilgili problem alanında spora ailelerinde başlayanlarda 4,38 ortalama, spora kulüplerinde başlayanlarda 4,59 ortalama, spora okullarında başlayanlarda 4,20 ortalama ve toplamda 4,35 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak F değeri 3,759 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin spora başladıkları kurum ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi tekniği ile

ölçülmüştür. Buna göre; öğrencilerin kulüpler ($P=.011$), federasyon ($P=.004$), medya ($P=.011$) ve arkadaşlar ($P=.024$) ile ilgili beklenti alanları ile öğrencilerin spora başladıkları kurum ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklara rastlanmıştır. Sporcu öğrencilerin diğer beklenti alanları ile spora başladıkları kurum arasında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.

Scheffe Testi Sonuçları

Beklenti Alanı	Spora Başlanılan Kurum	Okul
KULÜPLERDEN	Kulüp	X
FEDERASYONDAN	Kulüp	X
MEDYADAN	Kulüp	X
ARKADAŞLARDAN	Kulüp	X

Öğrencilerin spora başladıkları kurum ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterdiği durumlarda, farklılığın hangi spor kurumları arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucu yukarıdaki gibidir.

Denence-22. Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileri ile her bir beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence öğrencilerin spora başlanılan kurum açısından değerlendirildiğinde; kulüplerden, federasyondan, medyadan ve arkadaşlardan beklenti ile ilgili alanlarda doğrulanmıştır.

Problem 23. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri arasında anlamlı düzeyde farklılıklar var mıdır?

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin devlet lisesi-özel lise ayrımına göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 105’de verilmiştir.

Tablo 105’de görüldüğü gibi; sporcu öğrencilerin ailelerinden beklentileri konusunda devlet liselerinde 10,56 ortalama, özel liselerde 10,60 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 0,044 hesaplanmıştır.

Tablo-105
Sporcu Öğrencilerin Okulların Devlet Lisesi-Özel Lise Ayrımına Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Okul Türleri	N	Ortalama	Stand. Sapma	t	P
Aileden	Devlet Lisesi	995	10,56	6,12	,044	,965
	Özel Lise	78	10,60	7,43		
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerden	Devlet Lisesi	995	15,70	9,18	4,373	,001
	Özel Lise	78	10,17	10,85		
Kulüplerden	Devlet Lisesi	995	16,22	8,24	1,351	,180
	Özel Lise	78	14,64	10,08		
Federasyondan	Devlet Lisesi	995	15,42	7,59	1,924	,058
	Özel Lise	78	13,30	9,46		
Medyadan	Devlet Lisesi	995	5,50	2,87	1,484	,141
	Özel Lise	78	4,92	3,38		
Sponsorlardan	Devlet Lisesi	995	3,03	1,43	1,588	,116
	Özel Lise	78	2,66	1,99		
Arkadaşlardan	Devlet Lisesi	995	4,40	2,06	2,606	,011
	Özel Lise	78	3,67	2,39		

Öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerinden beklentileri konusunda devlet liselerinde 15.70 ortalama, özel liselerde 10.17 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 4,373 hesaplanmıştır.

Kulüplerden beklentiler konusunda devlet liselerinde 16.22 ortalama, özel liselerde 14.64 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 1.351 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin federasyondan beklentileri konusunda devlet liselerinde 15.42 ortalama, özel liselerde 13.30 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 1.924 hesaplanmıştır.

Medyadan beklentiler konusunda devlet liselerinde 5.50 ortalama, özel liselerde 4.92 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 1,484 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin sponsorlardan beklentileri konusunda devlet liselerinde 3.03 ortalama, özel liselerde 2,66 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 1,588 hesaplanmıştır.

Öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri konusunda ise devlet liselerinde 4.40 ortalama, özel liselerde 3.67 ortalama puanlar elde edilmiştir. Aynı beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 2.606 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin okul alanları (devlet lisesi-özel lise) ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği t testi analizi ile ölçülmüştür. Buna göre: öğrencilerin okul yöneticileri & öğretmenlerden ($P=.001$) ve arkadaşlarından ($P=.011$) beklenti alanları ile öğrencilerin okul türleri ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Diğer beklenti alanları ile öğrencilerin okul türleri arasında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.

Denence-23. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence: okul yöneticilerinden- öğretmenlerden ve arkadaşlardan beklenti ile ilgili alanlarda doğrulanmıştır.

Problem 24. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri arasında anlamlı düzeyde farklılıklar var mıdır?

- Farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin altyapısal gelişmiş bölge lisesi- altyapısal orta gelişmiş bölge lisesi ayrımına göre beklenti alanlarına ilişkin veriler analiz edilerek, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 106`da verilmiştir.

Tablo 106`ya göre: ailelerinden beklentileri konusunda altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 10.84 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyanlar için 9.63 ortalama puanlar elde edilmiştir. Bu beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 2.536 hesaplanmıştır.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerinden beklentileri konusunda altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 15.96 ortalama, altyapısal orta gelişmiş

bölgelerdeki liselerde okuyanlar için 13.04 ortalama puanlar elde edilmiştir. Bu beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 4.051 hesaplanmıştır.

Tablo-106
Sporcu Öğrencilerin Okulların Altyapısal Gelişmişlik Ayrımına Göre Beklenti Alanlarına İlişkin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Testi Analizi Sonuçları

Beklenti Alanları	Okul Türleri	N	Ortalama	Stand. Sapma	t	P
Aileden	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	10.84	6.04	2.526	,012
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	9.63	6.73		
Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerde	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	15.96	9.10	4.051	,001
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	13.04	10.09		
Kulüplerden	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	16.61	8.15	3.458	,001
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	14.39	9.00		
Federasyondan	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	15.53	7.76	2.099	,036
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	14.35	7.69		
Medyadan	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	5.54	2.95	1.603	,110
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	5.20	2.80		
Sponsorlardan	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	3.02	1.50	,686	,493
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	2.95	1.42		
Arkadaşlardan	Altyapısal Gelişmiş Bölge Lisesi	829	4.35	2.06	,061	,952
	Altyapısal Orta Gelişmiş Bölge Lisesi	244	4.36	2.21		

Kulüplerden beklentiler konusunda altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 16,61 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyanlar için 14,39 ortalama puanlar elde edilmiştir. Bu beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 3,458 hesaplanmıştır.

Federasyondan beklentileri konusunda altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 15,53 ortalama, altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyanlar için 14,35 ortalama puanlar elde edilmiştir. Bu beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 2.099 hesaplanmıştır.

Medyadan beklentiler konusunda altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 5.54 ortalama altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyanlar için 5.20 ortalama puanlar elde edilmiştir. Bu beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 1.603 hesaplanmıştır. Sponsorlardan beklentileri konusunda altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 3.02 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyanlar için 2.95 ortalama puanlar elde edilmiştir. Bu beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 0.686 hesaplanmıştır. Arkadaşlarından beklentileri konusunda altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler için 4.35 ortalama, altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyanlar için 4.36 ortalama puanlar elde edilmiştir. Bu beklenti alanı ile ilgili olarak t değeri 0.061 hesaplanmıştır.

Sporcu öğrencilerin okullarının altyapısal gelişmişlik seviyesi ile beklenti alanları arasındaki ortalamaların anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği t testi analizi ile ölçülmüştür. Buna göre: öğrencilerin aileden ($P=.012$), okul yöneticileri & öğretmenlerden ($P=.001$), kulüplerden ($P=.001$) ve federasyondan ($P=.036$) beklenti alanları ile öğrencilerin okullarının altyapısal gelişmişlik seviyesi ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Diğer beklenti alanları ile öğrencilerin okul türleri arasında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.

Denence-24. Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri arasında anlamlı düzeyde farklılıklar vardır şeklindeki denence; aileden, okul yöneticilerinden-öğretmenlerden, kulüplerden ve federasyondan beklentiler ile ilgili alanlarda doğrulanmıştır.

Problem 25. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilere göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte beklenti alanları (aileden, okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden, kulüplerden, federasyondan, medyadan, sponsorlardan ve arkadaşlardan) üzerinde önemli düzeyde etkileşimler

gösterip göstermediği Tablo 107-113 arasında incelenmiştir. Bu amaçla çift yönlü varyans analizi tekniği kullanılmıştır. Analizlerde hiyerarşik metot kullanılmış olup, iki yönlü etkileşimler temel alınmıştır. $P < .05$ olarak alınmıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte ailelerinden beklenti alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 107’de verilmiştir.

Tablo-107
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Ailelerinden Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Ailenizden beklentileriniz nelerdir?

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	,335	,563
Okul Türleri * Yaş	2	,577	,562
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	,857	,355
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	,593	,619
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	,069	,793
Okul Türleri * Spor Branşı	3	,708	,547
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	1,687	,121
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	5,102	,006
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	1,260	,287
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	6	2,377	,028
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	,524	,718
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	1,859	,115
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	,843	,431

Tablo 107’ye göre: $P < .05$ önem düzeyinde öğrencinin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile kaldığı yer ($P = .006$) ve annesinin öğrenimi ($P = .028$) dışında, diğer kişisel bilgileri ailelerinden beklentiler konusunda önemli karşılıklı etkileşimler göstermemektedir.

Denence-25. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence aile ile ilgili beklenti alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi-özel lise)

ile kişisel bilgilerinden kalınan yer ve annenin öğrenimine göre aile ile ilgili beklenti alanına ilişkin denence doğrulanmıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte okul yöneticileri ve öğretmenlerden beklenti alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 108’de verilmiştir.

Tablo-108
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Okul Yöneticilerinden ve Öğretmenlerinden Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre İlişkin Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden beklentileriniz nelerdir?

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	2,074	,150
Okul Türleri * Yaş	2	2,435	,088
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	,035	,852
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	,752	,521
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	,098	,755
Okul Türleri * Spor Branşı	3	1,595	,189
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	1,422	,203
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	2,012	,134
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	3,316	,019
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	,950	,434
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	1,345	,251
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	,437	,782
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	,277	,758

Tablo 108’e göre: $P < .05$ önem düzeyinde öğrencinin okul türü (devlet lisesi- özel lise) ile babasının öğrenimi ($P = .019$) dışında, diğer kişisel bilgileri okul yöneticileri ve öğretmenlerinden beklentiler konusunda önemli karşılıklı etkileşimler göstermemektedir.

Denence-25. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence okul yöneticileri ve öğretmenler ile ilgili beklenti alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile kişisel bilgilerinden sadece babanın öğrenimine göre okul yöneticileri ve öğretmenler ile ilgili beklenti alanına ilişkin denence doğrulanmıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte kulüplerden beklenti alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 109’da verilmiştir.

Tablo-109
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Kulüplerinden Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kulüplerden beklentileriniz nelerdir?

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	.206	.650
Okul Türleri * Yaş	2	6.867	.001
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	1.116	.291
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	3.011	.029
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	1.126	.289
Okul Türleri * Spor Branşı	3	2.036	.107
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	2.253	.036
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	1.232	.292
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	1.591	.190
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	.944	.438
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	.865	.484
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	.812	.518
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	.210	.810

Tablo 109’a göre; $P < .05$ önem düzeyinde öğrencilerin okul türü (devlet lisesi- özel lise) ile yaşları ($P=.001$) sınıf düzeyleri ($P=.029$) ve spor statüleri ($P=.036$) dışında, diğer kişisel bilgileri kulüplerinden beklentiler konusunda önemli karşılıklı etkileşimler göstermemektedir.

Denence-25. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence kulüpler ile ilgili beklenti alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi- özel lise) ile kişisel bilgilerinden yaş, sınıf düzeyi ve spor statüsüne göre kulüpler ile ilgili beklenti alanına ilişkin denence doğrulanmıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte federasyondan beklenti alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 110'da verilmiştir.

Tablo-110
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Federasyondan Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Federasyondan beklentileriniz nelerdir?

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	,905	,342
Okul Türleri * Yaş	2	9.871	,001
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	,166	,684
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	4.479	,004
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	,573	,449
Okul Türleri * Spor Branşı	3	,971	,405
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	1.405	,209
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	1.780	,169
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	,973	,405
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	,952	,433
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	1.838	,119
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	,594	,667
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	,505	,604

Tablo 110'a göre; $P < .05$ önem düzeyinde öğrencilerin okul türü (devlet lisesi- özel lise) ile yaşları ($P=.001$) ve sınıf düzeyleri ($P=.004$) dışında, diğer kişisel bilgileri federasyondan beklentiler konusunda önemli karşılıklı etkileşimler göstermemektedir.

Denence-25. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence federasyon ile ilgili beklenti alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi- özel lise) ile kişisel bilgilerinden yaş ve sınıf düzeyine göre federasyon ile ilgili beklenti alanına ilişkin denence doğrulanmıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte medyadan beklenti alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 111’da verilmiştir.

Tablo-111
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Medyadan Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Medyadan beklentileriniz nelerdir?

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	.108	.743
Okul Türleri * Yaş	2	2.116	.121
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	.973	.324
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	.617	.604
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	.246	.620
Okul Türleri * Spor Branşı	3	1.327	.264
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	.694	.654
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	3.948	.020
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	.349	.790
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	.437	.782
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	.854	.491
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	1.638	.162
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	.231	.794

Tablo 111’a göre; $P < .05$ önem düzeyinde öğrencilerin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile kaldığı yer ($P = .020$) dışında, diğer kişisel bilgileri medyadan beklentiler konusunda önemli karşılıklı etkileşimler göstermemektedir.

Denence-25. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence medya ile ilgili beklenti alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi-özel lise) ile kişisel bilgilerinden sadece kalınan yere göre medya ile ilgili beklenti alanına ilişkin denence doğrulanmıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte sponsorlardan beklenti alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 112’de verilmiştir.

Tablo-112
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Sponsorlardan Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Sponsorlardan beklentileriniz nelerdir?

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	4.722	,030
Okul Türleri * Yaş	2	6.052	,002
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	,974	,324
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	1.606	,186
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	,023	,880
Okul Türleri * Spor Branşı	3	1.117	,341
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	2.287	,034
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	1.875	,154
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	,607	,611
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	1.411	,228
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	1.553	,185
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	1.219	,301
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	,407	,665

Tablo 112’ye göre; $P < .05$ önem düzeyinde öğrencilerin okul türü (devlet lisesi- özel lise) ile cinsiyetleri ($P=.030$), yaşları ($P=.002$) ve spor statüleri ($P=.034$) dışında, diğer kişisel bilgileri sponsorlardan beklentiler konusunda önemli karşılıklı etkileşimler göstermemektedir.

Denence-25. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence, sponsorlar ile ilgili beklenti alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi- özel lise) ile kişisel bilgilerinden cinsiyet, yaş ve spor statüsüne göre sponsorlar ile ilgili beklenti alanına ilişkin denence doğrulanmıştır.

-Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte arkadaşlardan beklenti alanına ilişkin veriler çift yönlü varyans analizi yapılarak, analiz sonucu elde edilen bulgular Tablo 113'de verilmiştir.

Tablo-113
Devlet Liselerinde Okuyan Sporcu Öğrenciler İle Özel Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Arkadaşlarından Beklentilerinin Kişisel Bilgilerine Göre Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Arkadaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?

İki Yönlü Etkileşim	Serbestlik Derecesi	F	P
Okul Türleri * Cinsiyet	1	2.053	.152
Okul Türleri * Yaş	2	5.287	.005
Okul Türleri * Okulların Altyapısal Gelişmişlik Seviyesi	1	1.146	.285
Okul Türleri * Sınıf Düzeyi	3	4.037	.007
Okul Türleri * Kulübe Üyelik	1	.588	.443
Okul Türleri * Spor Branşı	3	.154	.927
Okul Türleri * Spor Statüsü	6	1.644	.132
Okul Türleri * Kalınan Yer	2	1.426	.241
Okul Türleri * Babanın Öğrenimi	3	.182	.909
Okul Türleri * Annenin Öğrenimi	4	.843	.498
Okul Türleri * Aylık Gelir	4	.477	.752
Okul Türleri * Okul Başarısı	4	.315	.868
Okul Türleri * Spora Başlanılan Kurum	2	.204	.815

Tablo 113'e göre: $P < .05$ önem düzeyinde öğrencilerin okul türü (devlet lisesi- özel lise) ile yaşları ($P=.005$) ve sınıf düzeyleri ($P=.007$) dışında, diğer kişisel bilgileri arkadaşlarından beklentiler konusunda önemli karşılıklı etkileşimler göstermemektedir.

Denence-25. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri ile özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri, bağımsız değişkenleri içeren kişisel bilgilerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir şeklindeki denence arkadaşlar ile ilgili beklenti alanında değerlendirildiğinde şu sonuç çıkmaktadır. Sporcu öğrencilerin okul türü (devlet lisesi- özel lise) ile kişisel bilgilerinden yaş ve sınıf düzeyine göre arkadaşlar ile ilgili beklenti alanına ilişkin denence doğrulanmıştır.

V. TARTIŞMA

Araştırmaya konu olan “Farklı Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Problem ve Beklentilerinin Belirlenmesi ve Karşılaştırılması” ile ilgili bulgular doğrultusunda yapılan tartışmalar, bulgular bölümündeki sıraya uygun olarak bu bölümde ele alınmıştır. Bu sıraya göre: sporcu öğrencilerin problemleri, okul türleri (genel lise, meslek lisesi, Anadolu lisesi ve özel lise) ile okudukları Devlet ve özel okullar yönünden, genel olarak ve problem alanlarına ilişkin değerlendirmeye tâbi tutulmuş; daha sonra sporcu öğrencilerin problem alanları, altyapısal gelişmişlik düzeyine göre incelenmiştir. Bu problemlerin sporcu öğrencilerin yaşamlarını etkileme dereceleri belirlenmiş, problem alanları kişisel bilgilerle de değerlendirildikten sonra elde edilen bulgular karşılaştırılarak tartışılmıştır. Son olarak da sporcu öğrencilerin beklentileri ile ilgili bulgular: beklenti alanlarına, okul türlerine ve altyapısal gelişmişlik düzeylerine göre karşılaştırılmış ve beklenti alanları, kişisel bilgilerle de değerlendirilerek tartışılmıştır.

Sporcu Öğrencilerin Problemlerine Göre Değerlendirilmesi:

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına göre elde ettikleri toplam puan ve ortalamanın sayısal dağılımı Tablo: 47’de şöyle sıralanmıştır: kurum ve kuruluşlar, okul yaşamı, gelecek, ekonomik durum, başkalarıyla ilişkiler, aile yaşamı, benlik ve iç yaşam, beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler.

Sıralamada, sporcu öğrencinin en öncelikli problem alanının spor kurum ve kuruluşlarıyla ilgili olduğu görülmektedir. Bu da kulübün, federasyon ve medyanın sporcunun yaşamında ne kadar etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Sporcu öğrencinin daha problemsiz ve başarılı olabilmesi için özellikle söz konusu spor kurum ve kuruluşlarının yetkilileri üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getirmelidirler.

Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin “Problem Tarama Envanteri-L’de en fazla cevap verdikleri 10 problem maddesi ile bunlara ait toplam puan ve ortalamalarına ilişkin sayısal dağılımları Tablo: 48’de verilmiştir.

Birinci sırada “Okulda duş alma imkânım yok” şeklindeki problem maddesi yer almıştır. Sporcu öğrencinin en temel ihtiyacı olan yıkanma, duş alma koşullarının kendisine sağlanamaması en çok sporcu öğrenciyi etkilemekle birlikte, hem eğitimcileri hem de sporcu ailelerini yakından ilgilendirmektedir.

Beden eğitimi öğretmenleri ve Antrenörler, sporcuya en sağlıklı koşullarda spor yaptırmayı amaçlamalıdır. Bu koşulların sağlanması için gerekli tedbirleri almalıdırlar. Okul yönetiminden, gerekirse M.E.B.’in yetkili birimlerinden bu konuda destek istemelidirler.

Araştırma sırasında okulların spor tesisleri ve imkânları da gözlemlenmiştir. Birçok okulda spor salonu olmasına rağmen duş ve soyunma odasının olmadığı görülmüştür. Bazı okullarda ise spor salonunun bulunmadığı, spor salonu olanlar da duş yapma imkânı sağlanmadığı, soyunma odalarının yetersiz ve sağlığa uygun koşullarda olmadığı tespit edilmiştir. Okulun en ücra, karanlık, kullanışsız odasının sporculara tahsis edildiği gözlemlenmiştir. Bu tablo, spor ve sporcuya sağlanan ortamın uygunsuzluğunu ve yetersizliğini sergilemektedir. Olimpiyatlara aday bir ülkede, sporun tabanını oluşturan ve en fazla sporcu potansiyeli olan okullarda sporcuya en temel ihtiyacı olan duş imkânının bile sağlanamaması düşündürücüdür.

Problem sıralamasında 10. sırada “Mevcut spor tesislerinin, ısıtma, ışıklandırma ya da havalandırma tesisatlarından en az birinde problem var”. şeklindeki problem maddesi yer almaktadır. Bu durum, tıpkı duş imkânı konusundaki olumsuzluklar gibi, okulların mevcut tesislerinin de hizmet açısından sağlıklı olduğunu göstermektedir. Sağlıklı koşullarda spor yapan sonra da duş alamadığı için teri ile gün boyu okulda kalan sporcu öğrenciden ne kadar başarı ya da spora ilgi beklenebilir?

Sırf, tamirâtı-tadilâtı yapılamadığı için atıl kalan, verimli kullanılmayan birçok spor salonu ve tesisin olması da problemin bir başka yönünü ortaya koymaktadır. Okulların tamirat için uzun yazışmalar yapması, kendi imkânlarıyla ya da çevrenin imkânlarıyla problemleri çözemeyişleri, Merkezi Yönetimin hizmetleri aksattığının, çözüm yerine çözümsüzlüğe sebep olduğunun bir göstergesidir. Uygulama sırasında bu konuda okul idarecilerinin yaşadığı bir olayı aktarmak konuya ışık tutacaktır: “Bir banka kuruluşu kendi sporcularının da faydalanması amacı

ile okullardan birisinin spor salonunun onarımını, bakımını ve spor malzemesi ihtiyaçlarını üstlenmesine rağmen, okul ile M.E.B.'in ilgili birimleri arasındaki yazışmalar sonucu bu diyalogun sağlanamadığı ve böyle bir imkânın değerlendirilemediği öğrenilmiştir. Bu gibi olaylar belki birçok okulun yaşadığı durumdur.

Bakımsız, verimsiz, aul kalan bir salondan okulun kendi öğrencileri de yeterince faydalanamamaktadır. Çevre kurum ve kuruluşların, duyarlı kişilerin yapacakları destek ile mevcut spor tesisleri onarılıp hizmete sunulabilir. Hem okuldaki sporcular daha sağlıklı şartlarda spor yapmış olur, hem de okul-çevre iş birliği sağlanmış olur. Diğer kurum ve kuruluşların personeli ile çevrede sporla ilgili kişilerin de belli saatlerde spor tesislerinden faydalanmaları sağlanabilir. Bu uygulama, sporun sevdirmesi ve yaygınlaştırılması için de faydalı olabilir.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün 3289 sayılı Yasası'nın 26. maddesi gereği 500 kişiden fazla personeli bulunan kurum ve kuruluşlara spor tesisi yapma mükellefiyeti getirilmiştir. Bu kurumlar, öncelikle kendi personelinin spor yapabilmesi için tesis yapmak ve antrenör tutmak mecburiyetindedir. İlgili maddeye işlerlik kazandırılması ve spor tesislerinin ülkemizde çoğaltılması sağlanabilir. Böylece tesisi bulunmayan okullardaki sporcu öğrencilerin de bu tesislerden faydalanma imkânı sağlanabilir. Yani okulun imkânlarından çevre kuruluşları, çevre kuruluşlarının imkânlarından da okulun faydalanması gerçekleştirilebilir.

Sporcu öğrencilerin problemi olarak belirlenen ilk on maddenin altısını medya ile ilgili problemler oluşturmaktadır. Yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü kuvvet olarak kabul gören medyanın, toplumları bilgilendirme, eğlendirme yoluyla etkileyerek yönlendirmedeki rolünün büyük olduğu tartışmasız kabul görmektedir⁷⁸. Medya olumlu yönlerinin yanında birçok özendirici, yönlendirici, yanlış ve olumsuz yayınları da sunmaktadır. Bu yayınlar toplumu, aileyi ve gençliği sosyo-psikolojik açıdan olumsuz sonuçlara sürüklemektedir. Bu olumsuz yayınları ve deformasyon etkilerini ortadan kaldırmak için, aileyi ve genci eğitmek gereklidir. Gençler, okulda ve ailede bilinçli bir yaklaşım ve paralel bir eğitimle spora, sanata, bilime yönlendirilip, bilimsel uğraşlar ve olumlu alışkanlıklar kazandırılmalıdır.

Kitle haberleşme araçlarının spor dalları ile ilgili teorik, teknik ve pratik bilgiler kazandırıcı, spor seyircisini eğitici ve yönlendirici rolü büyük olabilir ³⁹. Ancak medyada futbol dışındaki sporlara eşit yayın imkânı sağlanmamaktadır. Medyanın bu toplumsal sorumluluğunu yerine getirmesi beklenir. Televizyonun amatör spor branşlarına da eşit imkânlar sağlanması gerekir. Türkiye’de televizyon kanalları, futbola, ortalama % 68.7 oranında yer verirken diğer branşlara oldukça az yer vermektedir. Televizyon, insanları serbest zamanlarında sadece pasif izleyici konumundan uzaklaştırarak, diğer sporlara (açık ya da kapalı alan, ferdi veya grupla yapılabilen futbol dışındaki birçok spor branşını), aktif katılmaya yönelik tanıtıcı, yönlendirici ve bilgilendirici olarak programlarına alabilmelidir ⁷⁷.

Ancak sporcu öğrencilerden elde edilen veriler, modern spor dalları ile geleneksel sporları tanıtıcı, spora teşvik edici ve eğitici programların yetersiz olduğunu, mevcut programların da sporcu öğrencilerin problem ve beklentilerini karşılamadığını ortaya koymaktadır.

Profesyonel sporcuların hayatları ve sportif yaşamları en ayrıntılı biçimde medyada yer alırken, amatör sporlara ve sporculara aynı oranda yer verilmediği görülmektedir. Çok başarılı amatör spor takımlarının ya da sporcuların sadece isimleri spor haberlerinde okunarak geçilmektedir. Oysa spora teşvik amacı ile amatör sporlara daha fazla yer verilmeli ve başarılı sporcuların spor yaşamları genç sporculara ve çocuklara örnek olacak şekilde yayınlanmalıdır. Bu konuda duyarlı yapımcıların olduğu da bilinmektedir. TRT 2’nin Yansıma programında 20-27 Mayıs 1999 tarihinde saat: 22:45’te yayınlanan “Amatör Sporcular”la ilgili bölüm sporculara kendilerini ifade etme, problem ve beklentilerini dile getirme imkânı sağlanmıştır ¹⁴⁵. Az sayıda da olsa bu gibi programlar, spor kamuoyunda ve özellikle sporcular üzerinde olumlu izlenim bırakmaktadır. Bu gibi programların devamı, amatör sporcuların desteklenmesi, mevcut problemlerin dile getirilerek beklentilerin karşılanabilmesi ve sporun yaygınlaştırılması için gereklidir .

“Kulüplerden yapılan maddî ve manevî yardımın yetersizliği” de Sporcu öğrencilerin önemli problemleri arasında görülmüştür. Spor kulüpleri, öncelikle üyelerinin sporla ilgili ihtiyaç ve istekleri doğrultusunda sosyal ve sportif faaliyetler düzenlemek amacıyla

kurulmaktadır. Bu amaçlarını gerçekleştirmek üzere yeterli sayı ve nitelikte antrenör, teknik eleman ve diğer yardımcı personeli çıkarları kulüp amaçlarıyla çatışmayacak kişilerden istihdam etmeye veya görevlendirmeye mecburdurlar³³. Toplumsal yaşamda, insanların sportif etkinlik ve hizmet beklentileri önemli ölçüde “spordaki temel örgütlenme birimleri olan spor kulüplerinde” karşılanmaktadır⁴⁸.

Kulüp adına spor yapan sporcu öğrenciler, birçok problemle karşılaşmaktadırlar. Kulüplerin sporcularına verdikleri vaatleri zamanında yerine getirmedikleri belirlenmiştir. Eğitim, tesis, malzeme yönünden maddî ve manevî katkılarının sporcu lehine iyileştirilmesi, sporcuda olumlu motivasyonu sağlayıcı olduğu gibi ailesinin yükünü de hafifletebilir. Zaten zor şartlarda spor yapabilen sporcu öğrencilere yapılan katkı, onları ekonomik ve moral yönünden rahatlatılabilir.

Sporcu öğrencilerin önemli problemleri arasında “okulumuzda FM, TS, TM, YD gibi alanlar açılmasına rağmen spor alanı açılmıyor.” şeklindeki problem maddesi de görülmektedir. Sporcu öğrencilerin bu konudaki görüşleri, her okulda diğer alanlar gibi spor alanının da açılması yönündedir. Ancak bu alanlar açılırken spor eğitimi verebilecek eğitici kadronun ve spor yaptırmak için fizikî alt yapının sağlanmış olması gerekir. Ayrıca bu alanları seçecek öğrencilerin, diğer alanlarda başarılı olamamış “Hiç olmazsa spordan mezun olsun.” niyetiyle yönlendirilen, hiç spor yapmamış öğrenciler olmaması gerekir. Bu alanı seçenlerin sporu sevmesi, spor yapmaya ve yaptırmaya uygun fizikî yeteneğe ve mentaliteye sahip olması gerekir.

Atatürk, sporu bireysel açıdan ele alırken, onun bireye kazandırdığı nitelikler üzerinde durmuştur. Bu konuda şöyle demiştir: “Spor yalnız beden yeteneğinin bir üstünlüğü sayılamaz. Anlayış ve zekâ, ahlâk da bu işe yardım eder. Zekâ ve kavrayışı geri olan kuvvetliler, zekâ ve kavrayışı yerinde olan daha az kuvvetlilerle başa çıkamazlar. Ben sporcunun zeki, çevik, aynı zamanda ahlâklısını severim”¹⁴³. Atatürk’ün sözünden de anlaşıldığı gibi spora ve spor alanlarına seçilecek öğrencilerin yetenekli ve ahlâklı olmasına önem verilmelidir.

Spor alanı mezunları, Öğrenci Seçme Sınavlarında Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinin ve Spor Yüksekokullarının yetenek sınavlarına girmede aldıkları ek puanla (0.65 ile çarpılarak) öncelikli olmaktadır.

Bölümlerin yetenek sınavlarında kulüplü ya da lisanslı sporcuların hiçbir avantajları yokken spor çıkışlı öğrenciler, avantajlı durumda sınava girmektedirler. Bu konumları gereği, hak eden öğrencinin bu avantaja sahip olması sağlanmalıdır. Sınavlarda YÖK'ün Sınav Yönetmeliği gereği alandan getirdikleri ek puanla birçok iyi sporcu da avantajlı duruma gelmektedir. Bu konuda en büyük sorumluluk liselerdeki eğitimcilere düşmektedir. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü açılacak olursa amaca yönelik seçim yapılarak Türk sporunun geleceğine önemli katkılar sağlanabilir.

Sporcu öğrencilerin "Problem Tarama Envanteri-L"de en az cevap verdikleri ve en az problemli oldukları problem maddeleri, Tablo:49'da görülmektedir. Buna göre en az problem olarak görülen on maddenin beş tanesini, performans artırıcı madde kullanımı (doping), uyuşturucu ve sigara kullanımıyla ilgili problem maddeleri oluşturmuştur.

En üst düzeydeki müsabakalarda kazanma ile dereceye girme arasındaki fark saniyenin onda, hatta yüzde biri kadarlık zaman aralığı ile belirlenir. Mükemmele ulaşmak amacı ve var gücüyle mücadele eden bir sporcu, yarışma sırasında ortaya çıkabilecek her türlü engeli aşmak zorundadır ⁹². Bu nedenle az da olsa sporcular arasında performansı etkileyen maddeler kullanılabilmektedir.

Mutlaka kazanma isteği ve bu maddelerin yan etkilerinin tam bilinmemesi, bazı sporcular tarafından kullanımını artırmıştır. Oysa sportif performansı yapay yollarla artırmak hem fiziksel hem de psikolojik olarak olumsuz sonuçlanabilmektedir ¹.

Sporcuların çoğunluğunun ise bu konuda duyarlı ve bilinçli olduğu, araştırma sonuçlarıyla ortaya konulmuştur. Bu sonuç, Gökçek'in (1984) "Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları" adlı çalışmasındaki, gençlerimiz arasında uyuşturucu madde alışkanlığına işaret eden önemli veriler bulunmamıştır, bulgusuyla desteklenmektedir. Bu konuda spor eğitimcilerine, ailelere ve okul yöneticilerine ve okullardaki rehberlik hizmetlerine önemli görevler düşmektedir. Sporcular bu konuda zaman zaman bilgilendirilmeli ve uyarılmalıdır. Sporculara sağlıklı ve dengeli beslenmenin, sistemli çalışmanın kendilerine sigara, uyuşturucu ve doping kullanımından daha çok yarar sağlayacağı ve başarıya götüreceği kavratılmalıdır.

Sporcu öğrenciler, sağlıklı koşullarda spor yapamamaları, duş imkânlarının yetersiz olması, gün içinde terli ve yorgun olarak diğer derslere, antrenmanlara devam ettiklerinden dolayı bazı sağlık problemleri yaşayabilmektedirler.

Birçok spor sakatlanmalarında fiziksel nedenlerin etkin olduğu söylenmektedir. Hava ve saha koşulları, günün değişik saatlerindeki ortam koşulları, oyun ve antrenman süresi, sporcunun fiziksel kondisyonu, kullanılan malzemenin kalitesi, sporcunun yaşı, rakibin özellikleri spor sakatlanmalarında ana etken olarak görülmektedir³⁰.

Bu konuda da sporcular, aileleri ve eğitimcileri tarafından bilinçlendirilmeli; federasyon, kulüp ve okul yöneticileri tarafından sporcu öğrencilere daha sağlıklı koşullar oluşturulmalıdır.

Sporcu öğrenciler, “Cinsiyetinden memnun değilim”, şeklindeki problem maddesini en az problemli oldukları on maddeden birisi olarak belirlemişlerdir. Bu da sporcu öğrencilerin kendini kabullenme ve kendisiyle barışık olma özelliğini ortaya koymaktadır.

Genel lise ve meslek liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problem alanları incelendiğinde; kurum ve kuruluşlar, okul yaşamı ve gelecek ile ilgili problemlerin, diğer problemlerinden daha öncelikli olduğu Tablo: 50 ve Tablo: 51’ de görülmektedir.

Anadolu liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problem alanları incelendiğinde; kurum ve kuruluşlar ve okul yaşamı ile ilgili problemlerinin diğer problemlerden öncelikli olduğu Tablo: 52’ de görülmektedir.

Böylece genel olarak Devlet okullarında okuyan sporcu öğrencilerin problem alanları incelendiğinde sırasıyla kurum ve kuruluşlar, okul yaşamı ve gelecek ile ilgili problemlerinin beden sağlığı ve gelişimi, benlik ve iç yaşam, aile yaşamı, başkalarıyla ilişkiler ve ekonomik durumlarla ilgili problemlerden daha öncelikli olduğu, Tablo: 54’te görülmektedir.

Kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemler, öğrencilerin en çok problemli oldukları alan olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin sporcu olma özelliklerinden dolayı sporla ilgili sporda etkin (federasyon, kulüp, medya) kurum ve kuruluşlar ile yaşadıkları ilişkilerde, sağlanan

imkânlarda ve aldıkları eğitimde karşılaşılan aksaklıklar ve eksiklikler, bu problem alanının Devlet (genel, meslek ve Anadolu) liselerinde en önemli problem alanı olarak belirlenmesinde etken olmuş olabilir. Güçlü'nün (2000) yaptığı doktora tezinde kullanılan problem tarama listesinde sporcu öğrencilerin "çok önemli" olarak en fazla işaretledikleri problemler kulüp ve federasyonla ilgili olanlardır. Böylece iki araştırmanın bulguları paralellik göstermektedir.

Kurum ve kuruluşlardan sonra sırayla en çok okul yaşamı ve gelecekle ilgili problem alanlarında sporcu öğrencilerin problemleri olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgular, öğrenci problemleriyle ilgili olarak yapılan bazı araştırma bulgularıyla desteklenmektedir. Mooney (1940), Holman (1955), Baymur (1965), Kepçeoğlu (1969), Eşrefi (1982), Özbekçi (1987) ve Esentürk-Ercan (1998) yaptıkları araştırmalarda öğrencilerin, okul, ders ve, gelecekle ilgili problemlerinin ilk sıralarda yer aldığını bulmuşlardır. Böylece elde edilen bulgular, hem yurt içinde hem de yurt dışında yapılan araştırmalarla örtüşmektedir.

Sporcu öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili problemleri; spor yapmalarından dolayı, okul idarecileriyle, öğretmenler ve dersleriyle ilgili yaşanan sıkıntılardan dolayı öncelikli problem alanı olarak belirlenmiş olabilir. Oysa okullardaki sosyal faaliyetler (spor, müzik, resim ve tiyatro) akademik faaliyetlerle paralel yürütülürse öğrenciler fiziksel ve zihinsel olarak daha sağlıklı gelişirler. Böylece üretken bireyler olabilirler, kendini ifade gücü ve kabiliyetlerini artırma imkânı da sağlanmış olur.

Genel liselerde ve meslek liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin önemli gördükleri problem alanlarından bir diğeri de gelecekle ilgili problemlerdir. Gelecekle ilgili kaygı ve endişe, eğitim sisteminden kaynaklanmaktadır. Liseyi bitirecek gencin yüksek öğrenim görme veya iş bulma garantisi olmadığından ayrıca genel lise ve meslek liselerindeki eğitim kalitesinin gün geçtikçe düşmesinden de kaynaklandığı düşünülebilir. Bu konuda Baymur (1975), lise ve dengi okullara giden öğrencilerin problemlerini araştırırken öğrencilerin büyük bir bölümünün geleceklerinden kaygı duyduklarını, özellikle istedikleri okula (üniversiteye) girememekten korktuklarını tespit etmiştir. Araştırma sonuçları paralellik göstermektedir.

Anadolu liselerinde okuyan sporcu öğrenciler, gelecek kaygısını genel ve meslek liselerinde okuyan öğrenciler kadar çok yaşamamaktadırlar. Sebebi, Anadolu liselerinde daha kaliteli eğitim ve öğretim yapıldığı kanaatinin yaygınlığı ve üniversite sınavlarını kazanma oranlarının yüksek olması şeklinde düşünülebilir.

Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problem alanları incelendiğinde; kurum ve kuruluşlar, gelecek ve ekonomik durum ile ilgili problemlerinin; benlik ve iç yaşamı, beden sağlığı ve gelişimi, okul yaşamı, aile yaşamı ve başkaları ile ilişkilerle ilgili problemlerden daha öncelikli olduğu Tablo: 54'te görülmektedir.

Elde edilen bulgular ile Güçlü'nün (2000)'de yapmış olduğu araştırmadaki bulgular paralellik göstermektedir. Güçlü'nün araştırmasında kullandığı problem tarama listesinde "en çok" işaretlenen problemlerin federasyon ve kulüplerle ilgili problemler ve maddi problemler olduğu bulunmuştur.

Sporcu öğrenciler özel liselerde de okusalar, bazı problemleri ortak yaşamaktadırlar. Kurum ve kuruluşlarda yaşanan sıkıntılar değişmemektedir.

Gelecek ve ekonomik durumla ilgili problemlerin, özel okullardaki sporcu öğrencilerin öncelikli problemleri olduğu görülmektedir.

Gençlere eşit şartlarda kaliteli eğitim-öğretim imkânı sunmak, onlara sağlıklı yaşam koşulları oluşturmak öncelikle devletin daha sonra da anne,baba ve eğitimcilerin görevlerindendir. Ancak ülkemizde her genç için aynı şartların sağlandığı söylenemez. Yine de özel okullarda bu imkânlar diğer okullara göre daha fazla sunulmaktadır.

Araştırmada özel okulların sporcu öğrencilerinin gelecek ve ekonomik durum açısından problemli gözükmesi, bu okullarda okuyan öğrencilerin gelecekle ilgili daha fazla ideallere ve umutlara sahip olmalarından kaynaklanmış olabilir. Örneğin yurt dışında eğitim görmek gibi ya da özel arabayla okula gidip gelmek gibi düşüncelere ve harcamalara endekslenmiş olmalarından dolayı problemli görülebilirler. Yani iyi imkânlar, daha iyi koşulların oluşması için gençleri yönlendirmiş olabilir. Bu imkânlar sağlanmayınca da problem olarak düşünülebilir.

Devlet liselerinde ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilere uygulanan “Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L”nin problem alanlarına göre sporcu öğrencilerin almış oldukları toplam puan ve ortalama puanları karşılaştırıldığında sekiz problem alanının hepsinde Devlet okullarında okuyan sporcu öğrencilerin problemlerinin, özel okullarda okuyan sporcu öğrencilerin problemlerinden daha fazla olduğu, sonucu Tablo:53 ve 54’te gösterilmiştir.

Altyapısal olarak gelişmiş ve altyapısal orta düzeyde gelişmiş bölge liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problem alanları incelendiğinde: kurum ve kuruluşlar, okul yaşamı ve gelecek ile ilgili problemlerinin: beden sağlığı ve gelişimi, benlik ve iç yaşam, aile yaşamı, başkalarıyla ilişkiler ve ekonomik durum ile ilgili problemlerden daha öncelikli olduğu Tablo: 55 ve 56’da görülmektedir.

Altyapısal olarak gelişmiş ve altyapısal orta düzeyde gelişmiş bölge liselerinde okuyan sporcu öğrencilere uygulanan “Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L”den genel olarak problem alanlarında aldıkları toplam puanlar ve ortalama puanlar karşılaştırıldığında: altyapısal orta düzeyde gelişmiş bölge liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin, gelecek ile ilgili problem alanında daha fazla problemlili oldukları görülmektedir. Bu da altyapısal gelişmiş bölge liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin daha fazla imkânlarla (ulaşım, elektrik, su) sahip olduklarını eğitimcilerin de ders gereçleri, sosyal imkânları daha iyi olan okullarda çalışmak istedikleri bilinmektedir. İmkânları sınırlı okullarda öğretmen eksiği yaşanırken, iyi koşullara sahip okullarda yığılma görülmektedir. Bu tür okullarda öğrenciler, geleceğe daha iyi hazırlanabilmektedirler.

Altyapısal olarak orta düzeyde gelişmiş bölgelerdeki liselerde bu imkânlar daha az ve yetersiz olduğundan gelecekte karşılaşılabilecek problemler diğerlerinden daha fazla olacaktır.

Kurum ve kuruluşlarla ilgili problem alanı, altyapısal olarak gelişmiş ve orta düzeyde gelişmiş bölgelerdeki okullarda okuyan sporcu öğrencilerin hepsinde görülmektedir. Öğrencilerin sporcu olmalarından dolayı ortak kurum ve kuruluşlarda aynı tip sıkıntı ve engellerle karşılaştıklarından problem türleri de aynı olmaktadır. Güçlü’nün (2000) yaptığı çalışmanın bulgusu da bu hususu desteklemektedir.

Altyapısal olarak gelişmiş ve orta düzeyde gelişmiş bölge liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin okul yaşamıyla ilgili problem alanında da, problemli oldukları görülmektedir.

Elde edilen bulgular, öğrenci problemleri üzerine yapılan bazı araştırma bulguları tarafından desteklenmektedir. Holman (1955), Kepçeoğlu (1969), Eşrefli (1982) ve Özbekçi'nin (1987) yaptıkları araştırmalarda öğrencilerin problemlerinin en çok okul yaşamıyla ilgili olduklarını bulmuşlardır. Bu sonuçlar araştırmaların birbiriyle paralellik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Ayrıca, sporcu olmalarından dolayı okul yaşamlarında diğer öğrencilere göre daha değişik problemlerle de karşılaşmaktadırlar. Bunlar; okul idaresi, öğretmenler ve dersleriyle ilgili olmanın yanı sıra spor salonu, araç-gereç, malzeme, duş imkânı, okulda antrenman gibi konulardır. Milli Eğitim Bakanlığı program geliştirme çalışmalarında okul imkânları ve okuldaki eğitici kadroların yetiştirilmesi konuları dikkate alınmalı programın uygulamasına ortam hazırlamalıdır. Birçok okulda mevcut spor alanları bakımsızlıktan ve ilgisizlikten kullanılmaz durumdadır yada gece, gündüz verimli olarak kullanılamamakta atıl kalmaktadır. Bakım ve onarımla hizmete sunulabilecek spor salonları, spor sahaları ve spor malzemeleri mevcuttur. Bunlar yaz aylarında onarılmalı ve eğitim-öğretim dönemlerinde hizmete sunulmalıdır. Bu konuda okul idaresi yetkili olmalıdır. Çünkü merkezi yönetimle yürütülen yazışmalar ve birçok bürokratik engellemelerle işlerin yürütülmesi gecikmektedir.

Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemleriyle özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemlerinin yaşamlarını etkileme dereceleri incelendiğinde; kurum ve kuruluşlar, benlik ve iç yaşam, beden sağlığı ve gelişimi ve okul yaşamı ile ilgili problemlerinin aile yaşamı, ekonomik durum, başkalarıyla ilişkiler ve gelecek ile ilgili problemlerine göre öğrencilerin yaşamlarını daha öncelikli olarak etkilediği Tablo: 57 ve 58'de görülmektedir.

Her ne kadar, Devlet ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemlerinin yaşamlarını etkileme dereceleri aynı görünse de Tablo:57 ve Tablo: 58'den de anlaşılacağı üzere toplam ve ortalama puanları karşılaştırıldığında özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problemlerinin yaşamlarını etkileme derecesi, Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin

problemlerinin yaşamlarını etkileme derecesinden daha fazla olduğu görülmektedir. Bu da, özel okulda okuyan sporcu öğrencilerin Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerden daha iyi imkânlarda okumaları ve daha az problemlili olmalarına rağmen, bu problemlerden etkilendikleri, problemleri, kendileri yoğunlukla yaşamaları da problem alanlarına karşı duyarlı olduklarını göstermektedir. Bu da gençliğe iyi imkânlar sunulsa da genel olarak problemleri algıladıkları kendi problemleri kadar çevrelerine de hassas olduklarını ortaya koymaktadır.

Altyapısal olarak gelişmiş bölge liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemlerinin yaşamlarını etkileme dereceleri ile orta düzeyde gelişmiş bölge liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin problemlerinin yaşamlarını etkileme dereceleri incelendiğinde; kurum ve kuruluşlar, benlik ve iç yaşam, beden sağlığı ve gelişimi ve okul yaşamı ile ilgili problemlerinin aile yaşamı, ekonomik durum, başkalarıyla ilişkiler ve gelecek ile ilgili problemlerine göre öğrencilerin yaşamlarını daha öncelikli olarak etkilediği Tablo: 59 ve 60'da görülmektedir.

Tablolardaki toplam ve ortalama puanlar karşılaştırıldığında altyapısal olarak orta gelişmiş bölge liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin, problemlerinin yaşamlarını etkileme derecelerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Bu da problemleri daha yoğun yaşadıkları için yaşamlarını daha fazla etkilediğini göstermektedir.

Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle (cinsiyet, yaş, okul türü, okuduğu sınıf, spor kulübüne üyelik, branş, sporcu statüsü, baba öğrenim durumu, anne öğrenim durumu, ailelerin aylık gelirleri, okul başarı durumu ve spora başladıkları kurum) sekiz problem alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar olup olmadığı incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara (Tablo: 61-72) ulaşılmıştır:

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin veriler cinsiyetlerine göre incelendiğinde; ekonomik durum ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.016$) ve gelecek ($P=.002$) ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edildiği Tablo:61'de görülmektedir.

Sekiz problem alanında da erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla problem sahibi oldukları görülmektedir.

Bu bulgular Güçlü (2000) ve Ekşi'nin (1982) yaptıkları çalışmalarla da desteklenmektedir. Ekşi. araştırmasında ekonomik sorunu olan ve olmayan öğrencileri cinsiyetlerine göre değerlendirmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, kız öğrencilerin ekonomik sorunu, erkek öğrencilere göre daha az çıkmıştır. Güçlü'nün araştırmasında cinsiyet farklılıklarının "problem tarama listesi" ndeki altı grubun değerlerine uygulanan t- testi sonucunda erkeklerin maddi problemleri kızların maddi problemlerinden fazla çıkmış ve fark .002 düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Bireyin geliştireceği cinsiyet rolleri, içinde yaşadığı toplum ve ailesi tarafından benimsenmektedir. Yapılan araştırmalar, kadın ya da erkek cinsiyetine ait olarak kabul edilen ve çoğunluk tarafından benimsenen cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargıların bulunduğunu göstermektedir. Kadınlara has olduğu düşünülen özellikler: duygusallık, sadakât, yumuşaklık, fedakârlık, şefkatli olmak, konuşkanlık, aileye yönelik olmak, boyun eğmek, titizlik, sıcak insan olmaktır. Erkeklerle has olduğu düşünülen özellikler: soğukkanlılık, sertlik, hırslı olmak, geniş ilgileri olmak, gerçekçilik, atılganlık, kendine güven, saldırganlık, etrafına hükmetmek, üstünlük duygusudur ³⁸.

Bu kalıp yargılar, cinsiyet rolünün kazanılmasında etkili olmakta, bireyler kendi cinsiyetlerine ilişkin kalıp yargılara uygun davranma eğilimi göstermektedirler. Günümüzde gençler arasında cinsiyet rollerine yönelik kalıp yargıların yaygın olduğu görülmektedir. Bu duruma bağlı olarak ergenler, cinsiyetler arasında bir farklılık olmadığını düşünmelerine karşın, kendi cinsiyetlerine has olan özelliklerden sıyrılamamışlardır. Bu ikilem de ergenleri, eskiye oranla cinsiyet rollerine uygun davranışları benimsemede güçlüğü, dolayısıyla kimlik kazanmada daha çok bocalamaya itmiş görünmektedir ³⁸.

Bu tür çelişkiler özellikle erkek çocukların daha saldırgan ve daha uyumsuz olmasına birçok konuda problem yaşamasına sebep olmaktadır. Araştırmada da sporcu erkek öğrencilerin sporcu kız öğrencilerden daha problemli oldukları Tablo: 61'den anlaşılmaktadır.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin veriler yaşlarına göre incelendiğinde; okul yaşamı (P=.001), kurum ve kuruluşlar (P=.002), aile yaşamı (P=.001), beden

sağlığı ve gelişimi ($P=.001$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.006$) ve gelecek ($P=.034$) ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin yaşları arasında anlamlı farklılıklar tespit edildiği Tablo:62'de görülmektedir. 14-15 yaş grubu sporcu öğrencilerin sadece kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanı hariç, yedi problem alanında diğer yaş grubu sporcu öğrencilere göre daha fazla problem sahibi oldukları görülmektedir.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin veriler, okudukları sınıfa göre incelendiğinde; okul yaşamı ($P=.001$), kurum ve kuruluşlar ($P=.001$), ekonomik durum ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.001$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.009$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.034$) ve gelecek ($P=.001$) ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin sınıf düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edildiği Tablo:64'te görülmektedir. Hazırlık sınıfında okuyan sporcu öğrencilerin sekiz problem alanında da diğer sınıflarda okuyan sporcu öğrencilere göre daha fazla problem sahibi oldukları görülmektedir.

Bulgular, hazırlık sınıfı veya lise birinci sınıflara rastlayan 14-15 yaş grubundaki sporcu öğrencilerin problem alanlarının çoğunda diğer yaş gruplarına göre daha çok problemlili olduklarını belirlemiştir. Bu durum, farklı bir çevrede ve bilinmeyenle yüz yüze gelmiş olmaktan dolayı uyum problemi yaşadıklarını, kafalarında çokça sorular oluşturduklarını düşündürmektedir.

Çocuğu yeni okula alıştırmak ve ısındırmak çok önemlidir. Lise birinci sınıf öğrencilerinin problemlili ve disiplinsiz olmalarına kendi sosyal, kişisel problemleri yanında şunlar neden olabilir ¹⁸ :

-Bir evvelki okulda okulun en büyükleri iken, birden yeni okulun en küçükleri arasına girmeleri ve küçük muamelesi görmeye başlamaları,

-Lise öğretmenlerinin daha katı, daha sert ve daha çok müfredatı düşünmeleri,

-Derslerin birden ağırlaşması ve bazı öğretmenlerin bu uyum devresi de şaşkınlığına önem vermeden çocuğa yüklenmiş olması,

-Bu okullarda rastlanan isim yapmış sıfırcı diye şöhretli bazı öğretmenlerin cesaret kırıcı davranışları,

-Bu okullarda hâlâ özellikle lise bir öğrencilerine hafiften de olsa dayak atılması, hatta ağır lâflar söylenmesi,

-Çocuğun bu sınıfta büyüme çağının en buhranlı devresi olduğunu özellikle müdür yardımcılarının bilmemesidir.

Öğrenci bir de sporcu olmanın getirdiği ihtiyaçlar ve beklentilerle yüklüdür ki bu ihtiyaçlarının yeni okul ortamında karşılanıp karşılanmayacağı endişesi ile kaygılı ve problemlili olabilir. Öğrencileri yeni ortamlarına, sınıflarına ve sosyal aktivitelere alıştırmak, onlara destek olmak, problemlerini çözebilir. Böylece öğrencinin uyum sağladığı bir eğitim ortamında her konuda daha huzurlu ve başarılı olması da beklenebilir. Bu konuda eğitimciler, okulun rehberlik uzmanları ve üst sınıfta okuyan öğrenciler, olumlu tavır ve yaklaşımları ile yeni gelen küçük sınıftaki öğrencilere yardımcı olabilirler.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin veriler okul türlerine göre incelendiğinde; okul yaşamı ($P=.001$), kurum ve kuruluşlar ($P=.001$), ekonomik durum ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.001$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.001$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.001$), benlik ve iç yaşam ($P=.001$) ve gelecek ($P=.001$) ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin yaşları arasında anlamlı farklılıklar tespit edildiği Tablo: 63'te görülmektedir. Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sekiz problem alanında da diğer okul türlerindeki sporcu öğrencilere göre daha az problem sahibi oldukları görülmektedir.

Özel okulların her konuda öğrencilere daha iyi imkânlar sağladığı bilinmektedir. Ancak sporcu öğrencilerin sporcu olmalarından dolayı değişik alanlarda az da olsa problem yaşadığı Tablo: 53'te anlaşılmıştır. Yine de Devlet liseleriyle karşılaştırıldığında özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin az problemlili oldukları görülmüştür. Özel okulların Türkiye genelinde eğitim kalitesi, öğrenciye sağlanan sosyal ve kültürel imkânlar oldukça iyidir. Özel okula gidebilen öğrenci genellikle maddî sıkıntısı olmayan ailelerin çocukları olduğundan diğer okullardaki öğrencilerin günlük olarak yaşadığı birçok problemden uzaktırlar. Devlet okullarının durumları da özel okulların standartlarına biraz yaklaşılabilse problemlerin birçoğu çözülebilir.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin veriler kulüplü olmalarına göre incelendiğinde; yalnızca okul yaşamı ($P=.023$) ile ilgili problem alanı ile öğrencilerin kulüplü olmaları arasında anlamlı düzeyde farklılıklar tespit edildiği Tablo: 65'te görülmektedir. Kulüplü olan öğrencilerin; okul yaşamı ile ilgili problem alanında kulüplü olmayan sporcu öğrencilerden daha fazla problem sahibi oldukları görülmektedir.

Spor kulüpleri, kültürel, sosyal ve sportif etkinlikler yapan ve yaptıran birer eğitim ünitesi ve birer hizmet sektörüdür. Bu anlamda spor hizmetleri girdileri iş gücü, malzeme, tesis, sermaye, çıktılarını ise hissi, ruhi ve fiziki yönlerden memnun, sağlıklı ve sosyalleşmiş toplum bireylerinin oluşturduğunu söylemek mümkündür. Bu bakımdan bir ülkede spora yapılan yatırımlarla fertlere serbest zaman değerlendirmek, dinlenme ve eğlenme gibi ihtiyaçlarını karşılama yanında eğitim, sağlık ve kültür hizmetlerinin de verildiği söylenebilir⁷².

Bu yüzden sporcu öğrenciler kulüplerin imkânlarından yararlanarak spor yapmayı tercih etmektedirler. Kendilerine sağlanan maddi ve manevi destekle daha başarılı olabilmekte, ancak hem kulüplü olarak spor yapmak hem de öğrenci olmakla ayrı sorumluluklar yüklenmektedirler. Çünkü, okul yaşamı ile ilgili sorumlulukları, kulüplü sporcuya çoğu zaman sıkıntı yaratmaktadır. Kulüpteki antrenman saatleri, kulüp adına yapacağı yarışma gün ve saatleri okulla uyumlu gitmeyince, ya okuldan ya da kulüpten problem çıkmaktadır. Sporcu öğrenci ile okul idaresi ve öğretmenler arasındaki bu sıkıntılar, kulüp-okul ilişkisinin sağlanması ile sporcu öğrenciyi rahatlatılabilir. Bunu da antrenör Beden Eğitimi Öğretmeni ya da Okul Rehberlik Uzmanı üstlenebilir. Sporcu öğrenciler, kulüplü olmaya teşvik edilmeli ve kendilerine imkânlar sağlanmalıdır.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin veriler spor branşlarına göre incelendiğinde; sadece okul yaşamı ($P=.038$) ile ilgili problem alanı ile öğrencilerin spor branşları arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu Tablo: 66'da görülmektedir. Branşlarına göre değerlendirilen sporcu öğrencilerin, en fazla kurum ve kuruluşlar, en az beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemlere sahip oldukları görülmektedir.

Okul yaşamı ile ilgili problem alanındaki farklılığın mücadele ve raket sporları ile uğraşan öğrenciler arasından kaynaklandığı görülmüştür. Elde edilen bulgular Güçlü'nün (2000) bulguları ile desteklemektedir.

Güçlü'nün araştırma sonucunda mücadele sporlarından okulla ilgili problem alanında en fazla problemlerin yoğunlaştığı branş olarak mücadele sporları çıkmıştır. Mücadele sporları, antrenman ve müsabaka olarak ağır ve yorucu spor branşlarıdır. Bireysel mücadeleye dayalı olmaları, idmanların sürekli olması, kulüpler bazında sık sık müsabakaların yapılması okul problemlerini yoğunlaştırmaktadır.

Ayrıca mücadele sporlarıyla uğraşan sporcu öğrencilerin branşlarına okul yönetimi ve öğretmenler fazla destek olmamaktalar. Bu yaştaki öğrencilerin çabuk sinirlenip taşkınlık yaptıkları, branşlarını böyle durumlarda kullanabileceklerini yani, çevrelerine zarar verebilecekleri gerekçesi ile mücadele sporlarının okul içinde yapılmasının çok olumlu karşılanmadığı, envanter uygulaması sırasında mücadele sporuyla uğraşan sporcu öğrencilerle yapılan yüz yüze görüşmelerden anlaşılmıştır. Envanter sonucunda da bunun problemler arasında görülmesi şaşırtıcı olmamıştır. Oysa mücadele sporu ile uğraşan sporcu öğrencilerin, kendilerini ve nefislerini kontrol etme yönünde eğitim aldıkları, spor amacı dışında branşlarını kullanmamaları konusunda da etik değerlere sahip oldukları bilinmektedir.

Federasyon ve kulüpten gerekli desteği alamadığı durumlarda sporcu öğrenci, okulla olan problemlerine de çözüm bulamama sıkıntısı yaşamaktadır.

Okullarda raket sporlarına uygun, saha ve tesis bulunmaması (kort tenisi ve badminton) problemin başlıca kaynağıdır. Sporcu öğrenciler, çoğunlukla bilinçli bir şekilde sağlıklarına, beslenmelerine dikkat ettiklerinden bu alanda fazla problem yaşamamaktadırlar.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin verileri sporcu statülerine göre incelendiğinde; sadece okul yaşamı ($P=.035$) ile ilgili problem alanı ile öğrencilerin sporcu statüleri arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu Tablo: 67'de görülmektedir. Sporcu öğrenciler statülerine göre değerlendirildiğinde, spor branşlarında olduğu gibi en fazla kurum ve kuruluşlar, en az beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler yaşadıkları görülmektedir.

Kulüpler arası dereceye sahip sporcu öğrencilerin okul yaşamıyla ilgili probleminin olması daha önceki yorumlarda da kısmen denildiği gibi kulüp çalışma saatlerinin, müsabaka günlerinin okuldaki akademik etkinliklerle uyumlu gitmemesi nedeniyle kaynaklanmış olabilir. Ayrıca bu öğrencilerin en çok kurum ve kuruluşlarla ilgili problem yaşadıkları da bulgularla belirlenmiştir. Federasyonlar kulüplü-okullu sporculara gerekli desteği yeterince vermemektedir. Bu nedenle özellikle eğitim programlarında, ödül yönetmeliğinde sicil, lisans yönetmeliklerinde konuyla ilgili değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca kulüplerin maddi yönden gereken desteği göstermedikleri de bulgular sonucu anlaşılmıştır. Bu sonuç Kolukısa-Büyükkalkan'ın (2001). yapmış olduğu araştırma sonuçlarıyla da örtüşmektedir. Araştırma sonucunda kulüplerin yeterince maddi destek sağlamadığı ortaya çıkmıştır ⁸⁶.

Kulüplerdeki imkânların sporcu lehine iyileştirilmesi ve koşullarının elverişli duruma getirilmesi gerekmektedir. Sporculara verilen vaatlerin yerine getirilmesi de problemlerin çözümünde yardımcı olabilir.

Sporla ilgili ve sporda etkin kurum ve kuruluşlardan bir diğeri de medya, kitle iletişim araçlarıdır. Kitle iletişim araçlarının, toplumsal sürekliliği ve uyumu sağlarken belirleyicilik ve manipülasyon gücünü, popüler kültür ürünlerinden, özellikle spor ürününden almakta olduğu öne sürülebilir. Sporun, popüler kültür ürünü olarak ele alındığını ve bu ürünün, kitlelerin onayı alınarak kitle iletişim araçlarından sunulduğunu göstermektedir ²³. Ancak bu görevini yürütürken kitle iletişim araçlarının spor branşları ve spor statülerine eşit imkan sağlamadığı görülmektedir. Çoğunlukla futbol kaynaklı programlar sunulmakta, diğer branşlardan Dünya, Avrupa vs. dereceli sporcular sıradan bir haber gibi sunulurken bir futbolcunun yaşam hikâyesine kadar medyada (yazılı –sözlü, görüntülü) yer verilmektedir. Bu da futbol dışındaki diğer branşlardaki sporcuların üzülmesine, kırılmasına, motivasyon bozukluğuna hatta bunu problem olarak algılamalarına bile neden olmaktadır.

Spor yayınlarında, modern spor branşlarını tanıtıcı ve geleneksel sporlarının gençliğe ve topluma sevdirmesini ve yeniden canlandırılmasını sağlayabilecek eğitici, tanıtıcı spor programlarının eksikliği de hissedilmektedir.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin veriler babalarının öğrenim durumuna göre incelendiğinde: okul yaşamı ($P=.001$), ekonomik durumu ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.001$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.001$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.001$), benlik ve iç yaşam ($P=.001$) ve gelecek ($P=.001$), ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin babalarının öğrenim durumu arasında anlamlı düzeyde farklılıklar bulunduğu Tablo: 68'de görülmektedir. Babaları okur yazar olmayan sporcu öğrenciler, beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler hariç diğer yedi problem alanında en fazla problem sahibi kimseler olarak tespit edilmiştir. Genel olarak babanın öğrenim düzeyi düştükçe çocuklarının da problemlerinin her alanda arttığı gözükmemektedir.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin veriler annelerinin öğrenim durumuna göre incelendiğinde: okul yaşamı ($P=.001$), ekonomik durumu ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.001$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.001$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.001$), benlik ve iç yaşam ($P=.001$) ve gelecek ($P=.001$), ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin anne öğrenim durumu arasında anlamlı düzeyde farklılıklar bulunduğu Tablo: 69'da görülmektedir. Anneleri okur yazar olmayan sporcu öğrenciler, sekiz problem alanında da en fazla problem sahibi kimseler olarak görülmektedir. Genel olarak babanın öğretim düzeyinde olduğu gibi annelerin öğretim düzeyleri düştükçe çocuklarının da problemlerinin her alanda arttığı gözükmemektedir.

Sporcu öğrencilerin anne ve babalarının öğretim durumları karşılaştırıldığında ise babaların öğretim düzeylerinin annelerin öğrenim düzeylerine göre daha yüksek olduğu Tablo: 68 ve 69'da görülmektedir. Bu karşılaştırma sonucu, Bulgu'nun (1995) araştırması ile örtüşmektedir. "Kitle İletişim Araçlarının Toplumsal Yapıya Olumsuz Etkileri-Sapma Davranışları" adlı doktora tezinde 12-14 yaş grubundaki çocuklara yapmış olduğu anket sonucunda babalarının öğretim düzeyi annelerin öğretim düzeyinden yüksek çıkmıştır.

Ancak son yıllarda geçmiş yıllara oranla bayanların eğitim-öğretim düzeyi yükselmekte ve erkeklerle arasındaki fark her yıl bir öncekine göre kapanmaktadır. Elde edilen bulgulara göre anne ve babasının öğretim durumu düşük olan sporcu öğrencilerin bütün problem alanlarında problemler yaşadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç da Güçlü'nün (2000) çalışması ile örtüşmektedir. Güçlü, araştırmasında baba ve annelerin öğretim seviyesi yükseldikçe öğrenci

problemlerinin azaldığını, eğitim seviyesi düşük anne babaların çocuklarının problemlerinde ise artış olduğunu bulmuştur.

Bu da eğitilmiş anne babanın tutum ve davranışlarıyla, çocukların yaşantılarında karşılaştıkları problemlerle başa çıkmada etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin veriler ailelerinin aylık gelir düzeyine göre incelendiğinde: okul yaşamı ($P=.001$), kurum ve kuruluşlar ($P=.025$), ekonomik durumu ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.001$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.008$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.001$), benlik ve iç yaşam ($P=.012$) ve gelecek ($P=.001$), ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı düzeyde farklılıklar olduğu Tablo: 70’de görülmektedir. Sekiz problem alanında da en fazla problem sahibi öğrenciler, aileleri en düşük gelire sahip kimselerdir. Genel olarak, tüm problem alanlarında, öğrencilerin aile gelirleri azaldıkça problemlerinin arttığı görülmektedir. Bu iki değişken arasında negatif bir korelasyon görülmektedir.

Gelir düzeyi düşük olan ailelerin çocukları olan sporcu öğrenciler karşılaştıkları problemlerin çözümünde yetersiz kalmaktadırlar.

Sporcu öğrencilerin ailelerinin gelirlerinin yüksek olması ise, sporcu öğrencilerin yaşamlarında karşılaştıkları problemlerle başa çıkmada daha yeterli ve çözümücü olmalarını sağlayan etken olarak tespit edilmiştir.

Gelir durumunun iyi olması, ailelerin çocuklarına daha iyi yaşam koşulları ve sosyal imkânlar sunmasında etkili olmaktadır. Anne-babanın eğitim durumu ve gelir seviyesi yükseldikçe çocuklara daha olumlu imkânlar hazırlanabilmekte ve çocuklar spor, müzik, resim, tiyatro gibi aktivitelere daha bilinçli yönlendirilmektedirler. Kılıcıgil’in (1998) “Sosyal Çevre ve Spor İlişkisi” konulu araştırmasında benzer sonuç çıkmıştır. Spora yönelmede maddi gelir unsurunun öne çıktığını ve etkinliğini araştırmasında ortaya koymuştur. Spora yönlendirilen ve spor yapması desteklenen, gelir seviyeleri yüksek ailelerin çocukları karşılaştıkları problemlerin çözümünde de başarılı olabilmektedirler.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin veriler okul başarı durumlarına göre incelendiğinde: okul yaşamı ($P=.002$), ekonomik durumu ($P=.001$), aile yaşamı ($P=.007$), beden sağlığı ve gelişimi ($P=.021$), başkalarıyla ilişkiler ($P=.039$), benlik ve iç yaşam ($P=.037$) ve gelecek ($P=.001$), ile ilgili problem alanları ile öğrencilerin okul başarı durumları arasında anlamlı düzeyde farklılıklar bulunduğu Tablo: 71'de görülmektedir. Okul başarı durumu “çok iyi” olan öğrenciler, kurum ve kuruluşlarla ilgili problemler hariç diğer yedi problem alanında en az problem sahibi kimseler olarak görülmektedir. Genel olarak ise, okul başarısı düştükçe öğrencilerin problemleri artmaktadır. Kara'nın (1991) yaptığı araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Kara, araştırmasında: sporcu öğrencilerin akademik başarılarıyla spor yapmayanlar arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı, basketbol oynayanlarla, kız öğrencilerin daha başarılı olduğunu tespit etmiştir.

Araştırma bulgularına göre okul başarı durumu “çok iyi” olan öğrencilerin sporcu olmalarından dolayı kurum ve kuruluşlarla ilgili (federasyon, kulüp, medya) problem yaşamaları dışında, diğer problem alanlarında en az problemlili oluşları sporun birçok açıdan bireye sağladığı yararların bir sonucu olabilir.

Sporcu öğrencilerin okul başarı durumları incelendiğinde 1073 sporcu öğrencinin 611'i “çok iyi ve iyi”, 401'i “orta” ve sadece 61'i ise “zayıf ve çok zayıf” başarı düzeyinde oldukları görülmüştür.

Bu sonuç, sporcu öğrencilerin spor yapmalarından dolayı okul başarı düzeylerinin düşmediğini tersine sporun öğrencinin akademik başarısına olumlu yönde etki ettiğini ortaya koymuştur. Birçok durum incelemesi okuldaki sosyal faaliyetlere katılmanın çalışkanlık üzerine hemen her zaman iyi bir tesir bıraktığını göstermektedir. Öğretmenler, bu faaliyetleri ergenlerin eğitiminde tamamlayıcı olarak kullanmayı öğrenmelidir. Bu programlar, okulun akademik programları ile paralel yürütülebilirse, öğrencilerin kabiliyetlerini geliştirmede tamamlayıcı bir rol oynayabilir²⁸. Sporcu öğrenciler, zamanı verimli kullanabilirlerse, hem spor yapmayı hem de derslerini başarabilirler.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin veriler spora başladıkları kuruma göre incelendiğinde; hiçbir problem alanı ile öğrencilerin spora başladıkları kurum arasında anlamlı düzeyde herhangi bir farklılık görülmemektedir (Tablo:72). Öğrencilerin spora başladıkları kurum (aile, kulüp ve okul)ile problem sahibi olmaları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Araştırmaya katılan 1073 sporcu öğrencinin 576'sının okulda, 345'inin kulüpte ve 152'sinin de ailede spora başladıkları Tablo: 72'den anlaşılmaktadır. Sonuçlar, spora en çok okulda başladığını ve okulun spordaki etkinliğini ortaya koymaktadır.

Elde edilen bulgular Karaküçük ve Yetim'in (1997) "Sporcuların spor yapma amaçları ve spora yönlendirmede etken olan faktörler üzerine bir araştırma" sonuçlarıyla desteklenmektedir. Burada, sporcu spora yönlendiren en büyük faktörün beden eğitimi öğretmeni olduğu (% 30), bunu kişinin kendi kendini motive etmesinin takip ettiği (% 27.9) ve ailesinin etkisinin en son faktör olarak görüldüğü tespit edilmiştir (% 24.3). Bu sonuçlara göre okul ve beden eğitimi öğretmenleri, spora yönlendirme ve başlatma da birinci sırada etken faktör olmuştur.

Beden eğitimi öğretmenlerinin iyi bir model olmaları da çocukların spora yönelmesinde etki etmiş olabilir.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin verileri Devlet lisesi ve özel lise ayırımına göre incelendiğinde; sporcu öğrencilerin okudukları okul türleri ile sekiz problem alanı arasında da anlamlı düzeyde ($P=.001$) farklılıklar olduğu Tablo: 73'te görülmektedir. Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin özel liselerde okuyanlara göre daha fazla problem sahibi oldukları sekiz problem alanında da açık bir şekilde görülmektedir.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarının yaşamlarını etkileme derecelerine ilişkin veriler Devlet lisesi ve özel lise ayırımına göre incelendiğinde;okul yaşamı; ($P=.001$), kurum ve kuruluşlar ($P=.004$), ekonomik durum ($P=.001$) ve gelecek ($P=.002$) ile ilgili problem alanlarının öğrencilerin yaşamlarını etkileme dereceleri ile okul türleri (Devlet lisesi-özel lise) arasında anlamlı düzeyde farklılıklar olduğu Tablo: 74'te görülmektedir. Özel liselerde okuyan öğrencilerin

beden sağığı ve gelişimi ile ilgili problem alanı hariç, diğer yedi problem alanına ilişkin problemleri yaşamlarını Devlet liselerindeki öğrencilere göre daha fazla etkilemektedir. Devlet liselerindeki öğrenciler daha fazla problem sahibi olmalarına rağmen, bu problemler özel liselerdeki öğrencilere göre yaşamlarını daha az etkilemektedir.

Devlet okullarında (genel, meslek ve anadolu liseleri) okuyan sporcu öğrencilerin, özel okullarda okuyan sporcu öğrencilerden daha fazla problem yaşadıkları sekiz problem alanında da Tablo: 73'de görülmektedir. Ancak, problem alanlarının yaşamları etkileme derecelerine bakıldığında ise özel okulda okuyan sporcu öğrencilerin daha çok etkilendiğı Tablo:74'te görülmektedir. Bu sonuçlar Tablo:57 ve 58'de de teyit edilmiştir.

Özel okulda okuyan sporcu öğrencilerin kendi problemlerine olduğu kadar çevrelerine ve başkalarının yaşadığı problemlere karşı duyarlı olduklarını ortaya koymuştur.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarına ilişkin veriler altyapısal gelişmiş bölge liseleri ve orta gelişmiş bölge liseleri ayırımına göre incelendiğinde: sadece okul yaşamı ($P=.001$), ile ilgili problem alanı ile öğrencilerin altyapısal gelişmiş bölge lisesi-altyapısal orta gelişmiş bölge lisesinde okumaları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu Tablo: 75'de görülmektedir. Okul yaşamı ile ilgili problem alanında altyapısal orta gelişmiş bölge liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin altyapısal gelişmiş bölge liselerinde okuyan sporcu öğrencilere göre açık bir şekilde daha fazla problem sahibi oldukları görülmektedir. Altyapısal olarak orta düzeyde gelişmiş bölge liselerinde okuyan sporcu öğrenciler daha az imkanlara sahip oldukları için okul yaşamlarında daha fazla problemler yaşamaktadırlar.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarının yaşamlarını etkileme derecelerine ilişkin veriler altyapısal gelişmiş bölge lisesi ve altyapısal orta gelişmiş bölge lisesi ayırımına göre incelendiğinde: okul yaşamı ($P=.001$), kurum ve kuruluşlar ($P=.038$), ekonomik durum ($P=.009$), beden sağığı ve gelişimi ($P=.014$) ve benlik ve iç yaşam ($P=.001$) ile ilgili problem alanlarının öğrencilerin yaşamlarını etkileme dereceleri ile öğrencilerin "altyapısal gelişmiş bölge lisesi-altyapısal orta gelişmiş bölge lisesin"de okumaları arasında anlamlı farklılıklar olduğu Tablo: 76'da görülmektedir. Altyapısal orta gelişmiş bölge liselerinde okuyan öğrencilerin sekiz problem

alanına ilişkin sahip oldukları problemler bu öğrencilerin yaşamlarını altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerdeki öğrencilere göre daha fazla etkilemektedir.

Elde edilen bulgulara göre altyapısal gelişmiş bölge liseleri ve altyapısal olarak orta gelişmiş bölge liselerinde spor yapan öğrencilerin problem alanlarında, okul yaşamı, belirgin farklılık olmak üzere alt yapısal olarak orta düzeyde gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin daha problemli olduğu Tablo: 75'te görülmektedir.

Sporcu öğrencilerin problem alanlarının yaşamlarını etkileme derecelerine göre karşılaştırmaları yapıldığında, altyapısal olarak orta düzeyde gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcuların daha fazla etkilendikleri Tablo:76'da görülmektedir. Problemleri de daha fazla yaşamaları sonucu bu problemlerden etkilenme düzeyleri de daha fazla olmaktadır:

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte problem alanları (okul yaşamı, kurum ve kuruluşlar, ekonomik durum, aile yaşamı, beden sağlığı ve gelişimi, başkalarıyla ilişkiler, benlik ve iç yaşam ve gelecek) üzerinde önemli düzeyde etkileşimler gösterip göstermediği incelendiğinde sırasıyla şu sonuçlara (Tablo: 77-84) ulaşılmıştır.

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin okul yaşamıyla ilgili problem alanına ilişkin verileri kişisel bilgilerine göre incelendiğinde, okulun altyapısal gelişmişlik seviyesi ($P=.024$) ve spora başladığı kurum ($P=.029$) dışında diğer kişisel bilgileri okul yaşamına ilişkin problemler üzerinde anlamlı karşılıklı etkileşimler göstermediği Tablo:77'de görülmektedir. Çift yönlü varyans analizi sonucuna göre, Devlet lisesi ve özel liselere giden öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili problemleri, hem okullarının altyapısal olarak gelişmişlik seviyesi hem de spora başladıkları kurum açısından anlamlı farklılıklar göstermektedir. Bu iki bağımsız değişken dışında karşılıklı etkileşimlere rastlanmamıştır.

Özel liselerdeki öğrencilerin % 93,6'sı, Devlet liselerindeki öğrencilerin % 76'sı altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okurken, özel liselerde okuyan öğrencilerin sadece % 6,4'ü, Devlet liselerinde okuyan öğrencilerin % 24'ü altyapısal orta gelişmiş bölgelerdeki liselerde okumaktadırlar (bkz. Tablo:17). Devlet liselerinde okuyan öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili

problem ortalaması, özel liselerdeki öğrencilere göre daha fazladır (bkz. Tablo: 53-54). Ayrıca sporcu öğrencilerin yarıdan fazlası (% 53.7) spora okullarında başladıklarını belirtmektedir (bkz. Tablo 27). Dolayısıyla, Devlet liselerinde okuyan öğrencilerin özel liselerde okuyan öğrencilere göre okul yaşamı ile ilgili problemlerinin okulların altyapısal gelişmişlik seviyesi ve spora başlanılan kurum açısından önemli farklılıklar göstermesi anlamlıdır.

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanına ilişkin verileri kişisel bilgilerine göre incelendiğinde: öğrencinin yaşı ($P=.044$), okul başarısı ($P=.040$) ve spora başladığı kurum ($P=.004$) ile kurum ve kuruluşlara ilişkin problemlerin karşılıklı etkileşimler gösterdiği Tablo: 78’de görülmektedir.

14-15 yaş grubu sporcu öğrencilerin kurum ve kuruluşlar ile ilgili problem alanında diğer yaş grubu sporcu öğrencilere göre daha fazla problem sahibi oldukları görülmektedir (bkz. Tablo:62). Okul başarı durumu “çok iyi” olan öğrenciler, kurum ve kuruluşlarla ilgili problemler hariç diğer yedi problem alanında en az problem sahibi kimseler olarak görülmektedir (bkz. Tablo: 71). Ayrıca sporcu öğrencilerin yarıdan fazlası (% 53.7) spora okullarında başladıklarını belirtmektedir (bkz. Tablo:27). Dolayısıyla, Devlet liselerinde okuyan öğrenciler ile özel liselerde okuyan öğrencilerin kurum ve kuruluşlar ile ilgili problemlerinin öğrencinin yaşı, okul başarısı ve spora başlanılan kurum açısından önemli farklılıklar göstermesi anlamlıdır.

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin ekonomik durum ile ilgili problem alanına ilişkin verileri kişisel bilgilerine göre incelendiğinde: sınıf düzeyi ($P=.014$), kulübe üyelik ($P=.006$) ve okul başarısı ($P=.040$) ile ekonomik duruma ilişkin problemler üzerinde önemli karşılıklı etkileşimler gösterdiği Tablo: 79’da görülmektedir.

Sporcu öğrencilerin sınıf düzeylerine göre problem alanlarına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizinde ekonomik durumu ile ilgili olarak ($P=.001$) bulunmuştur (bkz. (Tablo: 64). Aynı şekilde sporcu öğrencilerin okul başarısına göre problem alanlarına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizinde ekonomik durum ile ilgili olarak ($P=.001$) bulunmuştur (bkz. (Tablo:71). Yine benzer şekilde sporcu öğrencilerin okul türlerine (Devlet lisesi-özel lise) göre problem

alanlarına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizinde ekonomik durum ile ilgili olarak ($P=.001$) bulunmuştur (bkz. (Tablo:73). Kikare testi sonucuna göre, öğrencilerin okul türleri (Devlet okulu- özel okul) ile bir kulübe üyelik arasında ($P< .05$) önem düzeyinde güçlü bir ilişki ($P=.004$) bulunmuştur (bkz. Tablo: 39). Dolayısıyla, öğrencilerin ekonomik durum ile ilgili problemlerde okul türü ile öğrencinin sınıf düzeyi, kulübe üyeliği ve okul başarısı ile önemli etkileşimler göstermesi anlamlıdır.

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin aile yaşamı, beden sağlığı ve gelişimi, başkalarıyla ilişkiler ve benlik ve iç yaşam, ile ilgili problem alanına ilişkin verileri kişisel bilgilerine göre incelendiğinde; hiçbir bağımsız değişkenin aile yaşamına ilişkin problemler üzerinde önemli karşılıklı etkileşimler göstermediği (Tablo: 80-83'te) görülmektedir. Yani sporcu öğrencilerin hiçbir kişisel bilgisi ile okul türü, aile yaşamı ile ilgili problemlerde karşılıklı bir etkileşim içerisinde değildir.

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin gelecek ile ilgili problem alanına ilişkin verileri kişisel bilgilerine göre incelendiğinde; sadece cinsiyet ($P=.048$) değişkenin gelecek ile ilgili problemler üzerinde önemli karşılıklı etkileşim gösterdiği (Tablo: 84) görülmektedir. Yani sporcu öğrencilerin sadece cinsiyeti ile okul türü gelecek ile ilgili problemlerde karşılıklı bir etkileşim içerisinde bulunmaktadır.

Sporcu öğrencilerin cinsiyetlerine göre problem alanlarına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizinde gelecek ile ilgili olarak ($P=.002$) bulunmuştur (bkz. Tablo: 61). Öğrencilerin cinsiyeti ile okul türü (Devlet lisesi-özel lise) arasında bir korelasyon ($P=.832$) bulunmamasına rağmen (bkz. Tablo: 29), sporcu öğrencilerin cinsiyeti ile okul türü gelecek ile ilgili problemlerde karşılıklı etkileşim göstermiştir.

Günümüz eğitim-öğretim anlayışına göre, öğrenciyi tanımadan, onun ilgi yetenek, problem ve ihtiyaçlarını göz ardı ederek yapılan bir eğitimin başarı şansının düşük olacağı kabul edilmektedir. Öğrencinin özellikleri ve çevre faktörleri, öğrenmeyi en az öğretim teknikleri kadar etkilemektedir. Bu bakımdan çağdaş eğitim, öğrencilerin kişisel özelliklerini.

sosyal ve fiziki çevrelerini, tavır ve beklentilerini, çeşitli alanlardaki problemlerini bilmeyi gerekli görmektedir.

Sporcu Öğrencilerin Beklentilerine Göre Değerlendirilmesi:

Yapılan araştırmada sporcu öğrencilerin Beklenti Belirleme Envanteri L'ye göre toplamdan elde ettikleri toplam puanlar ve ortalamalarının sayısal dağılımı Tablo:85'te, beklenti alanlarına göre toplamdan elde ettikleri puanlar ve ortalamaların sayısal dağılımı da Tablo:86'da gösterilmiştir. Puan ve ortalamalarına göre alanları şöyle sıralanmıştır: kulüpten, okuldan, federasyondan, aileden, medyadan, arkadaşlardan ve sponsorlardan.

Beklenti alanlarına göre ilk sıralarda kulüpler okul ve federasyon alanlarının sıralanması; sporcu olmalarından kaynaklanan isteklerin ve yine sporcu olmalarından dolayı karşılaştıkları problemlerin çözümüne yönelik beklentilerin öncelik aldığı düşünülebilir.

Sporcu Öğrencilerin Beklenti Belirleme Envanteri L'den en fazla tercih ettikleri beklentilerin toplam puan ve ortalamalarına göre sayısal dağılımları Tablo:87'de en az tercih ettikleri beklentilerin sayısal dağılımları da Tablo: 88'de verilmiştir.

Sporcu öğrencilerin en çok tercih ettikleri "Okul arkadaşlarımız maçlarımıza-yarışmalarımıza gelerek bizlere destek olmalıdır." şeklindeki 54. sıradaki beklenti olmuştur. Arkadaşla ilgili "Sporcu arkadaşlarımız da birlik-beraberlik içinde, dürüst, sorumluluk sahibi olmalı ve sorun çıkartmamalıdır." şeklinde ifade edilen 56. sıradaki beklenti de en fazla tercih edilen beklenti maddeleri içinde yer almıştır. En fazla tercih edilen on maddenin ikisini arkadaşlıkla ilgili madde oluşturmuştur. Bu da bu yaş grubundaki gençler için arkadaşlığın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Bireyin en büyük bilişsel, duygusal gelişime gösterdiği ve her şeyi eleştirip, soruşturup kendine özgü yeni bir dünya kurmaya çalıştığı ergenlik çağında (adolescence), gencin dayanabileceği en önemli güven kaynağını arkadaşlık oluşturur. Bir çok konuda dengesizlik içinde olan ve denge oluşturmaya çalışan çocuk, arkadaşlık konusunda dengesizlik içinde değildir ²⁹. Ergenler, erişkinlerin kendilerinden neleri öğrenmelerini istediklerini bilmelerine rağmen, bu geçiş

döneminde, kendi ergen gruplarında yoğunlaşırlar. ergen grubu tutumlarını ve ilgilerini, etkinliklerini ve amaçlarını büyük ölçüde düzenleyen baskın bir referans grubu hâline gelir ¹³⁹. Bu yaşlarda yaşlılarının çocuk üzerindeki etkisi, çoğu kez ailenin etkisi kadardır. Araştırmada sporcu öğrencilerin arkadaşlarından kendilerini desteklemek amacıyla yanlarında olmalarını bekleme ile başarılarını, hüznlerini onlarla paylaşmak istemeleri, becerilerini onlara gösterip onlar tarafından onaylamak güdüsünden kaynaklanabilir.

Bu paylaşımı ve iletişimi sağlamak eğitimcilerin spora bakış açısına, daha da önemlisi gençlerin gelişiminin ve duygularının eğitim ortamında ne kadar bilinip önemsendiğine ve okul idarecilerinin tutumuna bağlıdır.

Sporcu öğrencilere arkadaş desteği sağlandığında hem arkadaşlık ilişkileri gelişebilir hem de spordaki başarıları artabilir. Arkadaşlık ilişkisi sporcu öğrencinin okul yaşamındaki bazı sorunlarının çözümüne de katkı sağlamış olur.

Sporcu öğrencilerin en fazla tercih ettikleri 10 beklenti maddesinden birini de 52. sıradaki “ Sadece büyük gözde takımlara ve sporlara reklâm amacıyla sponsorluk yapılması yerine, okul takımlarına, amatör sporlara ve altyapıya sponsorluk yapılmalıdır.” şeklinde ifade edilen beklenti maddesi oluşturmuştur.

Spor sponsorluğu, sponsorluk türleri arasında en geniş yeri alan sponsorluk türüdür. Spor sponsorluğu büyük kitlelere hitap edebilmesi nedeniyle özellikle ürünlerini ve hizmetlerini kısa zamanda geniş kitlelere tanıtmak isteyen firmalara yapılmaktadır. Çünkü spor hedef kitleyle iletişim kurma imkânı sağlayan ve bütün dünyada anlaşılan, aynı dili konuşan bir sponsorluk alanıdır. En fazla sponsorluğu yapılan branşlar arasında futbol, tenis, kayak, araba yarışı, yüzme, atletizm ve at yarışları sayılabilir ¹⁰⁷.

Geleneksel sporlarımızdan, yağlı güreş, cirit, okçuluk, polo ve modern sporlardan badminton gibi spor branşlarının sponsorlar tarafından desteklenmeye daha çok ihtiyacı vardır. Bu branşlarda spor yapan ve yapacak olan sporcu potansiyelini de okullar oluşturmaktadır. Bu spor branşlarının ve yetenekli sporcuların sponsorlar tarafından desteklenmesi, araç gereç ve

malzeme gibi ihtiyaçlarının giderilmesi hem spor branşlarının yaygınlaştırılması hem de geleneksel ve modern sporların tanıtılıp sevdinrilmesini sağlayabilir.

Spor sponsorluğunu destekleyen en aktif sektörler toplam rakamın % 20'siyle finans sektörü, % 15'iyle alkollü içki üreticileri ve % 7'siyle sigara endüstrisi olmuştur. Her ne kadar alkollü içki ve sigara endüstrisinde spor sponsorluğunu yapan, önde gelen kuruluşlar olsa da spor ve alkol, spor ve sigaranın sağlıkla, sağlıklı yaşamla bir arada olamayacağı, konusunda eleştirilere neden olmuştur¹⁰⁷. Spor sponsorluğunu spor ve sporcu için araç, gereç kıyafet gibi malzeme üreten firmalar, süt, bal, meyve suyu, diş fırçası ve macunu gibi sporcunun kullandığı, sağlıklı beslenmesi ve gelişimi için önemli olan temel ürünlerin firmaların üstlenmesi tercih edilir. Zira bu ürünlerin reklamları, spor ve sporcular aracılığı ile büyük ve genç bir kitleye hitap edeceğinden hem sponsor firmalar hem de hedef olan seyirci-taraftar kitlesi yönünden daha olumlu sonuçlar doğurabilir. Söz konusu ürünlerin tercih edilmesi, özendirilmesi sonucu tüketiminin sağlanması, sponsor firmalara, sigara, alkollü içecekler yerine doğal ve sağlıklı ürün reklamıyla daha olumlu bir hizmet sunmanın huzurunu yaşatacaktır.

En çok tercih edilen on beklentiden ikisini 30. ve 53. maddelerdeki tesislerle ilgili beklentiler oluşturmuştur. Bunlar "Büyük firmalar spor tesisi yapma kampanyası başlatmalıdır" ve "Spor tesisleri bakımlı ve temiz olmalıdır" şeklinde ifade edilen beklenti maddeleridir.

Sabancı, Koç, Eczacıbaşı, Enka, Ceylan gibi büyük firmalar, holdingler spor tesisi yapılması için yönlendirici olmalıdır. Mevcut tesislerin bakım ve onarımlarını üstlenmelidirler. Sporun temiz, sağlıklı ve en iyi koşullarda yapılması, ülke sporuna ve sporcusuna yapılacak her türlü destek, geleceğe umutla bakılmasını sağlayacaktır.

Ayrıca büyük firmalar, spor tesisi yapma, sponsorluk, reklâm ve bakım-onarım gibi desteklenme kampanyaları ile sporun yaygınlaşmasına katkı sağlayabilirler.

En çok tercih edilen on maddeden bir tanesini de "Hakemlerin taraf tutmaları ve şike yapmaları engellenmeli ve denetlenmelidir" şeklinde ifade edilen 40. maddedeki beklenti oluşturulmuştur. Bu beklenti maddesinin öncelik alması düşündürücüdür. İlgili spor branşlarında

önemli kararlar alan, yönlendiren ve sonuçlandıran konumundaki kişilerin güven telkin etmesi gerekir. Bu konuda federasyonlara, kulüplere ve hakemlerin eğitiminde görev alan eğitimcilere önemli görevler düşmektedir.

Hakemlik kursları veya seminerleri 15-20 günlük gibi kısa süreli değil, antrenörlük gibi daha uzun süreli bir eğitim şeklinde düzenlenmelidir. Sertifika bu eğitimde gerçekten başarılı olanlara verilmelidir. Ayrıca hakem adayları arasından, ilgili spor dalında spor yapmış olmaları, öğretim seviyeleri yüksek olanlar (en az lise) tercih edilmelidir. Hakem adaylarına, eğitimleri sırasında meslek etiği iyi kavrıtılmalıdır. Spor dalına özgü teknik ve teorik bilginin yanı sıra ahlâkî değerlerin de önemi vurgulanmalıdır. Sorumluluk ve eşitlik ilkesiyle görev yapmaları sağlanmalıdır.

Ancak bu şekilde genç sporcular hakemlerin verdiği kararlara saygı duyarlar. İtiraz, karşı gelme ve tribün anarşisi gibi durumlar önlenmiş olur. Gençler, çalışanın ve hak edenin kazandığını görüp, daha çok çalışmaya motive olurlar.

En çok tercih edilen on maddenin içinde, “Okul maçlarına, amatör spor branşlarındaki yarışmalara, radyo-gazete ve televizyon yayınlarında daha çok yer verilmelidir.” şeklinde ifade edilen 48. sıradaki beklenti maddesi yer almıştır.

Sporun da bir eğitim aracı olduğu unutulmamalıdır. Okullar arası bilgi yarışmalarında olduğu gibi kitle iletişim araçlarının ilgisi spora da yönelmelidir. Ülkemizde birçok radyo ve televizyon kanalı, çok çeşitli gazete mevcut. Spor toplum yararına bir aktivite olduğuna göre kitle iletişim araçları bu konuda sorumluluk almaktan kaçınmamalıdır. Her bir televizyon ve radyo kanalı ve her gazete, bir spor branşının tanıtımını ve yarışmaların takibini üstlenebilse, okul sporları ve sporcuları adına ve amatör sporcular adına büyük bir hizmet sunulmuş olacaktır. Böylece sporun yaygınlaştırılması ve genç sporcuların motivasyonu için olumlu katkılar sağlanacaktır. Belki de bu yayınlar aracılığı ile okul sporlarındaki ve amatör sporlardaki problemler ve beklentiler zamanında aktarılarak çözümleri de üretilebilecektir.

Televizyon kanallarındaki, özellikle de aktif spora yönlendirici mesajların verilebileceği spor programlarının yayın saatleri de önem arz etmektedir. Nitekim hedef kitlelerin

cinsiyetleri, meşguliyetleri, serbest zamanları, ders çalışma, uykuya çekilme gibi durumları iyi ayarlanabilmeli ve ona göre programlar yayına konulmalıdır⁷⁷.

Ayrıca, “Maçlar şifreli yayınlardan ve bazı kanalların tekelinden kurtarılıp herkese sunulabilmelidir” şeklinde ifade edilen 42. sıradaki beklenti maddesi de en çok tercih edilen on maddeden biridir.

Ortak duygu, düşünce ve heyecanları paylaşmanın toplumu kaynaştıran ve pekiştiren unsurlar olduğu bilinmektedir. Coşku, hüznün ve sevinç en çok spor aracılığıyla paylaşılır. Alınan bazı kararların maddî yönü kadar manevî yönüyle de düşünülmesi gerekir. Bu konu da ilgililer duyarlı olmalıdır. Spor gibi geneli ilgilendiren aktiviteler şifreli yayından ve bazı kanalların tekelinden çıkarılmalıdır.

En çok tercih edilen beklenti maddelerinden bir tanesini de “Yabancı oyunculara sağlanan imkânlar yerli oyunculara ve gençlere de sunulmalı ve hatta gençlere daha çok imkân sağlanmalıdır” şeklinde ifade edilen 34. sıradaki beklenti maddesini oluşturmuştur.

Bu konu da gençler arasında ciddi görüş birliği olduğu envanterin uygulanışı sırasında da gözlenmiştir “Yabancı oyuncuların bir tanesine yapılan harcamayla biz takım olarak daha başarılı olur. Türkiye’nin adını dışarlarda bile duyurabiliriz” şeklindeki ifadelerle tanık olunmuştur. Gençlerdeki istek, azim ve kararlılık imkân sağlarsa başarılı olabileceklerini ve geleceğe umutla baktıklarını göstermektedir. Bu beklentinin en fazla tercih edilen on beklentiden birisini oluşturması sporcu öğrencilerin bu konudaki görüş ve hassasiyetlerini göstermektedir.

Sporcu öğrencilerin en az tercih edilen beklentileri “Spor salonumuz yok, spor salonumuz olmalıdır” şeklindeki beklenti olmuştur. Araştırmaya katılan 1073 sporcu öğrencinin 561 kadarı “Spor salonumuz yok, spor salonumuz olmalıdır” derken 612 kadarı da “Spor salonumuz var ancak bakım ve onarımı yapılmalıdır” şeklindeki düşüncelerini ve beklentilerini belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda “Spor salonumuz var, ancak tamir edilmeli” beklentisi “spor salonumuz yok, spor salonumuz olmalıdır” seçeneğinden daha fazla çıkmıştır. Bu sonuç, sorunun mevcut spor salonlarının tamir edilmesiyle biraz da olsa aşılabileceğini göstermektedir.

Ancak spor salonu olmayan gençlerin, nasıl bir ortamda ve hangi şartlarda spor yaptığını düşünmek gerekir. Asıl amaç okullara spor salonu kazandırmak olmalıdır. Okul yapım projelerinde buna titizlikle önem verilmelidir. Okulların, yapıldığı fiziki çevre göz önüne alınmalıdır. Okulun, sınıfları, kantini, öğretmen odası kadar spor salonu da önemsenmeli ve spor salonunun yapılması için yetkililer ısrarcı olmalıdır.

Mevcut spor salonlarında ise gerekli bakım ve onarım için MEB’ den okul idaresine sağlanacak desteğin yanı sıra, okulların başka kurum ve kuruluşlardan ve çevrelerinden yapılacak yardım ve bağışları değerlendirmesine fırsat verilmelidir. Bu konuda İl, İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri ve okul yönetimi yetkiyi paylaşmalı ve hizmeti çabuklaştırmalıdır. Genellikle bu tür girişimler olumsuz sonuçlandığı için, gençlerin bir spor salonuna sahip olma gibi ya da mevcut spor salonlarının yeniden onarımı ve hizmete eksiksiz sunulacağı gibi beklentileri en aza inmiştir. Umutsuzlukları bu tercihlerinden anlaşılmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre sporcu öğrencilerin spor salonu ile ilgili beklentileri en düşük ilk iki beklentilerini oluşturmuştur.

En az tercih edilen on beklentinin birisini de yine aynı konuya benzer bir konu oluşturmaktadır. “Millî eğitimin kendi okulunu kendin yap kampanyası gibi, kendi spor tesisini kendin yap kampanyası başlatmalı ve yaygınlaştırılmalıdır” şeklinde ifade edilen 46. sıradaki beklenti maddesi sporcu öğrenciler tarafından en az beklentilerinden birini oluşturmaktadır. Bu durum, gençlerin bu konuda da umutsuzluklarını göstermektedir. Çünkü en çok tercih edilen on beklenti içinde 53. sıradaki madde ile (Tablo:87), büyük firmalardan spor tesisi kampanyasının başlatılması beklentisinin olduğu görülmektedir. Bu da firmalardan daha umutlu olduklarını ortaya koymaktadır.

Sporcu öğrenciler tarafından en az tercih edilen on beklenti maddelerinden 18. sıradaki beklenti maddesi de yine aynı konuyla ilgilidir. Bu beklenti “Okullar arası bir anlaşma

yapılarak okul spor salonları ortak kullanıma açılmalı ve gece de okul spor salonları hizmete sunulmalıdır” şeklinde ifade edilmiştir.

Birkaç okulun, bir okuldaki spor tesislerinden yararlanılmasının sağlanabilmesi geçici bir çözüm yolu olarak düşünülebilir. Her okulun spor salonu oluncaya kadar, mevcut spor salonları en verimli şekilde kullanılabilir. Isı, havalandırma ve aydınlatma tesisatları iyi çalışan, temiz, bakımlı bir salon ile 24 saat sporcu öğrencilere hizmet verebilir. Salonun, bakım ve onarımı ile temizliği de ortak bir sistem kurularak çözüme kavuşturulabilir. Böylece en az işaretlenen 44. sıradaki beklenti maddesi de kendiliğinden karşılanmış olur. Salonlar 24 saat hizmete sunulabilirse, maçlar da hafta sonlarına, ders dışı saatlere ve gecelere çekilebilir, federasyon-okul-kulüp, işbirliği ile programlar yapılabilir. Sporcu öğrencinin başarısı için uygun koşullar oluşturulabilir. Böylece sporcu öğrenciler, derslerini de aksatmadan hem spor hem de okul sorumluluklarını daha iyi yerine getirebilirler. Federasyon-kulüp-okul arasında iş birliği sağlanabilirse sporcu öğrencilerin daha fazla pratik ve tecrübe kazanmaları kendilerini geliştirmeleri ve maç deneyimlerini artırmaları için maç sayıları da çoğaltılabilir. 36. sıradaki “Maç saatleri artırılmalıdır” beklenti maddesi de en az beklentiler arasında yer almaktadır böylelikle bu beklenti de karşılanmış olacaktır.

Ancak bu konularda sporcu öğrencilerin beklentilerinin oldukça düşük olduğu Tablo: 88’deki sıralamadan anlaşılmaktadır.

Sporcu öğrencilerin en az tercih edilen on beklentiden üç tanesini ailelerle ilgili beklenti maddeleri oluşturmaktadır. Bunlar 7, 4 ve 6. sıradaki, “Ailem yarışmalarına gelip beni izlemelidir”, “Ailem özel sorunlarımla ilgilenmelidir” ve “Ailem antrenörüm ve okulumla diyalog da olmalıdır” şeklindeki beklenti maddeleridir.

Gençler ailelerinden sadece maddî ihtiyaçlarının karşılanmasını değil, onların manevî olarak da kendilerine destek olmalarını ve asıl bu yönde onları anlamalarını ve dertlerine ortak olmalarını isterler. Gençler, içi sıkıldığında ailesiyle konuşup rahatlayabilmeli, sorunlarını onlarla tartışabilmeli, aileyi sadece yiyip içip, cebine harçlık aldığı bir birliktelik olarak görmemelidir. Bu temel ihtiyaçların yanında daha önemlisi kişiliğin, ahlâk yapısının ve eğitiminin

temelini aldığı aile ortamında ruhsal yönden de beklentilerini giderebilmelidir. Anne-babanın sağlıklı ilgisi ve katılımı genelde hem antrenör hem de çocuk tarafından hoş karşılanır. Bu davranış ile çocuğa ilgi gösterirken antrenöre de yardımcı olunur; katılımcı olmalı, ilgi gösterilmeli, antrenöre yardım edilmeli ve çocuk spora teşvik edilmeli; ancak bunlar yapılırken anne-baba da spordan zevk almalıdır⁶³.

Yelpazenin diğer ucunda, çocuğunun spor etkinliklerine hiç katılmayan anne babalar da vardır. Nedenler; yoğun iş programları ya da sosyal zorunlulukla, ilgisizlik ve çocuk tarafından maçlara gelmesinin istenmemesi arasında değişiklikler gösterir. Son durum hariç, çocuğun sportif aktivitelerine katılmak gerekir. Çünkü katılmamayı çocuk anne-babanın ilgisini hak etmediğinin belirtisi olarak algılayabilir⁶³. Çocuklar, spor uğraşlarını aileleriyle paylaşmak ve onlar tarafından desteklenmek isterler¹²³. Bu iletişimi kurabilen aileler, çocuklarının özel sorunlarıyla da ilgilenir ve sağlıklı bir ilişki sağlayabilirler. Böylece aile, çocuğunu spor ortamında destekleyen, özel sorunlarıyla ilgilenen, okul, antrenör ilişkisini de kurmuş, sorunsuz bir aile modeli oluşturabilir.

Beklenti belirleme envanterinde en az tercih edilen on beklentinin sonuncusu da 19. sıradaki "Okulumuzda spor alanı açılmalıdır" (Fen-Matematik, Türkçe- Sosyal Bilgiler alanları gibi) beklenti maddesidir. Okullarda eğitim sisteminden kaynaklanan bazı değişiklikler öğrencilerin beklentilerinde de etkili olmaktadır. Alan açmayla ilgili karar, (kredili sistemin alt yapısı hazırlanmadan açıldığı gibi) sorunlar yaratmaktadır. Spor alanı, sporun çeşitli dallarında uzmanlığı olan, farklı branşlardaki öğretmenlerin bir arada çalıştığı okullarda verimli olabilir, bu alanlara alınan öğrencilerin de yetenekli ve alana uygun öğrenciler olması gerekir. Hiçbir alanda başarılı olamayacak çocukların kaydırıldığı, sporla ilgisiz öğrencilerin alındığı bir alan olmamalıdır. Böyle bir uygulama Türk sporunu da baltalar. Çünkü bu alandan mezun olanlar, Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerine ve Spor Yüksek Okullarının yetenek sınavlarına avantajlı olarak girebiliyorlar. Buralarda okuyan ve mezun olanların spora yön verecekleri düşünülerek seçimlerine titizlikle dikkat edilmelidir. Sporcu öğrencilerin bu konudaki beklenti düşüklüğü, okullarda gerekli alt yapının ve eğitimci kadrosunun oluşturulamamasından olabilir.

Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklenti alanları incelendiğinde: öğrencilerin kulüplerden, okul yöneticileri ve öğretmenlerden, federasyondan ve aileden beklentilerinin; medyadan, arkadaşlardan ve sponsorlardan beklentilerine göre daha fazla olduğu Tablo: 89`da görülmektedir.

Özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklenti alanları incelendiğinde: öğrencilerin kulüplerden, federasyondan, aileden ve okul yöneticileri ve öğretmenlerden beklentilerinin; medyadan, arkadaşlardan ve sponsorlardan beklentilerine göre daha fazla olduğu Tablo:90`da görülmektedir.

Devlet ve özel okullarda okuyan sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına göre karşılaştırma yapıldığında her iki okul grubunda da kulüpten, federasyondan, okuldan ve ailelerinden beklentilerin diğer beklentilerden öncelikli ve daha fazla olduğu görülmektedir.

Sporu ve sporcuyu geliştirmek kulüplerin, federasyonun, okulların ve ailelerin spor ve sporcuya yapacağı destek ve sağlayacağı imkânlarla mümkün olabilir. Öncelikle işe çocukların spor yapmaları desteklenerek spor ortamlarına teşvik edilerek başlanabilir. Spor ortamların da psikolojik açıdan, araç-gereç, tesis açısından çekici ve motive edici olmalıdır ki olumlu gelişmeler görülebilsin. Mevcut tesislerin bakım ve onarımı, randımanlı kullanılması, gündüz hizmete sunulup gece atıl kalması gibi çelişkilerin önlenmesi, yeni ilâve tesisler eklenmesi ya da projeler üretilmesi gibi spor ortamına hazırlık yapılmalıdır.

Okul spor kolu etkinlikleri, çağdaş eğitim sisteminin bir uzantısı olarak Türk eğitim sisteminde yer almaktadır. Spor kollarının kuruluş şeması ve amaçlarına bakıldığında çağdaş bir yaklaşımın sergilendiği söylenebilir. Benzer bir değerlendirmeyi Beden Eğitimi dersinin amaçları ve programları içinde söylemek mümkündür. Ancak bu amaçların gerçekleştirilmesi için uygulamada yeterli çaba sarf edilmemektedir ²⁷. Sporun özellikle eğitim sisteminde teşvik görmesi ve desteklenmesi, okullardaki sporcu öğrencilerin problemlerine de çözüm üretecektir. Ailede ve eğitim kurumlarında spora yönlendirilen, sporu yaşamlarının bir parçası olarak benimseyen gençler, daha sağlıklı gelişerek aileye ve topluma gelecek için güven

verecektir. Sporcu öğrencilerin spordan kaynaklanan problemlerinin çözümünde aile-okul ve spor kurum ve kuruluşları el ele vermelidir.

Altyapısal gelişmiş bölge liseleri ve alt yapısal orta gelişmiş bölge liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklenti alanları incelendiğinde: öğrencilerin kulüplerden, okul yöneticileri ve öğretmenlerden, federasyondan ve aileden beklentilerin, medyadan, arkadaşlardan ve sponsorlardan beklentilerine göre daha fazla olduğu Tablo:91`de görülmektedir.

Altyapısal gelişmiş bölge liseleri ve altyapısal olarak orta düzeyde gelişmiş bölge liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin beklenti alanları incelendiğinde: öğrencilerin kulüplerden, federasyondan, okul yöneticileri ve öğretmenlerden ve aileden beklentilerin, medyadan, arkadaşlardan ve sponsorlardan beklentilerine göre daha fazla olduğu Tablo: 92`de görülmektedir.

Altyapısal gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrenciler ile alt yapısal olarak orta düzeyde gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına göre değerlendirmeleri yapıldığında her iki gruptaki sporcu öğrencilerin de aynı beklentileri olduğu görülmüştür. Devlet ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin beklentileri de bu beklentilerle paralellik göstermiştir.

Bu da sporcu öğrencilerin Devlet ve özel liselerde okumaları, altyapısal olarak gelişmiş bölge liselerinde ya da orta gelişmiş bölge liselerinde olmaları, sporculuk özellikleri nedeni ile beklentilerini değiştirmedigini, ortak beklentilere sahip olduklarını göstermektedir.

Sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle yedi beklenti alanı arasında anlamlı düzeyde farklılıklar olup olmadığı incelendiğinde sırasıyla şu sonuçlara (Tablo: 93-94) ulaşılmıştır: Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler cinsiyetlerine göre incelendiğinde: sadece aileden beklenti ($P=.001$) ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu Tablo: 93`te görülmektedir. Diğer beklenti alanları ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır. Kız öğrencilerin erkeklere göre ailelerinden daha fazla beklenti içerisinde oldukları görülmektedir.

Türk toplumunda olumlu bir gelişme şekli, çocukların kız-erkek olarak ayırt edilmeden kabiliyetleri doğrultusunda spora yönlendirilmeleridir. Bu anlayış şekli, eğitim ve gelirleri iyi ve orta düzeyde olan ailelerde daha sıkça görülmektedir. Spor konusundaki bu gelişme ilerisi için umut vermektedir. Ailelerin spora bakış açısı, her geçen gün olumlu yönde biraz daha değişmektedir. Artık spora teşvik etmekle kalmayıp, ücret ödeyerek çocuklarını yaz okullarına, özel kurslara götürmekte ya da gitmelerini sağlamaktadırlar. Bu durum gelecek açısından ve olimpiyatlara aday bir ülke olmamız bakımından önem taşımakta, umut vermektedir. Ancak yine de kız çocukları, erkek çocuklara oranla spor ortamında veya aile ortamında daha fazla problem yaşamaktadırlar. Bu araştırmanın bulguları da bayan sporcuların erkek sporculardan daha çok aileden beklenti içinde olduğunu göstermektedir. Yani spor yapmaları konusunda, ailelerinden daha fazla anlayış ve destek bekledikleri, bu beklentilerinin karşılanması ile daha başarılı ve mutlu olabilecekleri düşünülmektedir.

Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler yaşlarına göre incelendiğinde: hiçbir beklenti alanı ile öğrencilerin yaşları arasında anlamlı farklılıklara rastlanmadığı Tablo:94` te görülmektedir. Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler okul türüne göre incelendiğinde: öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerden ($P=.001$) ve arkadaşlardan ($P=.004$) beklenti alanları ile öğrencilerin okul türleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edildiği Tablo:95`te görülmektedir. Diğer beklenti alanları ile öğrencilerin okul türü arasında anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır. Bu iki beklenti alanında da özel liselerde okuyan öğrencilerin daha az beklenti içerisinde oldukları görülmektedir.

Devlet okullarında okuyan sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin verileri özel okuldakiler ile kıyaslandığında okuldan ve arkadaşlardan beklentilerinin daha fazla olduğu görülmüştür. Devlet okullarındaki sporcu öğrenciler, özel okullardakilere göre daha kısıtlı imkânlarda okudukları ve spor açısından da daha fazla zorluklarla karşılaştıkları için okul yöneticilerinden, öğretmenlerinden ve arkadaşlarından beklentileri de çok olmuş olabilir.

Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler sınıflarına göre incelendiğinde: öğrencilerin kulüplerden ($P=.003$), federasyondan ($P=.030$) ve medyadan ($P=.037$)

beklenti alanları ile öğrencilerin sınıf düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu Tablo: 96'da görülmektedir. Bu üç alanda ikinci sınıfa giden öğrencilerin en fazla, birinci sınıfa giden öğrencilerin ise en az beklenti içerisinde oldukları görülmektedir.

Sporcu öğrenciler lise birinci sınıfa yeni geldiklerinden okullarını, arkadaşlarını, çevrelerini ve spor imkânlarını öğrenmeye çalışırken ikinci sınıf öğrencileri bu konuda fikir sahibidirler. Okul ya da kulüp adına spor yapmaktadırlar ve onlarla da bazı problemler yaşadıklarından bunların çözümü için kulüpten, federasyondan ve medyadan beklentileri olmaktadır.

Medya ya da kitle iletişim araçları olarak bilinen gazete, dergi, radyo ve televizyonun hızla ilerleyen bir süreç içerisinde artan etkinliği tartışmasız kabul edilmektedir. Televizyon yayıncıları, spor yöneticilerinden gerek spor karşılaşmalarının yayın saatleri gerekse değişik branşların tanıtımı konusunda yardım alabilmelidirler⁵⁵.

Çok az zaman dilimi içinde yayınlanan futbol dışındaki diğer spor branşları, ya çok geç ya da uygunsuz saatlerde yayınlanmaktadır. Çocukların, öğrencilerin ve sporcuların spor programlarını izlemeleri sağlanmalıdır. Bu, özendirme ve yönlendirme için dikkate alınmalıdır. Sporcu öğrencilerin ve bütün amatör sporcuların problemlerini ve beklentilerini yansıtabilecekleri eğitici spor programları yapılmalıdır ve başarılı sporcuların spor yaşamları örnek olarak gösterilmelidir ki model oluşturabilsin.

Bir spor takımı ile veya sporcu ile özdeşleşme, bilhassa gençlik çağında daha kolay olmaktadır. Bu yaşlarda her genç, beğendiği takımın ve sporcunun posterini odasına, dolabına asıyor. Onun gibi hareket ediyor, davranışlarını ve kıyafetlerini ona benzetmeye çalışıyor. Burada önemli bir husus karşımıza çıkıyor: Binlerce insanın kendisiyle özdeşleştiğini bilen bazı spor starlarına çok büyük görevler düşmektedir. Bu kişiler, o toplumda binlerce insanı temsil ettiklerinden ahlak, gelenek gibi yazılı olmayan kanunlara uymalıdır. Çünkü gençlere örnek olmayacak davranışlarda ve kötü alışkanlıklarda bulunmamaları her açıdan önem arz etmektedir⁶⁰.

Gençlerin olumlu motivasyonu ve özdeşleşmesi için, başarılı ve ahlaki değerleri üstün olan sporcuların, model olarak medya önüne çıkartılmaları yönünde bilinçli hareket edilmelidir.

Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler, kulübe üyeliklerine göre incelendiğinde; öğrencilerin ailelerinden ($P=.007$), okul yöneticilerinden ve öğretmenlerden ($P=.001$), kulüplerden ($P=.001$), federasyondan ($P=.001$), medyadan ($P=.001$), sponsorlardan ($P=.001$) ve arkadaşlarından ($P=.001$) beklenti alanları ile öğrencilerin kulübe üyelikleri arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu Tablo 97'de görülmektedir. Tüm beklenti alanı ile öğrencilerin kulübe üye olup olmamaları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yedi beklenti alanında da kulübe üye olan öğrencilerin daha fazla beklenti içerisinde oldukları görülmektedir.

Sporcu öğrencilerden kulüplü olanların yedi beklenti alanının hepsinde diğer öğrencilere göre daha fazla beklentisinin olması, öğrenci ve kulüplü sporcu oluşundan kaynaklanmış olabilir. Sporcuyla kurulabilecek iyi bir iletişim ve psikolojik yaklaşımlar sonucunda bazı problemlerini çözüp, beklentilerin karşılanmasına yardımcı olunabilir. Beklentiler sadece araç, gereç, spor malzemesi açısından olmayıp bazen de psikolojik yönden olabiliyor.

Bazı sporcular müsabakayı kazanma ve kaybetmeyi kendi benliklerine eşit hâle getirerek gurur meselesi yaparlar. Örneğin: Herhangi bir mağlubiyetten bir hafta sonra bile üzgün bir şekilde dolaşır ve sorumluluklarını (derslerini, ödevlerini, ailesiyle olan ilişkilerini, okuldaki davranışlarını, antrenmanlarını) ihmal ederler. Onları yapmaz, yerine getirmez ve önem vermezler⁹⁷. Böyle bir durum da sporcunun eğitiminde rol alan antrenör, beden eğitimi öğretmeni, okul psikoloğu ve hatta ailesi, sporcuyla iletişim kurarak düşüncelerini değiştirmesine, yeniden spora, okuluna ve diğer sorumluluklarına ilgili olmasına yardımcı olabilirler. Problemleri çözülen, beklentileri karşılanan sporcu öğrenci, bakış açısını değiştirip daha dinamik ve enerjik olarak sorumluluklarını üstlenebilir.

Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler spor branşlarına göre incelendiğinde; öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerinden ($P=.006$), kulüplerden ($P=.008$),

federasyondan ($P=.023$) ve medyadan ($P=.025$) beklenti alanları ile öğrencilerin spor branşı arasında anlamlı farklılıklar olduğu Tablo:98'de görülmektedir. Bu dört alanda mücadele sporları ile uğraşan öğrencilerin daha fazla beklenti içerisinde oldukları görülmektedir.

Mücadele sporlarıyla uğraşan sporcu öğrencilerin okuldan, kulüpten, federasyondan ve medyadan beklentilerinin diğer branştaki öğrencilerden daha fazla olması şaşırtıcı değildir; zira problem alanlarında da mücadele sporlarıyla uğraşanların problemleri daha fazla idi. Bu yüzden beklentilerinin olması da doğal olarak araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Zaten okulda çalışma sahası bulmaları oldukça zor ve masraflı branşlar olduğundan maddi yönden de okulların bu branşların minderini, giysisini karşılaması, tesis bulması sıkıntılı olmaktadır. Ayrıca kulüplerde antrenmanların sık ve uzun süreli oluşu, federasyondan beklenen desteğin her zaman istenilen ölçüde alınamaması ve medyada bu sporlara oldukça az yer verilmesi sporcu öğrenciler açısından problem yaratmaktadır. Sayılan bu hususların sporcu öğrencilerde bu problemlere yönelik beklenti oluşturduğu düşünülebilir.

Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler sporcu statülerine göre incelendiğinde: öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerinden ($P=.008$), kulüplerden ($P=.001$), federasyondan ($P=.008$), medyadan ($P=.002$), sponsorlardan ($P=.002$) ve arkadaşlarından ($P=.016$) beklenti alanları ile öğrencilerin sporcu statüleri arasında anlamlı farklılıklar oluşturduğu Tablo 99'da görülmektedir. Tüm beklenti alanında dünya şampiyonu derecesi olan öğrencilerin en az beklenti içerisinde oldukları görülmektedir.

Dünya şampiyonasında dereceye sahip olan sporcu öğrencilerin en az beklentiye sahip olması, birçok açıdan doyuma ulaşmasına bağlanabilir. Sporda üstün başarı, beraberinde beklentilerinin karşılanmasını da sağlamaktadır. Böylece diğer statüdeki sporcu öğrencilere göre daha az beklentiye sahip oldukları düşünülebilir.

Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler babalarının öğrenim düzeyine göre incelendiğinde: öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenleri ($P=.046$) ve arkadaşlar ($P=.002$) ile ilgili beklenti alanı ile öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu Tablo:100'de görülmektedir. Babaları yüksek lisans seviyesinde

öğrenim gören öğrencilerin beklentilerinin diğerlerine göre daha az olduğu görülmektedir. Bu beklenti alanlarındaki anlamlı farklılıklar, öğrenci babalarının ilkokul mezunu ve yüksekokul mezunu olanlar arasından kaynaklanmaktadır (bkz. Tablo 100 ve scheffe testi).

Babalarının öğretim durumları yüksek lisans düzeyinde olan sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına göre en az beklentiye sahip oldukları görülmektedir.

Bu da babanın, öğretim düzeyinin yüksekliği, geliri fazla olan bir meslekte çalışmasına ve çocuğuna daha iyi bir eğitim imkânı yanında güven sağlayıcı ortam yarattığından daha az problem geliştirmeye neden olabilir¹³⁸. Bu yüzden beklentileri de az olmuş olabilir.

Diğer yandan Tablo:100 incelendiğinde babanın öğretim seviyesi en düşük olanların da beklentilerinin azaldığı görülmektedir. Bu durumun, babalarının öğretim düzeyi düşük olan sporcu öğrencilerin beklentilerinin karşılanması konusunda ümitsiz olmalarından kaynaklandığı düşünülebilir. Bu veriler, aile yapısında babanın çocukları üzerinde büyük bir etkisi olmasıyla ilişkilendirilebilir.

Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler annelerinin öğrenim düzeyine göre incelendiğinde: öğrencilerin yalnızca aileleri ($P=.042$) ile ilgili beklenti alanı ile öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu Tablo:101'de görülmektedir. Bu alanda anneleri ilkokul mezunu olan öğrencilerin en az beklenti sahibi oldukları görülmektedir. Tablo:100'de olduğu gibi bu beklenti alanındaki anlamlı farklılık, öğrenci annelerinin ilkokul mezunu ve yüksekokul mezunu olanları arasından kaynaklanmaktadır (bkz. Tablo:101 ve scheffe testi).

Sporcu öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyinin düşmesiyle aileden beklentilerin de azaldığı görülmektedir. Çocuğun içinde bulunduğu sosyo-kültürel yapı toplumdan ve ailesinden beklentilerini etkilemektedir. Bu, bakış açısının dar olması sonucunu getirmektedir. Annelerinin öğretim düzeyi düşük olan sporcu öğrencilerin, beklentilerinin karşılanması konusunda ümitsiz olmalarından dolayı ailelerinden beklentileri de az olabilir. Tablo: 100 ve 101 sonuçları itibarıyla örtüşmektedir.

Anne ve babaların öğrenim düzeylerinin yüksek ya da düşük olması, çocuğun problem ve beklentileri üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler ailelerinin aylık gelir düzeyine göre incelendiğinde; öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenler ($P=.013$), federasyon ($P=.013$) ve arkadaşlar ($P=.039$) ile ilgili beklenti alanları ile öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu Tablo:102'de görülmektedir. Bu beklenti alanlarında düşük gelirli ailelere sahip öğrencilerin, yüksek gelirli ailelere sahip öğrencilere göre daha fazla beklenti içerisinde oldukları tespit edilmiştir.

Ailelerinin aylık gelir düzeyi düşük olan sporcu öğrenciler, okuldan, federasyondan ve arkadaşlarından diğer öğrencilere göre daha fazla beklenti içinde oldukları görülmektedir. Böyle durumlarda genç sporcunun zorunlu harcamalarını ve spor giderlerini karşılamak için okul aile birliğinin desteği sağlanabilir ya da spor dalının federasyonundan, kulübünden yemek, yol ve malzeme yardımı ya da eğitim bursu sağlanabilir. Arkadaşlarından da bu durumlarda daha anlayışlı yaklaşım beklenebilir. Bu temel ihtiyaçları karşılanan sporcu öğrencinin beklentileri de azalabilir.

Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler okul başarı durumlarına göre incelendiğinde; öğrencilerin okul başarı durumları ile hiçbir beklenti alanı arasında anlamlı farklılıklar gözlenmediği Tablo:103'te görülmektedir. Yani öğrencilerin okul başarıları ile beklentileri arasında farklılıklar görülmektedir.

Tablo: 71'de de okul başarı durumu yüksek olan öğrencilerin problem alanlarında en az ortalamaya sahip oldukları görülmekteydi. Başarılı öğrenciler daha az problem sahibi kimselerdir. Öğrencilerin okul başarıları düştükçe problemleri artmaktadır. Ya da problemli olduğu oranda okul başarısı da düşmektedir.

Ancak Tablo:103'te de görüleceği üzere, okul başarısı ile öğrencilerin beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamaktadır. Öğrencilerin okullarında başarılı olup, olmamaları beklenti düzeylerini değiştirmemektedir.

Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler spora başladıkları kuruma göre incelendiğinde: öğrencilerin kulüpler ($P=.011$), federasyon ($P=.004$), medya ($P=.011$) ve arkadaşlar ($P=.024$) ile ilgili beklenti alanları ile spora başladıkları kurum arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu Tablo:104'te görülmektedir. Bu alanlardaki bu anlamlı farklılıklar spora okullarında başlayan ile kulüplerinde başlayanlar arasından kaynaklanmaktadır. Spora kulüplerinde başlayan öğrenciler dört beklenti alanında da en fazla beklenti sahibi olan kimselerdir.

Tablo:72'de öğrencilerin spora başladıkları kurum (okul, aile, kulüp) ile problem alanları arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunamamıştır. Öğrenciler ister kulüplerinde, ister okulda, isterse de ailede spora başlasınlar, bunun problemler üzerinde bir etkisi görülmemektedir. Ancak, öğrencilerin beklentileri ile spora başladıkları bu üç kurum arasında anlamlı farklılıklara rastlanılmıştır. Özellikle de spora kulüplerinde başlayan öğrencilerin kulüplerinden, federasyondan, medyadan ve arkadaşlarından beklentileri daha fazladır.

Bunun nedeni spora kulüplerde başlayan öğrencilerin daha profesyonel düşüncelerinden kaynaklanıyor olabilir. Çünkü spora, okullarında veya ailelerinde başlayan öğrenciler genellikle sporu öncelikle amatörcü düşündükleri için çok fazla beklenti içerisinde olmayabilirler. Ama bir spor kulübünde spora başlayan öğrencinin hedefi daha büyük olacağından beklentileri de diğer arkadaşlarına göre daha fazla olması sonucunu getirebilir. Bu da sporcuların kulübünden, federasyondan daha çok imkân sağlanmasını, medyanın kendi spor branşına daha çok ilgi göstermesini, arkadaşlarının desteğini ve ilgisini beklediğini göstermektedir.

Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler okul türüne (Devlet lisesi- özel lise) göre incelendiğinde; öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerden ($P=.001$) ve arkadaşlarından ($P=.011$) beklenti alanları ile öğrencilerin okul türleri arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu Tablo:105'te görülmektedir. Bu iki beklenti alanı ve genel olarak diğer beklenti alanlarında Devlet liselerinde okuyan öğrencilerin özel liselerde okuyan arkadaşlarına göre daha fazla beklenti içerisinde oldukları gözükmemektedir.

Tablo:73`de Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin özel liselerde okuyan arkadaşlarına göre daha fazla problem sahibi oldukları görülmektedir. Tablo: 105`te de Devlet liselerindeki öğrencilerin özel liselerdeki öğrencilere göre daha fazla beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yani Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrenciler özel liselerde okuyan sporcu öğrencilere göre hem daha fazla problem sahibidirler, hem de daha çok beklenti içerisinde dirler.

Devlet liseleri, hem ekonomik hem de eğitim seviyesi açısından özel liselere göre sıkıntı içerisinde olduklarından, öğrencilerin Devlet liselerinde daha fazla sorun yaşamaları ve ilgili yerlerden daha fazla beklenti duymaları kaçınılmazdır. Özel liselerin sportif faaliyetlerle ilgili donanımları Devlet liselerine göre daha fazladır. Bu durum özel liselerde daha az problem çıkartmakta ve daha az beklenti oluşturmaktadır.

Sporcu öğrencilerin beklenti alanlarına ilişkin veriler, okulların altyapısal gelişmişlik seviyesine göre incelendiğinde; öğrencilerin aileden ($P=.012$), okul yöneticileri ve öğretmenlerden ($P=.001$), kulüplerden ($P=.001$) ve federasyondan ($P=.036$) beklenti alanları ile öğrencilerin okullarının altyapısal gelişmiş seviyesi arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu Tablo:106`da görülmektedir. Bu dört beklenti alanı ve genel olarak diğer beklenti alanlarında altyapısal gelişmiş bölge liselerinde okuyan öğrencilerin altyapısal orta gelişmiş bölge liselerinde okuyan arkadaşlarına göre daha fazla beklenti içerisinde oldukları gözükmektedir.

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kişisel bilgileriyle birlikte beklenti alanları (aileden, okul yöneticilerinizden ve öğretmenlerinizden, kulüplerden, federasyondan, medyadan, sponsorlardan ve arkadaşlardan) üzerinde önemli düzeyde etkileşimler gösterip göstermediği incelendiğinde sırasıyla şu sonuçlara (Tablo: 107-113) ulaşılmıştır:

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin aileleriyle ilgili beklenti alanına ilişkin verileri kişisel bilgilerine göre incelendiğinde; öğrencinin okul türü (Devlet lisesi-özel lise) ile kaldığı yer ($P=.006$) ve annesinin öğrenimi ($P=.028$) dışında, diğer kişisel bilgilerinin ailelerinden beklentiler konusunda önemli karşılıklı etkileşimler göstermediği Tablo:107`de görülmektedir. Tek yönlü varyans analizi sonuçlarında öğrencilerin aileleri ile ilgili beklenti alanı ile öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığa

($P=.042$) rastlanmıştır. Farklılığın kaynağı ise ilkökul mezunu ve yüksek okul-üniversite mezunu annelerden kaynaklanmaktadır (bkz. Tablo: 101 ve scheffe testi). Öğrencilerin %97,1'nin aileleri ile birlikte evde kaldıkları (bkz. Tablo: 22) ve annelerinin babalarına göre öğretim seviyelerinin daha düşük olması (bkz. Tablo: 24) dolayısıyla bu iki değişkenin aile ile ilgili beklentiler konusunda karşılıklı etkileşim gösterdiği düşünülebilir.

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerle ilgili beklenti alanına ilişkin verileri kişisel bilgilerine göre incelendiğinde; öğrencinin okul türü (Devlet lisesi-özel lise) ile babasının öğrenimi ($P=.019$) dışında, diğer kişisel bilgilerinin okul yöneticileri ve öğretmenlerinden beklentiler konusunda önemli karşılıklı etkileşimler göstermediği Tablo: 108'de görülmektedir. Öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenleri ($P=.046$) ile ilgili beklenti alanı ile öğrencilerin babalarının öğrenim düzeylerinin ortalamaları arasında $P<.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklara rastlanmıştır. Farklılığın kaynağı ise ilkökul mezunu ve yüksek okul-üniversite mezunu babalardan kaynaklanmaktadır (bkz. Tablo:100 ve scheffe testi).

Öğrencilerin babalarının ve annelerinin eğitim düzeyleri arttıkça çocuklarının başta eğitim durumları olmak üzere diğer alanlardaki uğraşları ile de yakından ilgilendikleri düşünülebilir. Böylece özel liselere çocuklarını okutan anne-babaların, Devlet liselerine çocuklarını gönderen anne-babalara göre çocuklarının okul durumları ile daha fazla ilgilenmeleri beklenir. Özel okullara çocuklarını gönderen aileler genel olarak Devlet liselerine çocuklarını gönderen ailelerden hem ekonomik hem de sosyo-kültürel açıdan daha yüksek seviyede oldukları için çocuklarının eğitim ve sportif faaliyetlerini daha yakından ve ilgiyle izlemeleri beklenir.

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin kulüpleriyle ilgili beklenti alanına ilişkin verileri kişisel bilgilerine göre incelendiğinde; öğrencinin okul türü (Devlet lisesi-özel lise) ile yaşları ($P=.001$) sınıf düzeyleri ($P=.029$) ve spor statüleri ($P=.036$) kulüplerden beklentiler konusunda önemli karşılıklı etkileşimler gösterdiği Tablo: 109'da görülmektedir. Öğrencilerin yaşları ile kulüplerinden beklentileri ile ilgili olarak yapılan tekyönlü varyans analizinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (bkz. Tablo: 94). Ancak öğrencilerin sınıf düzeyleri

($P=.003$) ve sporcu statüleri ($P=.001$) ile kulüplerinden beklentileri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur (bkz. Tablo: 96, Tablo: 99).

Öğrencilerin yaşları ile bağlı bulundukları kulüplerden beklentileri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Ancak üçüncü bir değişken olarak okul türü de devreye girdiğinde şu sonuç ortaya çıkmaktadır: Devlet lisesi veya özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin yaşları farklılaştıkça bağlı bulundukları spor kulüplerinden beklentileri de farklılaşmaktadır. Öğrencilerin sınıf düzeyleri ve sporcu statüleri ile kulüplerden beklentiler arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Devreye okul türleri girdiğinde de, Devlet lisesi veya özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sınıf düzeyleri ve sporcu statülerindeki farklılıklar bağlı bulundukları kulüplerden beklentileri de farklılaştırmaktadır.

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin federasyonla ilgili beklenti alanına ilişkin verileri kişisel bilgilerine göre incelendiğinde; öğrencinin okul türü (Devlet lisesi-özel lise) ile yaşları ($P=.001$) ve sınıf düzeyleri ($P=.004$) federasyondan beklentiler konusunda önemli karşılıklı etkileşimler gösterdiği Tablo: 110'da görülmektedir. Öğrencilerin yaşları ile federasyondan beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (bkz. Tablo: 94). Ancak öğrencilerin sınıf düzeyleri ($P=.030$) ile federasyondan beklentileri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur (bkz. Tablo: 96).

Öğrencilerin yaşları ile bağlı bulundukları federasyondan beklentileri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Ancak okul türü değişkeni devreye girdiğinde şu sonuç ortaya çıkmaktadır: devlet lisesi veya özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin yaşları farklılaştıkça bağlı bulundukları federasyondan beklentileri de farklılaşmaktadır. Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile federasyondan beklentiler arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Devreye okul türleri girdiğinde de, Devlet lisesi veya özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sınıf düzeylerindeki farklılıklar bağlı bulundukları federasyondan beklentileri de farklılaştırmaktadır.

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin medyayla ilgili beklenti alanına ilişkin verileri kişisel bilgilerine göre incelendiğinde; öğrencinin okul türü (Devlet

lisesi-özel lise) ile kaldığı yer ($P=0.020$) medyadan beklentiler konusunda karşılıklı etkileşimler olduğu Tablo:111'de görülmektedir.

Devlet lisesinde ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin ikamet ettikleri yerler farklılaştıkça medyadan beklentileri de anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Aileleriyle kalan sporcu öğrenciler ile yurtda veya arkadaşlarıyla tuttıkları evde kalan devlet veya özel lise de okuyan öğrencilerin medyadan beklentileri anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Aileleriyle kalan sporcu öğrencilerin medya organlarına daha kolay ve fazla ulaşabilmelerinden dolayı programları takip etme, eleştirme imkanlarına sahip olmaları nedeniyle beklentilerinin de daha fazla olduğu düşünülebilir.

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin sponsorlarla ilgili beklenti alanına ilişkin verileri kişisel bilgilerine göre incelendiğinde: öğrencinin okul türü (Devlet lisesi-özel lise) ile cinsiyetleri ($P=0.030$), yaşları ($P=0.002$) ve spor statüleri ($P=0.034$) sponsorlardan beklentiler konusunda karşılıklı etkileşimler olduğu Tablo: 112'de görülmektedir. Öğrencilerin cinsiyetleri ve yaşları ile sponsorlardan beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (bkz. Tablo: 93, 94). Ancak öğrencilerin sporcu statüsü ($P=0.002$) ile sponsorlardan beklentileri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur (bkz. Tablo: 99). Öğrencilerin cinsiyetleri ve yaşları ile sponsorlardan beklentileri arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır. Ancak okul türü değişkeni devreye girdiğinde şu sonuç ortaya çıkmaktadır: devlet lisesi veya özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin yaşları ve cinsiyetleri farklılaştıkça sponsorlardan beklentileri de farklılaşmaktadır. Aynı şekilde farklı sporcu statüsüne sahip farklı liselerde okuyan öğrencilerin beklentileri de farklılaşmaktadır.

Devlet liseleri ve özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin arkadaşlarıyla ilgili beklenti alanına ilişkin verileri kişisel bilgilerine göre incelendiğinde: öğrencinin okul türü (Devlet lisesi-özel lise) ile yaşları ($P=0.005$) ve sınıf düzeyleri ($P=0.007$) arkadaşlardan beklentiler konusunda karşılıklı etkileşimler olduğu Tablo:113'te görülmektedir. Öğrencilerin yaşları ve sınıf düzeyleri ile arkadaşlardan beklentileri arasında ise anlamlı ilişkiler tespit edilmemiştir (bkz. Tablo: 94, 96). Sporcu öğrencilerin yaşları ve sınıf düzeyleri ile arkadaşlarından beklentileri arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır. Ancak okul türü değişkeni devreye girdiğinde şu sonuç ortaya çıkmaktadır: Devlet lisesi veya özel liselerde okuyan sporcu öğrencilerin yaşları ve sınıf düzeyleri farklılaştıkça arkadaşlarından beklentileri de farklılaşmaktadır.

VI. SONUÇ

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik bazı öneriler sunulmuştur.

Araştırmada, farklı liselerde okuyan (genel lise, meslek lisesi, Anadolu lisesi ve özel lisesi) sporcu öğrencilerin problem ve beklentileri belirlenmiş olup, bu problemlerle beklentilerin okul türlerine, okulların bulundukları bölgelerin altyapısal gelişmişlik düzeylerine ve sporcu öğrencilerin kişisel bilgilerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı karşılaştırılarak ortaya konulmuştur.

Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin genel olarak karşılaştıkları problem alanları, önem derecelerine göre şöyle tespit edilmiştir:

1. Kurum ve kuruluşlarla ilgili problem
2. Okul yaşamı ile ilgili problem
3. Gelecek ile ilgili problem
4. Ekonomik durum ile ilgili problem
5. Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problem
6. Aile yaşamı ile ilgili problem
7. Benlik ve iç yaşam ile ilgili problem
8. Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problem

Sıralamada, sporcu öğrencilerin en öncelikli problem alanlarının; spor kurum ve kuruluşları, okul yaşamı, gelecekle ve ekonomik durumla ilgili olduğu görülmektedir. Bu da spor kulüplerinin, federasyonun, medyanın, okulun, gelecek kaygısının ve ekonomik koşulların, sporcu öğrencilerin yaşamında ne kadar etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Ayrıca sporcu öğrencilerin Problem Tarama Envanteri-L'de öncelik sıralamasına göre en fazla problem olarak gördükleri on problem maddesi şunlardır :

1. Okulda dış alına imkânının olmadığı

2. Medyada futbol dışındaki sporlara eşit yayın imkânı sağlanmadığı
3. Medyada sporcu öğrencilerin problemlerini yansıtan programların yapılmadığı
4. Medyanın spora teşvik edici ve eğitici yayınlarının yetersiz olduğu
5. Medya sporcuların hataları ve gece hayatları sıkça gündemde tutularak, sporcuların topluma yanlış tanıtıldığı
6. Medyada geleneksel sporlarımızın tanıtımının yeterince yapılmadığı
7. Medyada modern sporları tanıtan programlara fazla yer verilmediği
8. Kulüplere yapılan ve onlardan sporculara yansıyan maddî ve manevî yardımın yeterli olmadığı
9. Okullarda TM. FM. TS. YD gibi bölümler açılmasına rağmen, spor alanının açılmadığı
10. Mevcut spor tesislerinin ısıtma, ışıklandırma ya da havalandırma tesisatlarından en az birisinin problemlili olduğu.

Sporcu öğrencilerin en temel ihtiyacı olan yıkanma, duş alma şartlarının kendilerine sağlanmaması en çok sporcu öğrenciyi etkilemekle birlikte, sporcunun sağlığı ve spor yaşamının geleceği açısından hem spor eğitimcilerini hem de sporcu ailelerini yakından ilgilendirmektedir.

Sporcu öğrencilerin problemi olarak belirlenen ilk on maddenin altısının medya ile ilgili problem maddeleri oluşturmaktadır.

Medya, futbol dışındaki sporlara eşit yayın imkânı sağlamamaktadır. Medya bu toplumsal sorumluluğunu yerine getirerek amatör spor branşlarına da eşit yayın imkânı sağlamalıdır. Ayrıca modern spor dalları ile geleneksel sporları tanıtıcı, spora teşvik edici ve eğitici programların yeterince yapılmadığı, yapılanların da yetersiz olduğu, yapılan programların da sporcu öğrencilerin beklentilerini karşılamadığı tespit edilmiştir.

Sporcu öğrencilerin kulüplerinden yapılan maddî ve manevî yardımın yetersizliği de önemli problemler arasında görülmüştür. Kulüplerin yapacağı yardımlar sporcu öğrenciyi hem okul yönünden hem de aile yönünden rahatlatmaktadır.

Sporcu öğrencilerin okullarında spor alanlarının açılmadığı, spor tesislerinin ısıtma, ışıklandırma veya havalandırma tesisatlarında problemlerin bulunduğu belirlenmiştir. Mevcut tesislerin bakım ve onarımı yapılarak tesis problemi önemli ölçüde giderilebilir. Bu konuda İl, İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine, okul yöneticilerine daha fazla yetki verilmelidir. Bunlar aracılığı ile yerel yönetimle ve çevre kuruluşlarla iş birliği yapılarak problemlerin çözümü kolaylaştırılabilir.

Araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin genel olarak belirttikleri beklenti alanları önem derecelerine göre şöyle belirlenmiştir:

1. Kulüplerden beklentiler
2. Okul yönetiminden beklentiler
3. Federasyondan beklentiler
4. Ailelerinden beklentiler
5. Medyadan beklentiler
6. Arkadaşlarından beklentiler
7. Sponsorlardan beklentiler

Sıralamada, sporcu öğrencilerin en öncelikli beklentilerinin kulüplerinden olduğu görülmektedir.

Beklenti alanlarına göre ilk sıralarda kulüplerden, okuldan ve federasyondan beklentilerin sıralanması; sporcu olmalarından kaynaklanan isteklerin ve yine sporcu olmalarından dolayı karşılaştıkları problemlerin çözümüne yönelik beklentilerin öncelik aldığı görülmektedir.

“Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L”den öncelik sıralamasına göre en fazla tercih edilen on beklenti maddesi aşağıda belirtilmiştir:

1. Okul arkadaşlarının maçlara, yarışmalara gelerek destek olmaları
2. Sadece büyük, gözde takımlara ve sporlara reklâm amacıyla sponsorluk yapılması yerine, okul takımlarına, amatör sporlara ve altyapıya sponsorluk yapılması
3. Büyük firmaların spor tesisi yapma kampanyası başlatması
4. Hakemlerin taraf tutmalarının ve şike yapmalarının engellenmesi ve desteklenmesi
5. Okul maçlarına, amatör spor branşlarındaki yarışmalara yazılı ve görsel basının daha çok yer vermesi
6. Sporcu arkadaşların birlik-beraberlik içinde dürüst, sorumluluk sahibi olmaları ve sorun çıkarmamaları
7. Spor tesislerinin bakımlı ve temiz olması
8. Yabancı oyunculara sağlanan imkânların yerli oyunculara ve gençlere de sunulması
9. Maçların şifreli yayınlardan ve bazı kanalların tekeline kurtarılıp herkese sunulabilmesi
10. Branşlar için gerekli spor araç, gereç ve malzemelerin eksiksiz sunulması şeklinde tespit edilmiştir.

En fazla tercih edilen on beklenti maddesinin ikisini arkadaşlarla ilgi beklentileri oluşturmuştur. Bu da bu yaş grubundaki gençler için arkadaşlığın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Araştırma sporcu öğrencilerin arkadaşlarından kendilerini desteklemek amacı ile yanlarında olmalarını bekleme ve başarılarını, hüznlerini onlarla paylaşmak istemeleri, becerilerini onlara gösterip, onlar tarafından onaylanmak güdüsünden kaynaklandığını göstermektedir. Gençlerin gelişim dönemlerinde bu isteklerinde samimi ve haklı olduğunu bilerek çözüm üretmek, okuldaki eğitimci kadronun tutumuna bağlıdır.

Spor, hedef kitle ile iletişim kurma imkânı sağlayan ve bütün dünyada anlaşılan, aynı dili konuşan bir sponsorluk alanıdır. Bu sponsorluklar okul takımlarına, amatör sporlara ve altyapıya yönlendirilip Türk sporunun gelişmesine katkı sağlanmalıdır.

Büyük firmalar ve holdingler, spor tesisi yapılması için yönlendirici olmalı, mevcut tesislerin de bakım ve onarımını üstlenmelidirler.

Sporun temiz, sağlıklı ve iyi koşullarda yapılması, ülke sporuna ve sporcusuna yapılacak her türlü destek olacak ve geleceğe umutla bakılmasını sağlayacaktır.

Hakemlerin taraf tutmaları ve şike yapmaları engellenmeli ve denetlenmeli şeklindeki beklenti maddesinin öncelik alması düşündürücüdür.

İlgili spor branşlarında önemli kararlar alan, yönlendiren ve sonuçlandırabilen konumdaki kişilerin güven tekin etmesi gerekir. Bu konuda federasyonlara, kulüplere ve hakemlerin eğitiminde görev alan eğitimcilere önemli sorumluluklar düşmektedir.

Ortak duygu, düşünce ve heyecanları paylaşmanın toplumu kaynaştıran ve pekiştiren unsurlar olduğu bilinmektedir. Coşku, hüznün ve sevinç en çok spor aracılığı ile paylaşılmaktadır. Alınan bazı kararların maddî yönü kadar manevi yönü ile de değerlendirilmesi gerekir. Bu konuda ilgililer duyarlı olmalı, spor gibi geneli ilgilendiren etkinlikler şifreli yayınlardan ve bazı kanalların tekelinden çıkartılmalıdır.

En çok tercih edilen beklenti maddelerinden birisi de yabancı uyruklu sporculara sağlanan imkânlar gibi yerli sporcular ve gençlere de imkânlar sağlanmasıdır. Bu konu da gençler arasında ciddi görüş birliği olduğu envanter sonuçlarından anlaşılmaktadır.

Sporcu öğrencilerin okullarda spor ve ders amacına yönelik araç, gereç ve malzeme eksikliklerinin giderilmesi, öğrencilerin gelişimi ve Beden Eğitimi dersinin amaçlarının gerçekleşmesi açısından dikkate alınmalıdır.

Problem alanlarının tümü göz önüne alınarak yapılan değerlendirmede; Devlet liselerinde okuyan sporcu öğrencilerin, özel liselerde okuyan sporcu öğrencilere oranla her alanda daha çok problem tespit edilmiştir.

Problemlerin yaşamlarını etkileme düzeyleri açısından karşılaştırıldıklarında ise, özel okulda okuyan sporcu öğrencilerin daha çok etkilendiği ortaya çıkmıştır.

Altyapısal olarak gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilere göre altyapısal olarak orta düzeyde gelişmiş bölgelerdeki liselerde okuyan sporcu öğrencilerin daha çok problemli oldukları görülmüştür.

Araştırmanın çeşitli bölümlerinde ulaşılan bulgular, ülkemizde ve diğer ülkelerde özellikle öğrenci problemlerine yönelik yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir.

Bir toplumda üretken ve bilimsel düşünme gücüne sahip, hoşgörülü çağdaş bireyler yetiştirmek için bu değerleri bireylere kazandıracak bir eğitim sisteminin varolması gereklidir.

İnsanları, toplumların ve ulusların dil, din, rejim ve ırk ayrılıklarına bakılmaksızın aynı şartlar altında bir araya gelmelerini sağlayabilen olgulardan biri de beden eğitimi ve spordur. Bu yüzden beden eğitimi ve sporun gençler arasında özellikle okul düzeyinde yaygınlaştırılması sağlanmalıdır. Bunun için de gerekli altyapı hizmetleri, araç, gereç, tesis ihtiyaçları ile eğitim ve danışmanlık hizmetleri birlikte sunulmalıdır.

Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgular ışığında sporcu öğrencilerin problemlerini çözmeye yönelik öneriler ele alınmaktadır.

Bu çalışmada sporcu öğrencilerin problem ve beklentileri geniş bir açıdan tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen verilerle sporcu öğrencilerin problemlerinin çözümünde politika üretmek ve uygulamak konumunda olan kişi ve kurumlara, en azından başlangıç noktası olmak bakımından önemli olabilir.

- Avrupa Birliği'ne girme sürecinde bulunan, olimpiyatlara talip olan ülkemiz de spor faaliyetleri, orta öğretim gençlik tabanına yayılmalı ve bunun için okul, kulüp, federasyon, medya ve aile iş birliği sağlanmalıdır.

-Beden eğitimi ve spor etkinlikleri okullarda öğrenciler arasında yaygınlaştırılırken, toplumun en genç ve dinamik unsurları olan bu kesimin Türk sporuna kaynak teşkil etmesi temel görüş olarak benimsenmelidir.

- Sporun potansiyelini oluşturan okullarda kulüpleşmeye gidilmelidir.

- Bu araştırmada, sportif etkinliklere katılmanın akademik başarıyı olumsuz yönde etkilemediği ortaya çıkmıştır. Aksi yöndeki genel kanının giderilmesi için ana baba ve öğretmenler aydınlatılmalıdır.

- Sporcu öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinin ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının yapmış olduğu özel yetenek sınavında avantajlı duruma geçmeleri açısından orta öğrenimdeki "spor alanı" uygulaması desteklenmeli; ancak bunlara alınan öğrencilerin seçiminde gereken titizlik gösterilmelidir.

- Spor tesis ve imkânları açısından Devlet okullarının da özel okullar standardına getirilmelidir.

- Sporcu öğrencilerin devamsızlık yapmaması ve eğitim düzeyinin düşmemesi açısından okullar arası düzenlenen sportif organizasyonların il içinde akşamları ve hafta sonları, Türkiye genelinde yarı finallerin yarıyıl tatillerinde, Türkiye finallerinin ise yaz tatillerinin ilk haftalarında yapılması sporcu öğrencilerin derslerinden geri kalmasını önleyecektir. Ayrıca hâlen ilk dört ayda yoğunlaşan sportif organizasyonların yıl içinde sekiz aya yayılması da spora olan ilginin devamlılığını sağlayabilir.

- Sporcu öğrencilerin gösteriler ve yarışmalar nedeni ile aksattıkları derslerine yönelik olarak, okullarda ders öğretmenleri tarafından yetiştirilmeleri ve telâfi kurslarının verilmesi sağlanmalıdır.

- Okullardaki koruma derneği ve okul aile birliğinin iş birliği ile okulun dereceye giren sporcu öğrencilerine burs verilmeli ve maddî yönden destek sağlanmalıdır.

- Öncelikli olarak mevcut spor tesislerinin bakımı ve onarımı yapılmalı, tesisler sağlıklı şekilde kullanıma sunulmalıdır.

- Okullara ekonomik olması açısından güneş enerjisinden faydalanılacak sistem kurularak sporcu öğrencilerin düş alına imkânına kavuşmaları sağlanmalıdır.

- Okul yönetimi ve öğretmenlerinin teşviki ile sporcu öğrencilerin maç ve yarışmalarına arkadaşlarının izleyici olarak katılmaları sağlanmalıdır. Bu hem yarışmacı öğrenci için moral kaynağı oluşturacak, hem de izlemeye giden öğrencilerin bir kısmının bu sporu sevmesine belki de spora başlamasına sebep olacaktır.

- Medyada geleneksel ve modern sporları tanıtıcı programlara da yer verilmelidir. Ayrıca, gençlere ve ailelere yönelik spor konusunda eğitici programlar yapılmalıdır. amatör sporlara ve sporcu öğrencilere problem ve beklentilerini yansıtacakları programlar yapılmalıdır. Bu programların yayın saatleri de hitap edeceği kitleye göre ayarlanabilmelidir.

- Bu araştırma Ankara ilinde yapılmıştır. Konunun Türkiye genelinde okulların çeşitli kademelerinde araştırılması yararlı olabilir; ayrıca bilimsel araştırma sonuçları birleştirilerek Türk sporu adına köklü çözümler üretilebilir.

ÖZET

Bu araştırmada farklı liselerde okuyan sporcu öğrencilerin problem ve beklentileri belirlenerek, bu problem ve beklentilerin okul türlerine, okullar bulundukları bölgelerin altyapısal gelişmişlik düzeylerine ve sporcu öğrencilerin kişisel bilgilerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı karşılaştırılmıştır.

Araştırmanın evrenini 2000-2001 Eğitim-Öğretim yılında Ankara'nın sekiz merkez ilçesinde okuyan 4206 sporcu öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada, tabakalı orantılı tesadüfi örneklem yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde tek ve çift yönlü varyans analizi, t-testi, ki kare testi ve scheffe testi uygulanmıştır. Araştırmada iki envanter kullanılmış olup, geçerlik ve güvenilirlikleri ayrı ayrı yapılmıştır. "Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L" sekiz problem alanı ve 106 problem maddesinden, "Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L" ise yedi beklenti alanı ve 56 beklenti maddesinden oluşmuştur. Envanterler ve Kişisel Bilgi Formu, örneklem olarak belirlenen 1073 sporcu öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir:

"Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L" den elde edilen puanların sayısal dağılımlarına göre, araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin problem alanları sırasıyla şunlardır:

1. Kurum ve kuruluşlarla ilgili problemler.
2. Okul yaşamı ile ilgili problemler.
3. Gelecek ile ilgili problemler.
4. Ekonomik durum ile ilgili problemler.
5. Başkalarıyla ilişkiler ile ilgili problemler.
6. Aile yaşamı ile ilgili problemler.
7. Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler.
8. Beden sağlığı ve gelişimi ile ilgili problemler

Sıralamada, sporcu öğrencilerin en öncelikli problemlerinin; spor kurum ve kuruluşları, okul yaşamı, gelecekle ve ekonomik durumla ilgili olduğu görülmektedir. Bu tespit spor kulübünün, federasyonun, medyanın, okulun, gelecek kaygısının ve ekonomik koşulların

diğer problem alanlarına göre sporcu öğrencinin yaşamında ne kadar etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Ayrıca “Sporcu Öğrenci Beklenti Belirleme Envanteri-L” den elde edilen puanların sayısal dağılımına göre araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin beklenti alanları öncelik sıralamasına göre şöyle tespit edilmiştir:

1. Kulüplerden beklentiler.
2. Okul yönetiminden beklentiler.
3. Federasyondan beklentiler.
4. Ailelerinden beklentiler.
5. Medyadan beklentiler.
6. Arkadaşlarından beklentiler.
7. Sponsorlardan beklentiler

Beklenti alanlarına göre ilk sıralarda kulüplerden, okuldan, federasyondan beklentilerin yer alması, sporcu olmalarından kaynaklanan isteklerin ve yine sporcu olmalarından dolayı karşılaştıkları zorlukların çözümüne yönelik beklentilerin, öncelik taşıdığını göstermiştir.

Ayrıca bulgular sonucunda, sporcu öğrencilerin genel olarak Devlet ve özel liselerde, altyapısal olarak gelişmiş ve orta düzeyde gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenim görmeleri ve kişisel bilgilerine göre problem ve beklentilerinin farklılık gösterdiği tespit edilmiş olmasına rağmen birçok problemleri de ortak yaşadıkları anlaşılmıştır. Öğrenciye verilecek spor hizmetlerinde, eğitim-öğretim faaliyetleri plânlanırken, değişen şartlara, yeni gelişmelere bağlı olarak sporcu öğrencilerin ne tür problem ve beklentileri olduğunun belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bunun yanında bu tür çalışmaların her okul türü ve kademesinde belli periyotlarla yapılmasında yarar vardır. Böylece elde edilecek bulguların ve çözüm yollarının birleştirilerek sporcu öğrencilere götürülecek hizmetlere yön vereceği düşünülebilir.

SUMMARY

In this research, by being determined the problems and expectations of the sportsmen or sportswomen who are students at various High schools, it has been compared that if these problems and expectations have any differences among them or not in accordance with the kinds of High Schools, infrastructural development levels of schools and personal data of the sportsmen/sportswomen.

4206 sportsmen/sportswomen, who were students at schools in eight central countries of Ankara, in the Education Year of 2000-2001, joined in this research. The method of Level proportional change sampling has been used. In statistical analysis of the obtained data, variance analysis with one-way and two way, t-test, ki square test and scheffe test were used. Two inventories were used in the research, and validity and reliability were realized separately. "Sportsman/Sportswoman Problem Scanning Inventory-L" has got eight problem fields and 106 problem articles, and "Sportsman/Sportswoman Expectation Determination Inventory-L" has got seven Expectation Fields and 56 Expectation articles. Inventories and Personal Data Form were applied to 1073 sportsmen/sportswomen who were students and were determined as sampling. Findings obtained through this research can be summerized as follows:

According to the arithmetic distribution which were obtained from "Sportsman Student Problem Scanning Inventory-L" the problems of the athlete students have been determined as follows:

- 1.Problems about the institution, establishment.
- 2.Problems about school life.
- 3.Problems about future expectations.
- 4.Problems about economical conditions.
- 5.Problems about other people.
- 6.Problems about family life.
- 7.Problems about personality and inner life.
- 8.Problems about body health and development

In this listing it's observed that problems about the sports institutions, school life, future expectations and economical conditions are the leading problems through all of the listing. This points out the importance of sports club, federation, media, school, future anxiety and economical conditions when compared to other fields of problems.

According to the arithmetic distribution of the expectations of athlete students which were obtained from "Sportsman Student Expectation Determination Inventory-L", the expectation fields of the sportsmen, who joined in the research, have been determined in accordance with priority order as follows:

- 1.Expectations from sports club.
- 2.Expectations from school management.
- 3.Expectations from federation.
- 4.Expectations from family.
- 5.Expectations from media.
- 6.Expectations from friends.
- 7.Expectations from sponsors.

As the leading expectations are from sports club, school and federation, it becomes clear that they have priority in solving problems of the athlete students which are caused by these students' athletic activities.

Besides as a result of these findings it's understood that athlete students are mainly attending to state and private high schools which have developed substructures and these students have common problems and expectations although their problems and expectations differ due to their levels of personal knowledge. While educational programs and activities are being planned, determination of the problems and expectations of the sports students have a vital importance to provide beneficial sports services. It's also useful to make such regulations in every school and stage in certain periods. Thus it can be accepted that these findings and proposed solutions can be gathered and can give a direction to the facilities for sports students.

KAYNAKLAR

1. AÇIKADA, C., ERGEN, E.: Bilim ve Spor. s.160, 215, 216. Büro-Tek Ofset Matbaacılık. Ankara. (1990).
2. AÇIKGÖZ, K.Ü.: Etkili Öğrenme ve Öğretme. 1. Baskı, s.181, 204. Kanyılmaz Matbaası. İzmir. (1996).
3. ADAMS, J.F.: Ergenliği Anlamak. (Yay.Haz.: Bekir ONUR), 1. Baskı, s.115. İmge Yayınları. Ankara. (1995).
4. ADEM, M.: Eğitim Planlaması. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Araştırmaları Merkezi (EFAM) Yayın No:1. Genişletilerek Yeniden Düzenlenmiş İkinci Baskı, s.2. Sevinç Matbaası. Ankara. (1981).
5. AKGÜN, N.: Egzersiz Fizyolojisi, s:27. Ege Üniversitesi Matbaası. İzmir. (1982).
6. AKSU, B.: Gençlik döneminde Görülen Bazı Zararlı Madde Alışkanlıkları ve Din Eğitimi. Gençlik Dönemi ve Eğitimi. "İslâmi İlimler Araştırma Vakfı Tartışmalı İlmi Toplantılar Dizisi", No:29. Ensar Neşriyat s-49-70, İstanbul. (2000).
7. ALTUNTAŞ, Z.: Ortaöğretim Gençliğinin Sportif Eğilim ve Beklentileri (Trabzon Uygulaması). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Ankara. (1995).
8. BACANLI, H.: Gelişim ve Öğrenme. Geliştirilmiş 3. Basım, s.42-125. Ankara. (2000).
9. BAKIRCIOĞLU, R.: Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Geliştirilmiş 4. Baskı, s.23-25. Turhan Kitapevi. Ankara. (1994).
10. BALTACIOĞLU, İ.H.: Pedagojik İhtilal, s.61-69. Anadolu Matbaası, İstanbul. (1964).
11. BAŞARAN, İ.E.: Eğitim Psikolojisi, 5. Kez Yeniden Basım, s.57, 88, 206. Gül Yayınevi. Ankara. (1996).
12. BAŞER, E.: Uygulamalı Spor Psikolojisi, 3. Baskı, s.11,12, Spor Kitapevi. Ankara. (1998).
13. BAYAR, P.: "Çocuk ve Genç Sporlarının Psikolojik Boyutu", Ankara Üniversitesi Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Seminer Kitabı, 7-8 Haziran 1996, s.79-95. Ankara Üniversitesi Basımevi. Ankara. (1997).

14. BAYMUR, F. : “Yurtta Kalan Yüksek Öğrenim Gençlerinin Başlıca Problemleri”. Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, C.1. S.1. s. 58-73. (1969).
15. BAYMUR, F.: “Lise ve Dengi Okullara Devam Eden Öğrencilerin Problemleri”, Araştırma Raporu, s.1. 12. MEB Talim ve Terbiye Dairesi Test ve Araştırma Bürosu, Ankara, (1975).
16. BAYMUR, F.: KILIÇCI, Y.: Problem Tarama Envanteri, Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü Yayını, Ankara, (1976).
17. BAYMUR, F.: Genel Psikoloji, s.53-61, İnkılâp Kitapevi, İstanbul, (1989).
18. BERKTİN, C.T.: Öğrenci Problemleri, s.168-181, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara (1974).
19. BİLEN, M.: Sağlıklı İnsan İlişkileri, Geliştirilmiş Beşinci Baskı, s. 35.36, Ankara, (T.Y).
20. BİLGE, N.: Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi, Kültür Bakanlığı Yayın No: 1095, s.1-21, Ankara, (1989).
21. BUCARIA, L. J.: “ The Relation of Sports Status To Body Image, Self-Esteem And Fearfulness in High School Adolescents”, PH.D, New York University, (1989).
22. BULGU, N.: Kitle İletişim Araçlarının Toplumsal Yapıya Olumsuz Etkileri-Sapma Davranışları, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara (1995).
23. BULGU, N.: “Sporun Diğer Popüler Kültür Ürünleriyle Sosyo-Kültürel Yapıyı Anlamlandırması-Kitle İletişim Araçlarında Kullanımı” Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Seminer Kitabı, s.97-107, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, (1996).
24. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ, Belediye Teşkilatı Bulunan Yerlere Ait Binalar Cetveli, Ankara, (2000)
25. CARLSON, T. B.: “Why Students Hate, Tolerate, or Love Gym: A Study of Attitude Formation and Associated Behaviors in Physical Education”, EDD, University of Massachusetts, USA, (1994).
26. CARPENTER, P.J.: Staying In Spore : Young Athletes’ Motivations For Continued Involvement (High School Sports, Commitment Variance, Social Recognition), California University, USA, (1992).

27. CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ, “Eğitim ve Öğretim Kurumlarında Spor, Eğitim-Finans ve Yönetim Yapılanması” Türkiye’de Sporcu ve Sporcuyu Geliştirmeye Yönelik Yeni Bilimsel Yöntem ve Projelerin Tespiti ile İlgili Üniversitelerle Yapılan III. Toplantı, Eskişehir, s.233-238, (2001).
28. COLE, L.: Çocukluk ve Gençlik Psikolojisi, MEB Öğretim Kitapları, No:126, s.91-195, İstanbul, (1968).
29. CÜCELOĞLU, D.: İnsan ve Davranışı, 8. Basım, s.353, 360, 419, Remzi Kitapevi, İstanbul, (1998).
30. DORUK., F.: Spor Sakatlanmaları ile Kişilik ve Benlik Faktörleri Arasındaki İlişki, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İzmir, (1993).
31. DPT, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Spor Özel İhtisas Komisyon Raporu, s.53, DPT Yayını, Ankara, (1985).
32. EISENBERG, S., DELANEY D.J.: Psikolojik Danışma Süreci, (Çev:Nihal ÖREN, Mehmet TAKKAÇ), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları: 2338, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi: 589 Araştırma İnceleme Dizisi: 28, s.165, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, (1998).
33. EKENCİ, G.: “İnsan ve Çevre İlişkilerinin Spor Kulübü Yönetimine Etkileri” Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi C. 2, S. 4, s.35-43, (1997).
34. EKENCİ, G., İMAMOĞLU, F.A.: Spor İşletmeciliği, s:77-78, Ankara, (1998).
35. EKŞİ, A.: Gençliğimiz ve Sorunları, İstanbul Üniversitesi Yayınları, No:2790, s:122 İstanbul, (1982).
36. EKŞİ, A.: Çocuk, Genç, Ana Babalar, 1.Basım, s.101-113, Bilgi Yayınevi, İstanbul, (1990).
37. ERDEMLİ, A.: İnsan, Spor ve Olimpizm, 1. Baskı, s.134, Sarmal Yayınevi, İstanbul, (1996).
38. ERDEN, M., AKMAN, Y.: Eğitim Psikolojisi (Gelişim-Öğrenme-Öğretme), s. 67-88, Arkadaş Yayınevi, Ankara, (1998).
39. ERKAL, M., GÜVEN, Ö., AYAN, D.: Sosyolojik Açıdan Spor, Genişletilmiş 3.Basım, s.115-118, Der Yayınları, İstanbul, (1998).

40. ERKAL, M.: "Türkiye'de Boşanmalar ve Bazı Sapma Davranışlar" I. Aile Şûrası Bildirileri, s.212, Ankara, (1990).
41. ERKAN, N.: Yaşam Boyu Spor, 1. Basım, s.58, Boyut Kitapları, İstanbul, (1996).
42. ERSANLI, K.: "Ortaöğretimde Öğretmen-Öğrenci İlişkilerinin Dayandığı Temeller," Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 4, s.39-43, (1989).
43. ERSANLI, K.: "Aile İçi İlişkilerin Dayandığı Psikolojik Temeller", Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 5, s.47-50, (1990).
44. ERSANLI, K.: Benliğin Gelişimi ve Görevleri, s.24, Erol Matbaa, Samsun, (1991).
45. ERSOY, G.: Sağlıklı Yaşam, Spor ve Beslenme, Yayın No: 137, s.8.9, Başbakanlık GSGM Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığı, Damla Matbaacılık, Ankara, (1995).
46. ESENTÜRK-ERCAN, L.: "Yabancı Uyruklu ve Türk Üniversite Öğrencilerine Ait Sorunların Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, (1998).
47. EŞREFİ, K. : İran Khoy Şehrinde Liseye Devam Eden Öğrencilerin Problemlerinin Bazı Kişisel Niteliklere Göre İncelenmesi, s.10, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, (1982).
48. FİŞEK, K.: 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi, Gerçek Yayınevi, s.31, İstanbul, (1995).
49. GANDER M. J. , Gardiner, H.W.: Çocuk ve Ergen Gelişimi, (Yayıma Hazırlayan : Bekir ONUR), (Çevirenler: Ali DÖNMEZ, Nermin ÇELEN, Bekir ONUR), 3. Baskı, s. 168, 401, 404, 438, İmge Yayınları, Ankara (1998).
50. GEÇTAN, E. : Çağdaş yaşam ve Normal Dışı Davranışlar, 7. Basım, s.74, Remzi Kitabevi, İstanbul, (1993).
51. GÖKÇE, B. : Ortaöğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları, s: 27, 111, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, (1984).
52. GÖKMEN, H., AÇIKALIN, A., KOYUNCU, N., SAYDAR, Z.: Yükseköğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri, s.10,11, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, (1985).

53. GÖKMEN, H.: Gençlerin Gelişmelerinde Beden Eğitiminin Rolü (Fiziksel Psikolojik ve Sosyal Gelişmede) Türk Eğitim Derneği : Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sorunları. s.59-72 , Türk Eğitim Derneği VI. Öğretim Toplantısı. 5-6 Mayıs 1988. (1988).
54. GÖKMEN, H., KARAGÜL, T., AŞÇI, H.: Psikomotor Gelişim. Yayın No: 139, s.14. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara. (1995).
55. GÖKTAŞ, Z.: "Farklı Sosyo-Ekonomik Yapıdaki Orta Öğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Spora Katılımına Etki Eden Faktörler". Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara. (1994).
56. GÜÇLÜ, M.: "Kulüplerde Aktif Spor Yapan Üniversite Öğrencilerinin Problemleri ve Beklentilerinin Belirlenmesi (Ankara İl Örneği)". Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara. (2000).
57. GÜÇLÜ, N.: A Study to Identify and Analyze International Graduate Students's Adjustment Problems at University of Pittsburgh. Doktora Tezi, Pittsburgh. (1993).
58. GÜÇLÜ, N.: Adjustment Problems of International Students. Vol. 16, s.39-58 Boğaziçi University Journal Educational Sciences. İstanbul. (1995).
59. GÜNEY, M. : Üniversite Öğrencileri Arasında Depresyon ve Problem Alanlarının Akademik İlişkileri. s.28-32. Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, No: 92, Ankara. (1985).
60. GÜVEN, Ö.: "Spor Anlayışımız ve Sporun Sosyo-Psikolojik İşlevi", Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, C: 8, s-1, s. 35-42. (1992).
61. GÜVEN, Ö.: Türklerde Spor Kültürü. Geliştirilmiş 2. Baskı, s.2, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara. (1999).
62. GÜZEL, A.: "Ailede Çocuk Eğitimi", I. Aile Şûrası Bildirileri, s.401, Ankara. (1990).
63. HANLON, T.: Sport Parent, s-1-69, Human Kinetics, USA, (1994).
64. HEMERY, D.: "The Pursuit of Sporting Excellence A Study Of Sports Highest Achievers", s-40-75, Human Kinetics Books, Printed in the United States of America by Braun-Brumfield, USA, (1986).
65. HERGÜNER, G. : "Çocuğun Spora Yönelmesinde Ailenin Rolü ve Önemi", Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:6, s.87,91, (1991).

66. HERGÜNER, G.: "Eğitim-Spor İlişkisi", Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:7, s.59-62, (1992).
67. HICKEY, G. M.: The Role of Achievement Motivation In The Relationship Between Athletic And Academic Achievement (Athletic Achievement), PSYD, Pace University, (1992).
68. HOLLIS, T.D.: A Study of The relationship Between Participation in Recreational Sports and Scholastic Achievement Among Post-Secondary Students (Grade Point Average, Administration, Intramural Sports), PHD, The University of Oklahoma, (1986).
69. IŞIK, A.: "Malatya Fen Lisesi Öğrencilerinin Problemleri" Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, (1993).
70. İKİZLER, C., KARAGÖZOĞLU, C.: Sporda Başarının Psikolojisi, 3.Baskı, s.41, 43, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, (1997).
71. İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları, s.279, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, (1997).
72. İMAMOĞLU, F.: "İkibinli Yıllara Doğru Türk Sporü Üzerine Bazı Gözlemler", Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, C. 8, S.1, s.9-19, Ankara, (1992).
73. KAĞITÇIBAŞI, Ç. (1972) "Sosyal Değişmenin Psikolojik Boyutları: İzmir Lise Öğrencileri Üzerinde Bir İnceleme" s. 173 Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayını, A:5, Ankara, (1972).
74. KAĞITÇIBAŞI, Ç.: Kültürel Psikoloji Kültür Bağlamında İnsan ve Aile, 1. Baskı, s.64, Yapı Kredi Kültür Yayınları, İstanbul, (1998).
75. KARA, H.: Liselerde Sportif Yarışmalarda Derece Alan Öğrencilerin Akademik Başarıları, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (1991).
76. KARAKÜÇÜK, S.: Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme, Kavram, Kapsam ve Bir araştırma, s.169, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara, (1995) .
77. KARAKÜÇÜK, S., YENEL, F., YAMAN, M.: "Sporun Topluma Yaygınlaşması Bakımından Televizyon Spor Programlarının Etkinliği" Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi C.1, S.3, s.44-56, (1996).

78. KARAKÜÇÜK, S., YENEL., F.:“ Türk Sporunun Gelişmesi ve Topluma Yaygınlaştırılması Bakımından Basının Etkinliği” Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, C. 2, S.2, s. 56-67, (1997).
79. KARAKÜÇÜK, S., YETİM, A.A.: “Sporcuların Spor Yapma Amaçları ve Spora Yönlendirilmelerinde Etkin Olan Faktörler Üzerine Bir Araştırma” Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 1, S. 2, s. 71-92, (1997).
80. KEPÇEOĞLU, M.: (1996) “Ankara Şehir Orta Ortaokullarına Devam Eden Öğrencilerin Problemleri”, Yayınlanmamış Araştırma, Ankara, (1969).
81. KEPÇEOĞLU, M.: Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Geliştirilmiş Yeni Baskı, s.9-37, Alkım Yayınevi, İstanbul, (1999).
82. KILBAŞ, Ş.: Gençlik ve Boş Zamanı Değerlendirme, s..30, Çukurova Üniversitesi Basımevi, Adana, (1995).
83. KILCIGİL, E.: Sosyal Çevre-Spor İlişkileri (Teori ve Elit Sporculara İlişkin Bir Uygulama), s.35, Bağırhan Yayınevi, Ankara, (1998).
84. KILIÇ, M.: “Değişik Psikolojik Arazilara Sahip Olan ve Olmayan Öğrencilerin Sorunları” Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, (1978).
85. KODAMAN, B.: “Tanzimat’tan Sonra Türk Kadını”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, S.5, s. 131-178, (1990).
86. KOLUKISA, Ş., BÜYÜK KALKAN, F.: “Okullarda Yapılan Spor Faaliyetlerinde Aile-Okul ve Kulüp Açısından Karşılaşılan Sorunlar”, Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, s.11-18, Erzurum (2001).
87. KONTER, E.: Sporda Motivasyon, s.6-135 Saray Tıp Kitapevleri, İzmir, (1995).
88. KONTER, E.: Sporda Psikolojik Hazırlığın Teori ve Pratiği, s. 47-51, Bağırhan Yayınevi, Ankara, (1998).
89. KOŞAR, G.: “Batı Almanya’da Çalışan Bir Grup Türk Genci Üzerinde Bir İnceleme”, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi, Cilt: III, 135-152, (1984).
90. KÖKNEL, Ö.: Ana-Baba Okulu içinde “Ergenlik Dönemi”, Remzi Kitapevi, s. 83-94, İstanbul, (1990).

91. KÖYLÜ, M.: “Din Görevlilerinin Mesleki Problemleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, (1989).
92. KURDAK., S. S.: Sporda Doping ve İlaç Kullanımı, Sporsal Kuram Dizisi: 7, Bağrgan Yayınevi, s. 41, Ankara, (1996).
93. KUT, S., KOŞAR, N.: Aile ve Çevre Sorunlarının Gencin Kişiliğine Etkisi, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayını, s.13-16, Ankara, (1988).
94. KUZGUN, Y.: Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Geliştirilmiş İkinci Baskı, s.3-9, ÖSYM Yayınları, Ankara, (1991).
95. KUZGUN, Y. : Kendini Değerlendirme Envanteri El Kitabı, ÖSYM Yayınları, Ankara, (1995).
96. KUZGUN, Y.: Akademik Benlik Kavramı Ölçeği, Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara, (1996).
97. MARTENS, R.: Parent Guide to Kids Wreshing, Human Kinetics Publishers, Champaign, P. 58-62, (1980)’ den Akt. Özbay Güven “12-16 Yaş Grubu Sporcuların Müsabaka Motivasyonunu ve Antrenör Davranışları Konusunda Karşılaştıkları Bazı Sorunları” Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, C:1, S:1, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yayını, s. 29-40, (1996).
98. M.E.B. 2001 Yılı Başında Milli Eğitim, s.114, AÇEM ve 4. Akşam Sanat Okulu Matbaası, Ankara, (2000).
99. MOONEY, R.L.: The Mooney Problem Check Lists, New York :Psychological Corporation, (1950).
100. MURATLI, S.: Çocuk ve Spor (Antrenman Bilimi Işığı Altında), s.274-276, Kültür Matbaası, Ankara, (1997).
101. MÜNİROĞLU, S.: Çocukta Motorsal Gelişim Özellikleri, Bunları Etkileyen Faktörler ve Sporla İlişkilendirilmesi, Ankara Üniversitesi Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Seminer Kitabı, s.109-130, 7-8 Haziran 1996, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, (1997).
102. NAVARO, L.: Ana-Baba Okulu içinde, “Çocuklarla İletişim Nasıl Kurulur?” s.123-134, Remzi Kitabevi, İstanbul, (1990).

103. NIXON, J. and JEWETT, A.: An Introduction to Physical Education, Ninth Edition. Boston: Allyn and Bacon, s. 98, Boston, (1982).
104. NİRUN, N.: "Türkiye'nin Sosyal Gelişiminde Ailenin Rolü ve Önemi", s.164, I. Aile Şurası Bildirileri, Ankara, (1990).
105. O. ENGLISH, S., FINCH, S. M.: Çocukta ve Gençte Duygusal Sorunlar, (Çev. Zeynep TANAYDI) s.41, Esin Yayınevi, İstanbul, (1995).
106. OĞUZKAN, F.: Öğretmenin Üç Yönü, s.11, Tek Işık Matbaası, Ankara, (1976).
107. OKAY, A.: Halkla İlişkiler Aracı Olarak Sponsorluk, Epsilon Yayıncılık, s. 68, 70, 72, İstanbul, (1998).
108. ORHUN, A.: "Beden Kültüründe Paradigma Dergisini ve Okul Sporunun Yeniden Sorgulanması", Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Seminer Kitabı, s.53-61, Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara, (1996).
109. ORVIN, G.H.: "Ergenlik Çağındaki Çocuğunuzu Anlamanın Yolları", (Çev. Ayşe GÜRAN), s.33-47, HYB Yayıncılık, Çocuk Eğitimi Dizisi: 02, Ankara, (1997).
110. OSKAY, G.: "Değer Yargıları Yönünden Ana-Baba Ergen Çatışması" Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, (1981).
111. OZANKAYA, Ö.: Toplum Bilimine Giriş, s.203, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları no:375, Ankara, (1975).
112. ÖNCÜ, H., YÜKSEL, G.: Problem Tarama Envanteri (İlkokul İkinci Devre Öğrencileri İçin), Deneme Çalışması Ön Raporu, Ankara, (1995).
113. ÖNVER, Ö., TOLAN, B., BULUT, İ., ÇAĞDAŞ, C. : 12-24 Yaş Gençlerinin Sosyo Ekonomik Sorunları, Ankara, s.108, (1986).
114. ÖZBEKÇİ, F.: "Ortaöğretimdeki Sporcu Öğrencilerin Sorunları", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa, (1987).
115. ÖZDEMİR, İ.E.: "Gazi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Problemleri", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (1985).
116. ÖZDEN, Y.: Öğrenme ve Öğretme, 4. Baskı, s.21-24, Pegem A Yayınları, Ankara, (2000).

117. ÖZDOĞAN, B.: Çocuk ve Oyun, Genişletilmiş 2. Baskı, s.115,122,170, Anı Yayıncılık, Ankara, (2000).
- 118.ÖZER D.S., ÖZER, K.: Çocuklarda Motor Gelişim, s.4-232, Antalya, (1998).
- 119.ÖZOĞLU, S.Ç.: Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınları, no: 3, s.13.99, (1982).
- 120.ÖZOĞLU, S.Ç.: Gençliğin Eğitim Sorunları içinde, "Gençlerde Kişilik Yardımına Nasıl Yardımcı Olabiliriz?" s:147-190, TED Yayınları, Ankara, (1985).
- 121.ÖZOĞLU, S.Ç.: "Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Spor Etkinliklerini Nasıl Daha Verimli ve İşlevsel Duruma Getirebiliriz?" Panel, Türk Eğitim Derneği : Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sorunları, s.228, Türk Eğitim Derneği VI. Öğretim Toplantısı, 5-6 Mayıs 1988, (1988).
- 122.ÖZÖNDER, C.: "Yükseköğrenim Gençliğinin Beklentileri ve Problemleri" Devlet Bakanlığı ve Erciyes Üniversitesi Türk Toplum ve Gençlik Sempozyumu Bildirileri, s.41, Kayseri, (1989).
123. ÖZTÜRK, F.: Toplumsal Boyutlarıyla Spor, s.61-92, Bağırhan Yayınevi, Mine Ofset, Ankara, (1998).
124. PATTERSON, D. P.: "A Comparison of the Major Problems of Scholarship Athletes and Non-Athletes At Temple University", EDD, University of Temple, (1988).
- 125.POWELL, J.H.: Gifted Athletes Balancing Sport and School, MED. Queens University, Kingston-Canada, (1996).
- 126.ROSENTHAL, D.: Psychoathletic Development : Towards A New Understanding Of The Athletic Experience (Sports Psychology), PHD, The Union Institute, (1989).
- 127.SANEMOĞLU, N.: Gelişim Öğrenme ve Öğretim, s.12-24, Gazi Kitapevi, Ankara, (2000).
- 128.SELÇİKOĞLU, H.Ş.: Rehberlik ve Psikolojik Kılavuzluk, , s.7-39, Üçgen Yayınları, İstiklal Matbaası, Ankara, (1963).
- 129.SELÇUK, Z.: Eğitim Psikolojisi, s. 14, 156, Pe Gem, Ankara, (1997).

130. SERASLAN, M.Z.: "Spor Talebini Yönlendiren ve Etki Eden İç ve Dış Pazarlama Çevresi Faktörlerine İlişkin Araştırma", Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu 2. Spor Bilimleri Kongresi, 8-10 Mayıs 1997, s.18, İstanbul, (1997).
- 131.SIMCKLEY, S. M.: "Psychological Correlates of Academic and Athletic Achievement in High School Students" PSYD, Pace University, (1990).
- 132.SKYES, K.L.: High School Physical Education : A place to Compete Not Necessarily A Place to Learn. EDD, University of Massachusetts, (1997).
- 133.SPENCE, C.M.: The Effects of Sport Participation on the Academic and the Career Aspirations of Black Male Student Athletes in Toronto High Schools (Black Students, Boys, Ontario, Academic Aspirations), EDD, University of Toronto, (1996).
- 134.STEVENS, J.: Applied Multivariate Statistics For the Social Sciences, Hillsdale, s.383, NJ., Lawrence Erlbaum Associate Pub. , (1992).
- 135.SUNAY, Y.: Ankara İlinde Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Derslerinden Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Ankara, (1995).
136. SÜMBÜLOĞLU, K., SÜMBÜLOĞLU V.: Biyoistatistik, ss.250-266, Hatipoğlu Yayınları, Ankara, (2000).
137. ŞAHİN, M.: Spor Ahlakı ve Sorunları, s.16, Evrensel Basım Yayın, 46, İstanbul, (1998).
138. ŞEMİN, R. U.: Gençlik Psikolojisi (2. Baskı) İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları İstanbul, (1984)'den Akt. ESENTÜRK, E. L. , "Yabancı Uyraklı ve Türk Üniversite Öğrencilerine Ait Sorunların Bazı Değişkenler açısından İncelenmesi.", Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, Ankara, (1998).
- 139.ŞERİF, M., ŞERİF, C.: Sosyal Psikolojiye Giriş I, (Çev.: Mustafa ATAKAY, Aysun YAVUZ.), s.641,642, Sosyal Yayınlar, İstanbul, (1996).
- 140.TAMER, K.: Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, s.6, A.Ü.AÖF Eğitim Ön Lisans Programı, Ankara, (1982).
- 141.TAN, H.: Öğrenci İhtiyaçları Tarama Listesi ve Kullanışı- El Kitabı, Birinci Basılış, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Birimi, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, (1971).

142. TAN, H.: Psikolojik Yardım İlişkileri, Danışma ve Psikoterapi. s.64, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, (1992).
143. TEZCAN., M.: Atatürk ve Eğitim, Gündoğan Yayınları , s. 45, Ankara, (1992).
144. THOMAS, J.R.: Youth Sports Guide For Coaches And Parents, s.9-19, Louisiana State University, Baton Rouge, Louisiana, (1982).
145. TRT-2 "Amatör Sporlar ve Sporcular" Yansima Programı 20-27 Mayıs, saat 22:45, (1999).
146. VARIŞ, F.: Eğitim Bilimine Giriş, s.8, Atlas Kitapevi, Konya, (1994).
147. WILSON, A.E.: Application of Multiple Behavioral Procedures in Junior High School Sport. PHD, The Ohio State University, (1988).
148. WILT, F., BOSEN, K.: "Motivation and Coaching Psychology" s.23-26, California, USA, (1971).
149. YAVUZER, H.: Çocuğun Cinsel Eğitimi, Ana-Baba Okulu , s.95, Remzi Kitapevi, İstanbul, (1990).
150. YEŞİLYAPRAK, B.: Eğitimde Rehberlik Hizmetleri, s.6-120, Nobel Yayın-Dağıtım, Ankara, (2000).
151. ZARITSKY, S.V.: "Student-Athlete Stress At The High School Level", EDD, Boston University, (1992).
152. ZİYAGİL, M.A., TAMER, K., ZORBA, E.: Beden Eğitmciler ve Antrenörler İçin Beden Eğitimi ve Sporda Temel Motorik Özelliklerin ve Esnekliğin Geliştirilmesi, s.1, Emel Matbaacılık, Ankara, (1993).
153. ZORBA, E.: Herkes İçin Spor ve Fiziksel Uygunluk, s.7, Ankara, (1999).

EKLER

EK

1. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nün izin yazısı	371
2. Milli Eğitim Bakanlığı Ankara İl Müdürlüğü'nün Ortaöğretim Okullarına yazmış olduğu resmî yazı.....	372
3. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Okul Müdürlüklerine gönderdiği örnek izin yazısı	373
4. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nden alınan resmi yazı	374
5. Ankara Büyükşehir Belediyesi, belediye teşkilâtı bulunan yerlere ait binalar cetveli (2000)..	375
6. Sporcu Öğrencilerin Branş ve Eğitim Durumlarını Tespit Formu	377
7. Sporcu Öğrencilerin Problemlerine İlişkin Açık Uçlu Anket Formu	378
8. Sporcu Öğrencilerin Beklentilerine İlişkin Açık Uçlu Anket Formu	379
9. Farklı Liselerdeki Sporcu Öğrencilerin Problem Tarama ve Beklenti Belirleme Envanteri-L.	380
10. Evreni Oluşturan Okul ve Sporcu Öğrenci Listesi	387
11. Örnekleme Oluşturan Okul ve Sporcu Öğrenci Listesi	388

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

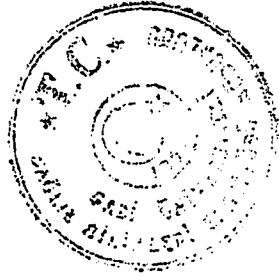
SAYI : B.30.2.GÜN.0.A1.00.01/1096

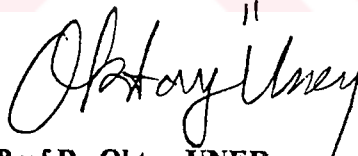
06.12.2000

KONU : Gülten HERGÜNER Hk.

ANKARA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne
ANKARA

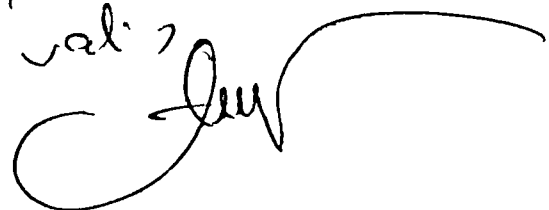
Enstitümüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Gülten HERGÜNER'in yürütmekte olduğu "Farklı Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Problem ve Beklentileri" konulu tez çalışması ile ilgili olarak yapacağı çalışmada Müdürlüğü'nüzce gerekli yardımın gösterilmesi saygı ile arz olunur.

Prof.Dr.Oktay ÜNER
ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

BİRİMLER :

-Ankara Merkez İlçelerinde Bulunan Liseler

11 M.E.mv
19.1.2001
vali

EK-2

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM: Kültür

SAYI : B.08.4.MEM.4.06.00.11.070/ 327.

KONU : Tez Çalışması

05/02/2001

VALİLİK MAKAMINA
ANKARA

İLGİ: Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 06.12.2000 tarih ve 01/1096 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi Gülten HERGÜNER'in "Farklı Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Problem ve Beklentileri" konulu tezi ile ilgili araştırmasını ilimize bağlı merkez ilçelerdeki ortaöğretim kurumlarında yapabilmek için ilgi yazıyla izin istenmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarındaki öğrencilerin kılık kıyafetleri ile Okulun tüm kurallarına uyulması kaydıyla söz konusu istek Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde onaylarınıza arz ederim.

Nihat ALKAN
Başmüfettiş
Milli Eğitim Müdürü V.

OLUR
01/01/2001

Haydar KESKİN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Mem.: S.KÖŞ 30/01/2001 Su
Şef : R.BAĞCI 30/01/2001 B
Md.Yrd.: G.ÇALI 31/01/2001 Q

05/02/2001

EK-3

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Yenimahalle İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü

08 ŞUBAT 2001

BÖLÜM : KÜLTÜR
SAYI : B.08.4.MEM.4.06.08. 04.11.070/2759
KONU : Tez Çalışması

LİSE ve DENİZ OKUL MÜDÜRLÜKLERİNE

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi GÜLTEN HERGÜNER'in okulunuzda tez çalışması yapabilmesine izin verildiğine ilişkin 327 sayılı Valilik Onayı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Ek.1.

~~Yusuf HESKİAN~~
~~Müdür a.~~
Şube Müdürü

Hangi bölüm gün ve sayılı yazısına karşılık olduğunun bildirilmesini rica ederim.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
FEN İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI
KAMULAŞTIRMA VE NUM.ŞB.MD

SAYI:06.07.20/R: 11656
KONU:

0.1.11/2000

Sn:Gülten HERGÜNER
GÜ.SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ BEDEN
EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİMDALI
A N K A R A

İLGİ:24.10.2000 Tarihli dilekçenize K;

İlgide kayıtlı dilekçede sözü edilen ANKARA Merkez ilçelerinde bulunan liselerin bölgelere göre Sosyo Ekonomik durumlarının dağılımlarının tesbit edilerek tarafıma bildirilmesi istenmektedir.

Konu ile ilgili olarak 22 EKİM 2000 tarihinde yapılan 14 Genel Nüfus Sayımında Ankara Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Daire Başkanlığı Kamulaştırma ve Numarataj Şube Müdürlüğü ve Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından hazırlanan Form Nüfus 1'lerde Gelişmişlik durumu, (1.Gelişmiş 2.Orta Gelişmiş 3.Gelişmemiş) İbaresinin yer aldığı ve dilekçede bahis konusu olan Ankara'daki liselerin bölgelere göre Sosyo Ekonomik durumlarının alanda çalışan personel tarafından değerlendirilerek Form Nüfus 1'lere işlendiği ve bu yapılan inceleme sonuçlarında Ankara'daki liselerin Sosyo Ekonomik düzeylerine göre dağılımları elden teslim edilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

NECDET ERYILMAZ
FEN İŞLERİ DAİRE BAŞKAN YRD.

EKLER :

1.Adet form Nüfus 1 sureti

EK-5

T.C. 2000 FORM NÜFUS 1
BAŞBAKANLIK DİNİ HALLER CEMİYETİ (Nüfuslara Yönelim Madde 39)
DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ BAŞKANLIĞI (Belediye Teşkilatı Dâhil olan Yerlere Ait) Sayfa No:10

İL ADI : ANKARA.....
İLÇE ADI : SINCAN.....
İLÇE ADI :
KÖY ADI :
MAHALLE ADI : YUNUS EMRE.....

İL KOD NO SON NO
Tek No
taraf : 1 27
Çift No
taraf : 2 26
Küne ise :

Türü: 4 (1-MEYDAN 2-DULVAR 3-CADDE 4-SOKAK 5-KÜME)
Meydan,Dulvar,Cadde,Sokak veya Küne Adı:
MEHMET NECATİGİL.....
Gelişmişlik Durumu: 2 (1-GELİŞMİŞ 2-ORTA GELİŞMİŞ 3-GELİŞMEMİŞ)
Bağımsız Tanımlanmıyorsa, bağlı olduğu birimin adını yazınız ve türünü işaretleyiniz.
.....
Tanımlanan yer türü: ... (1-MEYDAN 2-DULVAR 3-CADDE 4-SOKAK)

DİNANIN			NUMARALI YERİN			DİNANIN BAŞKA CADDE			DÜŞÜNCELER VEYA AÇIKLAMALAR
S						VEYA SOKAKA AÇILAN			
I			NİTELİĞİ	KULL. AMACI	NİT.KOD	KAPISI VAR İSE			
R									
A	Dış	İç	Kullanılış amacı	Konut	İşyeri	1)Konut	Meydan,Bulvar Cadde veya Sokağın Adı	Kapı No	
M	Kapı	Kapı	ör: Konut,hastane,depo	İse	İse	2)Öz.İş			
D	No	No	ayakkabı imalathanesi,	yaşayan	çalışan	3)Ka.İş			
			avukat yazıhanesi,cani,	kişi	sayısı	4)İnşaat			
			boş konut,boş işyeri vb.	sayısı		5)Arsa			
						6)Diğer			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	20		OKUL			3	ÇATAL YÜREK SOKAK	21	
2	22		ARSA			5			
3	24		ARSA			5			
4	26		ARSA			5			

BELEDİYE TEŞKİLATI BULUNAN YERLERE AİT BİNALAR CETVELİ

A – GENEL AÇIKLAMA

Belediyelerimiz, 1003 Sayılı Kanun ile bütün cadde veya sokaklara isim ve numara, içinde insan bulunsun veya bulunmasın bütün bina ve yapılara numara vermekle görevlendirilmiş bulunmaktadır. Numaralama işleri 1003 Sayılı Kanunun 5'nci maddesine dayalı olarak çıkarılan 21. Mart. 1963 tarih ve 11361 sayılı Resmi Gazete de yayınlanan ve Bakanlar Kurulunca yürütülen "Numaralama Yönetmeliği'ne göre yapılması ve yapılan bu çalışmaların da bu Yönetmeliğin 39'ncü maddesi gereğince, Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı'nın belirleyeceği zaman ve esaslar içinde Binalar Cetvellerine geçirilmesi, Belediyelerin uymaya mecbur oldukları kanuni bir mükellefiyettir.

Belediye teşkilatı bulunan yerlerde doldurulan Binalar Cetvelleri; sayım, anket ve seçimler ile Belediyelerin kamu yararına yapacakları tüm adres çalışmalarında kullanılabilecek tek kaynak olup, doldurulma zamanı, doldurulma şekli, adresin güncel takibi için cadde ve sokaklarda numaralamada meydana gelecek değişikliklerde yapılacak işler ile doldurulan cetvellerin hangi kurumlara ne miktarda verileceği, bu cetvellerin nereden temin edileceği Yönetmelik gereği Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından ayrıca genelgeler ile Belediyelere bildirilecektir.

Tüm Belediyeler tarafından, numaralama işleri ile görevlendirilmiş birim veya kişilerce mahalle, cadde ve sokak esasına göre doldurulan bu Binalar Cetvelindeki 9'nci sütun, Belediyelerin kendi ihtiyaçları için ayrılmış olup, istendiği takdirde bu sütuna, Belediyelerce bina veya yapıların imar durumu, pafta ve parsel numarası, konut, işyeri ve bunların dışında kalan yerlerin çevre temizlik vergi mükellefiyet numarası, su sayacı numarası, elektrik numarası ve buna benzer bilgiler ile konutlar için hane halkı reisinin, işyerleri için sahibinin veya kiracısının adı ve soyadı gibi bilgiler yazılabilecektir.

B – BİNALAR CETVELLERİNİN DOLDURULMASI VE KONTROLÜ İLE İLGİLİ AÇIKLAMA

1- Bu formlar, düzenlenirken her mahalle müstakil olarak ele alınır.

2- Her mahalle içindeki her cadde veya sokak veya küme için ayrı bir form, yetmediği takdirde birden fazla form kullanılır.

3- Her cadde veya sokak için bu form, cadde veya sokağın önce tek numaraları, sonra çift numaraları sırasıyla yazılır. Kümelerde ise birden başlayarak, tek ve çift numaralar ayırım yapılmaksızın sıradan yazılır.

4- Bu formdaki, il adı, ilçe adı, bucak ve köy adı, mahalle adı istisnasız her sayfaya mutlaka yazılır.

5- Bilgisi doldurulan yer Meydan, Bulvar, Cadde, Sokak veya Kümeden hangisi ise formda ilgili kutucuk işaretlenerek belirtilir ve Meydan, Bulvar, Cadde, Sokak veya Küme adı yazılır. CADDESİ, CD., SOKAĞI, SK., KÜMESİ vb. uzantılar yazılmayacaktır.

6- Her sokak, cadde veya kümenin gelişmişlik durumu, kutulardan yalnızca birine (X) konularak cevaplandırılır.

Gelişmiş : Bulunduğu Belediye içinde ulaşım ve alt yapı hizmetlerinin daha iyi olduğu, bina ve konutların niteliği gereği kiraların yüksek olduğu cadde ve sokaklardır.

Orta Gelişmiş : Yukarıdaki Gelişmişlik anlatımında öngörülen nitelikler bakımından orta olabilecek seviyedeki cadde ve sokaklardır.

Gelişmemiş : Bulunduğu Belediye içinde ulaşım ve alt yapı hizmetlerinin iyi olmadığı, bina ve konutların niteliği gereği kiraların düşük olduğu cadde ve sokaklardır.

7- Formda kaydedilen Sokak veya küme bağımsız olarak tanımlanamıyorsa, bağlı olduğu birimin adı yazılacak ve türü Meydan, Bulvar, Cadde veya Sokak olarak işaretlenecektir.

8- Bu formdaki sayfa numaraları, mahalle esasına göre ilk cadde ve sokağın formundan başlamak üzere, bu mahallenin son cadde veya sokağının yer aldığı forma kadar birden başlayarak sıra ile numara verilecektir.

9- Bu forma, mahalle içindeki her cadde, sokak veya kümenin tek ve çift, ilk ve son numarası istisnasız olarak her sayfada mutlaka yazılır.

10-1'nci sütunda binanın dış kapı numarası veya harfli numarası yazılır. Eğer bu yer arsa ise "Tahsis No" yazılarak 3'ncü sütunda arsa olduğu yazılır. Numaralı yer inşaat halinde ise "Tahsis No" yazılarak, 3'ncü sütunda inşaat olduğu yazılır. 2'nci sütunda binanın dış kapı numarasına bağlı iç kapı numarası yazılır. 7'nci sütuna binanın başka cadde veya sokağa açılan kapısı var ise, o cadde veya sokağın adı veya numarası ve 8'nci sütuna da kapı numarası yazılır. Konut veya işyeri boş ise 3'ncü sütuna "Boş Konut" veya "Boş İşyeri" yazılır ve 4 ve 5 numaralı sütunlar da boş bırakılır. Eğer 3'ncü sütunda Konut olarak belirtilmiş ve dolu ise 4'ncü sütuna ikamet eden kişi sayısı, 3'üncü sütunda işyeri olarak belirtilmiş ise çalışan sayısı mutlaka yazılacaktır. 6'nci sütuna da 3'ncü sütunda belirtilen yerin Niteliği, Konut, Özel İşyeri, Kamu İşyeri, İnşaat, Arsa veya Diğer ise bunlara ait kod numarası verilerek yazılacaktır.

EK-6

.....Müdürlüğüne

Bu form okulunuz sporcu öğrencilerinin (Okul adına spor yapan, yarışmalara katılan yada kulüpler ve kurumlar adına yarışan) sayılarını ve eğitim durumlarını tespit için hazırlanmıştır.

Branşlara göre belirlenecek sporculara uygulanacak "Problem Tarama ve Beklenti Belirleme Envanteri-L" ile, sporcularınızın problem ve beklentilerinin tespiti ve bunların çözümünde yararlı olacağı düşünülerek bir araştırma yapılmaktadır.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkürler.

Gülten HERGÜNER
Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Doktora Öğrencisi

OKUL ADI :

BRANŞLARA GÖRE SPORCU SAYISI VE EĞİTİM DURUMLARI FORMU

SPOR BRANŞLARI	Hazırlık		Lise 1. Sınıf		Lise 2. Sınıf		Lise 3. Sınıf		Toplam
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	
Atıcılık									
Atletizm									
Badminton									
Basketbol									
Binicilik									
Boks									
Eskrim									
Futbol									
Güreş									
Halk Oyunları									
Halter									
Hentbol									
Cimnastik									
Judo									
Kayak									
Masa Tenisi									
Okçuluk									
Su Sporları									
Taekwon-do									
Tenis									
Voleybol									
Diğerleri ()									
TOPLAM									

Beden Eğitimi Öğretmeni
Adı Soyadı:

Uygulamayı Yapan Anketörün
Adı Soyadı :

EK-7

Farklı Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Problemlerine İlişkin Açık Uçlu Soru Anketi

Sevgili Öğrenci,

Aktif spor hayatına devam eden öğrenciler olarak kendinizce önemli bulduğunuz en az beş problemi lütfen yazınız. Vereceğiniz cevaplar sporcu öğrencilerin problemleri konusunda yapılacak araştırmanın envanterini oluşturacaktır. Düşüncelerinizi samimi olarak yazmanız araştırmanın objektif olmasını sağlayacaktır.

Anketin sonunda elde edilecek olan bilgiler araştırma amacı dışında kullanılmayacağı ve grup sonuçları üzerinde durulduğu için ankete isim, sınıf ve numara yazmanıza gerek yoktur.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Gülten HERGÜNER
Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Doktora Öğrencisi

1.
.....
.....
2.
.....
.....
3.
.....
.....
4.
.....
.....
5.
.....
.....

EK-8

Farklı Liselerde Okuyan Sporcu Öğrencilerin Beklentilerine İlişkin Açık Uçlu Soru Anketi

Sevgili Öğrenci,

Aktif spor hayatına devam eden öğrenciler olarak kendinizce önemli bulduğunuz en az beş beklentinizi lütfen yazınız. Vereceğiniz cevaplar sporcu öğrencilerin beklentileri konusunda yapılacak araştırmanın envanterini oluşturacaktır. Düşüncelerinizi samimi olarak yazmanız araştırmanın objektif olmasını sağlayacaktır.

Anketin sonunda elde edilecek olan bilgiler araştırma amacı dışında kullanılmayacağı ve grup sonuçları üzerinde durulduğu için ankete isim, sınıf ve numara yazmanıza gerek yoktur.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Gülten HERGÜNER
Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Doktora Öğrencisi

1.

2.

3.

4.

5.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Lütfen aşağıdaki soruları cevaplandırınız

1. Cinsiyetiniz:

- ☐ a. Erkek
☐ b. Kız

2. Yaşınız :

- ☐ a. 14-15
☐ b. 16-17
☐ c. 18 ve üstü

3. Okulunuz:

- ☐ a. Normal Lise
☐ b. Meslek Lisesi
☐ c. Anadolu Lisesi
☐ d. Özel Lise

4. Sınıfınız :

- ☐ a. Hazırlık
☐ b. 1. Sınıf
☐ c. 2. Sınıf
☐ d. 3. Sınıf

5. Kulübünüz :

- ☐ a. Var
☐ b. Yok

6. Branşınız :

☐ a. Takım Sporları	☐ b. Mücadele Sporları
☐ 1. Futbol	☐ 1. Güreş
☐ 2. Basketbol	☐ 2. Boks
☐ 3. Voleybol	☐ 3. Yak.Döğ.Spor
☐ 4. Hentbol	☐ 4. Halter
☐ c. Ferdi Sporlar	☐ d. Raket Sporları
☐ 1. Atletizm	☐ 1. Badmington
☐ 2. Bisiklet	☐ 2. Masa Tenisi
☐ 3. Cimnastik	☐ 3. Tenis
☐ 4. Kayak	☐ c. Diğer
☐ 5. Okçuluk	
☐ 6. Yüzme	

8. Kaldığınız Yer:

- ☐ a. Ailemle birlikte evde
☐ b. Arkadaşlarımla birlikte evde
☐ c. Yurtta
☐ d. Kulübün pansiyonunda

9. Babanızın Öğrenim Durumu:

- ☐ a. Okur-yazar değil
☐ b. Okur yazar
☐ c. İlkokul mezunu
☐ d. Ortaokul ya da dengi Meslek Okulu mezunu
☐ e. Lise mezunu
☐ f. Yüksekokul /Fakülte –Üniversite mezunu
☐ g. Lisans üstü (Yüksek lisans / Doktora)

10. Annenizin Eğitim Durumu :

- ☐ a. Okur-yazar değil
☐ b. Okur yazar
☐ c. İlkokul mezunu
☐ d. Ortaokul ya da dengi Meslek Okulu mezunu
☐ e. Lise mezunu
☐ f. Yüksekokul /Fakülte –Üniversite mezunu
☐ g. Lisans üstü (Yüksek lisans / Doktora)

11. Türkiye standartlarında ailenizin aylık gelirini nasıl buluyorsunuz :

- ☐ a. Düşük
☐ b. Ortanın altı
☐ c. Orta
☐ d. Ortanın üstü
☐ e. Yüksek

7. Spordaki Statünüz :

- ☐ a. Derecem Yok
- ☐ b. Okullararası yarışmalarda derecem var.
1. 2. 3.
- ☐ c. Kulüplerarası yarışmalarda derecem var.
1. 2. 3.
- ☐ d. Türkiye Şampiyonasında derecem var.
1. 2. 3.
- ☐ e. Avrupa Şampiyonasında derecem var.
1. 2. 3.
- ☐ f. Dünya Şampiyonasında derecem var.
1. 2. 3.
- ☐ g. Diğer (yazınız)

12. Okul Başarı Durumunuz Nasıl?

- ☐ a. Çok iyi
☐ b. İyi
☐ c. Orta
☐ d. Zayıf
☐ e. Çok zayıf

13. Spora Başlanılan Kurum:

- ☐ a. Ailemde
☐ b. Kulübümde
☐ c. Okulda

Bu görüşme formunda bulunmayıp, ancak belirtmek istediğiniz herhangi bir şey varsa lütfen arka sayfaya yazınız.

FARKLI LİSELERDEKİ SPORCU ÖĞRENCİLERİN PROBLEM TARAMA ENVANTERİ-L (SÖPTE-L)

Aşağıdaki soruları mümkün olduğu kadar gerçeğe uygun cevaplamanız, araştırmanın doğru neticeler vermesi açısından son derece önemlidir. Size en uygun seçeneği (X) işareti ile belirleyiniz.

OKUL YAŞAMI İLE İLGİLİ PROBLEMLER			Katılma Dereceniz					Etkilenme Dereceniz		
S N	S.N.	Aşağıdaki problemlerin sizinle olan ilgisine ne derece katılıyorsunuz.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Çok	Az	Hiç
1	1	Ders çalışmaya yeterli zaman ayıramıyorum.								
2	2	Sosyal derslerim iyi değil.								
3	3	Yabancı dil derslerim iyi değil.								
4	4	Okulda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri yeterince sunulmuyor.								
5	5	İdareye gidip problemlerimi bildirmeye çekiniyorum.								
6	6	Okulumuzda FM, TS, TM, YD gibi bölümler açılmasına rağmen spor bölümü açılmıyor.								
7	7	Derslere devamsızlık yüzünden spora ara vermek zorunda kaldım.								
8	8	Yarışmalardan dolayı okuldan ve derslerden uzak kaldığımızda öğretmenlerimiz takviye ders veya konu tekrarı yapmıyorlar, idare de bu konuda tedbir almıyor.								
9	9	Okul, kulüp faaliyetlerime izin vermediğinden maddi ve manevi sıkıntı yaşıyorum.								
10	10	Okulda spora yeteri kadar önem verilmiyor.								
11	11	Okulda spor yapmaya elverişli ortam yok.								
12	12	Okulda spor tesisi, araç-gereç sıkıntısı var.								
13	13	Spor salonumuzun tamir ve bakıma ihtiyacı var.								
14	14	Okulda duş alma imkanım yok.								
15	15	Okul spor malzemeleri (forma, ayakkabı, vb.) çok eski.								
16	16	Öğretmenlerin bazıları sporcuları tembel olarak niteliyorlar, buna üzülüyorum .								
17	17	Sporcu olarak okulumu, kulübümü, ülkemizi temsilen yarışıyorum. Buna rağmen bazı öğretmenlerim başarıyı önemsemiyor.								
18	18	Derslerden düşük not aldığımızda bazı öğretmenlerimiz "Sizi şimdi Beden Eğitimi öğretmeniniz kurtarsın" diyerek bize kızıyorlar.								
19	19	Bazı öğretmenlerimiz "spor peşinde koşacağınıza oturup ders çalışın" diyerek spora olan ilginizi ve motivasyonumuzu bozuyorlar.								
20	20	Beden eğitimi öğretmenleri sporcularla sadece yarışmalar yaklaşınca ilgileniyor, yarışma sonunda bu ilgi azalıyor.								
21	21	Beden eğitimi öğretmenimiz kendi branşı dışındaki sporcularla ilgilenmiyor.								
22	22	Beden eğitimi öğretmenleri arasındaki branş farklılığından oluşan rekabet sporculara da yansımaktadır.								

KURUM VE KURULUŞLAR İLE İLGİLİ PROBLEMLER

23	1	Kulüplerde spor eğitimi verenlerin eğitim düzeyleri yeterli değil.								
24	2	Kulüp ve Federasyonlar, üst düzey sporcuların tecrübelerinden diğer sporcuların yararlanmalarını sağlamada yetersiz kalıyor.								
25	3	Spordeki yenilikler ve gelişen teknikler kulüpler ve federasyonlar tarafından zamanında sporculara yansıtılmıyor.								
26	4	Antrenörlerimiz, velilerimiz ve okul idaresiyle diyaloga girmiyor ve bu iletişimsizlik bizi olumsuz etkiliyor.								
27	5	Takımdaki teknik, taktik ve motivasyon eksikliğinden etkilenmekteyim.								
28	6	Takımlar gençlere yer vermediğinden performansımız düşüyor.								
29	7	Kulüpler ve federasyonlar sporun alt yapısına yeteri kadar önem vermediği için başarı sınırlı kalıyor.								
30	8	Spor tesislerinde görevli personelin eğitimi yeterli değil.								
31	9	Tesislerin yetersiz olması daha verimli spor yapmamı engelliyor.								
32	10	Mevcut spor tesislerdeki temizlik ve bakım yeterli değil.								

KURUM VE KURULUŞLAR İLE İLGİLİ PROBLEMLER

			Katılma Dereceniz					Etkilenme Dereceniz		
	S.N.	Aşağıdaki problemlerin sizinle olan ilgisine ne derece katılıyorsunuz.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum	Çok	Az	Hiç
33	11	Mevcut spor tesislerinin, ısıtma, ışıklandırma, ya da havalandırma tesisatlarından en az birinde problem var.								
34	12	Kontrolsüz, sağlıksız ve yetersiz spor salon/sahaları açılmasına göz yumuluyor.								
35	13	Kulüplere yapılan ve onlardan bize yansıyan maddi ve manevi yardım yeterli değil								
36	14	Kulüplerde çeşitli spor branşlarına eşit imkan sağlanmıyor.								
37	15	Takım kurulmasında hak ettiğim yerde değerlendirilmiyorum.								
38	16	Takımım başka şehirde olduğu için ayrılmak zorunda kaldım.								
39	17	Federasyonun bazı kuralları spor yapmamı kısıtlıyor.								
40	18	Kulüpler ve federasyonlar halkın spor yapması ve seyircinin sağlıklı yerleşimi konusunda gerekli ortamı sağlamıyorlar.								
41	19	Yöneticiler ve Antrenörler çıkarları uğruna sporcuları harcıyorlar.								
42	20	Müşabakalarda hakemler ve jüriler taraf tutuyor.								
43	21	Müşabakalardaki sahtekarlık, tehdit, kaba kuvvet vb. davranışlar federasyonlarca gerektiği şekilde cezalandırılmadığından, bu tür davranışlar artıyor.								
44	22	Kulübümüz sporcu olarak ihtiyaç ve sorunlarımızı yansıtacağımız uygun ortamlar sağlamıyor.								
45	23	Medyada futbol dışındaki sporlarda eşit yayın imkanı sağlanmıyor.								
46	24	Medyada sporcuların hataları ve gece hayatları sıkça gündemde tutularak, sporcular topluma yanlış tanıtılıyor.								
47	25	Medyanın spora teşvik edici ve eğitici yayınları yetersizdir.								
48	26	Medyada modern sporları tanıtan programlara fazla yer verilmiyor.								
49	27	Medyada geleneksel sporlarımızın tanıtımı yeterince yapılmıyor.								
50	28	Medyada sporcuyu öğrencilerin problemlerini yansıtacakları programlar yapılmıyor.								

EKONOMİK DURUM İLE İLGİLİ PROBLEMLER

51	1	Sporu, bana ve aileme maddi açıdan gelecek vaad ettiği için yapıyorum.								
52	2	Sporu, maddi açıdan gelecek sağlamadığı için erken bırakmak zorundayım.								
53	3	Kulüpten aldığım maddi destekle okuduğum için okulla birlikte kulüp sporculuğuna da devam etmek zorundayım.								
54	4	Spor malzemeleri çok pahalı olduğu için alamıyorum.								
55	5	Ekonomik durumum yaptığım sporun gerektirdiği beslenmeyi karşılamıyor.								
56	6	Okul harçlığı olarak düzenli günlük harçlığım olmuyor.								
57	7	Ailem, Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar veya Bağ-Kur'lu olmadığı için sosyal güvencem yok.								

AİLE YAŞAMI İLE İLGİLİ PROBLEMLER

58	1	Ailem önce okulumu bitirmemi, sonra sporla ilgilenebileceğimi söylüyor.								
59	2	Ailem sporu meslek olarak kabul etmiyor.								
60	3	Aile ortamında istediğim huzuru bulamıyorum.								
61	4	Ailem sobalı evde oturduğu için ders çalışma ortamım uygun değil.								
62	5	Ailem kalabalık olduğu için özel odam bulunmamaktadır.								
63	6	Ailemin maddi durumu iyi olmadığı için kulüpten aldığım maddi katkının bir kısmını aileme aktarmak zorundayım.								
64	7	Evimiz şehir merkezinden uzak olduğu için sosyal hayatım olumsuz etkileniyor.								
65	8	Evim okula uzak olduğu için derslere geç kalıyorum.								
66	9	Evim antrenman salonuna/sahasına uzak olduğu için antrenmanlara geç kalıyorum.								

BEDEN SAĞLIĞI VE GELİŞİMİ İLE İLGİLİ PROBLEMLER

			Katılma Dereceniz					Etkilenme Dereceniz		
S.N.		Aşağıdaki problemlerin sizinle olan ilgisine ne derece katılıyorsunuz.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Çok	Az	Hiç
67	1	Yeterli beslenemediğimi düşünüyorum.								
68	2	Romatizmadan dolayı bacaklarım, kollarım ağrıyor.								
69	3	Bazen bacaklarımın ağrıdığını hissediyorum.								
70	4	Çok sık halsiz düşünüyorum.								
71	5	Ayağımda koku ve kaşıntı var.								
72	6	Ağız kokusunu nasıl gidereceğimi bilmiyorum.								
73	7	Yaptığım spor branşında enfeksiyon kapma riski altındayım.								
74	8	Çok sık sakatlanıyorum.								
75	9	Bazen sigara içiyorum.								
76	10	Bazen uyuşturucu maddeler kullanıyorum.								
77	11	Kendi isteğimle performans artırıcı maddeleri kullanıyorum.								
78	12	Antrenörümün teşvikiyle performans artırıcı maddeleri kullanıyorum.								
79	13	Kulübümün isteği ile performans artırıcı maddeleri kullanıyorum.								

BAŞKALARIYLA İLİŞKİLER İLE İLGİLİ PROBLEMLER

80	1	Maddi sıkıntım olduğu için karşı cinsle arkadaşlık yapamıyorum.								
81	2	Kız-erkek arkadaşlığımı doğru bulmuyorum.								
82	3	Okul arkadaşlarımla anlaşmakta güçlük çekiyorum.								
83	4	Sporcular arasında gruplaşmalar ve iletişim bozukluğu var.								
84	5	Sporcular arasında birbirini çekememe ve rekabet var.								
85	6	Sporcular disiplinsiz ve tasvip edilmeyen davranışlarda bulunuyorlar.								

BENLİK VE İÇ YAŞAM İLE İLGİLİ PROBLEMLER

86	1	Cinsiyetinden memnun değilim.								
87	2	Karşı cinsle aşırı ilgim var.								
88	3	Karşı cinsten olanlarla konuşurken heyecanlanıyorum.								
89	4	Cinsellik konusunda bilgisizim ve nereden bilgi edineceğimi bilmiyorum.								
90	5	Karşı cinsle güvenmiyorum.								
91	6	Ruh sağlığım konusunda endişeliyim.								
92	7	Baskı altında olduğumu hissediyorum.								
93	8	Nefsimi kontrol edemiyorum.								
94	9	Bazen davranış bozukluklarım oluyor.(Tırnak yeme, saç koparma, yatak ıslatma vs.)								
95	10	Bazen elimde olmadan yalan söylüyorum.								
96	11	Kabul etmiş olduğum fikrim, dini anlayışım veyahut da yaşam tarzıma uygun biçimde yaşayamıyorum.								
97	12	Müسابakalara psikolojik olarak hazırlanamıyorum, yarışmalardan korkuyorum.								
98	13	Kendime yeterli güvenim yok.								
99	14	Antrenman ve yarışmalardaki başarısızlığım hayatımı olumsuz etkiliyor.								
100	15	Bazen aşırı ilgiden sıkılıyorum.								
101	16	Tanınmış olmak düşüncesi beni stresse sokuyor.								
102	17	Çok para sahibi olmak isteğimi bastıramıyorum.								

GELECEK İLE İLGİLİ PROBLEMLER

103	1	Okulumu bitirememe endişesindeyim.								
104	2	Kısa zamanda bir mesleğe atılmam gerekiyor.								
105	3	Tahsilimi yurt dışında devam ettirme şartlarına sahip değilim .								
106	4	Gelecekte hayat arkadaşımı nasıl seçeceğimi bilemiyorum .								

FARKLI LİSELERDEKİ SPORCU ÖĞRENCİLERİN BEKLENTİ BELİRLEME ENVANTERİ-L (SÖBBE-L)

Aşağıda yedi başlık altında verilen beklenti formundaki beklenti cümleleri hakkındaki fikrinizi karşılarındaki seçeneklerin altına (X) işareti koyarak belirleyiniz.

AİLENİZDEN BEKLENTİLERİNİZ NELERDİR ?

SN	S.N.		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1	1	Ailem büyüdüğümü kabul etmelidir.					
2	2	Ailem spor yapmam konusunda beni desteklemelidir.					
3	3	Ailem derslerdeki başarısızlığımı spora bağlamamalıdır.					
4	4	Ailem özel sorunlarımla ilgilenmelidir.					
5	5	Ailem bana güvenmelidir.					
6	6	Ailem antrenörüm ve okulumla diyalogda olmalıdır.					
7	7	Ailem yarışmalarına gelip beni izlemelidir.					
8	8	Ailem diğer kardeşlerimi de spora yönlendirmeli ve kendileri de spor yapmalıdır.					
9	9	Ailem üniversitede okuyabilmem için beni desteklemelidir.					

OKUL YÖNETİCİLERİNDEN VE ÖĞRETMENLERİNİZDEN BEKLENTİLERİNİZ NELERDİR?

10	1	Spor salonumuz yok, spor salonumuz olmalıdır.					
11	2	Spor salonumuz var ancak bakım ve onarımı yapılmalıdır.					
12	3	Yarışmalar-maçlar dolayısıyla kaçırdığım sınav ve ders konularının tekrarı yapılmalıdır.					
13	4	Spor sürekli derslere engel gösterilmemelidir.					
14	5	Beden Eğitim ders saatleri artırılmalıdır.					
15	6	Öğrencileri sosyal faaliyetlere teşvik etmeli, iki faaliyeti birada yürütebilmemiz için de bize rehberlik etmelidirler.					
16	7	Devamsızlık hakkımız okulu temsilen yaptığımız yarışmalarda kullanılmamalıdır.					
17	8	Okuldaki psikoloğumuz (Rehberlik öğretmenlerimiz) yarışmalardan önce veya hafta içi sporcularla biraz daha özel olarak ilgilenmelidirler.					
18	9	Okullar arası bir anlaşma yapılarak okul spor salonları ortak kullanıma açılmalı ve gece de okul spor salonlarının hizmete sunulması sağlanmalıdır.					
19	10	Okulumuzda "spor alanı" açılmalıdır. ("Fen-Matematik", "Türkçe-Sosyal" gibi)					
20	11	Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerine girebilme konusunda Türkiye 1., 2., ve 3.sü olan sporcular da ek puan imkanından yararlanmalıdır.					
21	12	Okulumuzda hiç olmazsa aktif spor yapanlara malzeme dolabı verilmelidir.					
22	13	Okullarda sınav günleri belirlenirken müsabaka günleri dikkate alınmalıdır.					
23	14	Okullarda sağlık taraması zorunlu hale getirilmelidir.					

KULÜPLERDEN BEKLENTİLERİNİZ NELERDİR?

24	1	Antrenmanlar için servis konulmalıdır.					
25	2	Kulüplerdeki görevliler (her kademedeki) spor eğitimi almış olmalıdır.					
26	3	Kulüpler antrenmanların düzenli yapılmasını denetlemelidir.					
27	4	Branşımız için gerekli spor araç-gereç ve malzemeler eksiksiz sunulmalıdır.					
28	5	Kulüp tarafından yol paramız ve hiç olmazsa bir öğün yemeğimiz karşılanmalıdır.					
29	6	Gece antrenmanları için servis imkanı sağlanmalıdır.					
30	7	Spor tesisleri bakımlı ve temiz olmalıdır.					
31	8	Kulübün psikolog-doktor ve masörü sadece maçlarda değil, sürekli kulüpte olmalı ve antrenmanlarda da sporculara hizmet sunulmalıdır.					
32	9	Kulüp yönetimi okulumuzu gözönünde bulundurarak derslerimizi aksatmayacağımız şekilde antrenman programı yapmalıdır.					
33	10	Sporcular ve spor branşları arasında ayırım yapılmamalıdır.					
34	11	Yabancı oyunculara sağlanan imkanları yerli oyunculara ve gençlere de sunulmalı ve hatta gençlere daha çok imkan sağlanmalıdır.					
35	12	Antrenörlerin maç-yarışma sırasında öğrencilere saldırganca ve küfürlü konuşma tarzları bizi spordan soğutuyor. Antrenörler bu konuda eğitilmeli ve denetlenmelidir.					

FEDERASYONDAN BEKLENTİLERİNİZ NELERDİR?

S.N.	S.N.		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hıç katılmıyorum
36	1	Maç sayıları çok az, artırılmalıdır.					
37	2	Daha fazla kapasiteli spor tesisi yapılmalı, mevcutların da eksiklikleri giderilmelidir.					
38	3	Sporla ilgili iş sahalarında ve spor tesislerinde spor yapmış ve spor eğitimi almış kimseler görevlendirilmelidir.					
39	4	Alt yapıya yönelik hizmet vermelidir.					
40	5	Hakemlerin taraf tutmaları ve şike yapmaları engellenmeli ve denetlenmelidir.					
41	6	Sadece zirve sporlarına ve zirve takımlarına değil, alt yapı ve amatörler de eşit imkanlar sağlanmalıdır.					
42	7	Maçlar şifreli yayınlardan ve bazı kanalların tekelinden kurtarılıp herkese sunulabilmelidir.					
43	8	Başarılı sporculara, maddi yardım, tatil imkanı, yurt dışında eğitim imkanı sağlanmalıdır.					
44	9	Yarışmalar-maçlar okul saatleri dışında hafta sonları ve geceleri yapılmalıdır.					
45	10	2008 Olimpiyat Oyunlarına hazırlık için "Jimnastik Eğitim Merkezleri" ve "Güreş Eğitim Merkezleri" gibi, birçok branşta "Olimpiyat Eğitim Merkezleri" kurulmalıdır.					
46	11	Milli Eğitimin "Kendi Okulunu Kendin Yap" kampanyası gibi "Kendi Spor Tesisini Kendin Yap" kampanyası başlatılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.					
47	12	Her semtte, birkaç okulun faydalanabileceği spor tesisleri-spor kompleksi yapılmalıdır.					

MEDYADAN BEKLENTİLERİNİZ NELERDİR?

48	1	Okul maçlarına, amatör spor branşlarındaki yarışmalara radyo-gazete ve televizyonlar daha çok yer vermelidir.					
49	2	Amatör spor branşlarına medyada eşit yayın imkanı sağlanmalıdır.					
50	3	Futbolcuların özel hayatlarını ve olumsuz yönlerini yayınlamaları yerine örnek sporcuları ve onların günlük yaşantıları, antrenmanları, iş, okul ve sporu nasıl yürüttükleri yayınlanmalıdır.					
51	4	Okul sporlarını, sporcularını ve başarılı öğretmenleri-antrenörleri, okulları ve kulüpleri tanıttıcı programlar yapılmalıdır.					

SPONSORLARDAN BEKLENTİLERİNİZ NELERDİR?

52	1	Sadece büyük, gözde takımlara ve sporlara reklam amacıyla sponsorluk yapılması yerine, okul takımlarına, amatör sporlara ve alt yapıya sponsorluk yapılmalıdır.					
53	2	Büyük firmalar spor tesis yapma kampanyası başlatılmalıdır.					

ARKADAŞLARINIZDAN BEKLENTİLERİNİZ NELERDİR?

54	1	Okul arkadaşlarımız maçlarımıza-yarışmalarımıza gelerek bize destek olmalıdır.					
55	2	Sporcu olduğumuz için değişik psikolojiler yaşayabiliyoruz. Arkadaşlarımız bize karşı anlayışlı, samimi ve candan olmalıdır.					
56	3	Sporcu arkadaşlarımız da birlik-beraberlik içinde dürüst, sorumluluk sahibi olmalı ve sorun çıkarmamalıdır.					

SİZCE ÖNEMLİ DİĞER BEKLENTİLERİNİZ .

1	1						
2	2						
3	3						
4	4						
5	5						
6	6						

EVRENİ OLUŞTURAN OKULLAR VE SPORCU ÖĞRENCİLER

OKUL TÜRÜ	İLÇE/SEMT	ALTYAPISAL GELİŞMİŞ BÖLGE LİSELERİ				İLÇE/SEMT	ALTYAPISAL ORTA GELİŞMİŞ BÖLGE LİSELERİ	K	E	T
		Lise Adı	K	E	T		Lise Adı			
GENEL LİSELER	Altındağ	İnönü Lisesi	40	54	94	Altındağ	Ankara Yıldırım Beyazıt Lisesi	58	24	82
		Gazi Lisesi	42	70	112					
		Ankara Lisesi	16	93	109					
	Çankaya	Çankaya Lisesi	34	33	67					
		Cumhuriyet Lisesi	50	41	91					
		Ankara Atatürk Lisesi	26	75	101					
		Kurtuluş Lisesi	0	22	22					
		Seyranbağlar Lisesi	10	22	32					
		Ayrançı Lisesi	24	10	34					
		50. Yıl Lisesi	26	52	78					
		Deneme Lisesi	0	38	38					
		Ankara Anıttepe Lisesi	14	48	62					
		İncesu Lisesi	18	39	57					
		Kocatepe Mimar Kemal Lisesi	33	52	85					
		Çankaya Dikmen Lisesi	32	33	65					
	Keçiören	Keçiören Lisesi	42	127	169	Keçiören	Aydınlıkevler Lisesi	47	43	90
		Kanuni Lisesi	11	44	55		Ankara Aktepe Lisesi	17	34	51
		Kalaba Lisesi	23	55	78					
		Keçiören İncirli Lisesi	18	30	48					
		Fatih Sultan Mehmet Lisesi	29	70	99					
		Etilik Lisesi	13	20	33					
	Yenimahalle	Alparslan Lisesi	37	21	58	Yenimahalle	Şentepe Lisesi	6	15	21
		Halide Edip Lisesi	23	34	57		Yahya Kemal Beyatlı Lis.	15	33	48
		Mustafa Kemal Lisesi	0	35	35					
		Gazi Çiftliği Lisesi	25	28	53					
		Batıkent Lisesi	19	71	90					
		Kaya Beyazıtğlu Lisesi	57	83	140					
	Mamak	Abidin Paşa Lisesi	72	38	110	Mamak	Mamak Lisesi	0	19	19
		Başkent Lisesi	11	30	41					
	Etimesgut	Etimesgut Lisesi	7	54	61					
		Mehmetçik Lisesi	14	16	30					
	Sincan	Sincan Lisesi	37	49	86					
						Gölbasi	Dr Şerafettin Tombuloğlu Lisesi	0	29	29
ANADOLU LİSELERİ	Altındağ	Ankara Tic. Mes.ve Sekre. Anadolu Lisesi	14	55	69	Altındağ	Ankara Anadolu Lisesi	29	21	50
							Yıldırım Beyazıt Anadolu Kız Mes. Lisesi	11	0	11
							Yıldırım Beyazıt Anadolu Lisesi	29	47	76
	Çankaya	Dikmen Nevzat Ayaz Anadolu Meslek Lisesi	20	9	29					
	Keçiören	Anadolu Teknik, Teknik ve End.Mes.Lisesi	21	89	110					
		Kalaba Anadolu Lisesi	46	79	125					
		Fethiye Kemal Mumcu Anadolu Lisesi	19	13	32					
	Yenimahalle	Ankara Atatürk Anadolu Lisesi	46	73	119	Yenimahalle	Gazi Anadolu Teknik ve End.Mes.Lisesi	0	39	39
		Tevfik İleri Anadolu					Yenimahalle Teknik, Anadolu			
		İmam-Hatip lisesi	0	35	35		Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	2	71	73
MESLEK LİSELERİ		Gazi Anadolu Lisesi	22	24	46					
						Mamak	Ali Naile Erdem Anadolu Lisesi	10	12	22
						Gölbasi	Gölbasi Anadolu Lisesi	0	20	20
	Keçiören	İncirli Endüstri Meslek Lisesi	0	54	54	Keçiören	Aydınlıkevler Ticaret Meslek ve İletişim Meslek Lisesi	48	39	87
	Mamak	Abidinpaşa Endüstri Meslek Lisesi	0	56	56	Yenimahalle	Mehmet Rüştü Uzel Kimya Meslek Lisesi	10	37	47
							Lisesi	0	55	55
ÖZEL LİSELER							Yenimahalle Ticaret Meslek Lisesi	12	19	31
						Sincan	Sincan Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	1	68	69
	Çankaya	Özel TED Lisesi	37	56	93					
		Özel Arı Lisesi	12	16	28					
		Özel Arı Fen Lisesi	1	1	2					
		Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi	22	28	50					
		ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Lisesi	29	37	66					
		Özel Evrensel Lisesi	0	21	21					
	Yenimahalle	MEV Özel Küksal Toptan Lisesi	10	22	32					
		MEV Özel Ankara Fen Lisesi	9	0	9	Keçiören	Özel Alp Lisesi	4	16	20
		TOPLAM	1111	2155	3266		TOPLAM	299	641	940

TOPLAM KIZ : 1410

TOPLAM ERKEK : 2796

GENEL TOPLAM : 4206

EK-11

ÖRNEKLEMİ OLUŞTURAN OKULLAR VE SPORCU ÖĞRENCİLER

OKUL TÜRÜ	İLÇE/SEMT	ALTYAPISAL GELİŞMİŞ BÖLGE LİSELERİ				İLÇE/SEMT	ALTYAPISAL ORTA GELİŞMİŞ BÖLGE LİSELERİ			
		LİSE ADI	K	E	T		LİSE ADI	K	E	T
GENEL LİSELER	Altındağ	İnönü Lisesi	39	46	85	Altındağ	Ankara Yıldırım Beyazıt Lisesi	5	29	34
		Gazi Lisesi	11	32	43					
	Çankaya	Cumhuriyet Lisesi	13	19	32					
		Seyranbağlar Lisesi	3	21	24					
		Ayrancı Lisesi	5	5	10					
		50. Yıl Lisesi	13	0	13					
		Çankaya Dikmen Lisesi	1	21	22					
	Keçiören	Keçiören Lisesi	15	13	28	Keçiören	Aydınlıkevler Lisesi	21	31	52
		Kanuni Lisesi	5	8	13					
		Kalaba Lisesi	16	47	63					
		Keçiören İncirli Lisesi	1	14	15					
		Fatih Sultan Mehmet Lisesi	5	10	15					
		Etlik Lisesi	0	10	10					
	Yenimah.	Batıkent Lisesi	16	26	42					
		Kaya Beyazıtöğlü Lisesi	2	18	20					
	Mamak	Abidin Paşa Lisesi	13	6	19	Mamak	Mamak Lisesi	2	3	5
	Etimesgut	Etimesgut Lisesi	5	16	21					
		Mehmetçik Lisesi	11	13	24					
	Sincan	Sincan Lisesi	54	31	85					
ANADOLU LİSELERİ	Altındağ	Ankara Ticaret Meslek ve Sekreterlik Anadolu Lisesi	3	13	16	Altındağ	Yıldırım Beyazıt Anadolu Lis.	6	15	21
	Çankaya	Dikmen Nevzat Ayaz Anadolu Meslek	10	2	12					
	Keçiören	Kalaba Anadolu Lisesi	15	11	26					
		Fethiye Kemal Mumcu Anadolu Lisesi	12	13	25					
	Yenimah.	Ankara Atatürk Anadolu Lisesi	9	21	30	Yenimah.	Gazi Anadolu Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	3	20	23
		Gazi Anadolu Lisesi	27	8	35		Yenimahalle Teknik, Anadolu Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	2	28	30
MESLEK LİSELERİ	Keçiören	İncirli Endüstri Meslek Lisesi	0	13	13	Keçiören	Aydınlıkevler Ticaret Meslek ve İletişim Meslek Lisesi	13	16	29
	Mamak	Abidinpaşa Endüstri Meslek Lisesi	0	15	15					
						Yenimahall	Mehmet Rüştü Uzel Kimya Meslek Li	2	8	10
						Sincan	Sincan Teknik ve Endüstri Meslek Lis	0	35	35
ÖZEL LİSELER	Çankaya	Özel TED Lisesi	9	8	17					
		Özel Arı Lisesi	10	8	18					
		Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi	6	11	17					
		ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Lisesi	1	9	10					
		Özel Evrensel Lisesi	2	9	11					
						Keçiören	Özel Alp Lisesi	1	4	5
		TOPLAM	332	497	829		TOPLAM	55	189	244

Toplam Kız : 387

Toplam Erkek : 686

Genel Toplam : 1073

ÖZ GEÇMİŞ

10 Şubat 1962’de Kars’ın Selim ilçesinde doğdu. Babasının memur olması nedeni ile İlkokulu Erzurum Veyisefendi İlkokulu’nda, Ortaokulu Ankara Aktepe Ortaokulu’nda, Lise eğitimini 1979 yılında Manisa Lisesi’nde tamamladı. 1986-1990 yılları arasında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümünden Atletizm ihtisası ve Ritmik Cimnastik yardımcı ihtisas dalından mezun oldu. 1990 yılında Tıbbî Cimnastik ve Spor Masajı eğitimi sertifikası aldı. 1993 yılında Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı’ndan Yüksek Lisans Diplomasını aldı. Hâlen 1996 yılında girdiği Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı’nda Doktora çalışmasını yürütmektedir.

1980 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Kıdem ve Terfi Şubesinde göreve başlayıp, 1986 yılına kadar Bakanlıkta sonra Elazığ ve Bolu İl Müdürlüklerinde görev yaptı. Üniversite öğrenimine devam etmek için bu görevinden ayrıldı. 1990-1997 yılları arasında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde öğretim görevlisi olarak çalıştı. Hâlen Denizli Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

İlk ve orta öğrenim süresince faal olarak Erzurum ve Ankara bölgesi sporcusu olarak Atletizm yaptı. Kros ve Pistte birçok başarılar kazandı. Yabancı dili İngilizce olup, evli, bir çocuk annesidir.